CORINT
ISTORIE

Gordon Thomas

BINECUVÂNTAȚI FIE SPIONII

Istoria secretă a Mossad-ului de la origini până în 1999

Gordon Thomas

BINECUVÂNTAȚI FIE SPIONII

Istoria secretă a Mossad-ului
de la origini până în 1999

CORINT
ISTORIE

Gordon Thomas

BINECUVÂNTAȚI FIE SPIONII

Istoria secretă a Mossad-ului de la origini până în 1999

Traducere din limba engleză de
Alexandra Dovăncescu și Gabriela Mitrovici
Prefață de Florian Banu

CORINT
BOOKS
–2019–

GORDON THOMAS (1933–2017) este un jurnalist de investigații galez, bine cunoscut pentru numeroasele cărți dedicate serviciilor secrete. A debutat în 1969 cu lucrarea intitulată *The Day the World Ended*, scrisă în colaborare cu Max-Morgan Witts. Au urmat alte 52 de volume vândute în peste 50 de milioane de exemplare, dintre care amintim: *Journey Into Madness: The True Story of Secret CIA Mind Control and Medical Abuse* (1989), *Gideon's Spies: The Secret History of the Mossad* (1999, apărută și în traducere românească în 2003 sub titlul *Istoria secretă a Mossad-ului: spionii lui Ghedeon*), *Secret Wars: One Hundred Years of British Intelligence Inside MI5 and MI6* (2009). A fost răsplătit cu International Television Award la Festival de Télévision de Monte-Carlo, cu două premii acordate de Mark Twain Society pentru excelență în domeniul reportajului și cu Premiul Edgar Allan Poe pentru volumul *Shipwreck: The Strange Fate of the Morro Castle* (1972).

Redactare, stilizare și note: Dan Criste
Tehnoredactare: Mihaela Ciufu
Design copertă: Dan Mihalache
Ilustrație copertă: © Shutterstock

GORDON THOMAS
Gideon's Spies. The Secret History of the Mossad
Copyright © 1995, 1999, 2005, 2007 by Gordon Thomas
Published by arrangement with St. Martin Press, LLC.
All rights reserved.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin
EDITURII CORINT BOOKS.

ISBN: 978-606-793-690-2

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

THOMAS, GORDON

Binecuvântați fie spionii: istoria secretă a Mossad-ului de la origini până în 1999 / Gordon Thomas; trad. din lb. engleză de Alexandra Dovăncescu și Gabriela Mitrovici; pref. de Florian Banu. - București: Corint Books, 2019
Conține bibliografie. - Index.
ISBN 978-606-793-690-2

I. Dovăncescu, Alexandra (trad.)
II. Mitrovici, Gabriela (trad.)
III. Banu, Florian (pref.)

351.746.1

Prefață

„Istoria nu se scrie, istoria se creează." Aceste cuvinte ale lui David Ben-Gurion, părinte fondator al Israelului și primul premier al acestui stat, s-ar putea constitui într-o deviză a serviciilor israeliene de informații. De eficiența propriilor structuri secrete a depins – și depinde încă – existența Israelului într-o măsură mai mare decât existența oricărui alt stat din întreaga lume.

În general, publicul larg, atunci când întâlnește sintagma „servicii secrete israeliene", se gândește în mod automat la Mossad – probabil cea mai cunoscută marcă israeliană pe plan mondial. Puțini știu însă că denumirea exactă a acestui redutabil serviciu este *HaMossad l'Modi'in u'l'Tafkidim Meyuchadim* (în ebraică: מידחוים מידיקפתלו ויעידומל דסומה) și că o traducere aproximativă a respectivei denumiri ar fi Institutul de Informații și Operațiuni Speciale. Încă și mai puțini cunosc faptul că Mossad-ul nu este singurul serviciu de informații al Israelului, ci face parte dintr-o comunitate mai largă, ai cărei membri dovedesc același profesionalism ca și cei ai Mossad-ului.

Și totuși Mossad-ul este serviciul de informații care a știut mai bine decât oricare altul să-și creeze o reputație de temut la nivel planetar, devenind sinonim cu îndrăzneala fără limite, lipsa de scrupule, profesionalismul și... succesul. Pe de altă parte, particularitățile societății și ale statului israelian, secretele din spatele nesfârșitului șir de victorii repurtate împotriva tuturor inamicilor,

indiferent de forța și specificul acestora, continuă să fie prea puțin cunoscute și, ca orice mister, să exercite o atracție deosebită. Ca urmare, numărul lucrărilor de istorie consacrate acestui serviciu este uriaș și nu încetează să crească într-un ritm dictat de interesul permanent al publicului larg față de istoria sa și, mai ales, față de noile operațiuni de succes desfășurate, practic, pe toate meridianele planetei.

Situația este identică și în cazul cititorilor români, interesul față de această structură secretă păstrându-se permanent la cote înalte, fiind stimulat și de o serie de volume puse, de-a lungul timpului, la dispoziția celor dornici să știe mai multe despre Mossad*.

În acest context, o lucrare precum cea realizată de jurnalistul de investigații galez Gordon Thomas, autor cu o reputație profesională bine consolidată și cu o cunoaștere nuanțată a evoluțiilor din întreg Orientul Mijlociu (a fost corespondent de presă în zonă, începând din timpul Crizei Suezului, în 1956, și până la Războiul din Golf, în 1990–1991), nu poate decât să se bucure de un real interes atât din partea profesioniștilor lumii informațiilor și a istoricilor, cât și din partea publicului larg.

---

* Victor Ostrovsky, Claire Hoy, *Mossad. „Academia înșelăciunii": devenirea și sfârșitul unui agent al Mossad-ului*, traducere din limba engleză de Mihai Stan, Editura Globus, București, 1993; Cristian Troncotă, Horațiu Blidaru, *Careul de ași. Serviciile secrete ale Marii Britanii, SUA, Rusiei, Israelului: o cronică a frontului secret la răspântie de milenii*, Editura Elion, București, 2003; Teșu Solomovici, *Mossad. Șin-Bet. Aman. Istoria serviciilor secrete israeliene*, Editura Teșu, București, 2006; Efraim Halevy, *Omul din umbră. În culisele crizei din Orientul Mijlociu împreună cu omul care a condus Mossadul*, traducere din limba engleză de Irina Tudor Dumitrescu, RAO International Publishing Company, București, 2007; Eric Frattini, *Mossad, mânia Israelului*, traducere din limba spaniolă de Ruxandra Luca, Editura Tritonic, București, 2009; Eric Frattini, *Mossad: fabrica de fantome*, traducere din limba spaniolă de Andra Enescu, cuvânt-înainte de Tiberiu Troncotă, Editura Tritonic, București, 2009 (n.n., F.B.).

Publicată în anul 1999 sub titlul *Gideon's Spies: The Secret History of the Mossad*, lucrarea lui Gordon Thomas a fost tradusă până în prezent în nu mai puțin de 16 limbi, inclusiv în română*, fapt ce grăiește de la sine despre succesul său. Amplu revizuită și adusă la zi de către autor în anul 2015, strălucita analiză a istoriei Mossad-ului este pusă acum, în versiunea finală, la dispoziția cititorilor români de Editura Corint.

Structurată în 17 capitole, lucrarea pe care o prezentăm în rândurile de față este scrisă într-un ritm alert, marcat de formația profesională a autorului, dublat de precizia datelor și informațiilor puse în pagină, chiar dacă, ocazional, au mai existat mici scăpări.

În momentul publicării sale, în 1999, cartea a stârnit aprige controverse, nemulțumind în foarte mare măsură atât Casa Albă, cât și conducerea Israelului. Astfel, afirmația lui Gordon Thomas că Mossad-ul deținea înregistrarea a nu mai puțin de 30 de ore de discuții intime pasionale între președintele Bill Clinton și o tânără stagiară pe nume Monica Lewinsky, afirmație făcută în plin scandal „Clinton–Lewinsky", a fost catalogată imediat de Casa Albă drept „o prostie", o sursă a administrației prezidențiale sugerând librarilor să mute cartea lui Gordon Thomas în secțiunea... ficțiune!

Nici israelienii nu au fost mai fericiți. David Bar-Illan, purtătorul de cuvânt al premierului Benjamin Netanyahu, a caracterizat de asemenea acuzațiile lui Thomas ca fiind demne de dispreț, întrebându-se „cum poate lua cineva în serios astfel de aiureli".

Această afirmație a fost însă departe de a fi singura incomodă din incisiva analiză a acțiunilor secrete ale Mossad-ului. Implicarea serviciului în evenimentele care au dus la moartea prințesei Diana, în moartea magnatului presei Robert Maxwell, în

* Gordon Thomas, *Istoria secretă a Mossad-ului: spionii lui Ghedeon*, traducere de Alexandra Dovăncescu, prefață, note, comentarii și anexe de Victor Ionescu, Editura Allfa, București, 2003 (n.n., F.B.).

organizarea puciului comuniştilor conservatori de la Moscova, din august 1991, modul în care s-a produs recrutarea lui Jonathan Pollard, folosit pentru spionarea SUA, sau rolul jucat în lichidarea liderului marocan Mehdi Ben-Barka este prezentat într-o manieră lipsită de menajamente şi reprezintă tot atâtea motive de nemulţumire pentru serviciile secrete vizate.

Probabil că nici Vaticanul nu a fost prea mulţumit de apariţia volumului semnat de Gordon Thomas, acesta dezvăluind implicarea papalităţii în activităţile de *intelligence*, relaţiile speciale ale Sfântului Scaun cu CIA, dar şi cu... palestinienii.

Dacă volumul a stârnit nelinişte şi îngrijorare în birourile conducerilor unor servicii secrete, care îşi vedeau dezvăluite acţiuni compromiţătoare, precum şi pe unii agenţi, cititorul de rând are toate motivele să fie încântat de conţinutul acestuia. Dacă doriţi să aflaţi culisele programului nuclear care a permis Israelului să se doteze cu arma supremă, dacă vă interesează cum s-a putut cumpăra un kilogram de uraniu cu 20 de sticle de votcă, în vreme ce un MiG 21 a costat doar un milion de dolari, sau cum un şiret dezlegat poate zădărnici un asasinat îndelung pregătit, Gordon Thomas vă oferă răspunsuri incitante.

Nu mai puţin interesante sunt informaţiile despre un controversat program de computer, denumit Promis, care a permis Mossad-ului să monitorizeze cu strictеţe deplasările liderului palestinian Yasser Arafat, despre confruntările şi alianţele *sui-generis* dintre Mossad, KGB şi CIA, pe de o parte, şi serviciul secret chinez, pe de altă parte, în luptele secrete din Africa sau despre incredibilele reuşite ale „spionului cu masca de fier" Rafael „Rafi" Eitan, bine cunoscut publicului larg în special pentru operaţiunea de răpire a lui Adolf Eichmann din Argentina.

De un interes aparte pentru cititorul român ar trebui să fie statutul de care se bucură Mossad-ul în societatea israeliană.

Numit și Institutul, acest serviciu secret este privit cu respect și admirație, ca o componentă esențială a securității națiunii. Nimănui nu îi este rușine să colaboreze cu acesta, iar a face parte din serviciu reprezintă o onoare rezervată unor persoane de excepție.

Cea mai bună dovadă a prestigiului o reprezintă aportul esențial al *sayanim*-ilor la succesul operațiunilor derulate. *Sayanim*-ii sunt voluntari evrei, fiecare *sayan* fiind „un exemplu al strânselor legături dintre evreii din întreaga lume", bazate pe „devotamentul mistic față de Israel și nevoia de a-l proteja de dușmani". Cât despre importanța lor, este suficient să amintim faptul că, în 1998, se aprecia că existau doar în Marea Britanie nu mai puțin de 4 000 de *sayanim*-i și aproape de patru ori mai mulți în SUA. Ei pot oferi cele mai diverse forme de sprijin Mossad-ului: obținerea unei informații, închirierea unei mașini sau a unui imobil, procurarea unor acte, acordarea unor îngrijiri medicale în afara cadrului oficial, stabilirea unor contacte locale etc. Cu alte cuvinte, „fără *sayanim*-i, Mossad-ul n-ar putea opera".

La finalul lecturii acestei cărți, cititorii români își vor reevalua, poate, optica asupra serviciilor secrete, în general, asupra Mossad-ului, în special, dar și asupra propriei comunități naționale de *intelligence*. Având în vedere că și românii s-au constituit într-o numeroasă *diaspora*, ar putea vreodată România să viseze la *sayanim*-i proprii? Vom înțelege vreodată că ceea ce poate face o națiune mică, care-și utilizează la maximum resursele limitate, precum Israelul, putem face și noi?

Oricum, mesajul cărții lui Gordon Thomas poate fi sintetizat în cuvintele lui Tamir Pardo, directorul Mossad-ului între anii 2011 și 2016: „Succesul Mossad-ului și îndeplinirea sarcinilor sale complexe depind de calitatea celor care-l servesc, care-i alcătuiesc nucleul și constituie forța lui motrice."

Poate că aceste cuvinte ar trebui să se constituie într-un memento și pentru cei însărcinați cu dirijarea destinului serviciilor românești de informații, mereu preocupați de sporirea resurselor financiare și a dotărilor materiale și parcă mai puțin interesați de valorificarea potențialului uman.

FLORIAN BANU

Capitolul 1

În spatele oglinzii

Când becul roşu al telefonului începea să clipească, un dispozitiv sofisticat de înregistrare se activa în apartamentul de lângă Centrul Pompidou, în aglomeratul arondisment parizian 4. Becul fusese montat de un tehnician de comunicaţii israelian, care venise cu avionul de la Tel Aviv pentru a instala aparatul de înregistrat, menit să risipească orice bănuială pe care vecinii ar fi avut-o auzind telefonul sunând la ore nepotrivite. Tehnicianul era membru al *yaholomin*, o unitate a Mossad-ului care se îngrijea de siguranţa telecomunicaţiilor din casele conspirative ale serviciului secret israelian.

Cea de la Paris era ca toate celelalte. Avea uşa rezistentă la un atac cu bombă şi geamuri care, asemenea ferestrelor de la Casa Albă, puteau bloca dispozitivele de urmărire. Existau zeci de astfel de apartamente în toate marile oraşe ale lumii, fie cumpărate, fie închiriate pe termen lung. Multe erau nelocuite vreme îndelungată, fiind gata pentru a fi folosite în cadrul unei eventuale operaţiuni.

O astfel de operaţiune a fost coordonată din apartamentul de la Paris începând din iunie 1997, când a sosit Monsieur Maurice. Acesta vorbea o franceză fluentă, cu un uşor accent central-european. De-a lungul anilor, vecinii se mai întâlniseră cu alţii ca el: bărbaţi sau, uneori, femei care soseau pe neaşteptate, petreceau săptămâni sau luni printre ei, pentru ca, într-o bună zi, să dispară fără urmă. Ca şi cei dinaintea sa, Maurice a descurajat în mod politicos orice interes faţă de persoana sau munca sa.

Maurice era un *katsa*, un agent de teren al Mossad-ului.

Din punct de vedere fizic, era greu de descris; se spunea că şi pe o stradă pustie ar fi trecut aproape neobservat. Fusese recrutat atunci când Mossad-ul era încă în perioada sa de glorie, când reputaţia lui nu fusese ştirbită. S-a făcut remarcat în timpul efectuării stagiului militar obligatoriu în Israel, când, după instrucţia la care erau supuşi recruţii, a fost cooptat de serviciul de informaţii al aviaţiei. Aptitudinea sa pentru limbile străine (vorbea franceza, engleza şi germana) a fost remarcată împreună cu alte calităţi: ştia să umple „golurile" dintr-un studiu de caz, să extragă fapte din speculaţii şi cunoştea limitele supoziţiei informate. În plus, ştia cum să se poarte cu oamenii; ştia să convingă, să măgulească şi, dacă toate celelalte metode eşuau, să ameninţe.

După absolvirea şcolii Mossad-ului în 1982, a lucrat în Europa, Africa de Sud şi Orientul Îndepărtat. Uneori, se dădea drept om de afaceri, scriitor pasionat de turism sau comis-voiajor. Folosise o serie de nume şi biografii extrase din biblioteca de pseudonime a Mossad-ului. De data aceasta era Maurice şi tot om de afaceri.

În timpul diverselor sale misiuni, auzise că, în „Institut" – numele dat Mossad-ului de angajaţii săi – aveau loc acţiuni de curăţare: circulau zvonuri nocive despre persoane căzute în dizgraţie şi distruse, despre schimbări la nivelul conducerii, despre fiecare director nou şi priorităţile sale. Niciunul dintre ei nu a reuşit să stăvilească scăderea moralului care se manifesta în cadrul serviciului.

Această stare s-a accentuat odată cu numirea lui Benjamin Netanyahu drept cel mai tânăr prim-ministru al Israelului. Om cu experienţă dovedită în domeniul spionajului, acesta ar fi trebuit să ştie cum merg lucrurile pe dinăuntru; când să asculte, cât de departe să meargă. De la bun început însă, Netanyahu i-a uimit pe ofiţerii de informaţii experimentaţi ocupându-se cu detaliile operaţionale.

La început, acest lucru a fost pus pe seama zelului inutil al unui nou-venit care voia să facă ordine, gata să inspecteze tot ce era de inspectat pentru a fi sigur că nu-i scapă niciun secret. Situația a devenit însă alarmantă când nu numai prim-ministrul, ci și soția lui, Sara, au vrut să vadă ce se ascunde în spatele oglinzii, în lumea serviciului secret israelian. Aceasta i-a invitat pe ofițerii cu pozițiile cele mai înalte în Mossad să-i facă o vizită și să-i răspundă la întrebări, susținând că urmează exemplul lui Hillary Clinton, care era interesată de CIA.

Coridoarele monotone ale clădirii Mossad-ului din Tel Aviv au răsunat de șoaptele celor scandalizați de atitudinea Sarei Netanyahu, care a cerut să vadă profilurile psihologice ale șefilor de stat pe care ea și soțul său urmau să-i primească sau să-i viziteze. A cerut în mod special detalii despre activitatea sexuală a președintelui Bill Clinton. De asemenea, a cerut să se uite peste dosarele ambasadorilor israelieni care aveau să-i găzduiască în timpul vizitelor externe, interesându-se de curățenia bucătăriilor ambasadelor și de frecvența cu care erau schimbate așternuturile din apartamentele destinate oaspeților.

Uimiți de cererile sale, ofițerii Mossad-ului i-au explicat soției premierului că obținerea unor astfel de informații nu este de competența serviciului secret.

Unii dintre veterani au fost trecuți pe linie moartă, încredințându-li-se operațiuni minore, care necesitau, în general, întocmirea unor dosare pe care nu le citea nimeni. Dându-și seama că se plafonau, aceștia și-au dat demisia și s-au împrăștiat în toată țara, nefăcând nimic altceva decât să citească, în special istorie, încercând să se împace cu gândul că și ei aparțin trecutului.

Toate astea l-au făcut pe Maurice să se bucure că nu era la Tel Aviv și că se afla din nou pe teren.

Operațiunea care-l adusese la Paris îi dădea încă o șansă de a dovedi că este un agent meticulos și precaut, în stare să îndeplinească

ceea ce i se cerea. De data aceasta, misiunea era relativ uşoară: nu era vorba de un pericol fizic real, ci numai de riscul de a fi pus într-o situaţie jenantă în cazul în care autorităţile franceze ar fi descoperit ceea ce face şi l-ar fi deportat în mod discret. Ambasadorul israelian ştia că Maurice este la Paris, dar nu ştia şi de ce. Aceasta era procedura standard: dacă lucrurile o luau razna, diplomatul putea pretinde că n-a ştiut nimic.

Misiunea lui Maurice era să recruteze un informator. Aceasta era cunoscută în limbajul ezoteric al Mossad-ului drept „agăţare", o corupere a unui cetăţean străin. După două luni de muncă plină de răbdare, Maurice credea că e pe punctul de a reuşi.

Ţinta sa era Henri Paul, adjunctul şefului securităţii de la Hotelul Ritz, care era şi şofer în cazul clienţilor celebri.

Unul dintre aceştia a fost Jonathan Aitken, ministru în ultimul guvern conservator al Marii Britanii*. Aitken avea ca responsabilitate specială coordonarea vânzărilor de arme şi stabilise o mulţime de contacte cu traficanţii de arme din Orientul Mijlociu. Toate acestea au dus la lansarea emisiunii de investigaţii TV *World in Action* şi la publicarea în ziarul *The Guardian* a unor reportaje nocive despre legăturile lui Aitken cu persoane care, în mod normal, nu s-ar afla în anturajul unui ministru. Aitken a intentat proces pentru calomnie. Cazul a pivotat în jurul întrebării legate de persoana care i-a plătit lui Aitken şederea la Ritz când acesta s-a întâlnit cu arabii. În instanţă, Aitken a declarat sub jurământ că soţia sa plătise factura.

Prin intermediul unei terţe surse, Mossad-ul i-a informat pe cei care-i reprezentau pe inculpaţi în instanţă că dna Aitken nu fusese la Paris în acea perioadă. Apărarea s-a prăbuşit. Mossad-ul, care considera de mult timp activitatea lui Aitken drept o ameninţare pentru Israel, l-a distrus efectiv pe acesta.

---

* Jonathan Aitken a fost ministru al aprovizionării armatei şi, apoi, ministru de finanţe în perioada 1992–1995, în guvernul britanic condus de John Major.

În 1999, după un lung proces penal desfășurat la Londra, Aitken a fost găsit vinovat de sperjur și a fost condamnat la închisoare. În acel moment, soția îl părăsise deja, iar omul care umblase mulți ani pe coridoarele puterii avea înainte un viitor sumbru.

Înțelegerea, dacă nu simpatia, a venit de la cineva la care nu s-ar fi gândit nimeni, de la Ari Ben-Menashe (vezi capitolul 8). Acesta cunoscuse cândva rigorile unei închisori newyorkeze după ce căzuse în dizgrație în calitate de coordonator al serviciilor de informații numit de prim-ministrul Yitzhak Shamir. Funcția respectivă îi dăduse lui Ben-Menashe șansa rară de a afla cum operează Mossad-ul și alte servicii de informații. El îl considera pe Aitken „un om mistuit de propria convingere că poate păcăli pe oricine. A făcut asta ani la rând. Greșeala lui a fost că i-a subestimat pe cei din Mossad. Ei nu iau prizonieri".

Spre deosebire de Jonathan Aitken, care, după eliberarea din pușcărie, are slabe perspective, Ben-Menashe a avut parte de o revenire spectaculoasă. În 1999, deținea deja la Montreal o firmă care se ocupa cu strângerea informațiilor. Printre clienții acesteia se numără câteva țări africane, ca și unele state din Europa. Multinaționalele sunt interesate și ele de serviciile sale, știind că Ben-Menashe le va asigura anonimatul.

Dintre angajați fac parte câțiva foști membri ai serviciilor secrete canadiene, precum și ai unor organizații similare din Israel și Europa. Firma oferă o gamă largă de servicii economice, industriale și de protecție. Personalul este familiarizat cu traficanții de arme și cunoaște bine regulile negocierilor cu răpitorii. Nu există oraș pe lumea asta în care să nu aibă contacte, multe dintre ele datând din perioada în care Ben-Menashe era un membru important al lumii spionajului israelian. El și asociații lui sunt la curent cu alianțele politice schimbătoare și, de multe ori, știu dinainte ce guvern din Lumea a Treia va cădea, precum și cine îi va lua locul. Mică și compactă, firma lui Ben-Menashe seamănă în multe privințe cu Mossad-ul, „mișcându-se", după cum bucuros recunoaște

patronul ei, „precum hoții noaptea. Așa trebuie să fie în branșa noastră". Iar munca este bine plătită.

Proaspăt posesor al cetățeniei canadiene, a început să colaboreze din nou cu „prinții și regii acestei lumi... cu celebrități și cei care-și folosesc averea pentru a beneficia de o protecție mai bună. Pentru ei, cunoașterea înseamnă putere, iar treaba mea este și să le furnizez aceste informații esențiale".

La Londra, este oaspetele privilegiat al Hotelului Savoy. La Paris, cei de la Ritz îl primesc cu deosebită considerație.

Ben-Menashe și-a dat imediat seama că hotelul a rămas locul de întâlnire al traficanților de arme din Orientul Mijlociu și al contactelor europene ale acestora. S-a consultat cu foști colegi din Mossad. De la ei a aflat cât de important a devenit acel hotel în strategia de ansamblu a Mossad-ului. Ben-Menashe, un adevărat as în privința obținerii informațiilor – „cu multă vreme în urmă, am învățat că nimic din ceea ce aud nu se iroseşte" – a hotărât să urmărească evoluția lucrurilor. Hotărârea lui avea să-l implice până la urmă în mod direct în destinul Dianei, prințesa de Wales, și al amantului acesteia, Dodi al-Fayed, afemeiatul fiu al patronului de la Ritz, bogatul Mohamed al-Fayed.

Mossad-ul a hotărât să aibă un informator la Ritz care să raporteze despre activitățile de acolo. Și-a propus mai întâi să obțină lista angajaților hotelului; acest lucru s-a rezolvat prin accesarea sistemului informatic de la Ritz. Nimeni din conducere nu părea a fi potrivit; personalul de la nivelurile inferioare nu avea acces la toți oaspeții, ceea ce era important pentru misiunea preconizată. Cum însă Henri Paul se ocupa cu securitatea, putea să intre peste tot. Cheia sa putea descuia seiful oricărui client. Nu i s-ar fi pus nicio întrebare dacă ar fi vrut să facă o copie după nota de plată a unui client și nimeni n-ar fi fost surprins dacă ar fi cerut lista convorbirilor telefonice pentru a obține informații despre discuțiile avute de traficanții de arme și contactele acestora. Putea afla ce femeie fusese angajată în mod

discret de un traficant în calitate de contact al acestuia. Ca șofer al VIP-urilor, Paul putea să tragă cu urechea la ceea ce discutau pasagerii, să le observe comportamentul, să vadă unde se duc și cu cine se întâlnesc.

Următorul pas l-a reprezentat întocmirea unui profil psihologic al lui Paul. Timp de câteva săptămâni, unul dintre *katsa* care lucrau la Paris a adunat informații despre trecutul lui. Folosindu-se de mai multe identități, printre care cea de angajat al unei companii de asigurări și cea de vânzător de telefoane, ofițerul a aflat că Paul era burlac, n-avea o relație stabilă, locuia într-un apartament cu chirie mică, conducea un Mini negru, dar îi plăceau mașinile rapide și avea, împreună cu altcineva, o motocicletă. Angajații hotelului au spus că îi plăcea să bea uneori. Se părea că, din când în când, apela la serviciile unei prostituate de lux care îi servea și pe clienții hotelului.

Informațiile au fost analizate de un psiholog al Mossad-ului. Acesta a conchis că Henri Paul avea o vulnerabilitate inerentă. El a spus că cea mai bună metodă de a-l recruta constă în exercitarea unei presiuni crescânde, însoțite de promisiuni legate de plata unor sume substanțiale care să finanțeze viața socială a lui Paul. Această operațiune putea fi destul de lungă și putea necesita multă răbdare și pricepere. În loc să se folosească în continuare de *katsa*, la Paris avea să fie trimis Maurice.

Ca în cazul altor operațiuni ale Mossad-ului, Maurice a respectat câteva principii verificate în timp. Mai întâi, a făcut mai multe vizite, familiarizându-se cu Hotelul Ritz și împrejurimile acestuia. L-a recunoscut repede pe Henri Paul, un tip atletic, cu mers țanțoș, care părea că nu ține cont de nimeni.

Maurice a observat ciudata legătură pe care Paul o avea cu paparazzii care supravegheau intrarea de la Ritz, gata să-i fotografieze pe clienții bogați și faimoși. Din când în când, Paul le cerea fotografilor să plece, iar aceștia făceau întocmai, înconjurând clădirea pe motocicletă, după care se întorceau. În timpul acestor

mici plimbări, Paul ieşea uneori pe uşa de serviciu şi începea să-i tachineze amical pe paparazzi în clipa în care treceau pe lângă el.

Noaptea, Maurice l-a văzut pe Paul bând cu diverşi fotografi în barurile din apropierea hotelului, pe care le frecventau, după terminarea programului, el şi alţi angajaţi.

În rapoartele trimise la Tel Aviv, Maurice menţiona faptul că Paul putea să bea cantităţi considerabile de alcool fără a părea să se îmbete. El a mai confirmat că lucrurile care-l făceau pe Paul potrivit pentru rolul de informator cântăreau mai greu decât obiceiurile sale personale: omul părea a avea accesul esenţial şi o poziţie de mare răspundere.

La un moment dat, în timpul supravegherii sale discrete, Maurice a descoperit că Paul trăda încrederea ce-i fusese acordată. Primea bani de la paparazzi pentru a le vinde informaţii despre deplasările clienţilor, ajutându-i astfel să facă fotografii ale celebrităţilor.

Tranzacţia avea loc fie într-un bar, fie pe îngusta stradă Cambon, unde se afla intrarea angajaţilor.

Pe la jumătatea lui august, fotografii au început să fie interesaţi de aşteptata sosire la Ritz a Dianei, prinţesa de Wales, şi a noului său amant, Dodi al-Fayed, fiul patronului hotelului. Aceştia urmau să stea în fabulosul apartament regal.

Întreg personalul de la Ritz fusese ameninţat că va fi concediat imediat în cazul în care va dezvălui amănunte privind sosirea secretă a Dianei. În ciuda acestui fapt, Paul a continuat să-şi rişte slujba informându-i pe paparazzi. De la fiecare a primit alţi şi alţi bani.

Maurice a mai remarcat că Paul începuse să bea mai mult şi a auzit că personalul de la Ritz se plângea că adjunctul şefului securităţii devenise şi mai atent la disciplină: o concediase pe o cameristă care furase o bucată de săpun dintr-o cameră. Câţiva angajaţi au declarat că Paul lua pastile şi se întrebau dacă acestea nu erau cumva menite să-l liniştească. Toţi erau de acord că Paul devenise imprevizibil – acum era bine dispus, în momentul următor

se înfuria pentru un fleac închipuit. Maurice a hotărât că era timpul să treacă la treabă.

Primul contact a avut loc în Barul La Harry din rue Daunou. Când Paul și-a făcut apariția, Maurice gusta un cocktail. Ofițerul Mossad-ului a intrat în discuție cu el, iar Paul a acceptat să bea și el ceva după ce Maurice i-a spus că prieteni de-ai lui stătuseră cândva la Ritz. Maurice a mai spus că aceștia fuseseră surprinși de numărul mare al arabilor bogați care trăgeau la hotel.

Întâmplător, remarca a produs un efect extraordinar. Paul a spus că majoritatea arabilor erau necioplți și aroganți și că se așteptau să-i servești imediat ce ridicau degetul. Cei mai răi erau saudiții. Maurice a afirmat că și despre clienții evrei auzise același lucru. Paul nu a fost de aceeași părere, subliniind că evreii erau clienți excelenți.

În această notă promițătoare, seara se sfârși cu stabilirea unei noi întâlniri, peste câteva zile, pentru a lua cina la un restaurant de lângă Ritz. La masă, Paul a confirmat, drept răspuns la întrebările calculate ale lui Maurice, multe dintre lucrurile pe care acesta le cunoștea deja. Paul a vorbit despre pasiunea lui pentru mașini rapide și despre plăcerea de a pilota avioane mici. Îi era însă greu să-și satisfacă aceste plăceri din salariul pe care-l avea.

Acesta trebuie să fi fost momentul în care Maurice a început să facă presiuni. Să găsești bani pentru astfel de hobby-uri era o problemă, dar nu una fără rezolvare. În mod cert, acest lucru îi stârnise interesul lui Paul.

Lucrurile și-au urmat apoi cursul firesc: Maurice a aruncat momeala, iar Paul a mușcat cu multă nerăbdare. După aceea, Maurice trebuie să-și fi pus în practică toate abilitățile dobândite la școala Mossad-ului.

La un moment dat, Maurice a lansat ideea că ar putea da o mână de ajutor, menționând că lucra pentru o companie care căuta să-și actualizeze baza de date în schimbul unor sume frumușele. Asta

era mutarea favorită a agenților Mossad-ului când desfășurau o operațiune de agățare. De aici și până la a-i spune lui Paul că mulți dintre clienții hotelului aveau informații ce ar fi interesat compania nu mai era decât un mic pas.

Paul, stânjenit, poate, de modul în care decurgea discuția, este posibil să se fi împotrivit. Maurice a mers apoi mai departe, spunând că, deși înțelegea rezervele lui Paul, acestea îl surprindeau. Toată lumea știa că el lua bani de la paparazzi în schimbul unor informații. Așa că de ce ar fi dat cu piciorul acestei ocazii de a câștiga niște bani frumoși?

Privind în urmă, Ari Ben-Menashe considera că, în acest moment, operațiunea se desfășura în stilul obișnuit. „Din cunoștințele mele, nimeni nu se pricepe mai bine ca Maurice [numele purtat de el în timpul operațiunii] la asta. O abordare rece necesită foarte multă finețe. Dacă te miști prea repede, peștele poate să scape. Dacă durează prea mult, bănuiala se unește repede cu teama. Recrutarea este o artă în sine, iar a agăța un european ca Henri Paul diferă foarte mult de a agăța un arab din Cisiordania sau din Fâșia Gaza."

Talentul neîndoielnic al lui Maurice de a-și prezenta propunerea și de a-i arăta lui Paul câte lucruri știa despre trecutul lui era dublat de o combinație de experiență și putere de convingere, pe fondul esențial al exercitării presiunii. Și acestea au avut efect asupra lui Paul.

Chiar dacă n-a pus întrebări, el și-a dat seama că omul din fața lui era un agent secret sau măcar cineva care făcea recrutări pentru un serviciu secret.

Poate că și asta i-a influențat răspunsul. După spusele unui agent israelian care cunoștea întru câtva cazul, „Henri Paul a vorbit încă de la început fără rezerve: i se cerea să spioneze? Dacă da, ce trebuia să facă? Pur și simplu. Fără ascunzișuri și ocolișuri inutile. Voia să știe doar ce trebuia să facă și pentru cine ar fi urmat să lucreze. Acesta a fost momentul în care Maurice a trebuit să

decidă. I-a spus lui Paul că va lucra pentru Mossad? Nu exista o procedură standard pentru astfel de lucruri. Fiecare țintă e diferită. Însă Henri Paul înghițise momeala."

Așa stând lucrurile, este posibil ca Maurice să-i fi spus lui Paul ce trebuia să facă: să obțină informații despre clienți, poate chiar să monteze dispozitive de ascultare în camere și să ia seama cu cine se distrau. Poate că au discutat ceva și despre plată, despre deschiderea unui cont în Elveția sau, dacă era necesar, despre posibilitatea de a-l plăti pe Paul în bani gheață. Maurice a lăsat să se înțeleagă faptul că astfel de chestiuni nu erau o problemă. De-acum se poate chiar să-i fi spus că urma să lucreze pentru Mossad. Toate acestea erau etapele standard ale unei agățări reușite.

E foarte posibil ca Paul să se fi speriat de ceea ce i se cerea să facă. Nu era vorba despre loialitatea față de cei de la Ritz; ca pe mulți alți angajați, îl atrăseseră acolo salariile destul de mari și bacșișurile. Era lesne de înțeles că îi era frică să nu se vâre în afacere până peste cap și să riște să ajungă la închisoare dacă era prins spionându-i pe clienții hotelului.

Și dacă s-ar fi dus la poliție, ce putea rezolva? Poate polițiștii știau deja că urma să i se facă acea propunere. Dar dacă ar fi refuzat, ce s-ar fi întâmplat? Dacă conducerea hotelului afla că a trădat deja cel mai prețios lucru oferit de Ritz – confidențialitatea – informându-i pe paparazzi, ar fi putut fi concediat, ba chiar dat în judecată.

În acele ultime zile ale lui august 1997, se părea că Henri Paul nu mai are scăpare. Continua să bea, să ia pastile, să doarmă prost și să-și bată joc de cei din subordinea sa. Era pe punctul să cadă în prăpastie.

Maurice menținea presiunea. Se ducea de multe ori în același bar în care Paul bea după serviciu. Numai simpla lui prezență era suficientă ca să-i reamintească acestuia ceea ce era constrâns să facă. Maurice se ducea de multe ori la Ritz, unde savura un aperitiv la bar, mergea la restaurant sau își lua cafeaua de după-amiază în hol. Lui Henri Paul i se părea că Maurice devenise umbra lui.

Toate astea nu făceau decât să-i sporească încordarea şi să-i aducă aminte francezului că nu avea scăpare.

În plus, apropiata vizită a Dianei şi a lui Dodi al-Fayed îl neliniştea. Paul fusese însărcinat cu protecţia lor pe timpul şederii, trebuind mai ales să-i ţină la distanţă de paparazzi. În acelaşi timp, fotografii îl tot sunau pe mobil cerând informaţii despre vizită; i se ofereau bani mulţi pentru cele mai mici detalii. Tentaţia de a accepta era un alt factor de presiune. I se părea că este presat din toate părţile.

Deşi reuşea să ascundă acest lucru, Henri Paul era totalmente copleşit. Lua antidepresive, somnifere şi amfetamină ca să poată lucra pe timpul zilei. Această combinaţie de substanţe nu putea decât să-i afecteze profund capacitatea de a lua decizii înţelepte.

Ulterior, Ben-Menashe a spus că, dacă ar fi condus el operaţiunea, „acela ar fi fost momentul în care m-aş fi retras. Henri Paul şi-ar fi putut ascunde de cei mai mulţi starea sa psihică, dar pentru un agent experimentat ca Maurice, instruit în cel mai înalt grad să observe asemenea lucruri, deteriorarea acesteia ar fi fost cât se poate de evidentă. Aproape sigur, Maurice i-ar fi spus lui Danny Yatom, omul aflat la comandă la Tel Aviv, să pună punct... să nu acţioneze. Din motive cunoscute numai de el, Yatom n-a făcut asta. Era în prima linie de numai un an. Voia să-şi facă un nume. Vanitatea, asemenea aroganţei, este unul dintre cele mai mari pericole în munca informativă. Yatom le are pe amândouă din plin. E în regulă – dar nu atunci când acest lucru este potrivnic realităţii. Iar realitatea era că Mossad-ul ar fi trebuit să se retragă".

Nu s-a retras. Yatom era mânat de nevoia mistuitoare de a avea un om la Ritz. Alte evenimente pe care nimeni nu le-ar fi putut prevedea se apropiau însă de punctul lor culminant.

Lumina intermitentă – semnalând faptul că suna telefonul – l-a trezit pe Maurice duminică, 31 august 1997, la ora 1.58. Cel care

suna lucra la unitatea de accidente rutiere a jandarmeriei pariziene și fusese recrutat de Mossad cu câțiva ani în urmă; în calculatoarele instituției apărea ca *mabuah*, informator ne-evreu. În ierarhia contactelor pariziene ale lui Maurice, acesta se afla undeva la coadă.

Cu toate acestea, informația cu privire la producerea unui accident rutier l-a uimit pe Maurice. Cu mai puțin de o oră în urmă, un automobil Mercedes se izbise de unul dintre stâlpii de beton armat ai pasajului de sub Pont de l'Alma, un loc în care se petreceau des accidente.

Victimele erau Diana, prințesa de Wales, ai cărei fii sunt pretendenți la tronul Angliei, Dodi al-Fayed, fiul lui Mohamed, patronul de origine egipteană al magazinului „regal" Harrods din Knightsbridge, și Henri Paul. Bodyguardul cuplului fusese grav rănit.

La câteva ore după accident, Maurice s-a întors la Tel Aviv, lăsând în urmă întrebări care aveau să rămână fără răspuns.

Ce rol a jucat în accident presiunea exercitată de el? Să fi pierdut Henri Paul controlul mașinii, făcând-o să se izbească de stâlpul pasajului, pentru că nu vedea nicio cale de scăpare din gheara Mossad-ului? Să fi avut presiunea vreo legătură cu concentrația mare de medicamente găsită în sânge? Când a plecat de la Ritz cu pasagerii, oare se gândea încă la o portiță de scăpare? Era Paul, pe lângă victima unui nefericit accident de circulație, și victima unui neîndurător serviciu secret?

Întrebările nu i-au dat pace lui Mohamed al-Fayed. În februarie 1998, a declarat public: „N-a fost vorba de niciun accident. Sunt extrem de convins de asta. Adevărul nu poate fi ascuns la nesfârșit."

Cinci luni mai târziu, canalul britanic de televiziune ITV a difuzat un documentar în care se susținea că Henri Paul ar fi avut legături strânse cu spionajul francez. Nu era adevărat. În material s-a mai insinuat că un serviciu secret, al cărui nume nu a fost amintit, ar fi fost implicat în accidentul mortal; au mai fost făcute și supoziții conform cărora serviciul respectiv ar fi acționat

pentru că britanicii se temeau ca dragostea Dianei pentru Dodi, care era egiptean, să nu aibă cumva „repercusiuni politice".

Până în ziua de astăzi, legătura dintre Henri Paul şi Mossad a rămas un secret bine păzit – exact aşa cum se şi dorea. Mossad-ul nu acţiona la porunca nimănui din afara Israelului. Într-adevăr, puţini din afara serviciului ştiu azi de implicarea acestuia în moartea celei mai celebre femei din lume.

Determinat de ceea ce considera a fi o campanie de discreditare dusă de mass-media engleză, Mohamed al-Fayed a continuat să susţină că anumite servicii secrete, al căror nume nu era pomenit, s-au unit împotriva fiului său şi a prinţesei Diana. În iulie 1998, doi jurnalişti de la revista *Time* au publicat o carte în care formulau ipoteza că Henri Paul ar fi putut avea legături cu spionajul francez. Însă nici al-Fayed, nici jurnaliştii nu au venit cu dovezi concludente care să le susţină afirmaţiile – niciunul dintre ei nu a bănuit legătura dintre Mossad şi Paul.

În iulie 1998, Mohamed al-Fayed a adresat membrilor Parlamentului britanic o scrisoare care cuprindea o serie de întrebări; el le cerea ca acestea să fie discutate în Camera Comunelor. Al-Fayed susţinea că „există o forţă care vrea să ascundă răspunsurile pe care eu le cer". Gestul a fost interpretat ca fiind cel al unui tată îndurerat care lansează acuzaţii în dreapta şi în stânga. Întrebările merită să fie repetate, nu numai pentru că astfel este înlăturată orice bănuială asupra rolului jucat de Mossad în ultimele săptămâni de viaţă ale lui Henri Paul, ci şi fiindcă ele arată că tragedia a căpătat o asemenea amploare, încât numai adevărul îi mai poate pune capăt.

Al-Fayed a scris despre un „plan" de eliminare a Dianei şi a fiului său, încercând să lege de întrebările lui tot felul de evenimente disparate:

„De ce a durat o oră şi 40 de minute pentru ca Diana să ajungă la spital? De ce niciun fotograf nu a predat pozele făcute? De ce tocmai în acea noapte a fost spartă locuinţa de la Londra a unui

fotograf care deținea fotografii făcute de paparazzi? De ce nicio cameră de luat vederi cu circuit închis din acea parte a Parisului nu a filmat nimic? De ce camerele radar de pe traseu nu mai aveau film, iar cele care supravegheau traficul erau închise? De ce la locul accidentului s-a redeschis traficul după numai câteva ore? Cine era persoana echipată ca un fotoreporter din grupul reprezentanților presei de la intrarea în Hotelul Ritz? Cine erau cei doi bărbați neidentificați de la barul hotelului? Vorbeau în engleză, privind și ascultând cu dinadinsul."

Mossad-ul nu era deloc interesat de relația lui Dodi cu Diana. Singurul său obiectiv era să-l recruteze pe Henri Paul ca informator. În legătură cu misteriosul fotograf: în trecut, agenți ai Mossad-ului s-au mai dat drept jurnaliști. Putea foarte bine să fi fost Maurice, care observa ce se întâmpla în fața hotelului. S-ar putea ca cei doi bărbați neidentificați de la barul hotelului să fi avut vreo legătură cu Mossad-ul. Dacă ar fi adevărat, acest lucru l-ar liniști fără îndoială pe Mohamed al-Fayed.

În 1999, credința lui Mohamed al-Fayed în existența unui „complot" se transformase în ceea ce el considera a fi „o conspirație criminală în toată regula". Afirma sus și tare că aceasta fusese pusă la cale de MI5, MI6 și serviciile secrete franceze, iar Mossad-ul „lucrase în umbră". Celor care îl ascultau, și care erau din ce în ce mai puțini, le-a spus numele redactorului-șef al unui ziar londonez, ca și al unui prieten apropiat al Dianei care ar fi avut „legături directe" cu serviciile secrete britanice.

Motivele pentru care aceste servicii s-au implicat în „conspirație" erau clare în mintea lui Mohamed. „*Establishment*-ul britanic stabilise, la nivel foarte înalt, că Dianei nu i se poate permite să se căsătorească cu un musulman. Atunci, viitorul rege al Angliei, prințul William, ar avea un arab ca tată vitreg și un altul ca bunic. Exista de asemenea teama reală că eu îi voi furniza banii necesari pentru ca Diana să devină rivala reginei Angliei. *Establishment*-ul

ar fi făcut orice pentru a pune capăt relației fiului meu cu femeia pe care o iubea cu adevărat."

Nu au fost aduse niciodată probe în sprijinul afirmației care, dacă ar fi fost dovedită, ar fi grăbit cu siguranță sfârșitul familiei regale din Marea Britanie și poate ar fi pregătit terenul pentru o criză de încredere care ar fi putut duce chiar la îndepărtarea guvernului.

Cu toate acestea, al-Fayed l-a autorizat pe purtătorul său de cuvânt, Laurie Meyer, fost prezentator la una dintre rețelele de televiziune ale lui Rupert Murdoch, să declare presei că „Mohamed crede cu tărie că Di și Dodi au fost uciși de agenți loiali coroanei britanice și că alte agenții au fost implicate în crimă. El mai crede că în interiorul *establishment*-ului există un rasism adânc înrădăcinat".

Pentru a confirma că a avut loc o crimă dintre cele mai odioase, al-Fayed a apelat la un fost detectiv de la Scotland Yard, John MacNamara. La începutul lui 1999, cumpănitul anchetator a cutreierat lumea în căutarea probelor. La Geneva, s-a întâlnit cu un fost ofițer al MI6, Richard Tomlinson, care susținea că a văzut documente la cartierul general al MI6 de pe malul Tamisei. Tomlinson sublinia că acestea descriau „un plan de ucidere a liderului sârb, Slobodan Milošević – plan care avea îngrijorător de multe similitudini cu modul în care muriseră Di și Dodi. În documentul MI6 se arăta că «accidentul» trebuia să se producă într-un tunel în care riscul de rănire mortală este ridicat. Arma recomandată în document era o undă laser de mare putere care avea să fie folosită pentru a-l orbi temporar pe șoferul mașinii".

În ciuda tuturor eforturilor, MacNamara nu a reușit să găsească nicio dovadă care să susțină afirmațiile lui Tomlinson – iar eforturile de a obține documentul MI6 au eșuat pe deplin.

Apoi a apărut știrea care confirma cu reținere că Agenția de Securitate Națională a SUA, NSA, avea aproximativ 1 050 de pagini de documente despre cei doi. Al-Fayed a început imediat o luptă în instanță la Washington pentru a obține documentele.

„Cu cât i se pun mai multe piedici, cu atât este mai determinat", a spus loialul Meyer. Dar, ca și ceilalți, nu avea așteptări prea mari. „Ar putea dura mai mulți ani până să învingă sistemul."

Unul dintre motive era că Diana și Dodi se aflaseră sub supravegherea ECHELON, unul dintre sistemele de securitate sofisticate și ultrasecrete ale agenției nord-americane. Această rețea electronică globală are proporții cu adevărat uimitoare, leagând sateliții de o serie de computere de mare viteză. Sistemul îi permite NSA și celor autorizați, printre care și britanicilor, să primească informații, să intercepteze și să decodeze practic orice mesaj electronic din lume în timp real. Căutând în funcție de cuvintele-cheie care i-au fost furnizate, ECHELON poate identifica și trimite mesaje de interes pentru utilizatorii săi.

După divorțul de prințul Charles, Diana a lansat o campanie de interzicere a minelor antipersonal. Prințesa era sinceră, directă și a câștigat repede sprijin, lucru care nu a fost bine văzut nici de administrația Clinton, nici de Londra, nici de alte capitale europene. Era considerată un intrus, drept cineva care nu știe ce vorbește.

„Realitatea era că industria minelor antipersonal furniza mii de locuri de muncă. Nimeni nu voia să vadă minele folosite – dar nici nu voia să lase oamenii fără serviciu pentru că Diana avea o păsărică la cap", mi-a spus o sursă de la Washington, care a insistat, cum este și logic, să nu i se dezvăluiască identitatea.

Intrarea lui Dodi în viața Dianei a însemnat în mod automat că acesta a devenit parte a activităților ECHELON. Fără ca ei să știe, fiecare conversație telefonică, oricât de intimă, a fost înregistrată de sateliți.

În 1997, numele lui Mohamed al-Fayed a fost adăugat și el pe lista căutărilor din rețeaua globală de calculatoare. Se prea poate ca ECHELON să fi fost primul din afara cercului familiei acestuia care a știut de speranțele sale ca fiul lui să se căsătorească cu o prințesă – și, mai târziu, de intenția sa ca, în ajunul morții lor, să anunțe în mod public logodna acestora.

Sunt multe lucruri în documentele NSA care ar putea provoca şi mai multe surprize în viitor – furnizând dovada, chiar prin cuvintele Dianei, că aceasta intenţiona într-adevăr să se căsătorească cu iubitul ei.

Eu mi-am dat seama de rolul ECHELON abia la scurt timp după publicarea primei ediţii a acestei cărţi în martie 1999. Atunci mi-am dat seama şi cât de mult continua să-l macine pe Mohamed al-Fayed moartea fiului său şi a Dianei. Am fost cutremurat să-i văd durerea greu de stăpânit, precum şi furia şi credinţa într-o conspiraţie care o alimentau.

Într-o după-amiază de martie, l-am întâlnit pe Mohamed al-Fayed în salonul său privat de la etajul 15 al sediului firmei Harrods. Gărzile sale de corp îi controlau pe toţi musafirii. Al-Fayed mi-a spus că aceştia „sunt toţi foşti membri ai forţelor speciale, complet loiali mie. Eu îi plătesc bine. Ei se asigură că trăiesc. Am fost ameninţat de multe ori. Maşina mea e antiglonţ".

Aceste dezvăluiri, rostite cu o voce slabă, încordată, au fost făcute în timp ce el intra în salon. Nu ştiam dacă să le iau ca pe un avertisment sau ca pe o garanţie a faptului că puteam să-i spun tot ce dorea să ştie.

Nu a pierdut timpul. Mi-a cerut accesul la toate contactele mele din Mossad. „Dumneata îmi dai numele. Ei îmi dau informaţiile pe care le vreau. Eu îţi dau un milion de lire sterline în orice monedă vrei. Nu e nevoie să plăteşti impozit. Voi avea eu grijă de tot."

Fusesem atenţionat că al-Fayed avea încă ceva tipic unui negustor. În următoarele 20 de minute, s-a pornit într-o diatribă pentru care nu eram tocmai pregătit. I-a atacat pe regină, pe prinţul Philip şi figuri bine cunoscute pe care le numea „curve şi proxeneţi ai *establishment*-ului". Cel mai virulent s-a arătat faţă de serviciile de informaţii, pe care le-a etichetat drept „ucigaşe".

Luând cartea mea, pe marginea căreia făcuse diferite semne şi însemnări, a spus din nou: „Mossad-ul are oameni care-mi pot

spune adevărul. Adu-i la mine și te voi face un om foarte fericit." Înainte să apuc să răspund, a lansat un atac la adresa lui Henri Paul: „Am avut încredere în el, am avut *cu adevărat* încredere în el. Aș fi făcut orice pentru el fiindcă lui Dodi îi plăcea de el. Fiul meu, ca și mine, era prea încrezător. Ăsta a fost unul dintre motivele pentru care Diana l-a iubit, a vrut să-i fie soț, tatăl copiilor ei. Dar ei nu voiau asta. Regina și soțul ei, lacheii lor, acel cumplit frate al ei, contele Spencer... niciunul nu voia asta. Niciunul dintre ei nu voia un *goș* în familie. Știi ce este un *goș*? Un gentleman oriental șiret. Doar că ei nu au înțeles că Dodi *era* într-adevăr un gentleman. I-au pătat numele când trăia. Au continuat să facă asta și după ce a murit. Totuși Diana avea nevoie de ceea ce îmi spunea mereu, de cineva în care să aibă încredere după tot ce a suferit..."

Aceste cuvinte nu transmit intensitatea mesajului, invectivele pe care le-a folosit, amplitudinea gesturilor sale și, mai ales, durerea chinuitoare de pe chipul său. Mohamed al-Fayed era un om care suferea cumplit. Nu puteam decât să-l ascult în timp ce își descărca sufletul.

„Știai că Diana era aproape sigur însărcinată... poate în opt săptămâni... și că Dodi, fiul meu, era tatăl? Știai că, la spitalul din Paris, după ce a murit, i-au scos mai multe organe și că a ajuns acasă, la Londra, ca o mumie? Știai că la ultima noastră întâlnire mi-a spus cât de mult îl iubea pe Dodi și cât de fericiți erau împreună?"

I-am spus că nu știam nimic din toate acestea. Mohamed al-Fayed a rămas fără cuvânt o vreme, aproape să izbucnească în lacrimi, gânditor, pierdut într-o lume interioară.

Apoi a zis: „Spune-mi cine mă poate ajuta să aflu întreg adevărul despre cei care au pus la cale moartea fiului meu și a iubitei sale Diana?"

I-am spus că îmi vin în minte doi oameni. Unul era Victor Ostrovsky (vezi capitolul 10). Celălalt era Ari Ben-Menashe.

„Găsește-i. Adu-i la mine", mi-a ordonat Mohamed al-Fayed. În acel moment, părea să nu fie doar umbra unui faraon poruncitor.

Mi-a luat o săptămână să-i găsesc. Ostrovsky trăia în Arizona; a acceptat să vorbească cu mine doar printr-un intermediar, un jurnalist de la o revistă arabă. În cele din urmă, Ostrovsky a avut o scurtă discuție cu John MacNamara care nu a dus nicăieri.

Ari Ben-Menashe tocmai se întorsese din Africa atunci când am vorbit cu el la Montreal. I-am povestit despre întâlnirea mea cu al-Fayed. Ben-Menashe a spus că „nu e complet ilogic ceea ce afirmă el. Asta știu deja. În acea ultimă zi la Paris, Diana și Dodi au fost înconjurați în mod clar de servicii".

A acceptat să se întâlnească cu Mohamed al-Fayed la Londra în săptămâna următoare, la începutul lui aprilie.

Povestea întâlnirii lor este asemănătoare cu a mea. Ben-Menashe, om delicat, foarte politicos, a fost sincer șocat de limbajul agresiv folosit de al-Fayed pentru a-i ataca pe membrii familiei regale. Cu toate acestea, a acceptat să facă mai multe investigații la Tel Aviv pentru a vedea dacă Mossad-ul era pregătit să adauge ceva la informațiile prezentate deja în prima ediție a acestei cărți.

Zece zile mai târziu, s-a întâlnit cu al-Fayed în salonul acestuia de la Harrods și i-a spus că mai multe servicii de informații „ar putea fi nevoite să dea o explicație". Ben-Menashe a adăugat că ar fi bucuros să-și pună oamenii la treabă și a sugerat un onorariu de 750 000 de dolari pe an plus cheltuieli.

Între timp, fără legătură cu Ben-Menashe, am continuat propriile investigații pentru a stabili ce rol a avut ECHELON în ultimele zile de viață ale Dianei și ale lui Dodi.

Am descoperit, prin intermediul surselor de la Washington și din alte părți, că supravegherea cuplului a continuat în timpul croazierei de o săptămână făcute în apropierea Coastei de Smarald din Sardinia la bordul iahtului Jonikal, o ambarcațiune de 60 m deținută de Mohamed al-Fayed. ECHELON i-a urmărit de asemenea pe paparazzii care se țineau după ei în bărci rapide, pe motociclete, în mașini. De foarte multe ori, Jonikal a scăpat de urmăritori.

Computerele ECHELON au surprins însă faptul că Diana era supărată din cauză că era urmărită. Conversațiile dintre ea și Dodi, dintre cuplu și garda de corp, Trevor Rees-Jones, înregistrate de ECHELON, reflectă starea ei tensionată. În acea noapte de vineri, 28 august 1997, i-a spus lui Dodi că vrea să meargă la Paris „cât mai repede posibil".

În câteva ore au fost finalizate aranjamentele. Un avion Gulfstream-IV a primit ordinul să zboare a doua zi spre aeroportul privat din Sardinia. Tomas Muzzu, un sard bătrân cu mulți ani de experiență în calitate de ghid turistic al celebrităților, a fost însărcinat să-i ducă la aeroport.

Povestea lui Muzzu despre conversația din mașină confirmă ceea ce descoperise un satelit ECHELON.

„Vorbeau în engleză, folosind cuvinte afectuoase. Din când în când, Dodi, care vorbea bine italiana, mi se adresa mie. Apoi trecea din nou la engleză. Nu vorbesc prea bine această limbă, dar am avut impresia că era o pereche foarte îndrăgostită care își făcea planuri de viitor."

Sursele mele insistă asupra faptului că o parte a înregistrărilor ECHELON ni-i arată pe cei doi vorbind despre căsătorie și despre viața pe care o plănuiau împreună. Dodi o asigura continuu că va avea grijă de intimitatea lor apelând la serviciile echipei de protecție a tatălui său.

Avionul privat a părăsit Sardinia după ce pilotul a sunat de urgență la centrul de control al traficului aerian european de la Bruxelles pentru a i se acorda prioritate la decolare.

În cele două ore de zbor până la aeroportul Le Bourget, aflat la 16 km nord de Paris, ocupanții aeronavei au fost monitorizați de ECHELON, conversațiile dintre Di și Dodi fiind captate de un satelit și apoi descărcate în computerele de la Fort Meade, în Maryland.

Deși sursa mea nu a putut să ofere nicio „dovadă zdrobitoare", după opinia mea, aceasta era convinsă că „părți relevante" ale

conversațiilor au fost transmise centrului de telecomunicații din Marea Britanie. „De acolo, au ajuns în rețeaua de la Whitehall. Pe atunci, orice spunea Diana, orice decizie a sa prezentau un interes deosebit pentru anumite persoane cu autoritate."

I-am spus toate astea lui Ari Ben-Menashe. Răspunsul său a fost mulțumitor, dar amăgitor. „Ești foarte aproape de țintă. Nu-ți pot spune cât de aproape." Poziția lui Ben-Menashe era simplă. Spera să semneze un contract profitabil cu Mohamed al-Fayed. Orice informație trebuia să ajungă la el mai întâi.

În cele din urmă, contractul s-a materializat. Al-Fayed a vrut să vadă mai întâi ce „dovezi" îi putea arăta Ben-Menashe înainte de a accepta să plătească.

Ben-Menashe, mai obișnuit să aibă de-a face cu guverne decât cu „un om cu manierele unui negustor arab", s-a trezit că primește „mai multe telefoane isterice de la MacNamara, care insista să-i arăt documentele. A fost un lucru foarte surprinzător pentru un om care ar fi trebuit să aibă ceva experiență despre funcționarea serviciilor de securitate de când lucra la Scotland Yard. A trebuit să-i spun că Mossad-ul nu dă documente așa, vrând-nevrând. A trebuit să-i explic, aproape ca unui începător, cum merg lucrurile în comunitatea de informații".

Contrariat, al-Fayed a refuzat să se retragă în liniște. Purtătorul său de cuvânt, Laurie Meyer, s-a trezit aruncat în noi bătălii cu presa, care punea tot mai mult la îndoială opinia lui Al-Fayed despre „complotul *establishment*-ului în vederea uciderii fiului meu și a viitoarei sale mirese".

Urmărind situația de la distanță, Ari Ben-Menashe și-a dat seama că al-Fayed „era propriul său dușman. Din toate cercetările pe care le-am făcut, fără niciun cost pentru el, genul de investigații preliminare pe care le fac înainte ca firma mea să se ocupe de așa ceva, mi-a fost clar că familia regală nu avea pentru ce să răspundă. Se poate ca, în privat, membrii ei să nu fi dorit ca Diana să se căsătorească cu Dodi. Dar de aici până la a

spune că voiau ca perechea să fie ucisă este cale lungă. Acestea fiind zise, am descoperit totuși câteva dovezi serioase care indică implicarea serviciilor de securitate în episodul morții lor. Sunt întrebări grave care trebuie puse și la care trebuie să se răspundă. Al-Fayed nu va primi însă răspunsurile dacă va continua să se comporte în acest mod. În esență, el nu înțelege mentalitatea celor pe care încearcă să-i convingă. Apoi, colac peste pupăză, este înconjurat de lachei, de oameni care-i spun ce dorește el să audă".

La începutul lui mai 1999, John MacNamara s-a dus la Geneva pentru a se întâlni cu Richard Tomlinson, fost cadru superior în MI6. Timp de patru ani, Tomlinson, care fusese considerat odată un om cu un viitor strălucit în serviciile secrete britanice, a dus o campanie neobosită împotriva foștilor săi angajatori. Recrutat inițial la Universitatea Cambridge de către un „descoperitor de talente" al MI6, Tomlinson a fost concediat brusc în primăvara lui 1995 după ce i-a spus șefului de cadre despre problemele sale emoționale tot mai mari.

Într-o convorbire telefonică, mi-a zis că „sinceritatea m-a costat slujba. «Mai-marii noștri» au hotărât că, în ciuda rezultatelor mele impresionante, îmi lipsește dârzenia".

Tomlinson mi-a povestit cum a încercat să dea în judecată MI6 pentru concediere abuzivă, dar guvernul britanic a făcut în așa fel încât cazul să nu ajungă în instanță. Apoi, mita oferită de acesta – „bani pentru tăcerea mea", cum s-a exprimat Tomlinson – a fost retrasă după ce o editură australiană, căreia Tomlinson i-a trimis rezumatul unei cărți despre cariera sa în MI6, a trimis documentul la MI6 ca să vadă dacă publicarea ar fi putut da naștere unor acțiuni în justiție. MI6 a reacționat rapid. Tomlinson a fost arestat când era pe cale să părăsească Marea Britanie, fiind apoi condamnat la doi ani de închisoare pentru încălcarea Legii secretului de stat.

Eliberat din închisoare în aprilie 1998, Tomlinson s-a mutat mai întâi la Paris, apoi în Elveția. Acolo, a început să frecventeze cafenelele cu internet și să posteze detalii extrem de jenante despre operațiunile MI6. Între acestea s-a numărat și demascarea unei cârtițe din banca centrală a Germaniei despre care susținea că avea numele de cod Orcadia și că ar fi dezvăluit Marii Britanii secrete economice ale țării respective. A dezvăluit de asemenea detalii cu privire la un complot pus la cale de MI6 împotriva președintelui Serbiei, Slobodan Milošević, în 1992.

Apoi a venit momentul în care a renunțat să fie un alt fost spion nemulțumit și a hotărât să facă parte din lumea lui Mohamed al-Fayed, deja bine populată cu adepți ai teoriei conspirației.

Pentru miliardar, Tomlinson, rămas acum aproape fără niciun ban, era „mană cerească", cum mi-a spus al-Fayed. L-a încurajat pe Tomlinson să-i spună tot ce știa procurorului francez care investiga moartea Dianei și a lui Dodi.

Într-o depoziție dată sub prestare de jurământ, Tomlinson a susținut că MI6 a fost implicat în moartea celor doi. Agenți ai serviciului respectiv s-au aflat la Paris cu două săptămâni înainte și au avut câteva întâlniri cu Henri Paul, „care era un informator plătit al MI6". Mai departe Tomlinson susținea că „Paul a fost orbit în timp ce conducea prin pasaj de o lumină foarte puternică, tehnică folosită de MI6 și în alte asasinate".

Asemenea afirmații l-au introdus și mai mult pe Tomlinson în cercul apropiaților lui al-Fayed. Fostul agent era acum mai mult decât „o mană cerească". Potrivit lui al-Fayed, devenise „omul care putea descoperi cumplitul adevăr al unui incident de o asemenea amploare și importanță istorică".

Asta l-a încurajat și mai mult pe Tomlinson să-și continue campania pentru care MacNamara se dusese la Geneva.

De când a ajuns în oraș, Tomlinson a avut probleme tot mai mari cu banii. Abia putea plăti chiria apartamentului în care stătea. Eforturile sale de a aduna bani scriind articole pe teme turistice nu

au avut niciun rezultat. Strădaniile sale de a se angaja ca detectiv particular au eșuat de asemenea pentru că se temea să călătorească în Europa, unde agenții MI6 „mă puteau înșfăca". La cererea MI6, i s-a interzis intrarea în SUA, Australia și Franța. Doar Elveția i-a oferit azil pe motiv că orice încălcare a Legii secretului de stat era o „infracțiune politică", iar cel vinovat nu putea fi supus extrădării.

Surse din MI6 cu care am discutat mi-au sugerat că MacNamara a mers să-l vadă pe Tomlinson cu scopul de a rezolva situația financiară a fostului spion. Cert este că, la scurt timp, Tomlinson a avut suficiente fonduri pentru a lansa ceea ce el a numit „opțiunea mea nucleară". Folosind un program Microsoft sofisticat pe care l-a instalat pe computerul său de ultimă generație, Tomlinson a început să publice pe propriul site – creat special și foarte scump – numele a peste o sută de agenți activi ai MI6 – inclusiv 12 despre care el spunea că fuseseră implicați în complotul îndreptat împotriva Dianei și a lui Dodi.

Nu se prezenta nicio dovadă clară, sigură împotriva niciunuia dintre acei agenți. În câteva ore însă, numele lor erau cunoscute în toată lumea.

Șocat, MI6 a încercat cu disperare să închidă site-ul, dar imediat ce reușea să închidă unul, se deschidea altul. La Londra, Ministerul de Externe a recunoscut că breșa de securitate era cea mai gravă de la încheierea Războiului Rece – și că „viața câtorva agenți ai MI6 și a contactelor lor a fost pusă în pericol". Bineînțeles că cei desemnați ca agenți în Iran, Irak, Liban și alte țări din Orientul Mijlociu au trebuit să fie retrași urgent.

Nici Tomlinson, nici Mohamed al-Fayed nu au luat însă în calcul un lucru. Breșa de securitate a fost atât de gravă, încât afirmația că o mână de agenți ai MI6 fuseseră implicați într-un complot împotriva Dianei a trecut practic neobservată. Ea a fost respinsă ca făcând parte din obsesia lui al-Fayed.

În iunie 1999, lucrurile s-au complicat când site-ul firmei Harrods, proprietate a lui al-Fayed, a publicat numele unui cadru

superior al MI6, susținându-se că respectivul agent, care lucra pe atunci în Balcani, a orchestrat „o campanie murdară" de ponegrire a lui al-Fayed și de „distrugere a reputației sale".

Ministrul britanic al apărării a luat neobișnuita măsură de a avertiza în mod public că dezvăluirea numelui agentului îi punea în pericol atât pe agent, cât și pe contactele sale din Kosovo și Serbia.

Identitatea agentului a fost dezvăluită în momentul în care s-a deschis cartea on-line a site-ului în care mii de vizitatori au lăsat mesaje de comemorare a morții Dianei și a lui Dodi.

Laurie Meyer, purtătorul de cuvânt al firmei Harrods, a promis că numele agentului va fi șters – „este evident o eroare".

Apoi au apărut informații în *Bild*, un ziar german de mare tiraj, că Richard Tomlinson are dovezi că Henri Paul a instalat dispozitive de ascultare în apartamentul imperial de la Hotelul Ritz și a obținut înregistrări ale „ultimelor momente intime" dintre Diana și Dori. Cu puțin timp înainte ca Paul să-i conducă la moarte, cei doi au petrecut câteva ore singuri în apartament.

Înregistrările, potrivit celor de la *Bild*, au devenit obiectul unei căutări intense a MI6.

Cam în acest moment, contele Spencer, fratele Dianei, a decis să intervină. El a declarat telespectatorilor nord-americani că „povestea de dragoste pe care a trăit-o sora mea cu Dodi al-Fayed nu a fost altceva decât o aventură de-o vară. Nu avea absolut nicio intenție de a se căsători cu el".

Mohamed al-Fayed a remarcat, cu oarecare justificare, că relația dintre Spencer și Diana era departe de a fi apropiată în momentul morții ei.

Nimic din toate astea nu l-a surprins pe Ari Ben-Menashe. A continuat să urmărească epopeea fără de sfârșit a încercărilor lui al-Fayed „de a-și dovedi ideea fixă potrivit căreia regina și prințul Philip au organizat un complot pentru a o ucide pe Diana".

Foarte experimentatul agent israelian de informații și-a dat seama că, „unindu-și destinul cu cel al lui Richard Tomlinson,

al-Fayed și-a pierdut capul. Acum se limita la tabloide. Și totuși știu sigur că, dacă ar fi luat lucrurile așa cum trebuie și ar fi organizat o investigație serioasă, ar fi obținut niște rezultate foarte surprinzătoare. Chiar este ceva foarte ciudat în moartea Dianei și a lui Dodi. Fără îndoială. Cazul trebuia anchetat. Pistele au fost compromise însă chiar de al-Fayed. Poate că nici măcar nu este greșeala lui. E înconjurat de oameni care-i spun să caute acolo, nu *dincolo*. Pentru unii dintre ei, continuarea întregii acțiuni reprezintă un fel de pensie. Ei știu că orice teorie nouă pe care o propun în pripă îl va încuraja pe al-Fayed să cheltuie și mai mult pentru a o verifica. Pe parcurs, el face să dispară fără să vrea dovezi care ar fi putut fi descoperite".

Un indiciu în acest sens a apărut la sfârșitul lui iunie 1999, când s-a aflat că misteriosul Fiat Uno alb, care a fost văzut plecând în zigzag de la locul accidentului în care au murit Diana și Dodi, a fost distrus într-un concasor de mașini. În câteva secunde, acel automobil din care s-au găsit urme de vopsea în tunel a fost redus la un bloc de metal zdrobit.

Această afirmație a fost făcută în cadrul unei anchete secrete a Mossad-ului care a început după câteva ore de la producerea fatalului accident și fusese demarată de directorul general de atunci al Mossad-ului, Danny Yatom. Acesta era îngrijorat că încercările hotărâte ale Mossad-ului de a-l recruta pe Henri Paul puteau da naștere unor acuzații că serviciul ar fi jucat un rol în moartea Dianei.

Ancheta s-a concentrat asupra celor două săptămâni dinainte de accident – ceea ce al-Fayed numește și acum „aparența unui accident creată cu scopul de a acoperi o crimă" – și asupra zilelor următoare.

Anchetatorii Mossad-ului au descoperit că, pe lângă faptul că agenția era prezentă la Paris înainte de moartea cuplului, în oraș se afla și o echipă de patru agenți a MI6. Aceștia au stat la ambasada britanică în prima săptămână, după care s-au mutat într-un

apartament închiriat – „o casă conspirativă a MI6" – din apropiere de Ritz. Unul dintre membrii echipei s-a cazat la hotel cu patru zile înainte de moartea lui Dodi şi a Dianei.

În raportul Mossad-ului se arată că, la 14 sau 15 august 1997, o echipă a CIA a sosit de asemenea în oraş. Aceasta o urmărea pe Diana de ceva vreme, ţinând evidenţa atacurilor ei la adresa producătorilor de mine antipersonal, dintre care mulţi sunt din SUA.

Rapoartele CIA fac parte dintre cele 1 051 de pagini de documente pentru care Mohamed al-Fayed a luptat fără succes în instanţele americane spre a obţine copii. Departamentul de Justiţie din SUA a susţinut că documentele conţin materiale „importante pentru securitatea naţională".

În raportul Mossad-ului se dă de înţeles că această importanţă ar putea avea legătură cu motivul pentru care Marea Britanie a cerut SUA ajutor în vederea monitorizării Dianei.

„Marea Britanie o considera imprevizibilă", susţinea al-Fayed. „De fapt, era o femeie foarte curajoasă, pregătită să facă faţă problemei minelor antipersonal."

Ancheta Mossad-ului detaliază modul în care diferite servicii de informaţii au părăsit în grabă Parisul după moartea Dianei şi a lui Dodi.

Raportul Mossad-ului conţine informaţii detaliate despre cele întâmplate cu Dodi şi Diana în ultimele lor ore de viaţă. Ele se bazează parţial pe observaţiile directe făcute de Maurice şi contactele sale. Alte informaţii au fost furnizate de contactele „neoficiale" ale Mossad-ului cu agenţi din capitala franceză, de MI6, CIA şi spionajul francez.

„Un fost agent israelian de informaţii mi-a spus că toate acele servicii erau direct interesate de Diana şi Dodi", a subliniat Mohamed al-Fayed.

Relatarea Mossad-ului cu privire la ultimele clipe din viaţa Dianei şi a lui Dodi începe sâmbătă, 29 august 1997, la ora 23.45, când Henri Paul a primit sarcina de a-i lua de la Hotelul Ritz.

Mohamed al-Fayed își amintește încă perfect instrucțiunile pe care i le-a dat lui Paul la telefon.

„I-am spus că trebuie să conducă cu atenție, că nu trebuie să uite niciodată că are în mână viața mamei viitorului rege al Angliei și pe cea a iubitului meu fiu. Aveam încredere în el că nu va uita asta niciodată. Dumnezeu știe cât de multă încredere aveam în el. Acum doar Dumnezeu știe de ce am avut."

Următoarea oră menționată de Mossad este 23.50. În barul de la Ritz, Trevor Rees-Jones, care se afla acolo ca să-i păzească pe Diana și Dodi, discuta cu alți oameni din paza hotelului și cu Henri Paul, stabilind ruta pe care acesta avea s-o urmeze.

Paul era foarte optimist. A spus că hotelul va furniza două automobile Range Rover drept momeală pentru paparazzii care așteptau. Asta avea să-i dea suficient timp să-i scoată de acolo. Rees-Jones ar fi spus că planul i se pare bun.

Duminică, 30 august, ora 0.15. În holul hotelului, Henri Paul și-a folosit telefonul mobil pentru a pune în mișcare cele două mașini-momeală.

Ora 0.19. Cele două mașini au părăsit, cu motoarele duduind, Place Vendôme din fața Hotelului Ritz. Paparazzii s-au luat după ele.

Ora 0.20. La ieșirea din spate a hotelului a sosit Paul cu Mercedes-ul. A fost văzut, de unul dintre martorii oculari cu care a discutat ulterior Mossad-ul, „bătând agitat cu degetele în volan".

Ora 0.21. În capătul străzii Cambon, un agent al Mossad-ului continua să vegheze. Mai târziu, va raporta că „un Fiat Uno a trecut de capătul străzii".

În raportul Mossad-ului se afirma că în mașină erau doi agenți ai serviciului de securitate francez, DST. DST – denumit oficial Direcția de Supraveghere a Teritoriului – este cel mai mare și mai puternic serviciu de informații din Franța. Având câteva mii de angajați, acesta operează atât pe plan intern, cât și peste hotare. Printre numeroasele sale responsabilități se numără

supravegherea tuturor ambasadelor străine de la Paris şi realizarea unui mare număr de operaţiuni clandestine. Raportează direct ministrului de interne în funcţie.

Ora 0.22. Maşina Fiat Uno albă a trecut de semaforul din Place de la Concorde. Mercedes-ul lui Henri Paul este obligat să oprească la semafor.

Ora 0.23. Mercedes-ul se apropie de tunelul Alma. Henri Paul a văzut aproape sigur Fiat-ul din faţa lui.

Ora 0.24. Mercedes-ul, care mergea cu viteză mare, a trecut de denivelarea de la intrarea în tunel. În spate, Diana şi Dodi ar fi trebuit să aibă, pentru o fracţiune de secundă, o senzaţie asemănătoare celei provocate de un montagne russe în coborâre.

După câteva secunde, din tunel s-a auzit un zgomot ca de tunet. Un scrâşnet de metal strivit, care reverbera, se amplifica şi părea să nu se mai termine.

Henri Paul şi Dodi erau morţi. Diana era pe moarte.

Câteva momente mai târziu, potrivit raportului Mossad-ului, automobilul Fiat Uno a părăsit bulevardul Montaigne şi a intrat pe o stradă laterală. Acolo aştepta un camion cu rampa coborâtă. Maşina a urcat pe rampă. Uşile camionului s-au închis.

După câteva ore, Uno era apucat de ghearele concasorului. În câteva clipe a devenit o bucată de metal zdrobit, imposibil de identificat.

Aşa stau lucrurile în momentul scrierii acestor rânduri. Poate aduce Tomlinson ceva nou? Poate Ben-Manashe să găsească dovezi care să confirme în cele din urmă credinţa lui al-Fayed într-o conspiraţie? Era Diana cu adevărat însărcinată în momentul morţii? Oare Mohamed al-Fayed a fost atât de orbit de durere şi furie, încât a făcut ca teza lui să se potrivească faptelor?

Aceste întrebări vor fi analizate din nou în mod temeinic în noul secol. E posibil totuşi ca răspunsul să nu-l satisfacă niciodată pe deplin pe al-Fayed sau să nu-i convingă pe toţi cei care cred

că este un om prost sfătuit, care-și folosește uriașa avere pentru a stabili un adevăr care tuturor celor implicați în mod direct poate, doar poate că le convine să fie păzit cu strășnicie.

Unii dintre colegii lui Maurice au fost de părere că dorința de a-l prinde în cursă pe Henri Paul nu era decât o dovadă în plus a faptului că Mossad-ul a mai scăpat puțin de sub control, întreprinzând operațiuni internaționale nesăbuite, fără să țină seama de urmările pe care le-ar putea avea pe termen lung pentru serviciul secret, pentru Israel, pentru situația din Orientul Mijlociu și, în cele din urmă, pentru relația cu cel mai vechi și mai apropiat aliat, SUA. Mai mulți agenți susțineau chiar că, de când Benjamin Netanyahu devenise prim-ministru în 1996, lucrurile se înrăutățiseră.

Un vechi membru al serviciilor secrete israeliene a afirmat următoarele: „Oamenii văd că cei care lucrează pentru Mossad sunt de cele mai multe ori criminali deghizați în patrioți. Lucrul acesta ne face rău nouă [și] stării noastre de spirit, iar până la urmă va avea un efect negativ asupra relațiilor Mossad-ului cu alte servicii secrete."

Un alt agent de informații cu experiență a fost la fel de direct: „Netanyahu se comportă ca și cum Mossad-ul ar face parte din propria versiune a curții regelui Arthur; face ceva nou în fiecare zi pentru a nu i se plictisi cavalerii. Acesta e motivul pentru care lucrurile au mers așa de prost în ultimul timp în cadrul serviciului. Trebuie să tragem un semnal de alarmă înainte să fie prea târziu."

Prima lecție pe care am învățat-o într-un sfert de secol de când scriu despre serviciile secrete este că intoxicarea și dezinformarea sunt uneltele lor de bază, la fel ca actele subversive, corupția, șantajul și, uneori, asasinatul. Agenții sunt învățați să mintă, să se folosească și să abuzeze de relațiile de prietenie. Sunt opusul maximei potrivit căreia un gentleman nu citește niciodată scrisorile altuia.

Am văzut pentru prima oară cum se comportă în timpul investigațiilor pe care le-am făcut în legătură cu numeroasele scandaluri de spionaj din perioada Războiului Rece: dezvăluirea de către Klaus Fuchs a secretelor privitoare la bomba atomică creată de SUA și compromiterea MI5 și MI6 de către Guy Burgess, Donald Maclean și Kim Philby. Toți își aleseseră ca deviză trădarea și duplicitatea. Tot eu am fost unul dintre primii scriitori care au aflat despre obsesia pe care CIA o avea pentru controlul minții, preocupare pe care agenția a fost obligată s-o recunoască după zece ani de la publicarea cărții mele pe această temă, *Journey into Madness*. Negarea este arta neagră a serviciilor secrete, o artă perfecționată cu multă vreme în urmă.

Totuși, în aflarea adevărului, am fost ajutat foarte mult de doi agenți de informații profesioniști: Joachim Kraner, regretatul meu socru, care, după al Doilea Război Mondial, a condus rețeaua MI6 de la Dresda, și Bill Buckley, fost șef al biroului CIA din Beirut. Fizic, se asemănau foarte mult: amândoi erau înalți, slabi, îngrijiți și foarte siguri pe ei. În ochii lor nu puteai citi prea multe – doar faptul că, dacă nu erai o parte a răspunsului, trebuia să fii o parte a problemei. Înzestrați cu o inteligență sclipitoare, criticile aduse de ei agențiilor pe care le serveau erau din când în când foarte aspre.

Ambii îmi aminteau mereu cât de multe se pot învăța din ceea ce Bill numea „murmurele din văzduh": o încăierare mortală într-o fundătură fără nume; oprirea respirației colective în momentul în care era descoperit un agent sau o rețea; o nouă operațiune sub acoperire care putea să arunce pe apa sâmbetei ani de eforturi diplomatice; o mică informație banală care completa un puzzle în activitatea informativă. Joachim adăuga că, „uneori, niște cuvinte rostite la întâmplare ar putea ajuta la elucidarea unei probleme".

Mândri să practice ceea ce ei numeau „a doua meserie ca vechime din lume", cei doi nu numai că îmi erau prieteni, dar m-au

convins că serviciile secrete sunt cheia înțelegerii depline a relațiilor internaționale, politicii globale și diplomației – și, bineînțeles, a terorismului. Datorită lor, am avut contacte cu un număr de agenții de informații militare și civile: BND (Germania), DGSE (Franța), CIA, serviciile secrete canadiene și britanice.

Joachim a murit după ce a ieșit la pensie; Bill a fost ucis de fundamentaliștii islamici care l-au răpit în Beirut și care au declanșat criza ostaticilor occidentali în acel oraș.

Am cunoscut de asemenea membri ai serviciilor secrete israeliene care, la început, mi-au dat informații despre trecutul lui Mehmet Ali Ağca, fanaticul turc care a încercat să-l asasineze pe papa Ioan Paul al II-lea în Piața Sf. Petru din Roma, în mai 1981. Contactele au fost stabilite de Simon Wiesenthal, renumitul „vânător" de naziști și prețioasă sursă a Mossad-ului timp de peste 40 de ani. Datorită faimei și reputației sale, Wiesenthal a avut multă vreme ușile larg deschise, mai ales la Washington.

În același oraș, în martie 1986, am aflat mai multe lucruri despre relația complicată dintre serviciile secrete americane și cele israeliene. Mă aflam acolo ca să discut cu William Casey, pe atunci director al CIA, pentru cartea mea *Journey into Madness*, care tratează și subiectul morții lui Bill Buckley.

În ciuda costumului croit la comandă, Casey era un personaj decrepit. Cât timp am stat de vorbă într-un club din Washington, i-am observat figura palidă, cu maxilare proeminente și ochi roșii; arăta de parcă cei cinci ani de conducere a CIA îl vlăguiseră de tot.

La un pahar de apă minerală, mi-a confirmat condițiile întâlnirii noastre. Fără notițe, fără înregistrări; tot ce urma să aflu nu erau decât informații cu caracter general. A scos apoi o foaie de hârtie pe care erau tipărite datele sale biografice. Se născuse la New York, la 13 martie 1913 și absolvise dreptul în 1937, la

Universitatea St. John. După ce, în 1943, a fost recrutat în Rezerva Navală a SUA, la câteva luni a fost transferat la Office of Strategic Services (OSS), predecesorul CIA. În 1944, a devenit șeful filialei de informații speciale a OSS în Europa. A ajuns apoi șeful Securities and Exchange Commission (1971–1973); apoi a urmat o ascensiune rapidă, fiind numit adjunct al secretarului de stat pentru afaceri economice (1973–1974), președinte al Băncii de Export-Import a SUA (1974–1976) și membru al consiliului consultativ pentru informații externe al președintelui SUA (1976–1977). În 1980, a devenit conducătorul campaniei electorale a lui Ronald Reagan. Un an mai târziu, la 28 ianuarie 1981, Reagan l-a numit în funcția de director al CIA, fiind astfel cel de-al treisprezecelea om care a deținut cea mai importantă funcție în cadrul comunității de informații a SUA.

După ce i-am spus că fusese un om de nădejde în diverse posturi, Casey a luat o gură de apă și a mormăit că nu dorea să „intrăm în detalii personale".

A băgat foaia de hârtie înapoi în buzunar și a așteptat apoi prima mea întrebare: ce-mi putea spune despre Bill Buckley, care, în urmă cu aproape doi ani, la 16 martie 1984, fusese răpit la Beirut, iar acum era mort. Voiam să știu ce făcuse CIA ca să-l salveze. Stătusem ceva timp în Orientul Mijlociu, inclusiv în Israel, încercând să pun lucrurile cap la cap.

— Ați vorbit cu Admoni sau cu vreunul dintre oamenii lui? m-a întrerupt Casey.

În 1982, Nahum Admoni devenise șeful Mossad-ului. În cercul social al ambasadei de la Tel Aviv, era cunoscut ca un om pragmatic. Casey l-a caracterizat drept „un evreu care și-ar dori să câștige un concurs de urinat într-o noapte ploioasă la Gdansk". Mai exact, Admoni se născuse la Ierusalim, în 1929, din părinți polonezi de condiție medie. Școlit la Gimnaziul Rehavia, și-a dezvoltat aptitudini lingvistice care i-au adus funcția de ofițer de

informații și gradul de locotenent în timpul Războiului de Independență din 1948.

— Admoni înțelege șase limbi străine, a comentat Casey.

Mai târziu, Admoni a studiat relațiile internaționale la Berkeley și a predat această materie la școala Mossad-ului de la marginea Tel Aviv-ului. A lucrat de asemenea sub acoperire în Etiopia, la Paris și la Washington, unde a stabilit legături trainice cu predecesorii lui Casey, Richard Helms și William Colby. Aceste misiuni l-au transformat pe Admoni într-un birocrat al serviciului secret, care știa să fie convingător și care, după cum spunea Casey, odată ajuns șef al Mossad-ului, „a condus cu mână de fier. Era un om sociabil: se pricepea la femei și, în aceeași măsură, știa ce era mai bine pentru Israel".

Portretul făcut de Casey era cel al unui agent care, spunea el, „a avansat pentru că s-a priceput să nu-și calce șefii pe bătături".

În continuare, mi-a vorbit pe același ton.

— Nimeni nu te poate surprinde ca cineva pe care l-ai considerat prieten. Când ne-am dat seama că Admoni nu avea de gând să miște niciun deget, Bill Buckley era deja mort. Țineți minte cum stăteau lucrurile atunci? Masacraseră aproape o mie de palestinieni în cele două tabere de refugiați de la Beirut. Milițiile creștine libaneze i-au omorât; evreii au stat și s-au uitat ca într-un fel de inversare a situației din Biblie. Ce-i drept, Admoni era mână în mână cu ticălosul de Gemayel.

Bashir Gemayel era conducătorul partidului Falanga, iar mai târziu a devenit președintele Libanului.

— Și Gemayel era al nostru, dar n-am avut niciodată încredere în nenorocitul ăla. Iar Admoni fusese permanent mână în mână cu el, în timp ce Buckley era torturat. N-avem nici cea mai mică idee unde anume în Beirut puteau să-l țină ostatic. L-am rugat pe Admoni să afle. A zis că se rezolvă. Și am tot așteptat. Am trimis cei mai buni oameni la Tel Aviv să coopereze cu Mossad-ul. Am

spus că banii nu sunt o problemă. Iar Admoni tot spunea: în regulă, am înțeles.

Casey a mai băut puțină apă, închis în propria capsulă a timpului. Vorbele rostite de el în continuare au fost seci, asemenea verdictului dat de un judecător.

— Următoarea mutare a lui Admoni a fost să ne spună că OEP pusese la cale răpirea. Noi știam că israelienii erau gata oricând să dea vina pe Yasser Arafat pentru orice, așa că oamenii noștri nu l-au crezut la început. Însă Admoni părea demn de încredere. Ne-a dat multe motive să-l credem. Când ne-am dat seama că nu era mâna lui Arafat, era mult prea târziu ca să-l mai salvăm pe Buckley. Ceea ce nu știam era că, de fapt, Mossad-ul nu juca cinstit: dădea arme Hezbollah-ului ca să-i omoare pe evrei, iar pe de altă parte, le dădea evreilor arme ca să-i omoare pe palestinieni.

Imaginea parțială a lui Casey cu privire la ceea ce credea acum CIA că se întâmplase cu Bill Buckley – faptul că Mossad-ul nu făcuse nimic să-l salveze, sperând, astfel, ca vina să cadă pe OEP și spulberând astfel planurile lui Arafat de a intra în grațiile Washingtonului – ducea la o concluzie tulburătoare privind relația dintre două servicii secrete considerate prietene.

În felul acesta, Casey demonstrase că legăturile dintre SUA și Israel mai aveau o componentă, în afara strângerii de fonduri și a altor manifestări ale solidarității americano-israeliene, componentă care a transformat statul israelian într-o superputere regională de teama dușmanului arab.

Înainte să ne despărțim, Casey mi-a mai spus un lucru: „O națiune își creează comunitatea de informații de care are nevoie. America se bazează pe cunoștințele tehnice pentru că noi urmărim mai degrabă să descoperim decât să conducem în secret. Israelienii lucrează altfel. Mossad-ul, în mod deosebit, își asociază acțiunile cu supraviețuirea țării."

Această atitudine a făcut ca, mult timp, Mossad-ul să rămână imun la un control meticulos. Însă în cei doi ani în care am făcut cercetări pentru cartea de față, o serie de greșeli – scandaluri în unele cazuri – au adus serviciul în atenția publicului israelian. S-au pus întrebări și, cum răspunsurile întârziau mai mereu, au început să apară găuri în armura pe care Mossad-ul o purta pentru a se proteja de lumea din afară.

Am vorbit cu peste o sută de persoane care aveau de-a face direct sau indirect cu serviciul secret israelian sau cu alte agenții de informații. Discuțiile s-au întins pe o perioadă de doi ani și jumătate. Mulți oameni-cheie ai Mossad-ului au acceptat să fie înregistrați. Înregistrările se întind pe durata a 80 de ore, fiind transcrise pe circa 5 800 de pagini. Există de asemenea 15 caiete cu note suplimentare. La fel ca în cazul celorlalte cărți ale mele, acest material își va găsi locul în secțiunea de investigații a unei biblioteci universitare. Câțiva dintre cei cu care am vorbit au insistat să mă concentrez asupra unor evenimente recente; trecutul trebuia invocat numai pentru a ilustra evenimente relevante pentru rolul jucat de Mossad în avangarda spionajului și activității informative actuale. Multe discuții le-am avut cu persoane care nu mai fuseseră intervievate; de multe ori, a fost cu neputință să obțin o explicație simplă a comportamentului lor sau al altora. Mulți dintre ei au fost surprinzător de sinceri, deși nu toți au vrut să-și dezvăluie identitatea. În ceea ce-i privește pe membrii activi ai Mossad-ului, legea israeliană interzice ca numele lor să fie dat publicității. Unele dintre sursele neisraeliene au cerut și au beneficiat de protecția anonimatului.

În organigramele pe care ziarele încearcă să le alcătuiască și să le publice, multe surse ocupă spațiile rămase libere. Acestea iau încă în serios chestiunea anonimatului, iar unele doresc să fie amintite în aceste pagini cu un pseudonim sau doar cu prenumele;

acest lucru nu le face mărturia mai puțin plauzibilă. Motivele personale pentru ruperea tăcerii ar putea fi multe: nevoia de a-și asigura un loc în istorie, dorința de a-și justifica acțiunile, dorința de a povesti lucruri despre cei mai bătrâni, poate chiar nevoia de a-și ispăși păcatele. Același lucru este valabil și pentru cei care au acceptat să-și dea numele.

Însă poate cel mai bun motiv care i-a împins să rupă tăcerea a fost teama reală că organizația pe care au slujit-o cu mândrie era din ce în ce mai amenințată din interior și că singura soluție de a o salva era să dezvăluie ceea ce a făcut în trecut și ceea ce face în prezent. Pentru a înțelege ambele aspecte, trebuie știut de ce și cum a fost ea creată.

Capitolul 2

Înainte de început

Încă de la răsăritul soarelui, credincioşii se strânseseră la cel mai sfânt zid din lume, ultima rămăşiţă a celui de-al doilea templu, construit de Irod cel Mare la Ierusalim, Zidul Plângerii: Tineri şi bătrâni, slabi şi graşi, bărboşi şi chei: toţi veneau pe străzile înguste sau de dincolo de zidurile oraşului.

Funcţionarii veneau alături de păstori de pe dealurile din apropierea Ierusalimului; tinerii abia ajunşi la vârsta maturităţii îi însoţeau cu mândrie pe bătrâni. Profesorii de la şcolile religioase mergeau umăr la umăr cu negustorii care veniseră tocmai de la Haifa, Tel Aviv sau din satele dimprejurul Mării Galileii.

Toţi erau îmbrăcaţi în negru, aveau o carte de rugăciuni şi stăteau în faţa zidului înalt, recitând fragmente din Scriptură.

Evreii făcuseră asta de-a lungul veacurilor. Această zi de vineri din luna septembrie a anului 1929 era însă diferită. Rabinii le ceruseră oamenilor să participe în număr cât mai mare la rugăciunea publică şi să-şi demonstreze convingerea că au dreptul de a face acest lucru. Trebuia să fie nu numai o expresie a credinţei lor, ci şi un simbol vizibil al sionismului, precum şi un memento pentru populaţia arabă, care devenise cu mult mai numeroasă, că nu-i va putea intimida.

De luni de zile umblau zvonuri potrivit cărora populaţia musulmană era din nou foarte deranjată de ceea ce considera a fi expansiunea sionistă. Temerile apăruseră odată cu adoptarea

Declarației Balfour în 1917 și cu asumarea angajamentului de a crea o patrie oficială pentru evrei în Palestina. Pentru arabii care locuiau acolo și a căror origine putea fi urmărită până în vremea Profetului, aceasta era o crimă. Pământul pe care îl munciseră timp de secole era amenințat și poate chiar avea să le fie luat de sioniști și de protectorii lor britanici, care veniseră la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial să pună Palestina sub mandat. Britanicii guvernaseră ca în alte părți ale imperiului, încercând să împace ambele tabere. Politica lor a fost catastrofală. Tensiunile dintre evrei și arabi crescuseră. Au avut loc conflicte și vărsări de sânge, de multe ori acolo unde evreii voiau să-și construiască sinagogi și școli religioase. Însă evreii țineau morțiș să-și exercite „dreptul la rugăciune" la Zidul Plângerii din Ierusalim. Pentru ei, aceasta era o parte esențială a credinței lor.

Pe la prânz, se adunaseră cam o mie de oameni care citeau cu voce tare din vechile Scripturi înaintea zidului de gresie galbenă. Modulațiile glasurilor lor aveau o cadență liniștitoare.

Apoi, cu o iuțeală uimitoare, o ploaie de pietre, sticle sparte și cutii de metal umplute cu pietriș se abătu asupra lor. Atacul fusese lansat de arabi din diverse puncte situate în jurul Zidului. Primele focuri de armă au fost trase de musulmani. Mai mulți evrei au căzut, fiind târâți de acolo de ceilalți care fugeau. Ca prin minune, nimeni nu a fost ucis, dar răniți au fost cu zecile.

În acea noapte, s-au întrunit liderii Yishuv, comunitatea evreiască din Palestina. Și-au dat repede seama că, deși plănuiseră cu grijă demonstrația, le scăpase un lucru esențial: un posibil atac arab.

Unul dintre cei prezenți la întrunire a vorbit în numele tuturor: „Trebuie să ne amintim ce scrie în Scriptură. De la regele David încoace, poporul nostru a depins de informații bune despre dușmani."

Între cești cu cafea turcească și dulciuri, s-au pus bazele a ceea ce avea să devină într-o zi cel mai remarcabil serviciu secret din lumea modernă, Mossad-ul. Până la înființarea lui propriu-zisă

urma să mai treacă însă un sfert de secol. Singurul lucru pe care l-au propus liderii Yishuv în acea caldă noapte de septembrie a fost să se strângă cât mai mulți bani cu putință și să-și sfătuiască vecinii să facă la fel. Banii urmau să fie folosiți pentru mituirea acelor arabi care erau încă toleranți cu evreii și care îi puteau preveni în privința eventualelor atacuri.

Între timp, evreii aveau să-și exercite în continuare dreptul de a se ruga la Zidul Plângerii. Nu aveau să se mai bizuie pe englezi pentru protecție, ci pe Haganah, nou-formata miliție evreiască. În lunile următoare, avertismentele și prezența miliției au împiedicat atacurile arabilor. Calmul relativ dintre arabi și evrei s-a păstrat vreme de cinci ani.

În acea perioadă, evreii au continuat să-și extindă pe ascuns activitatea de culegere a informațiilor. Aceasta nu avea încă un nume sau o conducere oficială. Arabii erau recrutați într-un mod ad-hoc: negustori ambulanți din cartierul arab al Ierusalimului, lustragii care curățau cizmele ofițerilor britanici, elevi de la prestigiosul colegiu arab Rouda, profesori și oameni de afaceri. Orice evreu putea recruta un spion arab; singura condiție era ca informațiile să nu fie transmise și altora. Încet, dar sigur, Yishuv a obținut informații importante nu numai despre intențiile arabilor, ci și despre cele ale englezilor.

Venirea lui Hitler la putere în 1933 a marcat începutul exodului evreilor germani către Palestina. Până în 1936, peste 300 000 făcuseră deja lunga călătorie prin Europa; mulți nu mai avea nimic când au ajuns în Țara Sfântă. Totuși, într-un fel sau altul, Yishuv le-a făcut tuturor rost de hrană și locuință. După câteva luni, evreii alcătuiau deja o treime din populație. Arabii au reacționat ca și în alte dăți: din minaretele a o sută de moschei, s-au auzit strigătele cu care hogii voiau să-i împingă pe sioniști înapoi în mare.

În fiecare *mafafeth* arăbesc, locul de întâlnire al membrilor sfatului local, s-au făcut auzite aceleași voci de protest: „Trebuie să-i

împiedicăm pe evrei să ne ia pământul; trebuie să-i împiedicăm pe englezi să le dea arme și să-i instruiască."

În schimb, evreii susțineau exact contrariul, că englezii îi încurajau pe arabi să fure pământul pe care ei îl cumpăraseră în mod legal.

Englezii au încercat în continuare să împace ambele tabere, dar nu au reușit. În 1936, lupte izolate s-au transformat în adevărate revolte arabe împotriva evreilor și englezilor. Cei din urmă le-au suprimat fără milă. Evreii însă și-au dat seama că era numai o chestiune de timp până când arabii aveau să lovească din nou, cu și mai multă furie.

Pe tot teritoriul țării, tinerii evrei se grăbeau să se înroleze în Haganah. Treptat, această organizație a devenit nucleul unei formidabile armate secrete: membrii ei erau oțeliți, buni țintași, la fel de șireți ca vulpile din Deșertul Negev.

Rețeaua informatorilor arabi a fost extinsă. S-a înființat un departament politic al Haganah cu scopul de a crea neînțelegeri prin dezinformare. Cei care mai târziu aveau să devină legende ale comunității de informații israeliene s-au format în etapa inițială dinaintea celui de-al Doilea Război Mondial. Haganah – care înseamnă „apărare" în ebraică – a devenit forța cel mai bine informată din Țara Sfântă.

Al Doilea Război Mondial a adus cu sine o nouă pace fragilă în Palestina. Și evreii, și arabii și-au dat seama de viitorul sumbru care îi aștepta dacă naziștii învingeau. Primele informații despre ceea ce se petrecea în lagărele de concentrare din Europa ajunseseră la urechile membrilor Yishuv.

David Ben-Gurion și Yitzhak Rabin au fost printre cei care au participat la o întrunire la Haifa în 1942. S-a convenit în unanimitate ca supraviețuitorii Holocaustului să fie aduși în patria lor spirituală, Eretz Israel. Nimeni nu putea estima numărul lor, dar toată lumea era de acord că sosirea refugiaților avea să reînvie

confruntările cu arabii – iar de data aceasta, englezii aveau să fie pe față împotriva evreilor. Anglia a susținut mereu că nu-i va primi pe supraviețuitori în Palestina după înfrângerea lui Hitler, pe motiv că s-ar crea astfel un dezechilibru al populației.

Dorința lui Ben-Gurion de a crește capacitatea Haganah de culegere a informațiilor a fost aprobată de toți cei prezenți. Aveau să fie recrutați mai mulți informatori. Avea să fie creată o unitate de contraspionaj care să-i descopere pe evreii care colaborau cu englezii și să-i demaște pe „comuniștii și disidenții evrei din sânul nostru". Noua unitate era cunoscută sub numele de Rigul Hegdi și era comandată de un fost membru al Legiunii Străine care lucra acum sub acoperire, fiind comis-voiajor.

În curând, acesta a descoperit evreice căsătorite cu ofițeri englezi, comercianți care făceau afaceri cu englezii, patroni de cafenele care fraternizau cu aceștia. Dis-de-dimineață, suspecții erau aduși în fața unei instanțe militare a Haganah; cei vinovați erau fie bătuți crunt, fie executați pe dealuri cu un glonț în ceafă. Aceste acte premergeau cruzimea de care avea să dea dovadă mai târziu Mossad-ul.

În 1945, Haganah avea o unitate însărcinată cu procurarea armelor. Curând, armele din depozitele secrete ale italienilor și nemților, capturate în Africa de Nord după înfrângerea lui Rommel, erau transportate ilegal din Deșertul Sinai în Palestina de soldații evrei care luptau alături de Aliați. Armele au fost transportate cu ajutorul unor camioane prăpădite și al cămilelor, fiind depozitate în pustiu, în peșteri, acolo unde diavolul a încercat să-l ispitească pe Iisus. O ascunzătoare era aproape de locul în care aveau să fie descoperite manuscrisele de la Marea Moartă.

După ce s-a terminat războiul, cu înfrângerea Japoniei în august 1945, evreii care serviseră în unitățile de informații militare ale Aliaților au venit să-și pună cunoștințele în slujba Haganah. Existau toate elementele pentru a realiza ceea ce prevăzuse Ben-Gurion, „războiul pentru independența noastră".

Știa că factorul declanșator avea să fie *bricha*, denumirea ebraică a primei operațiuni de aducere din Europa a supraviețuitorilor Holocaustului. La început au venit cu sutele, apoi cu miile, iar la urmă cu zecile de mii. Mulți încă purtau îmbrăcămintea din lagărele de concentrare; fiecare avea tatuat un număr de identificare dat de naziști. Traversaseră Balcanii cu mașina sau cu trenul și apoi străbătuseră Mediterana până în Israel. Toate vasele disponibile fuseseră cumpărate sau închiriate de agențiile umanitare evreiești din SUA, de multe ori, la prețuri exagerate; nave cu abur, vase de cabotaj, nave de desant de pe plajele Normandiei, vase fluviale; orice putea pluti era folosit. Nu se mai auzise de o asemenea evacuare de la Dunkerque, din 1940.

În așteptarea supraviețuitorilor, pe plajele dintre Haifa și Tel Aviv se aflau chiar unii dintre soldații englezi care fuseseră transportați cu feribotul în Anglia de la Dunkerque. Erau acolo pentru a duce la îndeplinire ordinul guvernului lor de a opri intrarea în țară a supraviețuitorilor Holocaustului. Au avut loc ciocniri dramatice, dar au fost și situații în care soldații, aducându-și aminte, probabil, de propria salvare, au trecut cu vederea bărcile cu refugiați care se chinuiau să ajungă la mal.

Ben-Gurion a hotărât că asemenea acte de compasiune nu erau de ajuns. Venise timpul ca Mandatul să se încheie, ceea ce se putea realiza doar prin forță. În 1946, el unise deja toate mișcările clandestine evreiești. Izvorât din spiritul neostoit al celor care se așezaseră primii pe acel pământ, s-a dat ordinul de începere a unui război de gherilă atât împotriva englezilor, cât și împotriva arabilor.

Fiecare comandant evreu știa că era vorba despre un joc foarte periculos: luptând pe ambele fronturi, resursele aveau să fie solicitate la maximum. Consecințele unei eventuale înfrângeri ar fi fost extrem de grave. Ben-Gurion a ordonat folosirea tuturor mijloacelor. Curând, lista atrocităților a devenit înfiorătoare. Evreii suspectați de colaborare cu Haganah erau executați. Soldații englezi erau împușcați, iar cazărmile lor, bombardate. Satele arabe erau incendiate. Ferocitatea amintea de vremurile medievale.

Pentru Haganah, spionajul era vital, mai ales pentru a le da englezilor și arabilor impresia că evreii aveau mult mai mulți oameni decât puteau aduna. Englezii s-au trezit că aleargă după un dușman iluzoriu. În rândul forțelor Mandatului, moralul începea să scadă.

SUA au sesizat o portiță și au încercat să încheie o înțelegere în primăvara lui 1946, îndemnând Marea Britanie să accepte în Palestina 100 000 de supraviețuitori ai Holocaustului. Cererea a fost respinsă, iar luptele crâncene au continuat. În sfârșit, în februarie 1947, Marea Britanie a acceptat să părăsească Palestina până în mai 1948. Din acel moment, ONU avea să se ocupe de ceea ce urma să devină statul Israel.

Conștient de faptul că era totuși nevoie de un ultim conflict cu arabii pentru a se asigura existența tinerei națiuni, Ben-Gurion și comandanții săi știau că trebuiau să se bizuie în continuare pe informații de calitate superioară. Au fost obținute date vitale despre moralul arabilor și forța lor militară. Spionii evrei aflați la Cairo și Amman au furat planurile de atac ale armatelor egipteană și iordaniană. Când a început ceea ce s-a numit Războiul de Independență, israelienii au obținut victorii militare spectaculoase. Însă, pe măsură ce luptele au continuat, Ben-Gurion și-a mai dat seama că triumful trebuia să aibă la bază o distincție clară între obiectivele militare și cele politice. Când, în cele din urmă, victoria a fost obținută în 1949, această distincție nu era încă bine definită, ceea ce a dus la dezacorduri în cadrul comunității israeliene de informații cu privire la responsabilitățile acesteia pe timp de pace.

În loc să trateze situația cu incisivitatea specifică, Ben-Gurion, în calitate de prim-ministru al Israelului, a organizat cinci servicii de informații care aveau să opereze atât în țară, cât și în străinătate. Serviciul extern a fost format după modelul serviciilor de securitate englez și francez. Aceste două servicii au fost dispuse să colaboreze cu Israelul. S-au stabilit de asemenea contacte cu Office of Strategic Services (OSS) de la Washington prin intermediul șefului secției de contraspionaj a agenției din Italia,

James Jesus Angleton. Legătura sa cu tinerii spioni israelieni avea să joace un rol crucial în viitoarele raporturi dintre cele două comunități de informații.

Totuși, în ciuda începutului promițător, visul lui Ben-Gurion de a crea o comunitate de informații integrată, ai cărei membri să conlucreze în armonie, a murit în durerile nașterii unei națiuni care se lupta ea însăși pentru o identitate coerentă. Demonstrațiile de forță erau la ordinea zilei, în timp ce miniștrii și funcționarii se luptau pentru putere și funcții. La fiecare nivel existau neînțelegeri. Cine trebuia să se ocupe de strategia generală a comunității de informații? Cine trebuia să evalueze informațiile brute? Cine avea să recruteze spioni? Cine avea să primească primul rapoartele acestora? Cine avea să interpreteze informațiile respective pentru liderii politici ai țării?

Lupta cea mai necruțătoare s-a dus între Ministerul Afacerilor Externe și cel al Apărării, amândouă disputându-și dreptul de a opera în străinătate. Isser Harel, pe atunci un tânăr agent, spunea despre colegii săi că „vedeau munca de informații într-o lumină romantică și aventuroasă. Făceau pe cunoscătorii obiceiurilor întregii lumi [...] și căutau să se comporte ca niște imaginari spioni internaționali, care se bucurau de glorie trăind în umbra liniei fine ce separă legea de imoralitate".

Între timp, oamenii continuau să moară din cauza bombelor și capcanelor explozive ale teroriștilor arabi. Armatele Siriei, Egiptului, Iordaniei și Libanului reprezentau în continuare o amenințare. În spatele lor, milioane de arabi erau gata să lanseze *jihad*-ul, războiul sfânt. Nicio altă națiune nu se mai născuse într-un mediu atât de ostil ca aceea a Israelului.

Ben-Gurion avea un sentiment aproape mesianic în legătură cu faptul că oamenii îi căutau protecția, așa cum se întâmplase întotdeauna cu marii lideri ai poporului Israel. Știa însă că nu e profet, ci numai un luptător îndârjit care câștigase Războiul de Independență împotriva unui dușman arab cu o forță combinată de douăzeci de

ori mai mare ca a sa. Nu se mai văzuse un triumf asemănător de când David îl ucisese pe Goliat și îi alungase pe filisteni.

Cu toate acestea, inamicul nu dăduse bir cu fugiții. Devenise mai inteligent și chiar mai nemilos. Lovea asemenea unui hoț noaptea, ucigând fără scrupule înainte să dispară.

Timp de patru ani, rivalitatea, certurile și discuțiile tăioase au continuat la întâlnirile prezidate de Ben-Gurion la care acesta încerca să rezolve problemele din cadrul comunității de informații. Un plan promițător pus la cale de Ministerul Afacerilor Externe, de a folosi un diplomat francez ca spion la Cairo, a fost respins de Ministerul Apărării. Acesta voia să aibă omul lui. Tânărul ofițer trimis în Egipt, fără experiență în munca de informații, a fost prins în câteva săptămâni de agenții serviciului egiptean de securitate. S-a descoperit că agenții israelieni din Europa lucrau la negru pentru a-și finanța munca fiindcă bugetul oficial alocat activităților de spionaj era insuficient. Încercările de atragere de partea Israelului a forțelor moderate ale druzilor din Liban au încetat atunci când agențiile de informații rivale din țară n-au căzut de acord asupra modului în care acestea aveau să fie folosite. De obicei, planurile grandioase erau compromise din cauza suspiciunilor reciproce. Peste tot, numai și numai ambiție.

Oamenii puternici ai momentului – ministrul israelian de externe, șeful statului-major, ambasadorii – se luptau pentru supremația serviciului preferat. Unul voia ca toate eforturile să se concentreze asupra obținerii de informații politice și economice. Altul credea că spionajul trebuia să se ocupe strict de puterea militară a inamicului. Ambasadorul din Franța insista ca serviciul secret să opereze asemenea Rezistenței franceze în cel de-al Doilea Război Mondial, cu mobilizarea tuturor evreilor din țară. Ambasadorul de la Washington voia ca spionii lui să beneficieze de acoperire diplomatică și „să fie integrați în activitatea curentă a ambasadei, pentru a-i scăpa astfel de orice suspiciune". Ministrul israelian de la București voia ca spionii lui să lucreze după modelul

KGB şi să fie la fel de duri. Ambasadorul de la Buenos Aires cerea ca agenţii să se concentreze asupra rolului jucat de Biserica Romano-Catolică în a-i ajuta pe nazişti să se stabilească în Argentina. Ben-Gurion a ascultat răbdător fiecare propunere în parte.

În cele din urmă, la 2 martie 1951, i-a chemat pe şefii celor cinci agenţii de informaţii la el în birou. Le-a spus că intenţiona să includă activităţile Israelului de culegere a informaţiilor din străinătate într-o nouă agenţie numită Ha Mossad le Teum, „Institutul de Coordonare". Acesta urma să aibă un buget iniţial de 20 000 de lire israeliene, din care 5 000 urmau să fie folosite pentru „misiuni speciale, dar numai cu acordul meu". Noua agenţie trebuia să-şi selecteze personalul dintre angajaţii agenţiilor deja existente. În exprimarea curentă, noua agenţie avea să fie numită exclusiv Mossad.

„Pentru toate scopurile administrative şi politice", Mossad-ul urma să se afle sub autoritatea Ministerului de Externe. Cu toate acestea, din echipa sa aveau să facă parte ofiţeri superiori din conducerea celorlalte organizaţii din comunitatea israeliană de informaţii: Shin Bet, securitatea internă; Aman, informaţiile militare; unitatea de informaţii a aviaţiei şi unitatea de informaţii a marinei. Funcţia ofiţerilor urma să fie aceea de a informa Mossad-ul în legătură cu nevoile exacte ale „clienţilor" lor. În cazul unui dezacord cu privire la oricare dintre nevoi, chestiunea avea să fie trimisă cabinetului prim-ministrului.

Ben-Gurion a explicat totul în stilul său direct. „Veţi da Mossad-ului lista dumneavoastră de cumpărături. Mossad-ul va procura apoi mărfurile cerute. Nu e treaba dumneavoastră să ştiţi de unde le-a procurat sau cât a plătit pentru ele."

Ben-Gurion avea să joace rolul unei comisii de supraveghere pentru noul serviciu. Într-o notă adresată primului şef al serviciului, Reuven Shiloah, prim-ministrul israelian a cerut ca „Mossad-ul să lucreze sub tutela mea, să acţioneze conform instrucţiunilor mele şi să mă ţină în permanenţă la curent".

Regulile de bază fuseseră stabilite.

La 22 de ani de la acea întâlnire din septembrie 1929, la care evreii discutaseră despre importanța vitală a culegerii informațiilor în vederea prevenirii viitoarelor atacuri ale arabilor, urmașii lor aveau cel mai redutabil serviciu de informații din lume.

Nașterea Mossad-ului, ca și cea a statului Israel au fost oricum, numai ușoare nu. Serviciul a preluat o rețea de spionaj din Irak, care funcționa de câțiva ani sub controlul Departamentului Politic al Forțelor de Apărare ale Israelului. Funcția principală a rețelei era să penetreze eșaloanele superioare ale armatei irakiene și să formeze o rețea clandestină de emigrație care să-i scoată din țară pe evreii irakieni și să-i aducă în Israel.

În mai 1951, la exact nouă săptămâni după ce Ben-Gurion a semnat ordinul de creare a Mossad-ului, agenții de securitate irakieni de la Bagdad s-au năpustit asupra rețelei. Doi agenți israelieni au fost arestați, împreună cu zeci de arabi și de evrei irakieni mituiți să organizeze rețeaua care acoperea întreg Orientul Mijlociu. Douăzeci și opt de persoane au fost acuzate de spionaj. Ambii agenți au fost condamnați la moarte, 17 au primit condamnări pe viață, iar restul au fost eliberați „ca exemplu de corectitudine a justiției irakiene".

Cei doi agenți ai Mossad-ului au fost eliberați ulterior dintr-o închisoare irakiană, unde fuseseră crunt torturați, în schimbul unei sume substanțiale depuse într-o bancă elvețiană pe numele ministrului irakian de interne.

Imediat s-a produs un alt dezastru. Conform noului ordin, Theodore Gross, un vechi spion al Departamentului Politic aflat la Roma, lucra acum pentru Mossad. În ianuarie 1952, lui Isser Harel, pe atunci șeful Shin Bet, serviciul de securitate internă al Israelului, i s-au furnizat „dovezi incontestabile" că Gross era agent dublu, aflat în slujba serviciului secret egiptean. Harel s-a hotărât să se ducă la Roma, unde l-a determinat pe Gross să meargă cu el

înapoi la Tel Aviv, convingându-l pe trădător că urma să i se dea un post de comandă în Shin Bet. Gross a fost judecat în secret, găsit vinovat și condamnat la 15 ani de pușcărie. Avea să moară în închisoare.

Dărâmat, Reuven Shiloah și-a dat demisia. A fost înlocuit de Harel, care va rămâne la șefia Mossad-ului timp de 11 ani, fapt fără precedent.

Membrii conducerii care l-au întâmpinat la sediul Mossad-ului în acea dimineață de septembrie a anului 1952 nu au fost prea impresionați de înfățișarea lui Harel. Abia dacă măsura 1,50 m, avea urechi clăpăuge și vorbea cu un puternic accent central-european; familia sa emigrase din Letonia în 1930. Hainele lui arătau de parcă ar fi dormit îmbrăcat.

Primele cuvinte adresate angajaților au fost: „Trecutul s-a dus. Nu se vor mai face greșeli. Vom merge înainte împreună. Nu vom vorbi cu nimeni, decât cu noi înșine."

În aceeași zi, a dat un exemplu de ceea ce voia să spună. După prânz, a chemat mașina. Când șoferul a întrebat unde se duc, i s-a spus că destinația e secretă; dându-i drumul șoferului, Harel s-a așezat el însuși la volanul mașinii. S-a întors cu o cutie cu covrigi pentru cei din conducere. Scopul fusese însă atins: doar el avea să pună întrebările.

Acesta a fost momentul în care Harel a câștigat afecțiunea oamenilor săi demoralizați. A început prin a-i încuraja cu exemplul personal. A călătorit în secret în țări arabe ostile pentru a organiza el însuși rețelele Mossad-ului. A discutat cu fiecare persoană care voia să se alăture serviciului. Îi căuta pe cei care, la fel ca el, trăiseră într-un kibbutz.

„Asemenea oameni îl cunosc pe dușmanul nostru" i-a spus unui asistent care a pus la îndoială politica sa. „Cei din kibbutzuri trăiesc aproape de arabi. Au învățat nu numai să gândească la fel ca ei, ci și să gândească mai repede."

Răbdarea, dar și accesele de mânie ale lui Harel erau bine cunoscute; loialitatea față de cei din subordinea sa a devenit la fel de renumită. Toți cei din afara cercului său de cunoscuți erau bănuiți a fi „oportuniști fără principii". Nu avea de a face cu oameni pe care îi considera „bigoți care se dau drept naționaliști, mai ales din punct de vedere religios". Își arăta din ce în ce mai mult aversiunea față de evreii ortodocși.

Erau câțiva dintre aceștia și în guvernul lui Ben-Gurion; resentimentele lor față de Isser Harel s-au amplificat cu repeziciune. Apoi, au încercat să găsească o cale de a-l înlătura. Șiretul șef al Mossad-ului a păstrat însă o relație apropiată cu un alt *kibbutznik*, prim-ministrul țării.

Realizările Mossad-ului vorbeau acum de la sine, ceea ce a fost de mare ajutor. Agenții lui Harel contribuiseră la succesul repurtat în scurtele conflicte desfășurate în Sinai împotriva egiptenilor. Avea plasați, în fiecare capitală arabă, spioni care asigurau un flux continuu de informații neprețuite. O altă lovitură strategică a dat-o când s-a dus la Washington, în 1954, pentru a-l întâlni pe Allen Dulles, care tocmai preluase conducerea CIA. Harel i-a dăruit vechiului spion un pumnal pe care erau gravate cuvintele Psalmistului: „Nu va dormita, nici nu va adormi Cel ce păzește pe Israel."*

Dulles a răspuns: „Puteți conta pe faptul că voi veghea cu dumneavoastră."

Aceste cuvinte au creat un parteneriat între Mossad și CIA. Dulles s-a îngrijit ca Mossad-ul să aibă echipament de ultimă oră: dispozitive de ascultare și detectare, camere de luat vederi comandate de la distanță și mai multe aparate despre care Harel a recunoscut că nu mai auzise niciodată. Cei doi au mai creat primul „canal neoficial de comunicare" între cele două servicii, prin care acestea

* Psalmul 120, 4, *Biblia sau Sfînta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a preafericitului părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Societatea Biblică Interconfesională din România, București, 1988.

puteau comunica în siguranță în caz de urgență. Canalul evita în mod eficient calea diplomatică normală, spre dezamăgirea Departamentului de Stat și a Ministerului israelian de Externe.

În 1961, Harel s-a ocupat de aducerea în țară a mii de evrei marocani. Un an mai târziu, neobositul șef al Mossad-ului se afla în sudul Sudanului, unde îi ajuta pe rebelii proisraelieni în lupta împotriva regimului. În același an, l-a ajutat pe regele Haile Selassie al Etiopiei să înăbușe un puci. Monarhul fusese mult timp un aliat al Israelului.

În țară însă, evreii ortodocși din cabinet deveneau din ce în ce mai gălăgioși, plângându-se că Isser Harel devenise prea autoritar și din ce în ce mai indiferent față de sensibilitățile lor religioase, că avea propriile priorități și chiar că aspira probabil la cea mai înaltă funcție în stat. Cum Ben-Gurion avea urechi în toate părțile, relațiile dintre el și Harel s-au răcit. Dacă, la început, îi dăduse lui Harel mână liberă, acum îi cerea rapoarte despre cele mai mici detalii ale operațiunilor. Harel s-a simțit deranjat de faptul că era ținut din scurt, însă nu a spus nimic. Campania pornită împotriva lui s-a intensificat.

În februarie 1962, suspiciunile cu privire la soarta unui băiețel de opt ani, Joselle Schumacher, s-au înmulțit. În urmă cu doi ani, copilul fusese răpit de o sectă ultraortodoxă.

Bunicul băiatului dinspre mamă, Nahman Shtarkes, era membru al sectei Neturei Karta, Paznicii Zidurilor Ierusalimului. Era bănuit de complicitate la răpire. Deși poliția făcuse eforturi extraordinare, nu fusese găsit niciun indiciu cu privire la locul în care se afla copilul. Nahman a fost închis pentru puțin timp când a refuzat să coopereze cu anchetatorii. Evreii ortodocși l-au transformat pe bătrân într-un martir; mii de oameni au demonstrat cu pancarte pe care scria că, băgând la închisoare un bătrân, Ben-Gurion nu se deosebea cu nimic de naziști. Nahman a fost eliberat din „motive medicale". Protestele au continuat.

Consilierii politici ai lui Ben-Gurion l-au avertizat că, din cauza celor întâmplate, risca să piardă următoarele alegeri. Ba mai mult, în cazul unui alt război cu arabii, unele dintre grupările evreilor ortodocși îi puteau susține pe aceștia. Asediat din toate părțile, prim-ministrul l-a chemat pe Harel și a ordonat Mossad-ului să-l găsească pe băiat. Harel s-a opus, susținând că serviciul său nu se ocupa cu așa ceva. Ulterior, avea să declare:

„Atmosfera era foarte rece. Mi-a repetat că îmi dă un ordin. Am spus că trebuia să citesc măcar dosarul poliției. Prim-ministrul mi-a spus că aveam o oră la dispoziție."

Dosarul era voluminos, însă, în timp ce-l citea, s-a născut în mintea lui Harel un gând care l-a neliniștit – dreptul ca părinții să-și poată crește copiii fără a simți presiunea fanatismului religios.

Joselle se născuse în martie 1953, ca fiu al lui Arthur și al Idei Schumacher. Din cauza problemelor financiare, băiatul a fost trimis să locuiască împreună cu bunicul la Ierusalim. Copilul s-a trezit acolo într-o enclavă religioasă, izolat spiritual de restul orașului. Treptat, Nahman i-a făcut cunoscute nepotului obiceiurile sectei. Când părinții băiatului au venit în vizită, Nahman i-a criticat cu asprime pentru ceea ce considera a fi abaterile lor religioase.

Bătrânul făcea parte dintr-o generație pe care credința o ajutase să supraviețuiască Holocaustului. Fiica și ginerele lui Nahman credeau că datoria lor principală era aceea de a-și făuri un destin propriu în tânăra țară. Astfel, foarte des, rugăciunile ajungeau pe planul al doilea.

Plictisiți de criticile permanente ale lui Nahman, părinții lui Joselle au spus că vor să-l ia pe băiat înapoi. Bunicul s-a împotrivit, spunând că mutarea lui ar însemna întreruperea instruirii sale religioase, care îi va servi băiatului mai târziu, ca adult. Au existat mai multe discuții pline de nervi. Apoi, la următoarea vizită în Ierusalim, Joselle dispăruse.

Atât evreii religioși, cât și cei laici au profitat de incident pentru a da glas unei probleme care continua să dezbine națiunea.

Un exemplu edificator în acest sens îl constituie faptul că Partidul Muncii condus de Ben-Gurion putea să rămână la putere numai cu sprijinul mai multor facțiuni religioase din Knesset. În schimb, aceste grupuri au obținut mai multe concesii favorabile legilor stricte ale iudaismului ortodox. Voiau însă mereu mai mult. Evreii liberali cereau ca Joselle să fie redat familiei.

După ce a citit dosarul, Isser Harel i-a spus lui Ben-Gurion că va mobiliza resursele Mossad-ului. Ca să-l găsească pe băiat, a alcătuit o echipă formată din 40 de agenți. Mulți dintre ei s-au opus pe față operațiunii, considerând că, astfel, abilitățile lor erau folosite în mod abuziv.

Harel i-a adus la tăcere pe criticii săi cu un scurt discurs: „Deși vom opera în afara domeniului nostru obișnuit de activitate, cazul rămâne totuși foarte important. E important din punct de vedere social și religios. E important pentru că sunt în joc prestigiul și autoritatea guvernului. E important pentru aspectele sale umanitare."

În primele săptămâni, echipa a descoperit cât de greu era să afle adevărul.

Un viitor șef al Shin Bet, pe atunci agent al Mossad-ului, și-a lăsat perciuni lungi și ondulați ca ultraortodocșii și a încercat să se infiltreze între ei. Nu a reușit. Unui alt agent i s-a cerut să supravegheze o școală evreiască. A fost descoperit după câteva zile. Un al treilea agent a încercat să se infiltreze într-un grup de evrei hasidici care se duceau la Ierusalim să-și îngroape o rudă între zidurile orașului. A fost repede demascat când n-a fost în stare să recite rugăciunile corespunzătoare.

Aceste eșecuri l-au întărâtat și mai mult pe Harel. A spus echipei că, după părerea lui, băiatul nu mai era în Israel, ci undeva în Europa sau chiar mai departe. Harel a mutat cartierul general al operațiunii într-o casă conspirativă a Mossad-ului din Paris. De acolo, și-a trimis oamenii în fiecare comunitate de evrei ortodocși din Italia, Austria, Franța și Marea Britanie. Când nici așa nu a aflat nimic, și-a trimis agenții în America de Sud și SUA.

Ancheta a prins din nou avânt în urma unor episoade ciudate. Zece agenți ai Mossad-ului s-au dus, într-o sâmbătă, la slujba de dimineață dintr-o sinagogă aflată în suburbia londoneză Hendon. Congregația furioasă a chemat poliția să-i aresteze pe „impostorii religioși" după ce, în timpul unor încăierări, li se dezlipiseră bărbile.

Agenții au fost eliberați apoi în secret după intervenția ambasadorului Israelului la Ministerul de Interne. Un respectat rabin ortodox a fost invitat la Paris sub pretextul că o familie bogată voia ca acesta să săvârșească o circumcizie. A fost așteptat la aeroport de doi bărbați cu haine și pălării negre, specifice evreilor ortodocși. Erau agenți ai Mossad-ului. Raportul lor avea o notă de umor negru.

„A fost dus la un bordel din Place Pigalle, iar el habar n-avea unde se afla. Două prostituate, pe care le plătiserăm în prealabil, au apărut imediat și s-au aruncat asupra lui. I-am fotografiat cu un aparat Polaroid și apoi i-am arătat pozele, amenințându-l că le vom trimite congregației dacă nu ne spunea unde era băiatul. Până la urmă, ne-a convins că nu avea nici cea mai mică idee, așa că am distrus pozele în fața lui."

Un alt rabin, Shai Freyer, a fost descoperit de oamenii lui Isser Harel care continuau să răscolească lumea evreilor ortodocși. Rabinul a fost ridicat de agenții Mossad-ului în timp ce mergea de la Paris la Geneva. Când s-au convins, după un interogatoriu riguros, că și de data asta au urmărit o pistă falsă, Harel a ordonat ca Freyer să fie ținut prizonier într-o casă conspirativă din Elveția până la terminarea căutărilor, de teamă că rabinul ar fi alertat comunitatea evreiască ortodoxă.

A apărut apoi o altă pistă promițătoare: Madeleine Frei, fiica unor aristocrați francezi și eroină a Rezistenței franceze în cel de-al Doilea Război Mondial. Madeleine salvase de la deportare în lagărele de concentrare naziste un mare număr de copii evrei. După război, se convertise la iudaism.

Verificările au dovedit că aceasta se ducea periodic în Israel, petrecându-şi timpul cu membrii sectei Neturei Karta, şi că îl întâlnise de mai multe ori pe bunicul lui Joselle. Ultima sa vizită avusese loc cam în acelaşi timp cu răpirea băiatului. De atunci, Madeleine nu se mai întorsese în Israel.

În august 1962, agenţii Mossad-ului au reperat-o la periferia Parisului. Când s-au prezentat, aceasta i-a atacat. Unul dintre agenţi l-a chemat pe Isser Harel.

Acesta i-a explicat lui Madeleine „marea nedreptate" care le fusese făcută părinţilor lui Joselle, care aveau dreptul moral de a-şi creşte fiul aşa cum voiau. Niciun părinte nu ar trebui să fie privat de acest drept. Madeleine susţinea însă în continuare că nu ştia nimic despre Joselle. Harel a înţeles că oamenii săi o credeau.

I-a cerut paşaportul. Sub fotografia sa era una a fiicei sale. A cerut unui agent să-i aducă o poză cu Joselle. Trăsăturile fizice ale celor doi copii erau aproape identice. Harel a sunat la Tel Aviv. În două ore,

> aveam tot ce-mi trebuia, de la amănunte despre viaţa ei amoroasă din facultate până la decizia de a se alătura mişcării evreieşti ortodoxe după ce a renunţat la religia catolică. M-am întors la Madeleine şi i-am spus, de parcă aş fi ştiut totul, că vopsise părul lui Joselle ca să-l deghizeze şi că-l răpise din Israel. A negat însă totul. I-am spus că trebuia să înţeleagă faptul că viitorul ţării pe care o iubea era în mare pericol, că, pe străzile Ierusalimului, oamenii pe care ea îi iubea aruncau cu pietre unii în alţii. Cu toate acestea, a refuzat să recunoască ceva. I-am spus că băiatul avea o mamă care-l iubea la fel de mult cum ea îi iubise pe toţi acei copii pe care-i ajutase în al Doilea Război Mondial.

Vorbele lui au avut efect. Dintr-odată, Madeleine a început să explice cum a ajuns la Haifa cu vaporul, ca turistă venită să viziteze Israelul. Pe vas s-a împrietenit cu o familie de emigranţi care avea un copil de vârsta lui Joselle. Când au ajuns la Haifa, a condus-o pe fetiţă pe pasarelă, iar agentul de la imigrări a crezut că este

al lui Madeleine, consemnând acest lucru în documente. O săptămână mai târziu, exact sub nasul poliției israeliene, franțuzoaica a luat avionul spre Zürich împreună cu „fiica sa". Madeleine îl convinsese chiar pe Joselle să se îmbrace în haine de fată și să-și vopsească părul.

O vreme, băiatul a stat la internatul unei școli a evreilor ortodocși din Elveția la care preda rabinul Shai Freyer. După aceea, Madeleine a plecat cu băiatul la New York, unde l-a încredințat unei familii ai cărei membri făceau parte din secta Neturei Karta. Harel nu mai avea decât o întrebare pentru ea: „Vrei să-mi dai numele și adresa familiei?"

A urmat un moment de liniște, după care Madeleine a spus liniștit: „Locuiește pe strada Penn, la numărul 126, în Brooklyn, New York. E cunoscut sub numele de Yankale Gertner."

Pentru prima dată de când se cunoscuseră, Harel a zâmbit. „Îți mulțumesc, Madeleine. Aș vrea să te felicit oferindu-ți o slujbă în cadrul Mossad-ului. Talentul tău ar fi de ajutor Israelului."

Madeleine a refuzat.

Agenții Mossad-ului au plecat la New York. Acolo îi aștepta o echipă a FBI, autorizată de Robert Kennedy, procurorul general al SUA, să coopereze. Acesta fusese rugat personal de Ben-Gurion să-i ajute. Agenții s-au dus direct la adresa menționată. Le-a deschis doamna Gertner. Agenții au dat buzna în casă. Înăuntru, soțul ei se ruga. Lângă el era un băiețel palid, cu *yarmulke* pe cap și cu două șuvițe cârlionțate, închise la culoare, care îi încadrau fața.

— Salut, Joselle. Am venit să te ducem acasă, i-a spus cu blândețe unul dintre agenți.

Trecuseră opt luni de când Mossad-ul începuse căutările. Se cheltuise aproape un milion de dolari pentru operațiune.

Întoarcerea acasă a lui Joselle n-a contribuit la dispariția dezbinării religioase din țară. Guvernele următoare aveau să se clatine și să se prăbușească după voia micilor grupări ultraortodoxe alese în Knesset.

Deşi a reuşit să-l găsească pe băiat, Isser Harel s-a întors în Israel pentru a da piept cu un nou critic puternic, generalul Meir Amit, noul şef al Aman, serviciul de informaţii militare. Aşa cum Harel conspirase împotriva predecesorului său, acum el era ţinta criticilor usturătoare ale lui Amit cu privire la operaţiunea de salvare a lui Joselle.

În nisipurile politice mişcătoare ale Israelului, Amit, un foarte bun comandant, se apropiase de Ben-Gurion. I-a spus prim-ministrului că Harel „irosise resursele" şi că întreaga operaţiune nu demonstrase decât că şeful serviciului secret era de prea multă vreme în funcţie. Uitând că el îi încredinţase lui Harel misiunea respectivă, Ben-Gurion a fost de acord. La 25 martie 1963, obosit, după multe săptămâni de critici şi certuri, Isser Harel şi-a dat demisia la vârsta de 50 de ani. Oameni în toată firea erau pe punctul de a izbucni în lacrimi în timp ce el le strângea mâna, părăsind sediul Mossad-ului. Toţi ştiau că era sfârşitul unei epoci.

După câteva ore, un bărbat înalt şi suplu, cu înfăţişare de actor, intra cu paşi mari şi repezi în clădire: Meir Amit preluase conducerea. Nimănui nu trebuia să i se spună că aveau să se producă schimbări radicale.

După numai 15 minute de la instalarea în noul birou, liderul Mossad-ului i-a chemat pe şefii de departamente. În timp ce îi examina, aceştia stăteau în faţa lui în picioare, în grup. Apoi, vorbi cu acea voce energică cu care ordonase nenumărate atacuri pe câmpul de luptă.

Avea să se termine cu operaţiunile de salvare a copiilor pierduţi, ca şi cu amestecul inutil în viaţa politică. El urma să-i apere pe toţi de criticile celor din afară, însă nimic nu avea să-i salveze dacă dădeau greş. Urma să se zbată ca să primească mai mulţi bani de la Apărare pentru echipament de ultimă oră şi resurse. Asta nu însemna însă că avea să uite de cel mai de preţ lucru pentru el: *humint*, arta culegerii informaţiilor de către agenţi de pe teren. Voia ca Mossad-ul să excelеze în acest domeniu.

Angajații au descoperit că lucrau pentru un om care privea mai departe de operațiunile de zi cu zi pentru a obține rezultate în anii ce aveau să vină. Achiziția de tehnologie militară făcea parte din această abordare.

La puțin timp după ce Meir Amit a preluat conducerea, un bărbat care s-a prezentat drept Salman a intrat în ambasada israeliană de la Paris cu o propunere uimitoare. Pentru un milion de dolari bani gheață, acesta garanta că poate face rost de cel mai secret avion de luptă din lume, MiG 21, construit de ruși. Salman și-a încheiat uimitoarea ofertă, făcută unui diplomat israelian, cu o cerere ciudată: „Trimiteți pe cineva la Bagdad, sunați la numărul acesta și cereți cu Joseph. Să aveți pregătit un milion de dolari."

Diplomatul a trimis raportul agentului de informații de la ambasadă. Era unul dintre cei care își păstraseră postul în ciuda schimbărilor care avuseseră loc după numirea lui Meir Amit. *Katsa* a trimis raportul la Tel Aviv, împreună cu numărul de telefon dat de Salman.

Timp de mai multe zile, Meir Amit a cântărit și a analizat oferta. Salman putea fi un escroc sau un nebun; putea chiar să facă parte dintr-o cursă întinsă de irakieni agenților Mossad-ului. Exista pericolul real ca alți *katsa* care lucrau sub acoperire în Irak să fie compromiși. Însă gândul de a pune mâna pe un MiG 21 era irezistibil.

Autonomia de zbor, altitudinea, viteza, armamentul din dotare și durata redusă a operațiilor de întreținere făcuseră din acesta principalul avion de luptă din lumea arabă. Șefii aviației militare israeliene ar fi dat bucuroși milioane numai să arunce o privire pe planurile avionului, ca să nu mai vorbim de un avion adevărat. Meir Amit spunea: „Adormeam cu gândul la el. Mă trezeam cu gândul la el. Mă gândeam la el când făceam duș și în timpul cinei. Mă gândeam la el de câte ori aveam un moment liber. Să ții pasul cu armamentul avansat al unui inamic este o prioritate a oricărui serviciu de informații. Iar să pui mâna pe așa ceva nu se întâmplă aproape niciodată."

Primul pas a constat în trimiterea unui agent la Bagdad. Meit Amit i-a creat o identitate falsă, la fel de englezească precum numele din paşaport, George Bacon: „Nimeni nu avea să creadă că un evreu putea să aibă un astfel de nume." Bacon urma să meargă la Bagdad ca director de vânzări al unei companii londoneze care vindea aparate radiologice medicale.

A ajuns la Bagdad cu o cursă a Liniilor Aeriene Irakiene, având la el mai multe mostre de echipament şi demonstrând cât de bine îşi învăţase rolul vânzând unor spitale câteva aparate. La începutul celei de-a doua săptămâni, Bacon a sunat la numărul pe care-l dăduse Salman. Rapoartele sale către Mossad conţineau descrieri cât se poate de grăitoare.

„Am folosit un telefon public din holul hotelului. Erau astfel mai puţine şanse ca telefonul să fie ascultat decât dacă aş fi sunat din cameră. Mi s-a răspuns imediat. O voce m-a întrebat în persană cine e la telefon. Am răspuns în engleză, cerându-mi scuze pentru greşeală. Apoi, vocea a întrebat tot în engleză cine e la telefon. Am spus că sunt un prieten al lui Joseph. Era cineva acolo cu un astfel de nume? Mi s-a spus să aştept. Am crezut că, poate, ascultau convorbirea şi că, până la urmă, era o cursă. Apoi, am auzit o voce foarte politicoasă care mi-a spus că se numeşte Joseph şi că îi pare bine că am sunat. Apoi, m-a întrebat dacă ştiu Parisul. M-am gândit: contact!"

Bacon a acceptat să se întâlnească într-o cafenea a doua zi, la prânz. La ora stabilită, un bărbat s-a prezentat, zâmbind, ca fiind Joseph. Avea riduri adânci, iar părul lui era alb. Raportul de mai târziu al agentului a surprins încă o dată atmosfera ciudată a momentului:

„Joseph mi-a spus cât de încântat este să mă vadă, de parcă aş fi fost nu ştiu ce rudă îndepărtată pe care aştepta de mult să o întâlnească. Apoi, a început să vorbească despre vreme şi despre cât de mult scăzuse calitatea serviciilor oferite de asemenea cafenele. Mă gândeam că mă aflu într-o ţară ostilă, al cărei serviciu

de securitate m-ar omorî cu siguranță dacă ar avea ocazia, iar eu ascultam vorbele fără șir ale unui moș. Am ajuns la concluzia că, oricare ar fi fost legătura lui cu Salman de la Paris, Joseph nu era spion irakian. Asta m-a liniștit. I-am spus că prietenii mei erau foarte interesați de marfa despre care vorbise prietenul lui. Mi-a răspuns: «Salman e nepotul meu și locuiește la Paris. E chelner la o cafenea. Toți chelnerii buni au plecat din țara asta.» Apoi, Joseph s-a aplecat peste masă și mi-a spus: «Ai venit pentru MiG? Pot să aranjez eu afacerea. Dar te va costa un milion de dolari!» Pur și simplu."

Bacon și-a spus că, poate, în cele din urmă, Joseph era mai mult decât ceea ce părea. Îi dădea un sentiment de certitudine. Dar când a început să-i pună întrebări, bătrânul a dat din cap. „Nu aici. Oamenii ar putea asculta."

Au stabilit să se întâlnească a doua zi pe o bancă de pe malul fluviului Eufrat, care străbătea orașul. În noaptea aceea, Bacon a dormit foarte puțin, gândindu-se dacă nu cumva era atras într-o cursă, întinsă, dacă nu de spionajul irakian, atunci de niște escroci foarte vicleni, care-l foloseau pe Joseph ca paravan.

Întâlnirea de a doua zi a revelat ceva mai mult despre trecutul și motivele lui Joseph.

Provenea dintr-o familie săracă de evrei irakieni. De copil fusese angajat ca servitor în casa unor maroniți bogați din Bagdad. După 30 de ani de serviciu credincios, a fost brusc dat afară și acuzat pe nedrept că furase mâncare. Astfel, tocmai când împlinea 50 de ani, s-a trezit aruncat în stradă. Prea bătrân ca să se angajeze din nou, a trăit dintr-o pensie modestă. A încercat de asemenea să-și găsească rudele evreiești. A vorbit despre aceasta cu sora lui, Manu, rămasă văduvă, al cărei fiu, Munir, era pilot în aviația irakiană. Manu a recunoscut că și ea își dorea foarte mult să meargă în Israel. Dar cum ar fi putut să o facă? Dacă suflau o vorbă, riscau să intre în pușcărie. Dacă lăsau rude în țară, autoritățile le-ar fi pedepsit cu asprime, poate chiar le-ar fi ucis.

Şi de unde ar fi făcut rost de bani? Manu a oftat şi a spus că nu era decât un vis imposibil.

În mintea lui Joseph însă, ideea începea să încolţească. La cină, Munir povestea deseori cum comandantul său se lăuda că Israelul ar plăti o avere pentru un MiG precum cel pe care-l pilota el, „poate chiar şi un milion de dolari americani, unchiule Joseph".

Suma îl încânta pe Joseph. Ar fi putut să mituiască autorităţile, să pună la punct un plan de scăpare. Cu atâţia bani ar fi putut să-şi scoată toată familia din Irak. Cu cât se gândea mai mult la acest lucru, cu atât i se părea mai realizabil. Munir îşi iubea mama; ar fi făcut orice pentru ea – chiar şi să fure avionul pentru un milion de dolari. Astfel, Joseph nu mai trebuia să organizeze fuga familiei. Îi lăsa pe israelieni să se ocupe de ea. Toată lumea ştia că sunt pricepuţi la treburi din astea. De aceea îl trimisese pe Salman la ambasadă.

— Iar acum te afli aici, prietene! îi zâmbi Joseph lui Bacon.

— Munir ştie ceva din toate astea?

— O, da. E de acord să fure MiG-ul. Dar vrea jumătate din bani pe loc, iar restul, chiar înainte să-l fure.

Bacon era uimit. Tot ce auzise părea şi ingenios, şi posibil. Dar mai întâi trebuia să-i raporteze lui Meir Amit.

La Tel Aviv, şeful Mossad-ului a ascultat o după-amiază întreagă detaliile raportate de Bacon.

— Unde vrea Joseph să-i transferăm banii? a întrebat Meir Amit în cele din urmă.

— Într-o bancă elveţiană. Are un văr care are nevoie urgentă de un tratament medical indisponibil în Bagdad. Autorităţile irakiene îi vor da voie să meargă în Elveţia. Când ajunge, se aşteaptă ca noi să fi depus deja banii.

— Om descurcăreţ, Joseph ăsta al tău, comentă Meir Amit cu sarcasm. Odată banii depuşi în cont, nu-i mai putem recupera.

I-a mai pus lui Bacon o ultimă întrebare:

— De ce ai încredere în Joseph?

Bacon a răspuns:

— Am încredere în el pentru că e singura posibilitate.

Meir Amit a ordonat ca 500 000 de dolari să fie depuși la sucursala principală a Credit Suisse de la Geneva. Punea în joc mai mult decât bani. Știa că nu putea să-și păstreze postul dacă Joseph se dovedea a fi un escroc genial, așa cum credeau de fapt unii ofițeri ai Mossad-ului.

Venise timpul să fie informați prim-ministrul Ben-Gurion și șeful său de cabinet, Yitzhak Rabin. Ambii au aprobat operațiunea. Meir Amit nu le-a spus că mai făcuse un pas – retrăsese întreaga rețea a Mossad-ului din Irak.

> Dacă misiunea eșua, voiam să cadă numai capul meu. Am alcătuit cinci echipe. Prima ținea legătura între mine și Bagdad. Aceasta urma să transmită prin radio numai în cazul unei urgențe. Altfel, nu voiam să aud de ei. Cea de-a doua echipă trebuia să se afle la Bagdad fără să știe nimeni. Nici Bacon, nici prima echipă, nimeni. Era acolo ca să-l scoată pe Bacon din țară dacă avea probleme și, dacă se putea, și pe Joseph. Cea de-a treia echipă trebuia să stea cu ochii pe familie. A patra trebuia să colaboreze cu kurzii, care aveau să ajute în fazele finale ale scoaterii familiei din țară. Israelul le făcea rost de arme. A cincea trebuia să conlucreze cu Washington-ul și cu Turcia. Pentru ca MiG-ul să fie scos din Irak, trebuia să traverseze spațiul aerian turcesc și să ajungă la noi. Washington-ul, care avea baze în nordul Turciei, trebuia să-i convingă pe turci să coopereze, spunând că MiG-ul urma să ajungă în SUA. Știam acum că irakienii se temeau ca piloții să nu fugă în Occident, așa că le alimentau avioanele doar pe jumătate. În această privință nu puteam face nimic.

Erau însă și alte probleme. Joseph a hotărât că nu numai rudele apropiate, ci și cele îndepărtate trebuiau să aibă posibilitatea de a scăpa de cumplitul regim irakian. În total, voia ca 43 de persoane să fie scoase cu avionul din țară.

Meir Amit s-a învoit, dar a dat de altă belea. De la Bagdad, Bacon i-a trimis un mesaj cifrat care l-a pus pe gânduri. Șeful Mossad-ului și-a „dat seama ce se întâmplă. Munir era, mai întâi de toate, irakian. Irakul se purtase bine cu el. Nu se cuvenea să-și trădeze țara pentru Israel. Noi eram dușmanul. Toată viața, asta fusese învățat. Am hotărât că singura soluție era să-l conving că MiG-ul avea să se ducă direct în America. Așa că m-am dus la Washington, la Richard Helms, pe atunci director al CIA. M-a ascultat și a spus că nu-i nicio problemă. Era mereu foarte cooperant. A aranjat ca ataşatul militar al SUA de la Bagdad să-l întâlnească pe Munir. Ataşatul a confirmat că avionul urma să fie predat SUA. I-a împuiat capul lui Munir cu poveşti despre ajutorul acordat americanilor pentru a-i ajunge din urmă pe ruşi. Irakianul a acceptat explicația și a fost de acord să meargă mai departe".

Apoi, operațiunea a continuat de la sine. Vărului lui Joseph i s-a permis să meargă la Geneva. De acolo, a trimis o vedere: „Dotările spitalului sunt excelente. Mă voi face bine cu siguranță." Mesajul indica faptul că și ceilalți 500 000 de dolari fuseseră depuși.

Liniștit, Joseph i-a spus lui Bacon că familia e pregătită. În noaptea dinaintea zborului, Joseph i-a dus pe toți în nord, în munți, cu mai multe mașini. Cei de la punctele de control nu i-au deranjat; locuitorii fugeau în fiecare vară de căldura sufocantă a Bagdadului. La poalele munților, kurzii așteptau împreună cu echipa israeliană de legătură. Au condus familia în creierii munților, unde îi așteptau elicopterele aviației militare turcești. Zburând fără să fie observate, acestea au trecut înapoi în Turcia.

Un agent israelian l-a sunat pe Munir să-i spună că sora lui tocmai născuse o fetiță sănătoasă. Fusese transmis astfel un alt mesaj cifrat.

A doua zi, 15 august 1966, în zori, Munir a decolat pentru a efectua un exercițiu de rutină. Părăsind aerodromul, a accelerat la maximum și a trecut granița cu Turcia înainte ca alți piloți irakieni

să primească ordin să-l doboare. Escortat de un aparat Phantom al aviației militare a SUA, Munir a aterizat la o bază turcească, a realimentat și a decolat din nou. În căști a auzit un mesaj, de data aceasta necifrat: „Întreaga familie e în siguranță și se află în drum spre tine."

O oră mai târziu, MiG-ul a aterizat la o bază militară din nordul Israelului.

Mossad-ul a devenit astfel un personaj important pe scena internațională. În cadrul comunității israeliene de informații, modul în care aveau să se desfășoare lucrurile în viitor urma să fie catalogat fie „IA", înainte de Amit, fie „DM", după Meir.

Capitolul 3

Inscripțiile de la Glilot

Ieșind de pe autostrada care trecea pe la nord de Tel Aviv, Meir Amit mergea în continuare cu puțin peste viteza legală. Încălcarea discretă a legii era o caracteristică a vieții lui de când, în urmă cu 40 de ani, pusese la cale furtul unui avion irakian.

A refuzat dintotdeauna să se supună regulilor, punând această atitudine pe seama rădăcinilor sale galileene. Îi plăcea să spună: „Suntem niște oameni îndărătnici." Se născuse în orașul preferat al regelui Irod, Tiberiada, pe țărmul Mării Galileei, petrecându-și cea mai mare parte a copilăriei într-un kibbutz. Orice urmă de accent local îi fusese ștearsă, cu multă vreme în urmă, de mama sa, profesoară de dicție. Tot ea a fost cea care i-a insuflat sentimentul independenței, intoleranța față de proști și disprețul disimulat cu greu față de orășeni, dar mai ales i-a încurajat simțul analitic și capacitatea de a se gândi la mai multe lucruri în același timp.

În lunga sa carieră, și-a folosit aceste calități să descopere intențiile dușmanului. Adesea, n-a putut aștepta confirmarea pentru a acționa, așa încât motivele și intoxicarea constituiseră nucleul muncii sale. Uneori, cei din comunitatea israeliană de informații criticau ceea ce considerau a fi excesele sale de imaginație. Pentru ei avea un singur răspuns: „Citiți dosarul despre MiG-ul furat."

În această dimineață de martie a anului 1997, în timp ce părăsea orașul Tel Aviv, Meir Amit era în mod oficial pensionar. Însă nimeni din comunitatea israeliană de informații nu era convins că

lucrurile stăteau astfel; vastele sale cunoștințe erau mult prea valoroase ca să fie puse la păstrare.

Cu o zi înainte, Meir Amit se întorsese de la Ho Și Min, unde le făcuse o vizită unor foști agenți de informații ai Vietcong-ului. Făcuseră schimb de experiență și găsiseră un punct comun în înfrângerea unui dușman mai puternic: vietnamezii contra americanilor, iar israelienii contra arabilor. Meir Amit vizitase și alte locuri în care manevrele sale secrete provocaseră haos: Amman, Cairo, Moscova. Nimeni n-a îndrăznit să întrebe care era scopul acestor vizite, așa cum, în perioada în care fusese director general al Mossad-ului (1963–1968), nimeni nu a îndrăznit să pună la îndoială valoarea surselor sau metodelor sale.

În acea perioadă, a transformat *humint*, culegerea informațiilor prin contacte interpersonale, într-o adevărată artă. Niciun alt serviciu secret n-a fost în stare să-i egaleze agenții de pe teren în obținerea informațiilor. Mossad-ul a plasat un număr nemaiîntâlnit de spioni în fiecare țară arabă, în Europa, America de Sud, Africa și SUA. Agenții lui s-au infiltrat în cel mai bun serviciu de informații din lumea arabă, Mukabarat-ul iordanian, și în cel mai nemilos serviciu de informații militare, cel sirian. Erau oameni cu sânge rece și nervi de oțel, pe care niciun romancier nu ar fi îndrăznit să-i inventeze.

La puțin timp după ce a devenit director general, Meir Amit a făcut să circule în cadrul serviciului o notă informativă furată de un agent din biroul lui Yasser Arafat:

„Mossad-ul are dosare despre fiecare dintre noi. Ne știu numele și adresele. Știm că la fiecare dosar au atașat câte două fotografii ale noastre, una cu capul acoperit și una cu capul descoperit, așa încât știu întotdeauna cum arătăm."

Pentru a băga și mai mult frica în dușman, Meir Amit a recrutat un număr fără precedent de informatori arabi. Se baza pe faptul că, potrivit legii probabilităților, avea să găsească destui care să fie de folos. Arabii mituiți i-au trădat pe trăgătorii OEP,

dezvăluind locurile în care se aflau depozitele de arme şi casele lor conspirative şi comunicând planurile lor deplasare. Pentru fiecare terorist omorât de Mossad, Meir Amit îi dădea informatorului un bonus de un dolar.

Înaintea Războiului de Şase Zile din 1967, în fiecare bază aeriană sau cartier general al armatei egiptene se afla fie un *katsa*, fie un informator al Mossad-ului. La sediul Înaltului Comandament General de la Cairo erau nu mai puţin de trei ofiţeri care fuseseră convinşi să spioneze de Meir Amit. Cum a reuşit asta a rămas cel mai bine păzit secret al său: „Sunt lucruri care e bine să rămână aşa cum sunt."

Tuturor agenţilor şi informatorilor le dăduse aceleaşi instrucţiuni: pe lângă „imaginea de ansamblu", voia şi „cele mai mici detalii. Cât timp făcea un pilot de la cazarmă până la popotă? Cât timp rămânea prins un ofiţer de stat-major în proverbialele blocaje rutiere din Cairo? Omul-cheie al unei operaţiuni avea o amantă?" Numai el putea înţelege pe deplin ce utilitate puteau avea nişte lucruri atât de diferite.

Un *katsa* a reuşit să se angajeze ca ospătar la popota ofiţerilor dintr-o bază aeriană aflată pe linia frontului. În fiecare săptămână, transmitea informaţii despre starea avioanelor şi stilul de viaţă al piloţilor şi mecanicilor. Cele despre obiceiurile legate de băut şi plăcerile sexuale erau transmise, în secret, prin radio la Tel Aviv.

Nou-creatul Departament al războiului psihologic din cadrul Mossad-ului, Loh Amma Psichologit (LAP), lucra neîntrerupt, întocmind dosare despre piloţii egipteni, despre personalul de la sol şi ofiţerii de stat-major: abilităţile de zbor, dacă îşi câştigaseră postul pe merit sau prin relaţii, dacă le plăcea să bea, dacă frecventau bordelurile, dacă aveau predilecţie pentru băieţi.

Noaptea, Meir Amit examina cu atenţie dosarele, căutând slăbiciunile oamenilor pe care îi putea şantaja să lucreze pentru el. „Nu era o treabă prea plăcută, însă culegerea informaţiilor este de cele mai multe ori o muncă murdară."

Familiile militarilor egipteni au început să primească scrisori anonime expediate de la Cairo, cu detalii exacte despre ceea ce făceau cei dragi. Informatorii raportau la Tel Aviv că, din cauza problemelor de familie, mulți piloți erau obligați să solicite concediu medical. Ofițerii de stat-major primeau telefon de la necunoscuți care îi informau despre viața privată a unor colegi. O profesoară a primit un telefon de la o doamnă „binevoitoare" care i-a spus că una dintre elevele sale nu avea rezultate bune fiindcă tatăl ei, un ofițer superior, avea un amant secret; în urma apelului telefonic, ofițerul în cauză s-a sinucis. Această campanie nemiloasă a provocat nenumărate dispute în cadrul armatei egiptene, fapt care i-a produs o mare satisfacție lui Meir Amit.

La începutul lui 1967, se vedea din ce în ce mai clar, din dovezile strânse de rețeaua din Egipt, că liderul țării, Gamal Abdel Nasser, se pregătea de război împotriva Israelului. Au fost recrutați mai mulți informatori care să ajute Mossad-ul să afle tot ce știau și autoritățile de la Cairo despre aviația și conducerea armatei egiptene.

La începutul lui mai 1967, Meir Amit le-a putut spune comandanților forțelor aeriene israeliene ora exactă la care trebuiau să dea o lovitură mortală bazelor aeriene egiptene. Analiștii Mossad-ului făcuseră o descriere remarcabilă a vieții militarilor din toate bazele aeriene egiptene.

Între 7.30 și 7.45, radarele acestora erau mai vulnerabile ca oricând. În acele 15 minute, cei din tura de noapte erau obosiți, pe când înlocuitorii lor nu erau încă pe deplin treji, întârziind uneori din cauză că masa se servea greu. Piloții luau micul dejun între 7.15 și 7.45. Apoi mergeau, de regulă, înapoi la cazărmi să-și ia echipamentul de zbor. Drumul acesta dura în medie zece minute. Majoritatea piloților mai pierdeau câteva minute la toaletă înainte să ajungă pe pistă. Ajungeau acolo pe la 8, ora la care începea în mod oficial ziua de lucru. Cam tot atunci erau scoase și avioanele din hangare pentru a fi alimentate cu combustibil și încărcate cu muniție. În următoarele 15 minute, pista era plină de camioane cu combustibil și muniție.

La fel de bine cunoscute erau și mișcările ofițerilor de stat-major de la Înaltul Comandament din Cairo. De obicei, unui ofițer îi trebuiau cam 30 de minute ca să ajungă cu mașina de acasă în suburbii. Cei care întocmeau planurile strategice nu ajungeau la serviciu mai devreme de 8.15. Mai pierdeau în jur de zece minute până când se apucau de treabă, timp în care își beau cafeaua și stăteau la taclale cu colegii. În general, ofițerii nu începeau să studieze traficul din noaptea precedentă decât pe la 8.30.

Meir Amit l-a înștiințat pe comandantul aviației israeliene că, între 8 și 8.30, avioanele lui trebuiau să se afle deasupra țintelor. În acele 30 de minute puteau să pulverizeze bazele inamicului, știind că personalul-cheie existent în acel moment la sediul Înaltului Comandament de la Cairo nu va fi în stare să respingă atacul.

La 5 iunie 1967, ora 8.01, forțele aeriene israeliene au atacat cu efecte devastatoare, zburând la mică altitudine deasupra Peninsulei Sinai, bombardând și mitraliind în voie. În numai câteva secunde, cerul a devenit negru-roșiatic din cauza camioanelor cu combustibil care ardeau, a muniției și avioanelor care explodau.

Din biroul său de la Tel Aviv, Meir Amit se uita spre sud, știind că analiștii săi deciseseră, practic, deznodământul războiului. Era unul dintre uluitoarele exemple ale extraordinarului său talent – cu atât mai remarcabil, cu cât numărul agenților Mossad-ului era mic.

De când fusese numit în funcție, Meir Amit rezistase încercărilor de transformare a Mossad-ului într-o versiune a CIA sau KGB. Aceste servicii aveau mii de analiști, oameni de știință, strategi și planificatori care îi ajutau pe agenții aflați pe teren. Irakienii și iranienii aveau cam 10 000 de agenți pe teren; chiar și DGI-ul cubanez avea pe teren aproape 1 000 de spioni.

Meir Amit a insistat însă ca personalul permanent al Mossad-ului să nu depășească 1 200 de oameni. Fiecare dintre aceștia trebuia ales cu grijă și să aibă multiple abilități: un om de știință trebuie să fie în stare să lucreze pe teren dacă e nevoie; un *katsa* trebuie să-și poată folosi cunoștințele de specialitate pentru a-i instrui pe alții.

Pentru toți aceștia, Meir Amit avea să fie *memune*, care, în ivrit, înseamnă „primul între egali". Acest titlu avea să-i ofere acces liber la prim-ministru și onoarea de a săvârși ritualul anual al prezentării bugetului Mossad-ului înaintea cabinetului israelian.

Cu mult înaintea Războiului de Șase Zile, Meir Amit crease deja o reputație Mossad-ului, semănând groaza printre dușmanii Israelului, infiltrându-se în rândurile acestora, furându-le secretele și ucigându-i cu o eficiență înfricoșătoare. Datorită lui, Mossad-ul a căpătat curând o importanță inimaginabilă.

Multe dintre succesele obținute se datorau regulilor aplicate de el în selectarea agenților de teren, care erau, în ultimă instanță, responsabili de succesul Mossad-ului. Înțelegea pe deplin motivele complexe care îi făceau ca, după selecție, să-i strângă mâna, într-un gest care demonstra că se puneau cu totul la dispoziția lui.

Deși se schimbaseră multe în Mossad, Meir Amit știa, în acea dimineață de martie a anului 1997, că recrutările se făceau încă după criteriile stabilite de el:

> Niciun *katsa* nu este acceptat de Mossad dacă este motivat în primul rând de bani. Nici sioniștii prea zeloși nu au ce căuta aici. Fanatismul i-ar împiedica să înțeleagă ce reclamă de fapt munca lor: calm, judecată clară, prevedere și echilibru. Oamenii vor să intre în Mossad din diverse motive. Unii sunt atrași de așa-numitul stil. Altora le place ideea de aventură. Unii cred că își vor îmbunătăți condiția socială, oameni mici care vor să fie mari. Câțiva vor să aibă acea putere secretă pe care cred că Mossad-ul le-ar putea-o oferi. Niciunul dintre motivele de mai înainte nu este acceptabil.
>
> În plus, trebuie să te asiguri mereu că omul de pe teren știe că îl susții în totalitate. Că te vei ocupa de familia lui, că te vei îngriji ca și copiii lui să fie fericiți. În același timp, trebuie să-l protejezi. Dacă nevasta lui începe să se întrebe dacă nu cumva acesta are o amantă, trebuie să o convingi că nu are, iar dacă are, trebuie să nu-i spui nimic. Dacă ea este cea care rătăcește, trebuie s-o aduci înapoi pe calea cea bună. Nu-i spui soțului. Pe el nu trebuie să-l distragă nimic. Treaba unui bun șef de rețea este să se poarte cu

oamenii lui ca și cum aceștia ar face parte din propria familie. Să-i încredințeze că le este mereu alături, zi și noapte, la orice oră. Așa se câștigă loialitatea, așa îi determini pe *katsa* să facă ceea ce vrei. Căci, până la urmă, ceea ce vrei tu e important.

Fiecare *katsa* făcea trei ani de antrenament intensiv, fiind pregătit să reziste inclusiv la violențe fizice severe în timpul interogatoriilor. Agentul devenea as în mânuirea armei preferate a Mossad-ului – pistolul Beretta de calibru 5,6 mm.

Primii *katsa* trimiși în afara țărilor arabe s-au instalat în SUA, Marea Britanie, Franța și Germania. În SUA, existau agenți permanenți la New York și Washington. Cel din New York avea sarcina specială de a infiltra toate misiunile diplomatice de la ONU și numeroasele grupuri etnice din oraș. Cel de la Washington trebuia să facă același lucru, însă avea în plus misiunea de a „supraveghea" Casa Albă.

Alți *katsa* operau în zonele în care aveau loc conflicte, întorcându-se acasă după terminarea misiunii.

De asemenea, Meir Amit a extins în mod considerabil organizația cu un departament responsabil cu strângerea de informații din străinătate și un departament care colabora cu așa-zisele servicii-prietene din străinătate, în special cu CIA și MI6. Departamentul de cercetări avea 15 secții sau „birouri" al căror obiectiv erau statele arabe. SUA, Canada, America Latină, Marea Britanie, Europa și Uniunea Sovietică aveau birourile lor. Această infrastructură se va extinde de-a lungul anilor, incluzând și China, Africa de Sud și Vatican. În esență însă, Mossad-ul avea să rămână o organizație de mici dimensiuni.

Nu trecea o zi fără să sosească informații de ultimă oră de la agenții din străinătate. Ele erau transmise în toată clădirea înaltă și cenușie de pe bulevardul Regele Saul. După părerea lui Meir Amit, „dacă aceasta te ajută să privești lucrurile mai de sus, e bine. În plus, bineînțeles, dușmanul nostru pare să fie mai temător".

Agenții Mossad-ului erau extrem de eficienți și incredibil de șireți; erau pregătiți să răspundă la foc cu foc. Știau să provoace tulburări cu scopul de a crea neîncredere între statele arabe; organizau acțiuni de contrapropagandă și recrutau informatori, punând în aplicare filosofia lui Meir Amit: „Dezbină și vei învinge." În tot ceea ce făceau, oamenii lui dădeau dovadă de sânge rece și profesionalism, mișcându-se ca hoții noaptea, lăsând în urma lor numai moarte și distrugere. Nimeni nu scăpa de răzbunarea lor.

După ce își încheiau misiunea, se întorceau pentru a fi interogați în biroul lui Meir Amit de pe colț, de unde se vedea larga stradă care purta numele regelui războinic al Israelului din Vechiul Testament. Din acel birou, acesta a coordonat personal activitatea a doi spioni al căror curaj avea să rămână fără egal în analele Mossad-ului. Amintindu-și de ei, vorbirea i-a devenit nesigură, a zâmbit de parcă s-ar fi justificat și a început să înșire detalii biografice.

Eli Cohen s-a născut în Alexandria, Egipt, la 16 decembrie 1924. Asemenea părinților săi, era un evreu ortodox convins. În decembrie 1956, s-a numărat printre evreii expulzați din Egipt după Criza Canalului Suez. A ajuns la Haifa și s-a simțit străin în noua lui țară. În 1957, a fost recrutat de serviciul de contraspionaj militar israelian, însă munca de analist îl plictisea. A vrut să intre în Mossad, dar a fost respins. Meir Amit își amintea: „Am aflat că refuzul nostru l-a jignit profund pe Eli Cohen, care a demisionat din armată și s-a însurat cu o irakiană pe nume Nadia."

Timp de doi ani, Cohen a dus o viață liniștită, lucrând ca arhivar la o companie de asigurări din Tel Aviv. Fără ca el să știe, dosarul lui a fost găsit printre „dosarele respinse" de Meir Amit, care căuta „un anume tip de agent pentru o misiune foarte specială". Negăsind în dosarele „active" pe nimeni care să întrunească toate condițiile, acesta s-a uitat și peste cele respinse. Cohen a părut a fi singura variantă posibilă. A fost pus sub supraveghere. Rapoartele săptămânale ale biroului de recrutare descriau meticulozitatea și

devotamentul său față de soție și de copii. Era muncitor, pricepea repede și lucra fără probleme sub presiune. Într-un final, i s-a spus că Mossad-ul a hotărât că era „potrivit".

Eli a început un curs intensiv de șase luni la școala Mossad-ului. Experți în sabotaj l-au învățat cum să fabrice explozivi și bombe cu acțiune întârziată folosind cele mai banale elemente. A învățat să se lupte corp la corp și a devenit un trăgător de elită și un hoț desăvârșit. A descoperit misterele codificării și decodificării, a învățat să lucreze cu un radioemițător, să folosească cernelurile invizibile și să ascundă mesaje. Și-a uimit în permanență instructorii cu talentul său. Memoria sa fenomenală se datora învățării pe dinafară, în tinerețe, a unor fragmente din Tora. În raportul său de absolvire se arăta că avea toate calitățile necesare unui *katsa*. Totuși Meir Amit ezita.

„M-am întrebat de o sută de ori: este Eli în stare să facă ceea ce vreau eu? Bineînțeles că i-am arătat mereu încrederea mea. N-am vrut niciodată să creadă că va fi în permanență la un pas de moarte. Totuși unele dintre cele mai bune creiere ale Mossad-ului l-au învățat tot ce știau. În cele din urmă, m-am hotărât să-l folosesc."

Meir Amit a lucrat săptămâni întregi inventând o poveste de acoperire pentru protejatul său. Au stat amândoi și au studiat hărți și poze din Buenos Aires, astfel încât noua sa identitate și noul său nume, Kamil Amin Taabes, să-i devină cu totul familiare. Șeful Mossad-ului a văzut cât de repede

> a deprins limbajul unui exportator-importator sirian. Eli a memorat diferența dintre listele de colete și certificatele de transport, contracte și garanții, tot ceea ce trebuia să știe. Era ca un cameleon, asimila totul. În fața mea, Eli Cohen a dispărut, iar în locul lui a apărut Taabes, sirianul care nu renunțase niciodată la gândul de a se întoarce acasă, la Damasc. De la o zi la alta, Eli devenea din ce în ce mai încrezător, mai sigur, gata să dovedească faptul că putea să joace acel rol. Era asemenea unui campion mondial la maraton, pregătit să atingă vârful de formă la începutul

cursei; a lui putea dura însă ani de zile. Făcuserăm tot posibilul să-i arătăm cum să-și ducă noua viață. Restul depindea numai de el. Toți știam asta. N-a existat o ceremonie de despărțire. Pur și simplu, a plecat pe nesimțite din Israel, așa cum făceau toți spionii mei.

În capitala siriană, Cohen s-a integrat repede în comunitatea de afaceri, făcându-și un cerc de prieteni sus-puși. Printre aceștia se număra și Maazi Zahreddin, nepotul președintelui sirian.

Acesta era un om lăudăros, dornic să arate că țara sa era invincibilă. Cohen i-a cântat în strună. Într-un timp foarte scurt, Zahreddin a făcut cu el turul fortificațiilor siriene de pe Înălțimile Golan. A văzut buncărele adânci de beton care adăposteau artileria cu rază mare de acțiune trimisă de Rusia. I s-a îngăduit chiar să facă poze. După câteva ore de la sosirea în Siria a 200 de tancuri rusești T-54, Cohen a informat Tel Aviv-ul. A obținut chiar și planul complet al strategiei pe care Siria voia să o aplice pentru a ataca nordul Israelului. Informațiile erau extrem de prețioase.

În timp ce Cohen continua să confirme credința lui Meir Amit că un agent de teren e mai valoros decât o divizie de soldați, acesta a început să devină imprudent. Cohen fusese dintotdeauna pasionat de fotbal. La o zi după ce o echipă națională a bătut-o pe cea israeliană la ea acasă, acesta a încălcat regula de a folosi radioemițătorul „doar în interes de serviciu", transmițând operatorului: „E timpul să învățăm să învingem pe terenul de fotbal."

Alte mesaje neautorizate au fost descifrate: „Te rog, trimite-i soției mele o felicitare aniversară" sau „La mulți ani fiicei mele".

În sinea lui, Meir Amit era furios. Înțelegea însă pe deplin presiunea sub care lucra un agent ca să spere că purtarea lui Cohen nu era „decât o anomalie temporară pe care o prezentau de obicei cei mai buni agenți. Am încercat să-mi imaginez ce era în capul lui. Era disperat oare și arăta asta coborând garda? Am încercat să gândesc la fel ca el, din moment ce eu îi rescrisesem viața. Trebuia să verific și să cântăresc o sută de factori. În cele din urmă însă,

singurul lucru important era acesta: oare Eli își mai putea duce misiunea până la capăt?"

Meir Amit a decis că putea.

Într-o noapte de ianuarie a anului 1965, Eli Cohen aștepta, în dormitorul său din Damasc, momentul în care avea să transmită. Tocmai când pregătea aparatul, ofițerii serviciului de informații sirian au dat buzna în apartament. Cohen fusese prins cu ajutorul uneia dintre cele mai avansate unități mobile de detecție, de fabricație rusească.

În timpul interogatoriului, a fost obligat să trimită Mossad-ului un mesaj. Sirienii nu au observat subtila schimbare de viteză și ritm a transmisiei radio. La Tel Aviv, Meir Amit a primit vestea capturării lui Eli. Două zile mai târziu, Siria a confirmat-o.

„Parcă aș fi pierdut pe cineva din familie. Îți pui aceleași întrebări atunci când pierzi un agent: am fi putut să-l salvăm? Ce sau cine l-a trădat? Neatenția lui? Cineva apropiat lui? Era epuizat, iar noi nu ne-am dat seama? Și-a dorit cumva să moară? Se mai întâmplau și chestii din astea. Sau a fost doar ghinion? Te întrebi întruna. Nu primești niciodată un răspuns sigur, însă întrebările te pot ajuta să suporți mai ușor situația."

Sirienii nu au reușit să scoată niciun cuvânt de la Eli Cohen – în ciuda torturilor la care a fost supus înainte să fie condamnat la moarte.

Meir Amit și-a dedicat aproape toată energia salvării lui Eli Cohen. În timp ce Nadia Cohen a lansat o campanie internațională de salvare a soțului său – s-a adresat papei, reginei Angliei, mai multor prim-miniștri și președinți – Amit a acționat în secret. A plecat în Europa pentru a se întâlni cu șefii serviciilor secrete francez și german. Aceștia nu au putut face nimic. A abordat pe căi neoficiale autoritățile din Uniunea Sovietică. S-a zbătut până când, la 18 mai 1965, puțin după ora 2, un convoi a ieșit pe poarta închisorii El Maza din Damasc. Într-unul dintre camioane se afla Eli Cohen.

Împreună cu el era și rabinul-șef al Siriei, Nissim Andabo, în vârstă de 80 de ani. Copleșit de ceea ce avea să se întâmple, rabinul a început să plângă. Eli Cohen l-a liniștit pe bătrân. Convoiul a ajuns în Piața El Marga din centrul Damascului. Acolo, Eli a rostit *Vidui*, rugăciunea pe care o spun evreii înainte să moară: „Dumnezeule atotputernic, iartă-mi toate păcatele și greșelile mele."

La ora 3.35, înaintea ochilor a mii de sirieni, sub lumina intensă a camerelor de televiziune, Eli a urcat pe eșafod.

La Tel Aviv, Nadia Cohen și-a văzut la televizor bărbatul murind și a încercat să se sinucidă. A fost dusă la spital, unde medicii i-au salvat viața.

A doua zi, în cadrul unei ceremonii restrânse desfășurate în biroul său, Meir Amit l-a omagiat pe Eli Cohen. Apoi s-a întors la lucru, ocupându-se de al doilea său agent valoros.

Wolfgang Lotz, un evreu german, ajunsese în Palestina după puțin timp de la venirea lui Hitler la putere. În 1963, Meir Amit l-a ales dintre câțiva candidați pentru o misiune de spionaj în Egipt. În timp ce Lotz a urmat aceeași pregătire riguroasă ca și Cohen, Meir Amit s-a gândit din nou temeinic la acoperirea pe care avea să i-o ofere agentului său. Amit a hotărât să-l transforme în instructor de echitație, un refugiat din Germania de Est care luptase în Afrika Korps în al Doilea Război Mondial și se întorsese în Egipt să deschidă o școală de călărie. Această activitate îi asigura de la bun început integrarea în elita societății, formată în jurul pasiunii pentru echitație.

În curând, Lotz și-a creat o clientelă care îi includea pe șeful serviciului egiptean de informații militare și pe șeful securității din zona Canalului Suez. Întocmai ca și Cohen, Lotz i-a convins pe noii săi prieteni să-i arate formidabilele mijloace de apărare ale Egiptului: rampele de lansare a rachetelor din Sinai și de la granița din Deșertul Negev. Lotz a obținut și o listă completă a tuturor oamenilor de știință naziști din Cairo care lucrau la programele

de arme şi rachete ale Egiptului. Aceştia au fost executaţi rând pe rând de agenţii Mossad-ului.

După doi ani de muncă sub acoperire, Lotz a fost arestat şi condamnat. Egiptenii, dându-şi seama că era prea valoros pentru a-l omorî, l-au ţinut în viaţă sperând să-l predea în schimbul unor soldaţi egipteni capturaţi într-un viitor război cu Israelul. Încă o dată, Meir Amit a fost extrem de îngrijorat de capturarea lui Lotz.

Drept urmare i-a scris preşedintelui egiptean de atunci, Gamal Abdel Nasser, rugându-l să-i predea pe Lotz şi pe soţia sa în schimbul prizonierilor de război egipteni capturaţi de Israel. Nasser a refuzat. Amit a făcut presiuni psihologice.

„Le-am spus prizonierilor egipteni că îi reţinem pentru că Nasser refuză să ne dea doi israelieni în schimbul lor. Le-am dat voie să scrie acasă. În scrisori, şi-au exprimat foarte limpede sentimentele în legătură cu acest lucru."

Meir Amit i-a scris din nou lui Nasser spunând că Israelul va recunoaşte în mod public meritul său în eliberarea prizonierilor şi nu va sufla o vorbă despre întoarcerea în ţară a lui Lotz şi a soţiei lui. Nasser tot n-a fost de acord. Prin urmare Amit a apelat la comandantul forţelor ONU însărcinate cu menţinerea păcii în Sinai. Acesta s-a dus la Cairo şi a obţinut asigurări că Lotz şi soţia lui vor fi eliberaţi „la o dată ulterioară".

Meir Amit a înţeles limbajul codificat. O lună mai târziu, Lotz şi nevasta lui au părăsit în secret Cairo îndreptându-se spre Geneva. „După câteva ore, erau din nou în biroul meu."

Meir Amit şi-a dat seama că agenţii săi vor avea nevoie de ajutor pe teren. De aceea a creat grupul *sayanim*, format din evrei care îşi ofereau în mod voluntar ajutorul. Fiecare *sayan* era un exemplu de coeziune istorică a comunităţilor evreieşti din întreaga lume. Deşi fidel ţării sale de origine, până la urmă, un *sayan* recunoştea o fidelitate de ordin superior: fidelitatea mistică faţă de Israel şi nevoia de a-l apăra de duşmani.

Sayan-ul îndeplinea mai multe funcții. Cel care se ocupa cu închirierea mașinilor îi dădea unui *katsa* o mașină fără să mai întocmească actele obișnuite. Cel care avea o agenție imobiliară oferea cazare. Cel care lucra la bancă putea să-i dea bani în afara orelor de lucru. Un medic *sayan* acorda îngrijiri medicale – tratând, de exemplu, o rană de glonț – fără să informeze autoritățile. *Sayan*-ul primea bani numai pentru a-și acoperi cheltuielile.

Împreună, adunau date tehnice și tot felul de informații: un zvon auzit la o petrecere, o știre auzită la radio, un paragraf citit într-un ziar, o poveste spusă pe jumătate la un dineu. Aceștia le ofereau piste agenților. Fără ei, Mossad-ul nu putea opera.

Din nou, moștenirea lui Meir Amit era menită să dăinuie, dar la o scară lărgită. În 1998, erau peste 4 000 de *sayanim*-i în Marea Britanie și aproape de patru ori mai mulți în SUA. În timp ce Meir Amit avusese un buget redus, Mossad-ul, pentru a-și susține operațiunile internaționale, cheltuia acum în fiecare lună câteva sute de milioane de dolari pentru a-i plăti pe colaboratori, a întreține casele conspirative, a asigura logistica necesară și a acoperi costurile operaționale. Amit mai lăsase ceva care să le amintească de vremea când le era șef: un limbaj aparte. Sistemul de scriere a rapoartelor era numit *naka*; „lumina zilei" reprezenta alerta de cel mai înalt grad; un *kidon* era membru al echipei specializate în asasinate; un *neviot* era specialist în supraveghere; *yaholomin* era unitatea specială care transmitea și primea mesaje de la agenți; *safanim* era unitatea care se ocupa de OEP, un *balder* era un mesager; un *slick* era un loc în care se ascundeau documente; *teud*-urile erau documente false.

În acea dimineață de martie a anului 1997, în timp ce mergea cu mașina la o întâlnire cu trecutul, Meir Amit știa cât de mult se schimbase Mossad-ul. Sub presiunea politicienilor, în special a prim-ministrului Benjamin Netanyahu, Mossad-ul se izolase periculos de mult de serviciile străine pe care Meir Amit le curtase cu atâta răbdare. Una era să ai drept crez „Israelul întotdeauna

înainte de toate", alta era, cum spunea el, să fii „prins scotocind în buzunarul prietenilor". Cuvântul-cheie era „prins", adăuga el cu un zâmbet trist.

Un exemplu l-a constituit pătrunderea treptată a Mossad-ului în SUA pe calea spionajului economic, ştiinţific şi tehnologic. O unitate specială, cu numele de cod Al, care, în ivrit, înseamnă „deasupra", a umblat prin Silicon Valley şi pe Route 128 de la Boston în căutarea unor secrete din domeniul tehnologiei de vârf. Într-un raport adresat Comisiei de informaţii a Senatului, CIA numea Israelul una dintre cele şase ţări care depuneau „eforturi clandestine, orchestrate, coordonate de guvern pentru a pune mâna pe secretele economice ale SUA".

Preşedintele agenţiei de informaţii interne a Germaniei, Bundesamt für Verfassungschatz (BFV), îi avertizase de curând pe şefii de departament că Mossad-ul rămânea cea mai mare ameninţare la adresa celor mai noi secrete cibernetice ale republicii. Un avertisment asemănător a fost lansat de către Direction Générale de la Sécurité Exterieure (DGSE) din Franţa, după ce un agent al Mossad-ului a fost reperat în apropierea Centrului de Interpretare a Imaginilor de la Sateliţi din Creil. Israelul încerca de multă vreme să-şi ridice capacitatea spaţială la nivelul celei terestre. Serviciul de contraspionaj britanic, MI5, a inclus în raportul adresat noului prim-ministru, Tony Blair, detalii despre eforturile Mossad-ului de a obţine informaţii ştiinţifice şi militare secrete din Marea Britanie.

Meir Amit nu s-a împotrivit propriu-zis acestor aventuri, numai că, de cele mai multe ori, acestea păreau a nu fi planificate şi a nu ţine seama de urmările pe termen lung.

Acelaşi lucru se putea spune şi despre felul în care psihologii din cadrul departamentului de profil (LAP) îşi desfăşurau campaniile. Pe vremea lui, departamentul pusese la punct o reţea internaţională de contacte cu presa pe care o folosise cu mult profesionalism. După un incident terorist produs în Europa, se dădea

telefon unui contact dintr-o organizație de presă care deținea „elemente" ce prezentau suficient interes pentru a fi folosite în poveste, dându-i astfel întorsătura pe care o voia departamentul. Unitatea se mai ocupa de crearea de informații pe care atașații de presă ai ambasadelor israeliene le transmiteau jurnaliștilor la un cocktail sau la o cină, când un „secret" putea fi împărtășit în liniște, iar reputația cuiva putea fi pătată în mod discret.

Deși, în esență, această propagandă neagră a persistat, exista totuși o diferență crucială: alegerea țintei sau a victimei. Meir Amit credea că decizia respectivă se baza prea mult pe necesitățile politice: nevoia de a distrage atenția de la o manevră diplomatică benefică pe care Israelul plănuia să o întreprindă în Orientul Mijlociu sau de a-și redobândi popularitatea, care fluctua mai ales în SUA.

Când cursa 800 a companiei Trans World Airlines s-a prăbușit în ocean, în apropiere de Long Island, la 17 iulie 1996, făcând 230 de victime, LAP a început o companie prin care dădea de înțeles că tragedia a fost pusă la cale de Iran sau Irak, ambele fiind oile negre ale Israelului. Curând, mii de povești apărute în mass-media au perpetuat ficțiunea. Aproape un an mai târziu, după ce FBI-ul a cheltuit 500 000 de dolari și a prestat 10 000 de ore de muncă, șeful departamentului de anchetă al instituției, James K. Kallstrom, a respins posibilitatea exploziei unei bombe sau a producerii unui act criminal. În particular, le-a spus colegilor săi că, „dacă ar exista vreo cale de a-i acuza pe nenorociții ăia de la Tel Aviv de pierdere de timp, mi-ar plăcea să fac asta. A trebuit să verificăm fiecare informație pe care au divulgat-o mass-mediei".

LAP a acționat din nou după atentatul cu bombă din timpul Jocurilor Olimpice de la Atlanta. S-a răspândit zvonul că bomba „părea" a fi fabricată de cineva care învățase meserie de la fabricanții de bombe din Valea Bekáa din Liban. Povestea a prins imediat la public, iar LAP a băgat spaima terorismului în americani, care au fost, bineînțeles, înspăimântați. Singurul suspect era

un nefericit paznic – un om care nu avea cum să aibă legături cu terorismul internațional – iar când acesta a fost găsit „curat", toată povestea a picat.

Încă o dată, Meir Amit a înțeles ce important era să i se amintească lumii despre existența terorismului, dar avertismentul „trebuia să fie fondat, lucru asupra căruia am insistat întotdeauna". Afirmația respectivă a fost urmată de o ridicare din umeri, de parcă un foc lăuntric i-ar fi produs o stare de nervozitate. Cu mult timp în urmă, învățase să-și ascundă sentimentele și să fie ambiguu în privința detaliilor; de-a lungul anilor, adevărata sa putere constase în disimulare.

După părerea sa, declinul Mossad-ului începuse odată cu asasinarea prim-ministrului Yitzhak Rabin după o adunare pacifistă desfășurată la Tel Aviv în noiembrie 1995. Cu puțin timp înainte ca Rabin să fie împușcat de un extremist evreu – un alt semn al neliniștii tot mai mari pe care Meir Amit o constatase în societatea israeliană – Shabtai Shavit, directorul general de atunci al Mossad-ului, îi avertizase pe oamenii lui Rabin cu privire la un posibil atentat. Conform unuia dintre aceștia, posibilitatea respectivă a fost ignorată, fiind considerată prea vagă „pentru a constitui o amenințare reală".

Sub comanda lui Meir Amit, Mossad-ul nu avea încă dreptul să opereze în interiorul Israelului, așa cum nici CIA nu putea opera în SUA. Totuși, în ciuda criticilor care i se aduceau, lui Meir Amit îi plăcea să spună că Mossad-ul a împărtășit destinul Israelului. Sub conducerea sa, realizările Mossad-ului au avut adesea ecouri în străinătate. Multe dintre acestea le datora loialității, calitate care, acum, părea a fi de domeniul trecutului. Cu toate acestea, oamenii își făceau încă treaba – la fel de periculoasă și de murdară ca totdeauna – dar se întrebau dacă urmau să fie trași la răspundere nu numai de superiori, ci și de vreo figură politică cu greutate. Acest amestec putea fi cauza paranoiei de a contesta cu regularitate ideea că Israel era un stat cu adevărat democratic.

Lângă autostrada care leagă stațiunea Herzliyya de Tel Aviv se află un complex plin de antene. Este școala Mossad-ului. Unul dintre primele lucruri pe care le află un nou ofițer politic, un spion, la o ambasadă străină din Tel Aviv este locul în care se află clădirea mohorâtă. Totuși, dacă o publicație israeliană îi dezvăluie existența, riscă să fie dată în judecată. În 1996 au avut loc aprige discuții în comunitatea de informații a țării în legătură cu un ziar din Tel Aviv care dăduse publicității numele ultimului director general al Mossad-ului, austerul Danny Yatom. S-a pus problema arestării îndrăznețului reporter și a redactorului-șef. Până la urmă, nu s-a mai întâmplat nimic fiindcă Mossad-ul și-a dat seama că numele lui Yatom apăruse în publicații din întreaga lume.

Meir Amit se opunea cu fermitate unei asemenea publicități: „Numirea un șef activ e lucru serios. Spionajul e o treabă secretă și nu e deloc plăcută. Indiferent ce a făcut cineva, trebuie să-l protejezi de cei din afară. În interiorul organizației, îl poți trata așa cum crezi de cuviință. Însă pentru cei din exterior el trebuie să rămână de neatins și, chiar mai mult, curat și necunoscut."

Cât timp a ocupat postul de director general, numele său de cod a fost Ram. Cuvântul respectiv avea o sonoritate specifică Vechiului Testament, plăcută unui băiat crescut în spiritul neîmblânzit al pionierilor, într-o vreme în care arabii din toată Palestina se ridicaseră împotriva britanicilor și evreilor. S-a pregătit din punct de vedere fizic încă de mic. Deși avea o constituție firavă, Meir Amit a devenit puternic și capabil, bizuindu-se pe credința că acela era pământul *lui*, Eretz Israel, pământul lui Israel. N-a contat că restul lumii a continuat să-i spună Palestina până în 1947, când ONU au propus împărțirea lui.

Nașterea națiunii israeliene a fost pe punctul de a fi anihilată de armatele arabe care au încercat să recupereze teritoriul pierdut. Șase mii de evrei au murit; nimeni nu va ști niciodată câți arabi și-au pierdut viața. Vederea atâtor cadavre nu a făcut decât

să grăbească maturizarea lui Meir Amit, care s-a accentuat odată cu sosirea supraviețuitorilor lagărelor de concentrare naziste, fiecare având tatuat un oribil număr albastru. „Acea imagine te făcea să te gândești la starea de depravare în care ajunsese lumea." Spuse de altcineva, aceste cuvinte ar fi părut banale; Meir Amit le-a dat însă demnitate.

Cariera sa militară a fost specifică unui soldat destinat să ajungă în vârf: comandant de companie în Războiul de Independență din 1948; doi ani mai târziu, comandant de brigadă în subordinea lui Moshe Dayan; apoi, după cinci ani, șef de operații al armatei, al doilea ofițer ca rang din Forțele de Apărare ale Israelului. Un accident – parașuta i s-a deschis doar parțial – a pus capăt carierei sale militare. Guvernul israelian l-a trimis să studieze la Columbia University, unde și-a luat masterul în administrarea afacerilor. S-a întors în Israel fără slujbă.

Moshe Dayan a propus ca Meir Amit să devină șeful serviciului de informații militare. În ciuda opoziției inițiale, datorate mai ales faptului că nu avea experiență în domeniu, a fost numit: „Singurul meu avantaj era că fusesem comandant militar și știam cât de importante sunt informațiile pentru soldații care luptă." La 25 martie 1963, a preluat conducerea Mossad-ului de la Isser Harel. Realizările lui au fost atât de numeroase, încât ar fi nevoie de o altă carte pentru a le prezenta: este cel care a introdus în activitatea Mossad-ului politica asasinării dușmanilor; a stabilit o relație de lucru secretă cu KGB atunci când milioane de evrei erau persecutați; a redefinit rolul femeilor și folosirea capcanelor sexuale în munca informativă; a aprobat penetrarea palatului regelui Hussein cu puțin înainte ca suveranul hașemit să devină spion al CIA în lumea arabă.

Tehnicile create de el pentru a realiza aceste lucruri sunt folosite și astăzi. Nimeni din afară nu va ști însă niciodată cum au fost puse în aplicare. Cu fălcile încleștate, el n-a spus decât că „sunt secrete și sunt secretele mele".

Când a simțit că a sosit clipa să lase pe altcineva la cârma Mossad-ului, s-a retras fără zgomot, și-a chemat oamenii și le-a reamintit că, dacă vor considera vreodată că a fi evreu și a lucra pentru Mossad creează un conflict între principiile personale și nevoile statului, vor trebui să-și dea pe loc demisia. Apoi, după ce și-au strâns mâinile, a plecat.

Nu a existat însă un nou șef al Mossad-ului care să nu-l cheme la o cafea în biroul său din strada Jabotinsky din Ramat Gan, frumoasa suburbie a Tel Aviv-ului. În timpul unor astfel de întâlniri, ușa biroului rămânea închisă, iar telefonul era scos din priză.

„Mama spunea mereu că, dacă ai pierdut încrederea cuiva, ai pierdut un prieten", a explicat el în engleză, cu zâmbetul viclean al unui bătrân.

În afara rudelor celor mai apropiate – un mic trib de copii, nepoți, veri și diverse alte rude – puțini îl cunosc cu adevărat pe Meir Amit. Nici el nu ar vrea ca lucrurile să stea altfel.

În acea dimineață de martie a anului 1997, la volanul mașinii sale, Meir Amit părea surprinzător de tânăr, arătând mai degrabă de 60 de ani decât de 75, câți avea de fapt. Fizicul care, altădată, îi permitea să treacă un test de rezistență la efort cu o rapiditate nemaiîntâlnită se înmuiase; sub sacoul albastru, bine croit se putea observa un început de burtă. Cu toate acestea, privirea îi era încă uimitor de ascuțită și imposibil de pătruns în clipa în care conducea spre bulevardul eucaliptilor.

Nici el nu mai ținea minte de câte ori făcuse drumul acesta. Fiecare vizită îi amintea însă de o vorbă veche: „Ca să supraviețuiești ca evreu trebuie să te aperi până la moarte."

Același lucru se citea pe fețele soldaților care așteptau la umbra copacilor să fie luați de mașini în afara taberei de antrenament pentru recruți de la Glilot, la nord de Tel Aviv. Aveau un aer de superioritate, chiar de insolență; își făceau stagiul militar în cadrul Forțelor de Apărare ale Israelului, fiind ferm convinși că serveau în cea mai bună armată din lume.

Puțini i-au dat atenție lui Meir Amit. Pentru ei era un alt bătrân care venise la monumentul eroilor aflat în apropierea locului în care așteptau ei. În Israel sunt multe astfel de monumente – în total, peste 1 500 – ridicate în amintirea parașutiștilor, piloților, tanchiștilor și infanteriștilor. Monumentele sunt dedicate victimelor a cinci războaie convenționale și a 60 de ani de lupte la frontieră și operațiuni împotriva gherilelor. Totuși, într-o țară care își venerează eroii așa cum n-a mai făcut-o nimeni de pe vremea romanilor care au ocupat acest pământ, în tot Israelul, ba chiar nicăieri în lume nu există un monument precum cel la a cărui ridicare a contribuit Meir Amit.

Acesta e situat în perimetrul taberei de antrenament și e format din mai multe construcții din beton și ziduri de gresie așezate sub forma unui creier omenesc. Meir Amit a ales forma respectivă fiindcă „munca informativă înseamnă minte, nu o statuie suflată în bronz a cuiva care pozează în erou".

Monumentul comemorează un număr de 557 de bărbați și femei din comunitatea de informații a Israelului, dintre care 71 au lucrat în Mossad.

Aceștia au murit în toate colțurile lumii: în deșerturile Irakului, în munții Iranului, în junglele din America de Sud și Centrală, în savanele din Africa, pe străzile Europei. Fiecare a încercat în felul său să pună în practică deviza Mossad-ului, „să faci război cu armele înșelăciunii".

Meir Amit i-a cunoscut personal pe mulți dintre aceștia; pe câțiva i-a trimis la moarte sigură dându-le misiuni pe care le considera „din cale afară de periculoase, dar care, din păcate, sunt inevitabile în această muncă. Moartea unei persoane trebuie pusă întotdeauna în cumpănă cu securitatea țării noastre. Întotdeauna a fost așa".

Pe zidurile netede de gresie sunt gravate doar numele și data morții. Nu se spune nimic despre cum a murit fiecare: spânzurat în piața publică – soarta tuturor spionilor evrei condamnați în țările arabe; înjunghiat pe o alee fără nume; în libertate, după luni

întregi de tortură în închisoare. Nimeni nu va ști niciodată. De multe ori, chiar Meir Amit nu putea decât să bănuiască, iar atunci își ținea gândurile negre pentru el.

Monumentul în formă de creier nu este decât o parte a unui întreg complex comemorativ. În construcțiile de beton se află Camera Dosarelor, unde sunt păstrate biografiile agenților morți. Informațiile privind viața lor anterioară și serviciul militar sunt foarte amănunțite, nu și cele despre ultima misiune secretă. Fiecare agent are o zi de comemorare într-o mică sinagogă.

În spatele sinagogii există un amfiteatru în care, de ziua serviciului secret, familiile se adună pentru a-și aminti de cei morți. Câteodată, Meir Amit le vorbește. Apoi, vizitează muzeul, plin de obiecte vechi: un transmițător montat într-un fier de călcat, un microfon într-o cafetieră, cerneală invizibilă într-o sticlă de parfum, reportofonul cu care a fost înregistrată în secret discuția crucială dintre regele Hussein al Iordaniei și președintele Nasser al Egiptului înaintea Războiului de Șase Zile.

Meir Amit dădea poveștilor despre oamenii care au folosit echipamentul respectiv strălucirea unui mit eroic. Vorbea de fiecare dată despre cum se deghiza Ya'a Boqa'i când intra și ieșea din Iordania până când a fost capturat și executat la Amman în 1949 și despre radioemițătorul cu cristale pe care l-au folosit Max Binnet și Moshe Marzuk pentru a coordona cea mai eficientă rețea din Egipt până au murit în chinuri într-o închisoare din Cairo.

Pentru Meir Amit, toți aceștia erau „Ghedeonii mei". Ghedeon este eroul din Vechiul Testament care a salvat Israelul de forțele superioare ale dușmanului datorită informațiilor mai bune pe care le-a avut.**

La urmă, a intrat în labirint, însoțit de custodele muzeului. S-au oprit în fața fiecărui nume gravat, înclinându-și puțin capul, apoi au mers mai departe. Brusc, s-a sfârșit totul. Nu mai erau

* Faptele lui Ghedeon sunt relatate în *Vechiul Testament*, în Cartea Judecătorilor, capitolele 6–8.

morți în fața cărora să se plece – numai spații goale pentru alte nume pe piatra de mormânt de culoarea nisipului.

O clipă, Meir Amit a început din nou să viseze. Fostul șef al Mossad-ului i-a spus în șoaptă custodelui: „Orice s-ar întâmpla, trebuie să ne asigurăm că acest loc va dăinui."

Fără nicio legătură cu cele întâmplate înainte, Meir Amit a adăugat că în biroul din Damasc al președintelui sirian Hafez al-Assad se afla un singur tablou, o fotografie mare a locului în care, la 1187, Saladin i-a înfrânt pe cruciați, ceea ce a dus la recucerirea de către arabi a Ierusalimului.

După părerea lui Meir Amit, atașamentul lui Assad față de această fotografie are o semnificație pentru Israel. „El ne vede așa cum îi vedea Saladin pe creștini – ca pe cineva pe care, în cele din urmă, îl vei înfrânge. Sunt mulți care nutresc această speranță. Unii chiar susțin că ne sunt prieteni. Trebuie să fim extrem de precauți în ceea ce-i privește..."

S-a oprit, și-a luat la revedere de la custode și s-a îndreptat spre mașină, ca și cum spusese deja prea multe; ca și cum ceea ce a spus avea să întețească și mai mult zvonurile care începuseră să circule în comunitatea israeliană de informații. Era pe punctul să izbucnească o nouă criză în relația dintre Mossad și spionajul american – cu posibile urmări devastatoare pentru Israel.

În scandalul care stătea să înceapă era deja implicat unul dintre cei mai pitorești și mai nemiloși agenți din subordinea lui Meir Amit, un om care, prinzându-l pe Adolf Eichmann, avea asigurat locul în istorie și căruia îi plăcea în continuare să se joace cu focul.

Capitolul 4

Spionul cu masca de fier

Locuitorii înstăriți ai cartierului Afeka din nordul Tel Aviv-ului se obișnuiseră să-l vadă pe Rafael „Rafi" Eitan, un bărbat în vârstă, îndesat, miop și aproape surd de urechea dreaptă de când luptase în Războiul de Independență al Israelului, întorcându-se acasă cu bucăți de țeavă, lanțuri de bicicletă uzate și tot felul de fiare vechi. Purtând cămașă și pantaloni ordinari, acoperindu-și fața cu o mască de sudură, acesta transforma deșeurile în sculpturi suprarealiste cu ajutorul unui aparat de sudură.

Unii vecini se întrebau dacă aceasta nu era cumva o modalitate de a fugi de ceea ce făcuse în trecut. Știau că omorâse pentru țară, nu pe câmpul de luptă, ci în misiuni secrete care făceau parte din neîncetatul război pe care Israelul îl purta în secret împotriva dușmanilor statului. Niciun vecin nu știa câți oameni omorâse Rafi Eitan cu mâinile lui butucănoase și puternice. Nu le spuse decât că, „de fiecare dată când omoram un om, trebuia să-i văd ochii, albul ochilor. Atunci mă calmam și mă gândeam numai la ce trebuia să fac. Apoi o făceam. Asta era tot". Își însoțea spusele cu surâsul fermecător al celor puternici care caută aprobarea celor slabi.

Rafi Eitan fusese, aproape un sfert de veac, directorul adjunct de operațiuni al Mossad-ului. Munca de birou, care-l obliga să citească rapoarte și să trimită altele, nu era de el. De fiecare dată când avea ocazia, mergea în misiune, călătorind în toată lumea,

hotărât şi motivat de o filosofie pe care o redusese la o scurtă frază: „Dacă nu faci parte din răspuns, atunci faci parte din problemă."

Nu mai fusese altul ca el. Era nemilos, şiret, avea sânge rece şi capacitatea de a improviza cu o viteză uimitoare; avea un talent înnăscut de a dejuca şi cel mai bun plan şi de a urmări neobosit prada. Toate aceste calităţi i-au fost de folos în misiunea care i-a adus faima – răpirea lui Adolf Eichmann, funcţionarul nazist care simboliza întreaga oroare a soluţiei finale a lui Hitler.

Pentru vecinii săi de pe strada Shay, Rafi Eitan era o figură respectată, omul care le răzbunase rudele moarte, fostul luptător de gherilă care avusese prilejul să reamintească lumii că niciun nazist în viaţă nu era în siguranţă. Nu se plictiseau niciodată să-l asculte la el acasă povestind pe îndelete despre o operaţiune de o temeritate încă neegalată. Înconjurat de preţioase obiecte de artă, Rafi Eitan îşi încrucişa braţele musculoase, îşi înclina într-o parte capul pătrăţos şi, o clipă, nu mai spunea nimic, lăsându-şi ascultătorii să se întoarcă cu gândul la vremurile în care, în pofida tuturor vicisitudinilor, se născuse Israelul. Apoi, cu o voce puternică, vocea unui actor care interpreta toate rolurile, începea să le spună prietenilor săi de încredere cum a început capturarea lui Adolf Eichmann. Mai întâi le descria cadrul uneia dintre cele mai dramatice operaţiuni de răpire din toate timpurile.

După cel de-al Doilea Război Mondial, vânarea criminalilor de război naziști s-a făcut iniţial de către supravieţuitorii Holocaustului. Aceştia îşi spuneau *nokmin*, „răzbunători". Nu se mai încurcau cu justiţia. Pur şi simplu, executau orice nazist pe care-l găseau. Rafi Eitan nu ştia niciun caz în care aceştia să fi omorât pe cine nu trebuia. În mod oficial, Israelul acorda puţină importanţă urmăririi criminalilor de război. Priorităţile erau altele. Ca naţiune, Israelul era încă pe marginea prăpastiei, fiind înconjurat de state arabe ostile. Se trăia de pe o zi pe alta. Ţara era în pragul falimentului. Nu erau bani pentru îndreptarea relelor trecutului.

În 1957, Mossad-ul a primit extraordinara veste că Eichmann fusese văzut în Argentina. Rafi Eitan, o stea în ascensiune printre agenții Mossad-ului datorită incursiunilor reușite împotriva arabilor, a fost ales să-l captureze pe Eichmann și să-l aducă în Israel pentru a fi judecat.

I s-a spus că rezultatul va avea mai multe beneficii semnificative. Avea să fie un act de justiție divină pentru poporul său. Avea să amintească lumii de lagărele de concentrare și de nevoia de a face în așa fel încât acest lucru nu se mai repete. Avea să plaseze Mossad-ul în fruntea comunității internaționale de informații. Niciun alt serviciu nu mai îndrăznise să realizeze o astfel de operațiune. Riscurile erau însă la fel de mari. Urma să lucreze la mii de kilometri depărtare de casă, călătorind cu acte false, bizuindu-se exclusiv pe forțele proprii, într-un mediu ostil. Argentina era raiul naziștilor. Echipa Mossad-ului putea să ajungă în închisoare sau chiar să fie ucisă.

Timp de doi ani, Rafi Eitan a așteptat răbdător ca prima identificare să se confirme: bărbatul care locuia într-un cartier mărginaș al orașului Buenos Aires sub numele de Ricardo Klement era Adolf Eichmann.

Când s-a dat ordinul de plecare, Rafi Eitan a „înghețat". Se gândise la tot ce putea merge prost. Repercusiunile politice, diplomatice și, pentru el, cele profesionale aveau să fie enorme. De asemenea, se întrebase ce avea să se întâmple dacă, după capturarea lui Eichman, intervenea poliția argentiniană. „M-am hotărât să-l strâng de gât pe Eichmann cu mâinile mele. Dacă aș fi fost prins, aș fi zis la tribunal că am făcut cum spune Biblia, ochi pentru ochi și dinte pentru dinte."

Cu fonduri de la Mossad, El Al, compania aeriană a Israelului, cumpărase un avion Britannia pentru drumul lung până în Argentina. Rafi Eitan remarca: „Am trimis pe cineva în Anglia să cumpere unul. A dat banii și avionul a fost al nostru. În mod oficial, el trebuia să transporte o delegație israeliană care urma să participe la

sărbătorirea a 150 de ani de la declararea independenței țării. Niciunul dintre delegați nu a știut de ce îi însoțeam sau că, în partea din spate a avionului, pregătiserăm o celulă pentru Eichmann."

Rafi Eitan și echipa sa au ajuns la Buenos Aires la 1 mai 1960. S-au stabilit în una dintre cele șapte case conspirative pe care le închiriase dinainte un agent al Mossad-ului. Uneia i s-a dat numele de cod Maoz, Fortăreața. Apartamentul avea să servească drept bază de operațiuni. O altă casă conspirativă a fost numită Tira, Palatul; acolo avea să fie ținut Eichmann după capturare. Celelalte case aveau să fie folosite în caz că Eichmann trebuia mutat din cauza presiunilor previzibile exercitate de poliție. De asemenea, o duzină de mașini fuseseră închiriate pentru desfășurarea operațiunii.

Când totul a fost pus la punct, Rafi Eitan s-a simțit încrezător și sigur. Orice îndoială cu privire la un eventual eșec a dispărut; perspectiva acțiunii luase locul tensiunii create de așteptare. Timp de trei zile, el și echipa lui l-au filat pe Adolf Eichmann, care, odinioară, se deplasa cu un Mercedes cu șofer, iar acum călătorea cu autobuzul și cobora la colțul străzii Garibaldi dintr-un cartier de la marginea orașului, cu aceeași punctualitate cu care semnase cândva ordinele de trimitere a evreilor în lagărele de exterminare.

În seara zilei de 10 mai 1960, Rafi Eitan a ales pentru operațiunea de răpire un șofer și alți doi bărbați care trebuiau să-l imobilizeze pe Eichmann odată ce acesta era băgat în mașină. Unul dintre bărbați fusese antrenat să înșface o persoană de pe stradă. Rafi Eitan avea să stea lângă șofer, „gata să ajut cum puteam".

Operațiunea a fost stabilită pentru seara următoare. La 11 mai, la ora 20, echipa a intrat cu mașina pe strada Garibaldi.

Nu era niciun pic de tensiune. Trecuseră toți de mult de faza asta. Nu vorbea nimeni. N-aveau ce să-și spună. Rafi Eitan s-a uitat la ceas: 8.03. Au mers cu mașina în susul și-n josul străzii. 8.04. Mai multe autobuze au oprit și au plecat. La 8.05 a mai venit un autobuz. L-au văzut pe Eichmann coborând. Lui Rafi Eitan i

s-a părut că „arăta puțin obosit, probabil la fel cum arăta după o zi în care îi trimitea pe cei din poporul meu în lagărele de exterminare".

„Strada era în continuare pustie. În spatele meu l-am auzit pe specialistul nostru în răpiri deschizând ușa. Am mers cu mașina până am ajuns chiar în spatele lui Eichmann. Mergea foarte repede, ca și cum ar fi vrut să ajungă acasă, la cină. Îl auzeam pe specialist respirând într-un ritm regulat, așa cum învățase la antrenament. Reușise să reducă timpul răpirii la 12 secunde. Ieși, apuci obiectivul de gât și-l tragi în mașină. Ieși, apuci, tragi înăuntru."

Mașina a ajuns în dreptul lui Eichmann. Acesta s-a întors pe jumătate și s-a uitat mirat la specialistul care ieșea din mașină. În acel moment, omul s-a împiedicat din cauza unui șiret desfăcut, fiind cât pe ce să cadă. O clipă, Rafi Eitan a fost prea uimit ca să se poată mișca. Traversase jumătate din globul pământesc pentru a-l prinde pe omul care trimisese 6 milioane de evrei la moarte și era pe punctul să-l piardă din cauza unui șiret legat prost. Eichmann începea să se îndepărteze repede. Rafi Eitan a sărit din mașină.

„L-am apucat de gât atât de tare, încât am văzut cum îi ies ochii din orbite. Mai aveam puțin și-l strangulam. Specialistul era în picioare și ținea ușa deschisă. L-am azvârlit pe Eichmann pe bancheta din spate. Specialistul a sărit înăuntru, stând pe jumătate pe Eichmann. Toată treaba nu a durat mai mult de cinci secunde."

De pe locul din față, Eitan putea simți mirosul greu al lui Eichmann care se chinuia să respire. Specialistul și-a mișcat maxilarul în sus și în jos, iar Eichmann s-a calmat. A reușit chiar să întrebe ce însemna toată acea tevatură.

Nimeni nu vorbea cu el. În tăcere, au ajuns la casa conspirativă, aflată la circa 5 km depărtare. Rafi Eitan i-a cerut lui Eichmann să se dezbrace în pielea goală. A comparat apoi măsurile luate cu cele dintr-un dosar SS pe care îl obținuse. N-a fost mirat să vadă că Eichmann reușise să-și șteargă tatuajul de membru al SS. Însă toate celelalte date se potriveau cu cele din dosar: mărimea capului,

distanța de la cot la încheietură, de la genunchi la gleznă. L-a legat pe Eichmann de un pat. Timp de zece ore, l-au lăsat într-o liniște deplină. Eitan voia să-i provoace „un sentiment de descurajare. Chiar înainte de răsăritul soarelui, Eichmann era cu moralul la pământ. L-am întrebat cum îl cheamă. Mi-a dat un nume spaniol. Am spus «nu, nu, nu, numele nemțesc». Și-a dat pseudonimul nemțesc – cel pe care l-a folosit când a fugit din Germania. Am spus din nou «nu, nu, nu, numele tău adevărat, numele de SS-ist». S-a întins pe pat de parcă ar fi vrut să ia poziție de drepți și a spus tare și clar «Adolf Eichmann». Nu l-am mai întrebat altceva. Nu mai aveam de ce".

În următoarele șapte zile, Eichmann și cei care l-au capturat au stat închiși în casă. În acest timp, nimeni nu a vorbit cu el. Mânca, se spăla și se ducea la toaletă într-o tăcere deplină. Pentru Rafi Eitan „tăcerea era mai mult decât o necesitate operativă. Nu voiam să-i arătăm lui Eichmann cât de neliniștiți eram. Asta i-ar fi dat speranțe. Iar speranța transformă o persoană disperată într-una periculoasă. Trebuia să se simtă la fel de neajutorat ca aceia din poporul meu care fuseseră transportați cu trenul în lagărele de concentrare".

Decizia de a-l transporta de la casa conspirativă până la avionul El Al care aștepta să ducă delegația israeliană înapoi acasă a avut o notă de umor negru. În primul rând, Eichmann a fost îmbrăcat într-o uniformă a companiei aeriene pe care Rafi Eitan o adusese din Israel. Apoi, a fost obligat să bea o sticlă de whisky, amețindu-se de-a binelea.

Eitan și echipa lui s-au îmbrăcat și ei în uniformă și s-au stropit în mod intenționat cu whisky. Îndesându-i lui Eichman pe cap un chipiu și înghesuindu-l pe bancheta din spate a mașinii, Rafi Eitan a condus până la baza militară la care avionul aștepta cu motoarele pornite.

La poartă, soldații argentinieni au făcut semn mașinii să oprească. În spate, Eichmann sforăia. Rafi Eitan își amintea: „În mașină puțea

ca într-o distilerie. Acela a fost momentul în care am câștigat cu toții Oscar-ul Mossad-ului! Am făcut pe evreii beți care nu rezistă la băuturile argentiniene tari. Gărzile au părut a fi amuzate și nici nu s-au uitat la Eichmann."

La 21 mai 1960, la cinci minute după miezul nopții, Britannia a decolat avându-l la bord pe Eichmann, care încă sforăia în celula din spatele avionului.

După un lung proces, Eichmann a fost găsit vinovat de crime împotriva umanității. În ziua execuției, la 31 mai 1962, Rafi Eitan s-a aflat în încăperea de la Închisoarea Ramla în care aceasta urma să aibă loc: „Eichmann s-a uitat la mine și a spus: «O să vină vremea să mă urmezi, evreule», iar eu i-am răspuns: «Nu azi, Adolf, nu azi.» În clipa următoare, s-a deschis trapa. Eichmann a scos un sunet scurt, de om care se sufoca. Apoi a început să se simtă mirosul fecalelor pe care le elimina, după care s-a auzit numai zgomotul funiei întinse la maximum. Un sunet foarte satisfăcător."

Un cuptor special fusese construit pentru a-i incinera trupul. După câteva ore, cenușa i-a fost împrăștiată în mare, pe o suprafață extinsă. Ben-Gurion a ordonat să nu mai rămână nicio urmă pentru a nu-i încuraja pe simpatizanți să-l transforme pe Eichmann într-o figură a cultului nazist. Israelul îl voia șters de pe fața pământului. Apoi, cuptorul a fost demontat și nu a mai fost folosit niciodată. În acea seară, Rafi Eitan a stat pe țărm și a privit marea, simțindu-se în sfârșit împăcat, „știind că mi-am îndeplinit misiunea: Asta îți dă mereu un sentiment plăcut".

Ca șef adjunct al operațiunilor Mossad-ului, meseria a continuat să-l poarte pe Rafi Eitan prin întreaga Europă, unde găsea și executa teroriști arabi. Pentru aceasta folosea bombe acționate de la distanță, arma preferată a Mossad-ului, pistolul Beretta, iar când liniștea era esențială, propriile mâini, fie pentru a strangula o victimă cu o sârmă de oțel, fie pentru a aplica o lovitură mortală cu pumnul în ceafă. Omora întotdeauna fără remușcări.

Când se întorcea acasă, petrecea ore în şir în faţa cuptorului din curte, înconjurat de scântei, absorbit cu totul de metalul pe care îl modela după plac. Apoi pleca din nou, în călătorii în care trebuia să schimbe avionul de mai multe ori pentru a ajunge la destinaţie. Pentru fiecare călătorie îşi alegea o naţionalitate şi o identitate diferită, creată cu ajutorul numeroaselor paşapoarte furate sau falsificate de Mossad.

Când nu omora, se ocupa cu recrutarea altor *sayanim*-i. Avea un discurs care specula dragostea evreilor pentru patria lor.

„Le spuneam că, timp de 2 000 de ani, poporul nostru a visat. Că, timp de 2 000 de ani, noi, evreii, ne-am rugat pentru izbăvire. În cântece, în literatură, în inimi, cu toţii am păstrat viu acest vis – iar el ne-a ţinut în viaţă. Acum s-a împlinit. Apoi adăugam: ca să fim siguri că visul continuă, avem nevoie de oameni ca tine."

În cafenele de pe bulevardele pariziene, în restaurantele de pe malurile Rinului, la Madrid, Bruxelles şi Londra, repeta aceste cuvinte emoţionante. De cele mai multe ori, cu viziunea sa despre ce înseamnă să fii evreu în zilele noastre, atrăgea noi colaboratori. Când ascultătorii ezitau, îmbina cu pricepere motivele personale cu cele politice, repovestind întâmplări de pe vremea când era membru al Haganah, lucruri legate de Ben-Gurion şi alţi lideri. Aşa dispărea şi ultima fărâmă de împotrivire.

În curând, a ajuns să aibă, în toată Europa, peste 100 de bărbaţi şi femei care îi îndeplineau ordinele: avocaţi, dentişti, profesori, doctori, croitori, comercianţi, femei casnice, secretare. Dintre toţi, prefera un grup anume: pe evreii germani care se întorseseră în ţara Holocaustului; Rafi Eitan le spunea „spioni-supravieţuitori".

Implicat nemijlocit în operaţiunile Mossad-ului, Rafi Eitan a avut grijă să se distanţeze de politicianismul care continua să-i învrăjbească pe membrii comunităţii israeliene de informaţii. Bineînţeles că ştia ce se întâmpla, manevrele celor din Aman, serviciul de informaţii militare, şi ale celor din Shin Bet, care voiau să diminueze autoritatea supremă a Mossad-ului. Auzise de camarilele

care se formau și se reformau, de rapoartele secrete pe care acestea le trimiteau premierului. Sub conducerea lui Meir Amit însă, Mossad-ul a rămas neclintit ca o stâncă, respingând orice încercare de contestare a poziției sale privilegiate.

Apoi, într-o bună zi, Meir Amit n-a mai fost la timonă; n-a mai fost văzut mergând sprinten pe coridoare și nici privind pătrunzător sau afișând acel zâmbet foarte discret, care părea să nu-i ajungă niciodată pe buze. În urma plecării lui, colegii i-au cerut lui Rafi Eitan să le dea voie să-l susțină drept înlocuitorul lui Amit, subliniind că avea toate calitățile necesare, că era popular și inspira loialitate în Mossad. Însă până să se hotărască Rafi Eitan, postul a revenit unui candidat propus de Partidul Muncii, șters și pedantul Zvi Zamir. Rafi Eitan și-a dat demisia. Nu s-a certat cu noul șef al Mossad-ului; pur și simplu, și-a dat seama că nu avea să se mai simtă „bine" în Mossad. Sub comanda lui Meir Amit, se putuse mișca practic nestingherit; a simțit că Zamir avea să lucreze „numai cum scria la regulament. Asta nu era pentru mine".

Rafi Eitan a început să acorde consultanță, punându-și experiența în slujba companiilor care voiau să-și îmbunătățească securitatea sau a oamenilor bogați care aveau nevoie de personal în stare să-i apere de un eventual atac terorist. Nu pentru multă vreme însă. După un an, Rafi Eitan anunța că era gata să reintre în vâltoarea muncii informative.

Când a devenit prim-ministru în 1974, Yitzhak Rabin l-a numit pe agresivul și pragmaticul Yitzhak Hofi la conducerea Mossad-ului și l-a pus în subordinea belicosului Ariel Sharon, consilierul lui Rabin pe probleme de securitate. În foarte scurt timp, Sharon l-a făcut pe Rafi Eitan asistentul său personal. Hofi s-a trezit astfel lucrând cu un om care avea aceeași atitudine lipsită de scrupule față de operațiunile informative.

Trei ani mai târziu, în urma unei alte remanieri a guvernului, noul prim-ministru, Menachem Begin, l-a numit pe Rafi Eitan

consilier personal în probleme de terorism. Prima acțiune a lui Eitan a fost să organizeze asasinarea palestinienilor vinovați de plănuirea uciderii, în timpul Jocurilor Olimpice de la München din 1972, a 11 sportivi israelieni. Cei care îi omorâseră fuseseră deja executați de Mossad.

Primul care a murit stătea în holul blocului din Roma în care locuia când a fost împușcat de aproape de 11 ori – câte un glonț pentru fiecare sportiv omorât. Când al doilea terorist a răspuns la telefon în apartamentul său din Paris, o mică bombă, montată în receptor și acționată de la distanță, a explodat, zburându-i capul de pe umeri. Un alt terorist dormea în camera sa de hotel din Nicosia când a fost omorât de o bombă asemănătoare. Pentru a provoca panică în sânul grupării Septembrie Negru, care îi omorâse pe sportivii israelieni, colaboratorii arabi ai Mossad-ului au aranjat ca necrologurile acestora să apară în ziarele locale arăbești. Familiile lor au primit flori și scrisori de condoleanțe cu puțin timp *înainte* ca fiecare dintre aceștia să fie ucis.

Rafi Eitan a pornit în căutarea liderului acestora, Ali Hassan Salameh, cunoscut în lumea arabă drept Prințul Roșu. De la cele întâmplate la München, acesta se mutase dintr-o capitală arabă în alta, dând lecții de strategie grupărilor teroriste. De fiecare dată când Rafi Eitan era gata să acționeze, Prințul Roșu dispărea. Până la urmă, s-a stabilit printre fabricanții de bombe din Beirut. Rafi Eitan cunoștea bine orașul. Chiar și așa, a hotărât să-și împrospăteze memoria. Dându-se drept om de afaceri grec, a plecat la Beirut. În numai câteva zile, a aflat unde locuia Salameh și care era programul acestuia.

Eitan s-a întors la Tel Aviv și și-a făcut planurile. Trei agenți ai Mossad-ului care puteau fi luați drept arabi au trecut granița în Liban și au intrat în oraș. Unul a închiriat o mașină. Al doilea a montat mai multe bombe în șasiu, sub acoperiș și în panourile ușilor. Al treilea a parcat-o pe traseul pe care-l urma Prințul Roșu în fiecare dimineață. Folosind ceasurile furnizate de Eitan, mașina

a fost programată să sară în aer când Salameh trecea prin dreptul ei. Așa s-a și întâmplat, omul fiind făcut bucăți.

Rafi Eitan dovedise că era din nou un membru activ al comunității de informații din Israel. Prim-ministrul Menachem Begin a decis însă că era prea prețios ca să mai riște asemenea misiuni periculoase. I-a spus consilierul său că, din acel moment, trebuia să rămână în birou și să fie mai discret. De curând, John le Carré l-a folosit pe Eitan ca model pentru personajul principal care depista teroriști în romanul său *The Little Drummer Girl*.

Faptul că a dat credibilitate imaginației unui romancier nu l-a potolit însă pe mereu agitatul Rafi Eitan, care voia să se afle în miezul acțiunii, nu să stea la birou sau să participe la nesfârșitele ședințe de planificare. A început să-l bată la cap pe premierul Begin să-i dea altceva de făcut.

După ce a ezitat un timp – căci Rafi Eitan era un excelent consilier pe probleme de contraterorism – Begin l-a pus într-unul dintre cele mai delicate posturi din comunitatea de informații, post care avea să-l solicite din punct de vedere intelectual și să-i satisfacă dorința de implicare. A fost numit director al Biroului de Contacte Științifice, cunoscut prin acronimul evreiesc LAKAM.

Înființat în 1960, acesta funcționase ca unitate de spionaj a Ministerului Apărării, sarcina lui fiind să obțină date științifice „cu toate mijloacele disponibile". În principiu, aceasta însemna să fure sau să mituiască oameni care să furnizeze informații. Încă de la început, LAKAM a fost deranjat de ostilitatea Mossad-ului, care considera unitatea respectivă un „nou-venit în cartier" Isser Harel și Meir Amit au încercat fie să desființeze LAKAM, fie să-l absoarbă în Mossad. Shimon Peres, ministrul adjunct al apărării, a susținut însă că ministerul său avea nevoie de propria agenție care să culeagă informații. Încet, dar sigur, LAKAM și-a văzut de treabă, deschizând birouri la New York, Washington, Boston și Los Angeles, toate centre importante ale științei moderne. În fiecare săptămână, personalul LAKAM trimitea cu punctualitate în Israel cutii cu publicații tehnice, știind că FBI-ul era cu ochii pe el.

Supravegherea s-a intensificat după 1968, când s-a descoperit că unul dintre inginerii care lucrau la construirea avionului de luptă francez Mirage IIIC furase peste 200 000 de schițe. Acesta a primit o condamnare cu închisoarea de 4 ani și jumătate pentru că a transmis LAKAM date care să-i ajute pe israelieni să construiască propriul avion Mirage. De atunci, LAKAM nu a mai obținut alte succese importante.

Pentru Rafi Eitan, amintirea cazului Mirage a fost factorul decisiv. Ceea ce se reușise odată se putea reuși din nou. Avea de gând să transforme muribundul LAKAM într-o forță de care să se țină seama.

Lucrând în birouri neîncăpătoare, într-un loc izolat din Tel Aviv, le-a spus noilor săi subalterni, impresionați că acum erau conduși de așa o figură legendară, că, dacă ar fi să pună toate cunoștințele sale despre știință într-o eprubetă, tot ar mai rămâne destul loc liber. A adăugat însă că era un om care învăța repede.

A pătruns în lumea științei căutând potențiale domenii de interes. Pleca de acasă înainte de răsăritul soarelui și, de multe ori, se întorcea aproape de miezul nopții cu tot felul de documente tehnice pe care le citea până spre dimineață; nu prea mai avea timp pentru sculptură. În perioadele în care nu absorbea cantități imense de informații, a reușit să reia legătura cu vechiul său serviciu. Mossad-ul avea acum un nou director, pe Nahum Admoni. Ca și Rafi Eitan, Admoni bănuia de mult ce intenții aveau americanii în Orientul Mijlociu. În aparență, Washington-ul continua să-și arate devotamentul față de Israel, iar CIA ținea deschis canalul neoficial de comunicare pe care îl inauguraseră Isser Harel și Allen Dulles. Admoni se plângea însă că informațiile nu erau prea importante.

Șeful Mossad-ului era de asemenea îngrijorat de rapoartele primite de la *katsa* și *sayanim*-i cu poziții bune la Washington. Aceștia aflaseră că avuseseră loc întâlniri discrete între funcționari de rang înalt ai Departamentului de Stat și lideri arabi apropiați lui Yasser

Arafat, care discutaseră despre ce se putea face pentru a determina Israelul să fie mai înțelegător cu privire la revendicările palestinienilor. Admoni i-a spus lui Rafi Eitan că acum nu mai putea considera Statele Unite „prieten la bine și la greu".

Această atitudine a fost întărită de un incident care a zdruncinat credința SUA în propria inviolabilitate mai mult decât orice eveniment petrecut după încheierea Războiului din Vietnam.

În august 1983, agenții Mossad-ului au aflat că se pregătea un atac împotriva forțelor americane trimise de ONU la Beirut într-o misiune de menținere a păcii. Agenții au identificat un camion Mercedes încărcat cu jumătate de tonă de explozibili. Conform înțelegerii, Mossad-ul ar fi trebuit să transmită aceste informații CIA, însă, la o întrunire de la sediul Mossad-ului, personalul a fost informat că „trebuie să se asigure că oamenii noștri sunt cu ochii pe camion. În ceea ce-i privește pe yankei, noi nu suntem aici ca să-i apărăm. Pot să-și poarte și singuri de grijă. Dacă începem să facem prea multe pentru yankei, ne aprindem singuri paie în cap".

La 23 octombrie 1983, urmărit îndeaproape de israelieni, camionul a pătruns cu toată viteza în incinta cartierului general al Batalionului 8 Infanterie Marină al Armatei SUA, situat în apropierea Aeroportului Beirut. Au murit 241 de soldați americani.

După spusele unui fost agent, Victor Ostrovsky, reacția celor din eșaloanele superioare ale Mossad-ului a fost că, „dacă au vrut să-și bage nasul în chestiunea libaneză, să plătească".

Datorită acestei atitudini, Rafi Eitan se gândea serios să se ocupe de SUA. Comunitatea științifică de aici era cea mai avansată din lume, iar tehnologia militară era fără egal. LAKAM ar fi dat lovitura dacă ar fi pus mâna numai pe o parte a informațiilor respective. Primul obstacol pe care trebuiau să-l depășească era și cel mai greu: găsirea unui informator destul de bine plasat care să le furnizeze datele necesare.

Folosind lista colaboratorilor evrei din SUA la a cărei întocmire contribuise pe vremea când lucra în Mossad, Rafi a făcut

cunoscut faptul că era interesat să găsească pe cineva din SUA care avea cunoştinţe ştiinţifice şi atitudine proisraeliană. Luni de zile nu a primit niciun răspuns.

Apoi, în aprilie 1984, Aviem Sella, colonel în aviaţia israeliană, care îşi luase concediu pentru a studia informatica la Universitatea New York, a mers la o petrecere dată de un ginecolog evreu bogat în partea de est a Manhattan-ului. Sella, o mică celebritate în cadrul comunităţii evreieşti din oraş, era cunoscut drept pilotul care condusese, cu trei ani în urmă, un atac aerian în urma căruia fusese distrus un reactor nuclear irakian.

La petrecere se afla şi un tânăr sfios, care zâmbea cu timiditate şi nu părea să se simtă în largul său printre doctori, avocaţi şi bancheri. I-a spus lui Sella că îl cheamă Jonathan Pollard şi că singurul motiv pentru care venise la petrecere era să-l cunoască pe el. Ruşinat de aşa o vădită adulaţie, Sella a schimbat câteva vorbe din politeţe şi era gata să plece când Pollard i-a mărturisit că, pe lângă faptul că era un sionist convins, lucra pentru serviciul de informaţii al marinei americane. Imediat, vicleanul Sella a aflat că Pollard lucra la Centrul de Alertă Antiteroristă, una dintre cele mai secrete instituţii ale marinei, în Suitland, Maryland. Printre îndatoririle lui Pollard se număra şi evidenţa tuturor materialelor secrete despre activităţile teroriste din întreaga lume. Munca lui era atât de importantă, încât avea acces la informaţii strict confidenţiale.

Sella nu şi-a putut crede urechilor, mai ales când Pollard a început să-i dea detalii despre incidentele petrecute în momentul în care serviciile americane nu au mai cooperat cu cele israeliene. Sella a început să se întrebe dacă nu cumva Pollard participa la o operaţiune prin care FBI încerca să recruteze un israelian.

Totuşi vehementul Pollard avea ceva ce inspira încredere. În aceeaşi noapte, Sella a telefonat la Tel Aviv şi a vorbit cu comandantul serviciului de informaţii al forţelor aeriene. Ofiţerul i-a făcut legătura cu şeful statului-major al aviaţiei israeliene. Sella a primit ordin să dezvolte relaţia cu Pollard.

Au început să se întâlnească la patinoarul din Rockefeller Plaza, într-o cafenea de pe strada 48, în Central Park. De fiecare dată, Pollard îi dădea documente secrete pentru a-şi confirma spusele. Sella trimitea materialele la Tel Aviv cu acea înfiorare pe care ți-o dă sentimentul că participi la o importantă operațiune secretă. A fost deci uimit când a aflat că Mossad-ul ştia totul despre Pollard, care se mai oferise să spioneze pentru ei cu doi ani în urmă, însă fusese refuzat, fiind considerat „instabil". Un *katsa* din New York l-a descris pe Pollard ca pe un om „singuratic [...] cu o imagine distorsionată despre Israel".

Nefiind dispus să renunțe la rolul pe care îl avea într-o operațiune cu siguranță mult mai interesantă decât statul în fața calculatorului într-o sală de curs, Sella a început să caute o modalitate ca lucrurile să avanseze. În timpul şederii sale la New York, l-a cunoscut pe ataşatul ştiințific de la consulatul israelian din oraş. Numele său era Yosef Yagur şi fusese pus de Eitan să se ocupe de toate operațiunile desfăşurate de LAKAM în SUA.

Sella l-a invitat pe Yagur să ia cina cu el şi cu Pollard. La masă, Pollard a repetat că Israelului nu i se dădeau informații ca să se apere de teroriştii arabi pentru că Statele Unite nu voiau să strice relațiile cu producătorii arabi de petrol.

În acea noapte, folosind o linie telefonică sigură de la consulat, Yagur l-a sunat pe Rafi Eitan. Deşi era foarte devreme la Tel Aviv, acesta era la birou. Când a închis telefonul, soarele aproape răsărise. Eitan era fericit: îşi găsise informatorul.

În următoarele trei luni, Yagur şi Sella s-au văzut adeseori cu Pollard şi cu viitoarea lui soție, Anne Henderson. I-au dus la restaurante scumpe, la spectacole pe Broadway, la premiere cinematografice. Pollard continua să le dea documente importante. Rafi Eitan nu putea decât să se minuneze de cât de bune erau materialele. A hotărât că era timpul să-şi cunoască sursa.

În noiembrie 1984, Sella şi Yagur i-au invitat pe Pollard şi pe Henderson să-i însoțească într-o călătorie plătită de ei la Paris.

Yagur i-a spus lui Pollard că vacanța era „o mică recompensă pentru tot ceea ce faci pentru Israel". Au zburat împreună la clasa I și au fost așteptați de o mașină care i-a dus la Hotelul Bristol. Acolo îi aștepta Rafi Eitan.

Până a doua zi dimineață, Rafi Eitan făcuse toate aranjamentele pentru ca Pollard să spioneze mai departe pentru ei. Lucrurile nu mai aveau să fie la fel de simple ca înainte. Odată misiunea încheiată, Sella urma să dispară din peisaj. Yagur avea să devină contactul oficial al lui Pollard. A fost pus la punct un sistem adecvat de transmitere a documentelor. Pollard trebuia să le aducă la apartamentul lui Irit Erb, o secretară grizonantă de la ambasada din Washington. În bucătăria acesteia fusese instalat un xerox performant cu care să se copieze materialele. Vizitele lui Pollard trebuiau să aibă loc în același timp cu vizitele la anumite spălătorii auto. În timp ce i se spăla mașina, Pollard îi dădea documentele lui Yagur, care era și el cu mașina la spălat. Sub tabloul de bord era ascuns un copiator cu baterii. Și apartamentul lui Erb, și spălătoriile auto se aflau în apropierea Aeroportului Național din Washington, astfel încât Yagur ajungea repede cu avionul la și de la New York. De la consulat, trimitea materialul printr-un fax sigur la Tel Aviv.

Rafi Eitan s-a întors la Tel Aviv unde a așteptat rezultatele. Acestea i-au întrecut toate așteptările: detalii despre livrări de arme rusești către Siria și alte state arabe, dar și poziția exactă a rachetelor SS-21 și SA-5; hărți și fotografii din satelit ale arsenalelor irakiene, siriene și iraniene, ca și ale locurilor în care se fabricau arme chimice și biologice.

Rafi Eitan și-a făcut repede o părere foarte clară despre metodele de spionaj folosite de SUA nu numai în Orientul Mijlociu, ci și în Africa de Sud. Pollard îi transmisese rapoarte primite de la agenți ai CIA pe baza cărora s-a putut face un plan general al rețelei de spionaj din țară. Unul dintre documente conținea informații amănunțite despre detonarea de către Africa de Sud

a unui dispozitiv nuclear la 14 septembrie 1979 în partea de sud a Oceanului Indian. Guvernul de la Pretoria negase în permanență că țara sa devenise putere nucleară. Rafi Eitan a aranjat ca Mossad-ul să trimită autorităților de la Pretoria copii după toate documentele legate de Africa de Sud, distrugând practic rețeaua CIA. Doisprezece agenți au fost nevoiți să părăsească țara în grabă.

În următoarele 11 luni, Jonathan Pollard a continuat să fure informații de la spionajul american. Peste 1 000 de documente strict confidențiale, peste 10 m^3 de hârtie, au ajuns în Israel. Înainte de a le transmite mai departe Mossad-ului, Rafi Eitan le devora. Informațiile i-au permis lui Nahum Admoni să sfătuiască guvernul de coaliție al lui Shimon Peres să răspundă politicii aplicate de Washington în Orientul Mijlociu într-o manieră care, în trecut, ar fi fost imposibilă. Unul dintre stenografii care participau la întâlnirile duminicale ale membrilor cabinetului de la Ierusalim a afirmat că, „ascultându-l pe Admoni, aveai impresia că te afli în Biroul Oval. Nu numai că știam cum tratau cei de la Washington problemele care ne interesau, dar aveam suficient timp să reacționăm înainte de a lua o decizie".

Pollard devenise un factor crucial în misterele politicii israeliene și în subtilitățile luării deciziilor. Rafi Eitan a acceptat să i se dea lui Pollard un pașaport israelian pe numele de Danny Cohen, precum și o sumă lunară generoasă. În schimb, voia ca Pollard să-i furnizeze detalii despre activitățile de interceptare a comunicațiilor desfășurate de NSA în Israel și despre metodele de ascultare folosite în ambasada israeliană de la Washington și în alte reprezentanțe diplomatice din SUA.

Înainte să furnizeze informațiile, Pollard a fost arestat, la 21 noiembrie 1985, în fața ambasadei israeliene de la Washington. Câteva ore mai târziu, Yagur, Sella și secretara ambasadei au prins o cursă a companiei El Al de la New York la Tel Aviv înainte ca agenții FBI să-i poată opri. Odată ajunși în Israel, au dispărut în brațele protectoare ale unei recunoscătoare comunități de

informații. Pollard a fost condamnat la detenție pe viață, iar soția sa, la cinci ani de închisoare.

În 1999, Pollard și-a aflat mângâierea în eforturile neobosite ale unor puternice grupuri evreiești de a-l elibera. Conferința Principalelor Organizații Evreiești din America, o asociație formată din peste 50 de grupuri, a lansat o campanie susținută de punere în libertate a lui Pollard în virtutea faptului că acesta nu săvârșise un act de înaltă trădare față de SUA „fiindcă Israelul era pe atunci și rămâne și acum un aliat important". Grupuri religioase evreiești deopotrivă de influente, precum Uniunea Congregațiilor Evreiești din America și Uniunea Ortodoxă, și-au oferit sprijinul. Alan M. Dershowitz, profesor de drept la Harvard, care fusese avocatul lui Pollard, spunea că nimic nu demonstra faptul că spionul compromisese efectiv „capacitatea națiunii de a culege informații secrete sau că dezvăluise date ale unor servicii secrete internaționale".

Alarmați de ceea ce considera a fi o campanie abilă de relații publice orchestrată de Israel, comunitatea de informații a SUA a făcut un lucru neobișnuit. A ieșit în fața opiniei publice și a explicat faptele care aveau legătură cu trădarea lui Pollard. A fost o hotărâre îndrăzneață și periculoasă în același timp. Nu numai că avea să arunce lumină asupra unor documente care conțineau informații sensibile, dar avea și să mobilizeze împotriva sa tot mai puternicul lobby evreiesc. Doar văzuse ce efecte avusese asupra altora în atmosfera frenetică de la Washington. Reputația oricui putea fi pătată în mod discret în timpul unui cocktail dat la o ambasadă sau la un dineu liniștit organizat în Georgetown.

Serviciile secrete americane se temeau că președintele Clinton – „într-unul dintre momentele sale donchihotești", după cum mi-a spus un reprezentant al CIA – avea să-l elibereze pe Pollard înainte să-și termine mandatul dacă acest lucru îi garanta că Israelul va accepta un acord de pace, iar el va repurta un ultim

succes în domeniul politicii externe. George Tenet, care, în momentul scrierii acestei cărți, era directorul CIA, îl avertizase pe președinte „că eliberarea lui Pollard va demoraliza comunitatea de informații". La care Clinton ar fi spuns doar atât: „Vom vedea, vom vedea."

La Tel Aviv, Rafi Eitan a urmărit îndeaproape fiecare mișcare, spunându-le prietenilor că, „atunci când va veni ziua în care Jonathan va ajunge în Israel, voi fi încântat să beau o cafea cu el".

Între timp, Eitan a continuat să se bucure de succesul unei alte operațiuni organizate de el împotriva SUA, datorită căreia Israelul a devenit prima putere nucleară din Orientul Mijlociu.

Capitolul 5

Sabia nucleară a lui Ghedeon

În 1945, în obscuritatea unui cinematograf din Tel Aviv, Rafi Eitan asistase la naşterea erei nucleare deasupra Hiroshimei. În timp ce soldaţii tineri din jurul său fluierau şi aplaudau la vederea oraşului japonez devastat, el se gândea la două lucruri: va avea vreodată Israelul o asemenea armă? Dacă vecinii arabi o vor obţine primii?

Din când în când, de-a lungul anilor, aceste întrebări îi veniseră din nou în minte. Dacă Egiptul ar fi avut o bombă nucleară, ar fi ieşit învingător din Criza Canalului Suez, iar Războiul de Şase Zile sau Războiul de Yom Kippur n-ar mai fi avut loc. Israelul ar fi fost un deşert nuclear. Cu o armă nucleară, Israelul avea să fie invincibil.

În acele zile, pentru un agent a cărui misiune era în primul rând să omoare teroriştі, asemenea întrebări prezentau numai un interes teoretic, iar găsirea unui răspuns era treaba altora. Când însă a preluat conducerea LAKAM, a început să se gândească serios la această problemă. Acum avea o singură întrebare: putea să ajute Israelul să beneficieze de un scut nuclear?

Citind până noaptea târziu, întărit de cele 40 de pastile cu vitamine pe care le lua zilnic, a aflat că, la început, politicienii şi oamenii de ştiinţă ai Israelului avuseseră păreri diferite în privinţa „nuclearizării". În arhive a găsit informaţii despre discuţiile aprinse purtate la şedinţele cabinetului, despre monologurile înverşunate

ale oamenilor de știință și despre vocea impunătoare a premierului David Ben-Gurion care răzbea întotdeauna în mijlocul tulburărilor, protestelor și certurilor nesfârșite.

Necazurile au început în 1956, când Franța a trimis Israelului un reactor de 24 MW. Ben-Gurion a anunțat că scopul lui era să alimenteze o „stație de pompare" cu ajutorul căreia deșertul avea să fie transformat într-un „paradis agricol prin desalinizarea a aproape cinci miliarde de metri cubi de apă de mare anual". Anunțul a dus la demisia imediată a șase dintre cei șapte membri ai Comisiei Israeliene pentru Energie Atomică sub pretextul că, de fapt, reactorul avea să fie precursorul „aventurismului politic care va uni întreaga lume împotriva noastră". Strategii militari i-au susținut. Yigal Allon, erou al Războiului de Independență, a condamnat pe față „opțiunea nucleară"; Yitzhak Rabin, care avea să devină în scurt timp șeful Statului-Major al IDF, a protestat în termeni la fel de expliciți. Chiar și Ariel Sharon, principalul susținător al politicii agresive a Israelului, s-a opus cu vehemență creării unui arsenal nuclear. „Avem cele mai bune forțe convenționale din regiune."

Ignorând întreaga opoziție, Ben-Gurion a dat ordin ca reactorul să fie amplasat în Deșertul Negev, în apropierea localității Dimona, o așezare pustie, măturată de furtuni de nisip. Cândva, punct de oprire pentru caravane pe ruta dintre Cairo și Ierusalim, Dimona devenise de mult un loc uitat de vreme. Mai apărea doar pe câteva hărți, în deșertul de la sud de Tel Aviv. De acum înainte însă, niciun cartograf nu avea să mai poată indica locul în care Israelul începuse să facă primii pași spre era nucleară.

Cupola argintie de la Dimona – sub care se afla reactorul – se înălța deasupra deșertului. La Kirya le Mehekar Gariny, numele evreiesc al Dimonei, erau angajați peste 2 500 de oameni de știință și tehnicieni. Aceștia lucrau în cea mai fortificată fabrică din lume. Nisipul din jurul gardurilor era în permanență verificat, în căutarea urmelor unor eventuali intruși. Piloții aveau ordin să doboare orice avion care ar fi zburat pe o rază de 8 km. Geniștii au săpat o groapă

adâncă de 25 m pentru încăperea care avea să adăpostească reactorul, parte integrantă a unui complex subteran cunoscut sub numele de Machon-Doi. În centrul acestuia se afla unitatea de separare-reprocesare, care fusese expediată din Franța ca „utilaj textil".

Reactorul singur nu avea cum să-i ofere Israelului o bombă nucleară. Fabricarea acesteia necesita material radioactiv, uraniu sau plutoniu. Cele câteva puteri nucleare ale lumii căzuseră de acord să nu furnizeze niciodată mai mult de 1 g din substanțele respective celor care nu făceau parte din „club". Oricât era de impunător, reactorul de la Dimona nu era decât un ornament până la primirea materialelor radioactive.

La trei luni de la instalarea reactorului, a început să funcționeze, în orășelul Apollo din Pennsylvania, într-o fostă oțelărie din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, o mică firmă de prelucrare a materialelor nucleare, Numec. Director general era dr. Salman Shapiro.

În baza de date a LAKAM în care apăreau evreii americani cu realizări remarcabile în domeniul științei, Shapiro era trecut și ca important strângător de fonduri pentru Israel. Rafi Eitan știa că aflase o posibilă soluție pentru alimentarea cu material radioactiv a reactorului de la Dimona. A ordonat o anchetă amănunțită cu privire la antecedentele lui Shapiro și ale tuturor angajaților uzinei. De anchetă s-a ocupat agentul Mossad-ului de la Washington.

Odată pornit acest proces, Rafi Eitan a continuat să se afunde într-o poveste care avea să-l poarte din deșertul fierbinte al Dimonei până pe coridoarele răcoroase ale Casei Albe.

Printre datele trimise de *katsa* de la Washington se afla o copie a unei note scrise la 20 februarie 1962 de Comisia pentru Energie Atomică a SUA și adresate lui Shapiro, în care acesta era avertizat pe față că „nerespectarea regulilor de securitate poate atrage după sine pedepsele prevăzute de lege, și anume Legea energiei atomice din 1954 și legile spionajului".

Această amenințare i-a întărit lui Rafi Eitan convingerea că aflase calea spre industria nucleară a SUA. Numec părea să fie o companie cu deficiențe nu numai sub aspectul securității, ci și al contabilității și managementului, care lăsau mult de dorit după părerea autorității naționale de supraveghere în domeniul nuclear. Însă chiar aceste deficiențe făceau din companie o țintă atât de interesantă.

Fiu al unui rabin ortodox, Salman Shapiro a ajuns departe datorită minții sale sclipitoare. La vârsta de 28 de ani, își luase doctoratul în chimie la Universitatea „Johns Hopkins". Fiind extrem de muncitor, a ajuns un membru important al echipei de cercetare-dezvoltare a laboratorului de la Westinghouse; corporația respectivă avea contract cu Marina SUA pentru construcția de reactoare destinate submarinelor. Datele cu privire la viața personală a lui Shapiro arătau că unele dintre rudele sale fuseseră victime ale Holocaustului, iar Shapiro, „în felul său discret", strânsese câteva milioane de dolari pentru Institutul Technion din Haifa, care oferea cursuri în domeniile științei și ingineriei.

În 1957, Shapiro a plecat de la Westinghouse și a pus pe picioare firma Numec. Aceasta avea 25 de acționari, cu toții simpatizanți ai Israelului. Shapiro s-a trezit astfel în fruntea unei mici companii dintr-o industrie cu o concurență extrem de agresivă. Cu toate acestea, Numec a câștigat mai multe contracte de recuperare a uraniului îmbogățit, proces care, de obicei, ducea la pierderea unei cantități de uraniu. Nimeni nu putea spune când avea loc această pierdere sau cât de mare era ea, ceea ce l-a făcut pe Rafi Eitan să-și ia vitaminele cu și mai multă satisfacție.

A continuat să citească despre faptul că relația și așa încordată dintre Israel și SUA cu privire la dorința statului evreu de a deveni o putere nucleară s-a tensionat și mai mult odată cu vizita lui Ben-Gurion la Washington în 1960. La întâlnirile cu reprezentanți ai Departamentului de Stat, acestuia i s-a spus fără ocolișuri că, dacă Israelul ar poseda arme nucleare, raportul de forțe din Orientul Mijlociu

ar fi afectat. În februarie 1961, președintele John F. Kennedy i-a scris lui Ben-Gurion sugerându-i ca Dimona să fie inspectată periodic de Agenția Internațională pentru Energie Atomică.

Alarmat, Ben-Gurion s-a dus la New York să discute cu președintele SUA la Hotelul Waldorf-Astoria. Liderul israelian era „foarte îngrijorat" de ceea ce considera a fi „necontenitele presiuni ale americanilor". Kennedy era însă de neclintit: inspecția trebuia să aibă loc. Ben-Gurion a cedat, încercând să-și ascundă dezamăgirea. S-a întors acasă convins că „prezența unui catolic la Casa Albă este un lucru rău pentru Israel". Prim-ministrul a apelat la singurul om de încredere de la Washington, Abraham Feinberg, un sionist care susținea aspirațiile nucleare ale Israelului.

Pe de o parte, newyorkezul era cel mai important evreu care strângea fonduri pentru Partidul Democrat. Feinberg nu ascundea motivul pentru care strânsese multe milioane: fiecare dolar era cheltuit pentru ca partidul să susțină Israelul în Congres. De asemenea, făcuse rost în mod discret de alte milioane de dolari pentru a crea Dimona. Banii ajungeau sub formă de cecuri la Banca Israelului din Tel Aviv, evitându-se în felul acesta restricțiile valutare israeliene. Ben-Gurion i-a spus lui Feinberg: „Zbârlește-te nițel la băiețașul ăsta. Fă-l să înțeleagă realitatea vieții."

Metoda lui Feinberg consta în exercitarea de presiuni politice directe – aceeași metodă care îl scosese din fire pe Kennedy în timpul campaniei pentru președinție. Atunci, Feinberg îi spusese pe față: „Suntem dispuși să vă plătim notele de plată dacă ne lăsați să vă controlăm politica pe care o urmați în Orientul Mijlociu." Kennedy a promis atunci să ofere Israelului toate șansele cu putință. Feinberg a acceptat să contribuie pentru început cu 500 000 de dolari la campanie – „urmând să mai vină și alții".

Acum a folosit aceeași abordare directă: dacă insista asupra inspecțiilor de la Dimona, președintele Kennedy trebuia „să nu se mai bazeze pe sprijinul financiar al evreilor la următoarele alegeri". O susținere puternică a venit de la cine nu se aștepta. Secretarul de

stat Robert S. McNamara i-a spus lui Kennedy că „înțelege de ce Israelul vrea o bombă nucleară".

Cu toate acestea, Kennedy a rămas ferm pe poziție, iar Israelul a fost obligat să accepte o inspecție. Președintele le-a acordat în ultima clipă două concesii. În schimbul accesului la Dimona, SUA aveau să vândă Israelului rachete sol-aer Hawk, pe atunci cea mai avansată armă defensivă din lume. În plus, inspecția nu trebuia să fie efectuată de Agenția Internațională pentru Energie Atomică, ci de o echipă exclusiv americană, care avea să-și anunțe vizita cu câteva săptămâni înainte.

Rafi Eitan a fost încântat de relatarea detaliată a felului în care israelienii îi păcăliseră pe inspectorii americani.

Un centru de comandă fictiv a fost construit deasupra celui adevărat de la Dimona, cu panouri de control și aparate computerizate ce păreau că măsoară într-adevăr producția unui reactor implicat în planul de irigare care avea să transforme Deșertul Negev într-un loc cu vegetație luxuriantă. Zona în care se afla apa „grea" adusă prin contrabandă din Franța și Norvegia a fost pusă în afara perimetrului inspectat „din motive de siguranță". Simpla prezență a apei grele ar fi fost dovada faptului că reactorul era pregătit în cu totul alte scopuri.

La sosirea americanilor, israelienii au răsuflat ușurați când au constatat că niciunul nu vorbea evreiește. Acest lucru a diminuat și mai mult șansele ca inspectorii să descopere adevăratele intenții cu privire la unitatea de la Dimona.

Rafi Eitan era pregătit să intre în scenă.

Accesul la uzina firmei Numec a fost dobândit relativ ușor. Ambasada Israelului la Washington a cerut Comisiei pentru Energie Atomică a SUA permisiunea „ca o echipă de oameni de știință evrei să viziteze unitatea respectivă pentru a înțelege mai bine temerile exprimate de inspectorii dumneavoastră cu privire la reciclarea deșeurilor nucleare". Cererea a fost aprobată, deși

FBI-ul desfăşura în acel moment o acţiune de supraveghere pentru a afla dacă Shapiro fusese recrutat ca spion israelian.

Nu fusese – şi nici nu avea să fie recrutat niciodată. Pe Rafi Eitan îl mulţumea faptul că Shapiro era un patriot adevărat, un sionist care credea în dreptul Israelului de a se apăra. Pe lângă faptul că Shapiro era bogat datorită familiei şi investiţiilor inteligente făcute la bursă, averea lui se mărise cu repeziciune datorită profiturilor enorme pe care Numec le realizase deja. De asemenea, spre deosebire de Jonathan Pollard, Shapiro nu era un trădător; iubirea lui pentru Statele Unite ale Americii era manifestă. Rafi Eitan ştia că şi o încercare de a-l recruta era zadarnică. Shapiro trebuia deci să rămână în afara operaţiunii care începea să prindă contur în mintea lui Eitan.

Cu toate acestea, anumite riscuri erau inevitabile. Pentru a afla mai multe despre Numec, Rafi Eitan a trimis la Apollo doi agenţi ai LAKAM: pe Avraham Hermoni, care beneficia de acoperire diplomatică în cadrul ambasadei de la Washington în calitate de „consilier ştiinţific", şi pe Jeryham Kafkafi, un *katsa* care opera în SUA ca scriitor independent pe teme ştiinţifice.

Ambii agenţi au vizitat unitatea de reciclare fără să aibă voie să o fotografieze. Shapiro le-a explicat că aceasta ar fi însemnat o încălcare a normelor Comisiei pentru Energie Atomică. Agenţilor Shapiro li s-a părut binevoitor, dar lui Hermoni i-a lăsat impresia „unui om vlăguit".

Rafi Eitan a decis că sosise momentul să meargă el însuşi la Apollo. A alcătuit un grup de „inspectori". Printre aceştia se numărau şi doi oameni de ştiinţă de la Dimona specializaţi în reciclarea deşeurilor nucleare. Un alt membru al echipei avea să treacă drept director al „Departamentului de Electronică al Universităţii din Tel Aviv, Israel". Nu exista un asemenea post la universitate; bărbatul respectiv lucra în LAKAM, era agent de securitate şi trebuia să găsească o cale de a scoate din unitate deşeuri radioactive. Şi Hermoni făcea parte din grup: treaba lui era să indice zonele

cu securitate deficitară descoperite pe parcursul vizitei sale anterioare. Rafi Eitan călătorea sub numele său adevărat, în calitate de „consilier științific al prim-ministrului Israelului".

Delegații au fost acceptați de ambasada SUA de la Tel Aviv și au primit viza. Rafi Eitan își prevenise echipa că ar putea fi urmărită de FBI din momentul în care ajungea la New York. Spre surprinderea lui însă, ochii săi experimentați nu au văzut nimic în acest sens.

Sosirea israelienilor la Apollo a coincis cu întoarcerea lui Shapiro dintr-un alt tur al universităților nord-americane în căutarea unor oameni de știință care să aibă o atitudine „prietenoasă" față de Israel și care să accepte să meargă acolo pentru a „rezolva problemele tehnice și științifice ale țării". El avea să le acopere cheltuielile și să compenseze scăderea salariilor.

Șederea lui Rafi Eitan și a echipei sale la Apollo a fost discretă. Au stat la un motel și și-au petrecut cea mai mare parte a timpului la uzina firmei Numec, învățând să obțină uraniu puternic îmbogățit din hexafluorură gazoasă de uraniu. Shapiro le-a explicat că, potrivit normelor Comisiei pentru Energie Atomică, Numec trebuia să plătească penalizări pentru orice material îmbogățit necontabilizat, 10 dolari pentru 1 g, respectiv 4 500 de dolari pentru 0,45 kg.

Rafi Eitan și spionii lui au plecat din Apollo cu aceeași discreție cu care veniseră.

Ce a urmat nu se poate decât deduce din rapoartele FBI, însă chiar și acestea dădeau naștere unor întrebări chinuitoare cu privire la suspiciunile pe care Salman Shapiro este posibil să le fi avut în legătură cu motivele reale ale vizitei lui Rafi Eitan. Într-un raport al FBI se menționa că, la o lună după ce israelienii s-au întors acasă, Numec a devenit partener al guvernului israelian într-o afacere de „pasteurizare a alimentelor și sterilizare a materialelor medicale prin iradiere".

Într-un alt raport al FBI se spunea „că, din cauza unei etichete de avertizare lipite pe fiecare container care conține materiale

radioactive, nu le-a deschis şi nu le-a examinat nimeni – în plus, nu a fost dispus nimeni să ne lase să facem asta".

Motivul refuzului era faptul că ambasada Israelului la Washington explicase clar Departamentului de Stat că, dacă se încearcă inspectarea containerelor, acestea vor fi puse sub imunitate diplomatică. Departamentul de Stat a sunat la Departamentul Justiției şi l-a avertizat în legătură cu serioasele consecințe diplomatice produse de încălcarea acestei imunități. Tot ce au putut face dezamăgiții agenți ai FBI a fost să asiste la încărcarea containerelor în avioanele El Al pe Aeroportul Idlewild.

În ciuda eforturilor sale, şeful biroului CIA de la Tel Aviv, John Hadden, a spus că nu poate să confirme faptul că acele containere aveau ca destinație Dimona. FBI a consemnat nouă transporturi în şase luni de la vizita lui Rafi Eitan. Agenții remarcau că acele containere ajungeau pe înserat şi plecau înainte să se lumineze de ziuă. Toate erau învelite în plumb, folosit la transportul uraniului îmbogățit, şi pe fiecare era marcată în evreieşte Haifa drept destinație finală. De mai multe ori, agenții au văzut cum „burlane de sobă" – bidoane pentru uraniu îmbogățit – erau băgate în containere de oțel pe rampa de încărcare de la Numec. Fiecare „burlan" avea un număr care indica faptul că provenea din subteranele bine păzite ale companiei. FBI nu putea face însă nimic. Într-o notă a FBI se vorbea despre „presiuni politice exercitate de Departamentul de Stat pentru a nu se crea un incident diplomatic".

După zece luni, transporturile au încetat brusc. FBI a presupus că la Dimona ajunsese deja o cantitate suficientă de material radioactiv. În timpul discuțiilor pe care agenția le-a avut cu Shapiro ulterior, acesta a negat că ar fi furnizat Israelului materiale folosite la fabricarea bombei atomice. FBI-ul a spus că, în urma verificării documentelor companiei, s-a constatat o discrepanță în privința cantității de material reciclat. Shapiro a susținut că „cea mai logică explicație" cu privire la cantitatea de uraniu care s-ar fi „pierdut" era aceea că s-a scurs în pământ ori s-a evaporat.

Una peste alta, lipseau 50 kg de material. Shapiro nu a fost acuzat de nicio infracțiune.

În anii care au urmat, este ușor de înțeles de ce Rafi Eitan a crezut că, după căderea Uniunii Sovietice, furtul de material radioactiv a devenit ceva foarte simplu. Un incident petrecut la 10 august 1994 pe Aeroportul Șeremetievo din Moscova a dovedit exact acest lucru.

În acea zi, la ora 12.45, Justiano Torres, îmbrăcat într-un costum gri, cumpărat special pentru acest voiaj unic, a sosit în mod intenționat cu întârziere pentru zborul 3369 al companiei Lufthansa spre München. În ciuda forței sale fizice, a transpirat puțin din cauza greutății noii valize Delsey din piele neagră. Torres a scos biletul de clasa I și i-a zâmbit angajatului. Zâmbetul a fost înregistrat de o cameră de luat vederi montată în secret în spatele biroului cu scopul de a-i surprinde fiecare mișcare.

Alte aparate îl filmaseră în secret în ultimele luni. Au fost filmate întâlnirile sale cu un om de știință rus revoltat, Igor Tașanka: întâlnirile de pe Dealurile Stalin, plimbările cu vaporașul de agrement pe râul Moscova, cinele de la restaurantele controlate de mafia rusă, în sfârșit, întâlnirea la care Tașanka i-a dat o valiză în schimbul unui plic cu 5 000 de dolari. În orice caz, Torres făcuse o afacere fabuloasă: valiza conținea material radioactiv.

Justiano Torres era curierul unui cartel columbian al drogurilor care își extinsese afacerile, traficând o substanță și mai periculoasă. Valiza conținea, în recipiente sigilate, cele 200 g de plutoniu 239 pe care i le vânduse Tașanka. Acestea valorau 50 de milioane de dolari. Plutoniul era extrem de nociv; contactul cu o particulă microscopică putea fi fatal. Cantitatea din valiză era suficientă pentru fabricarea unei mici bombe nucleare.

Pentru Uri Saguy, fostul șef al serviciului de informații militare al Israelului, perspectiva era „coșmarul oricărei persoane raționale: un grup de teroriști care dețineau destul material radioactiv pentru a distruge Tel Aviv-ul sau orice alt oraș. În activitatea

de zi cu zi a serviciilor de informații, problema amenințării nucleare reprezină o prioritate".

Serviciile de informații israeliene știau de mult că teroriștii puteau fabrica o bombă nucleară rudimentară. Un american, absolvent de fizică în anii 1970, descrisese fiecare proces care trebuia efectuat. Publicarea lucrării sale a provocat o mare consternare în Mossad.

Au început să apară posibilele scenarii ale Zilei Judecății. Bomba putea ajunge dezmembrată la bordul unei nave sau putea fi trecută în mod clandestin dintr-o țară în alta și asamblată în Israel. Dacă nu erau îndeplinite revendicări imposibile, avea să fie detonată cu ajutorul unei telecomenzi. Oare guvernul avea să-și păstreze poziția? Analiștii Mossad-ului au stabilit că nu se va ceda. Această presupunere era întemeiată pe înțelegerea deplină a felului în care gândeau teroriștii la vremea respectivă: în anii 1970, chiar și grupurile extremiste ar fi ezitat să detoneze o bombă nucleară din cauza prețului politic pe care ar fi trebuit să-l plătească. Ar fi fost renegate chiar și de țările care le susțineau în secret.

Prăbușirea comunismului sovietic a făcut să renască temerile Mossad-ului. Apăruseră noi incertitudini; nimeni nu putea spune cu siguranță cum avea să evolueze situația politică din Rusia. Mossad-ul descoperise deja că rușii exportaseră rachete Scud, pe valută forte, în mai multe țări din Orientul Mijlociu. Tehnicienii ruși ajutaseră Algeria să construiască un reactor nuclear. Rusia avea mari rezerve de arme biologice, inclusiv un bacil al ciumei care putea ucide milioane de oameni. Dacă acesta ajungea, chiar și în cantitate foarte mică, pe mâna teroriștilor? Un borcănel plin cu acel bacil putea decima populația orașului Tel Aviv. Însă cea mai mare temere era că Rusia putea să-și vândă arsenalul nuclear. Pentru Uri Saguy, aceasta era o amenințare „pe care nimeni nu o putea ignora".

Psihologii Mossad-ului au alcătuit profilurile psihologice ale oamenilor de știință ruși care puteau furniza materiale, precum și o prezentare a motivelor acestora: unii ar fi făcut acest lucru

exclusiv pentru bani, iar alții, din diverse motive ideologice. Lista unităților rusești din care puteau fi furate materiale era incredibil de lungă. Directorul general al Mossad-ului, Shabtai Shavit, a trimis la Moscova doi *katsa* cu ordinul specific de a infiltra comunitatea științifică.

Unul dintre ei era Lila. Născută la Beirut din părinți evrei, absolvise fizica la Universitatea Evreiască din Ierusalim, iar acum lucra în secția de informații științifice a Mossad-ului. Urmărise întâlnirile preliminare ale lui Torres cu Taşanka şi felul în care progresase afacerea.

Lila şi colegul ei au lucrat cot la cot cu agenții Mossad-ului în Germania şi în alte țări. Pistele au dus-o până în Columbia şi înapoi în Orientul Mijlociu. Alți agenți ai Mossad-ului au urmărit întâlnirile de la Cairo, Damasc şi Bagdad. Au apărut noi piste: Bosnia părea să fie o rută posibilă pentru contrabanda cu plutoniu 239 care avea drept destinație finală Irakul. Nu era însă pentru prima dată când complicitatea regimului lui Saddam era greu de dovedit.

De aceea, Torres a fost lăsat să transporte periculosul material cu ajutorul unei linii aeriene comerciale care nu bănuia nimic. Decizia a fost cântărită cu grijă de şefii serviciilor secrete germane şi ruseşti. Aceştia au ajuns la concluzia că riscul detonării plutoniului era „infinitezimal". Ambele guverne şi-au dat acceptul ca Torres să călătorească astfel pentru a vedea dacă acesta îi va duce până la utilizatorul final al produsului. Israelul nu fusese consultat. În mod oficial, era vorba despre o operațiune exclusiv germano-rusă. În trecut, Mossad-ul acționase din umbră în mai multe rânduri, iar celelalte agenții îşi asumaseră meritele.

În acea dimineață de august, de la locul său din care putea vedea porțile de îmbarcare ale aeroportului, Lila ştia că rolul său în acest caz se încheiase. Un agent al Mossad-ului cu numele de cod Adler era deja pe poziție în holul Hotelului Excelsior din centrul München-ului, unde Torres avea să livreze marfa. Un alt agent, Mort, se afla la aeroport, aşteptând sosirea zborului 3369.

Al treilea agent, Ib, a stat la două scaune în spatele lui Torres în timpul celor trei ore cât a durat călătoria spre vest. Alături de Torres, dincolo de intervalul de trecere, stătea Viktor Sidorenko, ministrul adjunct al energiei atomice. Printre responsabilitățile sale se număra și protejarea arsenalului nuclear al țării. Rusia avea la acea dată circa 130 t de plutoniu pentru uz militar, adică suficient pentru a fabrica 16 000 de bombe atomice, fiecare de două ori mai puternică decât cea care a distrus Hiroshima.

Sidorenko primise mai multe rapoarte îngrijorătoare în care se vorbea despre măsurile deficitare de control și starea de spirit precară a angajaților din sute de institute și centre de cercetare rusești care aveau acces la materiale radioactive. Cu câteva luni în urmă, un muncitor de la o centrală nucleară din Urali fusese arestat fiindcă avea, într-o pungă de plastic, pastile de uraniu radioactiv. Peste 5 kg de uraniu fuseseră furate de câțiva muncitori de la o altă centrală, de lângă Minsk, și ascunse la ei acasă. Furturile fuseseră depistate după ce 1 kg fusese vândut pe 20 de sticle de votcă. Sidorenko mergea în Germania ca să asigure guvernul cancelarului Helmut Kohl că astfel de cazuri nu se vor mai repeta; nemții amenințau cu sancțiuni.

La 17.45, conform orarului, zborul 3369 a aterizat pe Aeroportul Franz Josef Strauss și a tras la terminalul C. Ministrul Sidorenko a coborât primul. S-a urcat imediat într-o mașină care îl aștepta și a fost dus într-o zonă bine păzită. Acolo, i s-a spus că Taşanka tocmai fusese arestat la Moscova.

Torres a intrat în zona sosirilor. Prezența polițiștilor germani înarmați până în dinți nu l-a surprins. După masacrarea sportivilor israelieni participanți la Jocurile Olimpice, München-ul exagera cu măsurile de securitate. Torres a sunat la Hotelul Excelsior și a cerut camera 23. Acolo aștepta un spaniol, Javier Arratibel, care figura în pașaport drept „industriaș". De fapt, era cel care avea să cumpere plutoniul. Spaniolul i-a telefonat unui bărbat pe care îl cunoștea numai sub numele de Julio-O.

Apelurile au fost ascultate de agenți germani. În timp ce se îndrepta spre banda de bagaje ca să-și ia valiza, Torres era urmărit, dintr-un birou aflat în apropiere, de șeful poliției din München, Wolfgang Stoephasius, și de șeful serviciului de informații militare.

Torres și-a luat valiza și s-a dus spre ieșirea destinată celor care nu aveau nimic de declarat. Ib și Mort l-au urmat. Mai mult nu puteau face. Nu erau autorizați să-l aresteze acolo. Stoephasius a ieșit din birou. Era semnalul că se putea acționa.

Într-o clipă, Torres a fost înconjurat și luat cu forța. Valiza a fost dusă într-o încăpere, unde aștepta un om îmbrăcat în alb, care avea un contor Geiger. Cu el erau câțiva experți în bombe. Aceștia au folosit un dispozitiv portabil cu raze X pentru a vedea dacă valiza era plină de explozivi. Nu era. Nici dispozitivul Geiger nu a semnalat vreo scurgere de substanțe radioactive. Valiza a fost deschisă. Înăuntru, înfășurate cu grijă în plastic, erau recipientele cu plutoniu 239. Au fost scoase, așezate în cutii rezistente la explozie și duse la un camion blindat care aștepta afară. De acolo, au fost transportate la un complex nuclear din Germania.

La Hotelul Excelsior, Arratibel a fost arestat, dar următoarea verigă a lanțului, Julio-O, ajunsese deja în Ungaria. Poliția ungară a spus că îl va căuta, însă, la München, nimeni nu își mai făcea speranțe. Se știa că Ungaria era unul dintre punctele de trecere spre vest a contrabandiștilor ruși.

Agenții au informat Tel Aviv-ul de cele întâmplate.

La Tel Aviv, directorul general al Mossad-ului, Shabtai Shavit, a considerat că s-a obținut o altă mică victorie în războiul interminabil dus împotriva terorismului nuclear. Nu era însă singurul care se întreba câte valize nu fuseseră descoperite și cât timp va mai trece până la producerea unei explozii nucleare dacă nu erau îndeplinite anumite revendicări.

La câțiva kilometri depărtare de locul în care Shavit își punea aceste întrebări, Rafi Eitan, omul care pusese la cale ceea ce FBI

şi CIA credeau şi acum că fusese furtul de material nuclear de la uzina de reciclare a companiei Numec din Apollo, continua să-şi petreacă timpul liber realizând alte statui din fier vechi. Părea să fie împăcat cu lumea. Operaţiunile Pollard şi Apollo i se şterseseră din memorie; când era întrebat, spunea că nu-şi mai aminteşte nici prenumele lui Pollard şi nici pe cel al lui Shapiro. LAKAM fusese închis în mod oficial. Rafi Eitan susţinea că munca pe care o făcea în acel moment era foarte diferită de cea de dinainte: era directorul unei mici companii de navigaţie din Havana, unde mai avea acţiuni la o firmă care producea pesticide. Afirma că are o relaţie strânsă cu Fidel Castro, „lucru care, probabil, nu le place americanilor". Nu mai pusese piciorul în SUA de când cu vizita la Apollo. Spunea că nici nu-şi doreşte să o facă deoarece bănuia că i s-ar putea pune încă „multe întrebări" despre Jonathan Pollard şi despre ce anume s-a întâmplat după vizita sa la Apollo.

Apoi, în aprilie 1997, numele lui Rafi Eitan a început să fie pomenit din nou în legătură cu un spion de la Washington pe care FBI îl identificase, dându-i numele de cod Mega.

Omul său de încredere din Mossad i-a spus lui Rafi Eitan că FBI începuse să investigheze rolul pe care Mega l-ar fi putut juca în afacerea Pollard. Fusese el sursa unor documente ultrasecrete livrate de Pollard? FBI îl interogase de curând pe Pollard în închisoare, iar acesta recunoscuse că, în ciuda faptului că avusese acces la documente strict confidenţiale, nu putuse obţine anumite documente pe care i le ceruse şeful său, lugubrul Yagur. Cei de la FBI ştiau că astfel de documente aveau o parolă specială care se schimba foarte des, uneori chiar zilnic. Cu toate acestea, Yagur părea a cunoaşte parola după câteva ore şi i-o transmitea lui Pollard. Oare Mega i-o dădea? Era Mega al doilea spion israelian de la Washington, aşa cum bănuia de multă vreme FBI? Cât de apropiat era el de Rafi Eitan?

Acestea erau întrebările periculoase care se puneau la Washington şi care puteau să strice relaţiile dintre SUA şi Israel.

După ce FBI l-a identificat ca fiind cel din spatele acțiunilor lui Pollard, Rafi Eitan a hotărât să nu mai lucreze pentru serviciile secrete israeliene. Voia să-și sfârșească zilele fără să-și asume alt risc decât acela de a se arde cu aparatul de sudură pe care îl mânuia în timp ce sculpta.

Instinctul îi spunea că evenimentele de la Washington reprezentau o amenințare pentru el, căci o echipă a CIA putea încerca să-l răpească atunci când intra sau ieșea din Cuba și să-l ducă la Washington pentru interogatoriu, cu urmări imprevizibile. Descoperirea existenței lui Mega dădea însă de gândit și celor din eșaloanele superioare ale spionajului israelian, Va'adat Rashei Hesherutim, Comitetul șefilor de servicii, a căror misiune principală este să coordoneze toate activitățile din domeniul spionajului și securității din țară și din străinătate.

Însă nici chiar ei nu știau cine era Mega. Nu li se spusese decât că acesta ocupa o poziție înaltă în administrația Clinton. Nu se putea ști nici dacă președintele îl moștenise de la guvernul Bush. Numai directorul în funcție al Mossad-ului știa de cât timp ocupa Mega acea poziție.

Membrii comitetului știau totuși că direcția de contraspionaj a FBI credea până la urmă că lipsa de acțiune împotriva Mossad-ului se datora în primul rând influenței pe care o exercita comunitatea evreiască la Washington și reticenței administrațiilor succesive de a i se opune. Se putea apela din nou la această influență pentru a potoli furtuna care se stârnise din momentul în care Mega fusese descoperit de FBI. La 16 februarie 1997, NSA a furnizat FBI înregistrarea unei convorbiri telefonice nocturne desfășurate între un agent al Mossad-ului de la ambasada Israelului, identificat ca Dov, și superiorul său de la Tel Aviv, al cărui nume nu a fost pronunțat în timpul scurtei conversații.

Dov voia să știe dacă să meargă sau să nu meargă la Mega după o copie a unei scrisori adresate de Warren Christopher, secretarul de stat din acea perioadă, președintelui OEP, Yasser Arafat.

Scrisoarea conținea o serie de asigurări date de Christopher lui Arafat la 16 ianuarie în legătură cu retragerea trupelor israeliene din orașul Hebron, din Cisiordania. Vocea de la Tel Aviv i-a cerut lui Dov: „Lasă scrisoarea. Nu pentru asta îl folosim pe Mega."

Această scurtă conversație a fost primul indiciu pe care l-a avut FBI despre importanța lui Mega. Numele respectiv nu mai fusese auzit în cursul supravegherii permanente efectuate asupra ambasadei și diplomaților ei. Folosind computere de ultimă generație, FBI și-a intensificat eforturile de identificare a lui Mega și s-a concentrat asupra cuiva care fie lucra acolo, fie avea acces la un funcționar superior al Consiliului Securității Naționale, organismul care îl consiliază pe președinte în probleme de spionaj și apărare. Acesta își are sediul la Casa Albă, iar printre membrii săi se numără vicepreședintele SUA, secretarul de stat și secretarul apărării. Directorul CIA și șeful Statului-Major Reunit au rol consultativ. Stafful permanent este condus de consilierul președintelui SUA pe probleme de securitate națională.

Felul în care a aflat ambasada Israelului că a fost compromis canalul de comunicare sigură cu Tel Aviv-ul rămâne în continuare un secret la fel de bine păzit ca identitatea lui Mega. Asemenea tuturor misiunilor diplomatice ale Israelului, ambasada de la Washington era dotată în permanență cu aparatură tot mai sofisticată de cifrare și interceptare a transmisiunilor: o bună parte a acestor echipamente erau făcute după schițe furate de la americani.

La 27 februarie 1997, la Tel Aviv, într-o frumoasă dimineață, membrii Comitetului șefilor de servicii au plecat de la birourile lor situate în diverse locuri ale orașului și au luat-o pe o stradă largă, numită Rehov Shaul Hamaleku, îndreptându-se spre o poartă bine păzită, construită într-un zid alb, înalt, care avea deasupra sârmă ghimpată. De după el nu se vedeau decât acoperișurile clădirilor. Deasupra lor se înălța un turn masiv de beton, vizibil din orice parte a orașului. La diferite înălțimi erau mănunchiuri de antene

electronice. În turn era sediul cartierului general al Forțelor de Apărare ale Israelului (IDF). Complexul este cunoscut sub numele de Kirya, care înseamnă pur și simplu „loc".

Cu puțin înainte de ora 11, șefii serviciilor de informații și-au folosit cartelele magnetice pentru a intra într-una dintre clădirile de lângă turn. La fel ca majoritatea birourilor guvernamentale israeliene, sala de ședințe în care au intrat avea un aspect urât.

Ședința a fost prezidată de Danny Yatom, de curând numit șef al Mossad-ului de premierul Benjamin Netanyahu. Yatom avea reputația unui personaj inflexibil, în stilul lui Netanyahu. La Tel Aviv circula zvonul că noul șef al Mossad-ului avusese „grijă" de controversatul prim-ministru atunci când pitoreasca sa viață personală îi amenințase cariera. În jurul mesei de cedru, bărbații îl ascultau cu atenție pe Yatom prezentând strategia care avea să fie adoptată în caz că afacerea Mega ajungea într-un punct critic.

Israelul urma să prezinte un protest în legătură cu încălcarea statutului diplomatic prin montarea de microfoane în ambasada sa de la Washington, manevră care ar fi deranjat fără îndoială administrația Clinton. Apoi, colaboratorii care aveau legătură cu mass-media americană urmau să primească instrucțiuni spre a răspândi informația că Mega era decodificarea incorectă a cuvântului evreiesc *Elga*, pe care Mossad-ul îl folosea de multă vreme cu referire la CIA. În plus, cuvântul Mega era foarte cunoscut spionilor americani. Megawatt era numele de cod folosit până nu demult pentru a desemna, împreună cu Mossad-ul, informațiile comune. Mai mult, *sayanim*-ii trebuiau să adauge că un alt cuvânt, kilowatt, era folosit pentru datele cu privire la terorism pe care le aveau ambele părți.

Deocamdată însă, nu trebuia să se facă nimic, a conchis Yatom.

În martie 1997, primind informații de la agentul din Washington, Yatom a acționat. A trimis la Washington o echipă *yaholomin* să verifice informațiile agentului cu privire la convorbirile cu caracter sexual pe care președintele Clinton le avea cu o fostă

asistentă de la Casa Albă, Monica Lewinsky. Președintele dădea telefon din Biroul Oval la apartamentul ei din complexul Watergate. Cum Casa Albă era protejată prin mijloace electronice, echipa *yaholomin* s-a axat pe apartamentul lui Lewinsky. A început să intercepteze convorbiri telefonice cu caracter sexual explicit între președinte și aceasta. Înregistrările au fost trimise la Tel Aviv prin curier diplomatic.

La 27 martie, Clinton a mai invitat-o o dată pe Lewinsky în Biroul Oval, exprimându-și convingerea că o ambasadă străină le înregistra convorbirile. Alte amănunte nu i-a dat. La scurt timp după aceasta, aventura lor s-a încheiat.

La Tel Aviv, strategii Mossad-ului se gândeau cum să folosească înregistrările deosebit de compromițătoare; erau potrivite pentru șantaj, deși nimeni nu a sugerat vreo tentativă de a-l șantaja pe președintele Statelor Unite. Unii însă au văzut în aceste înregistrări o armă care putea fi folosită dacă Israelul ar fi ajuns să fie încolțit în Orientul Mijlociu, neputând să conteze pe ajutorul lui Clinton.

Toți erau de părere că FBI trebuie să fi știut de convorbirile lui Clinton cu Lewinsky. Unii strategi i-au sugerat lui Yatom să folosească firul scurt cu Washington-ul și să-i înștiințeze pe cei de la FBI că Mossad-ul era la curent cu apelurile telefonice ale președintelui: era o cale nu foarte subtilă de a le spune să renunțe la a-l mai căuta pe Mega. Alți analiști au sugerat să se aștepte, susținând că informațiile respective vor produce un mare șoc atunci când vor fi dezvăluite. Acest punct de vedere a prevalat.

În septembrie 1998, a fost dat publicității raportul Starr. Deja Yatom nu mai era în funcție. Raportul conținea o scurtă referire la faptul că președintele Clinton o avertizase pe Lewinsky, în martie 1997, că o ambasadă străină le înregistra convorbirile. Starr nu a insistat pe acest aspect când Lewinsky a depus mărturie în fața marelui juriu în legătură cu aventura sa cu președintele. Cu toate acestea, este posibil ca FBI-ul să fi considerat aceste dezvăluiri drept o dovadă suplimentară a faptului că Mega nu putea fi demascat.

Șase luni mai târziu, la 5 martie 1999, *New York Post* a publicat într-un articol pe prima pagină dezvăluirile din prima ediție a acestei cărți. Articolul din ziar începea astfel: „Israelul l-a șantajat pe președintele Clinton cu înregistrări ale convorbirilor telefonice cu temă sexuală avute cu Monica Lewinsky, cum se afirmă într-o celebră carte publicată recent. Prețul plătit de Clinton pentru tăcerea Mossad-ului a fost să convingă FBI să nu mai caute o cârtiță israeliană de rang înalt."

În câteva ore de la această completă distorsionare a faptelor din carte (pe care le-am verificat îndeaproape cu surse din Israel), versiunea respectivă a apărut în mii de ziare din toată lumea.

Ideea esențială a poveștii mele, aceea că procurorul Kenneth Star nu a finalizat cercetarea penală a lui Clinton, s-a pierdut. Starr notase în raportul său din 29 martie 1997: „El [Clinton] i-a spus [lui Lewinsky] că bănuiește că o ambasadă străină [nu a specificat care] îi înregistrează convorbirile telefonice. Dacă întreba vreodată cineva de convorbirile lor sexuale, ea trebuia să spună că știau că sunt ascultate în permanență și că acestea erau o farsă."

Cuvintele președintelui arătau în mod limpede că era conștient de faptul că devenise ținta potențială a unui șantaj. Vorbind cu Lewinsky într-o rețea de telefonie publică – nu există nicio dovadă că ar fi încercat să protejeze telefonul din apartamentul ei – președintele s-a expus în mod clar riscului de a fi interceptat de spionii străini și, mai mult, de puternicele „aspiratoare" ale Agenției de Securitate Națională. Dat fiind faptul că orice președinte în funcție primește în mod obișnuit rapoartele NSA, ar fi trebuit să știe și că apelurile către Monica puteau să ajungă în fabrica de zvonuri de la Washington.

Sentimentul de panică stârnit la Casa Albă de dezvăluirile mele se poate observa din declarațiile făcute în fața presei de purtătorii de cuvânt Barry Toiv și David Leavy. În răspunsurile lor consemnate în transcrierea oficială a Casei Albe se simte o anumită nesiguranță.

Presa: De ce i-ar fi spus preşedintele Monicăi Lewinsky că îl îngrijorează faptul că i se înregistrează convorbirile telefonice?

Toiv: Ei bine, aşa cum ştiţi, în afară de declaraţia preşedintelui în acest caz, nu am discutat despre detalii, despre alte detalii de genul acesta şi nu vom începe să facem asta acum.

P: Când a aflat preşedintele despre asta, a fost îngrijorat, a fost şocat? Care a fost reacţia sa, dle Toiv?

Toiv: Sincer, nu ştiu ce reacţie a avut preşedintele la carte.

P: Atunci de ce i-a spus asta Monicăi Lewinsky? De ce a atenţionat-o?

Toiv: Nu am răspuns la această întrebare. (Râsete.) Îmi pare rău.

P: Ştiu că nu aţi răspuns, dar e o întrebare foarte pertinentă.

Toiv: Repet, nu vom intra în alte detalii decât cele pe care preşedintele le-a dat deja.

P: Nu înţeleg de ce credeţi că este legitim să nu comentaţi presupusele afirmaţii făcute de preşedintele Statelor Unite potrivit cărora el crede că un guvern străin îi înregistrează convorbirile şi să spuneţi doar „fără comentarii".

Toiv: Au fost întrebări legate de tot felul de comentarii şi mărturii, iar noi nu vom adăuga nimic la declaraţiile preşedintelui.

P: Asta pentru că aţi spus că nu se cuvine şi pentru că este vorba despre sex. Dar este vorba despre securitatea naţională a SUA şi despre faptul că preşedintele ar fi spus că un guvern străin îi înregistrează convorbirile. Iar dumneavoastră spuneţi doar „îmi pare rău, fără comentarii"?

Toiv: Nu voi adăuga nimic la declaraţia sa.

P: Nu negaţi. Nu negaţi.

Leavy: Evident, nu ştim de existenţa unei cărţiţe la Casa Albă. Dar potrivit unei practici mai vechi, cei care vorbesc de la această tribună fac trimitere la autorităţile competente care desfăşoară acest gen de investigaţii.

P: A încercat preşedintele să intervină într-un soi de investigaţie sau în vreo acţiune de căutare a unei cărţiţe?

Leavy: Nu. Această afirmație nu are nicio bază.

P: Dar există o bază pentru asta. Există o mărturie făcută sub jurământ potrivit căreia Lewinsky îi atribuie președintelui afirmația că o ambasadă străină înregistra...

Leavy: Iar Barry tocmai a răspuns la această întrebare.

P: Răspunsul său a fost că nu va face niciun comentariu. Cu tot respectul, acesta nu prea e un răspuns.

Leavy: Permiteți-mi să spun două vorbe.

Toiv: Nu am nimic de adăugat la comentariile mele.

Leavy: Da, cu siguranță nu voi adăuga nimic la comentariile lui Barry. Permiteți-mi să spun doar atât. Luăm toate măsurile de precauție care se impun pentru a proteja apelurile telefonice ale președintelui. Nu există absolut nicio bază pentru acuzațiile din carte.

P: Așa v-au spus cei de la CIA sau FBI? Sau pur și simplu o spuneți dintr-un reflex condiționat?

Leavy: Îl puteți considera un fapt dovedit.

P: Înțeleg că îi veți proteja comunicațiile. Totuși, dacă ridică telefonul și sună pe un cetățean obișnuit la ora 2.30 noaptea, cine ne asigură că telefonul acelei persoane nu este înregistrat? Poate preveni asemenea situații sistemul dumneavoastră de securitate?

Leavy: Sunt câteva afirmații foarte grave în această carte, iar eu vă spun că ele nu au absolut nicio bază. Așa că mai bine nu mai vorbim despre asta.

Nici măcar un ziar serios nu încercat să analizeze aceste răspunsuri revelatoare.

S-a dovedit că Mossad-ul nu fusese singura organizație care înregistrare convorbirile telefonice cu caracter sexual. Senatorul republican pentru Arizona, Jon Kyl, membru al Comisiei de informații, a declarat pentru ziarul local *The Arizona Republic* că „e posibil ca o agenție americană de informații să fi înregistrat convorbirile telefonice dintre președintele Clinton și Monica

Lewinsky. Există diferite agenții guvernamentale care se ocupă cu înregistrarea anumitor lucruri din anumite motive, iar aceasta a fost una dintre ele".

Kyl a refuzat să precizeze despre ce agenție sau agenții era vorba: „Este un subiect în privința căruia nu pot da mai multe detalii." Despre sursele sale, a spus: „Ținând cont de cine sunt, acestea au credibilitate. Puteți presupune că sunt persoane care, la un moment dat, au fost angajați ai guvernului federal." A continuat comparând existența înregistrărilor cu dovezile concludente din scandalul Watergate.

Aceste afirmații explozive făcute de un politician respectat nu au fost analizate niciodată în spațiul public.

Potrivit cel puțin unei surse israeliene importante, Rafi Eitan a primit un telefon de la Yatom, care sublinia faptul că trebuia să se țină departe de Statele Unite în viitorul apropiat.

Lui Rafi Eitan nu era nevoie să i se spună cât de penibil ar fi fost să cadă victimă aceleiași tehnici care îl făcuse celebru – răpirea lui Adolf Eichmann. Ar fi fost și mai rău să fie ucis în secret printr-una dintre metodele care i-au adus renumele printre cei care considerau asasinatul parte din munca lor.

Capitolul 6

Răzbunătorii

Într-o după-amiază plăcută de la mijlocul lui octombrie 1995, un tehnician din direcția securității interne a Mossad-ului, Autahat Paylut Medienit (APM), a folosit un scanner portabil pentru a verifica dacă în apartamentul din strada Pinsker, din centrul Tel Aviv-ului, nu fuseseră montate microfoane. Apartamentul era una dintre casele conspirative pe care Mossad-ul le avea în oraș. Verificarea indica importanța întâlnirii care urma să aibă loc acolo peste puțin timp. Mulțumit de faptul că apartamentul era „curat", bărbatul plecă.

Mobilierul părea cumpărat dintr-un târg de vechituri; nimic nu se asorta. Pe pereți atârnau câteva tablouri ieftine: locuri din Israel agreate de turiști. Fiecare cameră avea propriul telefon cu număr secret. În bucătărie, în locul aparatelor electrocasnice, erau un computer, un modem, un aparat de distrus documente, un fax și, în locul aragazului, un seif.

De obicei, casele conspirative situate la periferia orașului îi adăposteau pe cei care urmau școala de spioni a Mossad-ului pe perioada în care aceștia învățau secretele muncii de teren: cum să urmărească pe cineva sau cum să scape de urmăritori, cum să creeze o cutie poștală secretă sau să facă schimb de informații ascunse într-un ziar. Zi și noapte, străzile Tel Aviv-ului erau terenul lor de testare sub privirile atente ale instructorilor. Întorși în casele conspirative, lecțiile continuau: cum să instruiești un *katsa* care pleacă într-o misiune în străinătate, cum să scrii scrisori cu

cerneluri speciale, cum să folosești un calculator pentru a genera informații care să poată fi transmise în reprize foarte scurte pe frecvențe prestabilite.

O parte importantă a pregătirii care părea să nu se mai termine consta în stabilirea unor relații cu oameni obișnuiți, incapabili să bănuiască ceva. Yaakov Cohen, care a lucrat 25 de ani ca agent în întreaga lume, credea că unul dintre motivele succesului său l-au reprezentat lucrurile învățate la cursuri: „Oricine și orice devenea un instrument. Îi puteam minți pentru că adevărul nu făcea parte din relația mea cu ei. Conta numai să-i folosesc în beneficiul Israelului. Încă de la început, am învățat un lucru: fă ce este bine pentru Mossad și pentru Israel."

Cei care nu puteau să trăiască potrivit acestui crez erau excluși repede din serviciu. David Kimche, considerat unul dintre cei mai buni agenți ai Mossad-ului, spunea: „Vechea poveste – mulți se consideră chemați, puțini sunt aleși. Din punctul ăsta de vedere, ne asemănăm puțin cu Biserica Romano-Catolică. Între cei care rămân se creează relații care îi însoțesc pe tot parcursul vieții. Regula noastră este «ajută-mă să te ajut». Înveți să-ți pui viața în mâinile altora. Nu este lucru mai important pe care o persoană să-l încredințeze altei persoane."

În momentul în care bărbații și femeile trebuiau să părăsească acele case conspirative pentru a face loc grupului următor, această filosofie era deja întipărită în mintea lor. Erau acum *katsa* care fie plecau într-o misiune, fie se întorceau spre a fi interogați. Erau numiți „săritori" pentru că operau în străinătate pe termen scurt, așa încât casele conspirative în care stăteau nu se puteau numi decât „trambuline". Superiorii lor dezaprobau o asemenea imaginație descriptivă.

În sfârșit, casele conspirative erau folosite ca locuri de întâlnire cu informatorii sau pentru a interoga un suspect care ar fi putut fi folosit pe post de „cârtiță". Singurul indiciu cu privire la numărul acestora l-a oferit un fost agent al Mossad-ului, Victor Ostrovsky. Acesta susținea că, în 1991, erau „în jur de 35 000 în

lume, 20 000 fiind activi, iar 15 000, în rezervă. Agenții «negri» sunt arabi, în timp ce agenții «albi» nu sunt arabi. «Agenții de avertizare» sunt agenți strategici folosiți pentru a semnala eventuale pregătiri de război: un medic dintr-un spital sirian care observă că sosesc cantități mari de medicamente, un lucrător portuar care constată o intensificare a activității navelor de război".

Unii dintre aceşti agenți au primit primele instrucțiuni într-o casă conspirativă de felul celei care fusese controlată cu atenție de microfoane în acea după-amiază de octombrie. Ceva mai târziu, câțiva membri importanți ai comunității israeliene de informații aveau să se întâlnească la masa din sufrageria apartamentului şi să autorizeze un asasinat care avea aprobarea totală a premierului Yitzhak Rabin.

În cei trei ani în care se aflase în funcție, Rabin asistase la un număr tot mai mare de înmormântări ale victimelor atacurilor teroriste, mergând de fiecare dată în spatele celor care duceau sicriul şi privind bărbați în toată firea plângând în timp ce ascultau rugăciunea de sfârşit. Cu fiecare dispariție simțise că „moare ceva în inima mea". De fiecare dată, citise după aceea cuvintele profetului Iezechiel: „Şi dușmanii vor şti că Eu sunt Domnul când voi săvârşi asupra lor răzbunarea Mea."*

Nu era prima oară când se făcea simțită răzbunarea lui Rabin; acesta participase nu o dată la acte de răzbunare. Cel mai important a fost asasinarea adjunctului lui Yasser Arafat, Khalil al-Wazir, cunoscut în lumea arabă şi înregistrat în baza de date a Mossad-ului drept Abu Jihad, vocea războiului sfânt. Al-Wazir trăia în Tunisia. În 1988, Rabin era ministru al apărării când, în același apartament din strada Pinsker, s-a luat decizia că Abu Jihad trebuia să moară.

Timp de două luni, agenții Mossad-ului au întreprins o operațiune de recunoaştere minuțioasă la vila lui Abu Jihad din stațiunea

* Iezechiel 25, 17.

Sidi Bou Said, de la periferia oraşului Tunis. Căile de acces, punctele de intrare, înălţimea gardurilor şi tipul acestora, ferestrele, uşile, încuietorile, mijloacele de protecţie, mişcările gărzilor de corp ale lui Abu Jihad, totul a fost înregistrat, verificat şi răsverificat.

Au urmărit-o pe soţie jucându-se cu copiii; au trecut pe lângă aceasta când era la cumpărături sau se ducea la coafor. Au ascultat convorbirile telefonice ale soţului său, au pus microfoane în dormitor, i-au ascultat în timp ce făceau dragoste. Au calculat distanţele de la o cameră la alta, au aflat cu ce se ocupau vecinii, când erau acasă, au notat modelele, culorile şi numerele de înmatriculare ale tuturor maşinilor care veneau şi plecau de la vilă.

Regula stabilită de Meir Amit cu ani în urmă cu privire la pregătirea unui asasinat era permanent în mintea lor: „Gândeşte ca ţinta şi încetează să te identifici cu ea doar atunci când apeşi pe trăgaci."

Mulţumită, echipa s-a întors la Tel Aviv. Timp de o lună, s-a pregătit pentru misiunea criminală într-o casă conspirativă a Mossad-ului de lângă Haifa care semăna cu cea a lui Jihad. Din momentul în care avea să intre în locuinţa acestuia, echipei îi trebuiau numai 22 de secunde să-l asasineze.

La 16 aprilie 1988, a fost dat ordinul de începere a operaţiunii.

În acea noapte, mai multe aparate Boeing 707 ale aviaţiei israeliene au decolat de la o bază militară aflată la sud de Tel Aviv. Unul îi transporta pe Yitzhak Rabin şi pe alţi ofiţeri israelieni de rang înalt. Aeronava lor era permanent în legătură protejată prin radio cu echipa operativă aflată deja pe poziţie, condusă de un agent cu numele de cod Sabie. Un alt avion era plin cu dispozitive de bruiaj şi de supraveghere. Alte două aeronave 707 transportau combustibil. La mare înălţime deasupra vilei, avioanele zburau în cerc, urmărind fiecare mişcare de la sol pe o frecvenţă radio sigură. La 17 aprilie, puţin după miezul nopţii, ofiţerii aflaţi în avion au fost înştiinţaţi că Abu Jihad s-a întors acasă cu

Mercedes-ul pe care Yasser Arafat i-l făcuse cadou la nuntă. Cu ceva timp înainte, echipa de șoc instalase dispozitive de ascultare pentru a auzi tot ce se întâmpla în vilă.

Din punctul său de observație aflat în apropierea vilei, Sabie a anunțat la microfon că îl auzea pe Abu Jihad urcând scările, intrând în dormitor, șoptindu-i ceva soției, mergând în vârful degetelor până într-o camera alăturată unde și-a sărutat fiul adormit și ducându-se apoi în biroul de la parter. Informațiile au fost recepționate de avionul de supraveghere și avertizare electronică – versiunea israeliană a AWACS-ului american – și transmise aeronavei în care se afla Rabin. La 0.17, acesta a ordonat: „Porniți!"

Afară, șoferul lui Abu Jihad dormea în Mercedes. Unul dintre oamenii lui Sabie a alergat înainte, a lipit un pistol Beretta cu amortizor de urechea acestuia și a apăsat pe trăgaci. Șoferul a căzut mort pe scaunul din față.

Apoi, Sabie și un alt membru al echipei au pus exploziv la baza ușii grele de fier de la intrare: un nou tip de exploziv „silențios" din plastic, care nu făcea mult zgomot când scotea ușa din țâțâni. Înăuntru, două dintre gărzile de corp ale lui Abu Jihad stăteau în holul de la intrare, prea uimite de explozie ca să mai facă vreo mișcare. Și ele au fost împușcate cu arme cu amortizor.

Alergând spre birou, Sabie l-a surprins pe Abu Jihad uitându-se la imagini filmate despre OEP. Când s-a ridicat în picioare, Sabie i-a tras două gloanțe în piept. Abu Jihad s-a prăbușit la pământ. Sabie s-a apropiat repede de el și i-a mai tras două gloanțe în frunte.

În timp ce ieșea din cameră, s-a întâlnit cu soția lui Abu Jihad. Își ținea băiețelul în brațe.

— Treceți înapoi în cameră, i-a ordonat Sabie în arabă.

Apoi, el și oamenii lui au dispărut în noapte. Din momentul în care intraseră în casă și până la plecare trecuseră numai 13 secunde – cu nouă secunde vitale mai puțin decât timpul cel mai bun obținut la antrenamente.

Pentru prima dată, un asasinat comis de israelieni a fost condamnat de opinia publică. Ministrul Ezer Weizman a avertizat că, „dacă lichidăm oameni, nu contribuim cu nimic la procesul de pace".

Cu toate acestea, asasinatele au continuat.

Două luni mai târziu, poliția din Africa de Sud a fost obligată să dezvăluie un secret pe care Israelul o determinase să-l păstreze: Mossad-ul executase un om de afaceri din Johannesburg, Alan Kidger, care furnizase Iranului și Irakului echipamente performante ce puteau fi folosite la fabricarea armelor biochimice. Kidger fusese găsit cu mâinile și picioarele tăiate. Șeful poliției din Johannesburg, colonelul Charles Landman, a declarat că asasinatul a fost „un mesaj clar transmis prin intermediul Mossad-ului de guvernul israelian".

Cu șase săptămâni înainte de execuția lui Abu Jihad, Mossad-ul jucase un rol important într-un alt asasinat controversat – trei membri neînarmați ai IRA fuseseră împușcați, într-o după-amiază de duminică, în Gibraltar de o echipă de trăgători de elită ai Serviciilor Aeriene Speciale britanice (Special Air Services, SAS).

În anii anteriori, colegi ai acestora din spionajul britanic fuseseră aduși în secret la Tel Aviv de Rafi Eitan pentru a vedea cu ochii lor cum îi executa Mossad-ul pe teroriștii arabi pe străzile lăturalnice ale Beirutului și în Valea Bekáa din Liban.

Cu patru luni înainte de a fi săvârșite crimele din Gibraltar, agenții Mossad-ului începuseră să-i urmărească pe Mairead Farrell, Sean Savage și Daniel McCann, convinși că cei trei aveau de gând „să cumpere de la arabi arme pentru IRA".

Mossad-ul era interesat de activitățile IRA încă de când Rafi Eitan fusese invitat la Belfast, în cel mai mare secret, de către guvernul Thatcher, să informeze forțele de securitate despre legăturile tot mai strânse pe care Hezbollah le avea cu grupările teroriste irlandeze.

„Am ajuns într-o zi ploioasă. Cât am stat în Irlanda, a plouat în fiecare zi. Le-am spus englezilor tot ce știam. Apoi, am făcut turul provinciei, până la granița cu Republica Irlanda. Am fost atent să nu trec în partea cealaltă. Imaginați-vă ce ar fi spus guvernul irlandez dacă m-ar fi prins. Înainte de plecare, am aranjat ca SAS să vină în Israel și să vadă cum ne ocupăm noi de teroriști."

De atunci, între SAS și Mossad s-a creat o legătură strânsă. Cadre superioare ale Mossad-ului mergeau periodic la sediul SAS din Hereford pentru a informa forțele speciale despre operațiunile din Orientul Mijlociu.

Cel puțin o dată, echipe comune ale Mossad-ului și SAS au urmărit mai mulți responsabili ai IRA mergând de la Belfast la Beirut și i-au fotografiat în timpul unor întâlniri cu lideri ai Hezbollah.

În octombrie 1987, agenții Mossad-ului au reperat cargoul Eksund străbătând Mediterana cu 120 t de arme, inclusiv rachete sol-aer, lansatoare de grenade, mitraliere, explozibili și detonatoare. Toate fuseseră cumpărate din Beirut prin intermediul contactelor IRA. Vasul a fost interceptat de autoritățile franceze.

Neajungând la niciun rezultat cu autoritățile irlandeze – cel puțin un ofițer al Mossad-ului credea în continuare că acest lucru se datora puternicei opoziții a Israelului față de rolul jucat de Irlanda în procesul de menținere a păcii din Liban – Mossad-ul s-a folosit de SAS pentru a avertiza autoritățile de la Dublin în legătură cu alte transporturi de arme ale IRA.

Agenții Mossad-ului care urmăreau comandoul IRA din Spania și-au dat repede seama că acesta nu se afla acolo nici pentru a se întâlni cu furnizori arabi de arme, nici pentru a stabili contacte cu gruparea teroristă bască ETA. Totuși echipa Mossad-ului a continuat să meargă pe urmele Unității Antiteroriste spaniole, care urmărea și ea trioul irlandez.

La început, spaniolii au avut o atitudine ostilă. Aceasta era operațiunea lor – pentru prima dată aveau o colaborare serioasă

atât cu MI5, cât şi cu SAS în privinţa IRA. Era logic că spaniolii voiau să-şi asigure „gloria" în caz că operaţiunea avea să reuşească. Mossad-ul le-a explicat că nu voia decât să dea o mână de ajutor. Uşuraţi, spaniolii au început să colaboreze cu israelienii.

Când spaniolii i-au pierdut urma lui Mairead Farrell, aceasta a fost reperată de un *katsa*. Agentul a aflat că Farrell închiriase o altă maşină, un Ford Fiesta alb, pe care îl lăsase, încărcat cu 64 kg de Semtex şi 36 kg de şrapnel, într-o parcare subterană din Marbella.

Moderna staţiune nu este numai locul preferat în care fug din calea soarelui puternic al deşertului mulţi arabi bogaţi ce visează de dimineaţa până seara la ziua în care Israelul urât de ei va fi învins; Marbella e foarte aproape de agitatul port de ambarcaţiuni Puerto Banus, unde îşi ţin iahturile luxoase mulţi arabi milionari în petrodolari. Mossad-ul se temea de multă vreme că ambarcaţiunile traversau Mediterana cu explozivi şi arme de contrabandă pentru teroriştii arabi. Se bănuia că maşina lui Farrell era parcată în acelaşi scop, pentru a fi îmbarcată pe un vas şi dusă în Ţara Sfântă.

Echipa Mossad-ului a început să supravegheze maşina. Agenţii au văzut-o pe Farrell la volanul unui alt automobil Ford Fiesta, cel cu care îi dusese pe McCann şi Savage prin Spania în ultimele săptămâni. Doi agenţi au urmărit unitatea IRA în timp ce aceasta se îndrepta spre sud, spre Puerto Banus. La zece minute după ce a ieşit din Marbella, Farrell a trecut pe lângă intrarea în port şi a continuat de-a lungul coastei.

Cu ajutorul aparatului de radio al maşinii, care folosea aceeaşi frecvenţă cu aceea a poliţiei, *katsa* a anunţat autorităţile spaniole că trioul IRA se îndrepta spre Gibraltar. Spaniolii i-au alertat pe britanici. Câteva ore mai târziu, Farrell, McCann şi Savage erau împuşcaţi. Nu fuseseră avertizaţi şi nici nu li s-a dat vreo şansă să se predea. Au fost executaţi.

La o săptămână după cele întâmplate, agentul MI5 Stephen Lander, căruia i s-a atribuit în mod oficial reuşita operaţiunii – şi

care mai târziu a devenit director general al MI5 – l-a sunat pe Admoni să mulțumească Mossad-ului pentru ajutorul dat.

În acea seară de octombrie a anului 1995, în casa conspirativă din strada Pinsker, totul era aranjat pentru întâlnirea la care urma să se hotărască următorul asasinat.

Noua țintă aleasă era conducătorul religios al Jihad-ului Islamic, Fathi Shaqaqi. Mossad-ul știa că gruparea acestuia era responsabilă de moartea a peste 20 de israelieni; evreii, care călătoreau cu un autocar, fuseseră uciși cu un an înainte de doi teroriști sinucigași la marginea orășelului Beit Lid.

Incidentul respectiv a ridicat numărul atacurilor teroriste din ultimul sfert de veac la peste 10 000. În această perioadă, peste 400 de israelieni au fost uciși, iar 1 000, răniți. Mulți dintre cei vinovați de aceste crime și mutilări au fost la rândul lor vânați și omorâți în ceea ce *katsa* Yaakov Cohen, care se răzbunase la rândul său din plin, considera a fi „toate aceste străduțe lăturalnice care nu au nume; acolo unde un cuțit se dovedește uneori mai eficient decât un pistol; acolo unde ori ucizi, ori ești ucis".

În această lume nemiloasă, Shaqaqi era de mult timp venerat de oamenii săi. El a fost cel care i-a absolvit pe ucigașii de la Beit Lid de păcatul suprem al sinuciderii. Pentru aceasta, a studiat Coranul ca să ajungă la ideea filosofică potrivit căreia oprimarea îi face pe cei oprimați să descopere noi puteri; în pregătirea atentatorilor sinucigași, Shaqaqi a profitat de punctele slabe ale unor tineri dezechilibrați psihic care, asemenea adolescenților kamikaze din cel de-al Doilea Război Mondial, s-au dus singuri la moarte, în acea zi de ianuarie, într-un acces de fervoare religioasă. După cele întâmplate, Shaqaqi a plătit publicarea în ziarul Jihad-ului a anunțurilor funerare și, la rugăciunile de vineri, le-a lăudat sacrificiul, asigurându-i pe părinți că fiii lor au ajuns în rai.

În atmosfera încordată a străzilor pe care acesta își desfășura activitatea, a-ți da fiul pentru a fi sacrificat de Shaqaqi devenise o

chestiune de onoare pentru fiecare familie. Cei care mureau erau pomeniți în fiecare zi după ce muezinul îi chema cu glas tânguitor pe credincioși la rugăciune cu ajutorul megafoanelor. În răcoarea întunecată a moscheilor din sudul Libanului, amintirea lor era păstrată vie.

După alegerea recruților și a țintei, Shaqaqi îi încredința pe tineri celor care fabricau bombe. Ei erau strategii care studiau fotografia unei ținte și stabileau cantitatea de exploziv necesară. Asemenea alchimiștilor de demult, aceștia se bizuiau pe experiență și instinct, iar vocabularul lor era plin de cuvinte care aduceau moartea: „oxidant", „desensibilizator", „plastilină", „aditiv anticongelant". Aceștia erau oamenii lui Shaqaqi. Împrumutând o expresie folosită cândva de un conducător al celui mai mare dușman al său, Israelul, el le spunea tuturor: „Luptăm, deci existăm."

În acea seară de octombrie, când i se hotăra soarta într-o casă din Tel Aviv, Shaqaqi era acasă, în Damasc, împreună cu soția sa, Fathia. Apartamentul său nu semăna deloc cu mizerabilele tabere de refugiați în care era venerat. Covoarele scumpe și tablourile erau cadouri primite de la ayatollahii iranieni. O poză cu Shaqaqi și Mu'ammar al Gaddafi, înrămată în aur, fusese primită de la liderul libian. Un serviciu de cafea din argint fusese primit de la președintele Siriei. Hainele lui Shaqaqi nu aveau nicio legătură cu tunica simplă purtată în campaniile pe care le desfășura printre oamenii săraci din sudul Libanului. Acasă purta straie croite din cele mai alese țesături care se găseau în Savile Row* din Londra, iar în picioare avea încălțăminte făcută la comandă la Roma, nu sandalele cumpărate din bazar cu care se afișa în public.

În timp ce savura mâncarea preferată, cușcușul, Shaqaqi și-a asigurat soția că va fi în siguranță în călătoria pe care avea s-o facă în Libia pentru a obține alte fonduri de la Gaddafi; spera să

* Stradă din centrul Londrei renumită pentru atelierele de croitorie bărbătească.

se întoarcă acasă cu un milion de dolari, întreaga sumă pe care o ceruse într-un fax trimis la comandamentul revoluției libiene din Tripoli. Ca de obicei, banii urmau să fie spălați cu ajutorul unei bănci libiene din La Valletta, Malta. Shaqaqi plănuia să nu stea mai mult de o zi în insulă înainte de a lua avionul înapoi spre casă.

Vestea scurtei sale opriri în Malta i-a făcut pe cei doi fii ai lui adolescenți să-i dea propria listă de cumpărături: câte șase tricouri de căciulă de la un magazin maltez de la care Shaqaqi cumpărase și altădată.

Fathia Shaqaqi își amintea: „Soțul meu era convins că, dacă israelienii ar fi pus ceva la cale împotriva lui, ar fi acționat de mult. Evreii răspund repede la orice incident. Soțul meu era sigur însă că, în cazul lui, aceștia nu ar fi făcut nimic care să supere Siria."

Cu trei luni înainte, Shaqaqi ar fi interpretat în mod corect intențiile Tel Aviv-ului. La începutul verii lui 1995, Rabin a respins planul Mossad-ului de a pune o bombă în apartamentul lui Shaqaqi de la periferia vestică a Damascului. Uri Saguy, pe atunci șeful serviciului de informații militare și deci, propriu-zis, mai-marele agenților secreți israelieni, care avea autoritate și asupra Mossad-ului, i-a spus lui Rabin că a detectat „o schimbare totală la Damasc. În aparență, Assad continuă să fie dușmanul nostru. Nu-l putem învinge însă decât făcând ceva neașteptat. Iar asta înseamnă să renunțăm la Înălțimile Golan, să renunțăm la ele definitiv. Scoate-i pe oamenii noștri de acolo. Este un preț enorm. Însă este singura cale de a avea o pace durabilă".

Rabin a ascultat. Știa cât de mult îl costaseră pe Uri Saguy Înălțimile Golan. Toată cariera militară și-o petrecuse apărând acea zonă cu relief abrupt, în care fusese rănit de patru ori. Cu toate acestea, era gata să uite totul pentru ca Israelul să se bucure de pace.

Premierul a amânat planurile Mossad-ului de a-l elimina pe Shaqaqi cât timp Saguy a continuat să evalueze posibilitățile ca speranțele lui să se materializeze.

Acestea s-au topit în căldura verii, iar Rabin, care era acum câştigător al Premiului Nobel pentru pace, a ordonat execuţia lui Shaqaqi.

Shabtai Shavit, care conducea ultima sa mare operaţiune în calitate de director al Mossad-ului, a ordonat unui „agent negru" din Damasc să reînceapă supravegherea apartamentului lui Shaqaqi. Echipamentul american al agentului era suficient de sofisticat pentru a face ineficiente întrerupătoarele de circuit din sistemul de comunicaţii de fabricaţie rusească pe care-l avea Shaqaqi.

Detalii despre iminenta vizită a lui Shaqaqi în Libia şi Malta au fost trimise la Tel Aviv.

În acea seară de octombrie a anului 1995, liderii celor mai importante trei servicii secrete ale Israelului înaintau prin mulţimea care se plimba pe strada Pinsker. Toţi erau de acord cu condiţiile lichidării unui duşman autoproclamat al Israelului, pe care Meir Amit le definise foarte limpede cât timp fusese director general: „Nu erau ucişi lideri politici. Cu ei trebuia să se folosească mijloace politice. Nu erau ucise familiile teroriştilor. Dacă membrii acestora ne stăteau în cale, nu era problema noastră. Fiecare execuţie trebuia autorizată de prim-ministrul din acel moment. Iar totul trebuia făcut ca la carte. Fiecare decizie trebuia consemnată într-un document. Totul să fie limpede şi clar. Acţiunile noastre nu trebuiau să fie considerate crime patronate de stat, ci suprema sancţiune juridică pe care statul o putea da. Nu ne deosebeam de un călău sau de cineva numit în mod legal să execute pe altcineva."

De la uciderea celor nouă teroriştii responsabili de moartea sportivilor israelieni la Jocurile Olimpice din 1972, toate asasinatele au respectat în general aceste condiţii. După aproape 23 de ani de când Meir Amit formulase regulile crimelor patronate de stat, succesorii lui se îndreptau spre casa din strada Pinsker.

Primul a sosit Shabtai Shavit. Colegii răutăcioşi spuneau că avea aerul unui recepţioner de la un hotel ieftin: haine călcate cu

grijă, strângere de mână scurtă. Era în funcție de trei ani și dădea impresia că nu știa niciodată cât avea să mai rămână acolo.

Apoi a sosit generalul de brigadă Doran Tamir, comandantul serviciului de informații al Forțelor de Apărare ale Israelului. Agil și în floarea vârstei, totul la el exprima autoritatea pe care i-o dădea calitatea de comandant îndeplinită vreme de atâția ani.

Ultimul a ajuns Uri Saguy, care a intrat în casă asemenea unui zeu războinic aflat în drum spre un viitor chiar mai măreț decât funcția de director al Aman, serviciul de informații militare. Cu o voce blândă și o atitudine autocritică, continua să stârnească controverse în rândul colegilor, susținând că, dincolo de amenințările pe care le rostea întruna, Siria era gata să poarte convorbiri de pace.

Shavit considera că relația dintre cei trei era una „de o cordialitate prudentă".

Uri Saguy spunea: „Nu ne putem compara unul cu celălalt. Ca șef al Aman, le puteam da indicații. Între noi exista concurență, dar, de vreme ce urmăream același scop, era bine."

Timp de două ore, au stat la masa din sufragerie examinând planul de asasinare a lui Fathi Shaqaqi. Execuția acestuia urma să fie un act de pură răzbunare – principiul biblic „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte" care, după părerea israelienilor, justifica asemenea crime. Uneori însă, Mossad-ul omora și persoane care refuzau cu încăpățânare să sprijine aspirațiile Israelului. Atunci, decât să rişte ca asemenea oameni pricepuți să cadă în mâinile dușmanului, îi lichidau și pe ei fără milă.

Dr. Gerald Bull, un om de știință canadian, era cel mai mare expert mondial în balistica tunurilor. Israelul încercase de mai multe ori, fără succes, să-l atragă de partea sa. De fiecare dată, Bull și-a manifestat lipsa de apreciere față de statul israelian.

Și-a oferit în schimb serviciile lui Saddam Hussein pentru a-l ajuta să construiască un tun capabil să lanseze proiectile cu

încărcătură nucleară, chimică sau bacteriologică din Irak direct în Israel. Țeava tunului avea 150 m lungime și era făcută din 32 de tone de oțel furnizat Irakului de firme britanice. La sfârșitul anului 1989, un prototip a fost testat într-un poligon din Mosul, în nordul Irakului. Saddam Hussein a dat ordin să se construiască trei asemenea arme cu un cost de 20 de milioane de dolari. Bull a fost angajat pe post de consultant cu un milion de dolari. Proiectul a primit numele de cod Babilon.

Compania sa, Space Research Corporation (SRC), era înregistrată la Bruxelles ca firmă specializată în proiectarea armelor. De acolo, a trimis o cerere de ofertă detaliată furnizorilor europeni, dintre care 20 britanici, cu scopul de a cumpăra componente de înaltă tehnologie.

La 17 februarie 1990, un *katsa* din Bruxelles a pus mâna pe copii ale unor documente în care se specificau obiectivele tehnice ale proiectului Babilon: tunul avea să fie, de fapt, un lansator de rachete balistice cu rază medie de acțiune. Partea principală a sistemului de lansare aveau s-o reprezinte rachetele Scud grupate câte opt, capabile să transporte încărcătura explozivă pe o distanță de 2 500 km. Prin urmare nu numai Israelul, ci și multe orașe europene aveau să se afle în raza de acțiune a rachetelor. Bull credea că e posibilă fabricarea unui supertun capabil să lovească Londra tocmai de la Bagdad.

Directorul general al Mossad-ului, Nahum Admoni, a solicitat o audiență de urgență prim-ministrului Yitzhak Shamir. Fost conducător de gherilă urbană, care a luptat cu înverșunare împotriva britanicilor în ultimile săptămâni ale dominației acestora, Shamir era genul de lider politic pe placul Mossad-ului, care susținea întru totul ideea distrugerii dușmanilor Israelului dacă acest lucru era esențial și nu mai era nimic de făcut. În anii 1960, când oamenii de știință naziști ajutau Egiptul să fabrice arme cu rază lungă de acțiune care puteau lovi Israelul peste Deșertul

Sinai, Shamir a fost chemat de Mossad să-și pună la dispoziție experiența pe care o avea în planificarea asasinatelor. Specialitatea lui în timpul Mandatului a fost să găsească modalități de eliminare a soldaților britanici. Shamir trimisese foști membri ai grupului său clandestin să omoare oameni de știință germani. Unii dintre acești asasini au devenit mai târziu membri fondatori ai unității *kidon* a Mossad-ului.

Shamir nu s-a uitat foarte mult peste dosarul lui Bull întocmit de Mossad. Serviciul își făcuse treaba, impecabil ca de obicei, refăcând cu minuțiozitate traseul profesional al lui Bull din momentul în care, la vârsta de 22 de ani, își luase doctoratul în fizică și începuse să lucreze pentru guvernul canadian. Acolo a intrat în conflict cu funcționari de rang înalt, născându-se în el ura eternă pe care avea s-o nutrească față de birocrați. A fost la început consultant particular – „literalmente un mercenar", cum se menționa în dosar cu o notă de umor negru.

Și-a consolidat reputația de inventator de armament în 1976, când a proiectat un obuzier de calibru 155 mm care lovea ținte aflate la 40 km distanță; la acea vreme, singura armă comparabilă din dotarea NATO avea o bătaie de numai 27 km. Din nou însă, Bull a avut neplăceri din cauza atitudinii guvernelor. Membrii NATO n-au putut cumpăra noua armă deoarece principalii producători europeni aveau grupuri de influență foarte puternice. În cele din urmă, Bull a vândut obuzierul Africii de Sud.

A plecat apoi în China, unde a ajutat Armata de Eliberare a Poporului să-și dezvolte arsenalul de rachete. Bull a îmbunătățit rachetele „Vierme de mătase", aflate în dotare, mărindu-le raza de acțiune și încărcătura explozivă. China a vândut apoi asemenea rachete lui Saddam Hussein. La început, Irakul le-a folosit în lungul război contra vecinilor iranieni. Au rămas însă destule pentru ca Mossad-ul să creadă că aveau să fie folosite până la urmă împotriva Israelului.

Între timp, proiectul Babilon a continuat. Fusese testat un prototip mai performant. Opozanții regimului Saddam recrutați de Mossad ca informatori în Irak au raportat că rachetele erau concepute să transporte arme chimice și biologice.

În după-amiaza zilei de 20 martie 1990, în biroul său, prim-ministrul Yitzhak Shamir a căzut de acord cu Nahum Admoni că Gerald Bull trebuia să moară.

Două zile mai târziu, o echipă formată din doi bărbați a ajuns la Bruxelles. Îi aștepta un *katsa* care urmărise îndeaproape activitatea lui Bull.

La 22 martie 1990, la ora 18.45, cei trei bărbați au mers cu o mașină închiriată la blocul în care locuia Bull. Fiecare *kidon* avea un pistol sub haină.

Douăzeci de minute mai târziu, auzind soneria, Bull, în vârstă de 61 de ani, a deschis ușa luxosului său apartament. A fost împușcat de cinci ori în cap și în gât cu pistoale de calibru 7,65 mm. Cei trei au tras pe rând. Bull a căzut mort în fața ușii. Mai târziu, fiul său, Michael, avea să susțină că tatăl lui fusese prevenit că Mossad-ul îl va ucide. Nu a putut însă spune cine l-a prevenit sau de ce Bull a ignorat avertismentul.

După ce echipa *kidon* s-a întors cu bine acasă, Departamentul de război psihologic al Mossad-ului a început să transmită prin mass-media zvonul că Gerald Bull murise pentru că plănuia să nu onoreze înțelegerea încheiată cu Saddam Hussein. Acum, după cinci ani, tacticile folosite la asasinarea lui Bull, un om de știință considerat de Israel un terorist la fel de periculos ca Fathi Shaqaqi, aveau să fie aplicate încă o dată la ordinul direct al unui alt prim-ministru, Yitzhak Rabin.

La 24 octombrie 1995, doi bărbați de aproape 30 de ani, ale căror nume de cod erau Gil și Ran, au părăsit Tel Aviv-ul cu avioane diferite; Ran a plecat la Atena, iar Gil, la Roma. La sosirea pe aeroporturile respective, au primit pașapoarte britanice de la un

sayan local. Au ajuns în Malta cu un zbor de după-amiază și s-au cazat la Hotelul Diplomat, situat în portul La Valletta.

În acea seară, lui Ran i-a fost adusă o motocicletă. A spus personalului că se gândea să viziteze insula cu ea.

Niciunul dintre angajații hotelului nu-și amintea ca cei doi să fi avut vreo legătură unul cu celălalt. Își petreceau cea mai mare parte a timpului în camerele lor. Când unul dintre băieții de serviciu a observat că valiza lui Gil era grea, acesta i-a făcut cu ochiul, spunându-i că e plină cu lingouri de aur.

În aceeași seară, un cargou care pornise cu o zi în urmă din portul Haifa și trebuia să ajungă în Italia a înștiințat prin radio autoritățile portuare malteze că avea probleme la motor și că, în timp ce acesta era reparat, nava urma să rămână ancorată în apropierea insulei. La bordul vasului se aflau Shabtai Shavit și un grup de specialiști ai Mossad-ului în telecomunicații. Au stabilit legătura prin radio cu Gil, în a cărui valiză se găsea un aparat de emisie-recepție mic, dar performant.

Încuietorile valizei trebuiau deschise în sensul invers mișcării acelor de ceasornic pentru a dezactiva amorsele celor două încărcături explozive ascunse în capac. Acestea erau programate să explodeze în fața celui care ar fi deschis valiza în sensul mișcării acelor de ceasornic. Antena rombică a aparatului de emisie-recepție, 400 m de cablu din fibră optică, era înfășurată foarte bine sub forma unui disc cu diametrul de 15 cm. Capetele lui erau legate la patru dipoli sudați în colțurile interioare ale valizei. În timpul nopții, Gill a primit mai multe mesaje de pe vas.

Fathi Shaqaqi ajunsese înaintea lor în aceeași zi cu feribotul Tripoli–La Valletta, însoțit de gărzi de corp libiene. Acestea au rămas la bord, încheindu-și misiunea când Shaqaqi a coborât singur pe țărm. Înainte de aceasta, el și-a ras barba. În fața autorităților malteze s-a dat drept Ibrahim Dawish, prezentând un pașaport libian. După ce s-a cazat la Hotelul Diplomat, a petrecut câteva ore în cafenelele de la malul mării, bând multă cafea și mâncând prăjituri arăbești. A dat mai multe telefoane.

A doua zi dimineață, Shaqaqi tocmai cumpărase tricourile pentru băieții săi și se plimba pe faleză, când lângă el s-au ivit doi bărbați pe o motocicletă. Unul dintre ei l-a împușcat de aproape de șase ori în cap. Shaqaqi a murit pe loc. Motocicliștii au dispărut. Niciunul nu a fost prins. O oră mai târziu însă, un mic vas de pescuit a plecat din portul La Valletta și a aruncat ancora lângă cargou. În scurtă vreme, căpitanul a informat autoritățile portuare că motorul fusese reparat provizoriu și că vasul se întorcea la Haifa pentru alte reparații.

În Iran, patria spirituală a lui Shaqaqi, conducătorii religioși au declarat zi de doliu național. La Tel Aviv, rugat să comenteze cele întâmplate, prim-ministrul Yitzhak Rabin a spus: „Cu siguranță nu sunt trist."

Câteva zile mai târziu, la 4 noiembrie 1995, Rabin a fost asasinat la un miting pentru pace desfășurat la Tel Aviv, în apropierea casei în care luase hotărârea de a-l executa pe Shaqaqi. Rabin a fost omorât de un evreu fanatic, Yigal Amir, care, din multe puncte de vedere, avea aceeași cruzime pe care prim-ministrul o admirase la cei din Mossad.

Yitzhak Rabin, șoimul devenit porumbel, puternicul lider politic care își dăduse seama că singura posibilitate de a aduce pacea în Orientul Mijlociu era, așa cum greșit citase la un moment dat din cartea sa preferată, Biblia, „să ne transformăm săbiile în pluguri și să lucrăm pământul împreună cu vecinii noștri arabi", a fost omorât de unul dintre ai săi fiindcă n-a acceptat faptul că dușmanii săi evrei aveau să fie la fel de necruțători ca vechii dușmani arabi, și unii, și alții fiind hotărâți să distrugă viitorul așa cum îl vedea el.

În 1998, unitatea *kidon* avea 48 de membri, dintre care șase erau femei. Toți aveau în jur de 20 de ani și erau într-o formă fizică excelentă. Locuiau și lucrau departe de sediul Mossad-ului din Tel Aviv, într-o zonă cu acces limitat a unei baze militare din

Deșertul Negev. Locul respectiv putea fi amenajat în așa fel încât să semene cu o stradă sau o clădire în care urma să aibă loc un asasinat. Erau acolo mașini folosite la fuga de la locul faptei și un traseu cu obstacole.

Instructorii, foști membri ai echipei, supravegheau exercițiile cu diverse arme și îi învățau cum să ascundă bombe, cum să administreze injecții letale în mulțime și cum să facă o crimă să semene cu un accident. Agenții *kidon* vedeau filmele unor asasinate reușite – cel al președintelui John F. Kennedy, de exemplu – studiau fizionomia și obiceiurile unui număr mare de posibile victime, stocate pe calculatoare cu acces limitat, și memorau planurile în continuă schimbare ale orașelor importante, ca și ale porturilor maritime și aeroporturilor.

Unitatea lucra în echipe de câte patru membri, care mergeau în mod regulat în străinătate, la Londra, Paris, Frankfurt și în alte orașe europene, pentru a se familiariza cu locurile respective. Ocazional, mergeau și la New York, Los Angeles și Toronto. Pe toată durata acestor deplasări, echipa era permanent însoțită de instructori care îi evaluau capacitatea de a pune la punct o operațiune fără a atrage atenția. Țintele erau alese din rândul colaboratorilor locali care se ofereau voluntari și cărora nu li se spunea decât că aveau să participe la un exercițiu de apărare a unei instituții israeliene, o sinagogă sau o bancă. Voluntarii erau ridicați de pe o stradă liniștită și băgați repede într-o mașină sau se trezeau în toiul nopții că cineva le intra în casă și-i amenința cu o armă.

Kidon-ii tratau cu foarte multă seriozitate aceste exerciții, căci fiecare echipă era la curent cu așa-numitul „fiasco de la Lillehammer"

În iulie 1973, în plină vânătoare a ucigașilor sportivilor israelieni participanți la Jocurile Olimpice de la München, Mossad-ul a primit informația că Prințul Roșu, Ali Hassan Salameh, care pusese la cale operațiunea, lucra ca ospătar în orășelul norvegian Lillehammer.

Directorul de operațiuni al Mossad-ului de la acea vreme, Michael Harari, alcătuise o echipă din care nu făcea parte niciun *kidon*; membrii ei erau răspândiți în toată lumea, căutându-i pe ucigașii de la München rămași în viață. Deși echipa lui nu avea experiență de teren, Harari era convins că experiența dobândită de el în calitate de *katsa* în Europa era suficientă. Printre agenți se numărau două femei, Sylvia Rafael și Marianne Gladnikoff, și un algerian, Kemal Bename, care fusese curier al organizației Septembrie Negru înainte de a fi constrâns de Harari să devină agent dublu.

Operațiunea a fost un dezastru încă de la început. Sosirea a 12 străini la Lillehammer, unde de 40 de ani nu mai avusese loc nicio crimă, a trezit suspiciuni. Poliția locală a început să stea cu ochii pe ei. Polițiștii erau aproape când Harari și echipa lui au împușcat mortal un chelner marocan pe nume Ahmed Bouchiki, care nu avea nicio legătură cu terorismul și care nici nu semăna cu Salameh. Harari și câțiva din echipă au reușit să scape, însă șase agenți au fost capturați, inclusiv cele două femei.

Cei prinși au mărturisit totul, dezvăluind pentru prima dată metodele de asasinare folosite de Mossad și alte detalii la fel de compromițătoare despre activitățile clandestine ale serviciului. Femeile și colegii lor au fost acuzați de ucidere din culpă și condamnați la cinci ani de închisoare.

La întoarcerea în Israel, Harari a fost destituit, iar întreaga rețea subterană a Mossad-ului din Europa – case conspirative, cutii poștale și numere de telefon secrete – a fost abandonată.

Abia după șase ani, Ali Hassan Salameh avea să fie în cele din urmă omorât într-o operațiune pusă la cale de Rafi Eitan, care a spus că „Lillehammer a arătat ce se întâmplă atunci când sunt aleși oameni nepotriviți pentru o treabă nepotrivită. Așa ceva n-ar fi trebuit să se întâmple niciodată și nu trebuie să se repete".

Și totuși s-a repetat.

La 31 iulie 1997, după ce, cu o zi înainte, doi teroriști sinucigași, membri ai grupării Hamas, au făcut 15 victime și 157 de răniți

într-o piață din Ierusalim, directorul Mossad-ului, Danny Yatom, a participat la o ședință condusă de prim-ministrul Benjamin Netanyahu. Acesta din urmă tocmai se întorsese de la o emoționantă conferință de presă la care promisese că nu va avea liniște până când cei care au plănuit atentatul nu vor mai constitui un pericol.

În public, Netanyahu se arăta calm și hotărât, răspunzând în mod chibzuit și autoritar la întrebări; Hamas nu avea să scape nepedepsit, însă cum avea să se întâmple asta nu reprezenta o temă de discuție. Acesta era Bibi din aparițiile la CNN produse în timpul Războiului din Golf, când a fost lăudat în repetate rânduri pentru evaluările competente ale reacțiilor lui Saddam Hussein și pentru felul în care acestea erau văzute în Israel.

În acea zi sufocantă, departe de camerele de luat vederi și înconjurat doar de Yatom, de alți reprezentanți ai serviciilor de informații și de propriii consilieri politici, Netanyahu oferea însă o imagine foarte diferită. Nu era nici calm, nici dispus la analize. Dimpotrivă, în sala de ședințe ticsită, aflată lângă biroul său, îi întrerupea adesea pe vorbitori, strigând: „Am să pun mâna pe nenorociții ăia de la Hamas chiar dacă va fi ultimul lucru pe care-l voi face."

Conform spuselor unuia dintre cei prezenți, el a adăugat: „Sunteți aici ca să îmi spuneți cum se va întâmpla asta. Și nu vreau să citesc în ziare despre răzbunarea lui Bibi. Aici e vorba de dreptate. După faptă și răsplată."

Ordinea de zi fusese stabilită.

Yatom, obișnuit cu ieșirile premierului, stătea liniștit de cealaltă parte a mesei în timp ce Netanyahu continua să vocifereze. „Vreau capetele lor. Vreau să-i văd morți. Nu mă interesează cum procedați. Vreau doar s-o faceți. Și vreau s-o faceți cât mai repede."

Tensiunea a crescut când Netanyahu i-a cerut lui Yatom să-i dea o listă cu toți liderii Hamas și cu domiciliile lor din acel moment. Niciun alt prim-ministru nu mai ceruse informații atât de amănunțite în faza de început a unei operațiuni. Câțiva dintre cei

prezenți au crezut că „Bibi dădea semnalul că avea de gând să se ocupe personal de treaba asta".

Faptul că serviciul era obligat să se apropie prea mult de premier a sporit preocuparea unor cadre ale Mossad-ului. Sesizând probabil acest lucru, Yatom i-a spus acestuia că îi va da lista mai târziu. În schimb, șeful Mossad-ului a sugerat că era „momentul să privească partea practică a lucrurilor". Să-i localizezi pe liderii Hamas era ca și cum „ai căuta anumiți șobolani în canalizarea din Beirut".

Încă o dată, Netanyahu a izbucnit. Nu voia justificări; voia fapte. Și voia ca totul să înceapă „aici și acum".

După ședință, mai mulți participanți au fost de părere că Bibi Netanyahu trecuse dincolo de linia fină la care se termina oportunismul politic și începeau exigențele operative. În încăpere nu era nimeni care să nu-și fi dat seama că Natanyahu avea neapărată nevoie de o lovitură mediatică pentru a-i convinge pe oameni că politica fermă de luptă împotriva terorismului, care îl adusese în fruntea guvernului, nu era o vorbă goală. Fusese implicat în scandal după scandal, umblând de fiecare dată cu tertipuri și lăsând să cadă vina pe altcineva. Niciodată nu fusese atât de puțin popular. Viața lui personală era subiect de presă. Trebuia neapărat să arate că ținea situația sub control. Uciderea unui lider al Hamas era un mod sigur de a face acest lucru.

Un cadru superior a vorbit cu siguranță în numele multora când a spus: „Deși eram cu toții de acord că șarpele moare dacă i se taie capul, ceea ce ne preocupa era de fapt graba. Toată vorbăria lui Bibi cu «acțiunea imediată» era tâmpenie curată. Orice operațiune de acest fel necesită o planificarea atentă. Bibi voia rezultate de parcă ar fi fost vorba de un joc pe calculator sau de unul dintre filmele alea vechi cu supereroi la care-i plăcea să se uite. Numai că, în realitate, lucrurile nu stau chiar așa."

Yatom a ordonat o cercetare amănunțită a fiecărei țări arabe și a trimis, în Gaza și Cisiordania, agenți care să afle unde se găseau

personajele obscure care controlau gruparea Hamas. Pe tot parcursul lunii august a anului 1997, a fost chemat de mai multe ori la premier pentru a-l informa despre progresele făcute. Nu se înregistrase niciun progres. În comunitatea de informații din Israel se vorbea numai despre faptul că prim-ministrul îi ceruse lui Yatom să trimită mai mulți oameni pe teren și că începuse a-i da de înțeles că, dacă nu vedea curând rezultate, putea să ia „alte măsuri". Dacă aceasta s-a vrut a fi o amenințare stângace a lui Netanyahu la adresa șefului Mossad-ului, nu i-a reușit. Yatom a spus doar că va face „tot posibilul". Ideea era că, dacă prim-ministrul voia să-l concedieze, putea să o facă, însă, în dezbaterea publică ce avea să urmeze în mod inevitabil, Netanyahu trebuia să răspundă la întrebări legate de rolul său. Premierul continua să ceară însă capul unui lider al Hamas – și îl voia cât mai repede.

În septembrie 1997, Netanyahu ajunsese să-l sune pe Yatom noaptea ca să-l întrebe despre mersul operațiunii. Presat, șeful Mossad-ului a cedat. A luat agenți de la alte unități. Conform celor spuse de unul dintre ei, „Yatom refăcea planurile ca reacție la cererile insistente ale lui Bibi. Yatom e un tip dur. Dar când trebuia să facă presiuni, nu se putea compara cu Bibi, care începuse să vorbească despre cât de repede îl ajutase fratele lui să pună la punct raidul de la Entebbe. Comparația nu avea niciun rost. Însă așa e Bibi: se folosește de orice ca să-și atingă scopurile."

La 9 septembrie, la Tel Aviv s-a aflat că Hamas a lovit din nou, de astă dată rănind grav două gărzi de corp ale ataşatului cultural al ambasadei israeliene deschise de curând la Amman, capitala Iordaniei.

Trei zile mai târziu, cu puțin înainte de începerea sabatului, Netanyahu l-a invitat pe Yatom să ia cu el masa de prânz la locuința sa din Ierusalim. Cei doi au mâncat supă, salată, pește și au băut bere și apă îmbuteliată. Prim-ministrul a adus imediat vorba despre atacul de la Amman. Cum reușiseră teroriștii să se

apropie atât de mult şi să tragă? De ce nu a existat niciun avertisment? Ce făceau agenţii Mossad-ului de la Amman în această problemă?

Yatom l-a întrerupt pe Natanyahu în mijocul discursului: era la Amman un lider al Hamas pe nume Khalid Meshal, care conducea biroul politic al organizaţiei din oraş. Timp de câteva săptămâni, Meshal călătorise prin diferite ţări arabe, însă agenţii Mossad-ului de la Amman raportau că se întorsese în oraş.

Netanyahu s-a înviorat brusc. „Atunci du-te şi omoară-l! i-a spus el peste masă. Asta trebuie să faci. Omoară-l! Trimite-ţi oamenii la Amman să facă asta."

După aproape şase săptămâni, sătul de presiunile necontenite exercitate de un prim-ministru care dovedea tot mai mult că nu înţelege sensibilitatea politică a unei operaţiuni de spionaj, directorul Mossad-ului i-a dat o lecţie dură. Privindu-l cu ochi scânteietori din spatele ochelarilor, l-a prevenit că un atac în Amman ar strica relaţiile pe care predecesorul lui Netanyahu, Yitzhak Rabin, le stabilise cu Iordania. Uciderea lui Meshal pe pământ iordanian avea să pună în pericol operaţiunile Mossad-ului într-o ţară care furnizase în permanenţă informaţii despre extremiştii sirieni, irakieni şi palestinieni. Yatom a sugerat că era mai bine să aştepte ca Meshal să plece iarăşi din Amman şi atunci să lovească.

Se spune că Netanyahu ar fi strigat: „Pretexte! Asta e tot ce-mi oferi! Pretexe! Vreau fapte. Le vreau acum. Oamenii vor fapte. Se apropie Rosh Hashana! adăugă el, referindu-se la Anul Nou evreiesc. Acesta va fi cadoul meu pentru ei!"

Din acel moment, fiecare mişcare făcută de Yatom avea să fie aprobată personal de Netanyahu. Până la el, niciun prim-ministru israelian nu se implicase atât de mult într-o crimă patronată de stat.

Khalid Meshal era un bărbat de 41 de ani, bine făcut, cu barbă. Locuia în apropierea palatului regelui Hussein. Se pare că era un

soț bun; avea șapte copii. Deși era cultivat și avea darul vorbirii, rămăsese o figură puțin cunoscută a mișcării fundamentaliste islamice. Datele adunate cu repeziciune de agenții Mossad-ului din Amman indicau însă că Meshal era forța motrice a atacurilor lansate de teroriștii sinucigași împotriva civililor israelieni.

S-au furnizat detalii despre mișcările lui Meshal, precum și o fotografie a acestuia făcută pe ascuns de șeful unității Mossad-ului din Iordania. La raport era anexată o solicitare personală ca Yatom să încerce din nou să-l convingă pe Netanyahu să renunțe la planul de a pune la cale un asasinat la Amman. O astfel de acțiune imprudentă avea să pericliteze cei doi ani de activitate în domeniul contraspionajului pe care Mossad-ul o desfășurase cu ajutorul Iordaniei.

Netanyahu a respins solicitarea, considerând-o de rău augur și spunând că nu avea să tolereze un eșec.

Între timp, fusese pregătită o echipă *kidon* formată din opt oameni: doi agenți aveau să dea lovitura în plină zi, iar ceilalți urmau să le ofere sprijinul necesar, inclusiv vehicule. Echipa trebuia să se întoarcă în Israel cu mașina, trecând granița pe la Podul Allenby, aflat în apropiere de Ierusalim.

Arma aleasă de Mossad era neobișnuită, nefiind folosit pistolul, ci un spray umplut cu gaz neurotoxic. Era pentru prima dată când o echipă *kidon* folosea această metodă, cu toate că fusese pusă la punct de multă vreme de KGB și alte servicii secrete din Blocul Sovietic. Mossad-ul recrutase oameni de știință ruși care emigraseră de curând în Israel, cu scopul de a crea o gamă de substanțe mortale, cum ar fi tabun, gaz sarin și soman, agenți neurotoxici interzișiprin tratate internaționale. Acestea provoacă o moarte instantanee sau lentă; în toate cazurile, organele interne nu mai funcționează, iar victima are dureri atât de mari, încât moartea vine ca o alinare. Această formă de execuție a fost considerată potrivită pentru Meshal.

La 24 septembrie 1997, membrii echipei *kidon* au luat avionul spre Amman, venind de la Atena, Roma și Paris, unde stătuseră

câteva zile. Unii călătoreau cu acte franceze sau italiene. Ucigaşilor li se dăduseră paşapoarte canadiene, emise pe numele lui Barry Beads şi Sean Kendall. Când s-au cazat la Hotelul Intercontinental, au spus la recepţie că sunt turişti. Ceilalţi *katsa* au stat la ambasada Israelului, aflată la mică distanţă de hotel.

Beads şi Kendall li s-au alăturat a doua zi. Cei doi au verificat încă o dată sprayul. Nimeni nu ştia ce fel de gaz conţinea. Agenţii bănuiau că putea produce de la halucinaţii până la atac de cord, înainte să provoace moartea. Şeful unităţii Mossad-ului i-a informat despre ultimele mişcări ale lui Meshal.

Acesta fusese la Londra în septembrie 1978, când un trădător bulgar, pe nume Gheorghi Markov, a fost omorât cu ajutorul unui agent neurotoxic. Un trecător l-a înţepat în coapsă cu vârful umbrelei. Markov a murit în chinuri cumplite, din cauza unei otrăvi extrase din seminţe de ricin. Trecătorul, un agent KGB, nu a fost prins niciodată.

Beads şi Kendall s-au întors, optimişti, la hotel cu puţin înainte de miezul nopţii. Fiecare a comandat un mic dejun alcătuit din cafea, suc de portocale şi pateuri daneze. A doua zi, la 9, Beads a apărut în hol şi a semnat de primire pentru prima maşină închiriată, o Toyota albastră. Cea de-a doua, un Hyundai verde, a sosit la puţin timp după aceea şi a fost luată în primire de Kendall. Acesta a spus personalului de la recepţie că el şi „prietenul său" vor merge să viziteze sudul ţării.

La ora 10, Meshal era dus la serviciu cu maşina; lângă el, în spate, erau trei dintre copiii săi mai mici, un băiat şi două fete. Beads îi urmărea, cu discreţie, de la distanţă în maşina închiriată. Alţi membri ai echipei erau şi ei pe şosea, în alte maşini.

Când au intrat în cartierul Grădina, şoferul l-a anunţat pe Meshal că erau urmăriţi. Acesta a folosit telefonul din maşină şi a sunat la poliţia din Amman, comunicând marca şi numărul maşinii lui Beads.

În timp ce Toyota închiriată i-a depăşit, copiii i-au făcut cu mâna lui Beads, aşa cum le făcuseră şi altor şoferi. Agentul nu i-a

băgat în seamă. Apoi, mașina verde a lui Kendall a trecut în față, iar cele două mașini s-au pierdut în trafic.

Câteva minute mai târziu, poliția din Amman l-a sunat pe Meshal să-i spună că mașina era închiriată unui turist canadian. Meshal s-a liniștit și și-a privit copiii care, cu fețele lipite de geam, făceau din nou cu mâna automobiliștilor care treceau pe lângă ei. În fiecare dimineață, își conduceau pe rând tatăl la serviciu, după care șoferul îi ducea la școală.

Cu puțin înainte de 10.30, șoferul a intrat pe strada Wasfi Al-Tal, unde o mulțime de oameni se adunase în fața birourilor Hamas; Kendall și Beads erau și ei acolo. Prezența lor nu îngrijora pe nimeni; turiștii curioși veneau adeseori la sediul organizației să afle mai multe despre aspirațiile acesteia.

Meshal și-a sărutat repede copiii înainte să iasă din mașină. Beads a înaintat ca și cum ar fi vrut să-i strângă mâna. Kendall era lângă el, scotocind într-o pungă de plastic.

— Domnul Meshal? întrebă Beads cu amabilitate.

Meshal îl privi nedumerit și, în acel moment, Kendall scoase sprayul și încercă să pulverizeze conținutul în urechea stângă a lui Meshal.

Liderul Hamas se dădu înapoi, speriat, ștergându-și lobul urechii.

Kendal încercă din nou să pulverizeze substanța în urechea lui Meshal. În jurul său însă, oamenii începuseră să-și revină din uimire, întinzându-și mâinile spre a-i prinde pe cei doi agenți.

— Fugi! spuse Beads în evreiește.

Urmat de Kendall, Beads alergă spre mașina pe care o parcaseră în apropiere. Șoferul lui Meshal văzuse ce se întâmplase și începu să dea înapoi, încercând să bușească automobilul Toyota.

Meshal se clătina, gemând. Oamenii încercau să-l sprijine. Alții strigau după ambulanță.

Beads, avându-l alături pe Kendall, care ținea încă în mână sprayul pe jumătate folosit, reuși să evite mașina, iar acum se îndepărta în fugă pe stradă.

Alte maşini porniră în urmărirea lor. Unul dintre urmăritori sună de pe telefonul mobil şi ceru să se blocheze toate străzile din zonă. Şoferul dădu telefon la poliţie.

Între timp, sosiră ajutoarele celor doi. Unul dintre agenţi se opri şi-i făcu semn lui Beads să urce la el în maşină. În momentul în care cei doi oameni ai Mossad-ului au ieşit din Toyota, o altă maşină le blocă drumul. Din ea ieşiră mai mulţi bărbaţi înarmaţi care îi obligară pe Beads şi Kendall să se culce la pământ. Câteva secunde mai târziu a sosit şi poliţia. Dându-şi seama că nu mai puteau face nimic, restul membrilor echipei au plecat, trecând graniţa înapoi în Israel fără să fie descoperiţi.

Beads şi Kendall au fost mai puţin norocoşi. Au fost duşi la sediul central al poliţiei din Amman, unde au prezentat paşapoartele canadiene şi au susţinut că erau victimele unui „complot îngrozitor" Sosirea lui Samih Batihi, teribilul şef al contraspionajului iordanian, a pus capăt farsei. Le-a spus că ştia cine erau, căci tocmai vorbise la telefon cu şeful reţelei Mossad-ului. După spusele lui Batihi, şeful spionilor a „recunoscut totul. Mi-a spus că erau oamenii lui şi că Israelul va trata problema direct cu regele".

Batihi a ordonat ca cei doi agenţi ai Mossad-ului să fie închişi în celule diferite şi nimeni să nu se atingă de ei.

Între timp, Meshal a fost dus la cel mai mare spital din Amman, la secţia de terapie intensivă. Se plângea de un „ţiuit" continuu în urechea stângă, de „frisoane ca nişte şocuri electrice în tot corpul" şi de respiraţie din ce în ce mai greoaie.

Doctorii l-au conectat la un aparat de ventilaţie pulmonară.

Vestea cu privire la eşecul operaţiunii a ajuns la Yatom în urma unui apel telefonic secret primit de la şeful biroului din ambasada israeliană de la Amman. Se spune că amândoi au fost „din cale afară de mânioşi" din cauza dezastrului.

Până să ajungă Yatom la biroul lui Netanyahu, prim-ministrul primise deja un telefon de la regele Hussein pe firul scurt folosit

de cei doi în situațiile de criză. Despre tonul discuției a vorbit ulterior un cadru al serviciului secret israelian: „Hussein a avut două întrebări pentru Bibi: de-a ce credea că se joacă și dacă avea un antidot pentru gazul toxic."

Regele a spus că se simte ca și când cel mai bun prieten i-ar fi violat fiica și că, dacă Netanyahu se gândea să nege totul, ar fi trebuit să știe că cei doi agenți mărturisiseră totul într-un material filmat care, în acel moment, îi era trimis lui Madeleine Albright, secretarul de stat al SUA. Netanyahu stătea aplecat peste telefon, „palid ca un răufăcător prins asupra faptului".

Netanyahu s-a oferit să plece imediat la Amman ca să-i explice regelui „cum stăteau lucrurile". Hussein i-a spus să nu-și piardă vremea. Ofițerul de informații își amintea: „Se putea auzi gheața trosnind pe firul din Iordania. Bibi nici măcar n-a protestat când Hussein i-a spus că acum se aștepta ca Israelul să-l elibereze pe șeicul Ahmed Yassin [liderul Hamas pe care israelienii îl țineau în închisoare de ceva timp], ca și pe alți deținuți palestinieni. Convorbirea nu a durat decât câteva minute. Trebuie să fi fost cel mai groaznic moment din cariera politică a lui Bibi."

În continuare, lucrurile și-au urmat cursul firesc. Într-o oră, antidotul a ajuns la Amman cu un avion militar israelian și a fost administrat lui Meshal. Acesta a început să-și revină și, în câteva zile, s-a simțit destul de bine ca să convoace o conferință de presă la care a ridiculizat Mossad-ul. Șeful biroului din Amman și Samih Batihi au avut o scurtă întâlnire în timpul căreia au vorbit cu Yatom la telefon. Directorul general a promis cu mult zel că Mossad-ul nu va mai executa niciodată un atentat pe teritoriul iordanian. A doua zi, Madeleine Albright i-a dat lui Netanyahu două telefoane scurte; i-a spus ce credea despre cele întâmplate, folosind pe alocuri un limbaj la fel de tăios ca și cel al regelui Hussein.

Când a aflat în ce fel îi fuseseră compromise pașapoartele, Canada și-a retras ambasadorul din Israel – o mișcare care era cât pe ce să ducă la ruperea relațiilor diplomatice.

Când au început să iasă la iveală amănuntele, Netanyahu a fost aspru criticat în presa israeliană şi internaţională, lucru care pe alţii i-ar fi determinat să-şi dea demisia.

O săptămână mai târziu, şeicul Yassin a fost eliberat şi s-a întors ca un erou în Gaza. Între timp, Kendall şi Beads s-au întors şi ei în Israel, însă fără paşapoartele canadiene. Acestea fuseseră încredinţate „în custodie" ambasadei canadiene din Amman.

Cei doi *katsa* nu au mai făcut parte din echipa *kidon*; li s-au dat sarcini birocratice cu caracter general la sediul Mossad-ului. Aşa cum spunea un ofiţer al serviciului israelian, „asta putea să însemne că erau răspunzători de paza toaletelor din clădire".

Yatom a devenit însă un şef lipsit de putere. Cei din subordinea lui şi-au dat seama că era incapabil să-i facă faţă lui Netanyahu. Moralul în rândurile Mossad-ului a suferit o nouă prăbuşire. De la cabinetul premierului a pornit zvonul că era „numai o chestiune de timp până când Yatom urmează să plece".

Yatom a încercat să oprească ceea ce un cadru superior al Mossad-ului asemăna cu „un val uriaş de dejecţii în care ne înecăm". Acesta a adoptat ceea ce el numea „atitudinea sa prusacă". A încercat să-şi intimideze personalul. S-au iscat certuri şi au fost rostite ameninţări cu demisia.

În februarie 1998, chiar Yatom a demisionat în încercarea de a preveni ceea ce considera el însuşi a fi o „revoltă iminentă". Netanyahu nu i-a trimis fostului şef al spionajului obişnuita scrisoare de mulţumire pentru serviciile aduse.

Yatom a părăsit funcţia în momentul producerii primelor valuri de emoţie determinate de uciderea premierului Yitzhak Rabin. Un scrupulos reporter israelian de investigaţii, Barry Chamish, a strâns pe cont propriu rapoarte medicale şi balistice şi declaraţii ale martorilor oculari: gărzile de corp ale lui Rabin, văduva sa, chirurgi şi asistente, precum şi membri ai comunităţii israeliene de informaţii cu care acesta a vorbit. Multe dintre probele respective au fost prezentate în instanţă, în şedinţe desfăşurate cu uşile închise.

În 1999, riscându-și viața, Chamish a început să-și publice constatările pe internet. Ele sunt o repetare sinistră a îndoielilor referitoare la teoria trăgătorului singuratic, formulată în cazul asasinării lui John Kennedy în 1963. Concluziile lui Chamish sunt cel puțin interesante. El afirma că „teoria trăgătorului, acceptată de Comisia Shamgar, creată de guvernul israelian în cazul asasinării lui Rabin, este o mușamalizare a ceea ce trebuia să fie o înscenare a unui atentat eșuat, menit să reanimeze popularitatea în scădere a lui Rabin în rândul electoratului. Yigal Amir a acceptat să interpreteze rolul trăgătorului singuratic la solicitarea șefului sau șefilor săi din comunitatea israeliană de informații.

Amir a tras un glonț orb. Și a tras o singură dată, nu de trei ori, cum s-a afirmat. Testele balistice făcute de laboratorul poliției israeliene au arătat că proiectilul găsit la fața locului nu se potrivește cu arma lui Amir. Pe corpul lui Rabin nu s-a văzut niciun pic de sânge. Apoi mai este misterul dispariției mașinii lui Rabin între opt și 12 minute în ceea ce ar fi trebuit să fie un drum de 45 de secunde până la spital, pe străzi goale, închise de poliție pentru mitingul la care a participat Rabin."

Cea mai explozivă afirmație a lui Chamish – ca toate celelalte care îi aparțin, nici aceasta nu a fost încă respinsă de autoritățile israeliene – este aceea că, „în timpul ciudatului drum făcut spre spital cu mașina condusă de un șofer foarte experimentat, Rabin a fost împușcat de două ori cu gloanțe reale, provenite din pistolul propriului său bodyguard, Yoram Rubin. Arma sa a dispărut la spital și a nu fost găsită niciodată. Două gloanțe recuperate din trupul premierului au dispărut vreme de 11 ore. Ulterior, Yoram Rubin s-a sinucis".

Chamish a vorbit cu cei trei chirurgi din sala de operații care s-au străduit să-i salveze viața premierului. Reporterul le-a spus despre declarațiile polițiștilor care au fost de față când a tras Amir. Polițiștii au declarat toți că, atunci când a fost urcat în mașină, Yitzhak Rabin nu avea nicio rană vizibilă. Chirurgii au

fost de neclintit. Când a ajuns în cele din urmă la spital, premierul prezenta semne clare că avea o rană toracică masivă și leziuni severe ale măduvei spinării la baza gâtului. Chirurgii au subliniat că nicio rană prin împușcare nu-i putea permite lui Rabin să plece de la locul atacului fără să se vadă o urmă a acesteia și să ajungă la spital cu răni multiple.

Comisia Shamgar a conchis că nu s-a găsit nicio dovadă care să confirme existența acelor răni. Ulterior, medicii au refuzat să discute despre acest lucru.

În afară de investigația lui Chamish, există o declarație independentă dată sub jurământ care susține afirmația lui potrivit căreia „ceea ce s-a întâmplat este inexplicabil și constituie o conspirație".

La audieri, Amir a afirmat în fața instanței: „Dacă spun adevărul, întregul sistem se va prăbuși. Știu destule încât să distrug această țară."

Un agent al Shin Bet care era aproape de Amir când acesta a tras în Rabin a declarat: „Am auzit un polițist strigând la oameni să se liniștească fiindcă era un glonț orb." Mărturia sa a fost făcută cu ușile închise.

Leah Rabin a declarat la aceleași audieri că soțul ei nu s-a clătinat și nu s-a prăbușit după ce, în aparență, a fost împușcat de foarte aproape. „Stătea în picioare și arăta foarte bine." A mai afirmat că a fost împiedicată să-și vadă soțul timp de o oră după ce a ajuns la spital, iar potrivit lui Chamish, un ofițer de informații de rang înalt i-ar fi spus să „nu-și facă griji că totul a fost o înscenare".

Văduva premierului a refuzat cu fermitate să facă orice comentariu public despre acest lucru sau despre orice alt aspect legat de uciderea soțului ei.

Chamish crede că cineva a speriat-o ca să tacă, la fel ca 17 asistente de la spitalul la care Rabin a fost internat în acea zi. „Planul a fost malefic și inteligent. L-au convins pe Rabin să permită cuiva să-l împuște cu un glonț orb pentru a-l ajuta să-și recâștige

popularitatea. De aceea nu purta vestă antiglonț. Amir a fost ales cu mare atenție pentru cele 15 minute proverbiale de celebritate. A fost doar un cređul manipulat de șeful sau șefii săi. Nu avea de unde să știe cum se vor folosi aceștia de glonțul său orb pentru a-l ucide pe Rabin în mașină, în drum spre spital."

Barry Chamish nu are profilul unui „pasionat al conspirațiilor" Are mare grijă în ceea ce scrie, iar fiecare probă a lui este confirmată de o mulțime de mărturii. Nu s-a grăbit să tragă concluzii și lasă impresia că sunt multe altele pe care le-ar putea spune, dar nu vrea să le spună deocamdată. Și mai mult, Chamish merge pe drumul lui, nu are obligații față de nimeni și, cel mai important, este un om de încredere.

A publicat pe internet toate probele pe care le-a obținut până acum, în parte pentru a se asigura, iar în parte pentru că vrea să se afle adevărul. În plus, este destul de realist încât să accepte că e posibil ca acesta să nu iasă niciodată la iveală într-o formă potrivită unui proces în instanță.

Capitolul 7

Un spion cu maniere

Într-o dimineaţă umedă de primăvară a anului 1997, David Kimche le dădea unor grădinari arabi indicaţii despre cum să-i reamenajeze grădina dintr-o suburbie a Tel Aviv-ului. Era sfios şi avea o voce suavă, mai potrivită pentru a le vorbi unor studenţi decât unor muncitori, ceea ce trăda faptul că David cobora din generaţii de administratori care înălţaseră cândva drapelul Marii Britanii deasupra unor teritorii întinse. Fiu al unor evrei englezi de condiţie medie, Kimche avea maniere impecabile care completau imaginea unui englez autentic. Hainele scumpe făcute la comandă scoteau în evidenţă un trup menţinut în formă prin exerciţii regulate şi dietă riguroasă. Deşi se apropia de 60 de ani, Kimche arăta cu 20 de ani mai tânăr şi avea ceva copilăresc. Fiecare gest pe care-l făcea în timp ce vorbea cu grădinarii – felul în care îşi dădea părul de pe frunte, pauzele lungi, privirea gânditoare – indica o viaţă întreagă petrecută în izolare în mediul universitar.

În realitate, David Kimche fusese ceea ce Meir Amit numea „unul dintre generatoarele intelectuale" aflate la originea multor operaţiuni ale Mossad-ului. Capacitatea sa de a raţiona era dublată de un sânge rece extraordinar. Era în stare să-i surprindă şi pe cei mai vicleni cu o mişcare de-a dreptul neaşteptată, lucru care a atras respectul chiar şi al celor mai cinici colegi ai săi. Adeseori însă, intelectualismul său i-a făcut să nu se apropie de el; era prea izolat şi prea abscons pentru felul lor lumesc de a fi. Câţiva

împărtășeau părerea lui Rafi Eitan că, „dacă îi spuneai «bună dimineața» lui David, acesta se gândea imediat cât de «bună» era și cât mai rămăsese din ea".

În interiorul Mossad-ului, Kimche era considerat întruchiparea spionului manierat, înzestrat cu viclenia pisicii maidaneze. Intrarea în serviciul secret israelian s-a petrecut după ce, în 1968, și-a luat diploma în științe sociale la Universitatea Oxford. După câteva luni, a fost recrutat de Mossad, la comanda căruia fusese numit de curând Meir Amit. Acesta voia să coopteze mai mulți absolvenți de învățământ superior care să contrabalanseze brutalitatea unor oameni ca Rafi Eitan, ce învățaseră meserie în stradă.

Cum, când și de către cine a fost recrutat Kimche erau lucruri pe care acesta nu avea să le destăinuie niciodată. Potrivit zvonurilor care circulau în cadrul comunității de informații din Israel, existau mai multe scenarii: își dăduse acceptul la o cină copioasă cu un editor londonez, un evreu care fusese mult timp *sayan*; propunerea i se făcuse în biroul unui rabin de la o sinagogă din Golders Green*; o rudă îndepărtată făcuse primul pas.

Singurul lucru cert este că, la începutul anilor 1960, într-o dimineață de primăvară, Kimche a intrat în sediul Mossad-ului din Tel Aviv în calitate de cel mai nou membru al Departamentului de strategie și planificare. Într-o parte a edificiului se aflau o sucursală a Băncii Israelului, câteva birouri comerciale și o cafenea. Neștiind ce să facă sau unde să meargă, Kimche aștepta în holul sumbru. Ce diferență față de intrarea impunătoare în clădirea CIA despre care citise. La Langley, agenția își proclama în mod orgolios existența în marmura pe care era încrustată steaua cu 16 raze aplicată pe un scut dominat de capul unui vultur american redat din profil, însoțită de cuvintele „Central Intelligence Agency of the United States of America"**. Pe un

* Cartier londonez cu o semnificativă populație evreiască.

** Agenția Centrală de Informații a Statelor Unite ale Americii.

perete erau scrise cuvintele apostolului Ioan despre oamenii pe care adevărul îi face liberi*. Mai departe erau câteva ascensoare păzite de gărzi înarmate.

Aici însă, în holul cam auster al clădirii din bulevardul Regele Saul, nu vedeai decât funcționari de bancă la ghișee și oameni așezați pe scaunele de plastic ale cafenelei. Niciunul dintre aceștia nu arăta nici pe departe ca un angajat al Mossad-ului. La celălalt capăt al holului, s-a deschis o ușă pe care nu scria nimic. Pe ea a apărut o figură cunoscută, un funcționar al ambasadei Israelului de la Londra care îi dăduse lui Kimche documentele de călătorie. Conducându-l pe acesta până la ușă, îi explică faptul că statutul său diplomatic era de fapt o acoperire pentru munca de agent al Mossad-ului pe care o făcea în Marea Britanie. Ajunși la ușă, i-a dat lui Kimche două chei, spunându-i că, din acel moment, va putea intra în sediul Mossad-ului numai cu ajutorul lor. O cheie era de la ușă, iar cealaltă, de la lifturile care urcau până la etajul al optulea al clădirii. Cartierul general era „o clădire în interiorul altei clădiri" care avea propriile utilități – curent, apă, canalizare – separate de restul incintei.

Edificiul devenise sediul Mossad-ului la puțin timp după Criza Canalului Suez din 1956.

În acel an, în octombrie, forțele britanice, franceze și israeliene au invadat Egiptul pentru a recupera Canalul Suez, pe care președintele egiptean Gamal Nasser îl naționalizase. Invazia a stat sub semnul „diplomației canonierelor" care dominase mult timp regiunea. SUA abia fuseseră avertizate cu privire la această acțiune, care s-a dovedit a fi ultima zvâcnire a dominației britanice și franceze în Orientul Mijlociu. Americanii au exercitat o puternică presiune diplomatică pentru a opri luptele, temându-se că acestea vor atrage Uniunea Sovietică de partea Egiptului, ceea ce ar fi dus la o confruntare între marile puteri ale lumii. Când

* „Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi" (Ioan 8, 32).

luptele de pe malurile canalului au luat sfârșit, Marea Britanie și Franța și-au dat seama că fuseseră înlocuite de SUA în rolul de forță dominantă în Orientul Mijlociu. Însă Israelul a insistat să-și păstreze teritoriul pe care îl cucerise în Deșertul Sinai. Richard Helms, viitor director al CIA, s-a dus la Tel Aviv, unde a fost primit de persoane din conducerea Mossad-ului. Acestea i s-au părut lui Helms „o gașcă de agenți imobiliari, care vorbeau cu mândrie despre dotările clădirii".

În lift, ghidul i-a explicat lui Kimche că la primul etaj era centrul de ascultare și telecomunicații; la etajul următor își aveau birourile angajații de rând. Etajele superioare erau rezervate analiștilor, planificatorilor și personalului operativ. Departamentul de cercetare și dezvoltare se întindea pe un etaj întreg. La ultimul etaj erau birourile directorului general și ale consilierilor săi.

Lui Kimche i s-a dat un loc între planificatori și strategi. Biroul său era dotat la fel ca toate celelalte: un birou banal de lemn, un dulap de metal pentru acte, cu o singură cheie, un telefon negru și o carte de telefoane pe care scria: „A se lăsa la birou." Un covor completa mobilierul. Încăperea avea pereții măslinii și oferea o vedere panoramică asupra orașului. După 13 ani de la darea în folosință, clădirea prezenta semne de degradare; vopseaua crăpase pe alocuri, iar covoarele trebuiau schimbate.

Însă, în ciuda acestor neajunsuri, David Kimche simțea că sosise într-un moment crucial. Meir Amit era pe punctul de a pleca, fiind urmat la scurt timp de Rafi Eitan și de alte cadre superioare ale Mossad-ului.

Kimche a ajuns în scurt timp să-și dea seama de ciudățeniile colegilor. Analistul își începea fiecare apreciere cu aceste cuvinte: „Este o manevră europeană, în stilul clasic al lui Clausewitz*"; șeful departamentului semnala o acțiune îndesând tutun în pipă,

* Karl von Clausewitz (1780–1831), general și teoretician militar prusac. Punând accent pe aspectele psihologice și politice ale conflictelor militare, el susținea că „războiul este o continuare a politicii cu alte mijloace".

iar când scotea fum alb, însemna că a luat o decizie; strategul își încheia de fiecare dată expunerea zicând că spionajul este o formă de învățare continuă a slăbiciunilor omenești. Toți aceștia erau oameni care se bucurau pe drept cuvânt de unele privilegii și care au salutat entuziasmul și capacitatea lui Kimche de a suci o idee pe toate părțile. De asemenea, ei și-au dat seama că acesta înțelegea pe deplin că descoperirea acțiunilor de intoxicare ale dușmanului era tot atât de importantă ca perpetuarea celor ale Mossad-ului.

Una dintre îndatoririle sale era să urmărească evenimentele din Maroc; acolo era încă un număr important de evrei care trăiau sub regimul represiv al regelui Hassan*. În încercarea de a le face viața mai ușoară, Meir Amit a stabilit o „relație de lucru" cu temutul serviciu de securitate al monarhului, găsind drept cauză comună necesitatea înlăturării de la putere a președintelui egiptean Nasser, a cărui ură față de Israel era egalată doar de aceea față de rege. Nasser vedea în Hassan un obstacol în calea visului său de a întemeia o coaliție arabă puternică de la Canalul Suez până la Atlantic. Potențiala amenințare pe care o reprezenta pentru Israel o asemenea coaliție l-a făcut pe Meir Amit să-i învețe pe oamenii regelui tehnici de contraspionaj și anchetă care se asemănau foarte mult cu tortura sofisticată.

În Maroc supraviețuia o opoziție pe cât de redusă din punct de vedere numeric, pe atât de necruțătoare, condusă de Mehdi Ben-Barka. Kimche a cercetat trecutul lui Ben-Barka: profesor loial al regelui; președinte al adunării naționale consultative a Marocului, un parlament lipsit practic de putere legislativă, care aviza în mod mecanic decretele din ce în ce mai despotice date de rege împotriva propriului popor. În cele din urmă, Ben-Barka a devenit singura voce a opoziției față de monarh. De nenumărate ori, Ben-Barka a reușit să scape de oamenii regelui care încercau să-l prindă. Știind însă că era numai o chestiune de timp până avea să

* Hassan al II-lea (1929–1999), rege al Marocului între 1966 și 1999.

fie arestat, charismaticul fost profesor a fugit în Europa. De acolo a continuat să pună la cale răsturnarea lui Hassan de la putere.

De două ori, mica, dar eficienta mișcare de rezistență a lui Ben-Barka a fost pe punctul de a duce la bun sfârșit un atentat cu bombă împotriva monarhului. Înfuriat, Hassan a ordonat ca Ben-Barka să fie judecat în contumacie și să fie condamnat la moarte, iar Ben-Barka a răspuns ordonând noi atacuri împotriva regelui.

În mai 1965, Hassan a cerut ajutor Mossad-ului. Sarcina de a evalua această cerere i-a revenit lui David Kimche. În aceeași lună, acesta a mers la Londra folosind pașaportul său britanic. În aparență, era în concediu. În realitate, își ducea la îndeplinire planurile. Posedând un al doilea pașaport britanic, falsificat de un *sayan*, și o viză pentru Maroc, Kimche s-a dus la Roma; a petrecut o zi întreagă vizitând orașul – pentru a vedea dacă nu cumva era urmărit – iar de acolo a plecat în Maroc.

Pe aeroportul din Rabat a fost întâmpinat de către Muhammed Oufkir, temutul ministru de interne al țării. În acea seară, la o cină animată de prezența celor mai bune dansatoare din buric, Oufkir a spus ce voia de fapt regele: capul lui Ben-Barka. Dând dovadă de un simț grosolan al umorului și de o bună cunoaștere a istoriei evreilor, Oufkir a adăugat: „La urma urmei, evreica voastră Salomeea i-a cerut regelui Irod capul unui răzvrătit."

Kimche a spus că, deși acest lucru era într-adevăr corect, treaba respectivă nu ținea de el. Oufkir trebuia să-l însoțească în Israel.

A doua zi, cei doi au plecat la Roma, de unde au luat avionul spre Tel Aviv. Meir Amit s-a întâlnit cu ei într-o casă conspirativă. A fost politicos, dar precaut. I-a spus lui Kimche că „nu era prea încântat" de ideea de a face treaba murdară a lui Oufkir și a insistat ca „implicarea noastră să se limiteze la faza pregătitoare".

Fără știrea lui Meir Amit, Oufkir făcuse deja cu o parte a serviciului secret francez, SDECE (predecesorul DGSE), un

aranjament cu privire la uciderea lui Ben-Barka în cazul în care acesta putea fi ispitit să-şi părăsească „fortăreaţa" de la Geneva şi să treacă graniţa în Franţa. Încă reticent, Meir Amit a insistat ca prim-ministrul Levi Eshkol să autorizeze personal implicarea Mossad-ului. Premierul a fost de acord.

Mossad-ul s-a apucat de treabă. Un *katsa* născut în Maroc a plecat la Geneva şi s-a infiltrat în cercul lui Ben-Barka. După câteva luni, agentul a lansat cu precauţie ideea că ar avea o legătură cu un milionar francez care ar vrea să-l vadă pe regele Hassan asasinat, astfel încât Marocul să devină un stat cu adevărat democratic. Ideea îi aparţinuse lui Kimche. La 26 octombrie 1965, acesta a aflat că Ben-Barka, „asemenea Scânteioarei* de odinioară", era pe punctul de a pleca la Paris.

Centrul de telecomunicaţii al Mossad-ului i-a transmis lui Oufkir, în Maroc, un mesaj codificat. A doua zi, ministrul şi o mică echipă a securităţii marocane au plecat la Paris. În acea noapte, ministrul a primit informaţii de la grupul din cadrul serviciilor secrete franceze. Îngrijorat din cauză că fusese exclus de la întâlnire, agentul Mossad-ului care îl însoţise pe Ben-Barka la Paris a luat legătura cu Kimche pentru a-i cere instrucţiuni. Kimche s-a sfătuit cu Meir Amit. După cum avea să spună mai târziu Amit, amândoi au fost de acord că „se pune la cale ceva urât şi e mai bine să stăm deoparte".

În seara următoare, când Ben-Barka a ajuns la restaurantul din cartierul St. Germain la care lua cina, o dubă a SDECE era deja parcată în faţa localului. Acesta credea că se va întâlni cu milionarul. După ce a aşteptat o oră degeaba, Ben-Barka a plecat. În momentul în care a păşit pe trotuar, doi agenţi ai SDECE l-au apucat şi l-au băgat în dubă. A fost dus la o vilă din cartierul Fontenay-le-Vicomte, unde SDECE obişnuia să-i interogheze din

* Numele de cod al personajului principal al romanului cu acelaşi titlu (*Scarlet Pimpernel*, în engleză) scris de baroneasa Orczy şi publicat în Anglia în 1905. Acesta pleacă în Franţa spre a-l salva de la moarte pe cumnatul său.

când în când pe suspecți. Pe tot parcursul nopții, Oufkir a supravegheat interogatoriul și torturarea lui Ben-Barka, până când, în zori, acesta, dărâmat, a fost executat. Oufkir a fotografiat victima înainte de a fi îngropată în grădina vilei. Ministrul a luat apoi avionul spre acasă, arătându-i regelui filmul.

Când cadavrul a fost descoperit, nemulțumirea francezilor a ajuns până la palatul prezidențial. Charles de Gaulle a cerut o anchetă fără precedent, care a dus la o curățare masivă a SDECE. Directorul acestuia, dornic să mențină colaborarea dintre servicii, s-a străduit să nu pomenească nimic despre Mossad. De Gaulle însă, care nu era un prieten al Israelului, era convins că Mossad-ul fusese implicat. Le-a spus consilierilor săi că operațiunea purta „amprenta Tel Aviv-ului". Numai israelienii, a izbucnit acesta, puteau arăta atâta lipsă de considerație pentru legile internaționale. Așa s-a încheiat o relație cândva apropiată între Franța și Israel, stabilită în 1956, în timpul Crizei Canalului Suez. De Gaulle a ordonat imediat oprirea livrărilor de arme către Israel, ca și încetarea oricărei cooperări între serviciile de informații. Meir Amit avea să țină minte „loviturile puternice care s-au abătut dinspre Paris".

Pentru Kimche, „felul în care Meir Amit a făcut față situației a reprezentat un act de eroism. Ar fi putut da vina pe mine sau pe ceilalți implicați în operațiune. În schimb, a insistat să ia totul asupra sa. Era un adevărat lider"

Guvernul prim-ministrului Eshkol, afectat de reacția Parisului, s-a distanțat și el de șeful Mossad-ului. Alte critici au venit de la cineva la care nimeni nu se aștepta. Cu cât Meir Amit se înverșuna să afirme că rolul Mossad-ului fusese unul „marginal", nefăcând altceva decât să „furnizeze câteva pașapoarte și să închirieze niște mașini", cu atât predecesorul său, Isser Harel, susținea tot mai mult că, pe vremea lui, afacerea Ben-Barka nu ar fi avut loc. Meir Amit l-a avertizat pe premier că se vor scufunda amândoi dacă criticile continuau în felul acesta. Eshkol a răspuns alcătuind o comisie de anchetă, condusă de Golda Meir, pe atunci ministru de externe.

Comisia a ajuns la concluzia că Meir Amit trebuia să-şi dea demisia, însă acesta a refuzat atâta vreme cât Eshkol nu făcea la fel. A urmat un impas. Abia un an mai târziu, Meir Amit şi-a dat seama că nu va mai avea probleme din cauza morţii lui Ben-Barka. Scăpase însă ca prin urechile acului.

La data respectivă, pe Kimche îl preocupau deja alte lucruri. Palestinienii antrenaseră în secret o unitate de comando cu scopul de a exploata un punct slab al sistemului de securitate, lucru pe care nici Mossad-ul nu-l anticipase: deturnarea unor avioane în plin zbor. După ce se punea stăpânire pe avion între destinaţii, acesta avea să fie dus într-o ţară arabă prietenă. Acolo, pasagerii urmau să fie reţinuţi pentru a fi răscumpăraţi – fie în schimbul unor sume mari de bani, fie în schimbul unor prizonieri arabi deţinuţi de Israel. În plus, în acest fel, se făcea publicitate în toată lumea cauzei OEP.

În iulie 1968, o cursă El Al de la Roma a fost deturnată spre Algeria. Mossad-ul a fost uimit de cutezanţa celor care au realizat operaţiunea. O echipă de *katsa* a plecat în Algeria în vreme ce Kimche şi alţi experţi au lucrat aproape non-stop pentru a pune la punct o strategie de eliberare a pasagerilor îngroziţi. Orice încercare de a lua cu asalt avionul se lovea însă de prezenţa numeroşilor reporteri veniţi la faţa locului. Kimche a recomandat să se tragă de timp în speranţa că povestea îşi va pierde actualitatea şi că, astfel, agenţii israelieni vor putea acţiona. Teroriştii anticipaseră însă această mişcare şi ameninţau că vor produce un carnaj dacă nu le erau îndeplinite cererile: eliberarea deţinuţilor palestinieni din închisorile israeliene. Guvernul algerian îi susţinea pe terorişti. Kimche a înţeles: „Eram prinşi între ciocan şi nicovală." A fost unul dintre cei care au recomandat cu reticenţă eliberarea deţinuţilor în schimbul pasagerilor, ştiind „foarte bine ce urmări va avea o astfel de acţiune. Se pregătea terenul pentru noi deturnări. De acum înainte, cauza OEP avea să fie intens mediatizată. Israelul adoptase o atitudine defensivă. La fel făcuseră şi guvernele occidentale care nu

aveau niciun răspuns la astfel de acțiuni. Și totuși ce altceva puteam să facem decât să așteptăm cu neliniște următoarea deturnare?"

Iar acestea au venit, fiecare fiind mai bine pregătită decât cea dinainte. În scurt timp, încă șase avioane au fost deturnate de teroriști care, pe lângă faptul că erau experți în a ascunde arme și explozivi la bordul aeronavelor, știau să le piloteze și să ia locul echipajului. În Deșertul Libiei, aceștia exersaseră schimbul de focuri în cabina avionului, știind că El Al introdusese gărzi înarmate pe toate cursele sale – una dintre primele măsuri propuse de Kimche. Tot el prevăzuse în mod corect că teroriștii vor cunoaște legile țărilor spre care sau dinspre care aveau să zboare, așa încât, dacă erau prinși, colegii lor să se poată folosi de legislația respectivă pentru a-i elibera prin negociere sau cu amenințări.

Kimche știa că Mossad-ul avea neapărată nevoie de un incident care să-i permită serviciului să-i învingă pe teroriști cu cele două arme care făcuseră faima sa, viclenia și cruzimea. În plus, așa cum teroriștii profitaseră la maximum de publicitatea care li se făcuse, Kimche își dorea o operațiune al cărei rezultat să stârnească pentru Israel aceeași admirație pe care o stârnise răpirea lui Adolf Eichmann. Incidentul de care avea nevoie Kimche trebuia să presupună mult dramatism, un risc considerabil și un rezultat care să întreacă toate așteptările. Aceste elemente trebuiau să se combine pentru a demonstra că Mossad-ul a condus contraatacul.

La 27 iunie 1976, un avion al companiei Air France, plin cu pasageri evrei, care zbura pe ruta Tel Aviv–Paris, a fost deturnat după o escală pe aeroportul din Atena, faimos pentru lipsa măsurilor de securitate. Teroriștii erau membri ai facțiunii extremiste Wadi Haddad și cereau două lucruri: eliberarea a 40 de palestinieni din închisorile israeliene și a altor 12 închiși în Europa; eliberarea a doi teroriști germani arestați în Kenya, unde încercaseră să doboare un avion al companiei El Al cu o rachetă SAM-7 în timp ce decola de pe aeroportul din Nairobi.

După o escală la Casablanca*, neprimind permisiunea de a ateriza la Khartoum, avionul a zburat la Entebbe, în Uganda. De acolo, teroriștii au anunțat că aeronava urma să fie aruncată în aer, cu pasageri cu tot, dacă nu le vor fi îndeplinite cererile. Data-limită era 30 iunie.

La Tel Aviv, în ședințele secrete ale Cabinetului, mult lăudata imagine publică a necapitulării în fața terorismului a început să pălească. Miniștrii erau pentru eliberarea deținuților OEP. Prim-ministrul Rabin a prezentat un raport al Shin Bet pentru a demonstra că eliberarea unor criminali condamnați avea un precedent. Șeful Statului-Major, Mordechai Gur, a anunțat că nu putea recomanda o acțiune militară din cauza insuficienței informațiilor pe care le avea de la Entebbe. În timp ce dezbaterile tensionate continuau, s-a aflat că evreii din avion fuseseră separați de ceilalți pasageri – aceștia din urmă fuseseră eliberați, iar acum erau în drum spre Paris.

Era exact ce aștepta Mossad-ul. Yitzhak Hofi, șeful serviciului, în ceea ce avea să fie clipa sa de glorie, a susținut cu tărie începerea unei acțiuni de salvare. A scos din arhivă planul pe care Rafi Eitan îl folosise pentru capturarea lui Eichmann. Între cele două acțiuni existau similitudini: Rafi Eitan și echipa lui acționaseră departe de casă, într-un mediu ostil. Improvizaseră pe parcurs, jucând la cacealma. Acest lucru se putea repeta. Asudat, răgușit de atâtea pledoarii și discuții în contradictoriu, Hofi se uită fix la fiecare membru la Cabinetului.

— Dacă ne vom lăsa oamenii să moară, porțile vor fi deschise. Niciun evreu nu va mai fi în siguranță nicăieri în lume. Iar Hitler ar obține o victorie de dincolo de mormânt!

— Foarte bine, a spus în cele din urmă Rabin. Vom încerca.

Pe lângă Kimche, a fost mobilizat fiecare strateg și planificator al Mossad-ului. Primul pas a constat în deschiderea unui canal

* Potrivit majorității surselor, după ce a decolat de la Atena, avionul a aterizat în Libia, la Benghazi.

de comunicare sigur între Tel Aviv și Nairobi; Hofi întreținuse legăturile secrete dintre Mossad și spionajul kenian inițiate de Meir Amit. Acest lucru a dat imediat roade. Șase *katsa* au plecat la Nairobi, unde au fost adăpostiți într-o casă conspirativă a serviciului secret kenyan. Ei aveau să formeze capul de pod pentru atacul principal. Între timp, Kimche a rezolvat o altă problemă. Orice misiune de salvare avea să necesite o oprire pentru alimentare cu combustibil la Nairobi. Prin telefon, el a obținut în câteva ore acceptul Kenyei, care l-a acordat „din rațiuni umanitare".

Posibilitatea de a ajunge la Entebbe rămânea însă o mare problemă. OEP făcuse din aeroport propriul punct de intrare în Uganda, de unde organizația își coordona operațiunile împotriva regimului proisraelian din Africa de Sud. După ruperea relațiilor diplomatice cu Ierusalimul în 1972, Idi Amin, dictatorul Ugandei, dăduse OEP, drept cartier general, reședința ambasadorului israelian.

Kimche știa că era esențial să afle dacă OEP se mai afla în țară. Gherilele călite în luptă ale organizației erau o forță extrem de greu de învins în scurtul timp avut la dispoziție pentru misiunea efectivă de salvare: forțele israeliene puteau să rămână la sol doar câteva minute, altfel riscau un puternic contraatac. Kimche a trimis de la Nairobi, cu barca, doi *katsa* care au traversat Lacul Victoria. Au debarcat în apropiere de Entebbe și au găsit sediul OEP părăsit; palestinienii se mutaseră de curând în Angola.

Apoi, norocul de care are nevoie orice operațiune a făcut ca unul dintre ofițerii kenyeni de securitate care îi însoțise pe cei doi *katsa* să descopere că unul dintre oamenii care îi păzeau pe ostatici era de fapt rudă cu nevastă-sa. Kenyanul s-a infiltrat în aeroport și a reușit să vadă că toți pasagerii erau în viață, dar a numărat 15 paznici foarte încordați și agitați. Informația a fost transmisă prin radio la Tel Aviv.

Între timp, alți doi *katsa*, ambii piloți experimentați, au închiriat un Cessna și au decolat de la Nairobi, chipurile, ca să

fotografieze Lacul Victoria pentru o broşură turistică. Avionul a trecut exact pe deasupra aeroportului din Entebbe, unul dintre agenţi putând astfel să fotografieze pista şi clădirile adiacente. Filmul a fost trimis la Tel Aviv. Acolo, Kimche a propus o nouă strategie menită să-i deruteze pe teroriştii.

În cursul câtorva convorbiri telefonice avute cu palatul lui Amin, negociatorii israelieni de la Tel Aviv au explicat că guvernul lor era gata să accepte condiţiile teroriştilor. Un diplomat de la consulatul unei ţări europene din Uganda a fost folosit pentru a da credibilitate acestei capitulări aparente; acesta a fost sunat „în secret" pentru a vedea dacă putea negocia termeni acceptabili pentru teroriştii. Kimche i-a spus emisarului: „Nu trebuie să fie nici ceva prea umilitor pentru Israel, dar nici ceva imposibil de acceptat de către teroriştii." Diplomatul s-a dus repede la aeroport să transmită informaţia şi să redacteze documentul adecvat. Se ocupa încă de asta când operaţiunea Lovitura Fulgerătoare a intrat în faza finală.

Un Boeing 707 israelian fără însemne, care avea să fie folosit pe post de spital, a aterizat pe aeroportul din Nairobi. Era pilotat de militari din IDF care cunoşteau aeroportul din Entebbe. Între timp, şase agenţi ai Mossad-ului încercuiseră aeroportul respectiv; fiecare era echipat cu un aparat de emisie-recepţie de înaltă frecvenţă şi un dispozitiv electronic care bruia radarul din turnul de control. Era pentru prima oară când acesta din urmă era folosit în luptă.

La adăpostul întunericului, 50 de paraşutişti israelieni au ieşit din avionul-spital şi s-au îndreptat în viteză spre Lacul Victoria. Umflându-şi bărcile de cauciuc, au traversat întinderea de apă şi s-au oprit aproape de ţărmul ugandez, gata să ia cu asalt aeroportul din Entebbe. La Tel Aviv, operaţiunea de salvare fusese repetată până în cele mai mici amănunte; la momentul potrivit, un grup de avioane C-130 Hercules a traversat Marea Roşie, s-a îndreptat spre sud, s-a realimentat la Nairobi, iar apoi, trecând chiar pe deasupra copacilor, a coborât în viteză pe aeroportul din Entebbe.

Aparatele de bruiaj au funcționat impecabil. Autoritățile aeroportului încercau încă să-și dea seama ce se întâmpla când cele trei aparate Hercules și avionul-spital au aterizat. Trupele de comando au dat năvală în clădirea în care erau ținuți ostaticii. În acel moment, nu mai rămăseseră decât evrei. Cei de alte naționalități fuseseră eliberați de Amin, care se bucura din plin de acest moment de măreție pe scena mondială. Parașutiștii care așteptau să intervină nu au mai fost chemați. Au traversat înapoi lacul și s-au întors la Nairobi. De acolo, au fost luați de un alt avion israelian de transport și duși acasă.

În cinci minute – cu două minute mai repede decât fusese calculat – ostaticii au fost eliberați și toți teroriștii, omorâți, împreună cu 16 soldați ugandezi care îi păzeau pe prizonieri. Echipa de intervenție a pierdut un singur om, pe locotenentul-colonel Yonatan Netanyahu, fratele mai mare al viitorului prim-ministru Benjamin Netanyahu. Acesta avea să spună că politica sa intolerantă față de teroriști se datora morții lui Yonatan. Trei ostatici au fost și ei uciși.

Dorința lui David Kimche de a da teroriștilor o ripostă căreia să-i meargă vestea se împlinise cu vârf și îndesat. Operațiunea de salvare de la Entebbe a ajuns să fie considerată o carte de vizită a Mossad-ului într-o măsură mai mare chiar decât răpirea lui Adolf Eichmann.

Cu timpul, Kimche s-a implicat din ce în ce mai mult în acțiunile Mossad-ului contra OEP. Această luptă pe viață și pe moarte se ducea dincolo de granițele Israelului, pe străzile orașelor europene. Kimche era unul dintre strategii ce pregăteau terenul pentru asasinii Mossad-ului, *kidon*-ii. Aceștia acționau la Paris, München, Atena și în Cipru. Pentru Kimche, crimele se petreceau undeva departe; era ca pilotul unui bombardier care nu vede unde cad bombele. Asasinatele contribuiau la perpetuarea sentimentului de invincibilitate în Mossad: conform informațiilor furnizate de strategi, *kidon*-ii erau mereu cu un pas înaintea inamicului.

Într-o dimineață, Kimche a sosit la serviciu, găsindu-şi colegii în stare de şoc. Unul dintre cei mai experimentați *katsa* fusese asasinat la Madrid de un membru al OEP. Ucigaşul era contactul cu ajutorul căruia israelianul sperase să penetreze grupul.

Acum însă nu era timp de jelit. Fiecare om disponibil trebuia să răspundă la foc cu foc. Pentru Kimche, „era o vreme în care nu ne aşteptam la milă şi nici noi nu arătam milă nimănui".

Presiunea implacabilă continua: trebuiau găsite noi modalități de infiltrare a OEP şi descoperite suficiente lucruri despre funcționarea organizației în scopul asasinării liderilor săi. După părerea lui Kimche, „tăierea capului era singura cale de a face coada să nu se mai mişte". Primul cap de pe lista *kidon*-ilor era Yasser Arafat.

O altă amenințare, mult mai serioasă, începuse să-l preocupe pe Kimche: posibilitatea unui al doilea război de proporții cu arabii, condus de Egipt împotriva Israelului. Mossad-ul nu era însă decât o voce solitară în corul comunității israeliene de informații. Preocupările lui Kimche, repetate de superiorii săi, au fost respinse categoric de Aman, serviciul de informații militare. Strategii au subliniat că Egiptul tocmai îi expulzase pe cei 20 000 de consilieri militari ruşi, ceea ce trebuia interpretat ca un semn clar că preşedintele Egiptului, Anwar Sadat, căuta o soluție politică pentru Orientul Mijlociu.

Kimche tot nu era convins. Studiind toate documentele care ajungeau pe biroul său, trăgea din ce în ce mai mult concluzia că Sadat avea să lanseze un atac prin surprindere; cererile arabilor erau pur şi simplu imposibil de acceptat de către israelieni: Egiptul voia înapoi teritoriile ocupate şi crearea unui stat palestinian în Israel. Chiar dacă aceste condiții erau îndeplinite, Kimche era de părere că OEP îşi va continua totuşi campania sângeroasă până la îngenuncherea Israelului.

Neliniştea lui Kimche a crescut şi mai mult când a aflat că Sadat şi-a înlocuit ministrul de război cu un personaj mult mai

agresiv, a cărui primă măsură a fost să întărească apărarea Egiptului de-a lungul Canalului Suez. Comandanții egipteni mergeau cu regularitate în alte capitale arabe în căutare de sprijin. Sadat semnase cu Moscova un nou acord de achiziționare a armelor.

Pentru Kimche, semnele erau mai mult decât rele: „Nu se mai punea problema când avea să izbucnească războiul, ci în ce zi anume va începe."

Însă șefii Aman au continuat să ignore avertismentele transmise de Mossad. Aceștia le-au spus comandanților militari că, deși părea să înceapă războiul, vor avea „măcar o perioadă de avertizare de cinci zile", mai mult decât suficient pentru ca aviația militară israeliană să repete marele succes repurtat în timpul Războiului de Șase Zile.

Kimche a replicat că, în mod sigur, arabii au învățat ceva din greșelile trecutului. S-a trezit catalogat drept membru al „unui Mossad obsedat de război", acuzație care nu se potrivea deloc unui om foarte atent la vorbele sale. Tot ce putea face era să urmărească pregătirile egiptenilor și să încerce să deducă data probabilă a atacului.

Căldura sufocantă din acel august 1973 a făcut loc unui septembrie mai răcoros. Ultimele rapoarte ale agenților Mossad-ului referitoare la Canalul Suez arătau că pregătirile egiptenilor erau în toi. Geniștii aduceau ultimele modificări pontoanelor pentru ca trupele și blindatele să poată traversa cursul de apă. Când Mossad-ul l-a convins pe ministrul de externe al Israelului să ridice la ONU problema acestor pregătiri îngrijorătoare, reprezentantul egiptean a dat un răspuns liniștitor, spunând că „acestea sunt activități de rutină". Pentru Kimche, vorbele lui aveau „aceeași credibilitate" ca acelea rostite de ambasadorul Japoniei în SUA în ajunul atacului de la Pearl Harbor.

Și totuși explicația egipteanului a fost acceptată de Aman. Pentru Kimche, cel mai uimitor lucru a fost că, în octombrie, oriunde își arunca privirea iscoditoare, vedea din ce în ce mai

multe lucruri de rău augur: Libia tocmai naționalizase companiile petroliere occidentale, iar în statele producătoare de petrol din Golf se vorbea despre întreruperea livrărilor în Occident.

Cu toate acestea, strategii din Aman continuau să interpreteze într-o manieră lamentabilă informațiile furnizate de agenți. Când avioane militare israeliene au fost atacate de MiG-uri deasupra Siriei – incident încheiat cu victoria celor dintâi datorită cunoștințelor tactice dobândite de piloții israelieni în urma sustragerii MiG-ului din Irak – doborârea a 12 aparate de zbor siriene a fost considerată de Aman o dovadă în plus a faptului că, dacă arabii vor porni vreodată războiul, vor lua o bătaie la fel de zdravănă.

În noaptea de 5 spre 6 octombrie, Mossad-ul a primit cea mai clară dovadă că ostilitățile erau iminente și că totul putea fi o chestiune de numai câteva ore. Agenții și informatorii din Egipt raportau că Înaltul Comandament Militar egiptean intrase în alertă roșie. Dovezile nu mai puteau fi ignorate.

La ora 6, directorul Mossad-ului, Zvi Zamir, s-a întâlnit cu șefii Aman la Ministerul Apărării. Clădirea era aproape pustie: era Yom Kippur, cea mai mare sărbătoare evreiască, zi în care chiar și evreii nereligioși se odihnesc, iar toate serviciile publice, inclusiv postul național de radio, sunt închise. Radioul fusese întotdeauna mijlocul de mobilizare a rezerviștilor în caz de necesitate.

În cele din urmă, în virtutea dovezilor incontestabile prezentate de Mossad, s-a dat alarma pe tot teritoriul Israelului, anunțându-se că țara avea să fie atacată din două direcții, dinspre Siria la nord și dinspre Egipt la sud.

Războiul a început la 13.55, ora locală, în timp ce cabinetul israelian era încă în ședință de urgență, strategii din Aman asigurându-i pe miniștri că ostilitățile nu vor începe înainte de ora 18, ceea ce s-a dovedit a fi o simplă presupunere.

Niciodată în istoria comunității de informații din Israel nu se înregistrase un eșec atât de rușinos în ceea ce privește anticiparea

unui eveniment. Mulțimea dovezilor impecabile furnizate de David Kimche și alții fusese ignorată pe de-a-ntregul.

După încheierea războiului – Israelul smulgând iarăși victoria în ultima clipă – în eșaloanele superioare ale serviciului de informații militare au avut loc schimbări masive. Mossad-ul a fost din nou superior tuturor celorlalte servicii secrete israeliene, cu toate că și aici au avut loc modificări: Zamir a fost înlăturat din funcția de director general pe motiv că nu a fost suficient de convingător în raport cu omologii lui din Aman. Locul său a fost luat de Yitzhak Hofi.

Kimche a primit această numire cu sentimente contradictorii. În anumite privințe, Hofi era făcut din același aluat cu Meir Amit: aceeași ținută semeață, aceeași experiență pe câmpul de luptă, același fel de a fi sarcastic și aceeași incapacitate absolută de a-i tolera pe proști. Hofi era însă într-atât de franc, încât devenea grosolan, iar tensiunile dintre el și Kimche datau de pe vremea când aceștia se ocupau, printre altele, de instrucția recruților de la școala Mossad-ului. Hofi, cu mentalitatea sa intolerantă de *kibbutznik*, nu arătase niciun fel de îngăduință față de intelectualismul lipsit de vlagă al lui Kimche și nici față de accentul britanic rafinat cu care acesta se adresa elevilor. Acum însă Kimche nu mai era doar un agent experimentat, ci și adjunctul lui Hofi. Fusese promovat adjunct al directorului general cu puțin timp înainte de plecarea lui Zamir. Atât Hofi, cât și Kimche au acceptat faptul că trebuiau să lase deoparte neînțelegerile personale și să aibă grijă ca Mossad-ul să funcționeze în continuare cu eficiență maximă.

Kimche primise una dintre cele mai grele sarcini care revenise Mossad-ului: trebuia să se ocupe de „povestea libaneză". Războiul civil izbucnise în această țară la doi ani de la încheierea Războiului de Yom Kippur, iar când Kimche a început să se ocupe de „poveste", libanezii creștini luptau pentru o cauză pierdută. Așa cum, cu ani în urmă, Salman se dusese la ambasada israeliană de

la Paris pentru a face primii paşi în vederea sustragerii MiG-ului irakian, tot aşa, în septembrie 1975, un emisar al creştinilor ceruse Israelului armele de care aveau nevoie ca să nu fie anihilaţi. Cererea a ajuns pe biroul lui Kimche, care a văzut în asta un prilej ca Mossad-ul să dispară în „obscuritatea libaneză".

I-a spus lui Hofi că, din punct de vedere politic, era logic să-i „susţină într-o oarecare măsură" pe creştini împotriva musulmanilor care juraseră să distrugă Israelul. Încă o dată, părerea lui a fost acceptată. Israelul avea să le dea creştinilor suficiente arme ca să-i înfrunte pe musulmani, însă nu atât de multe încât să constituie un pericol pentru Israel. Mossad-ul a început să expedieze arme către Liban. Apoi, Kimche a plasat câţiva agenţi ai Mossad-ului în comandamentul creştinilor. În aparenţă, aceştia se aflau acolo pentru a-i ajuta pe creştini să utilizeze armele cu eficienţă maximă. În realitate, agenţii îi transmiteau în permanenţă lui Kimche informaţii care îi permiteau să fie la curent cu desfăşurarea războiului civil. Informaţiile au ajutat Mossad-ul să lanseze o serie de atacuri încununate de succes asupra poziţiilor fortificate ocupate de OEP în sudul Libanului.

Relaţiile serviciului cu creştinii s-au răcit însă în ianuarie 1976, când liderii acestora au invitat armata siriană să-i susţină în lupta împotriva Hezbollah-ului proiranian. Această grupare era considerată la Damasc o ameninţare. În câteva zile, mii de soldaţi sirieni experimentaţi au intrat în Liban, îndreptându-se spre graniţa cu Israelul. Creştinii au înţeles însă prea târziu că „s-au purtat întocmai ca Scufiţa Roşie care l-a invitat pe lup", cum s-a exprimat Kimche.

Încă o dată, creştinii libanezi au cerut ajutor Mossad-ului. Kimche şi-a dat seama însă că reţeaua de aprovizionare cu arme, creată de el cu multă migală, nu era suficientă. Era nevoie de o operaţiune logistică în toată regula. Au fost trimise creştinilor tancuri, rachete antitanc şi alte arme. Războiul civil din Liban scăpa de sub control.

Stema Mossad-ului. Pe margine se poate citi un verset din *Biblie:* „Unde lipsește cârmuirea, poporul cade; izbăvirea stă în mulțimea sfetnicilor." (Proverbele lui Solomon, 11, 14)

Reuven Shiloah (1909–1959) în drum spre Insula Rodos, unde Israelul a desfășurat, în 1949, tratative cu vecinii săi, Egipt, Liban, Iordania și Siria, în vederea încheierii unui armistițiu. Shiloah a fost primul director al Mossad-ului, din 1951, când serviciul a devenit operațional, până în 1952.

Isser Harel (1912–2003) a ocupat funcția de director al Mossad-ului între 1952 și 1963. Sub comanda sa, Mossad-ul l-a răpit pe criminalul de război Adolf Eichmann din Argentina și l-a adus în Israel spre a fi judecat.

Meir Amit (1921–2009) a condus Mossad-ul între 1963 și 1968. Este considerat de mulți cel mai bun ofițer de informații pe care l-a avut Israelul. Aici, într-o fotografie din 1957, de pe vremea când deținea o funcție de comandă în armata Israelului.

Zvi Zamir (n. 1925), într-o fotografie din 1966 (al doilea din dreapta). Zamir a fost al patrulea director general al Mossad-ului, pe care l-a condus între 1968 și 1974. A contribuit la organizarea operațiunii de pedepsire a membrilor grupării teroriste Septembrie Negru, care au ucis 11 sportivi israelieni în timpul Olimpiadei de la München din 1972.

Yitzhak Hofi (1927–2014) a fost șeful serviciului secret israelian în perioada 1974–1982. A cerut, în 1976, intervenția trupelor de comando ale forțelor armate israeliene în vederea salvării pasagerilor unei curse a companiei Air France, ținuți ostatici de teroriști pe Aeroportul Entebbe din Uganda.

© Biroul de Presă al Guvernului Israelului – Haim Zach

Nahum Admoni (n. 1929) s-a aflat în fruntea Mossad-ului între 1982 și 1989. În timpul mandatului său, a avut loc răpirea lui Mordechai Vanunu, care a dezvăluit presei britanice secrete cu privire la programul israelian de folosire a energiei atomice în scopuri militare. Fotografie din 2015.

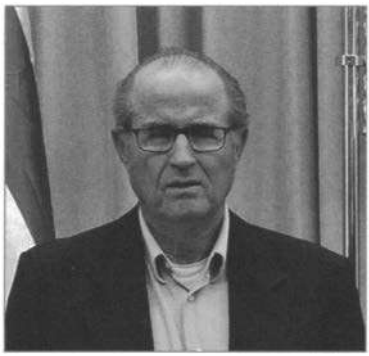

© Biroul de Presă al Guvernului Israelului – Haim Zach

Shabtai Shavit (n. 1939) a fost al șaptelea director general al Mossad-ului, funcție pe care a ocupat-o din 1989 până în 1996. A încercat să ducă mai departe procesul de apropiere dintre serviciul secret condus de el și Vatican, început de predecesorul său.

© Daoud Mizhrahi/AFP via Getty Images

Danny Yatom (n. 1945) a condus Mossad-ul între 1996 și 1998. „Prietenia [sa] cu cel care avea să ajungă mai târziu prim-ministru l-a ajutat pe Yatom să devină director al Mossad-ului, poziție care avea să pună în același timp capăt relației sale cu Netanyahu." Aici, într-o fotografie din 1997.

© Eli Itki

Efraim Halevy (n. 1934) a îndeplinit funcția de director general al Mossad-ului la cumpăna dintre milenii. În timpul mandatului său, în 1999, agenții israelieni l-au localizat pe liderul kurd Abdullah Öcalan, căutat de multă vreme de autoritățile turce, la ambasada Greciei de la Nairobi din Kenya.

© Gali Tibbon/AFP via Getty Images

Pașapoarte false, unul folosit de un agent al Mossad-ului (stânga), celălalt întrebuințat pentru a-l scoate în mod clandestin pe Adolf Eichmann din Argentina (dreapta).

© Biroul de Presă al Guvernului Israelului

Canonieră israeliană lângă Sharm El Sheikh în timpul Războiului de Șase Zile din 5–10 iunie 1967 dintre Israel, pe de o parte, și Egipt, Iordania și Siria, pe de altă parte. „Înaintea Războiului de Șase Zile din 1967, în fiecare bază aeriană sau cartier general al armatei egiptene se afla fie un *katsa*, fie un informator al Mossad-ului."

Centrul de Cercetări Nucleare de la Dimona, în Deșertul Negev, fotografiat de satelitul american de recunoaștere KH-4 Corona la 11 noiembrie 1968.

© Forțele de Apărare ale Israelului

În ziua de Yom Kippur (6 octombrie) a anului 1973, Egipt și Siria au lansat un atac prin surprindere împotriva Israelului. În fotografie, o echipă de sanitari a armatei israeliene evacuează de pe câmpul de luptă un soldat rănit.

Fotografie din 1994 în care se vede vechiul terminal al Aeroportului Entebbe din Uganda. Clădirea poartă și astăzi urmele dramaticei operațiuni de salvare a ostaticilor desfășurate de un comando israelian în 1976.

Papa Ioan Paul al II-lea, cu câteva secunde înainte de a fi împușcat în Piața San Pietro de la Vatican de Mehmet Ali Ağca la 13 mai 1981.

Prim-ministrul israelian Yitzhak Rabin, președintele SUA Bill Clinton și președintele OEP Yasser Arafat la ceremonia de semnare a acordurilor de la Oslo, desfășurată la Casa Albă la 13 septembrie 1993.

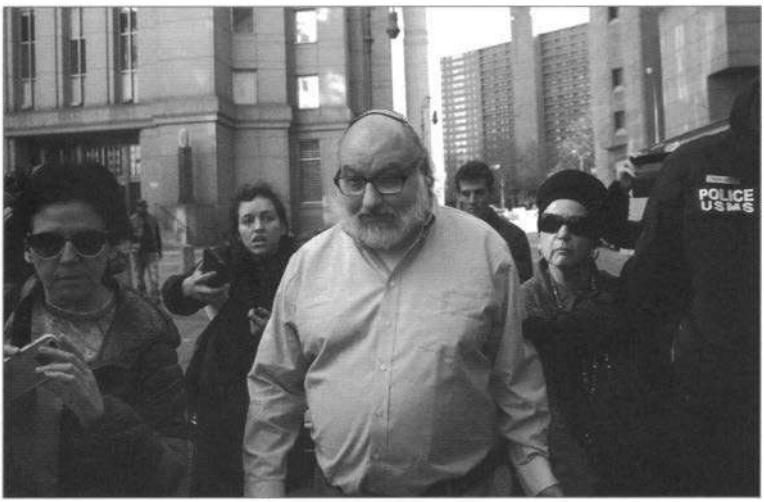

© Spencer Platt/Getty Images

Jonathan Pollard, un american condamnat pentru faptul de a fi transmis, la mijlocul anilor 1980, documente clasificate agenților israelieni, părăsind un tribunal din New York în urma eliberării din închisoare după 30 de ani, la 20 noiembrie 2015.

Folosind acest lucru ca pretext, Kimche a început propriul război de gherilă împotriva oii negre a Israelului, OEP. În curând, acesta s-a extins la șiiții libanezi. Libanul a devenit terenul de antrenament pe care Mossad-ul își perfecționa tacticile nu doar în ceea ce privește asasinatele, ci și în ceea ce privește războiul psihologic. Erau zilele de glorie ale celor care lucrau în clădirea înaltă, cu aspect monoton de pe bulevardul Regele Saul.

În interiorul clădirii, relațiile dintre Kimche și Hofi se stricau încetul cu încetul. Se zvonea că începuseră să aibă neînțelegeri violente cu privire la chestiuni practice; că Hofi se temea că adjunctul voia să-i ia locul; că Kimche credea că nu era destul de apreciat pentru contribuția sa incontestabilă. Nici în ziua de azi, Kimche nu vrea să discute despre aceste lucruri, spunând că el „nu va da temei unui zvon comentând".

În 1980, într-o dimineață de primăvară, David Kimche și-a folosit cardul de acces fără restricții, care înlocuise cele două chei, pentru a intra în clădire. Ajungând în birou, i s-a spus că Hofi voia să-l vadă numaidecât. A luat-o pe coridor, îndreptându-se spre biroul directorului general, a ciocănit și a intrat, închizând ușa în urma sa.

Ce s-a întâmplat acolo a intrat în legenda Mossad-ului ca un episod al vociferărilor, acuzațiilor și contraacuzațiilor. Cearta a durat 20 de minute electrizante. Apoi, Kimche a ieșit, tăcut, din birou. Cariera sa în Mossad luase sfârșit, însă activitatea lui în slujba Israelului avea să continue într-un teritoriu familiar, Statele Unite ale Americii. De data aceasta, nu avea să fie vorba despre furtul unor materiale nucleare, ci despre un scandal care, în cele din urmă, a devenit cunoscut sub numele de Irangate.

După ce, o vreme, s-a gândit la viitorul său, David Kimche a acceptat funcția de director general în Ministerul de Externe al Israelului. Postul se potrivea perfect capacității sale de a intra și de a ieși din diverse situații. I s-a dat astfel ocazia să-și folosească abilitățile pe scena internațională, la mare depărtare de Liban.

În SUA, povestea președintelui Nixon și a afacerii Watergate se apropia cu pași repezi de inevitabilul final. CIA era privită cu suspiciune, așa cum nu mai fusese privită de la moartea președintelui Kennedy, din cauza lucrurilor care ieșeau la iveală cu privire la activitățile agenției din timpul administrației Nixon.

Kimche a studiat fiecare aspect al dramei, „asimilând învățămintele desprinse dintr-o catastrofă care n-ar fi trebuit să se petreacă niciodată. Ideea principală era că Nixon n-ar fi trebuit să păstreze acele înregistrări. Fără ele, probabil că ar fi fost în continuare președinte".

Mai aproape de casă, ceea ce se întâmpla în Iran – lucru care interesa în permanență Israelul – îl preocupa și pe el. În condițiile în care Khomeini și liderii săi religioși țineau cu fermitate frâiele puterii, Kimche a fost de-a dreptul șocat de modul profund greșit în care CIA și Departamentul de Stat apreciaseră situația.

La Casa Albă era însă un nou președinte, Ronald Reagan, care promisese un nou început pentru CIA. Kimche aflase de la contactele pe care le avea la Washington că agenția avea să devină „asul din mânecă" al lui Reagan în politica externă. La conducerea CIA se afla William Casey. Instinctiv, Kimche și-a dat seama că acesta nu era un prieten al Israelului – dar asta nu însemna că nu putea fi păcălit la nevoie.

În munca sa, Kimche a urmărit îndeaproape operațiunile CIA din Afghanistan și America Centrală. Multe dintre acestea l-au uimit, considerându-le „operațiuni naive, de modă veche de culegere a informațiilor combinate cu asasinate destul de brutale".

Apoi, încă o dată, Kimche și-a îndreptat atenția spre Iran – și spre ce se întâmplase la Beirut.

La câteva luni după ce Kimche a preluat postul din Ministerul de Externe, Israelul a început să livreze arme Iranului cu acordul tacit al SUA. Acest ajutor era menit să slăbească regimul de la Bagdad ca parte a vechii tactici a Ierusalimului de a „juca la două capete", cum spunea Kimche.

Trei ani mai târziu, două evenimente au schimbat situația: la Beirut au fost uciși 241 de militari americani în urma unui atac terorist, iar americanii bănuiau tot mai mult nu doar că Mossad-ul știuse dinainte de acesta, ci și că serviciul secret iranian contribuise la pregătirea lui. Israelul a fost presat să oprească livrările de arme către Teheran. Tensiunea a crescut și mai mult în urma răpirii, torturării și morții lui William Buckley, șeful biroului CIA din Beirut. Unul după altul, alți șapte americani au fost luați ostatici de către grupări susținute de Iran.

Pentru dura administrație Reagan, care venise la putere promițând să lichideze terorismul, situația cetățenilor americani ținuți ostatici sub dărâmături în Beirut obliga la acțiune. De represalii nu putea fi vorba; ideea bombardării Teheranului, cum propunea Regan, a fost respinsă chiar și de consilierii săi cei mai intransigenți. O misiune de salvare putea eșua de asemenea, după părerea șefilor Delta Force*.

Apoi a avut loc o discuție între președinte și Robert McFarlane, un tip foarte zelos, fost pușcaș marin, la acea dată consilier pe probleme de securitate națională. Kimche avea să-și amintească faptul că, potrivit spuselor lui McFarlane, discuția se desfășurase în felul următor:

— De ce au nevoie cel mai mult iranienii, domnule președinte?

— Tu să-mi spui mie, Bob.

— De arme ca să se lupte cu irakienii.

— Atunci să le dăm ce vor. În schimb, ne vom lua înapoi oamenii.

În ciuda sfaturilor date de Casey și alți șefi de servicii secrete americane, Reagan și McFarlane susțineau ideea simplistă conform căreia, dându-le arme iranienilor, pe lângă faptul că *mullah*-ii s-ar fi simțit obligați să facă presiuni asupra grupării de la Beirut pentru a-i elibera pe ostatici, ar fi îmbunătățit relațiile administrației cu Teheranul. Un alt beneficiu ar fi putut fi acela al slăbirii poziției

* Unitate de elită a Armatei SUA.

Moscovei în Iran. Aşa a început ceea ce avea să fie cunoscut drept scandalul Irangate.

Colonelul de marină Oliver North a fost însărcinat să se ocupe cu livrarea armelor. North şi McFarlane au hotărât să excludă CIA din planurile lor. Amândoi erau oameni de acţiune. Mentalitatea de luptător le fusese de mare folos în Vietnam, iar din cele auzite de ei, şi evreii erau oameni de acţiune. Prin urmare, „era timpul să aducem Israelul în turmă", cum se exprima North. Exista în plus perspectiva personală de a vizita Ţara Sfântă; fiind un creştin convins, lui North îi surâdea ideea de a călca pe urmele paşilor lui Iisus.

Noul prim-ministru al Israelului, Yitzhak Shamir, a hotărât că o singură persoană era capabilă să se ocupe de solicitarea celor de la Washington şi, în acelaşi timp, să se asigure că interesele Israelului erau pe deplin apărate. La 3 iulie 1983, David Kimche a plecat să se întâlnească la Casa Albă cu McFarlane. Kimche a spus că, după părerea lui, afacerea, respectiv arme în schimbul ostaticilor, se putea realiza. A întrebat dacă CIA era „implicată activ". I s-a spus că nu.

La rândul său, McFarlane l-a întrebat pe Kimche cât de mult erau dispuşi cei din Mossad să se implice şi a adăugat: „În definitiv, ei fac munca informativă în străinătate." Kimche i-a răspuns că Yitzhak Rabin, ministrul apărării de atunci, şi Yitzhak Shamir au hotărât să excludă Mossad-ul şi să lase totul în seama lui. McFarlane a fost de acord. Kimche nu i-a spus că directorul Mossad-ului de la acea dată, Nahum Admoni, se temea, ca şi Casey, că afacerea era destul de riscantă.

McFarlane s-a dus la Spitalul Naval Bethesda pentru a-i prezenta lui Reagan, care se recupera după o operaţie de colon, punctele de vedere ale lui Kimche. Preşedintele a avut o singură întrebare: putea Kimche să garanteze că Israelul avea să păstreze secretul cu privire la afacerea respectivă? O scurgere de informaţii putea pune în pericol relaţiile pe care SUA le aveau cu alte state arabe moderate care

se temeau deja de radicalismul în creştere al regimului de la Teheran. Kimche susține că McFarlane l-a asigurat pe Reagan că Israelul va fi „pregătit de furtună". Afacerea s-a încheiat. Kimche s-a întors în Israel. Două săptămâni mai târziu, era din nou la Washington. La cină, i-a dezvăluit lui McFarlane planul său. Kimche avea să-şi amintească mai târziu cum s-a desfăşurat conversația.

— Să vă dau mai întâi vestea bună sau pe cea proastă? l-a întrebat Kimche pe McFarlane.

— Pe cea bună.

— Vom livra armele pentru dumneavoastră, folosind aceleași rute ca şi altădată.

— Nicio problemă, a spus McFarlane.

Datorită metodei lui Kimche, SUA urmau să nu aibă niciun contact direct cu Iranul, astfel încât atitudinea belicoasă a administrației cu privire la terorism nu avea să fie compromisă: embargoul impus de SUA Iranului nu era încălcat, iar ostaticii, odată eliberați, nu aveau să fie schimbați pe arme.

— Şi vestea proastă? a vrut să ştie McFarlane.

Kimche i-a spus că sursele sale bine plasate din Iran se îndoiau că *mullah*-ii puteau obține cu adevărat eliberarea ostaticilor din Beirut.

— Grupările radicale de acolo au scăpat de sub controlul Teheranului, i-a spus acesta amfitrionului său.

Dacă McFarlane a fost dezamăgit, nu a arătat-o. A doua zi, secretarul de stat George Shultz i-a spus lui Reagan, întors la Casa Albă, că riscurile erau prea mari. Dacă iranienii luau armele şi apoi dădeau totul în vileag pentru a-l pune într-o situație stânjenitoare pe „Marele Satan", cum numeau *mullah*-ii Statele Unite ale Americii? Asta nu ar fi determinat Irakul să se apropie şi mai mult de tabăra sovietică? Dar ostaticii? Situația lor ar fi putut fi şi mai rea. Discuțiile au continuat toată dimineața. Pe la prânz, Reagan era vizibil obosit. Când s-a hotărât, a făcut-o brusc. Președintele a acceptat propunerea ca SUA să înlocuiască toate armele vândute

Iranului de Israel. Încă o dată, Kimche s-a întors acasă având undă verde. Shamir a insistat totuşi să se ia toate măsurile necesare pentru ca el „să poată nega orice legătură cu chestiunea respectivă în caz că ar apărea vreo problemă".

În acest scop, Kimche a strâns pentru iniţierea operaţiunii un grup de personaje foarte pitoresc. Din el făceau parte Adnan Khashoggi, miliardarul saudit care obişnuia să mănânce caviar cu kilogramul şi se pricepea la fete fotogenice, şi Manacher Thorbanifer, fost agent al faimosului SAVAK, serviciul secret al şahului, care se comporta în continuare ca un spion, programând întâlniri în toiul nopţii. Era apoi misteriosul Yakov Nimrodi, care coordonase agenţi ai serviciului Aman şi care fusese cândva ataşatul militar al Israelului în Iran în timpul domniei şahului. Acesta era invariabil însoţit de Al Schwimmer, discretul fondator al Industriilor Aeriene Israeliene.

Khashoggi a intermediat un acord care avea să premeargă întreaga afacere. El urma să conducă un consorţiu care ar fi trebuit să despăgubească SUA dacă Iranul nu-şi îndeplinea obligaţiile şi, în mod asemănător, să apere interesele Iranului dacă armele nu erau conforme specificaţiilor. Pentru aceste garanţii, consorţiul urma să primească 10% în numerar, în dolari, din vânzarea tuturor armelor. În schimb, consorţiul avea să acţioneze şi ca un tampon, asigurând o imunitate rezonabilă atât guvernului iranian, cât şi celui american dacă ceva nu mergea bine. Toată lumea a înţeles că acest consorţiu nu trebuia să se afle sub control politic şi că va avea în primul rând interese economice.

La sfârşitul lui august 1985, primul avion cu arme din Israel a aterizat la Teheran. La 14 septembrie, unul dintre ostaticii americani, reverendul Benjamin Weir, a fost eliberat la Beirut. Pe măsură ce ritmul livrărilor s-a intensificat, alte personaje dubioase s-au alăturat consorţiului, printre acestea numărându-se şi Miles Copeland, fost cadru al CIA care, în ajunul detronării şahului, a trimis agenţi în pieţele din Teheran ca să împartă bancnote

de 100 de dolari celor care îndrăzneau să strige „trăiască șahul!". S-au implicat și alte figuri obscure, cum ar fi un fost ofițer al SAS care conducea, la Londra, o companie ce făcuse cândva Mossad-ului anumite servicii. Între timp, politicienii din Israel și cei de la Washington se făceau că nu văd nimic. Important era că operațiunea se desfășura sub nasul unei lumi care nu bănuia ce se întâmplă – cel puțin deocamdată.

În total, Iranul avea să primească 128 de tancuri americane, 200 000 de rachete Katiușa capturate în sudul Libanului, 10 000 t de obuze de toate calibrele, 3 000 de rachete aer-aer, 4 000 de puști și aproape 50 de milioane de cartușe.

De la baza aeriană din Marana, statul Arizona, peste 4 000 de rachete TOW au fost transportate în Guatemala, de unde urmau să-și înceapă lunga lor călătorie spre Tel Aviv. Din Polonia și Bulgaria au fost trimise 8 000 de rachete sol-aer SAM-7 și 100 000 de puști Kalașnikov. China a contribuit cu sute de rachete „Vierme de mătase", vehicule blindate și transportoare amfibii. Suedia a oferit proiectile de artilerie de 105 mm, iar Belgia, rachete aer-aer.

Armele au fost expediate cu certificate care dovedeau că Israelul era țara de destinație. De la bazele aeriene din Deșertul Negev, consorțiul a aranjat ca armele să fie transportate în Iran cu ajutorul unor curse-charter. Acesta a primit „un comision de manutanță" pentru fiecare transport, Iranul plătind cu bani aflați în băncile elvețiene. Suma s-a ridicat în final la 7 milioane de dolari. Israelul nu a primit nicio recompensă financiară, ci numai satisfacția de a vedea Iranul mărindu-și capacitatea de a ucide mai mulți irakieni în îndelungatul război dintre cele două țări. Pentru David Kimche era încă un exemplu de strategie „dezbină și stăpânește", pe care o susținea cu tărie.

Totuși instinctul bine format îi spunea acum că ceea ce începuse ca o „operațiune plăcută" era pe cale să scape de sub control. După părerea sa, „în consorțiu, avea prea multă putere cine nu trebuia să aibă".

Creându-l, acesta a demonstrat încă o dată pragmatismul politicii duse de Israel: țara era pregătită să ajute SUA fiindcă își dădea seama că nu putea supraviețui fără sprijinul Washington-ului în alte domenii. Era și un mod de a demonstra că Israelul putea acționa cu hotărâre pe scena internațională fără să se dea în vileag.

Kimche simțea însă că, pe măsură ce operațiunea continua, riscul de a fi descoperită era tot mai mare. În decembrie 1985, a spus consorțiului că nu va mai putea să se implice în activitățile acestuia – invocând vechiul pretext că avea prea multă treabă la Ministerul Afacerilor Externe.

Consorțiul i-a mulțumit pentru ajutor, oferindu-i o cină de despărțire la un hotel din Tel Aviv și comunicându-i că noul om de legătură avea să fie Amiram Nir, consilierul pe probleme de terorism al lui Peres. Kimche avea să recunoască mai târziu că acela a fost momentul în care operațiunea a început să alunece cu repeziciune spre autodistrugere. Dacă exista cineva care putea să strice totul, atunci Nir era acela. Fost ziarist, Nir dăduse câteva semne alarmante că, în mintea lui, adevăratul spionaj se confunda cu romanele cu James Bond care îi plăceau atât de mult. Avea aceeași slăbiciune fatală ca oamenii din Mossad care erau convinși că ziariștii îi puteau ajuta să-și atingă scopurile.

În aprilie 1999, David Kimche a demonstrat că nu își pierduse capacitatea de a interpreta în mod corect situația politică din Orientul Mijlociu. Yasser Arafat, cel pe care plănuise cândva să-l omoare, „fiindcă îmi era dușman de moarte și eram sigur că dispariția lui avea să fie o mare victorie pentru Israel", devenise acum, după părerea lui Kimche, „cea mai mare speranță a Israelului la o pace durabilă.

Domnul Arafat nu reprezintă nici acum întruchiparea ideii mele de vecin perfect, dar este singurul lider palestinian în stare să facă Israelului concesii și să nu piardă puterea și sprijinul poporului său".

Kimche credea că a găsit ceva în comun cu Arafat. Era convins că liderul OEP a ajuns în sfârșit să recunoască ceea ce Kimche înțelesese cu un sfert de secol mai înainte, „adevărata amenințare pe care fundamentalismul islamic o reprezenta în noul mileniu".

Șezând în micul său birou care dădea spre o grădină înfloritoare, Kimche a fost în măsură să emită o judecată echilibrată. „Nu pot ierta faptul că vechiul meu dușman a aprobat, cu decenii în urmă, uciderea compatrioților mei. Dar tot de neiertat ar fi să i se refuze lui Arafat – și israelienilor – șansa de a pune capăt odată pentru totdeauna vărsării de sânge."

Capitolul 8

ORA şi monstrul

Uriaşul hol al Hotelului Palestina-Meridian din Bagdad era, ca de obicei, înţesat de lume în acea ultimă zi de vineri din aprilie 1988, iar atmosfera era una de bucurie. Irakul tocmai câştigase o bătălie decisivă împotriva Iranului în Golful Basra şi toată lumea era de părere că acest război sângeros, care dura de şapte ani, se apropia de sfârşit.

Victoria iminentă a Irakului putea fi atribuită, cel puţin în parte, străinilor care stăteau acum în hol, îmbrăcaţi în sacouri bine croite şi pantaloni călcaţi impecabil, afişând eternul zâmbet al oamenilor de afaceri prosperi. Erau traficanţi de arme, veniţi să vândă ultimele noutăţi în materie de armament, deşi rareori foloseau acest cuvânt, preferând expresii mai neutre, cum ar fi „interfaţă optimă", „sisteme de control", „capacitate de creştere". Aceştia reprezentau industriile de armament ale Europei, Uniunii Sovietice, SUA şi Chinei. Limba lor comună era engleza, pe care o vorbeau într-o mare varietate de dialecte.

Amfitrionii lor irakieni nu aveau nevoie de traducere: li se oferea o gamă întreagă de bombe, torpile, mine şi alte dispozitive distructive. Broşurile care circulau din mână în mână înfăţişau elicoptere cu nume desprinse parcă din desenele animate: „Cavalerul mării", „Chinook", „Armăsarul mării". Unul dintre elicoptere, „Mama mare", putea transporta un mic pod, altul, „Incredibila maşină", putea transporta un întreg pluton. Broşurile prezentau

arme care puteau trage până la 2 000 de focuri pe minut sau puteau lovi o țintă mișcătoare, în deplină obscuritate, cu ajutorul unui mecanism electronic. Orice tip de armă era de vânzare.

Cumpărătorii vorbeau un limbaj ezoteric, pe care traficanții îl înțelegeau: „douăzeci în ziua respectivă", „treizeci la jumate-jumate minus una" ceea ce însemna: 20 de milioane de dolari în ziua livrării sau 30 de milioane de dolari pentru un transport, plătibili jumătate cu banii jos și restul cu o zi înainte de expedierea armelor. Toate plățile se făceau în dolari americani, valuta preferată încă în această lume închisă.

Tot acest bazar în continuă mișcare, în care negustorii și clienții stăteau de vorbă la un ceai de mentă era supravegheat de ofițeri ai Da'lrat Al-Mukhabarat Al-Amah, principalul serviciu irakian de informații, controlat de Sabba'a, fratele vitreg al lui Saddam Hussein, aproape la fel de înspăimântător ca și el.

Unii dintre traficanții de arme se mai aflaseră în holul hotelului cu șapte ani în urmă, într-o zi complet diferită de aceasta, când amfitrionii lor, uluiți, le-au spus că Israelul, un dușman mai urât decât Iranul, a dat o puternică lovitură mașinăriei militare irakiene.

De la formarea statului evreu, între Israel și Irak existase un război declarat. Israelul avea încredere că forțele sale convenționale puteau să câștige războiul. În 1977 însă, Mossad-ul a descoperit că guvernul francez, care înzestrase Israelul cu capacități nucleare, furnizase și Irakului un reactor și „asistență tehnică". Instalația se găsea la Al-Tuweitha, la nord de Bagdad.

Aviația israeliană a început să facă planuri de bombardare a amplasamentului înainte ca reactorul să se „înfierbânte" de la barele de uraniu din interior. Distrugerea sa atunci ar fi provocat un număr mare de morți și contaminare pe scară largă, transformând Bagdadul și o însemnată parte a Irakului într-un deșert radioactiv și aducând condamnarea internațională a Israelului.

Din aceste motive, Yitzhak Hofi, şeful Mossad-ului la vremea aceea, s-a opus raidului, argumentând că un atac aerian s-ar fi soldat cu un număr mare de victime şi în rândul tehnicienilor francezi şi ar fi dus la izolarea Israelului de statele europene pe care încerca să le convingă de intenţiile sale paşnice. De asemenea, bombardarea reactorului ar fi pus capăt efectiv manevrelor delicate menite să convingă Egiptul să semneze un tratat de pace.

Hofi s-a trezit stăpân peste o casă dezbinată. Câţiva dintre şefii lui de departamente se certau că nu exista altă alternativă decât neutralizarea reactorului. Saddam era un duşman necruţător; dacă ar fi obţinut arma nucleară, nu ar fi ezitat să o folosească împotriva Israelului. Şi apoi de când era interesat Israelul să-şi facă prieteni în Europa? America era singura care conta, iar de la Washington se auzea că distrugerea reactorului nu avea să aducă Israelului decât o mică mustrare din partea administraţiei americane.

Hofi a schimbat tactica. A sugerat SUA să exercite presiuni diplomatice pentru a convinge Franţa să nu livreze reactorul. Washington-ul a primit un refuz tăios de la Paris. Atunci, Israelul a ales o cale mai directă. Hofi a trimis o echipă de *katsa* să descindă la uzina franceză din La Seine-sur-Mer de lângă Toulon, unde se construia miezul reactorului irakian. Acesta a fost distrus de o organizaţie de care nimeni nu mai auzise până atunci, Grupul Ecologic Francez. Însuşi Hofi alesese acest nume.

În vreme ce francezii s-au apucat să construiască un nou miez, irakienii l-au trimis pe Yahya Al-Meshad, membru al Comisiei pentru Energie Atomică, la Paris să se ocupe de expedierea combustibilului nuclear la Bagdad. Hofi a trimis o echipă să-l asasineze. În vreme ce unii agenţi patrulau pe străzile dimprejur, doi membri ai echipei au folosit o cheie universală pentru a pătrunde în dormitorul lui Al-Meshad. I-au tăiat beregata şi l-au înjunghiat în inimă. Camera a fost răvăşită ca să pară că a avut loc un jaf. O prostituată dintr-o cameră alăturată le-a spus poliţiştilor că l-a „servit" pe omul de ştiinţă cu câteva ore înainte de crimă. Mai târziu, în timp

ce era ocupată cu un alt client, fata a auzit o „mișcare neobișnuită" în camera lui Al-Meshad. La câteva ore după ce a declarat aceste lucruri la poliție, ea a fost lovită de o mașină și a murit. Șoferul a fugit, iar mașina n-a fost găsită niciodată. Echipa *kidon* a luat un avion al companiei El Al cu destinația Tel Aviv.

În ciuda acestei noi lovituri primite, Irakul, ajutat de Franța, nu a renunțat la intenția de a ajunge o putere nucleară. La Tel Aviv, aviația israeliană și-a continuat pregătirile în vreme ce șefii serviciilor de informații se certau cu Hofi în privința permanentelor sale obiecții. Șeful Mossad-ului a fost provocat de un adversar neobișnuit. Adjunctul său, Nahum Admoni, susținea că distrugerea reactorului nu era esențială, dar că ea „ar constitui o lecție pentru ceilalți arabi cu idei mărețe".

În octombrie 1980, dezbaterea s-a aflat pe agenda tuturor întâlnirilor cabinetului condus de Menachem Begin. Au fost reanalizate argumentele cunoscute. Treptat, Hofi a rămas singurul care se împotrivea atacului. Cu toate acestea, el a continuat să lupte, prezentând rapoarte bine întocmite, conștient fiind că-și scrie de fapt propriul necrolog profesional.

Admoni își manifesta tot mai mult disprețul față de poziția lui Hofi. Cei doi, prieteni apropiați în trecut, au devenit simpli colegi. Relațiile dintre ei s-au răcit. Cu toate acestea, au mai trecut șase luni de conflict înverșunat între șeful Mossad-ului și personalul superior al serviciului până când Statul-Major General a aprobat atacul de la 15 martie 1981.

Acesta a fost o capodoperă de tactică militară. Opt bombardiere F-16, escortate de șase avioane de vânătoare F-15 au trecut în zbor razant pe deasupra dunelor, traversând Iordania și îndreptându-se spre Irak. Au ajuns la țintă la momentul stabilit, 17.34, ora locală, la câteva minute după ce echipa de constructori francezi a părăsit zona. Au fost nouă morți. Centrala nucleară a fost transformată în ruine. Avioanele s-au întors la bază fără probleme. Cariera lui Hofi în Mossad s-a încheiat. I-a luat locul Admoni.

Acum, în această dimineață de aprilie a anului 1988, traficanții de arme care, cu șapte ani în urmă, își compătimiseră gazdele șocate de atacul israelian – înainte să vândă Irakului aparatură radar performantă – ar fi fost uimiți să știe că în hotel se afla un agent al Mossad-ului care își nota numele lor și ceea ce aveau de vânzare.

În vinerea respectivă, puțin mai devreme, afacerile din hol fuseseră temporar întrerupte de sosirea lui Sabba'a al-Tikriti, șeful poliției secrete irakiene, însoțit de gărzile lui de corp. Fratele vitreg al lui Saddam Hussein s-a îndreptat spre lift și a urcat până la ultimul etaj, unde se afla un apartament. Acolo îl aștepta o prostituată înaltă și durdulie, adusă special de la Paris ca să-i satisfacă plăcerile. Era o treabă bine plătită, dar și foarte riscantă. Unele dintre târfele venite aici înainte dispăruseră pur și simplu după ce Sabba'a terminase cu ele.

Șeful securității a plecat pe la mijlocul după-amiezii. La scurt timp, dintr-un apartament învecinat cu cel al prostituatei, a ieșit un tânăr înalt, îmbrăcat cu o haină albastră de bumbac și pantaloni largi. Avea un aer puțin efeminat și ticul de a-și mângâia mustața sau de a-și freca fața, ceea ce-i sporea oarecum vulnerabilitatea.

Se numea Farzad Bazoft. În registrul hotelului – din care o copie îi fusese trimisă ca de obicei lui Sabba'a – Bazoft se trecuse „șef al corespondenților străini" ai ziarului *The Observer*, cunoscutul periodic duminical englezesc. Descrierea era inexactă: numai reporterii care erau angajați ai ziarului și lucrau în străinătate se puteau numi „corespondenți străini". Bazoft era un ziarist independent care, în ultimul an, colaborase cu ziarul *The Observer* și scrisese câteva articole pe teme legate de Orientul Mijlociu. Recunoscuse în fața altor ziariști care se aflau cu el la Bagdad că, în asemenea deplasări, obișnuia să se dea drept șef al corespondenților străini ai ziarului respectiv pentru că așa obținea cea mai bună cameră de hotel. Această minciună nevinovată făcea parte din farmecul său oarecum copilăresc.

Colegilor din presă le era necunoscută o parte obscură a personalității sale, care i-ar fi putut pune în pericol dacă ar fi bănuit vreodată că aveau o legătură cu adevăratul motiv al ședерii lui Bazoft la Bagdad. Bazoft era spion al Mossad-ului.

Fusese recrutat după ce, cu trei ani în urmă, sosise la Londra de la Teheran, unde criticile sale la adresa regimului Khomeini îi puseseră viața în pericol. Ca multor altora înaintea lui, Londra i s-a părut străină, iar englezii cam rezervați. A încercat să-și găsească un loc între membrii comunității iraniene din exil și, pentru o vreme, bogatele sale cunoștințe cu privire la structura politică de la Teheran au făcut să fie bine-venit la mesele acestora. Curând însă, vederea acelorași chipuri familiare a început să nu-l mai intereseze pe ambițiosul și neliniștitul tânăr.

Bazoft s-a apucat să caute ceva mai interesant decât disecarea informațiilor sosite de la Teheran. A început prin a stabili contacte cu dușmanul Iranului, Irakul. La mijlocul anilor 1980, erau mulți irakieni la Londra. Britanicii îi apreciau foarte mult deoarece considerau Irakul nu numai unul dintre principalii importatori ai mărfurilor lor, ci și o țară care, sub Saddam Hussein, avea să atenueze amenințătorul fundamentalism islamic al regimului Khomeini.

Bazoft s-a hotărât să meargă la petrecerile irakienilor. Noii lui amfitrioni erau mai relaxați și își „dădeau drumul la gură" mai ușor decât iranienii. Erau de asemenea captivați de manierele lui elegante și de nesfârșitele sale vorbe de duh despre ayatollahii de la Teheran.

La una dintre aceste petreceri se aflase și un om de afaceri irakian, Abu al-Hibid. Îl ascultase pe Bazoft – care era puțin amețit la sfârșitul serii – mărturisind la nesfârșit faptul că ambiția lui era să devină reporter și că eroii săi erau Bob Woodward și Carl Bernstein, care fuseseră responsabili de căderea președintelui Nixon. Bazoft i-a spus lui Abu al-Hibid că va muri fericit dacă va putea să-l dea jos pe Khomeini. La vremea respectivă, scria

articole pentru un ziar iranian de mică circulație adresat exilaților din Marea Britanie.

Abu al-Hibid era pseudonimul unui *katsa* născut în Irak. În următorul raport trimis Tel Aviv-ului, el a inclus o notă despre Bazoft, despre activitatea și aspirațiile sale. Nu era nimic neobișnuit în asta; săptămânal, erau transmise sute de nume și toate ajungeau în baza de date a Mossad-ului.

Dar, acum, Nahum Admoni era șef al Mossad-ului și voia să dezvolte noi contacte în Irak. Agentul londonez a primit instrucțiuni să încerce să și-l facă prieten pe Bazoft. În timpul discuțiilor tihnite de la cină, Bazoft s-a plâns lui al-Hibid că editorii săi nu-i valorificau pe deplin potențialul. Amfitrionul lui i-a sugerat să încerce să pătrundă în presa britanică destinată marelui public. Nu se putea să nu existe un loc pentru un reporter cu bune aptitudini lingvistice și vaste cunoștințe despre Iran. Al-Hibid i-a sugerat că BBC ar putea fi un punct de pornire bun.

În această instituție lucrau diverși *sayanim*-i a căror misiune era să urmărească emisiunile care aveau să se transmită despre Israel și să fie cu ochii pe cei care colaborau cu serviciul de limbă arabă al BBC. Nu se va ști niciodată cu certitudine dacă un *sayan* a avut un rol direct în angajarea lui Bazoft, dar, curând după ce l-a cunoscut pe Al-Hibid, acesta a fost angajat de BBC. I s-a dat să investigheze ceva. S-a descurcat. A urmat altceva. Redactorii de știri puteau avea încredere în capacitatea lui Bazoft de a descifra intrigile politice de la Teheran.

La Tel Aviv, Admoni a decis că era vremea să facă următoarea mișcare. În timp ce, în SUA, ieșeau la lumină revelațiile privind Irangate, șeful Mossad-ului a hotărît să dezvăluie rolul jucat în scandal de Yakov Nimrodi, fost agent al Aman. Acesta fusese membru al consorțiului creat de David Kimche și se folosise de propria experiență în domeniul spionajului pentru a ține departe Mossad-ul de ceea ce se întâmpla. Om abil și priceput la vorbă, Nimrodi a reușit, în momentul începerii operațiunii „arme contra

ostatici", să-l determine pe secretarul de stat George Schultz să declare că „agenda israelienilor nu coincide cu a noastră și nu ne-am putea bizui întru totul pe ei în privința Iranului".

Când Kimche s-a retras din consorțiu, Nimrodi a mai rămas o vreme. Cum însă ecourile de la Washington se amplificau, devenind din ce în ce mai stânjenitoare pentru Israel, fostul agent al Aman a dispărut din nou în obscuritate. Admoni, criticând felul în care Nimrodi se purtase cu Mossad-ul, avea alte planuri: voia să-l umilească public pe Nimrodi și, în același timp, să dea un impuls carierei lui Bazoft, astfel încât acesta să poată fi de mai mult folos Mossad-ului.

Al-Hibid i-a dat reporterului suficiente amănunte în așa fel încât să înțeleagă că aceasta ar putea fi marea lui lovitură. A dus povestea la ziar. A fost publicată cu referiri la „un israelian misterios, Nimrodi, implicat în Irangate". Curând, Bazoft a devenit colaborator permanent la *The Observer*. În cele din urmă, i s-a dat un birou numai lui – un premiu râvnit de oricine nu făcea parte din personal. Aceasta însemna că nu mai trebuia să-și plătească telefoanele pe care le dădea când urmărea o poveste de la el de acasă și că avea dreptul să i se deconteze cheltuielile făcute cu distracțiile. Avea să fie plătit însă, mai departe, pentru fiecare articol. Era stimulat astfel să caute mai multe subiecte și să facă tot posibilul să meargă în Orientul Mijlociu. În aceste deplasări, avea totul plătit și, ca toți reporterii de altfel, reușea să îi facă pe cei de la ziar să-i dea mai mulți bani decât cheltuise de fapt. Lipsa banilor fusese întotdeauna o problemă pentru Bazoft, dar el ascundea cu grijă acest lucru de colegii de la *The Observer*. În mod sigur, nimeni dintre cei care îl ascultau vorbind ore în șir la telefon în persană n-ar fi bănuit că are de a face cu un hoț condamnat. Bazoft stătuse 18 luni la închisoare pentru un jaf la o societate de construcții. Pronunțând sentința, judecătorul a hotărât ca Bazoft să fie deportat după eliberare. Bazoft a făcut apel pe motiv că avea să fie executat dacă îl trimiteau

înapoi în Iran. Deşi apelul a fost respins, i s-a acordat o „dispensă excepţională", permiţându-i-se să rămână în Marea Britanie pe o perioadă nedefinită. Cauzele care au determinat luarea acestei decizii neobişnuite au rămas ascunse într-un seif de la Ministerul britanic de Interne.

Nu se ştie nici azi dacă Mossad-ul, sesizând potenţialul lui Bazoft, a intervenit la guvernul britanic printr-un *sayan* bine plasat cu scopul de a rezolva situaţia. Este însă o posibilitate care nu poate fi ignorată.

După eliberarea din închisoare, Bazoft a început să aibă stări depresive, pe care le trata cu medicamente homeopatice. Acest lucru a fost descoperit de un agent al Mossad-ului. Mai târziu, scriitorul englez Rupert Alison, membru al Parlamentului din partea Partidului Conservator şi expert în metode de recrutare a agenţilor de informaţii, avea să afirme că o personalitate ca a lui Bazoft a făcut din acesta o ţintă ideală pentru Mossad.

La un an de la prima lor întâlnire, al-Hibid l-a recrutat pe Bazoft. Cum şi unde s-a întâmplat asta nu ştim. Banii trebuie să fi fost un stimulent puternic pentru Bazoft, aflat încă în lipsă de mijloace. Iar pentru cineva care vedea adeseori viaţa la modul dramatic, posibilitatea de a-şi împlini un vis – acela de a fi spion ca alt corespondent celebru, Philby, care lucrase şi el cândva pentru *The Observer* ca acoperire pentru activităţile sale de spion sovietic – trebuie să fi fost de asemenea un factor hotărâtor.

Adevărul este că Bazoft a început să-şi construiască o reputaţie proprie; ştia să suplinească lipsa de stil cu o solidă muncă de cercetare. Toate informaţiile pe care le obţinea despre Iran ajungeau la un *katsa* londonez. Pe lângă articolele pe care le scria pentru *The Observer*, Bazoft primea sarcini şi de la Independent Television News şi Mirror Group Newspapers. La vremea aceea, redactorul responsabil cu ştirile externe de la *Daily Mirror* era Nicholas Davies. Îmbrăcat în costumul său stil safari, Davies părea desprins din

paginile romanului *Scoop* de Evelyn Waugh*. Ca orice reporter, avea înclinație spre bârfă, rezista bine la băutură și era gata oricând să dea de băut. Nu numai că nu scăpase de accentul din nordul Angliei, dar colegii lui spuneau că petrecea ore în șir perfecționându-și vorbirea melodioasă. Femeile erau atrase de manierele sale și de felul poruncitor în care comanda masa și alegea o sticlă de vin bun. Adorau mentalitatea sa de atotcunoscător, felul în care vorbea despre locuri îndepărtate ca și cum făceau parte din domeniul lui. Noaptea târziu, la un pahar în plus, povestea despre aventuri pe care cinicii le considerau pure fabulații.

Nicio secundă, nimeni – nici colegii săi de la *Mirror*, nici vastul cerc de prieteni din afara ziarului, nici chiar soția sa, Janet, o actriță australiană care jucase în serialul BBC de mare succes *Dr. Who* – nu a știut că Nahum Admoni autorizase recrutarea lui Davies.

Davies a susținut mereu că, și dacă ar „fi fost abordat", n-ar fi devenit niciodată agent al Mossad-ului și că prezența sa în holul hotelului în acea după-amiază de vineri din aprilie se datora pur și simplu calității sale de jurnalist care îi urmărea la lucru pe traficanții de arme. Ulterior, nu și-a putut aminti ce a vorbit cu Bazoft în hol, dar a spus: „Îmi închipui că era vorba despre ceea ce se petrecea acolo." A refuzat să dea amănunte, menținându-și cu fermitate poziția.

Cei doi au mers în Irak împreună cu alți colegi (printre ei și autorul cărții de față, din partea Press Asociation, serviciul național de presă din Marea Britanie). În timpul zborului de la Londra, Davies și-a întreținut colegii cu povești deocheate despre Robert Maxwell, care a cumpărat în cele din urmă Mirror Newspapers. L-a numit „monstrul sexual cu o poftă nepotolită de a-și seduce secretarele". Davies a dat totuși de înțeles că era un apropiat al lui Maxwell: „E un adevărat iad să fii alături de Căpitanul Bob; știe că știu prea multe ca să mă dea afară." Afirmația lui

* Cartea, apărută în 1938, este o satiră la adresa jurnalismului de senzație și a corespondenților de presă.

Davies că era invulnerabil datorită lucrurilor pe care le știa despre viața magnatului a fost catalogată de ascultătorii săi drept o exagerare.

În timpul zborului, Farzad Bazoft a fost tăcut. A discutat puțin cu ceilalți, rezumându-se la a vorbi în persană cu stewardesele. Pe aeroportul din Bagdad, cunoștințele sale lingvistice au ajutat la o mai bună înțelegere cu „gărzile de corp" irakiene repartizate grupului. În șoaptă, Davies a spus că acestea erau de fapt agenți de securitate. „Tâmpiții ăștia n-ar fi în stare să recunoască un spion nici dacă ar purta un semn", a afirmat, profetic, Davies.

La hotel, omul de la *Daily Mirror* i-a informat pe tovarășii săi de drum că el se afla acolo doar pentru că era „teribil de plictisit de Londra". A lăsat să se înțeleagă însă că nu avea nicio intenție de a se conforma itinerarului oficial, care includea o vizită pe câmpul de luptă de la Basra, unde armata irakiană era nerăbdătoare să arate prada de război capturată după victoria asupra forțelor iraniene. Bazoft a spus că, după părerea lui, excursia în sud, spre zona Golfului, nu avea să prezinte interes pentru ziar.

În seara acelei zile de vineri din aprilie 1988, după ce a stat ore întregi în holul hotelului uitându-se la acel du-te-vino al traficanților de arme și după ce a avut câteva discuții cu Davies, Farzad Bazoft a mâncat singur în braseria hotelului. A refuzat invitația unor reporteri londonezi, motivând că trebuia să-și revizuiască programul. În timpul mesei, a fost chemat în hol, la telefon. S-a întors câteva minute mai târziu, cu un aer gânditor. A comandat desertul, dar a plecat brusc de la masă, ignorând glumele deplasate ale unora dintre reporteri legate de faptul că ar fi avut vreo fată ascunsă pe undeva.

Nu s-a mai întors până a doua zi. Acum părea și mai încordat, spunându-i, printre alții, lui Kim Fletcher – un jurnalist independent care lucra pe atunci pentru *Daily Mail* – că „voi n-aveți nicio problemă, sunteți născuți și crescuți în Marea Britanie. Eu sunt iranian. Asta mă face să fiu diferit de voi". Fletcher nu a fost

singurul din grupul de jurnaliști care s-a întrebat dacă nu cumva „Bazoft a început iar să ne bată la cap cu cât de greu este să ai un trecut ca al lui".

Bazoft și-a pierdut ziua plimbându-se în holul hotelului sau la el în apartament. A părăsit hotelul în două rânduri, pentru scurte perioade. În hol, a avut câteva discuții cu Nicholas Davies, care a spus ulterior că Bazoft se „ocupa de o poveste, întrebându-se dacă va obține ceea ce-și dorește". În ceea ce-l privește, redactorul știrilor externe de la *Daily Mirror* a anunțat că nu va scrie nimic, pentru că „nu este nimic aici care să-l intereseze pe Căpitanul Bob".

În acea după-amiază, Bazoft a mai plecat o dată de la hotel. Ca de obicei, era urmărit de o gardă de corp irakiană. Când însă a reapărut, Bazoft era singur. Reporterii l-au auzit spunându-i lui Davies că n-avea „să se lase urmărit peste tot ca o cățea în călduri".

Râsul lui Davies n-a reușit să-l înveselească însă pe Bazoft. Încă o dată, acesta s-a dus la el în apartament. Când a reapărut în hol, le-a spus mai multor reporteri că nu se va mai întoarce la Londra cu ei.

— A intervenit ceva, a zis el pe un ton misterios pe care îi plăcea să-l folosească uneori.

— Ar trebui să fie o poveste foarte interesantă ca să mă facă să rămân aici, a spus Fletcher.

Câteva ore mai târziu, Bazoft a părăsit hotelul. A fost ultima oară când l-au văzut tovarășii săi, până când a apărut într-un material video difuzat în toată lumea de regimul irakian la șapte săptămâni după arestarea sa, în care recunoștea că era spion al Mossad-ului.

În tot acest timp, Bazoft s-a aflat într-o misiune care ar fi pus la grea încercare până și un *katsa* bine antrenat. I se ordonase să descopere cât de avansate erau planurile lui Gerald Bull de a furniza Irakului o superarmă. Faptul că i se dăduse o astfel de sarcină arăta în mod limpede în ce măsură erau pregătiți să-l exploateze șefii lui. Mossad-ul avusese grijă să se asigure că, dacă

Bazoft era prins, să pară că acesta lucra pentru Defence Systems Limited (DSL), o companie cu sediul la Londra. Când Bazoft a fost arestat în apropierea unuia dintre poligoanele în care era testată superarma, agenții irakienii au descoperit că acesta era în posesia unor documente care indicau faptul că sunase de mai multe ori de la hotel la birourile DSL. Compania a negat că l-ar cunoaște pe Bazoft, precum și că ar avea vreo legătură cu Mossad-ul.

În materialul video, Bazoft privește uneori în gol, apoi clipește iute și aruncă o privire în încăpere, în care se vede doar o draperie cu motive florale. Arată ca un om care nu crede că are cum să împiedice propria anihilare.

Psihologii Mossad-ului din Tel Aviv au studiat materialul cadru cu cadru. Pentru ei, dezintegrarea lui Bazoft a urmat același scenariu pe care anchetatorii israelieni l-au remarcat în momentul în care l-au interogat pe un terorist căzut prizonier. La început, Bazoft a trăit probabil un sentiment de neîncredere, de negare instinctivă a faptului că ceea ce se întâmplă i se întâmplă cu adevărat lui. Apoi a fost copleșit de un gând brusc și zguduitor: lui i se întâmpla cu adevărat. În această fază, neajutoratul reporter e posibil să fi experimentat alte două reacții: frica paralizantă și impulsul de a vorbi. Probabil că acesta a fost momentul în care a mărturisit în materialul video că este agent al Mossad-ului.

Tonul său monoton indica faptul că, în captivitate, avusese atacuri de depresie exogenă, ca urmare a faptului că a fost îndepărtat din mediul familiar și a schimbării totale a stilului de viață. Probabil că se simțea obosit în permanență, iar somnul la care avea dreptul nu era suficient. Și toate astea se întâmplau într-un moment în care autoacuzarea atinsese punctul cel mai distrugător și în care senzația de deznădejde era maximă. Probabil că autoacuzarea pusese stăpânire pe el. Asemenea prizonierului din *Procesul* lui Kafka, probabil că se simțea „prost" din cauza felului în care se purtase și a faptului că pusese în pericol viața celorlalți.

În materialul video, ochii lui Bazoft trădau faptul că acesta fusese drogat. Farmacologilor Mossad-ului le-a fost imposibil să-și dea seama despre ce droguri era vorba.

Nahum Admoni știa că o mărturisire atât de abjectă ca aceea era preludiul execuției lui Bazoft. Șeful Mossad-ului a ordonat specialiștilor săi în război psihologic să lanseze o campanie prin care să se abată atenția de la întrebările stânjenitoare privind legătura dintre Bazoft și Mossad.

După puțin timp, membri ai Parlamentului britanic au criticat în mod public ziarul *The Observer* pentru trimiterea lui Bazoft în Irak. În același timp, reporterilor de încredere li s-au servit povești conform cărora Saddam Hussein urmărea materiale filmate cu toate etapele interogatoriului la care era supus Bazoft. E posibil ca acest lucru să fi fost adevărat. Mai degrabă însă, era un bun mijloc de a reaminti lumii că tortura și crima erau instrumente ale politicii de stat în Irak. Bazoft a fost spânzurat la Bagdad în martie 1990. Ultimele sale cuvinte au fost: „Nu sunt spion israelian."

La Londra, Nicholas Davies a citit despre execuție într-o notă a agenției Reuters sosită la secția de știri externe a ziarului *Daily Mirror*. Așa cum proceda cu toate informațiile despre Orientul Mijlociu pe care le considera importante, Davies a dus nota în biroul lui Robert Maxwell.

Din 1974, Maxwell era cel mai puternic *sayan* din Marea Britanie. Davies avea să își amintească: „Bob a citit informația fără să comenteze", dar, „cu toată sinceritatea", nu și-a putut aminti ce a simțit acesta despre moartea lui Bazoft.

La Tel Aviv, între cei care au aflat despre execuție se găsea și unul dintre cele mai pitorești personaje care au servit vreodată spionajul israelian, Ari Ben-Menashe. Până atunci, acesta nu știuse de existența lui Bazoft. Dar, ca de obicei, acest fapt nu l-a împiedicat pe agerul Ben-Menashe să simtă un fior de tristețe la gândul că „un alt om potrivit s-a aflat într-un loc nepotrivit la momentul

nepotrivit". Astfel de judecăți afective l-au împiedicat pe chipeșul și istețul Ben-Menashe să ocupe funcții importante în comunitatea israeliană de informații. Totuși, vreme de zece ani, între 1977 și 1987, a deținut un post relevant la Departamentul de relații externe (DRE) al Forțelor de Apărare ale Israelului, una dintre cele mai puternice organizații de spionaj.

DRE a fost creat în 1974 de prim-ministrul de atunci, Yitzhak Rabin. Afectat de faptul că Israelul fusese complet luat prin surprindere de coaliția siriano-egipteană în timpul Războiului de Yom Kippur, acesta a decis că singurul mod de a împiedica repetarea unei asemenea greșeli era să aibă un „câine de pază" care să stea cu ochii pe alte servicii secrete și, în același timp, să desfășoare propria activitate informativă.

Sub umbrela DRE au fost puse patru unități. Cea mai importantă era SIM; aceasta oferea „asistență specială" pentru tot mai numeroasele „mișcări de eliberare" din Iran, Irak și, într-o mai mică măsură, din Siria și Arabia Saudită. A doua unitate, RESH, se ocupa de relațiile cu rețelele de spionaj prietene. În fruntea acestora se afla Biroul Sud-African al Securității Statului. Mossad-ul avea și el o unitate similară, numită TEVEL, aflată de asemenea în relații strânse cu serviciile de informații din Africa de Sud. Relația dintre RESH și TEVEL era deseori tensionată fiindcă, inevitabil, funcțiile lor se suprapuneau.

A treia unitate a DRE, Legături externe, se ocupa de atașații militari israelieni și de alți membri ai forțelor armate care lucrau în străinătate. Unitatea urmărea și activitatea atașaților militari străini de pe teritoriul Israelului. Acest lucru a declanșat un alt conflict, de data aceasta cu Shin Bet, care, până atunci, avusese unica prerogativă de a informa cu privire la asemenea activități. Cea de-a patra componentă a DRE se numea Informații 12. Înființată pentru a coopera cu Mossad-ul, această unitate a înăsprit și mai mult relațiile cu cei de la etajele superioare ale clădirii de pe bulevardul Regele Saul. Aceștia considerau că DRE le diminuează influența.

Ben-Menashe a fost atașat unității RESH, cu responsabilitatea concretă de a se ocupa de „povestea" iraniană. A sosit într-un moment în care Israelul era pe punctul de a-și pierde cel mai puternic aliat din regiune. Mai bine de un sfert de secol, șahul Iranului se străduise ca, prin acțiuni de culise, să-i convingă pe vecinii arabi ai Israelului să pună capăt atitudinii ostile față de statul evreu. Făcea încă progrese limitate, îndeosebi cu regele Hussein al Iordaniei, când, în februarie 1979, a fost detronat de revoluția fundamentalistă islamică a ayatollahului Khomeini. Acesta din urmă a dat imediat Organizației pentru Eliberarea Palestinei (OEP) clădirea ambasadei Israelului la Teheran. La fel de repede, Israelul a sărit în ajutorul kurzilor în războiul de gherilă dus de aceștia împotriva noului regim. În același timp, Israelul a continuat să furnizeze arme Teheranului, care le folosea împotriva Irakului. Politica „uciderii ambelor părți", susținută de David Kimche și alții din Mossad, era la mare cinste.

Ben-Menashe s-a trezit curând implicat în marele plan pe care Kimche îl avea cu Iranul, de a oferi arme în schimbul prizonierilor. Cei doi au mers împreună la Washington, unde Ben-Menashe a afirmat că a colindat pe culoarele largi ale Casei Albe, s-a văzut cu președintele Reagan și s-a tutuit cu principalii săi consilieri.

Fermecător și temerar, Ben-Menashe era simpatizat de cei care participau la petrecerile comunității israeliene de informații, la care politicienii puteau să schimbe impresii cu spionii în beneficiul tuturor. Puțini știau să povestească mai bine ca Ben-Menashe. Când Kimche a început afacerea „arme contra ostatici", Ben-Menashe a fost numit „consultant personal" al premierului Yitzhak Shamir în probleme de spionaj, după ce i-a spus acestuia că știe „toate dedesubturile" acestui domeniu. Kimche a hotărât că varianta cea mai bună era ca Ben-Menashe să colaboreze cu un ofițer de informații pe care îl admira mai mult decât pe toți ceilalți, Rafi Eitan. Având deplina aprobare a premierului, Ben-Menashe a fost exonerat de orice alte obligații pentru a colabora cu Eitan. Cei doi s-au mutat

la New York în martie 1981. Scopul lor, după cum avea să-şi amintească Ben-Menashe, era bine definit: „Prietenii noştri de la Teheran erau disperaţi să facă rost de aparatură electronică sofisticată pentru aviaţia lor militară şi pentru forţele terestre. Israelul, desigur, voia să-i ajute cât mai mult cu putinţă în războiul împotriva Irakului."

Călătorind cu paşapoarte britanice, preferatele Mossad-ului, ei au înfiinţat o companie în cartierul financiar al New York-ului. Au recrutat repede o echipă de 50 de brokeri care au cercetat piaţa americană de produse electronice în căutarea unei aparaturi adecvate. Toate vânzările erau însoţite de certificate care atestau că aparatura avea să fie folosită exclusiv în Israel. Ben-Menashe avea să-şi amintească: „Aveam pachete întregi de certificate pe care le completam şi le trimiteam în Israel, în eventualitatea că cineva şi-ar fi bătut capul să verifice."

Aparatura era trimisă la Tel Aviv pe calea aerului. Acolo, fără a mai trece prin vamă, era transferată într-un avion închiriat de la Guinness Peat (Irlanda) şi trimisă la Teheran. Guinness Peat, o companie foarte apreciată, fusese aleasă dintr-un motiv evident. Ideea de a folosi piloţi irlandezi fusese tot a lui Eitan. El păstrase ceea ce numea „relaţiile sale irlandeze". „Când e vorba despre o afacere, irlandezii înţeleg regulile", spunea el. „Pe ei nu-i interesează decât să plăteşti la timp."

Când volumul afacerilor desfăşurate la New York a crescut, s-a impus crearea unei companii centrale care să gestioneze miliardele de dolari rezultate din vânzarea armelor. Numele ales pentru această companie a fost ORA, care în evreieşte înseamnă „lumină".

În martie 1983, Rafi Eitan i-a spus lui Ben-Menashe să-l recruteze pe Nicholas Davies în ORA. Era aproape sigur că vechiul spion aflase despre Davies prin intermediul Mossad-ului; la rândul său, Mossad-ul trebuie să fi aflat despre Davies de la Bazoft, care lucrase ca jurnalist independent pentru redacţia de ştiri externe a ziarului *Daily Mirror*. Mai târziu, în aceeaşi lună, Ben-Menashe şi

Davies s-au întâlnit la Londra, în holul Hotelului Churchill. Când s-au despărțit, Ben-Menashe știa că Davies era „omul nostru". În ziua următoare, au luat prânzul acasă la Davies. Era acolo și Janet, soția lui Davies. Ben-Menashe și-a dat seama imediat că sofisticatul Nicholas se temea să nu-și piardă soția. „Asta era bine. Îl făcea vulnerabil."

Rolul lui Davies în calitate de consultant al ORA a fost definit în final la o întâlnire care a avut loc la Hotelul Dan Acadia, situat pe malul mării, în nordul Tel Aviv-ului. Ben-Menashe își amintește: „Am căzut de acord că avea să fie canalul nostru de la Londra în tranzacțiile cu arme, omul nostru de contact în afacerile cu Iranul și alte țări. Adresa lui de acasă avea să fie trecută în antetul documentelor emise de ORA, iar, în timpul zilei, contactele noastre iraniene urmau să folosească numărul lui direct de la birou, 822-3530."

În schimb, Davies avea să fie remunerat pe măsura rolului fundamental jucat în operațiunea „arme pentru Iran". În total, a primit 1,5 milioane de dolari, depuși în bănci din Grand Cayman, Belgia și Luxemburg. Cu o parte din bani a plătit divorțul. Janet a primit 50 000 de dolari. Davies și-a achitat toate datoriile la bănci și și-a cumpărat o casă cu patru etaje. Ea a devenit sediul biroului european al ORA, iar numărul de telefon al acestuia, 231-0015, un nou număr de contact pentru traficanții de arme care făceau acum parte din viața ziaristului. Datorită poziției sale de redactor de știri externe, Davies a început să facă vizite în SUA, Europa, Iran și Irak.

Ben-Menashe a remarcat cu satisfacție că, „în timpul călătoriilor, se prezenta ca reprezentant al Grupului ORA. Aranja o întâlnire, de obicei pentru sfârșitul săptămânii, apoi lua avionul spre orașul în care avea loc aceasta, unde stabilea cantitatea de arme care trebuia furnizată și modul în care se efectua plata".

În 1987, ayatollahul iranian Ali Akbar Hashemi Rafsanjani a primit o telegramă din partea ORA cu privire la vânzarea către Iran

a patru mii de rachete TOW, la preţul de 13 800 de dolari bucata. În încheierea telegramei se confirma faptul că „Nicholas Davies este reprezentant al ORA, fiind autorizat să semneze contracte".

Erau zile de glorie pentru Ari Ben-Menashe, Nicholas Davies şi puternicul personaj care se prefigura, din ce în ce mai impunător, în fundalul evenimentelor aflate în plină în desfăşurare, Robert Maxwell. Nimeni nu bănuia însă nicio clipă adevărul sumbru ascuns în expresia hollywoodiană pe care lui Davies îi făcea plăcere s-o repete: „Nimic nu este gratis pe lumea asta."

Capitolul 9

Bani negri, sex și minciuni

Lucrurile păreau a sta cu totul altfel în acea dimineață de la sfârșitul lui martie 1985, când Ari Ben-Menashe a prins avionul British Airways care decola de la Tel Aviv cu destinația Londra. În vreme ce savura micul dejun cușer, se gândea că viața nu fusese niciodată mai frumoasă. Nu numai că făcea „bani adevărați", dar învățase foarte multe de când lucra cot la cot cu David Kimche și cercetau lumea complicată a vânzărilor de arme către Iran. Pe parcurs, și-a îmbunătățit formarea în permanenta interacțiune dintre politicienii israelieni și șefii serviciilor de informații ale țării.

Pentru Ben-Menashe, „în comparație cu foștii mei colegi, traficantul obișnuit de arme era mic copil". Identificase problema: repercusiunile aventurii libaneze a Israelului, din care se retrăsese în cele din urmă distrus și demoralizat. Nerăbdători să-și refacă prestigiul pierdut, politicienii au dat comunității de informații și mai multă libertate în războiul necruțător dus împotriva OEP, pe care ei o considerau cauza tuturor problemelor Israelului. Urmarea a fost o serie de scandaluri, în care prezumtivii teroriști și chiar familiile acestora au fost brutalizate și ucise cu sânge rece. Yitzhak Hofi, fostul șef al Mossad-ului, a creat, la presiunea opiniei publice, o comisie guvernamentală care să investigheze atrocitățile comise. Concluzia acesteia a fost că agenții de informații mințiseră în permanență instanțele de judecată cu privire la modul în care obțineau mărturisirile: de cele mai multe

ori, metodele folosite fuseseră brutale. Comisia a recomandat să fie respectate „procedurile adecvate".

Ben-Menashe știa însă că tortura a continuat și după aceea: „Era bine să stai la distanță de asemenea lucruri oribile." Considera că ceea ce făcea el, faptul că le furniza arme iranienilor pentru a ucide nenumărați irakieni, era „altceva". Nici măcar soarta nenorocită a ostaticilor de la Beirut, adevăratul motiv al potlogăriilor lui, nu-l preocupa cu adevărat. Esențiali erau banii. Chiar și după plecarea lui Kimche, Ben-Menashe continua să creadă că roata nu se va opri decât atunci când va vrea *el* și că, la sfârșit, va fi multimilionar. După socoteala sa, afacerea ORA valora acum „sute de milioane" – cea mai mare parte a banilor se făceau în casa din suburbia londoneză din care Nicholas Davies conducea operațiunile internaționale ale ORA.

Ben-Menashe știa că Davies continua să strângă avere. Câștiga cu mult peste 65 000 de lire sterline, cât primea anual ca șef al redacției de știri externe la *Daily Mirror*, aproape la fel de mare era comisionul pe care îl încasa lunar de la ORA. Lui Ben-Menashe nu-i păsa că jurnalistul „lua uneori o felie de tort mai mare; rămânea destul și pentru ceilalți. Era totuși momentul să se bea șampanie".

Robert Maxwell o împărtea cu dărnicie oaspeților săi din biroul aflat la ultimul etaj al clădirii în care-și avea sediul ziarul *Daily Mirror*. După ce cursa British Airways ateriza, Ben-Menashe avea să fie dus la magnat cu o limuzină trimisă de acesta, un alt semn, credea Ben-Menashe, al importanței pe care i-o acorda Maxwell. În aceeași mașină cu el avea să se afle Nahum Admoni, directorul general al Mossad-ului. Acesta urma să vină cu o cursă El Al care decolase la o oră după cursa British Airways. Ben-Menashe plănuia ca, așteptându-l pe Admoni la Aeroportul Heathrow, să se gândească la felul în care un puternic baron al presei devenise cel mai important *sayan* recrutat de Mossad.

Maxwell își oferise în mod voluntar serviciile la sfârșitul unei întâlniri pe care o avusese cu Shimon Peres la Ierusalim, la scurt

timp după ce acesta formase guvernul de coaliție, în 1984. Unul dintre consilierii lui Peres avea să-și amintească astfel acest episod: „Un egocentric întâlnește un megaloman. Peres era trufaș și autoritar, dar Maxwell s-a apucat să spună lucruri precum «o să bag milioane de dolari în Israel; o să revitalizez economia». Se comporta ca un politician aflat în campanie electorală. Avea un stil bombastic, întrerupea, schimba brusc subiectul și spunea glume deșucheate. Peres se uita la el și zâmbea ca un eschimos."

Știind că, de-a lungul anilor, Maxwell stabilise contacte importante în Europa de Est, Peres a aranjat o întâlnire între Maxwell și Admoni. Întâlnirea a avut loc în apartamentul prezidențial al Hotelului Regele David din Ierusalim, unde stătea Maxwell. Cei doi au găsit un teren comun în originile lor central-europene; Maxwell se născuse în Cehoslovacia (fapt care l-a făcut pe Peres să rostească una dintre puținele sale glume memorabile: „E singurul ceh zdravăn și cu bani pe care îl cunosc."). Amândoi împărtășeau un devotament arzător față de sionism și credința că Israel avea de la Dumnezeu dreptul să supraviețuiască. Îi mai unea pasiunea pentru mâncare și vinurile bune.

Admoni era foarte interesat de opinia lui Maxwell conform căreia atât SUA, cât și Uniunea Sovietică voiau să devină principala putere mondială, dar folosind metode semnificativ diferite. Strategia URSS includea anarhia internațională, în vreme ce, pentru Washington, lumea era împărțită în „prieteni" și „dușmani", nu în națiuni cu interese ideologice contradictorii. Maxwell a exprimat și alte păreri: contactele secrete dintre cei de la CIA și omologii chinezi erau motiv de tulburare la Departamentul de Stat, care considera că puteau afecta viitoarele acțiuni și politici diplomatice.

Magnatul a făcut portretul a doi oameni care prezentau un interes aparte pentru Admoni. Maxwell a spus că, după ce l-a cunoscut pe Ronald Reagan, a avut sentimentul că președintele era un optimist incurabil care își folosea șarmul pentru a ascunde adevărata sa condiție de politician dur. Cel mai mare defect al lui

era faptul că simplifica, mai ales în problema Orientului Mijlociu; al doilea sau al treilea gând al său nu era mai bun decât hotărârea pripită pe care o lua la început.

Maxwell îl cunoscuse şi pe William Casey, considerându-l pe directorul CIA drept un om cu vederi înguste, care nu avea nicio simpatie pentru Israel. Casey conducea o agenţie cu idei depăşite despre rolul muncii informative în actuala conjunctură politică mondială. După părerea lui Maxwell, acest fapt nu era nicăieri mai evident ca în felul greşit în care Casey interpretase intenţiile arabilor în Orientul Mijlociu.

Aceste opinii coincideau la perfecţie cu cele ale lui Nahum Admoni. După întâlnire, au plecat cu maşina fără însemne a lui Admoni la sediul Mossad-ului, unde însuşi directorul general şi-a însoţit oaspetele într-o vizită la câteva unităţi.

Acum, după un an, la 15 martie 1985, aveau să se întâlnească din nou.

Înainte ca Admoni şi Ben-Menashe să intre în biroul lui Maxwell, situat în cartierul londonez High Holborn; gazda le-a comunicat că va fi prezentă încă o persoană care va servi covrigii, somonul afumat şi cafeaua pe care Maxwell voia să le aibă mereu la dispoziţie când se afla în clădire.

Ca un magician care scoate un iepure din joben, Maxwell l-a prezentat pe Viktor Cebrikov, vicepreşedintele KGB, unul dintre cei mai puternici agenţi de informaţii din lume. Cu multă subtilitate, Ben-Menashe avea să recunoască ulterior că, „pentru un lider al KGB, prezenţa în biroul unui editor britanic ar putea părea de domeniul fantasticului. La vremea aceea însă, preşedintele Gorbaciov era în relaţii foarte bune cu premierul Margaret Thatcher, aşa încât prezenţa lui Cebrikov în Marea Britanie era un fapt acceptabil".

Mai discutabil este ceea ce ar fi înţeles din agenda întâlnirii fondatoarea thatcherismului şi a principiilor de liber schimb ale acestuia. Tolăniţi în fotoliile de piele lucrate manual ale lui Maxwell, Admoni şi Ben-Menashe au condus discuţia. Au vrut să ştie dacă,

în cazul transferului unor „sume foarte substanțiale" de valută în Uniunea Sovietică, Cebrikov putea garanta siguranța acestor depuneri. Banii reprezentau profiturile obținute de ORA de pe urma vânzării de arme americane către Iran.

Cebrikov a întrebat despre ce sumă e vorba.

Ben-Menashe a răspuns: „450 de milioane de dolari americani. Și urmează sume asemănătoare. Un miliard, poate mai mult."

Cebrikov s-a uitat la Maxwell parcă pentru a se asigura că aude bine. Maxwell a încuviințat, dând din cap cu entuziasm. „Asta este perestroika!" exclamă el.

Pentru Ben-Menashe, simplitatea afacerii o făcea să fie și mai interesantă. Nu avea să existe niciun intermediar cu care să împartă comisioanele. Nu aveau să fie decât „Maxwell cu legăturile sale și Cebrikov, datorită puterii pe care o avea. Implicarea sa era o garanție a faptului că sovieticii nu aveau să pună mâna pe bani. S-a convenit ca suma inițială, de 450 de milioane de dolari, să fie transferată de la Credit Suisse la Banca Budapesta din Ungaria. Aceasta avea să distribuie banii altor bănci din Blocul Sovietic".

O sumă fixă de 8 milioane de dolari urma să intre în buzunarul lui Robert Maxwell pentru intermedierea afacerii. Înțelegerea a fost pecetluită cu o strângere de mâini, iar Maxwell a propus un toast pentru viitorul capitalismului în Rusia. După aceea, invitații au fost transportați cu elicopterul magnatului la Aeroportul Heathrow pentru a prinde avioanele care aveau să-i ducă acasă.

În afara lui Nicholas Davies, niciun jurnalist aflat în sediul ziarului *Daily Mirror* nu și-a dat seama ce știre senzațională au ratat. În curând, aveau să rateze o altă știre în momentul în care Maxwell a trădat talentul jurnalistic al acestora pentru a încerca să protejeze Israelul.

La începutul relației sale cu Mossad-ul, s-a stabilit că Maxwell era prea valoros pentru a fi implicat în activități informative de rutină. Conform afirmațiilor unui membru al comunității

israeliene de informații, „Maxwell era cel care aranja totul pentru Mossad la nivel înalt. Deschidea ușile celor mai importante birouri. Datorită puterii pe care o aveau ziarele sale, prim-miniștrii și președinții erau oricând gata să-l primească. Pentru că era cine era, aceștia îi vorbeau de parcă ar fi fost un politician de facto, fără să-și dea seama de fapt unde ajungeau informațiile. Multe dintre lucrurile pe care le afla erau probabil bârfe, dar fără îndoială că unele conțineau informații prețioase. Maxwell știa să pună întrebări. Nu fusese instruit de noi, dar, din când în când, primea indicații despre zonele pe care trebuia să le exploreze".

La 14 septembrie 1986, Robert Maxwell l-a sunat pe Nahum Admoni pe linia directă. Avea câteva vești devastatoare. Un jurnalist independent de origine columbiană, Oscar Guerrero, se dusese la unul dintre tabloidele duminicale patronate de Maxwell, *Sunday Mirror*, cu o poveste senzațională, care avea să destrame vălul menit să ascundă adevăratul scop al instalațiilor de la Dimona. Guerrero afirma că acționează în numele unui fost tehnician care lucrase la centrala nucleară. În acea perioadă, omul respectiv strânsese în secret fotografii și alte probe pentru a demonstra că Israelul devenise o mare putere nucleară și deținea nu mai puțin de o sută de dispozitive nucleare cu putere distructivă variată.

Asemenea tuturor telefoanelor pe care le primea și pe care le dădea șeful Mossad-ului, și acesta a fost înregistrat în mod automat. Conform celor declarate mai târziu de același membru al comunității israeliene de informații, înregistrarea conținea următorul dialog:

> Admoni: Care este numele acestui tehnician?
> Maxwell: Vanunu. Mordechai Vanunu.
> Admoni: Și unde se află acum?
> Maxwell: La Sydney, în Australia, cred.
> Admoni: Te sun mai târziu.

Primul pe care l-a sunat Admoni a fost premierul Shimon Peres, care a ordonat să fie luate toate măsurile pentru ca „situația să nu scape de sub control". Rostind aceste cuvinte, Peres a autorizat o

operațiune care avea să demonstreze încă o dată eficiența necruțătoare a agenților Mossad-ului.

Oamenii lui Admoni au confirmat repede faptul că Vanunu lucrase la Dimona din februarie 1977 până în noiembrie 1986. Fusese repartizat la Machon-Doi, una dintre cele mai secrete unități de producție dintre cele zece pe care le avea fabrica. Clădirea fără ferestre semăna la exterior cu un depozit. Zidurile erau însă suficient de groase pentru ca sateliții să nu poată detecta ce se petrecea înăuntru. În interiorul construcției, o rețea de coridoare mărginite de pereți falși ducea la ascensoare care coborau șase niveluri, până la locul în care erau fabricate armele nucleare.

Permisul de acces era suficient pentru ca Vanunu să poată intra nestingherit în toate cotloanele de la Machon-Doi. Permisul special – cu numărul 520 – împreună cu semnătura pusă de el pe un document care intra sub incidența legislației privitoare la secretele oficiale israeliene erau suficiente pentru ca nimeni să nu-l deranjeze în îndeplinirea îndatoririlor sale de *menahil*, controlor în schimbul de noapte.

Admoni a aflat cu uimire că, aproape sigur, vreme de câteva luni, Vanunu a reușit să fotografieze în secret interiorul de la Machon-Doi: tablourile de control, camerele izolate pentru manipularea materialelor radioactive, utilajele folosite la construcția bombei nucleare. Dovezile indicau că păstrase filmele la el în vestiar, pentru ca, apoi, să le scoată din ceea ce ar fi trebuit să fie locul cel mai sigur din Israel.

Admoni a vrut să știe cum a reușit Vanunu să facă așa ceva – și poate chiar mai mult. Dacă a arătat materialul celor de la CIA? Sau sovieticilor? Britanicilor sau chiar chinezilor? Pagubele ar fi fost incalculabile. Israelienii ar fi trecut în fața lumii drept niște mincinoși în stare să o distrugă în bună măsură. Cine era Vanunu? Pentru cine putea să lucreze?

Răspunsurile aveau să vină în curând. Vanunu era un evreu marocan, născut la 13 octombrie 1954, la Marrakech, unde părinții săi

erau negustori modești. În 1963, când antisemitismul, mereu latent în Maroc, s-a manifestat din nou cu o violență extremă, familia a emigrat în Israel, stabilindu-se în orașul Beersheba.

Mordechai a avut o adolescență liniștită. Ca oricărui tânăr, i-a venit vremea să fie încorporat în armata israeliană. Începuse să chelească deja și părea mai matur pentru cei 19 ani pe care îi avea. A fost ridicat la gradul de plutonier-major într-o unitate de genişti staționată pe Înălțimile Golan. După încheierea stagiului militar, a intrat la Universitatea Ramat Aviv din Tel Aviv. Pentru că, la sfârșitul primului an, a picat două examene la fizică, a abandonat facultatea.

În vara lui 1976 a răspuns unui anunț prin care se căutau tehnicieni stagiari pentru Dimona. După un lung interviu cu responsabilul cu securitatea al uzinei, a fost acceptat și trimis să facă un curs intensiv de fizică, chimie, matematică și engleză. S-a descurcat suficient de bine încât să fie acceptat în cele din urmă ca tehnician la Dimona în februarie 1977.

Vanunu a fost disponibilizat în noiembrie 1986. În dosarul său de la Dimona scria că arătase „convingeri de stânga și proarabe". Vanunu a plecat în Australia, sosind la Sydney în mai 1987. Undeva, pe parcursul călătoriei sale, care a trecut prin Orientul Îndepărtat – bine-cunoscutul itinerar urmat de tinerii israelieni – Vanunu a renunțat la cândva puternica sa credință evreiască și s-a convertit la creștinism. Imaginea pe care și-a făcut-o Admoni din zecile de surse consultate era cea a unui tânăr neatrăgător, cu toate trăsăturile omului singuratic: nu avea prieteni la Dimona, nu avea nicio iubită și își petrecea timpul liber acasă, citind cărți de filosofie și politică. Psihologii Mossad-ului i-au spus lui Admoni că un astfel de om putea fi nesăbuit, putea avea valori distorsionate și era adeseori deziluzionat. Cineva cu o asemenea personalitate putea deveni primejdios și imprevizibil.

În Australia, în timp ce picta o biserică, Vanunu l-a cunoscut pe Oscar Guerrero, un ziarist columbian care lucra la Sydney.

Curând, vorbărețul ziarist a născocit o poveste bizară ca să-și distreze prietenii scandalagii din cartierul King's Cross din Sydney. El a susținut că l-a ajutat pe un important om de știință israelian specializat în fizică nucleară să fugă cu planurile secrete ale evreilor de a-i distruge pe vecinii lor arabi și că, luând-o cu un pas înaintea Mossad-ului, savantul se ascundea acum într-o casă dintr-o suburbie a orașului Sydney, în vreme ce Guerrero punea la cale „vânzarea știrii secolului".

Pe Vanunu îl enervau asemenea comentarii lipsite de sens. Devenit acum pacifist convins, ar fi vrut ca povestea lui să apară într-o publicație serioasă, astfel încât să alerteze lumea cu privire la pericolul pe care îl reprezenta capacitatea nucleară a Israelului. Cu toate acestea, Guerrero contactase deja biroul madrilen al periodicului *The Sunday Times*, iar ziarul londonez, recunoscut pentru temeritatea sa, a trimis la Sydney un reporter care să-l intervieveze pe Vanunu.

În timpul întrevederii, fanteziile lui Guerrero au ieșit ușor la iveală. Columbianul a simțit că era pe cale să piardă controlul asupra poveștii lui Vanunu. Temerile sale au sporit în momentul în care reporterul de la *The Sunday Times* a spus că îl va lua pe Vanunu la Londra, unde afirmațiile lui puteau fi cercetate mai pe îndelete. Ziarul plănuia ca Vanunu să fie chestionat de unul dintre cei mai de seamă experți nucleari britanici.

Guerrero i-a urmărit pe Vanunu și pe tovarășul său luând avionul spre Londra, iar temerile sale se amplificau cu fiecare clipă. Avea nevoie de sfaturi pentru a rezolva problema. Singura persoană la care s-a putut gândi era un fost membru al Serviciului Australian de Securitate și Informații (SASI). Guerrero i-a spus că îi fusese luată o poveste cutremurătoare și i-a descris cu exactitate ceea ce Vanunu reușise să scoată de la Dimona: 60 de fotografii făcute în interiorul unității Machon-Doi, cu hărți și desene. Acestea dezvăluiau fără nicio îndoială faptul că Israelul era a șasea putere nucleară a lumii.

Guerrero n-a avut nici acum noroc. Nu își alesese omul potrivit. Fostul agent al SASI a luat legătura cu fostul lui șef și a repetat ce i-a spus Guerrero. Între Mossad și SISA relațiile erau foarte strânse. Mossad-ul furniza informații cu privire la mișcările teroriștilor arabi dinspre Orientul Mijlociu spre Pacific. SASI l-a informat pe un *katsa* de la ambasada Israelului din Canberra cu privire la telefonul primit de la fostul angajat. Informațiile au fost trimise imediat prin fax lui Admoni. Până să le primească însă, au sosit alte vești, mai îngrijorătoare. În drumul său spre Australia, Vanunu se oprise în Nepal și vizitase ambasada sovietică din Kathmandu. Se dusese acolo ca să arate Moscovei dovezile sale?

Unui *sayan* de la curtea regelui Nepalului i-au trebuit trei zile să descopere că singurul motiv pentru care Vanunu se dusese la ambasadă fusese să afle ce documente îi trebuiau pentru a vizita Uniunea Sovietică la un moment dat. Plecase de acolo cu o grămadă de broșuri.

În orele care au trecut de la îmbarcarea lui Vanunu în avionul care avea să-l ducă la Londra, Guerrero a încercat să câștige repede niște bani, oferind copii ale documentelor aflate în posesia lui Vanunu la două ziare australiene. Acestea le-au refuzat, luându-le drept falsuri.

În disperare de cauză, Guerrero a pornit-o spre Londra, pe urmele lui Vanunu. Nereușind să-l găsească, a dus documentele la *Sunday Mirror*, cu o fotografie a lui Vanunu făcută în Australia. În câteva ore, Nicholas Davies a aflat de prezența lor. L-a informat cu promptitudine pe Maxwell. Acesta l-a sunat pe Admoni. Câteva ore mai târziu, când șeful Mossad-ului l-a sunat din nou pe Maxwell, Admoni a mai primit o lovitură. *The Sunday Times* a luat în serios povestea lui Vanunu. Prin urmare era imperios necesar să se afle ce anume fotografiase tehnicianul. Se spera ca, după aceea, să se dea un răspuns care să limiteze proporțiile dezastrului. Rapoartele primite de la Canberra indicau faptul că pe

Guerrero îl interesau fără doar și poate banii. Dacă se dovedea că și Vanunu avea un asemenea interes, se putea pune la punct o campanie de dezinformare, în care să se arate că *The Sunday Times* fusese înșelat de doi escroci.

Încă o dată, a fost pus la treabă neobositul Ari Ben-Menashe. Admoni i-a cerut să plece la Londra pentru a obține copiile pe care Guerrero le arătase celor de la *Sunday Mirror.* Ben-Menashe avea să-i povestească ulterior lui Seymour Hersh, un experimentat jurnalist american de investigații: „Nicholas Davies aranjase ca Guerrero să se vadă cu acest «nemaipomenit» gazetar american, adică eu. La întâlnire, Guerrero, dornic să facă o nouă afacere, a arătat câteva fotografii color făcute de Vanunu. N-aveam nici cea mai vagă idee dacă erau importante sau nu. Trebuia să le vadă niște experți din Israel. I-am spus lui Guerrero că am nevoie de niște copii. S-a împotrivit. I-am spus că, dacă voia bani pe ele, trebuia să văd dacă erau reale și că Nick avea să se pună chezaș pentru mine."

Guerrero i-a dat lui Ben-Menashe câteva fotografii, care au fost expediate în Israel.

Sosirea lor a produs și mai multă consternare. Funcționarii de la Dimona și-au dat seama din fotografii că era vorba despre Machon-Doi. Într-una dintre ele se vedea zona în care se fabricau minele terestre nucleare care erau puse apoi pe Înălțimile Golan, la granița cu Siria. Nu se mai punea problema distrugerii credibilității lui Vanunu. Orice specialist în fizică nucleară și-ar fi dat seama la ce servea aparatura.

Prim-ministrul Peres a creat o celulă de criză pentru urmărirea situației. Câțiva șefi de departamente ai Mossad-ului au cerut ca un grup *kidon* să fie trimis la Londra pentru a-l găsi și a-l ucide pe Vanunu. Admoni a respins ideea. *The Sunday Times* nu avea spațiu suficient să publice toată povestea lui Vanunu; era nevoie de o carte întreagă pentru a prezenta toate informațiile la care

tehnicianul avusese acces. Însă după ce ziarul termina cu Vanunu, era foarte posibil ca acesta să fie interogat de MI6 şi de CIA, iar Israelul să întâmpine şi mai multe probleme. Deosebit de important era să se afle cum îşi desfăşurase Vanunu operaţiunea de spionaj la Dimona şi dacă lucrase singur sau cu alţii, iar în acest caz, pentru cine lucrau *ei*. Singura posibilitate de a afla totul era ca Vanunu să fie adus înapoi în Israel şi să fie interogat.

Admoni trebuia să găsească o cale de a-l scoate pe tehnician din locul în care îl ascunseseră cei de la *The Sunday Times*. Era mai uşor să trateze cu Vanunu la lumina zilei şi, până la urmă, dacă trebuia să-l ucidă, nu ar fi fost prima dată când Mossad-ul omora pe cineva pe străzile Londrei. În timpul operaţiunii de căutare a teroriştilor care îi omorâseră pe sportivii israelieni participanţi la Olimpiada de la München, Mossad-ul asasinase pe unul dintre membrii grupării Septembrie Negru lovindu-l cu maşina pe când se întorcea la Hotelul Bloomsbury, unde era cazat.

La Londra, dându-şi seama că Israelul va face tot posibilul să-l discrediteze pe Vanunu, cei de la *The Sunday Times* au aranjat ca acesta să fie interogat de dr. Frank Barnaby, un specialist în fizică nucleară extrem de apreciat, care lucrase la unitatea de producţie a armelor nucleare de la Aldermaston. Acesta a ajuns la concluzia că pozele şi documentele erau autentice şi că amănuntele furnizate de tehnician erau exacte.

Apoi, *The Sunday Times* a făcut un pas greşit. Reporterul ziarului a prezentat ambasadei israeliene de la Londra un rezumat a ceea ce le dezvăluise Vanunu, copii după paşaportul acestuia, fotografii, precum şi evaluarea făcută de Barnaby. Intenţia era aceea de a forţa guvernul israelian să recunoască faptele. În schimb, ambasada a respins materialul ca „neavând absolut nicio bază în realitate".

La Tel Aviv, fotocopiile prezentate la ambasadă au provocat şi mai multă stupoare. Ben-Menashe mărturisea: „Taina fusese

aflată. Eram încă la Londra când Davies mi-a spus că Maxwell voia să mă vadă. Ne-am întâlnit în același birou în care acceptasem să-i plătesc un comision de opt milioane de dolari ca să ne ascundă banii în spatele Cortinei de Fier. Maxwell a explicat că știa ce trebuia făcut în legătură cu povestea lui Vanunu. A spus că tocmai vorbise cu șeful meu la Tel Aviv."

În urma acelei convorbiri telefonice, Admoni a găsit în sfârșit o cale de a-l scoate pe Vanunu la lumină.

În următorul număr al ziarului *Sunday Mirror* au apărut o poză mare a lui Mordechai Vanunu și un articol în care tehnicianul și Oscar Guerrero erau ridiculizați. Columbianul era făcut mincinos și pungaș, iar afirmațiile despre capacitatea nucleară a Israelului erau considerate o păcăleală. Articolul fusese dictat de Maxwell, care se îngrijise și ca poza lui Vanunu să fie așezată într-o poziție proeminentă. Așa a început o importantă campanie de dezinformare, orchestrată de Departamentul de război psihologic al Mossad-ului.

După ce a citit articolul, Vanunu a devenit într-atât de agitat, încât le-a spus „paznicilor" săi de la *The Sunday Times* – reporterii care vegheaseră asupra sa de la sosirea lui la Londra – că voia să dispară. „Nu vreau să știe nimeni unde sunt."

Tehnicianul panicat stătea la ultimul hotel ales de paznicii săi, Mountbatten, situat în apropiere de Shaftesbury Avenue, în centrul Londrei.

După apariția articolului în *Sunday Mirror*, colaboratorii Mossad-ului de la Londra au fost mobilizați să-l găsească. Numeroși voluntari evrei de încredere au primit liste cu hoteluri și pensiuni care trebuiau verificate. Peste tot unde se duceau, făceau o descriere a lui Vanunu pe baza fotografiei publicate în ziar și se dădeau drept rude care voiau să știe dacă acesta se cazase acolo.

Joi, 25 septembrie, Admoni a primit de la Londra informația că Vanunu a fost localizat. Era momentul să fie pusă în aplicare partea a doua a planului său.

Legătura dintre munca informativă și capcanele sexuale este la fel de veche ca spionajul în sine. În cartea a patra a lui Moise*, Rahab, o desfrânată, salvează două iscoade ale lui Iosua din mâinile trimișilor regelui Ierihonului – prima întâlnire consemnată a celor mai vechi meserii din lume. Una dintre urmașele lui Rahab întru dragoste și spionaj a fost Mata Hari, o seducătoare olandeză care a lucrat pentru germani în Primul Război Mondial și care a fost executată de francezi. Încă de la început, Mossad-ul a recunoscut valoarea capcanelor sexuale. Meir Amit spunea: „Era o altă armă. O femeie are aptitudini pe care un bărbat pur și simplu nu le are. Știe să asculte. Conversațiile de alcov nu sunt o problemă pentru ea. Istoria spionajului din epoca modernă e plină de femei care și-au folosit sexul pentru binele țării lor. Să afirmi că Israelul nu a făcut la fel ar fi o prostie. Femeile noastre sunt însă voluntari, persoane inteligente care cunosc riscurile. Asta necesită o formă specială de curaj. Nu trebuie atât să te culci cu cineva, cât să determini un bărbat să creadă că faci asta în schimbul a ceea ce are el să-ți spună. Dar acesta nu este decât un exemplu nesemnificativ cu privire la abilitățile deosebite de care ai nevoie pentru a realiza așa ceva."

Nahum Admoni a ales cu multă grijă un agent care avea toate calitățile necesare pentru a-l ademeni pe Mordechai Vanunu în ghearele Mossad-ului.

Cheryl Ben-Tov era un *bat leveyha*, grad imediat inferior unui *katsa*. Născută într-o familie de evrei bogați din Orlando, Florida, văzuse mariajul părinților săi terminându-se cu un divorț aprig disputat. A găsit consolare în studiile religioase, în urma cărora a petrecut trei luni într-un kibbutz. Acolo a devenit fascinată de istoria țării și de limba ebraică. A hotărât să rămână în Israel. La

* Povestea la care face referire autorul este relatată în *Vechiul Testament*, Cartea lui Iosua, capitolul 2.

18 ani, s-a îndrăgostit de un *sabra*, un evreu născut în Israel, pe nume Ofer Ben-Tov. Acesta lucra pentru Aman ca analist. La un an după ce s-au cunoscut, cei doi s-au căsătorit.

Printre invitații la nuntă s-au numărat și câțiva membri importanți ai comunității israeliene de informații, inclusiv unul de la Meluckha, departamentul de recrutare al Mossad-ului. În timpul petrecerii, acesta i-a pus lui Cheryl întrebări firești pentru orice mireasă. Urma să mai muncească? Voia să aibă imediat copii? Prinsă în vâltoarea petrecerii, Cheryl a spus că singurul său plan era să găsească o cale de a face ceva pentru țara sa, care îi dăduse atâtea, referindu-se la Israel ca la o „familie". La o lună după ce s-a întors din luna de miere, tânăra soție a primit un telefon de la nuntaș, care i-a spus că s-a gândit la ce au discutat și că s-ar putea să fie de folos într-un anumit fel.

Au stabilit să se întâlnească la o cafenea din centrul Tel Aviv-ului. Bărbatul a uimit-o spunându-i cu exactitate studiile pe care le făcuse, povestea familiei ei, felul în care își cunoscuse soțul. Simțindu-i probabil furia determinată de faptul că nu i se respectase intimitatea, acesta i-a spus că toate informațiile se găseau în dosarul de la Aman al soțului său.

Recrutorul era conștient că, adeseori, relația dintre el și potențialul recrut putea fi delicată; unii au comparat situația respectivă cu aceea a unui vrăjitor care inițiază un novice în tainele unei secte secrete, cu semnele, incantațiile și ritualurile ei: este frăția lui Orfeu fără iubirea pentru muzică. După ce i-a spus lui Cheryl pentru cine lucra, bărbatul i-a făcut o ofertă. Mossad-ul căuta în permanență oameni care voiau să-și servească țara. La nuntă, ea comparase Israelul cu o familie. Ei bine, exact așa era Mossad-ul. Odată ce erai acceptat, deveneai parte a familiei, erai protejat și susținut. În schimb, trebuia să servești familia așa cum ți se cerea. Era interesată?

Cheryl a acceptat. I s-a spus că trebuie să treacă niște teste preliminare. În următoarele trei luni, a susținut mai multe probe

scrise şi orale în diferite case conspirative din Tel Aviv. Coeficientul de inteligenţă ridicat – la fiecare test a obţinut 140 de puncte – trecutul său american, cultura generală şi abilităţile sociale au făcut din ea un recrut peste nivelul mediu.

I s-a spus că era potrivită pentru a fi instruită.

Înainte de asta, a mai avut o discuţie cu recrutorul. Acesta i-a spus că era pe cale să intre într-o lume în care nu putea împărtăşi nimănui cele ce aveau să i se întâmple, nici măcar soţului ei. Într-un mediu atât de izolat, va fi tentată să cedeze ispitei de a se încrede în oameni. Nu trebuia să se încreadă însă decât în colegii săi. Va fi învăţată să înşele, să folosească metode care contraveneau simţului decenţei şi onoarei; va trebui să accepte noi modalităţi de lucru. Unele lucruri pe care va trebui să le facă i se vor părea extrem de neplăcute, dar va trebui să le privească întotdeauna în contextul misiunii sale.

Recrutorul s-a aplecat peste masa din camera în care avea loc interviul şi i-a spus că mai avea timp să se răzgândească. Nu aveau să existe acuzaţii şi nici nu trebuia să o ia ca pe un eşec.

Cheryl a spus că era pe deplin pregătită să înceapă instruirea.

În următorii doi ani, s-a regăsit într-o lume care, până atunci, făcuse parte din modul ei preferat de a se relaxa, mersul la cinematograf. A învăţat să scoată un pistol în timp ce stătea pe scaun, să memoreze cât mai multe nume care se succed cu repeziciune pe un ecran. A învăţat să ascundă un pistol Beretta în pantaloni, la brâu, şi cum să facă o deschizătură invizibilă în fustă sau rochie pentru a ajunge mai uşor la armă.

Din când în când, unii recruţi părăseau şcoala; despre aceste plecări nu se discuta niciodată. Cheryl a fost trimisă în misiuni de pregătire – să pătrundă într-o cameră de hotel ocupată, să fure documente dintr-un birou. Metodele pe care le folosea erau analizate ore întregi de instructorii ei. Era trezită în toiul nopţii şi trimisă în alte misiuni de probă: să agaţe un turist într-un club de noapte, apoi, ajunşi în faţa hotelului acestuia, să scape de el. Fiecare mişcare era observată de instructori.

I s-au pus întrebări intime despre viața sexuală. Cu câți bărbați fusese înainte de a-l cunoaște pe soțul său? S-ar culca cu un străin dacă misiunea ar cere-o? Cheryl a răspuns cu sinceritate: soțul ei fusese primul bărbat din viața sa; s-ar culca cu un bărbat dacă ar fi absolut sigură că succesul unei misiuni ar depinde de asta. Ar fi vorba pur și simplu de sex, nu de dragoste. A învățat să se folosească de sex pentru a constrânge, a seduce și a domina. Era deosebit de pricepută la asta.

A învățat să ucidă trăgând în țintă un întreg încărcător. A învățat despre diversele secte islamice și cum să creeze un *mishlashim*, o cutie poștală secretă. A stat o zi ca să învețe să trimită o bucată de microfilm lipită în interiorul unui plic. În altă zi, a învățat să se deghizeze băgându-și vată în obraji pentru a modifica ușor forma feței. A învățat să fure mașini, să se prefacă beată și să intre în vorbă cu bărbații.

Într-o zi, a fost chemată la directorul centrului de pregătire. Acesta a privit-o de sus până jos, ca și cum ar fi examinat-o, verificând fiecare detaliu dintr-o listă pe care o avea în minte. În cele din urmă, i-a spus că a fost acceptată.

Cheryl Ben-Tov a fost repartizată ca *bat leveyha* în departamentul Kaisrut al Mossad-ului, care asigura legătura cu ambasadele israeliene. Rolul său era acela de a oferi acoperire – ca amantă sau chiar ca „soție" – agenților activi. A lucrat în mai multe orașe europene, dându-se drept cetățean american. Nu s-a culcat cu niciunul dintre „amanții" sau „soții" ei.

Admoni a informat-o personal despre importanța ultimei misiuni: cum Vanunu fusese localizat, era de datoria ei să-și folosească abilitățile și să-l ademenească în afara Marii Britanii. De data aceasta, avea să se dea drept o turistă americană care călătorea în Europa în urma unui divorț dureros. Ca să dea credibilitate acestei părți a poveștii sale, avea să folosească amănunte despre despărțirea propriilor părinți. Povestea se încheia cu o „soră" care locuia la Roma. Acolo trebuia să-l ducă pe Vanunu.

Marți, 23 septembrie 1986, Cheryl Ben-Tov s-a alăturat unei echipe de nouă *katsa* aflați deja la Londra. Aceștia erau comandați de directorul de operațiuni al Mossad-ului, Beni Zeevi, un om posac, cu dinții pătați de nicotină.

Agenții stăteau la hoteluri situate între Oxford Street și Strand. Doi dintre ei erau cazați la Regent Palace. Cheryl Ben-Tov a fost înregistrată sub numele de Cindy Johnson la Strand Palace. Ocupa camera 320. Zeevi își luase o cameră la Mountbatten, aproape de cea ocupată de Vanunu, 105.

Probabil că el a fost unul dintre primii care au observat schimbările de dispoziție ale tehnicianului. Vanunu dădea din ce în ce mai multe semne de încordare. Londra era un loc ostil pentru cineva crescut într-un orășel ca Beersheba. În ciuda eforturilor depuse de tovarășii săi, se simțea singur și își dorea foarte mult o companie feminină, o femeie cu care să se culce. Psihologii Mossad-ului prevăzuseră această posibilitate.

Miercuri, 24 septembrie, Vanunu a insistat să iasă la plimbare neînsoțit de paznicii săi de la *The Sunday Times*. Aceștia au acceptat cu reticență. Un reporter l-a urmărit însă de la distanță până în Leicester Square. Acolo l-a văzut pe Vanunu intrând în vorbă cu o femeie. Ziarul avea să o descrie ca pe „o femeie de vreo 25 de ani, înaltă de 1,75 m, grăsuță, vopsită blond, cu buze groase, cu o pălărie maro, asemănătoare celor de fetru, costum de tweed cu pantaloni de aceeași culoare, pantofi cu tocuri înalte, probabil evreică".

După o vreme, s-au despărțit. Întors la hotel, Vanunu i-a confirmat paznicului său că a întâlnit „o americancă pe nume Cindy". A spus că intenționa s-o revadă. Reporterii erau îngrijorați. Unul dintre ei a spus că apariția lui Cindy în Leicester Square nu părea să fie o simplă coincidență. Vanunu le-a respins temerile. Ce îi spusese Cindy părea să fi fost de ajuns pentru ca bărbatul să vrea să petreacă mai mult timp cu ea – și nu la Londra, ci în apartamentul „surorii" ei de la Roma.

Beni Zeevi și alți patru *katsa* s-au aflat printre pasagerii avionului cu care Cheryl și Vanunu au plecat la Roma. Cei doi au luat un taxi care i-a dus la un apartament din cartierul vechi al orașului.

Înăuntru așteptau trei agenți ai Mossad-ului. Aceștia l-au înșfăcat pe Vanunu și i-au injectat o substanță paralizantă. În cursul nopții, a sosit o ambulanță, iar Vanunu a fost scos din clădire cu o targă. Aparent îngrijorați, agenții le-au spus vecinilor că se îmbolnăvise o rudă. Cheryl s-a urcat în ambulanță, iar aceasta a plecat imediat.

Vehiculul a părăsit Roma și s-a îndreptat cu toată viteza spre coastă. Într-un loc dinainte stabilit aștepta o barcă cu motor în care a fost transferat Vanunu. Ambarcațiunea s-a oprit lângă un cargou ancorat în larg. Vanunu a fost luat la bord. Beni Zeevi și Cheryl au mers cu el. Trei zile mai târziu, în toiul nopții, vaporul a ajuns în portul Haifa.

Mordechai avea să dea curând ochii cu interogatorii pricepuți ai lui Nahum Admoni. Era preludiul unui proces rapid și al unei condamnări pe viață la detenție în regim celular. Cheryl Ben-Tov a dispărut în lumea ei secretă.

Timp de peste 11 ani, Mordechai Vanunu a stat închis într-o celulă în care Israelul intenționa să-l țină până în secolul următor. Condițiile erau jalnice: mâncare proastă, o oră de mișcare pe zi, iar restul timpului și-l petrecea în rugăciune sau citind. Cedând în cele din urmă presiunii internaționale, guvernul israelian a acceptat, în martie 1998, ca Vanunu să beneficieze de condiții mai puțin stricte. El a rămas însă un prizonier de conștiință pentru Amnesty International, iar *The Sunday Times* le reamintea cu regularitate cititorilor de soarta sa. Vanunu nu a primit niciun ban pentru știrea de senzație furnizată ziarului. În 1998, a fost scos din celulă, însă, în ciuda numeroaselor apeluri ale avocaților săi, părea puțin probabil ca el să fie eliberat.

Zece ani mai târziu, acum şi mai grăsuţă, cu părul, altădată aranjat, fluturând în briză, Cheryl era din nou în Orlando, aparent în concediu, la Walt Disney World, cu cele două fiice minore ale sale.

Întrebată în aprilie 1997 de un ziarist de la *The Sunday Times* în legătură cu rolul avut în răpire, aceasta nu a negat. Singura ei neliniştе era că publicitatea putea să „dăuneze poziţiei" sale în Statele Unite ale Americii.

Pentru Ari Ben-Menashe, lucrurile nu au stat la fel de bine. Văzuse mulţi oameni buni venind şi plecând, victime ale manipulării constante care avea loc în comunitatea israeliană de informaţii. N-a crezut însă niciodată că îi va veni şi lui rândul.

În 1989, a fost arestat la New York şi acuzat de conspiraţie în vederea încălcării Legii privind limitarea exportului de arme prin încercarea de a vinde Iranului avioane militare C-130. Aparatele fuseseră vândute iniţial Israelului.

În timpul audierilor preliminare, reprezentanţii guvernului israelian au afirmat că „nu-l cunosc" pe Ben-Menashe. Acesta a arătat un dosar cu referinţe ale superiorilor săi din comunitatea israeliană de informaţii. Guvernul israelian a spus că erau falsuri. Ben-Menashe a probat în instanţă că nu erau. Guvernul israelian a spus apoi că Ben-Menashe era un „translator de mâna a doua", folosit „în cadrul" comunităţii israeliene de informaţii. Ben-Menashe a susţinut că fapta de care era acuzat – vânzarea de avioane – a fost autorizată de guvernele SUA şi Israelului. A vorbit despre „tranzacţiile cu arme de sute de milioane de dolari făcute cu Iranul".

Cei de la Tel Aviv au intrat din nou în panică. Rafi Eitan şi David Kimche au fost întrebaţi ce ştia Ben-Menashe şi ce daune putea produce. Răspunsurile au fost cât se poate de descurajatoare. Rafi Eitan a spus că Ben-Menashe era în măsură să lichideze reţeaua creată de SUA şi Israel în vederea vânzării armelor către Iran, reţea ale cărei tentacule se întinseseră peste tot: până

în America Centrală și de Sud, la Londra, în Australia, în toată Africa și în inima Europei.

În așteptarea procesului, Ben-Menashe a fost vizitat la Penitenciarul Metropolitan din New York de avocații guvernului israelian. Aceștia i-au propus un târg: să se declare vinovat în schimbul unei sume substanțiale care avea să-i asigure un trai îndestulat după ce ieșea din închisoare. Ben-Menashe s-a hotărât să spună cum s-au petrecut lucrurile. După ce a început să povestească, brusc, în noiembrie 1990, un juriu federal l-a achitat de toate acuzațiile.

Mulți dintre foștii săi asociați din comunitatea israeliană de informații erau de părere că Ben-Menashe a avut norocul să scape; spuneau că, în încercările sale de a-și dobândi libertatea, a folosit ceea ce un reprezentant al Mossad-ului a numit „efectul de ventilator": a atacat pe toți cei care îi puneau în pericol libertatea. Kimche a exprimat dorința fierbinte a multora când a spus mai târziu că „tot ce voiam era să dispară din fața noastră. Era pornit să ne facă rău nouă, țării sale și propriei siguranțe. Omul a fost și rămâne un pericol".

Israelul nu se gândise însă că Ben-Menashe voia să se răzbune. Acesta a scris o carte, *Profits of War*. Spera ca ea să aibă același efect pe care l-au avut Woodward și Bernstein când au dat în vileag afacerea Watergate, care a dus la demisia președintelui Richard Nixon. Intenția lui Ben-Menashe era clară: „Să îndrept greșelile cumplite făcute în anii 1980 și să ajut la îndepărtarea de la putere a celor vinovați."

La Tel Aviv au avut loc ședințe urgente. S-a discutat despre posibilitatea de a cumpăra manuscrisul și de a-l ține sub cheie pentru totdeauna. S-a remarcat că Ben-Menashe refuzase deja o sumă importantă – s-a spus că un milion de dolari – oferită cu scopul de a-i închide gura; era puțin probabil să se fi răzgândit. S-a luat decizia ca fiecare *sayan* care avea legătură cu producția de carte din New York să facă tot posibilul să împiedice apariția lucrării. Este discutabil în ce măsură au reușit, căci manuscrisul a fost prezentat

mai multor edituri importante înainte de a fi publicat de Sheridan Square Press, o editură mică din New York.

Ben-Menashe şi-a descris cartea drept

> povestea unei cabale – a felului în care o mână de oameni din câteva agenţii de informaţii au influenţat politica guvernelor lor, au întreprins în secret operaţiuni de mare anvergură, au abuzat de putere şi de încrederea oamenilor, au mințit, au manipulat mass-media şi au înşelat opinia publică. Nu în ultimul rând, este o poveste de război – un război condus nu de generali, ci de oameni care stau confortabil în birouri dotate cu aer condiţionat, indiferenţi la suferinţa umană.

Mulţi au văzut în această carte un act de reparaţie al autorului; alţii au văzut în ea o variantă exagerată a celor întâmplate, avându-l în rolul principal pe Ari Ben-Menashe.

La Londra, Robert Maxwell s-a ascuns după lege, aşa cum mai făcuse şi în alte rânduri, ameninţând cu judecata pe oricine ar fi îndrăznit să repete acuzaţiile făcute de Ben-Menashe la adresa lui. Niciun editor englez nu era pregătit să-l înfrunte pe magnat, niciun ziar nu era pregătit să-şi întrebuinţeze capacitatea de investigaţie spre a dovedi afirmaţiile lui Ben-Menashe.

Aşa cum fusese cândva şi Ben-Menashe, Robert Maxwell era acum ferm convins că este invincibil dintr-un motiv foarte simplu: devenise un hoţ al Mossad-ului. Cu cât fura mai mult, cu atât era mai convins că este indispensabil pentru acesta.

De asemenea, la fel ca lui Ben-Menashe, lui Maxwell îi plăcea să spună, de fiecare dată când se ducea în Israel, că şi el ştie toate dedesubturile – o afirmaţie care nu a trecut neobservată de cei din Mossad.

Capitolul 10

O legătură periculoasă

Robert Maxwell, care concediase cândva un reporter din cauza falsificării deconturilor, fura din banii de pensie ai angajaților săi pentru a susține financiar Mossad-ul. Sumele uriașe sustrase dovedeau viclenia lipsită de scrupule și dorința tot mai mare a Mossad-ului de a-și asuma riscuri foarte mari.

Maxwell retrăsese personal banii printr-o serie de manevre financiare care, mai târziu, aveau să-i uimească pe cei care au cercetat frauda din cauza duplicității autorului. Maxwell dăduse escrocheriei o nouă dimensiune, transferând câteva sute de mii de dolari la o tranzacție într-un cont special deținut de Mossad la Banca Israelului din Tel Aviv. Uneori, banii erau spălați printr-un cont pe care ambasada Israelului la Londra îl avea la Barclays Bank. Printre băncile pe care Maxwell le folosea fără ca acestea să bănuiască ceva se număra și Credit Suisse din Geneva, la care Ben-Menashe, transferase, cu ajutorul lui Maxwell, 450 de milioane de dolari din profitul ORA. Uneori, banii furați din fondurile de pensii făceau înconjurul lumii, ajungând la Chemical Bank din New York, First National Bank din Australia și bănci din Hong Kong și Tokio. Numai Robert Maxwell știa în orice moment unde anume se aflau banii și că aceștia erau furați. Colac peste pupăză, acesta cerea adeseori ziarelor sale să atace „criminalitatea birocratică". Victor Ostrovsky, un israelian de origine canadiană care fusese agent al Mossad-ului între 1984 și 1986, a fost primul care a descoperit ce se întâmpla:

„Mossad-ul își finanța multe operațiuni din Europa cu bani furați din fondul de pensii al ziarelor lui Maxwell. Israelienii au pus mâna pe bani aproape imediat ce Maxwell a cumpărat Mirror Newspaper Group cu bani împrumutați de la Mossad, sfătuit fiind de analiștii financiari ai acestuia. Pe lângă furt, la fel de sinistru era faptul că oricine lucra în instituția sa de presă și călătorea în Orientul Mijlociu era automat suspectat că lucra pentru Israel, ceea ce-l putea costa viața."

În vizitele făcute în Israel, Maxwell era tratat ca un șef de stat; era invitat de onoare la banchetele guvernamentale, fiind cazat de fiecare dată la cele mai bune hoteluri. Mossad-ul avusese însă grijă să-și ia măsuri de precauție în caz că „mâna care îl hrănea" ar fi devenit brusc mai puțin generoasă. Aflând că Maxwell avea un apetit sexual considerabil și că, din cauza faptului că era masiv, prefera sexul oral, Mossad-ul aranja ca, în timpul vizitelor sale în Israel, magnatul să fie servit de unul dintre bordelurile pe care serviciul le folosea atunci când voia să șantajeze pe cineva. În scurtă vreme, Mossad-ul a strâns o colecție de imagini video în care Maxwell apărea în situații sexuale compromițătoare. Apartamentul în care stătea era dotat cu o cameră video ascunsă.

Afirmațiile lui Ostrovsky au apărut în două cărți ale acestuia care inflamează și astăzi comunitatea de informații din Israel. În *By Way of Deception* și *The Other Side of Deception*, Ostrovsky înlătură vălul de mister care a acoperit activitatea desfășurată de el în Mossad. A descris metodele operaționale, a numit numeroși agenți activi și, poate, i-a compromis pe unii dintre aceștia într-o dezvăluire clasică semnată de un informator care credea că a fost concediat pe nedrept din Mossad.

În mod paradoxal, guvernul israelian a ignorat sfatul lui Maxwell de a nu spune nimic despre afirmațiile lui Ostrovsky. În timpul unei întâlniri avute la Tel Aviv cu prim-ministrul Yitzhak Shamir, magnatul i-a amintit acestuia ce s-a întâmplat când guvernul Thatcher a încercat să împiedice publicarea unei cărți

scrise de un fost ofițer al MI5, Peter Wright. *Spycatcher* conținea detalii la fel de compromițătoare despre serviciul secret britanic. Perseverând în încercarea sa de a opri publicarea cărții, guvernul britanic a fost dat în judecată în cele din urmă în Australia, unde-și avea sediul principal editura la care apărea cartea lui Wright. *Spycatcher* a devenit bestseller internațional, iar Marea Britanie s-a făcut de râs.

De aceeași soartă a avut parte și guvernul israelian. Presat de foști și actuali membri ai Mossad-ului – Meir Amit și Isser Harel cerând cu deosebită vehemență să se ia măsuri împotriva lui Ostrovsky – Shamir a ordonat procurorului general să ia măsuri legale și să împiedice apariția primei cărți a fostului *katsa.*

Cazul cu pricina a alimentat de asemenea antiamericanismul virulent al lui Shamir, care își avea originea în ferma sa convingere că SUA erau răspunzătoare într-o oarecare măsură de Holocaust. Se spunea că, după părerea lui, președintele Roosevelt ar fi trebuit să facă un „aranjament" – unul dintre cuvintele preferate ale lui Shamir – cu Hitler pentru a înlocui Marea Britanie, puterea dominantă din acel moment în Orientul Mijlociu, cu al Treilea Reich. La rândul său, Hitler i-ar fi lăsat pe evrei să meargă în Palestina, iar Holocaustul nu ar fi avut loc niciodată.

Oricât de lipsită de noimă era, ideea respectivă a influențat sentimentele lui Shamir față de SUA, transformându-le aproape în ură. Acesta a autorizat personal, „în semn de bunăvoință" (o altă expresie preferată a lui Shamir), transmiterea către Uniunea Sovietică a celor circa 500 000 de pagini de documente sustrase de Jonathan Pollard. Shamir spera că, astfel, relațiile Israelului cu Moscova se vor îmbunătăți. Documentele cuprindeau informații recente deținute de americani despre apărarea antiaeriană a sovieticilor, precum și raportul anual al CIA despre întreaga capacitate de luptă a acestora. Un document conținea fotografii făcute cu ajutorul sateliților, interceptări ale comunicațiilor, informații obținute cu ajutorul sistemului radar și rapoarte ale agenților CIA

din Uniunea Sovietică. Când Nahum Admoni i-a spus lui Shamir că datele respective vor ajuta aproape sigur contraspionajul sovietic să-i descopere pe spioni, se pare că acesta a ridicat din umeri.

Când s-au întâlnit să ia o hotărâre în privința lui Ostrovsky, Shamir i-a spus lui Robert Maxwell ce le spusese și altora, că ar face orice să reducă influența americanilor în lume, fiind convins că Washington-ul îl încurajase pe Ostrovsky să-și publice cartea din dorința de a se răzbuna.

Shamir i-a cerut lui Maxwell să mobilizeze puternicele resurse media de care dispunea pentru a distruge credibilitatea fostului agent. Maxwell a subliniat că, înainte să-l angajeze, Mossad-ul a verificat în mod cert trecutul individului.

Cu toate acestea, Ostrovsky a devenit ținta unei campanii defăimătoare în presa scrisă a lui Maxwell, inclusiv în tabloidul *Maariv* de la Tel Aviv, pe care Maxwell îl cumpărase. Omul a fost catalogat drept fantezist și mincinos, nefiind considerat, ca Maxwell, un prieten sincer al Israelului.

După ce au studiat cărțile lui Ostrovsky, membrii de frunte ai comunității de informații din Israel au aflat multe dintre lucrurile pe care acesta le considera adevărate.

Tribunalul de la New York a respins argumentul invocat de guvernul israelian potrivit căruia securitatea națională a Israelului era periclitată de dezvăluirile lui Ostrovsky. Cartea a devenit bestseller.

Deși a fost primul care a dezvăluit publicului larg legătura lui Robert Maxwell cu Mossad-ul, Ostrovsky nu relatase nici pe departe întreaga poveste. Ca multe altele, aceasta își avea originea în activitățile vechiului și importantului prieten al lui Shamir, Rafi Eitan.

Cei doi se știau din anii 1950, când amândoi făcuseră parte din Mossad și erau animați de aceeași dorință de a lupta cu scopul de a asigura Israelului un loc în lume.

Treizeci de ani mai târziu, în 1986, Shamir l-a susținut pe Rafi Eitan când, după scandalul Pollard, a fost aspru criticat, fiind catalogat drept lider „al unui grup de ofițeri de informații trădători, care acționau fără autorizație".

Minciuna era o încercare disperată a guvernului israelian de a se distanța de un episod care adusese uriașe beneficii atât propriilor servicii secrete, cât și celor ale Uniunii Sovietice și Africii de Sud. Cu deplina complicitate a Israelului, ambele țări primiseră informații prețioase despre activitățile de spionaj ale SUA.

Totuși, o dată cu aflarea rolului jucat de el în scandalul armelor destinate Iranului, activitatea profesională a lui Rafi Eitan a fost grav compromisă. Deși afectat și furios din cauză că propriii colegi îl găsiseră vinovat doar pe el, vechiul spion nu a spus absolut nimic în public; iar prietenilor săi de încredere, care stătuseră cândva la el în sufragerie și îl ascultaseră fermecați povestind cum a fost prins Adolf Eichmann, avea să le spună o nouă poveste: despre cum s-a întors Israelul împotriva lui însuși.

Din ce în ce mai puțină lume suna la ușa locuinței lui Rafi Eitan de pe strada Shay sau venea să-i admire ultimele creații făcute din fier vechi. Petrecea ore în șir singur în fața cuptorului, mânuind aparatul de sudură, fără a-și mai face nervi din cauza felului în care fusese tratat și gândindu-se cum să „reintre în joc" și cum să câștige „bani adevărați". Decizia de a-și servi în continuare țara în ciuda rușinii care se abătuse asupra lui a fost de o simplitate impresionantă: „Patriotismul nu mai este un cuvânt la modă. Eu sunt patriot. Cred în țara mea. Că e bine sau nu e bine, mă voi bate cu oricine o amenință pe ea sau pe poporul ei."

Aceasta a stat la originea unui plan pe care îl concepuse în secret încă de când era implicat în scandalul Irangate. Ca multe alte planuri ale lui Rafi Eitan, acesta îl obliga să-și folosească indubitabilul talent de a exploata ideea originală a altcuiva. Datorită lui, avea să fie ținut minte nu numai pentru prinderea lui Adolf Eichmann, ci și ca asociat apropiat al lui Robert Maxwell.

În 1967, expertul în comunicații William Hamilton se întorcea în SUA din Vietnam, unde pusese la punct o rețea de posturi electronice de ascultare cu scopul de a urmări activitățile desfășurate de Vietcong în timp ce armata americană se deplasa în junglă. Lui Hamilton i s-a oferit un post la Agenția de Securitate Națională. Prima lui sarcină a fost să creeze un dicționar vietnamez-englez pe calculator, care a fost întrebuințat cu mult succes la traducerea mesajelor transmise de Vietcong și la interogarea prizonierilor.

Era o epocă în care revoluția comunicațiilor electronice – telecomunicațiile prin satelit și circuitele miniaturizate – schimba modul în care se strângeau informațiile: mesajele criptate și imaginile de calitate superioară erau transmise mai repede și mai sigur cu ajutorul calculatoarelor. Acestea au devenit mai mici și mai performante; senzorii tot mai sofisticați erau capabili să facă diferența între sute de conversații; analiza spectrului fotografic alegea din milioane de puncte numai pe cele care prezentau interes; datorită microcipurilor, șoaptele puteau fi auzite de la sute de metri distanță, iar datorită lentilelor cu infraroșu, puteai vedea noaptea.

Cablurile din fibră optică ale noii societăți au contribuit la creșterea eficacității acțiunilor operative: strângerea și corelarea datelor la o scară care depășea capacitatea omului au contribuit în mare măsură la găsirea unui model și a unui *modus operandi* în acțiunile teroriste. S-a început lucrul la un Sistem de Comparare și Eliminare prin Analiză Facială (Facial-Analysis Comparison and Elimination System, FACES) care avea să revoluționeze sistemul de identificare a persoanelor din fotografii. Bazat pe 49 de caracteristici, fiecare fiind clasificată pe o scară de la 1 la 4, FACES putea lua 15 milioane de decizii binare de tip „da sau nu" *într-o secundă*. Computerele legate în rețea efectuau căutări simultane, luând 40 de milioane de decizii binare pe secundă. Calculatoarele

în sine au devenit mai mici, dar memoria lor îngloba un volum de informații echivalent celui existent într-o lucrare cu caracter documentar de 500 de pagini.

Pe vremea când lucra încă la NSA, Hamilton a sesizat o ocazie pe această piață în plină expansiune; a creat un program care să se conecteze la bazele de date ale altor sisteme informatice. În urma aplicării acestuia în lumea serviciilor secrete, proprietarul programului putea să blocheze accesul la majoritatea altor sisteme fără ca utilizatorii lor să-și dea seama. Patriot fiind, Hamilton s-a gândit că primul client al sistemului său trebuia să fie guvernul Statelor Unite ale Americii.

Așa cum NASA oferise țării un avans incontestabil în domeniul tehnologiei spațiale, tot așa William Hamilton era convins că va face același lucru pentru comunitatea de informații a SUA. Încurajat de NSA, inventatorul lucra 16 ore pe zi, șapte zile din șapte. Obsedat și secretos, era personificarea cercetătorului; NSA era plină de asemenea oameni.

Trei ani mai târziu, Hamilton era pe punctul să prezinte instrumentul suprem de supraveghere – un program capabil să urmărească mișcările unui număr nelimitat de persoane din orice colț al lumii. Avertismentul adresat de Reagan teroriștilor, „puteți să fugiți, dar nu să vă ascundeți", era pe cale să se materializeze.

Hamilton a demisionat de la NSA și a cumpărat o mică firmă denumită Inslaw. Scopul ei declarat era acela de a verifica antecedentele părților litigante, ale martorilor și ale familiilor acestora, inclusiv ale avocaților lor, ale oricărei persoane implicate într-o acțiune legală. Hamilton a dat sistemului său denumirea de Promis. Până în 1981, îl perfecționase în așa măsură, încât a putut să patenteze programul și să transforme Inslaw într-o mică firmă profitabilă. Viitorul era promițător.

NSA l-a acuzat că, pentru a crea programul, a folosit dotările agenției. Hamilton a respins cu vehemență acuzația, dar s-a oferit să dea în folosință programul Promis Departamentului Justiției

cu o singură condiție: de fiecare dată când programul era folosit, Inslaw trebuia să primească niște bani. Afacerea în sine nu avea nimic deosebit; Departamentul Justiției, ca orice instituție guvernamentală, avea sute de prestatori de servicii. Fără știrea lui Hamilton, Departamentul Justiției a trimis NSA o copie a programului pentru „evaluare".

Nu se știe de ce s-a procedat astfel. Hamilton dovedise deja departamentului respectiv ce putea face programul său: putea să se amestece în viața oamenilor într-un mod nemaiîntâlnit până atunci. Pentru Departamentul Justiției și instituția care se ocupa de investigații, FBI, Promis era un instrument eficient de combatere a spălării banilor și a altor activități infracționale ale mafiei. De asemenea, programul putea revoluționa peste noapte lupta DEA (Drug Enforcement Administration)* împotriva baronilor columbieni ai drogurilor. Pentru CIA, Promis putea deveni o armă la fel de eficientă ca un satelit de spionaj. Posibilitățile păreau infinite.

Între timp, unul dintre acele personaje pe care le produce lumea afacerilor internaționale necinstite auzise de Promis. Earl Brian fusese secretar de stat la Sănătate în California pe vremea când Reagan era guvernator. În special pentru că Brian știa persana, Reagan îl încurajase să întocmească un plan Medicare** pentru guvernul iranian. Era una dintre acele idei himerice care îi plăceau foarte mult președintelui american: o versiune a planului Medicare avea să arate Iranului latura pozitivă a Americii și, în același timp, avea să îmbunătățească imaginea SUA în regiune. Într-o frază memorabilă, guvernatorul i-a spus lui Brian: „Dacă Medicare dă rezultate în California, atunci poate da rezultate oriunde."

---

* Instituție guvernamentală care se ocupă de combaterea traficului de droguri în SUA.

** Program guvernamental de asigurări de sănătate destinat bătrânilor și unor persoane cu dizabilități.

În timpul vizitelor efectuate la Teheran, Brian a intrat în atenția lui Rafi Eitan, unul dintre cei care duceau afacerea „arme contra ostatici" mai aproape de eșec. Acesta l-a invitat pe Brian în Israel. Cei doi s-au împrietenit imediat. Brian era captivat de ceea ce-i povestea amfitrionul său despre răpirea lui Adolf Eichmann; Rafi Eitan era la fel de fascinat de descrierea ritmului alert în care se desfășura viața în California.

Rafi Eitan și-a dat în curând seama că Brian nu reușea să-și lărgească sfera contactelor din Iran și era de părere că ideea lui Reagan cu aplicarea programului Medicare în acea țară era „cea mai trăsnită chestie pe care o auzisem în ultima vreme" De-a lungul anilor, cei doi au păstrat legătura; Rafi Eitan i-a trimis lui Brian chiar și o vedere din Apollo, statul Pennsylvania, unde verifica uzina Numec. Mesajul suna așa: „Este un loc în care merită să te afli." Brian l-a ținut la curent pe Rafi Eitan în privința programului Promis.

În 1990, Brian a sosit la Tel Aviv. Era din cale afară de obosit după călătoria făcută; paloarea de pe chip se datora nervilor pe care și-i făcuse când a aflat că Departamentul Justiției folosea o versiune a programului Promis ca să depisteze operațiile de spălare a banilor și alte activități infracționale.

Instinctul îi spunea lui Rafi Eitan că vechiul său prieten nu putea sosi într-un moment mai potrivit. Un nou conflict izbucnise între Mossad și ceilalți membri ai comunității de informații din Israel. Cauza era o nouă insurecție arabă, Intifada. Promis putea fi folosit cu succes în contracarea acesteia.

Insurecția se întinsese cu o repeziciune uluitoare, uimindu-i pe israelieni și însuflețindu-i pe palestinienii din Cisiordania și Gaza. Cu cât armata israeliană aresta, împușca, bătea și alunga mai mulți oameni din casele lor, cu atât Intifada se răspândea mai repede. Străinilor abia le-a venit să creadă că un tânăr arab a trecut cu un deltaplan pe deasupra graniței foarte bine păzite dintre

Liban şi Israel, aterizând în nişte tufe din apropierea orăşelului Kiryat Shmona, aflat în nordul Israelului. În câteva minute, tânărul a omorît şase soldaţi israelieni înarmaţi până în dinţi şi a rănit alţi şapte, după care a fost la rândul său împuşcat.

Incidentul a stârnit admiraţia palestinienilor, dar membrii comunităţii de informaţii a Israelului s-au arătat cu degetul unul pe altul. Shin Bet a dat vina pe Aman; cele două organizaţii au dat vina pe Mossad, care nu primise informaţii în prealabil din Liban. Lucrurile nu s-au oprit aici. Şase terorişti au evadat dintr-o închisoare de maximă securitate din Gaza. Mossad-ul a dat vina pe Shin Bet. Agenţia respectivă a spus că planul evadării fusese pus la punct în afara ţării, ceea ce făcea ca Mossad-ul să fie vinovat.

Aproape în fiecare zi, soldaţi şi civili israelieni erau împuşcaţi pe stradă în Ierusalim, Tel Aviv şi Haifa. Disperat să-şi redobândească autoritatea, ministrul apărării, Yitzhak Rabin, a anunţat că va pune în aplicare o politică de „forţă, putere şi violenţă", însă efectul ei a fost redus.

Hărţuită de conflictul din ce în ce mai înverşunat dintre servicii, comunitatea israeliană de informaţii nu a reuşit să ajungă la un acord privind aplicarea unei strategii de luptă împotriva masivei rezistenţe arabe, de o amploare nemaiîntâlnită de la Războiul de Independenţă. Un alt impediment l-au reprezentat criticile americanilor referitoare la înmulţirea dovezilor furnizate de posturile de televiziune cu privire la metodele brutale folosite de soldaţii israelieni. Pentru prima dată, posturile de televiziune americane, care, de obicei, erau de partea Israelului, au difuzat imagini care, prin violenţa lor extremă, semănau cu cele din Piaţa Tiananmen din Beijing. Doi soldaţi israelieni au fost surprinşi zdrobind fără milă cu o piatră braţul unui tânăr palestinian; o patrulă a IDF a fost filmată în timp ce bătea o palestiniană însărcinată; la Hebron, copiii au fost filmaţi în timp ce erau bătuţi cu patul puştii pentru că aruncau cu pietre.

Participanţii la Intifadă s-au coalizat, formând Conducerea Naţională Unită a Insurecţiei. Fiecare comunitate arabă a primit

instrucțiuni să declare grevă, să închidă magazinele, să boicoteze mărfurile israeliene și să nu recunoască administrația civilă. Toate acestea aminteau de rezistența din ultimele zile de ocupație a Franței de către germani în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Vrând cu orice chip să readucă Mossad-ul în fruntea comunității israeliene de informații, Nahum Admoni a trecut la fapte. La 14 februarie 1988, o echipă *kidon* a fost trimisă în portul Limassol din Cipru. Agenții au pus o bombă puternică sub un Volkswagen Golf. Mașina aparținea unuia dintre liderii Intifadei, Muhammad Tamimi. Împreună cu el erau doi membri importanți ai OEP. Se întâlniseră cu reprezentanți ai autorităților libaneze care le dăduseră un milion de dolari pentru finanțarea Intifadei. Toți cei trei bărbați au murit într-o explozie care a zguduit întregul port.

A doua zi, Mossad-ul a lovit din nou – agenții au pus o mină pe carena vasului Soi Phayne, o navă de pasageri pe care OEP tocmai o achiziționase cu scopul de a face un exercițiu de relații publice. Având la bord ziariști de pretutindeni, nava ar fi mers la Haifa ca o reafirmare usturătoare a „dreptului" palestinienilor de a se întoarce în patrie și ca o aluzie la vasele evreiești, intrate în istorie datorită Exodului, care, cu 40 de ani înainte, sfidaseră marina britanică pentru a-i aduce în Israel pe supraviețuitorii Holocaustului, care aveau și ei „dreptul de a se întoarce" în patrie. Soi Phayne a fost distrusă.

Operațiunile respective nu au redus cu nimic determinarea arabilor. În orice clipă, gherilele erau în stare să-i păcălească pe israelieni, care nu făceau decât să răspundă cu și mai multă violență. Întreaga lume a văzut cum Israelul nu numai că nu a reușit să oprească Intifada, dar a și pierdut războiul de propagandă. Comentatorii politici au spus că avea loc un conflict în variantă modernă între David și Goliat, IDF jucând rolul uriașului filistean.

Yasser Arafat s-a folosit de Intifadă pentru a recăpăta controlul asupra vitregitului său popor. Peste tot în lume, apărea furios la televizor sau la radio, susținând că ceea ce se întâmpla era

rezultatul direct al politicii prin care Israelul urmărea să pună mâna pe pământurile arabilor. El cerea fiecărui arab să se alăture cauzei. Arafat a plecat în Kuweit, unde a cerut ajutorul Hamas, gruparea teroristă susținută de Iran. A doua zi s-a dus în Liban, unde s-a întâlnit cu liderii Jihad-ului Islamic. Arafat făcea un lucru care, cu puțin timp în urmă, părea imposibil – unirea arabilor, indiferent de convingerile religioase, în slujba unei cauze comune. Toți îl numeau „Domnul Palestina" sau „Președintele".

Cei din Mossad erau tot timpul buimăciți de strategia aplicată de Arafat, care alerga dintr-o capitală arabă în alta. Serviciul nu știa aproape nimic despre locurile în care avea să se ducă sau despre cei pe care voia să-i atragă de partea sa.

Rafi Eitan i-a spus aceste lucruri și multe altele invitatului său, Earl Brian. În schimb, Brian i-a spus cum funcționa Promis. După părerea lui, mai era de lucru pentru ca programul să dea randament maxim. Rafi Eitan și-a dat apoi seama că Promis putea să aibă un impact asupra Intifadei. Pentru început, sistemul putea pătrunde în computerele celor 17 birouri ale OEP răspândite în întreaga lume, aflând astfel unde se ducea Arafat și ce punea la cale. O vreme, Rafi Eitan n-a mai adunat fier vechi și s-a gândit cum să exploateze minunata lume nouă oferită de Promis.

De exemplu, nu mai era nevoie să se bizuie exclusiv pe capacitatea omului pentru a înțelege mentalitatea unui terorist. Cu Promis se putea ști exact unde și când avea să atace acesta. Promis putea urmări fiecare mișcare a teroristului.

Dacă ar fi dat o asemenea lovitură, ar fi devenit cu siguranță una dintre figurile de referință ale comunității israeliene de informații. Însă rănile provocate de foștii lui colegi erau adânci. Îl alungaseră oferindu-i o pensie destul de modestă. Îmbătrânea; avea obligații mai ales față de familie, pe care fusese nevoit să o neglijeze. Cu Promis ar fi putut să repare totul; folosit cum trebuie, programul i-ar fi adus o avere. Totuși, oricât de inteligent era, Rafi Eitan nu

era un geniu al informaticii; cunoștințele lui în domeniu se limitau la folosirea modemului. Însă datorită anilor petrecuți la LAKAM, avea acum acces la toți experții de care avea nevoie.

Când Earl Brian s-a întors în SUA, Rafi Eitan a alcătuit o mică echipă cu foști programatori ai LAKAM. Aceștia au decodificat discul care conținea programul și apoi au reasamblat componentele acestuia, adăugându-i câteva elemente. În felul acesta, nimeni nu mai putea pretinde că era proprietarul noului Promis. Rafi Eitan a hotărît să păstreze denumirea originară pentru că era „un bun instrument de marketing să explici ce făcea sistemul".

Agenții operativi, care nu știau decât să apese pe taste, puteau avea acces la informații și evaluări mult mai ample decât cele pe care ar fi putut ei să le țină minte. Programul putea fi instalat pe un laptop și putea alege dintr-o mie de alternative pe cea mai potrivită. Aceasta ar fi eliminat necesitatea raționamentului deductiv, fiindcă trebuiau luate în considerare simultan prea multe variante corecte, dar irelevante pentru ca raționamentul omului să fie suficient. Promis putea fi programat să elimine toate direcțiile de prisos ale unei cercetări, adunând și corelând date cu o viteză și la o scară mult superioare celor ale omului.

Potrivit afirmațiilor lui Ben-Menashe, pentru a-l putea vinde, Rafi Eitan trebuia să-i mai adauge un element. Ben-Menashe a susținut ulterior că i s-a cerut să se ocupe de introducerea unei „trape", un cip încorporat de care cumpărătorul să nu știe nimic și care să-i permită lui Rafi Eitan să afle ce informații se căutau.

Ben-Menashe știa pe cineva care era în stare să creeze o trapă în așa fel încât să nu poată fi descoperită nici de cele mai performante detectoare. Bărbatul în cauză avea o mică firmă de cercetare-dezvoltare în informatică în California de Nord. El și Ben-Menashe fuseseră prieteni în școala primară. Pentru 5 000 de dolari, acesta a acceptat să creeze microcipul. Ben-Menashe a recunoscut că a fost foarte ieftin. Următorul pas avea să fie testarea sistemului.

A fost aleasă Iordania, nu numai pentru că se învecina cu Israelul, ci şi pentru că devenise un paradis pentru liderii Intifadei. De undeva din deşert, aceştia cereau mulţimilor de arabi adunaţi pe străzile localităţilor din Cisiordania şi Gaza să lanseze noi şi noi atacuri împotriva Israelului. După ce comiteau o atrocitate, teroriştii OEP treceau graniţa în Iordania, de multe ori cu complicitatea armatei iordaniene.

Astfel, cu mult timp înainte de Intifadă, Iordania devenise un fel de teren pe care Mossad-ul îşi testa capacităţile electronice. În anii 1970, tehnicienii Mossad-ului pătrunseseră în computerul pe care IBM îl vânduse serviciului iordanian de informaţii militare. Informaţiile obţinute au venit în completarea celor furnizate de un *katsa* plasat de Rafi Eitan în palatul regelui Hussein. Promis putea oferi mult mai multe.

Să-l vândă direct Iordaniei era imposibil din cauză că, în acel moment, nu existau relaţii comerciale normale între cele două ţări. În schimb, Hadron, compania lui Earl Brian, a reuşit să-l vândă. Când experţii companiei au instalat programul la sediul statului-major de la Amman, aceştia au descoperit că iordanienii aveau un sistem franţuzesc de urmărire a liderilor OEP. Promis a fost conectat în secret la acesta. La Tel Aviv, Rafi Eitan a obţinut în scurt timp rezultate, trapa arătându-i pe care dintre liderii OEP îi urmăreau iordanienii.

Următorul pas era să se pregătească lansarea pe piaţă a programului Promis. Yasser Arafat a fost ales ca exemplu ideal. Preşedintele OEP era renumit pentru atenţia pe care o acorda propriei securităţi; acesta îşi schimba în permanenţă planurile, nu dormea două nopţi la rând în acelaşi pat, schimba programul meselor în ultimul moment.

De fiecare dată când Arafat se deplasa, detaliile erau înregistrate într-un computer sigur al OEP. Promis putea trece însă de mijloacele de protecţie, aflând ce pseudonime şi ce paşapoarte false folosea acesta. Promis putea obţine facturile telefonice şi

putea verifica apelurile efectuate. Apoi le compara cu alte apeluri efectuate de la aceste numere. În felul acesta, Promis realiza o imagine completă a convorbirilor telefonice avute de Arafat.

În timpul deplasărilor, liderul informa autoritățile locale de sosirea lui și se luau măsuri pentru a-i oferi protecție. Promis putea afla detaliile intrând în computerele poliției. Oriunde mergea, Arafat nu se putea ascunde de Promis.

Rafi Eitan și-a dat seama că nici Earl Brian și nici compania sa nu aveau resursele necesare să lanseze Promis pe piața mondială. Pentru asta era nevoie de cineva cu excelente relații la nivel internațional, cu energie debordantă și cu abilități de negociere dovedite. Rafi Eitan cunoștea o singură persoană care întrunea toate aceste calități: Robert Maxwell.

Maxwell nu s-a lăsat mult rugat și, în felul său exuberant când era vorba despre o afacere de pe urma căreia putea câștiga ceva, a spus că avea o companie de calculatoare prin intermediul căreia putea vinde programul. Degem Computers Limited avea sediul la Tel Aviv și juca deja un rol însemnat în activitățile Mossad-ului. Maxwell le-a dat voie agenților israelieni, care se dădeau drept angajați ai Degem, să folosească filialele companiei din America Centrală și de Sud. Maxwell a înțeles că avea șansa nu numai să câștige o sumă frumușică din vânzarea programului cu ajutorul firmei Degem, ci și să se impună ca un personaj important în cadrul Mossad-ului și, în ultimă instanță, în Israel.

În ultimele sale vizite făcute în Israel, Maxwell începuse să se comporte într-un mod îngrijorător. Acesta i-a spus lui Admoni că ar trebui să angajeze telepați care să citească gândurile dușmanilor Mossad-ului. A început să sugereze anumite ținte care trebuiau eliminate. Voia să cunoască *kidon*-i și să vadă bazele lor de antrenament. Toate aceste cereri au fost refuzate cu fermitate, însă într-un mod politicos de directorul Mossad-ului. Serviciul începuse totuși să-și pună întrebări în legătură cu Maxwell. Oare purtarea lui era doar cea a unui megaloman care își dădea aere de superioritate?

Sau avea să urmeze altceva? Era oare cu putință să vină o zi în care, în ciuda a tot ceea ce făcuse pentru Israel, Robert Maxwell să devină instabil și imprevizibil din punct de vedere psihic și să creeze probleme?

Un lucru era cert: Maxwell se pricepea de minune să vândă programul Promis – sau, în ce privește Mossad-ul, eficacitatea acestuia. Serviciul israelian a fost primul care a obținut programul, iar acesta s-a dovedit a fi o unealtă prețioasă în campania dusă împotriva Intifadei. Mulți dintre liderii ei părăsiseră Iordania și se ascunseseră în Europa după ce câțiva fuseseră asasinați în Iordania de *kidon*-i.

Un succes remarcabil s-a înregistrat în momentul în care un comandant al Intifadei, care se mutase la Roma, a sunat la un număr din Beirut care figura deja în baza de date a Mossad-ului ca aparținând unui cunoscut fabricant de bombe. Cel care sunase voia să-l întâlnească pe fabricantul de bombe la Atena. Israelienii s-au folosit de Promis pentru a verifica toate agențiile de voiaj din Roma și Beirut care puteau vinde bilete ambelor persoane. La Beirut, în urma unor verificări ulterioare, s-a aflat că fabricantul de bombe anunțase companiile locale de utilități să suspende serviciile furnizate la domiciliu. O altă căutare efectuată cu ajutorul programului Promis în computerele locale ale OEP a revelat faptul că fabricantul de bombe schimbase în ultimul moment avionul cu care avea să zboare. Dar tot nu a scăpat. A fost ucis de explozia unui automobil-capcană în drum spre aeroportul de la Beirut. Puțin mai târziu, la Roma, respectivul comandant al Intifadei a fost călcat de mașină.

Între timp, Mossad-ul a aflat cu ajutorul programului Promis informații clasificate despre unele servicii secrete. În Guatemala, a descoperit legături strânse între forțele locale de securitate, pe de o parte, și traficanții de droguri și piețele de desfacere ale acestora din SUA, pe de altă parte. Mossad-ul a transmis informațiile respective celor de la DEA și FBI.

În Africa de Sud, un *katsa* al ambasadei israeliene a urmărit cu ajutorul lui Promis activitatea organizației revoluționare declarate ilegale de autorități și legăturile acesteia cu grupări din Orientul Mijlociu. La Washington, specialiști ai Mossad-ului din cadrul ambasadei israeliene foloseau programul Promis pentru a intercepta comunicațiile altor misiuni diplomatice și ale departamentelor guvernului american. La fel se întâmpla la Londra și în alte capitale europene. Sistemul a continuat să furnizeze informații prețioase pentru Mossad. Până în 1989, s-au încasat peste 500 de milioane de dolari din vânzarea programului Promis în Marea Britanie, Coreea de Sud și Canada. Cifra ar fi fost și mai mare dacă CIA nu ar fi vândut unor servicii secrete versiunea proprie. În Marea Britanie, Promis a fost folosit de MI5, iar în Irlanda de Nord, pentru urmărirea teroriștilor și a mișcărilor făcute de lideri politici precum Gerry Adams.

Maxwell reușise și el să vândă programul serviciului secret polonez, UB. În schimb, după cum spunea Ben-Menashe, polonezii au dat voie Mossad-ului să fure un MiG-29 rusesc. Operațiunea respectivă a amintit de furtul MiG-ului din Irak. În schimbul sumei de un milion de dolari, depuși într-un cont la Citybank din New York, un general polonez care conducea unitatea UB din Gdansk a aranjat ca avionul să fie casat, deși fusese primit recent de la fabrica rusească. Aparatul a fost dezmembrat, iar piesele, ambalate în containere pe care era scris „Utilaje agricole", au fost expediate la Tel Aviv. Aici, avionul a fost reasamblat și testat de aviația israeliană, care l-a folosit în Siria.

Moscova nu a descoperit furtul decât după câteva săptămâni, cu ocazia unui inventar de rutină al avioanelor furnizate țărilor membre ale organizației Tratatului de la Varșovia. Sovieticii au adresat un protest vehement Israelului, amenințând chiar să oprească exodul evreilor din Uniunea Sovietică. Aviația israeliană descoperise toate secretele MiG-ului, așa încât guvernul israelian și-a cerut scuze pentru „excesul de zel al ofițerilor care au acționat

în mod neoficial" și a înapoiat cu promptitudine avionul. La acea dată, generalul polonez era deja în America, unde și-a încasat banii. Cei de la Washington au acceptat să-i dea o nouă identitate, iar specialiștii aviației americane au putut inspecta în voie MiG-ul.

La puțin timp după aceea, Maxwell a plecat la Moscova. Oficial, se afla acolo pentru un interviu cu Mihail Gorbaciov. În realitate, se dusese pentru a vinde KGB-ului programul Promis. Cu ajutorul trapei, Israelul a pus mâna pe secretele militare ale URSS, Mossad-ul devenind astfel unul dintre serviciile secrete cel mai bine informate cu privire la intențiile sovieticilor.

De la Moscova, Maxwell a plecat la Tel Aviv. Aici a fost primit, ca de obicei, ca un potentat, fiind scutit de formalitățile aeroportuare și întâmpinat de un trimis al Ministerului de Externe.

Maxwell s-a purtat cu acesta așa cum se purta cu toți angajații săi, insistând să-i care bagajele și să stea lângă șofer. Când a întrebat unde era escorta de motocicliști și i s-a răspuns că aceasta nu era disponibilă, Maxwell l-a amenințat pe însoțitor că o să-l sune pe prim-ministru ca să-l concedieze. La fiecare ambuteiaj, Maxwell s-a răstit la neputinciosul funcționar și a continuat să se poarte astfel până au ajuns în apartamentul de la hotel. Acolo îl aștepta prostituata sa preferată. A expediat-o imediat; erau chestiuni mult mai importante de rezolvat decât satisfacerea propriilor nevoi sexuale.

La Londra, imperiul de presă al lui Maxwell se confrunta cu mari probleme financiare. Dacă nu beneficia de o injecție substanțială de capital, avea să-și înceteze activitatea. Instituțiile financiare de la Londra, care îl finanțaseră mereu în trecut, nu prea mai erau dispuse să-i ofere fonduri. Finanțiștii pragmatici care îl cunoscuseră pe Maxwell și-au dat seama că, în ciuda fanfaronadei și a agresivității afișate, acesta își pierdea flerul pentru afaceri care îl salvaseră altădată. În trecut se enerva și amenința la cea mai mică provocare. Bancherii își stăpâneau mânia și cedau în fața lui.

Însă nu mai aveau să facă la fel. La Banca Angliei și în alte instituții financiare din City*, se vorbea că Maxwell nu mai era apreciat.

Informațiile lor se bazau în mare parte pe rapoarte confidențiale primite din Israel conform cărora Maxwell era presat de investitorii israelieni să le înapoieze banii cu care achiziționase Mirror Group. Scadența trecuse de mult, iar cererile israelienilor deveniseră din ce în ce mai insistente. Încercând să le închidă gura, Maxwell le-a promis că le va plăti dobânzi mai mari dacă mai așteptau. Israelienii nu au fost mulțumiți: își voiau banii imediat. Acesta este motivul pentru care Maxwell s-a dus la Tel Aviv: spera să-i convingă să-i mai acorde o amânare. Semnele nu erau încurajatoare. În timpul zborului, primise mai multe telefoane de la câțiva investitori nervoși care amenințau să prezinte problema autorităților de profil de la Londra.

Maxwell mai avea un motiv de îngrijorare. Furase de la ORA sume foarte mari pe care trebuia să le ascundă în bănci din Blocul Sovietic și pe care le folosise pentru a susține Mirror Group. Maxwell furase deja din fondul de pensii al propriilor angajați, iar banii de la ORA nu aveau cum să-i ajungă mult timp.

În plus, odată furtul descoperit, trebuia să dea socoteală unor oameni foarte intransigenți, printre aceștia numărându-se și Rafi Eitan. Maxwell știa destule despre fostul agent al Mossad-ului ca să-și dea seama că nu avea cum să fie o experiență prea plăcută.

În apartamentul de la hotel, Maxwell a început să-și facă planuri. Partea sa din câștigul obținut în urma vânzării programului Promis nu-i ajungea pentru a pune capăt crizei. Nici câștigurile de la *Maariv*, tabloidul israelian creat după modelul ziarului *Daily Mirror*, nu-i foloseau la nimic. Avea totuși o posibilitate: compania Cytex, cu sediul la Tel Aviv, care producea utilaje tipografice de înaltă tehnologie și care îi aparținea. Dacă vindea repede Cytex, cu banii obținuți, ar fi rezolvat cât de cât problema.

---

* Zonă din centrul Londrei în care își au sediul multe bănci și instituții financiare importante.

Maxwell l-a chemat de urgență pe directorul executiv al Cytex, fiul prim-ministrului Yitzhak Shamir, la apartamentul său. Acesta i-a dat o veste proastă: nici nu se putea pune problema unei vânzări rapide. Cytex se confrunta cu o concurență din ce în ce mai puternică. Nu era momentul potrivit pentru scoaterea ei la mezat. În plus, vânzarea ar fi atras după sine disponibilizarea unor specialiști într-un moment în care Israelul avea mari probleme cu șomajul.

Răspunsul i-a provocat o ieșire nervoasă lui Maxwell, care și-a văzut spulberată ultima speranță de salvare. Din punct de vedere tactic, făcuse o greșeală sărind cu gura pe fiul premierului, care i-a spus tatălui său că Maxwell avea grave probleme financiare. Premierul, la curent cu legăturile magnatului cu Mossad-ul, l-a informat pe Nahum Admoni. Acesta a convocat o ședință a cadrelor superioare pentru a discuta despre ceea ce devenise o problemă.

În cele din urmă, au fost analizate mai multe variante.

Mossad-ul îl putea ruga pe premier să se folosească de influența considerabilă pe care o avea asupra investitorilor israelieni pentru a-i determina nu numai să-l mai păsuiască pe Maxwell, ci și să-și mobilizeze resursele și contactele pentru a-l ajuta pe Maxwell. Ideea a fost respinsă deoarece Maxwell reușise să-l supere pe Shamir cu atitudinea sa arogantă. Toți știau că Shamir avea un puternic instinct de conservare și că acum voia să nu mai aibă de-a face cu Maxwell.

O altă variantă era ca Mossad-ul să-i contacteze pe colaboratorii sus-puși din City-ul londonez și să le ceară să ajute serviciul. În același timp, ziariștii britanici favorabili Mossad-ului puteau fi încurajați să scrie articole în sprijinul magnatului aflat la ananghie.

Și aceste sugestii au fost respinse. Conform informațiilor pe care Admoni le primise de la Londra, mulți *sayanim*-i așteptau cu nerăbdare sfârșitul lui Maxwell, iar puțini ziariști din afara

grupului Mirror își doreau să scrie articole favorabile despre un magnat care ani de zile amenințase mass-media.

Ultima variantă era ca Mossad-ul să rupă legătura cu Maxwell. Era și aici un risc: aflat într-o stare de spirit imprevizibilă, Maxwell își putea folosi ziarele ca să atace Mossad-ul. Din cauza accesului pe care îl avusese la informații, urmările puteau fi grave.

În această notă tristă, s-a ajuns la concluzia că Admoni trebuia să-l vadă pe Maxwell și să-i reamintească de datoria pe care o avea față de Mossad și Israel. În acea seară, doi bărbați au luat cina în apartamentul lui Maxwell. Ce s-a întâmplat acolo avea să rămână secret. Câteva ore mai târziu însă, Maxwell a părăsit Tel Aviv-ul la bordul avionului său particular. A fost pentru ultima dată când cineva l-a văzut viu în Israel.

Întors la Londra, în ciuda tuturor așteptărilor, Maxwell a părut a reuși să-și păstreze grupul de presă. A fost comparat cu un călugăr cerșetor care mergea de la o întâlnire la alta ca să ceară sprijin financiar. Din când în când, dădea telefoane la sediul Mossad-ului și cerea cu Admoni, anunțând-o de fiecare dată pe secretara directorului general că la telefon era „micul ceh". Primise această poreclă când fusese recrutat. Ce vorbeau cei doi a rămas secret până în ziua de azi.

Însă un indiciu avea să-l ofere fostul *katsa* Victor Ostrovsky. Acesta credea că Maxwell voia ca suma imensă pe care o furase din fondul de pensii de la *Mirror* să-i fie înapoiată. În același timp, Maxwell voia ca Mossad-ul să facă lobby pentru ca Mordechai Vanunu să fie eliberat și dat pe mâna sa. Maxwell intenționa să plece împreună cu tehnicianul respectiv la Londra, unde urma să-l intervieveze personal pentru *Daily Mirror*. Articolul avea să fie „actul de căință" al lui Vanunu, urmând să fie scris în așa fel încât să arate compasiunea Israelului. Cu impertinența sa caracteristică, Maxwell a adăugat că acesta avea să sporească vânzarea ziarului *Mirror* și că îi va deschide multe uși în City-ul londonez.

Ostrovsky nu era singurul care credea că acest plan absurd avea să convingă în sfârşit Mossad-ul că Robert Maxwell devenise un nebun imprevizibil.

La 30 septembrie 1991, o altă dovadă a comportamentului ciudat al lui Maxwell a ieşit la iveală în clipa în care acesta i-a telefonat lui Admoni. De data aceasta, ameninţarea din vocea lui Maxwell era clară. Situaţia sa financiară se înrăutăţise din nou şi, pe deasupra, era luat la bani mărunţi de parlament şi de mass-media britanică, ţinută la respect atâta vreme de avocaţi bine plătiţi şi de avalanşa de citaţii emise de aceştia. Maxwell a spus apoi că, dacă Mossad-ul nu-i înapoia cât de curând banii furaţi din fondul de pensii, nu mai putea fi sigur că era în stare să păstreze secretul despre întâlnirea lui Admoni cu Vladimir Kriucikov, fostul şef al KGB. Kriucikov era în acel moment într-o închisoare din Moscova în aşteptarea procesului, fiind implicat într-o lovitură de stat eşuată prin care se încercase înlăturarea lui Mihail Gorbaciov de la putere. Un element-cheie al complotului îl constituise întâlnirea dintre Kriucikov şi Maxwell petrecută pe iahtul acestuia din urmă, în Marea Adriatică, cu puţin timp înainte de tentativă.

Mossad-ul promisese că Israelul îşi va folosi influenţa pe care o avea asupra SUA şi altor ţări europene importante pentru ca noul regim de la Moscova să primească recunoaşterea diplomatică. În schimb, Kriucikov trebuia să aibă grijă ca evreii ruşi să fie eliberaţi şi trimişi în Israel. Discuţia nu a dus la niciun rezultat. Dacă s-ar fi aflat însă că a avut loc, Israelul risca să-şi piardă credibilitatea în faţa actualului regim din Rusia şi a SUA.

Acesta a fost momentul – avea să scrie Victor Ostrovsky mai târziu – în care „câţiva reacţionari de la sediul Mossad-ului au hotărât că era timpul să termine cu Maxwell".

Dacă Ostrovsky spune adevărul – ceea ce Israelul nu a negat niciodată în mod oficial – atunci este de neconceput ca un grup să acţioneze fără autorizaţie de la cel mai înalt nivel sau chiar

cu acordul tacit al prim-ministrului israelian de atunci, Yitzhak Shamir, omul care jucase și el cândva un rol în asasinarea dușmanilor Mossad-ului.

Problema Mossad-ului a devenit și mai gravă o dată cu publicarea, de către un vechi ziarist de investigații american, Seymour M. Hersh, a cărții intitulate *The Samson Option: Israel, America and the Bomb*, care trata ascensiunea Israelului ca putere nucleară. Știrea apariției cărții a luat prin surprindere Mossad-ul, mai multe exemplare fiind trimise de urgență la Tel Aviv. Fiind o lucrare bine documentată, cel mai bine era să nu spună nimic; serviciul israelian își însușise lecția dureroasă desprinsă în urma confruntării cu editura care scosese cartea lui Ostrovsky (și care o publicase și pe aceasta). Mai era însă o problemă: Hersh aflase de relațiile lui Maxwell cu Mossad-ul. Aceste legături se referau în special la prezentarea poveștii lui Vanunu de către Mirror Group și la relația dintre Nick Davies, ORA și Ari Ben-Menashe. Așa cum era de presupus, Maxwell s-a ascuns în spatele unei armate de avocați, care i-au chemat în instanță pe Hersh și pe editorii săi londonezi. Pentru prima dată însă, își găsise nașul. Hersh, laureat al Premiului Pulitzer, nu s-a lăsat intimidat. În parlament, se puneau întrebări din ce în ce mai incisive despre legăturile lui Maxwell cu Mossad-ul. Au reapărut vechi suspiciuni. Parlamentarii au cerut o anchetă oficială pentru a afla cât știa Maxwell despre operațiunile Mossad-ului din Marea Britanie. Așa cum spunea Victor Ostrovsky, „lui Maxwell începea să-i fugă pământul de sub picioare".

Ostrovsky a afirmat că planul, pregătit cu grijă de Mossad, de a-l ucide pe Maxwell avea sorți de izbândă dacă israelienii reușeau să-l convingă să vină într-un loc în care Mossad-ul putea lovi. Planul semăna extrem de mult cu cel care dusese la moartea lui Mehdi Ben-Barka la Paris.

La 29 octombrie 1991, Maxwell a primit un telefon de la un *katsa* din ambasada Israelului de la Madrid. Britanicul era rugat

să vină a doua zi în Spania şi, după spusele lui Ostrovsky, „cel care i-a telefonat l-a asigurat că totul se va aranja, aşa că nu avea de ce să intre în panică". Maxwell trebuia să ajungă cu avionul în Gibraltar, să urce la bordul iahtului său, Lady Ghislaine, şi să pornească spre Insulele Canare, „unde avea să aştepte un mesaj".

Robert Maxwell a acceptat să facă întocmai.

La 30 octombrie, patru israelieni au ajuns în portul marocan Rabat. Au spus că sunt turişti veniţi să pescuiască la mare adâncime şi au închiriat o ambarcaţiune cu motor. Cei patru au plecat spre Insulele Canare.

La 31 octombrie, după ce Maxwell a ajuns în portul Santa Cruz din Tenerife, a cinat singur la Hotelul Mency. După aceea, un bărbat s-a aşezat la masa lui. Cine a fost acesta şi ce au vorbit cei doi avea să reprezinte unul dintre misterele ultimelor zile ale lui Robert Maxwell. La puţin timp după aceea, Maxwell s-a întors pe iaht şi a dat ordin să se iasă în larg. În următoarele 36 de ore, Lady Ghislaine a navigat fără oprire, cu viteză diferită, printre insule. Maxwell i-a spus căpitanului că nu se poate hotărî unde să acosteze. Echipajul nu-şi amintea ca Maxwell să fi fost vreodată atât de nehotărât.

În articolul autoproclamat exclusivitate mondială şi intitulat „Cum şi de ce a fost asasinat Robert Maxwell", cei de la revista britanică *Business Age* au afirmat că o echipă formată din doi bărbaţi a trecut noaptea cu o barcă de pe un iaht cu motor pe Lady Ghislaine, aflat în apropiere. Urcând la bord, aceştia l-au găsit pe Maxwell pe dunetă. Bărbaţii l-au imobilizat înainte ca acesta să strige după ajutor. Apoi, „unul dintre asasini i-a injectat în gât, prin vena jugulară, o bulă de aer. În câteva secunde, Maxwell a murit".

Cei de la revistă au tras concluzia că trupul a fost aruncat apoi peste bord şi că asasinii s-au întors pe iahtul lor. Maxwell nu a fost

găsit decât 16 ore mai târziu – destul timp pentru ca o gaură de ac să devină invizibilă de la atâta stat în apă și mai ales după ce pielea fusese ciugulită de pești.

De fapt, în noaptea de 4 spre 5 noiembrie, problemele pe care Mossad-ul le avea cu Maxwell au fost aruncate în apele reci ale Atlanticului. Ancheta ulterioară efectuată de poliție și autopsia făcută de spanioli au lăsat fără răspuns multe întrebări. De ce numai doi dintre cei 11 membri ai echipajului de pe iaht erau treji? De obicei, cinci făceau de pază noaptea. Cui trimisese Maxwell mai multe fax-uri în acea noapte? Unde au dispărut copiile? De ce i-a trebuit echipajului atât de mult timp ca să-și dea seama că Maxwell nu mai era la bord? De ce au dat alarma abia după 70 de minute? Nici până în ziua de azi nu s-au găsit răspunsuri convingătoare.

Autopsia a fost făcută de trei patologi spanioli. Aceștia au cerut ca organele vitale și țesuturile să fie trimise la Madrid pentru o examinare ulterioară. Înainte să poată face asta, a intervenit familia lui Maxwell, care a cerut ca trupul răposatului să fie îmbălsămat și trimis de îndată în Israel pentru a fi înmormântat. În mod ciudat, autoritățile spaniole nu s-au opus.

Ce sau cine a convins familia să acționeze așa?

La 10 noiembrie 1991, Maxwell a fost înmormântat la Ierusalim, pe Muntele Măslinilor, locul de veci al celor mai venerați eroi ai națiunii. Ceremonia a avut toate ingredientele unui eveniment oficial, la ea luând parte membri ai guvernului și lideri ai opoziției. Nu mai puțin de șase foști și actuali șefi ai serviciilor secrete israeliene au fost de față când prim-ministrul Shamir l-a elogiat pe Robert Maxwell: „A făcut mai multe pentru Israel decât se poate spune astăzi."

Printre cei care au asistat la ceremonie s-a aflat și un bărbat îmbrăcat în negru, care avea la gât cunoscutul guler alb al

preoților catolici. Născut într-o familie libaneză creștină, arăta foarte slab – abia dacă avea 1,50 m și vreo 50 kg. Părintele Ibrahim nu era însă un preot oarecare. Lucra pentru Secretariatul de Stat al Vaticanului.

Prezența sa discretă la înmormântare nu se datora atât trecerii pe lumea cealaltă a lui Robert Maxwell, cât legăturilor încă secrete existente între Sfântul Scaun și Israel. Era exemplul perfect al maximei lui Meir Amit: „Cooperarea în domeniul spionajului nu cunoaște limite."

Capitolul 11

Alianțe contra naturii

Încă de la început, toți prim-miniștrii israelieni au fost fascinați de ideea de papă considerat drept conducător absolut ales pe viață, lider nesupus în niciun fel controlului judiciar sau legislativ. Folosindu-se de o structură ierarhică piramidală, suveranul pontif a exercitat o influență extraordinară asupra concepției economice, politice și ideologice nu doar a credincioșilor catolici, ci a lumii întregi. David Ben-Gurion se plângea la un moment dat: „Nu contează absolut deloc câte divizii are papa – uitați-vă numai câți oameni îi sar în ajutor la nevoie."

Pentru Mossad, era interesant secretul absolut în care opera Vaticanul. Era vorba despre un mecanism bine definit, aplicat cu strictețe, care acoperea toate activitățile Sfântului Scaun. Deseori, treceau luni întregi până se afla că papa s-a implicat într-o inițiativă diplomatică; chiar și atunci, rareori se afla întreaga poveste. Toți șefii Mossad-ului și-au pus problema să destrame acest văl. Toate încercările făcute atât de guvernul israelian, cât și de Mossad de a stabili relații profesionale cu Vaticanul au fost respinse însă într-un mod politicos, dar ferm.

Realitatea este că în Secretariatul de Stat al Sfântului Scaun – echivalentul unui minister de externe dintr-un stat laic – exista o puternică facțiune antiisraeliană. Acești monseniori considerau că Cisiordania și Fâșia Gaza erau „teritorii ocupate", iar Înălțimile Golan au fost răpite Siriei și „anexate" de Israel. Seara, ei plecau din

micul oraş-stat şi se îndreptau spre apartamentele arabilor bogaţi, situate în Roma, pe Via Condotti, sau mergeau cu aceştia la cocktailuri în Piaţa Navona, unde ascultau, liniştiţi, cum visau arabii să şteargă Israelul de pe faţa pământului.

Preoţii aveau grijă ce vorbeau; credeau că statul evreu avea pretutindeni agenţi care îi urmăreau, îi ascultau, poate chiar îi înregistrau şi îi fotografiau pe oameni. Unul dintre primele avertismente pe care le primea o persoană nou-venită în secretariat era acela de a fi atentă să nu fie „spionată sau momită, mai ales de agenţi ai ţărilor pe care Vaticanul refuză în mod categoric să le recunoască din punct de vedere diplomatic". Israelul era primul pe listă. La alegerea sa în 1978, papa Ioan Paul al II-lea a reafirmat că lucrurile aveau să rămână aşa cum erau; abia după câţiva ani de pontificat a acceptat în sfârşit să acorde Israelului un statut diplomatic deplin.

Informaţiile primite de papă despre Israel continuau să fie influenţate de contactele dintre preoţii săi diplomaţi şi arabi. Incursiunile la Roma erau urmate de întoarcerea monseniorilor la etajul al treilea al Palatului Apostolic, sediul supraaglomerat, luminat artificial şi prost aerisit al serviciului diplomatic papal. Denumit Secţia Afacerilor Extraordinare, acest departament răspundea de aplicarea politicii externe a Sfântului Scaun. Cele douăzeci de „birouri" aveau un volum de activitate tot atât de mare ca al oricărui alt minister de externe, dovadă a intereselor diplomatice în expasiune ale Vaticanului.

Biroul Orientului Mijlociu era găzduit în odăiţele care dădeau spre Curtea San Damaso, o piaţetă magnifică din inima marelui palat. Unul dintre primele documente prezentate de birou noului suveran pontif polonez se referea la controversata internaţionalizare a Ierusalimului, forţele ONU urmând să patruleze în oraş, iar Vaticanul să-şi asume răspunderea pentru toate locurile de închinare ale creştinilor. Această propunere a ajuns la Tel Aviv la începutul anului 1979, prin intermediul unei fotocopii a documentului transmise de unul dintre monseniori unui creştin libanez bogat

cu reședința la Roma. Printre angajații acestuia era un *sayan* al Mossad-ului. Perspectiva internaționalizării Ierusalimului l-a înfuriat pe prim-ministrul Menachem Begin, care a ordonat șefului Mossad-ului, Yitzhak Hofi, să intensifice eforturile de stabilire a unei relații cu Vaticanul.

Amândoi știau ce se întâmplase ultima dată când Vaticanul a încercat acest lucru sub pretextul unei vizite de stat făcute de predecesoarea lui Begin, redutabila Golda Meir.

La sfârșitul anului 1972, Golda Meir a primit în sfârșit un răspuns din partea papei Paul al VI-lea, care o anunța că era dispus să o primească într-o scurtă audiență privată. În decembrie același an, la ședința săptămânală, ea le-a spus membrilor cabinetului care se îndoiau de utilitatea unei astfel de întrevederi că era „fascinată de structuralismul marxist al papalității. În primul rând, are o putere financiară nemaiîntâlnită. Apoi, funcționează fără partide politice sau sindicate. Întregul aparat este organizat pentru control. Curia Romană îi controlează pe episcopi, episcopii îi controlează pe clerici, clericii îi controlează pe laici. Cu multitudinea sa de secretariate, comitete și structuri, este un sistem special conceput pentru activitățile de spionaj și informare"!

Audiența papală a fost fixată pentru dimineața zilei de 15 ianuarie 1973; Golda Meir a fost informată că pontiful îi acorda fix 35 de minute; la sfârșit, cei doi aveau să facă schimb de cadouri. Nu fusese stabilită o anumită agendă, dar Golda Meir spera să-l convingă pe papă să viziteze Israelul. Motivul oficial l-ar fi reprezentat celebrarea mesei pentru cei circa 100 000 de arabi creștini din țară. Ea știa însă și că prezența suveranului pontif avea să dea Ierusalimului un uriaș avânt pe scena internațională.

Din motive de securitate, întâlnirea nu a fost adusă la cunoștința publicului. După o vizită făcută la o conferință a Internaționalei Socialiste de la Paris, Golda Meir a plecat la Roma cu o cursă charter a companiei El Al. Jurnaliștii care o însoțeau aveau să afle abia în avion că ea mergea de fapt la Vatican.

Zvi Zamir, şeful Mossad-ului, s-a dus la Roma pentru a se ocupa de măsurile de securitate care se impuneau. Oraşul era un focar al facţiunilor teroriste atât din Orientul Mijlociu, cât şi din Europa. Roma devenise şi un important post de spionaj pentru cea mai presantă preocupare a Mossad-ului din acel moment: localizarea şi uciderea autorilor masacrului petrecut la Jocurile Olimpice de la München.

Zamir îl instalase la Roma pe Mark Hessner, unul dintre cei mai capabili *katsa* pe care îi avea, pentru a sonda marea comunitate arabă din oraş. La Milano, alt centru al activităţii teroriste, şeful Mossad-ului îl plasase pe Shai Kauly, alt *katsa* experimentat. După ce Zamir i-a informat pe scurt pe amândoi cu privire la vizita ce avea să urmeze, aceştia l-au însoţit la Vatican.

La 10 ianuarie 1973, în vreme ce erau duşi cu maşina prin Roma la Vatican, cei trei ştiau deja despre lunga relaţie a Sfântului Scaun cu un alt serviciu de informaţii mai multe decât şi-ar fi putut imagina gazdele lor.

În 1945, Office of Strategic Services (OSS) – predecesorul CIA – fusese primit la Vatican, după cum spunea James Jesus Angleton, şeful OSS Roma, „cu braţele deschise". Papa Pius al XII-lea şi Curia sa l-au rugat pe Angleton să contribuie la cruciada anticomunistă dusă de Biserică instalând la putere Partidul Creştin-Democrat. Angleton, catolic practicant, a folosit toate resursele avute la îndemână pentru a-i mitui, a-i şantaja şi a-i ameninţa pe votanţi să susţină partidul. I s-a acordat acces deplin la incomparabilul serviciu de culegere informaţiilor pe care Vaticanul îl deţinea în Italia; fiecare preot raporta toate activităţile comuniştilor italieni care aveau loc în parohiile lor. Vaticanul analiza informaţiile şi le transmitea lui Angleton, care le expedia la Washington.

Aici, informaţiile erau folosite pentru a alimenta de acum adânc înrădăcinata teamă a Departamentului de Stat că Uniunea Sovietică reprezenta o ameninţare reală şi de lungă durată la

adresa Occidentului. Lui Angleton i s-a spus să facă tot ce-i stătea în putere pentru a-i împiedica pe comuniștii italieni, care, în vremea războiului, făcuseră parte din Rezistență, să preia puterea. Ca și papa, Angleton era obsedat de existența unei amenințări comuniste mondiale, care avea să împartă lumea în două sisteme – capitalist și socialist – ce nu puteau să coexiste în mod pașnic. Stalin însuși era de aceeași părere.

Papa era convins că Partidul Comunist Italian ducea o campanie de distrugere a Bisericii cu orice preț. Întâlnirile regulate pe care papa Pius le avea cu evlaviosul Angleton s-au transformat în ședințe la care fantoma comunismului căpăta proporții. Papa i-a recomandat lui Angleton să comunice SUA că trebuie să facă tot posibilul pentru a distruge această amenințare. Pontiful, care era întruchiparea păcii pe pământ, a devenit un susținător entuziast al politicii externe nord-americane care a dat naștere Războiului Rece.

În 1952, biroul de la Roma a ceea ce este acum CIA era condus de alt catolic fervent, William Colby, care avea să coordoneze operațiunile CIA din Vietnam. Colby crease o rețea redutabilă de informatori în Secretariatul de Stat, precum și în fiecare congregație și tribunal al Vaticanului, pe care îi folosea pentru a ajuta CIA să lupte împotriva spionajului și activităților subversive desfășurate de sovietici în toată lumea. Preoții raportau cu regularitate Vaticanului ceea ce se petrecea. În țări ca Filipine, unde comuniștii încercau să pătrundă în ceea ce fusese multă vreme o națiune catolică, CIA a reușit să lanseze contraatacuri eficace. Papa considera necesară violența și credea că, dacă SUA nu desfășurau ceea ce el numise la un moment dat „acțiuni triste, dar necesare", lumea trebuia să îndure alte suferințe decenii la rând.

În 1960, CIA a avut o nouă realizare notabilă în momentul în care cardinalul milanez Montini – ce avea să devină, trei ani mai târziu, papa Paul al VI-lea – le-a dat americanilor numele preoților din SUA pe care Vaticanul îi considera în continuare

îngăduitori față de comunism. Războiul Rece era la apogeu; Washington-ul era cuprins de paranoia. FBI-ul îi vâna pe preoți, iar mulți au părăsit țara, îndreptându-se spre America Centrală și de Sud. CIA beneficia de un fond secret substanțial, numit „bani pentru proiect", pe care îl folosea pentru a face donații generoase instituțiilor de caritate, școlilor și orfelinatelor catolice și pentru a acoperi cheltuielile de restaurare a bisericilor care aparțineau Vaticanului. Vacanțe achitate integral erau oferite preoților și călugărițelor cunoscute pentru atitudinea lor proamericană. Cardinalii și episcopii italieni primeau lăzi cu șampanie și coșuri cu delicatese într-o țară care încă nu-și revenise de pe urma foametei prin care trecuse în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Șefii filialelor CIA erau considerați de Vatican mai importanți decât ambasadorii SUA în Italia.

Când a fost ales suveran pontif în 1958, Ioan al XXIII-lea a reușit să șocheze Curia (administrația Vaticanului) declarând că cruciada împotriva comunismului a eșuat în mare măsură. El le-a cerut episcopilor italieni să devină „neutri din punct de vedere politic". CIA a fost cuprins de disperare când papa Ioan a cerut ca accesul liber al agenților americani la Vatican să înceteze. Panica s-a intensificat când CIA a aflat că papa cultiva germenii unei politici de normalizare a relațiilor cu Europa Răsăriteană, începând un dialog prudent cu liderul sovietic Nikita Hruşciov. După părerea șefului biroului CIA de la Roma, „Vaticanul nu mai este pe deplin devotat sistemului american. Sfântul Scaun ne este ostil, iar, de acum înainte, activitățile sale trebuie privite în această lumină".

Analiștii CIA de la Washington au realizat câteva evaluări exhaustive cu titluri grandilocvente precum *Legăturile dintre Vatican și comunism*. La sfârșitul primăverii lui 1963, filiala CIA de la Roma a raportat că Sfântul Scaun urma să stabilească relații diplomatice depline cu URSS. Directorul CIA, John McCone, s-a dus la Roma și a cerut o întrevedere cu papa Ioan, spunând că

venise în Italia la insistențele primului președinte catolic al SUA, John F. Kennedy. McCone i-a spus pontifului că Biserica „trebuie să oprească această alunecare spre comunism. Este periculos și inacceptabil să ne tocmim cu Kremlinul. Comunismul este un cal troian, fapt demonstrat și de recentele victorii ale stângii din alegerile naționale. La putere, comuniștii au reușit să demoleze multe dintre politicile susținute de partidele catolice".

Vreme de zece minute, McCone a vorbit fără întrerupere, în felul său direct. În cele din urmă, în salonul de audiențe al Palatului Apostolic s-a așternut tăcerea. Preț de câteva clipe, bătrânul papă l-a studiat pe tânărul și sobrul său musafir. Apoi, vorbind liniștit, i-a explicat lui McCone că Biserica pe care el o conducea avea o datorie de primă importanță: să pună capăt cumplitei sărăcii și nerespectării drepturilor omului, să facă să dispară mahalalele și așezările mizerabile, să pună capăt rasismului și opresiunii politice. Avea să discute cu oricine dorea să-l ajute să facă asta, inclusiv cu sovieticii. Singura modalitate de a înfrunta comunismul era să vii cu argumente rezonabile.

Nemaiputându-și stăpâni furia, McCone a răbufnit: „N-am venit aici pentru discuții." A spus apoi că CIA avea numeroase dovezi că, în vreme ce papa încerca să se înțeleagă cu Moscova, comuniștii îi persecutau pe preoții din Blocul Sovietic, Asia și America de Sud: papa Ioan și-a dat seama că acesta era un motiv în plus pentru a încerca să aibă o relație mai bună cu sovieticii. Înfrânt, McCone s-a întors la Washington convins că papa Ioan era „mai îngăduitor față de comunism decât oricare dintre predecesorii săi".

Vestea deloc surprinzătoare a morții papei – care avusese un cancer galopant – a fost primită cu ușurare de McCone și președintele Kennedy.

Când, la finalul anului 1963, cardinalul Montini de la Milano a devenit papa Paul al VI-lea, Washington-ul s-a relaxat. La două zile după instalare, papa l-a primit pe Kennedy într-o audiență

privată. Afară, McCone se plimba prin grădinile Vaticanului ca un moşier întors acasă după o absenţă îndelungată.

Lungul pontificat al lui Paul a fost umbrit pe plan personal de sănătatea sa tot mai şubredă, iar pe plan internaţional, de Războiul din Vietnam. A ajuns să creadă că hotărârea preşedintelui Lyndon Johnson din 1966 de escaladare a conflictului era greşită din punct de vedere moral şi că Sfântul Scaun trebuia să joace rolul de pacificator. La trei luni după ce s-a instalat în Biroul Oval, Richard Nixon s-a dus la Roma să-l întâlnească pe papă. Preşedintele i-a spus că s-a gândit să sporească implicarea americanilor în Vietnam. Încă o dată, CIA a ieşit din graţiile Vaticanului.

Toate aceste lucruri Zvi Zamir le aflase de la agentul său de la Washington. Acum, în această splendidă dimineaţă a zilei de 10 ianuarie 1973, în vreme ce el şi doi colegi ai săi erau duşi cu maşina la Vatican, unde aveau să se ocupe de măsurile de securitate de dinaintea vizitei pe care avea s-o facă Golda Meir, Zamir spera ca Mossad-ul să ia locul CIA în lungul flirt al Vaticanului cu lumea serviciilor de informaţii.

Şeful securităţii Vaticanului, un bărbat înalt, tras la faţă, îmbrăcat într-un costum bleumarin, uniforma *vigili*-lor, care se ocupau de securitatea Vaticanului, îi aştepta în faţa Palatului Papal. În câteva ore, a făcut cu ei un tur al micului oraş-stat, examinând locurile în care se putea ascunde un terorist arab înarmat înainte de a încerca să o asasineze pe Golda Meir. Fără ca şeful securităţii Vaticanului să ştie, Zvi Zamir căuta în acelaşi timp locuri în care Mossad-ul putea să instaleze microfoane după ce stabilea o relaţie de lucru cu Sfântul Scaun. Zamir s-a întors la Tel Aviv satisfăcut de felul în care oraşul-stat se prezenta din punctul de vedere al securităţii. Mai mult chiar, credea că se produsese o schimbare în bine a atitudinii Sfântului Scaun faţă de Israel.

Încă înainte ca Zamir să ajungă în Israel, cei din organizaţia Septembrie Negru ştiau detalii despre vizita Goldei Meir, mai mult ca sigur mulţumită unui preot proarab din Secretariatul de Stat.

Pentru liderul grupării, Ali Hassan Salameh, care se ascundea de Mossad după ce pusese la cale atrocitatea de la München, vizita Goldei Meir era o ocazie pe care nu o putea ignora. A început să plănuiască un atac cu rachete împotriva avionului acesteia în momentul în care aparatul avea să aterizeze pe aeroportul Leonardo da Vinci din Roma. Spera să n-o ucidă numai pe ea, ci și pe miniștrii cei mai importanți care aveau s-o însoțească, precum și pe cadrele superioare ale Mossad-ului care se vor fi aflat la bord. Salameh spera ca, până când Israelul își va reveni în urma acestor lovituri, el și oamenii lui să stea ascunși în locul pe care îl negociau cu sovieticii.

Din 1968, când generația născută după al Doilea Război Mondial a început propriul război cu societatea – sub nume cu totul diferite precum Brigăzile Roșii în Italia, Facțiunea Armata Roșie în Germania, Armata de Eliberare a Poporului Turc, ETA în Spania și OEP – Kremlinul și-a dat seama de importanța acestor grupări în distrugerea imperialismului – și a Israelului.

Teroriștii arabi aveau o relație specială cu KGB: erau mai îndrăzneți și aveau mai mult succes decât majoritatea celorlalte grupări. În plus, se confruntau cu un dușman mult mai puternic, Mossad-ul, un serviciu pe care KGB-ul îl detesta și îl admira în același timp pentru cruzimea lui absolută. KGB-ul a aranjat ca anumiți activiști arabi să beneficieze de pregătire la Universitatea „Patrice Lumumba" din Moscova. Aceasta nu era o instituție de învățământ obișnuită, ci o școală pentru teroriști. Pe lângă faptul că erau îndoctrinați politic, aceștia erau instruiți în cele mai noi tehnici folosite de KGB în vederea alegerii și lichidării țintelor. Aici a stabilit Salameh ultimele detalii ale masacrului de la München. După atacul criminal, membrii supraviețuitori ai grupării sale au cerut azil în URSS. Sovieticii au fost însă reticenți: valul de furie pe care atacul de la München l-a generat a fost atât de puternic, încât nici măcar Kremlinului nu i-ar fi convenit să se afle că îi adăpostea

pe criminali. Prin urmare, i-au spus lui Salameh că cererea de azil era încă în discuție.

Cu toate acestea, sovieticii nu au făcut nimic pentru a ajuta la prinderea membrilor grupării Septembrie Negru – și, bineînțeles, nu au dezvăluit faptul că gruparea avea un arsenal de rachete sovietice ascuns în Iugoslavia. Cu aceste rachete urma să fie doborât avionul Goldei Meir.

Planul, asemenea tuturor celor create de Salameh, era îndrăzneț și simplu. Rachetele aveau să fie încărcate pe un vas la Dubrovnik și duse la Bari, pe coasta de est a Italiei. De acolo, aveau să fie transportate cu mașina la Roma, cu puțin timp înainte de sosirea avionului Goldei Meir. De asemenea, Salameh nu uitase lecțiile de strategie pe care i le dăduse instructorul său din KGB la „Patrice Lumumba": dușmanului trebuie să-i distragi atenția. Salameh trebuia să abată atenția Mossad-ului de la Roma în perioada premergătoare atacului.

La 28 decembrie 1972, o unitate a grupării Septembrie Negru a atacat ambasada israeliană de la Bangkok. Drapelul OEP a fost înălțat pe clădire, iar șase israelieni au fost luați ostatici. Curând, 500 de polițiști și militari thailandezi au înconjurat clădirea. Teroriștii au cerut ca Israelul să elibereze 36 de deținuți OEP, altfel ostaticii aveau să fie uciși.

La Tel Aviv s-a desfășurat un scenariu cunoscut. Membrii cabinetului s-au reunit într-o ședință de urgență. Au discutat, ca de obicei, dacă trebuiau să rămână fermi pe poziție sau să cedeze. Zvi Zamir a spus că, pentru a ajunge la Bangkok, era nevoie de un suport logistic pe care pur și simplu nu se putea conta din cauza teritoriului ostil care trebuia traversat. În plus, ambasada Israelului se afla în centrul aglomeratului oraș Bangkok. Guvernul thailandez nu ar fi permis niciodată să aibă loc un schimb de focuri. Apoi, după scurte tratative, teroriștii au acceptat în mod neașteptat oferta autorităților de a părăsi în siguranță Thailanda

în schimbul eliberării ostaticilor. Câteva ore mai târziu, membrii grupării Septembrie Negru se aflau la bordul unui avion care i-a dus la Cairo, de unde s-au făcut nevăzuți.

La Tel Aviv, uşurarea pe care a simțit-o Zamir când a aflat că niciun evreu nu a fost ucis s-a transformat în suspiciune. Membrii grupării Septembrie Negru erau foarte bine antrenați, motivați, bine finanțați şi îşi demonstraseră viclenia. Cunoşteau metodele şi punctele sensibile cu ajutorul cărora puteau să îngenuncheze orice guvern. Atunci de ce renunțaseră atât de uşor de data aceasta? Ambasada de la Bangkok era o țintă perfectă, care le-ar fi făcut multă publicitate şi i-ar fi ajutat să atragă noi adepți. În mod sigur, ținta nu fusese aleasă la întâmplare. Toate acțiunile grupării făceau parte din ofensiva acesteia împotriva democrației. În incinta ambasadei, teroriştii urmaseră sfatul mentorului lor spiritual, Che Guevara, de a menține vie ura. Ostaticii neajutorați fuseseră supuşi unei tirade antisemite. Dar oare nu era cumva doar o tactică diversionistă? Se plănuia oare, într-o altă parte a lumii, o nouă operațiune împotriva Israelului? Unde şi când? Zamir îşi punea încă aceste întrebări în timp ce zbura împreună cu Golda Meir spre Paris. Acolo, a continuat să caute răspunsuri.

Acestea au venit în primele ore ale zilei de 14 ianuarie 1973. Un *sayan* care lucra la o centrală telefonică din Roma a interceptat două convorbiri efectuate de la un telefon public dintr-un bloc în care locuiau din când în când teroriști ai OEP. Prima a fost la Bari, a doua, la Ostia, portul aflat în apropierea Romei. Persoanele vorbiseră în arabă, limbă pe care *sayan*-ul o cunoştea. Cel care a sunat a spus că era vremea „să fie livrate lumânările pentru tortul aniversar"

Aceste cuvinte l-au convins pe Zamir că era vorba despre un ordin codificat legat de un viitor atac terorist. „Lumânările pentru tortul aniversar" se puteau referi la arme; foarte probabil era vorba despre rachete, care se asemănau cu lumânările. Iar o rachetă era mijlocul perfect de a distruge avionul Goldei Meir.

S-o avertizeze ar fi fost inutil. Era o femeie neînfricată. Dacă ar fi alertat Vaticanul, vizita ar fi fost, probabil, anulată: ultimul lucru pe care şi l-ar fi dorit Sfântul Scaun ar fi fost să fie implicat într-un incident terorist, mai ales într-unul care l-ar fi obligat să-i condamne pe prietenii săi arabi.

Zamir i-a sunat pe Hessner şi Kauly, cei doi *katsa* care îl însoţiseră iniţial la Vatican, şi l-a mutat pe Kauly de la Milano la Roma. Apoi, Zamir, însoţit de mica echipă a Mossad-ului care călătorea cu Golda Meir, a luat primul avion spre Roma. Starea lor de spirit se reflecta în umorul negru al lui Zamir, care a spus că Roma putea deveni „cetatea eternă" pentru Golda Meir.

La Roma, Zamir i-a împărtăşit şefului DIGOS, echipa antitero italiană, propriile temeri. Membrii acesteia au făcut o descindere în blocul din care se dăduse telefon la Bari şi la Ostia. În urma percheziţionării unui apartament a fost găsit un ghid în limba rusă de lansare a unei rachete. Pe tot parcursul nopţii, echipe ale DIGOS, însoţite de un *katsa*, au descins în alte apartamente cunoscute ca aparţinând OEP. Nu s-a mai găsit însă nimic care să confirme temerile lui Zamir. La ivirea zorilor, cu câteva ore înainte de sosirea avionului Goldei Meir, Zamir a hotărât să se concentreze pe interiorul şi pe împrejurimile aeroportului.

La scurt timp după răsăritul soarelui, Hessner a descoperit o furgonetă Fiat parcată pe un teren situat aproape de pista aeroportului. *Katsa* i-a cerut şoferului să iasă din maşină. În schimb, s-a deschis uşa din spate a maşinii, de unde nişte indivizi au început să tragă în el. Hessner nu a păţit nimic, dar doi terorişti aflaţi în maşină au fost grav răniţi după ce acesta a ripostat. Hessner a luat-o la fugă după şofer şi l-a prins în timp ce încerca să pună mâna pe o maşină – condusă de Kauly. Cei doi *katsa* l-au băgat pe nefericitul terorist în maşină şi l-au dus repede la camionul în care Zamir îşi instalase postul mobil de comandă.

Şefului Mossad-ului i se comunicase deja prin radio că în Fiat erau şase rachete. Trebuia să afle însă dacă nu cumva erau

rachete și în alte locuri. Șoferul a fost bătut zdravăn până s-a decis să vorbească despre al doilea grup de rachete. Zamir bănuia că era unul dintre cei care îi ajutaseră pe autorii masacrului de la München. Cu ajutorul camionului, Zamir, Hessner și Kauly, avându-l între ei pe teroristul bine bătut, s-au îndreptat cu toată viteza spre nord.

Au găsit o furgonetă parcată lângă drum. Prin plafon se ridicau trei vârfuri de rachetă inconfundabile. În depărtare, coborând repede, se vedea strălucind în soare silueta la fel de inconfundabilă a avionului Boeing 747, care o transporta pe Golda Meir. Fără să încetinească, Zamir a folosit camionul pe post de berbec, lovind furgoneta într-o parte și răsturnând-o. Cei doi teroriști dinăuntru au fost pe jumătate striviți când rachetele au căzut peste ei.

Oprind numai pentru a-l muta pe șoferul inconștient lângă furgonetă, pe șosea, Zamir a condus mai departe și a anunțat echipele DIGOS că „a avut loc un accident interesant de care ar trebui să se ocupe". Zamir se gândise o fracțiune de secundă să-i ucidă pe teroriști, dar și-a dat seama că moartea lor putea să reprezinte un impediment serios pentru primirea Goldei Meir în audiență la papă.

Meir avea sentimentul că toată greutatea lumii apăsa pe umerii înguști ai papei, amenințând să zdrobească mărunta sa statură. La finalul audienței, ca răspuns la întrebarea ei, papa a promis să viziteze Țara Sfântă, vorbind despre pontificatul său ca despre un pelerinaj. Când ea l-a întrebat care erau șansele ca Israelul să stabilească legături oficiale cu Sfântul Scaun, el a oftat, spunând că „deocamdată nu este momentul". Golda Meir i-a dăruit o carte legată în piele cu imagini despre Țara Sfântă; el i-a dăruit o copie cu dedicație a enciclicei sale *Humanae Vitae*, în care vorbește pe larg despre scopul pontificatului său.

La plecarea de la Vatican, Golda Meir i-a spus lui Zamir că Sfântul Scaun pare să aibă un ceas diferit de cel al restului lumii.

Teroriştii din gruparea Septembrie Negru – care luaseră parte la masacrarea sportivilor evrei participanţi la Olimpiada de la München – au fost duşi la spital. După ce şi-au revenit, li s-a permis să ia avionul spre Libia. Peste câteva luni însă, aveau să fie cu toţii morţi – ucişi de un agent al Mossad-ului.

Pedeapsa biblică „ochi pentru ochi", autorizată de Golda Meir, a stârnit dezgustul papei Paul, al cărui pontificat se bizuia în întregime pe puterea iertării. De asemenea, ea a întărit legăturile Vaticanului cu OEP, pe care papa Ioan Paul al II-lea le-a continuat după alegerea sa în 1978.

De atunci, papa i-a primit pe Yasser Arafat şi pe principalii săi colaboratori într-o serie de audienţe prelungite, în timpul cărora a reiterat de fiecare dată angajamentul său de a-i ajuta pe palestinieni să-şi făurească o patrie. OEP, al cărei sediu se afla acum în Tunisia, avea un reprezentant permanent la Secretariatul de Stat, iar Sfântul Scaun avea propriul trimis special pe lângă organizaţie, pe părintele Idi Ayad.

Cu sutana atârnându-i în praful deşertului şi cu pălăria umbrindu-i faţa trasă, Ayad îi servea cu acelaşi devotament pe pontif şi pe OEP până într-atât încât avea pe pereţii camerei sale fotografii înrămate şi semnate ale papei Ioan Paul şi ale lui Arafat. În 1980, Ayad îl ajutase pe Arafat să-i scrie papei o scrisoare care îl încântase: „Vă rog, permiteţi-mi să visez. Vă văd mergând la Ierusalim, înconjurat de refugiaţi palestinieni care se întorc acasă, purtând ramuri de măslin pe care vi le aruncă la picioare."

Ayad sugerase ca Arafat şi suveranul pontif să facă schimb de amabilităţi cu prilejul principalelor sărbători ale religiilor lor: Arafat a început să-i trimită papei o felicitare de Crăciun, iar papa, să-i transmită lui Arafat urări de bine de ziua naşterii profetului Mahomed. Neobositul preot a mijlocit şi întrevederea dintre ministrul de externe al OEP şi cardinalul Cassaroli, secretarul de stat al

Sfântului Scaun. Ulterior, biroul care se ocupa de Orientul Mijlociu a fost lărgit, iar nunțiilor papali, ambasadorii Sfântului Scaun, li s-a cerut să convingă guvernele pe lângă care erau acreditați să susțină aspirațiile naționale ale OEP. Toate aceste acțiuni exasperaseră Israelul. Contactele sale oficiale se limitau încă la vizite sporadice ale câte unui funcționar guvernamental căruia nu i se acordau decât câteva minute în prezența papei.

Această relație glacială se datora în parte unui incident bizar petrecut după crearea statului Israel în 1948. Secretarul de stat din acel moment trimisese un emisar la procurorul general al Israelului, Haim Cohn, cerând ca Israelul să revină asupra judecății lui Cristos și, desigur, să invalideze verdictul inițial. Odată înfăptuit acest lucru, Vaticanul avea să recunoască în mod oficial statul Israel. Importanța unei asemenea legături diplomatice nu i-a scăpat lui Cohn. Realizarea acesteia într-un astfel de mod i se păruse însă „incredibil de capricioasă. Un asemenea proces era lipsit de sens și, oricum, noi aveam treburi mai presante de rezolvat – cum ar fi să supraviețuim atacurilor vecinilor noștri arabi. Răscolirea trecutului lui Cristos era unul dintre ultimele puncte de pe lista mea de priorități".

După ce monseniorul a fost expediat brusc de Cohn, Vaticanul a întors spatele Israelului.

De atunci, se întrezărise un singur licăr de speranță când, în timpul pontificatului său de 33 de zile, predecesorul lui Ioan Paul I, fragilul Albino Luciano, a spus că se gândește să stabilească legături diplomatice cu Israelul. Moartea sa, provocată de un atac de cord pus pe seama responsabilităților asociate înaltei sale funcții, a dus la alegerea lui Karol Wojtyla. Sub pontificatul său, poarta de bronz a Palatului Papal a rămas închisă Israelului, în timp ce papalitatea s-a implicat și mai mult în politica internațională, încurajată fiind de restabilirea legăturilor cu CIA.

În anul 1981, director al CIA era William Casey, un catolic pios. Fusese printre primele persoane pe care papa le-a primit în

audiență privată după numirea în funcție. Casey îngenunchease în fața charismaticului papă polonez și sărutase Inelul pescarului. Din fiecare cuvânt și gest al său reieșea că directorul CIA era un solicitant umil, diferit de predecesorii săi, care avuseseră o atitudine dârză, plină de emfază. Casey împărtășea însă adânca teamă și neîncredere a acestora și a papei în comunism.

Timp de mai bine de o oră, cei doi au discutat despre chestiuni de maxim interes. Ce direcție trebuia să urmeze politica față de Europa Răsăriteană? Cum avea să reacționeze regimul polonez, ba chiar întregul Bloc Sovietic la schimbările de direcție pe care Biserica trebuia să le facă acum? Casey a părăsit salonul de audiențe convins de un lucru: Ioan Paul nu era omul care să se mulțumească cu puțin. Asta îl și făcea să fie atât de charismatic. Ideile sale clare erau cel mai bun răspuns la vechea întrebare pe care ar fi pus-o Stalin: oare câte divizii comandă papa? Ioan Paul, credea Casey, era un pontif care avea să demonstreze că credința poate fi mai eficientă decât orice forță.

Casey s-a întors la Washington să-l informeze pe președintele Reagan, care i-a spus să se întoarcă la Roma și să-i spună papei că, de acum încolo, avea să fie pe deplin informat cu privire la toate aspectele politicii duse de SUA – militare, politice și economice – în virtutea unui acord secret aprobat de președinte.

În fiecare seară de vineri, șeful filialei CIA de la Roma aducea la Palatul Papal ultimele secrete obținute cu ajutorul sateliților și mijloacelor electronice de interceptare de agenții CIA aflați pe teren. Niciun alt lider străin nu avea acces la informațiile pe care le primea papa. Acestea îi permiteau celui mai politic dintre toți pontifii moderni să-și impună stilul caracteristic și autoritatea atât asupra Bisericii, cât și asupra societății laice. Mai mult ca oricând în cei 500 de ani de istorie, diplomația papală, inima birocrației puternic centralizate a Vaticanului, a ajuns să fie implicată în evenimentele internaționale. Ca lider mondial, această implicare era să-l coste viața pe papă, care era cât pe ce să fie asasinat în Piața San Pietro la 13 mai 1981.

Doi ani mai târziu, la 15 noiembrie 1983, într-o seară rece de iarnă, la Roma, Ioan Paul al II-lea avea să afle răspunsul la întrebarea care îl frământa: cine ordonase asasinarea sa? Fiecare moment al acelei întâmplări i se întipărise pentru totdeauna în memorie și rămăsese tot atât de viu ca cicatricele lăsate de rănile produse de gloanțe.

Erau aproape 100 000 de oameni strânși în Piața San Pietro în după-amiaza acelei zile de miercuri, 13 mai 1981. Erau adunați în cercul format de colonadele lui Bernini – 284 de coloane și 88 de pilaștri, care susțin la rândul lor 162 de statui ale unor sfinți. O cale delimitată cu garduri indica traseul pe care papamobilul avea să-l parcurgă până la platforma de pe care Ioan Paul urma să transmită credincioșilor mesajul său săptămânal. Era o atmosferă festivă, iar unii spectatori se întrebau ce făcea papa în apartamentele sale în vreme ce ei așteptau.

Ce-i trecea însă prin minte unui tânăr turc oacheș, pe nume Mehmet Ali Ağca, nu va ști nimeni niciodată. Sosise în piață pe la mijlocul după-amiezii și se apropiase de calea pe care avea să treacă papamobilul. Ağca fusese membru al unei grupări teroriste din Turcia autointitulate Lupii Cenușii. O părăsise însă, trecând ulterior prin bazele de antrenament din Orientul Mijlociu ale altor grupări fundamentaliste islamice mai extremiste decât aceasta. Acum se apropia de sfârșitul călătoriei sale. Ağca se afla în Piața San Pietro nu ca să-l aclame, ci ca să-l ucidă pe papă.

La ora 16, Ioan Paul și-a pus o sutană de mătase albă, proaspăt călcată. La recomandarea CIA, veșmântul fusese modificat astfel încât să poată fi purtată pe dedesubt o vestă antiglonț. La ultima sa vizită la Palatul Papal, Casey îl avertizase pe Ioan Paul că, „în acele vremuri tulburi, nici măcar papa nu era în siguranță. I-am spus că nu aveam dovezi concrete că se afla în pericol. Ioan Paul era însă o figură foarte controversată, iar un fanatic putea încerca să-l ucidă".

Ioan Paul a refuzat să poarte vesta. Chiar ideea de a o purta, i-a spus el secretarului său care vorbea englezește, monseniorul John Magee, era potrivnică semnificației pontificatului său.

Ioan Paul a coborât în Curtea San Damaso la ora 16.50. Șeful securității Vaticanului, Camillo Cibin, a bifat ora sosirii papei în agenda zilnică în care erau detaliate, minut cu minut, activitățile suveranului pontif. În haina costumului gri de comandă, Cibin avea un telefon mobil mic, dar performant, cu care putea lua legătura cu sediul poliției din Roma. Protecția imediată a pontifului era însă asigurată de *vigil*-ii îmbrăcați în bleumarin. Mica, dar bine antrenata poliție a Vaticanului era ochiul pătrunzător aflat în spatele gărzii de onoare poziționate deja în Piața San Pietro.

În curte era parcat papamobilul, sau *campagnola*, care avea un scaun tapițat cu piele albă și o bară de care papa trebuia să se țină în timpul deplasării prin vasta piață. În jurul vehiculului erau adunați principalii săi colaboratori. Magee avea să-și amintească „forma neobișnuit de bună" în care se afla papa.

La ora 17 fix, papamobilul a ieșit din curte. În piață au început uralele. În timp ce *campagnola* s-a apropiat de Arcul Clopotelor, *vigil*-ilor li s-au alăturat polițiștii din Roma, care mergeau în fața și în spatele vehiculului. Când papamobilul a pătruns în piață, strigătele mulțumii s-au transformat în vuiet. Ioan Paul zâmbea și făcea cu mâna; datorită faptului că, în tinerețe, fusese actor, avea o deosebită prezență scenică.

Cu viteza de 3 km/h, în condițiile în care papa se întorcea dintr-o parte în alta, vehiculul înainta spre obeliscul egiptean din centrul pieței. Exact la ora 17.15, *campagnola* a început al doilea tur al pieței sub privirea atentă a lui Cibin; șeful pazei mergea cu pași mărunți în urma papamobilului. Uralele mulțumii creșteau în intensitate. Papa făcu un gest precipitat care îl îngrijoră ca de fiecare dată pe Cibin. Se apropie de mulțime și luă în brațe un copil. O îmbrățișă și o sărută pe fetiță, apoi o dădu înapoi mamei extaziate. Acesta era unul dintre obiceiurile papei. Cibin se temea

ca nu cumva copilul să-i scape din mâini papei și să cadă, provocând vreun accident neplăcut. Ioan Paul nu-și făcea însă asemenea griji.

La 17.17, se mai apropie odată de mulțime, mângâind pe creștet altă fetiță, îmbrăcată într-o rochiță albă. Apoi se îndreptă de spate și se uită în jur, parcă întrebându-se pe cine mai trebuia să salute. Era modul său de a personaliza papalitatea chiar și în mijlocul unor mulțimi uriașe.

În acel moment, nu se gândea nicidecum la pericolele pe care le înfruntase cu alte prilejuri. Cu numai trei luni în urmă, la 16 februarie 1983, în Pakistan, o bombă explodase pe stadionul municipal din Karachi cu puțin timp înainte ca papa să-și înceapă deplasarea printre credincioși. În ianuarie 1980, serviciul secret francez transmisese o atenționare în legătură cu un complot pus la cale de comuniști pentru a-l ucide. Acestea erau numai câteva dintre amenințările la viața papei primite de Vatican. Toate fuseseră cercetate în măsura posibilităților. Magee avea să afirme ulterior: „În realitate, noi nu puteam face altceva decât să stăm și să așteptăm. În afară de a-l închide pe Sfântul Părinte într-o cabină blindată de fiecare dată când apărea în public, lucru cu care nu a fost de acord niciodată, nu prea mai puteam face altceva."

La ora 17.18 a răsunat prima împușcătură în Piața San Pietro.

Ioan Paul a rămas drept, ținându-se de bară. Apoi a început să se clatine. Primul glonț tras de Mehmet Ali Ağca i-a perforat stomacul, provocând multiple răni în intestinul subțire, partea inferioară a colonului, intestinul gros și mezenter, țesutul care leagă intestinul de peretele abdomenului. Instinctiv, Ioan Paul a dus mâna la locul de intrare a glonțului, încercând să oprească sângele care țâșnea. Pe chip i se putu citi durerea și începu să se prăbușească încet. Trecuseră doar câteva secunde de când fusese împușcat.

Al doilea glonț al lui Ağca îl nimeri pe suveranul pontif în brațul drept, care îi căzu, inert, pe lângă trup. Sângele roșu-aprins

se împrăştie pe sutana sa albă. Un al treilea glonţ de 9 mm îl nimeri pe Ioan Paul mai sus, în acelaşi braţ.

Şoferul papamobilului sè răsuci în scaun cu gura căscată, prea uluit să mai spună ceva. Cibin urla la el să se mişte. Unul dintre asistenţi îl protejă pe papă cu trupul său. Vehiculul se puse brusc în mişcare. Mulţimea însăşi începu să se clatine ca lovită de un uragan. O propoziţie îngrozitoare porni de la locul atacului. Se auzeau rostite în diferite limbi incredibilele cuvinte: „Papa a fost împuşcat."

Cibin şi oamenii săi, precum şi poliţiştii din Roma îşi fluturau pistoalele, dând ordine şi contraordine, căutându-l cu privirea pe trăgător. Ağca o luă la fugă prin mulţime, cu pistolul în mâna dreaptă. Văzându-se ameninţaţi cu arma, oamenii continuau să se ferească din calea lui. Deodată, aruncă pistolul. În acelaşi moment, cineva îl prinse din spate de picioare. Era un poliţist din Roma. Într-o clipă, amândoi fură acoperiţi de alţi poliţişti. Parcă era o grămadă de rugby. Câţiva poliţişti îl loviră pe Ağca cu pumnii şi cu picioarele înainte să-l târască spre o dubă a poliţiei.

Papamobilul continuase să înainteze cu o viteză cumplit de mică spre cea mai apropiată ambulanţă staţionată lângă poarta de bronz a Palatului Papal. Ambulanţa nu era echipată însă cu instalaţie de oxigen, aşa că papa a fost mutat într-o altă ambulanţă aflată în apropiere. S-au pierdut astfel câteva secunde vitale.

Cu semnalele luminoase şi sonore pornite, ambulanţa s-a îndreptat în mare viteză spre Spitalul Gemelli din Roma, cel mai apropiat de Vatican, unde a ajuns în numai opt minute. Pe tot parcursul drumului, papa nu a rostit niciun cuvânt de disperare sau de revoltă, ci s-a rugat: „Maria, maica mea! Maria, maica mea!"

La spital, a fost dus repede la blocul operator aflat la etajul al nouălea, care cuprindea o sală de reanimare, o sală de operaţii şi o zonă de recuperare. Aici, în centrul crizei, nu era loc de panică, nu se făceau mişcări şi nu se rosteau vorbe fără rost. Totul se făcea repede şi în linişte, disciplina fiind ţinută perfect sub control. Aici se poate să-şi fi recăpătat speranţele pontiful rănit.

Sutana sa pătată de sânge, vesta și lenjeria de corp au fost tăiate cu pricepere, iar crucea stopită cu sânge a fost scoasă de pe masivul său lanț de aur. Trupul i-a fost acoperit cu șervete pentru operație. Mâini înmănușate se întindeau și apucau primele instrumente necesare într-o luptă cu care echipa de chirurgi era atât de obișnuită.

Când și-a revenit, după o operație de aproape șase ore, Ioan Paul a crezut că a fost salvat de una dintre cele mai venerate apariții miraculoase din lumea catolică, Fecioara de la Fatima, care era sărbătorită în ziua atentatului.

Pe parcursul celor câteva luni de convalescență, Ioan Paul a devenit din ce în ce mai preocupat de persoana care ordonase asasinarea sa. A încercat să citească toate documentele cu dovezi pe care le primea de la poliție și de la diverse agenții de informații precum CIA și BND din Republica Federală Germania, dar și de la serviciile de securitate turcești și austriece. Era imposibil să le citești pe toate: rapoartele, declarațiile și analizele cuprindeau milioane de cuvinte.

Niciunul dintre aceste documente nu răspundea pe deplin la întrebarea pe care și-o punea papa: cine a vrut să-l ucidă? Nu a aflat mai multe nici când a început procesul lui Ağca la tribunalul din Roma, în ultima săptămână a lui iulie 1981. Audierile, care au durat numai trei zile, nu au aruncat nicio lumină asupra motivelor pe care le avusesese trăgătorul. Ağca a fost condamnat la închisoare pe viață; cu o comportare corespunzătoare, putea fi eliberat condiționat în 2009.

La doi ani de la condamnarea lui Ağca, lui Ioan Paul al II-lea i s-a promis în sfârșit că va primi răspuns la întrebarea care îl rodea încă. Acesta avea să vină de la un preot pe care îl considera cel mai demn de încredere dintre toți. Purta titlul de *nunzio apostolico con incarichi speciali**. Aceste cuvinte nu dezvăluiau întru

* Nunțiu apostolic cu îndatoriri speciale (it.).

totul faptul că arhiepiscopul Luigi Poggi era moştenitorul firesc al politicilor papale secrete, având responsabilitatea specială de a aduna informaţii din Europa comunistă. Cei de la Vatican îi ziceau pur şi simplu „spionul papei".

Vreme de mai multe luni, Poggi avusese contacte strict secrete cu Mossad-ul. Abia în momentul în care aceste contacte erau deja suficient de avansate, Poggi l-a informat pe papă despre ce anume făcea. Ioan Paul i-a spus să continue. Din acel moment, a avut întâlniri cu un agent al Mossad-ului la Viena, Paris, Varşovia şi Sofia. Atât preotul, cât şi *katsa* voiau să ştie ce se oferea şi ce se dorea. După fiecare contact, amândoi se retrăgeau pentru a se gândi la următoarea mişcare.

Cu câteva zile înainte, avusese loc o altă întâlnire, tot la Viena, un oraş pe care atât Poggi, cât şi agentul îl preferau pentru contactele lor clandestine.

De la întâlnirea respectivă se întorcea Poggi la Vatican în acea noapte rece de noiembrie din 1983. Aducea cu el răspunsul la întrebarea papei: cine îi ordonase lui Ağca să-l ucidă?

Capitolul 12

Binecuvântați fie spionii

Una dintre masivele porți ale Arcului Clopotelor era deja închisă – preludiul ritualului închiderii porților Vaticanului la miezul nopții – când limuzina Fiat bleumarin scrâșni pe caldarâm, luminând cu farurile cele două gărzi înfofolite. În spatele lor se afla un membru al serviciului de securitate. Una dintre gărzi a făcut un pas înainte, cu brațul ridicat pe jumătate în semn de salut și pentru a ordona oprirea autovehiculului. Cei din mașină erau așteptați, iar la volan era figura familiară a unui șofer de la Vatican. Însă după atentatul împotriva papei, nimeni nu mai risca.

Șoferul așteptase o oră la aeroportul din Roma sosirea cursei de Viena, care avusese întârziere din cauza vremii nefavorabile. Garda se trase un pas înapoi după ce îl salută regulamentar pe pasagerul aflat pe bancheta din spate a mașinii. Acesta nu răspunse la salut.

Mașina trecu pe lângă Bazilica San Pietro și înaintă pe caldarâmul Curții San Damaso, oprindu-se la intrarea principală a Palatului Papal. Șoferul sări din mașină pentru a-i deschide ușa pasagerului. Arhiepiscopul Luigi Poggi coborî. Era îmbrăcat tot în negru, iar o eșarfă îi acoperea gulerul alb. Din punct de vedere fizic, semăna cu Rafi Eitan: aceiași umeri și bicepși puternici, același mers legănat și ochi care puteau fi la fel de reci ca această noapte.

Ca de obicei, Poggi călătorise cu un mic geamantan de piele pentru lucrurile personale și o servietă cu cifru. Uneori, glumea

pe seama faptului că petrecea mai mult timp moțăind în avion decât dormind în patul din spațiosul apartament pe care îl ocupa în Palatul Papal.

Puține dintre deplasările sale recente s-au ridicat ca importanță la înălțimea lucrurilor pe care Poggi le aflase în sfârșit la întâlnirea pe care o avusese în vechiul cartier evreiesc din Viena. Acolo, într-o clădire îngustă, cu acoperiș foarte înclinat, situată la câteva străzi de birourile vânătorului de naziști Simon Wiesenthal, arhiepiscopul ascultase absorbit cuvintele unui om care își zicea simplu Eli.

Poggi era deja obișnuit să se ia asemenea măsuri de precauție când trata cu Mossad-ul. Nimeni nu mergea cu securitatea atât de departe ca agenții acestuia. Singurul amănunt personal pe care îl cunoștea despre Eli era că acesta vorbea mai multe limbi străine și că răspunsese în cele din urmă la întrebarea: cine a pus la cale atentatul împotriva papei?

În ceea ce-l privește, munca lui Luigi Poggi era atât de puțin cunoscută, încât în *Annuario Pontificio*, registrul în care sunt trecute numele și funcția tuturor angajaților de la Vatican, nu apărea niciun indiciu că, vreme de peste 20 de ani, arhiepiscopul își crease contacte secrete, demne de încredere, care ajungeau până la Kremlin, la Washington, precum și în cercurile puterii din Europa. A fost primul care a aflat că liderul sovietic Iuri Andropov era pe moarte din pricina unei hepatite cronice. Poggi a stat în sediul misiunii sovietice de la Geneva, un palat din secolul al XIX-lea, unde se găsea cea mai bună votcă și cel mai bun caviar, atât de apreciate de arhiepiscopul nostru, și a aflat direct de la sursă că Moscova era pregătită să-și retragă rachetele nucleare îndreptate spre Europa dacă Washington-ul renunța la atitudinea sa agresivă în tratativele cu privire la dezarmare. Vestea îi fusese dată șefului biroului CIA la următoarea sa întâlnire de vineri seara cu papa. Vreme de peste două decenii, Poggi le adusese la cunoștință suveranilor pontifi lucruri care le permiseseră acestora să evalueze

mai bine informațiile provenite din alte surse. Arhiepiscopul avea această capacitate, întâlnită rareori chiar și la diplomați, de a face o analiză echilibrată și rapidă a informațiilor furnizate de o duzină de surse, în aproape tot atâtea limbi, pe care le și vorbea în mod fluent.

La următoarea întâlnire cu Eli, Poggi vorbise încet, ca de obicei. Îl privise cu atenție cu ochii săi căprui, țuguindu-și buzele înainte de a pune o întrebare, fără a părea tulburat vreodată de ceva.

În acea noapte rece, când se simțea fără îndoială obosit după atâtea drumuri, i se putea îngădui totuși să se miște mai greu. Intrând în Palatul Papal, a trecut de *vigil*-i și de gărzi, care l-au salutat în poziție de drepți, și a luat liftul până la apartamentele papale.

Majordomul papei l-a condus pe Poggi în biroul lui Ioan Paul. Rafturile bibliotecii din încăpere erau o dovadă a preocupărilor din ce în ce mai diverse ale papei. Alături de ediții legate în piele ale clasicilor în limba poloneză și de opere ale teologilor și filosofilor, se aflau mai multe numere ale *International Defence Review* și cărți cu titluri interesante, cum ar fi *Problemele pregătirii armatei* și *Echilibrul militar și atacul prin surprindere.* Acestea reflectau convingerea de neclintit a suveranului pontif că principalul dușman cu care se confrunta lumea în 1983 era comunismul sovietic.

Ioan Paul nu pierdea nicio ocazie să spună personalului că, înainte de sosirea noului mileniu, ceva „decisiv" avea să zguduie lumea. La întrebările lor referitoare la acest eveniment, el refuza să intre în amănunte, dând din cap și spunând că trebuia să se roage toți ca Biserica să nu piardă și mai mult teren în fața comunismului sau a laicismului care făcea tot mai mulți adepți în SUA, Germania și Olanda. Sublinia că viața îi fusese cruțată în Piața San Pietro spre a lupta împotriva acestui lucru.

Poggi știa că această preocupare, mai presus de oricare alta, îl afectase pe Ioan Paul atât din punct de vedere psihic, cât și din punct de vedere fizic. După ce s-au salutat, Poggi nu a putut să

nu remarce că, în particular, papa devenise mult mai rezervat. Gloanțele lui Ağca nu doar îi zdruncinaseră trupul, ci lăsaseră și cicatrice emoționale care îl transformaseră pe papă într-o persoană introvertită și, uneori, distantă.

Stând cu ambele palme pe genunchi, poziție pe care Poggi o lua mereu când avea de comunicat lucruri grave, arhiepiscopul se porni să depene o poveste care își avea începutul în primele săptămâni de după atacul lui Ağca asupra lui Ioan Paul.

Când vestea celor întâmplate în Piața San Pietro în după-amiaza zilei de 13 mai 1981 a ajuns la Tel Aviv, directorul general al Mossad-ului, Yitzhak Hofi, a spus imediat că atentatul era opera unui maniac. Cu toate că fusese șocant, incidentul de la Roma nu a avut implicații directe asupra preocupărilor din acel moment ale Mossad-ului.

Arabii israelieni erau din ce în ce mai radicali, în vreme ce extremiștii evrei – conduși de membri ai Partidului Kahane Kach – deveneau din ce în ce mai violenți. Fusese descoperit un complot exact la timp pentru a împiedica aruncarea în aer a celui mai important locaș de cult musulman de la Ierusalim, Moscheea lui Omar. Consecințele unui asemenea fapt ar fi fost inimaginabile. Războiul din Liban continua în ciuda nesfârșitelor contacte diplomatice intermediate de SUA între Damasc, Beirut și Ierusalim. În interiorul cabinetului, prim-ministrul Begin conducea o facțiune dornică să aibă o „ultimă" confruntare de anvergură cu OEP. Uciderea lui Yasser Arafat era încă o prioritate pentru Mossad; chiar în luna în care papa a fost împușcat, au avut loc două atentate nereușite împotriva șefului OEP.

Faptul că toate serviciile secrete occidentale investigau, se pare, atentatul împotriva papei a influențat și decizia lui Hofi de a nu implica Mossad-ul în această chestiune. În orice caz, se aștepta ca, în cele din urmă, să afle de la unul dintre acestea contextul în care avusese loc atentatul.

În septembrie 1982, încă aştepta acest lucru când a fost înlocuit de Nahum Admoni. Cu origini poloneze – părinții lui fuseseră imigranți de condiție medie de lângă Gdansk – Admoni nu avea doar o curiozitate trecătoare cu privire la Biserica Catolică. Cât timp lucrase sub acoperire în SUA şi Franța, văzuse cât de influentă putea fi Biserica. Roma pusese umărul la alegerea catolicului John F. Kennedy, iar, în Franța, Biserica juca în continuare un rol important în politică.

Odată instalat în funcție, Admoni a cerut dosarul cu privire la atentatul împotriva papei. Acesta conținea mai degrabă decupaje din ziare şi un raport al unui *katsa* staționat la Roma care nu dădea prea multe detalii. Fapt curios, cele şase servicii de securitate care efectuaseră propriile anchete – discutând inclusiv cu Ağca în celula bine păzită pe care o ocupa la închisoarea Rebibbia din Roma – nu reuşiseră să-şi transmită unul altuia informațiile pe care le aveau. Admoni a decis astfel să înceapă propria anchetă.

Potrivit afirmațiilor lui William Casey, directorul de atunci al CIA, „Mossad-ul mirosise, probabil, că astfel putea să-şi croiască drum către Vatican. Admoni trebuie să se fi gândit că putea obține nişte informații pe care să le ofere la schimb Sfântului Scaun."

În urma încercării nereuşite a Goldei Meir de a stabili relații diplomatice cu Vaticanul, Zvi Zamir trimisese la Roma un agent permanent al Mossad-ului în tentativa de a penetra Vaticanul. Lucrând într-o clădire din apropierea ambasadei Israelului, acesta încercase fără succes să recruteze informatori din rândul preoților. Majoritatea informațiilor culese de el erau bârfe auzite în barurile şi restaurantele frecventate de personalul de la Vatican. Nu a reuşit decât să-l urmărească plin de invidie pe şeful biroului CIA de la Roma vizitându-l pe papă vinerea; vizitele au fost reluate de îndată ce pontiful şi-a revenit după operație.

În timpul convalescenței, Vaticanul fusese condus de cardinalul Agostino Casaroli, secretarul de stat. Agentul Mossad-ului auzise că acest Casaroli îşi exprimase cu sinceritate sentimentele

pe care i le produsese atentatul: CIA ar fi trebuit să știe de Ağca și de complot. *Katsa* a informat Tel Aviv-ul cu privire la părerile secretarului de stat.

În comunitatea de informații din SUA prevala opinia că Ağca trebuia să pună în practică un complot inspirat de KGB și îndreptat împotriva suveranului pontif. Într-un document purtând ștampila „strict secret" și intitulat „Încercarea lui Ağca de a-l ucide pe papă. Implicarea sovieticilor", se demonstra că Moscova ajunsese să se teamă de faptul că suveranul pontif putea aprinde flacăra naționalismului polonez.

Încă din 1981, Solidaritatea, mișcarea muncitorească poloneză condusă de Lech Walesa, își arăta din ce în ce mai mult forța, iar autoritățile erau din ce în ce mai presate de Moscova să pună capăt activităților sindicatului.

Papa îl îndemnase pe Walesa să nu facă nimic care să provoace o intervenție militară a Moscovei. Îi solicitase cardinalului polonez Stefan Wyszinski, aflat pe moarte, să îi asigure și el pe liderii comuniști polonezi că suveranul pontif nu avea să permită Solidarității să sară calul. Când sindicatul a plănuit o grevă generală, cardinalul Wyszinski s-a prosternat în fața lui Walesa la el în birou, l-a apucat de pantaloni pe muncitorul uluit și i-a spus că va sta așa până când va muri. Walesa a anulat greva.

La Tel Aviv, analiștii Mossad-ului au tras concluzia că suveranul pontif înțelegea perfect cât de important era ca sovieticii să fie liniștiți în privința Poloniei pentru ca Solidaritatea să nu piardă terenul considerabil pe care îl câștigase. Părea din ce în ce mai puțin probabil ca sovieticii să fi vrut ca papa să fie ucis. Exista totuși posibilitatea ca Moscova să fi încredințat asasinarea papei unuia dintre serviciile-surogat. În trecut, serviciul secret bulgar îndeplinise misiuni similare pentru KGB atunci când implicarea acestuia din urmă trebuia să rămână secretă. Analiștii considerau însă că, acum, era puțin probabil ca sovieticii să fi delegat pe

altcineva să ducă la capăt o misiune atât de importantă. Iar bulgarii n-ar fi înfăptuit niciodată asasinatul din proprie voință.

Nahum Admoni a început să cerceteze relația existentă între CIA și papalitate. Între două vizite ale lui Casey la papă, un rol important în relația dintre Vatican și CIA îl avea cardinalul John Krol din Philadelphia, care făcea naveta între Casa Albă și Palatul Papal. Pentru monseniorul John Magee, secretarul de limbă engleză al papei, Krol era „un prieten foarte special al Sfântului Părinte. Ambii aveau origini similare, cunoșteau aceleași cântece și povești poloneze, puteau spune glume la cină într-un dialect polonez. Noi, ceilalți, stăteam acolo și zâmbeam, fără să înțelegem o iotă".

Krol a fost cel care l-a însoțit pe Casey în timpul primei audiențe a directorului CIA la papă de după convalescență. Ulterior, cardinalul l-a prezentat suveranului pontif pe adjunctul lui Casey, Vernon Walters. Din acel moment, discuțiile dintre reprezentantul CIA și papă au cuprins teme diverse, de la terorismul din Orientul Mijlociu până la politica internă a Bisericii și starea de sănătate a liderilor de la Kremlin. Pentru catolicul Richard Allen, primul consilier în probleme de securitate națională al președintelui Reagan, „relația dintre CIA și papă a fost una dintre cele mai mari alianțe din toate timpurile. Reagan era profund convins că papa avea să-l ajute să schimbe lumea".

Mai exact, au fost stabilite țeluri comune. Președintele și suveranul anunțaseră realizarea unui front comun împotriva avorturilor. SUA au blocat acordarea a milioane de dolari sub formă de ajutor statelor care desfășurau programe de planificare familială. Papa, printr-o „tăcere premeditată", susținea inițiativele militare ale SUA, inclusiv dotarea NATO cu o nouă generație de rachete de croazieră. CIA asculta cu regularitate telefoanele episcopilor și preoților din America Centrală care pledau pentru o teologie a eliberării și se opuneau forțelor din Nicaragua și El Salvador susținute de SUA; transcrierile convorbirilor telefonice făceau

parte din informările săptămânale pe care şeful biroului CIA de la Roma le prezenta papei. De asemenea, Reagan îl autorizase personal pe colonelul Oliver North, care lucra pe atunci pentru Consiliul Securităţii Naţionale, să plătească în mod regulat sume substanţiale preoţilor din America Centrală şi de Sud, Africa şi Asia pe care Vaticanul îi considera „loiali". Banii erau folosiţi pentru a le susţine financiar stilul de viaţă adeseori opulent şi pentru a promova opoziţia Sfântului Scaun faţă de contracepţie şi divorţ.

Una dintre îndatoririle secretarului personal al papei, monseniorul Emery Kabongo, era să ţină o evidenţă la zi a preoţilor agreaţi. O altă sarcină era aceea de a arhiva documentele furnizate de CIA şi de a lua notiţe la întâlnirile clandestine pe care reprezentanţii agenţiei le aveau cu papa.

Kabongo îi întâlnise pentru prima dată pe şefii spionilor de la Washington la 30 noiembrie 1981, la scurtă vreme după ce papa Ioan Paul se refăcuse în urma atentatului şi se întorsese la lucru. După ce Kabongo rostise împreună cu acesta primele rugăciuni ale zilei – ceasul cu pendulă de pe coridorul care ducea la capela privată din apartamentele papale arăta ora 5.15 – cei doi au intrat în biroul lambrisat pentru a-l primi pe directorul adjunct al CIA, Vernon Walters. Kabongo avea să-şi amintească următoarele:

> Mi-am ocupat locul obişnuit într-un colţ al încăperii, ţinând caietul de notiţe pe genunchi. Nu era de faţă niciun interpret. Generalul Walters a întrebat în ce limbă să se adreseze. Sanctitatea Sa a spus că i-ar conveni italiana. Walters a început prin a transmite urări de bine din partea preşedintelui Reagan. Papa a răspuns cu amabilitate. Apoi s-a trecut la treburi serioase. Walters i-a prezentat fotografii făcute cu ajutorul sateliţilor, iar Sanctitatea Sa a fost fascinat de claritatea acestora. Walters a vorbit peste o oră despre punctul de vedere al CIA referitor la ultimele intenţii ale sovieticilor. Sanctitatea Sa i-a mulţumit. La finalul întrevederii, Walters a scos mai multe rozarii şi l-a rugat pe papă să

le binecuvânteze, explicând că erau pentru niște rude și prieteni, iar Sanctitatea Sa le-a binecuvântat.

Intrigat de capacitatea papei de a trece brusc de la probleme materiale la probleme spirituale, Admoni s-a folosit de prietenia sa personală cu secretarul de stat al SUA Alexander Haig – se cunoscuseră pe când Admoni lucra la ambasada Israelului de la Washington – pentru a obține o copie a profilului psihologic făcut de CIA lui Ioan Paul al II-lea.

Era portretul unui om cu o trăire religioasă atât de puternică, încât putea plânge în timpul unei rugăciuni și, deseori, era găsit pe podeaua de marmură a capelei sale private cu fața în jos, cu brațele întinse în forma crucii, nemișcat ca un mort. Putea sta ore în șir în această poziție. Cu toate acestea, furia sa putea fi explozivă și înfricoșătoare; în astfel de situații, tuna și fulgera. Cunoștințele sale geopolitice erau formidabile și putea fi tot atât de neabătut ca un dictator. Lui Ioan Paul nu îi era teamă să înfrunte Curia, administrația Vaticanului, sau pe longevivul său secretar de stat, Agostino Casaroli. Potrivit profilului, Ioan Paul era „foarte implicat în politică în urma experiențelor sale poloneze și îi convenea statutul de actor pe scena lumii".

Pentru Nahum Admoni un lucru era clar: legăturile strânse, reciproc avantajoase dintre CIA și papă au jucat un rol crucial în faptul că Ioan Paul a acceptat până la urmă concepția americanilor conform căreia atentatul împotriva sa fusese organizat de Kremlin.

Dar dacă acest punct de vedere putea fi demontat? Cum ar fi reacționat papa? Oare acest lucru i-ar fi zdruncinat încrederea în CIA? L-ar fi făcut mai reticent față de toate serviciile secrete? Oare Mossad-ul ar fi reușit, dacă ar fi putut demonstra că mâna criminală aparținea altcuiva, să treacă în sfârșit de poarta de bronz a Palatului Papal. Iar dacă nu era acceptat ca sfătuitor lumesc secret cu drepturi depline al papalității, măcar s-ar fi dat crezare informațiilor sale și, în schimb, ar fi putut spera la o revizuire a atitudinii Sfântului Scaun față de Israel?

Şase luni mai târziu, prima întrebare a lui Admoni – dacă pusese altcineva la cale atentatul – a primit un răspuns favorabil spre satisfacţia acestuia.

Complotul fusese pregătit la Teheran, cu aprobarea deplină a ayatollahului Ruholla Khomeini. Uciderea papei trebuia să declanşeze *jihad*-ul, războiul sfânt, împotriva Occidentului şi a ceea ce Khomeini considera că sunt valorile sale decadente, susţinute de cea mai mare biserică creştină.

Într-un raport prezentat lui Admoni se spunea: „Khomeini rămâne exemplul clasic de fanatism religios. Şi-a arogat rolul de dumnezeu-călăuză a poporului său. Pentru a întreţine acest mit, va trebui să acţioneze într-o manieră tot mai periculoasă pentru Israel, Occident şi întreaga lume."

Anticipând un eşec al lui Ağca, superiorii săi iranieni se asiguraseră că acesta avea să fie considerat un fanatic solitar. În acest scop, lăsaseră să răsufle amănunte privind trecutul său. Mehmet Ali Ağca se născuse în Yesiltepe, un sat izolat din estul Turciei, şi fusese crescut într-un cuib al fundamentalismului islamic. La 19 ani, se alăturase Lupilor Cenuşii, o grupare teroristă proiraniană responsabilă de multe acte de violenţă într-o Turcie care aspira la democraţie. În februarie 1979, Ağca l-a omorât pe redactorul-şef al unui ziar din Istanbul renumit pentru vederile prooccidentale. După ce a fost arestat, Ağca a evadat din închisoare cu ajutorul Lupilor Cenuşii. În ziua următoare, ziarul a primit o scrisoare înspăimântătoare privind vizita papei în Turcia, care trebuia să aibă loc trei zile mai târziu:

> Imperialiştii occidentali, temându-se că Turcia şi naţiunile islamice surori pot deveni o forţă politică, militară şi economică în Orientul Mijlociu, îl trimit în Turcia, în acest moment delicat, pe Conducătorul Cruciadelor, Ioan-Paul, învestit ca lider religios. Dacă această vizită nu va fi anulată, îl voi ucide pe Papa Conducătorul.

Admoni era convins că scrisoarea fusese compusă la Teheran: stilul și conținutul depășeau cu mult capacitatea cvasianalfabetului Ağca. Analiștii Mossad-ului au căutat cu ajutorul calculatoarelor discursuri ale lui Khomeini și au aflat că acesta îl mai numise în trecut pe Ioan Paul al II-lea „Conducător al Cruciadelor" și „Papa Conducător".

Până la urmă, vizita suveranului pontif s-a desfășurat fără incidente. Numele și poza lui Ağca au fost introduse în sistemele informatice ale multor servicii secrete, dar nu și în cel al Mossad-ului. Otto Kormek, un membru al serviciului secret austriac însărcinat să cerceteze atentatul împotriva papei, a considerat că „nu era nevoie să fie informat și Mossad-ul. Israelul ar fi fost ultimul loc în care s-ar fi dus Ağca".

Investigația făcută de Mossad a scos la iveală faptul că, după ce a evadat din închisoare, Ağca a fost trimis în Iran, unde a stat câteva luni în diverse tabere de antrenament, fiind îndoctrinat. Pe baza informațiilor furnizate de sursele pe care le avea în aceste tabere, Mossad-ul și-a făcut o idee despre viața lui Ağca din acea perioadă.

Se scula înainte de răsăritul soarelui, cu ochii mici, iritați, înfundați în fața sa prelungă, atent la ceilalți recruți care se trezeau. Primele raze de lumină făceau să se vadă afișele de pe pereții barăcii lor: fotografii ale ayatollahului Khomeini și lozinci revoluționare, menite să le alimenteze fanteziile. Cântecele ce se auzeau în difuzoare întreținеau atmosfera.

Îmbrăcat în vestă și pantaloni scurți, Ağca era un personaj neatrăgător: palme și picioare mari, disproporționate, piept scobit, umeri osoși, membre uscățive. Primul lucru pe care îl făcea în fiecare dimineață, ca și ceilalți recruți, era să-și întindă covorașul pentru rugăciune și să se prosterneze de trei ori, atingând de fiecare dată cu fruntea pământul și murmurând numele lui Allah, Stăpânul Lumii, Iertătorul și Milostivul, Suveranul Suprem al Judecății de Apoi. După aceea, îi pomenea

pe cei pe care-i ura, instructorul încurajându-l să-i scrie pe hârtie. Lista se lungise şi îi includea pe toţi imperialiştii, NATO şi ţările arabe care nu refuzaseră să mai livreze petrol Occidentului. Îi cerea în mod deosebit lui Allah să distrugă SUA, cea mai puternică naţiune de pe glob, şi poporul american, rugându-se să fie privaţi de modul lor de viaţă, de valorile şi obiceiurile lor, de însăşi raţiunea existenţei lor.

La sfârşit rămânea ura religioasă. Ea era cea mai virulentă, măcinându-l ca un cancer, devorându-i creierul. Considera celelalte credinţe o ameninţare la adresa propriei credinţe. Instructorii îl învăţaseră să reducă această ură la o imagine anume: un bărbat îmbrăcat în alb, care locuia într-un palat imens, departe, dincolo de munţi. De acolo, domnea ca un calif de odinioară, emiţând decrete şi ordine cărora îi se supuneau milioane de oameni. Acest bărbat îşi răspândea odiosul mesaj aşa cum o făcuseră predecesorii săi timp de peste nouăsprezece secole. Cu pompă şi fast, bucurându-se de mai multe titluri decât Allah, bărbatul era cunoscut drept Slujitor al Slujitorilor lui Dumnezeu, Patriarh al Apusului, Vicar al lui Cristos pe Pământ, Episcop al Romei, Suveran al Statului Vatican, Suveran Pontif, Sanctitatea Sa Papa Ioan Paul al II-lea.

Lui Mehmet Ali Ağca i se promise că, la momentul potrivit, i se va oferi şansa de a-l ucide pe papă. Instructorii i-au inoculat ideea potrivit căreia nu era o coincidenţă faptul că papa fusese ales exact în momentul în care iubitul lor Khomeini eliberase Iranul de sub regimul şahului. „Necredinciosul de la Roma", după cum fusese Ağca învăţat să-l numească, venise să distrugă revoluţia pe care ayatollahul o proclamase în numele Sfântului Coran.

Era un sâmbure de adevăr în această acuzaţie. Ioan Paul avea un discurs din ce în ce mai dur cu privire la islam şi la pericolele pe care credea că le antrena fundamentalismul islamic. Aflat în

vizită la fabrica Olivetti de la Ivrea, în Italia, Ioan Paul îi uimise pe muncitori introducând în cuvântarea sa un pasaj improvizat:

> Ceea ce îi învață Coranul pe oameni este agresivitatea; noi îi învățăm pacea. Desigur, natura omului distorsionează întotdeauna mesajul religios. Dar chiar dacă oamenii pot fi duși în rătăcire de vicii și obiceiurile proaste, creștinismul aspiră la pace și dragoste. Islamul este o religie care atacă. Dacă te apuci să propovăduiești întregii comunități agresivitatea, sfârșești prin a încuraja părțile negative ale oamenilor. Iar asta știți la ce duce: astfel de oameni ne vor ataca.

În ianuarie 1981, Ağca s-a dus în Libia. Inițial, Mossad-ul a fost intrigat de această parte a călătoriei sale, până când un informator de la Tripoli a descoperit că un fost agent al CIA, Frank Terpil, un renegat, se afla și el acolo în acel moment. Terpil fusese acuzat de o instanță din Washington că a furnizat arme Libiei, că a participat, la Cairo, la o conspirație împotriva unuia dintre oponenții lui Gaddafi, că a recrutat foști piloți militari americani pentru aviația libiană și membri ai Beretelor Verzi care să se ocupe de taberele de antrenament ale teroriștilor. În Libia, acesta îi învăța pe teroriști cum să nu fie detectați de agențiile de securitate occidentale. Terpil se mutase apoi la Beirut, de unde dispăruse. Mossad-ul credea că, odată devenit inutil, fusese ucis.

Mossad-ul știa că legătura dintre Ağca și Terpil fusese aranjată de superiorii lui Ağca de la Teheran, informația respectivă fiind lăsată să ajungă la urechile celor din KGB după atentatul împotriva papei pentru ca sovieticii să creadă că atacul fusese orchestrat de CIA. La fel ca Mossad-ul, KGB avea un departament eficient de război psihologic. Poveștile fantastice despre implicarea CIA au umplut paginile ziarelor și spațiul de emisie al televiziunilor. Pentru a tulbura apele și mai tare, *mullah*-ii de la Teheran au aranjat ca, după plecarea sa din Libia în februarie 1981, Ağca să se ducă la Sofia și să se întâlnească cu mai multe persoane care

s-au dat drept membri ai serviciului secret bulgar. Nu a existat însă niciodată o dovadă convingătoare care să ateste acest lucru. Înfuriat de încercările KGB de a-i discredita, reprezentanții CIA au ripostat declarând că bulgarii îl manevraseră pe Ağca la cererea Kremlinului.

Din punctul de vedere al Mossad-ului, situația era perfectă pentru a pune în practică principiul *divide et impera*. Pe lângă faptul că era în măsură să discrediteze CIA în fața Vaticanului, în cele din urmă, promovând ideea că versiunea sa cu privire la complot era cea corectă, Mossad-ul găsise o cale de a se face ascultat de papă. De aici avea să decurgă restul: ofițerii săi puteau să beneficieze de acces la formidabila rețea de culegere a informațiilor de care dispunea secretarul de stat, agenții puteau colabora cu preoții și călugărițele, iar, dacă era nevoie, îi puteau folosi și, când s-ar fi ivit ocazia, dispozitivele electronice de ascultare ar fi putut fi implantate în acele locuri ale Vaticanului indicate de Zvi Zamir.

După ce Mossad-ul a pus cap la cap toate elementele odiseei lui Mehmet Ali Ağca, Nahum Admoni și-a propus să găsească răspunsul care avea să transforme toate aceste lucruri în realitate. Din nou, soluția a fost găsită cu ajutorul calculatorului. Unul dintre „spionii supraviețuitori" ai lui Rafi Eitan, un catolic care trăia la München, vorbise despre rolul extraordinar pe care Luigi Poggi îl juca la Vatican. Nahum Admoni a trimis după Eli și i-a spus să-l contacteze pe Poggi.

Acum, la doi ani de la atentat, arhiepiscopul a stat toată noaptea cu Ioan Paul, explicându-i de-a fir a păr ce îi spusese Eli.

O lună mai târziu, la 23 decembrie 1983, la ora 4.30, cu aproape trei ore înainte ca luminile bradului de Crăciun din Piața San Pietro să se stingă, Papa a fost trezit de valetul său.

Dormitorul era surprinzător de mic, având încă pereții acoperiți cu tapetul pastel care îi plăcea predecesorului său. Podeaua de lemn, foarte bine lustruită, era parțial acoperită cu un covor țesut

de niște călugărițe poloneze. Pe perete, deasupra patului în care patru dintre predecesorii lui Ioan Paul își așteptaseră sfârșitul, se afla un crucifix. Pe alt perete se afla o frumoasă icoană a Sfintei Fecioare. Ambele erau cadouri primite din Polonia. În afară de valetul personal, cei care l-au văzut la această oră – de obicei, unul dintre preoții din administrație care avea știri urgente – au fost ușurați să constate că Ioan Paul își recăpătase ceva din vigoarea și vitalitatea de odinioară.

Ca întotdeauna, papa și-a început ziua așezându-se la rugăciune. După aceea, s-a bărbierit, a făcut duș și s-a îmbrăcat cu hainele pe care i le pregătise valetul: o sutană albă, grea, din lână, cu o capă în jurul umerilor, cămașă albă, ciorapi albi pînă la genunchi, pantofi maro și bonetă albă. Era pregătit să meargă la închisoarea Rebibbia din Roma pentru a se întâlni cu Ağca.

Întâlnirea fusese aranjată la cererea papei, care o considera un „act de iertare". În realitate, Ioan Paul voia să verifice dacă ceea ce spusese Mossad-ul era adevărat. A fost condus la închisoare de același șofer care se aflase la volanul papamobilului în Piața San Pietro în momentul atentatului. Însoțită de o escortă a poliției din Roma, limuzina a pornit în viteză spre nord-est, unde se găsea închisoarea. Într-o mașină, în spate, se afla un mic grup de jurnaliști (inclusiv autorul cărții de față). Fuseseră invitați să asiste la momentul istoric în care papa și asasinul său aveau să se afle față în față.

Două ore mai târziu, Ioan Paul a fost primit în zona de maximă securitate a închisorii Rebibbia. A mers singur pe coridor până la ușa deschisă a celulei T4, unde îl aștepta Ağca. Reporterii au așteptat mai departe pe coridor. Alături de ei se aflau gardienii pregătiți să se repeadă spre celula lui Ağca în cazul în care acesta ar fi făcut vreo mișcare dubioasă.

Când papa a întins mâna cu inelul, Ağca a vrut să i-o strângă, după care a ezitat, s-a aplecat și a sărutat Inelul pescarului. Apoi a luat mâna papei și și-a dus-o repede la frunte.

— *Lei è Mehmet Ali Ağca*? Papa rosti întrebarea încet. I se spusese că Ağca a învățat italiana în închisoare.

— *Si.* Un zâmbet fugar însoți acest cuvânt, de parcă Ağca se jena să-și recunoască identitatea.

— *Ah, lei abita qui*? Ioan Paul aruncă o privire împrejur, interesat cu adevărat de locul în care atentatorul avea să-și petreacă tot restul vieții.

— *Si.*

Ioan Paul se așeză pe un scaun aflat chiar lângă ușă. Ağca se puse pe pat, împreunându-și și desfăcându-și palmele.

— *Come si sente*? Felul în care papa îl întrebă pe Ağca cum se simte era aproape patern.

— *Bene, bene.* Deodată, Ağca începu să vorbească încet, precipitat, cu volubilitate, pornindu-se un șuvoi de cuvinte pe care numai papa le putea auzi.

Expresia lui Ioan Paul deveni din ce în ce mai gânditoare. Fața sa era aproape de cea a lui Ağca, pe care o ascundea parțial vederii ziariștilor și gardienilor.

Ağca îi șoptea papei în urechea stângă. Papa dădu aproape imperceptibil din cap. Ağca se opri, citindu-i-se pe chip nesiguranța. Ioan Paul îi făcu semn, printr-o mișcare rapidă a mâinii drepte, că putea să continue. Cei doi stăteau atât de aproape, încât păreau să-și atingă capetele. Buzele lui Ağca abia se mișcau. Pe figura papei se citea o expresie de durere. Închise ochii, de parcă asta l-ar fi ajutat să se concentreze mai bine.

Deodată, Ağca se opri, neterminându-și vorba. Ioan Paul nu își deschise ochii. Doar buzele i se mișcau; numai Ağca putea să audă ce spunea.

Ağca începu din nou să vorbească. După câteva minute, papa făcu un alt semn cu mâna. Ağca se opri. Ioan Paul își duse mâna stângă la frunte, de parcă ar fi vrut să-și ascundă privirea de Ağca.

Apoi, îl strânse pe tânăr de brațul drept, ca și cum ar fi vrut să-i mulțumească pentru ceea ce-i spusese. Discuția a durat

21 de minute. Papa se ridică încet în picioare. Întinse mâna, încurajându-l pe Ağca să facă la fel. Cei doi se priviră în ochi. Papa puse capăt acestui moment de un dramatism aproape perfect băgând mâna într-un buzunar al sutanei și scoțând o cutiuță de carton cu însemnele papale. I-o dădu lui Ağca. Uimit, acesta întoarse cutia pe toate părțile.

Papa așteptă zâmbind cu amabilitate. Ağca deschise cutia. Înăuntru se afla un rozariu din argint și sidef.

— *Ti ringrazio*, îi mulțumi Ağca. *Ti ringrazio.*

— *Niente. Niente*, răspunse papa. După aceea, se aplecă și vorbi iarăși ca să audă numai Ağca.

Apoi, fără să mai scoată o vorbă, pontiful ieși din celulă.

Mai târziu, un purtător de cuvânt al Vaticanului a spus: „Ali Ağca știe niște lucruri până la un anumit nivel. Mai sus de acest nivel, nu știe nimic. Dacă a existat o conspirație, aceasta a fost opera unor profesioniști, iar profesioniștii nu lasă urme. Nimeni nu va afla niciodată nimic."

Nu era prima dată când Vaticanul dezvăluia doar o parte a adevărului. Ağca confirmase ceea ce Mossad-ul îi spusese lui Luigi Poggi. Complotul împotriva papei fusese pus la cale la Teheran. Această informație avea să schimbe atitudinea lui Ioan Paul atât față de islam, cât și față de Israel. Colaboratorilor le spunea din ce în ce mai des că apropiatul conflict mondial nu urma să aibă loc între Est și Vest, între SUA și Rusia, ci între fundamentalismul islamic și creștinism. În public, avea grijă să separe credința islamică de fundamentalismul islamic.

În Israel, analiștii Mossad-ului considerau noua atitudine a suveranului pontif un prim semn al faptului că dovezile prezentate lui Poggi fuseseră acceptate. Dar, cu toate că nu s-a făcut niciun pas pentru a invita Mossad-ul să contribuie la înțelegerea lumii de către papă, Ioan Paul era convins de utilitatea dialogului pe care Poggi îl avusese cu Eli. La Tel Aviv, Admoni i-a spus

lui Eli să păstreze legătura cu Poggi. Aceştia au continuat să se întâlnească în diferite oraşe europene, uneori la ambasada Israelului, alteori la nunţiatură. În discuţiile lor abordau teme diverse, dar se concentrau aproape mereu pe două probleme: situaţia din Orientul Mijlociu şi vizita papei în Ţara Sfântă. Legat de acestea era efortul continuu al lui Ioan Paul de a găsi o patrie pentru OEP.

Poggi a arătat foarte clar că papa nutrea simpatie pentru Yasser Arafat, care îl fascina. Nu împărtăşea părerile unora ca Rafi Eitan, David Kimche şi Uri Saguy, conform cărora liderul OEP era, după cum spunea Eitan, un criminal nemilos şi „un măcelar al femeilor şi copiilor noştri, pe care l-aş ucide cu mâinile mele".

Pentru suveranul pontif, crescut în mijlocul eroicei lupte a poporului polonez împotriva naziştilor, Arafat era un neajutorat, o figură charismatică capabilă în permanenţă să scape din repetatele atentate puse la cale de Mossad pentru a-l ucide. Poggi i-a povestit lui Eli că Arafat îi spusese odată cum a dobândit el un al şaselea simţ – „şi, într-o anumită măsură, un al şaptelea" – în timp ce se afla în pericol. „Un asemenea om merită să trăiască", i-a spus Poggi lui Eli.

Aceste comentarii l-au ajutat pe Eli să-şi facă o imagine clară cu privire la mentalitatea papei. În acelaşi timp însă, Ioan Paul nu recunoştea numai de formă adevărul istoric conform căruia originile evreieşti ale creştinismului nu trebuiau uitate niciodată, iar antisemitismul – atât de răspândit în iubita sa Polonie – trebuia eradicat.

În mai 1984, Poggi l-a invitat pe Eli la Vatican. Cei doi au discutat ore întregi în biroul arhiepiscopului din Palatul Papal. Nici până în ziua de azi nu se ştie ce au vorbit.

În Israel, era din nou scandal în comunitatea de informaţii. Cu o lună în urmă, la 12 aprilie, patru terorişti ai OEP furaseră un autobuz cu 35 de pasageri care se îndrepta spre Ashqelon, un oraş

din sudul Israelului. Potrivit versiunii oficiale, agenți ai Shin Bet au luat cu asalt autobuzul și, în schimbul de focuri care a urmat, doi teroriști au fost uciși, iar ceilalți doi, care fuseseră răniți, au murit în drum spre spital.

În articolele apărute în presă se spunea că aceștia au fost scoși din autobuz fără a avea răni grave. De aici se deducea că au fost bătuți atât de rău în ambulanță de către agenți ai Shin Beth, încât au murit amândoi. Deși nu fusese implicat în mod direct, Mossad-ul a fost cel mai afectat de condamnarea internațională a incidentului.

În acest context, Poggi i-a explicat lui Eli că papa nu putea stabili legături diplomatice cu Israelul. Până atunci, a răspuns Eli, nu se putea pune problema unei vizite a papei în Țara Sfântă.

Totuși cei doi au căzut de acord că, în procesul de apropiere între cele două părți, această problemă nu era definitiv tranșată.

La 13 aprilie 1986, Ioan Paul a făcut ceea ce niciun suveran pontif nu mai făcuse. A intrat în Sinagoga din Roma de pe Lungotevere dei Cenci, unde l-a îmbrățișat pe rabinul-șef al orașului. Purtând fiecare însemnele propriei demnități, au mers alături, prin mulțimea tăcută, până la *teva*, platforma de unde se citește Tora.

Undeva, în spate, stătea Eli, care jucase și el un rol în acest moment istoric. Cu toate acestea, Israelul nu obținuse ceea ce-și dorise, recunoașterea sa de către papă.

Aceasta avea să vină abia în decembrie 1993, când, în ciuda opoziției adepților liniei dure din Secretariatul de Stat, s-au stabilit legături diplomatice.

La vremea aceea, Nahum Admoni nu mai era director al Mossad-ului. Succesorul său, Shabtai Shavit, a continuat procesul delicat de apropiere a Mossad-ului de Vatican. O parte a acestuia a constat în a-i demonstra papei că atât Israelul, cât și OEP erau în sfârșit interesate cu adevărat să ajungă la o înțelegere și

recunoşteau că fundamentalismul islamic reprezenta o ameninţare comună. Papa Ioan Paul al II-lea avea pe trup cicatricele care dovedeau acest lucru.

Între timp, Mossad-ul se ocupase de un continent în al cărui viitor Vaticanul îşi punea mari speranţe: Africa. De aici aştepta Sfântul Scaun să vadă apărând într-o zi primul papă de culoare. Tot aici însă, Mossad-ul îşi dovedise deja măiestria în arta obscură a aţâţării unui serviciu secret împotriva altuia cu scopul de a-şi asigura propria poziţie.

Capitolul 13

Legături africane

Situat la câteva străzi depărtare de vechiul Hotel Norfolk din Nairobi, Clubul Oasis era de mult locul preferat al oamenilor de afaceri din Kenya. Aici puteau bea toată seara în interiorul sumbru, ducând o barmaniță într-una dintre camerele din spate după ce-i verificau certificatul medical actualizat care confirma faptul că nu avea nicio boală venerică.

Din 1964, clubul avea și altfel de clienți, chinezi în ținută safari, ruși cu înfățișare aspră, bărbați care puteau proveni din orice țară mediteraneană. Aceștia nu veneau acolo pentru berea rece sau pentru „cele mai fierbinți fete din Africa", cum anunța clubul. Bărbații respectivi lucrau pentru serviciile secrete care se luptau să câștige teren în Africa Centrală, unde, cândva, numai MI6 opera în secret. Erau reprezentanții Serviciului de Informații al Chinei (SIC), ai KGB și ai Mossad-ului. Fiecare serviciu avea propriile priorități, concurându-se reciproc. Niciunul nu se pricepea mai bine să facă asta ca Mossad-ul.

Una peste alta, 12 *katsa* erau răspândiți de-a lungul ecuatorului, de la Dar es Salaam, la Oceanul Indian, până la Freetown, pe țărmul Atlanticului. Deținând un număr impresionant de pașapoarte false, acești agenți tineri și extrem de bine pregătiți, în afara competențelor obișnuite, dobândiseră noțiuni de bază din medicină și chirurgie care le permiteau să supraviețuiască în savană, unde domneau leii și leoparzii, precum și triburile ostile.

Aventura africană a Mossad-ului a debutat la puțin timp după ce Castro a venit la putere în Cuba în 1959 și a început să-și exporte revoluția. Primul succes l-a repurtat când adeptul său, John Okello, care își zicea „feldmareșal", a fost scos din junglă de un agent al lui Castro, a urmat un curs rapid despre luptele de gherilă la Havana și a fost trimis apoi să pună stăpânire pe mica insulă Zanzibar, aflată în dreptul coastei răsăritene a Africii. Înălțimea și greutatea lui – avea 140 kg – i-au îngrozit pe puținii polițiști ai insulei, care s-au predat. Armata dezorganizată a lui Okello și-a impus cu brutalitate autoritatea asupra unei populații ale cărei singure arme erau uneltele primitive folosite la recoltarea mirodeniilor care făcuseră Zanzibar-ul cunoscut în toată lumea. Insula a devenit locul din care Castro plănuia să pătrundă pe continentul african. În portul Dar es Salaam trăia și o populație de origine chineză, iar informațiile transmise în țară de aceasta au atras atenția guvernului de la Beijing. Dându-și seama că revoluția care se înfiripa oferea Chinei posibilitatea de a dobândi o influență mai mare pe continent, SIC a hotărât să trimită în zonă oameni care să-i ajute pe revoluționari.

Între timp, Castro a pus la cale o operațiune de proporții pentru a cubaniza mișcarea de eliberare a negrilor în plină ascensiune. Ținta era portul Casablanca, de pe coasta apuseană a Africii. Aici ajungeau nave cubaneze încărcate cu arme care se întorceau la Havana pline cu viitori luptători de gherilă strânși din toată Africa Centrală. În scurt timp, SIC avea să ajute la selectarea lor.

Ideea că mii de revoluționari instruiți și bine înarmați urmau să se afle la numai câteva ore distanță de teritoriul lor îi alarma pe politicienii și serviciile secrete ale Israelului. Provocarea acestei armate de gherilă care nu amenințase în mod direct Israelul ar fi dus însă la o confruntare nedorită. În condițiile în care erau deja ocupați cu teroriștii arabi, israelienii trebuiau să evite o acțiune directă împotriva revoluționarilor negri. Meir Amit le-a cerut agenților săi din Africa să stea cu ochii pe ei, dar fără să se implice în mod activ.

Intrarea în scenă a celor de la KGB a schimbat însă toată situația. Sovieticii au venit cu o ofertă pe care viitorii revoluționari nu au putut-o refuza: posibilitatea de a fi antrenați la Universitatea „Patrice Lumumba" din Moscova. Acolo aveau să învețe, de la cei mai buni instructori ai KGB, tactici de gherilă și cum să le folosească sub pretextul ajutorării celor deposedați, lipsiți de putere și de șanse din statele democratice. Pentru a-i convinge, cei din KGB i-au adus pe unii dintre cei mai buni absolvenți de la „Patrice Lumumba": teroriștii arabi.

Meir Amit a trimis *kidon*-i în ajutorul agenților săi africani. Noile sale ordine erau să submineze cu orice chip legăturile dintre sovietici și africani, precum și dintre KGB și SIC, să-i ucidă pe activiștii arabi ori de câte ori aveau ocazia și să cultive relațiile cu revoluționarii africani promițându-le că Israelul le va ajuta organizațiile să nu se oprească la tacticile de gherilă și să dobândească legitimitate politică. Israelul nu cerea în schimb decât să nu fie atacat de aceste mișcări.

Clubul Oasis devenise parte a luptei pentru inimile și mințile revoluționarilor africani. Noaptea aveau loc aici discuții interminabile despre faptul că, fără publicitate, terorismul este o armă care trage numai cu gloanțe oarbe și despre nevoia de a nu pierde niciodată din vedere scopul suprem: libertate și independență. În atmosfera asfixiantă a clubului se puneau la cale planuri, se încheiau afaceri, erau identificate ținte care urmau a fi executate sau distruse. Unele victime aveau să fie prinse în ambuscade pe vreun drum lăturalnic, altele, ucise în somn. Astăzi avea să fie un agent KGB, mâine, un spion SIC. Fiecare parte dădea vina pe cealaltă pentru ceva ce făcuse de fapt Mossad-ul.

La Oasis, nopțile continuau să fie ca înainte: în jurul meselor de bambus se țeseau noi planuri, în timp ce ploaia venea de pe dealuri și bătea pe acoperișul de tablă. Nu mai era nevoie să se vorbească în șoaptă, dar vechile obiceiuri nu dispăreau niciodată.

Meir Amit își informase agenții despre tot ce aflase în legătură cu SIC. Serviciul avea o tradiție în spionaj veche de peste 2 500 de ani. Timp de secole, fusese folosit de împărat pentru a-și spiona supușii. Însă, odată cu venirea la putere a lui Mao și, mai apoi, a lui Deng Xiaoping, activitatea de culegere a informațiilor, asemenea multor altor lucruri, căpătase o direcție nouă. SIC a început să-și extindă rețelele dincolo de Pacific, în SUA, în Europa, Orientul Mijlociu și, în cele din urmă, în Africa.

Aceste rețele nu erau folosite doar pentru a spiona: reprezentau rute importante pentru traficul de droguri și spălarea banilor. În condițiile în care aproape jumătate din producția mondială de opiu provenea dintr-o zonă aflată în apropierea Republicii Populare Chineze, Triunghiul de Aur – Thailanda, Laos, Myanmar – SIC colabora cu bande ale crimei organizate chinezești pentru a introduce ilegal droguri în Occident. Dat fiind faptul că Hong Kong era cunoscut drept unul dintre cele mai mari centre de spălare a banilor, SIC dispunea de acoperirea perfectă necesară ascunderii profiturilor obținute de China din traficul de droguri. Banii respectivi erau folosiți la finanțarea operațiunilor din Africa și, din 1964, se aflau sub controlul directorului general al SIC, Qiao Shi. Acesta, un tip înalt, adus de spate, căruia îi plăceau coniacul franțuzesc și trabucurile cubaneze, avea în subordine sute de spioni și dispunea de un buget pentru mită și șantaj care nu se putea compara decât cu cel al KGB. Lagărele de muncă din centrul Chinei erau pline de cei care îndrăzniseră să-l provoace pe Qiao. Profilul psihologic alcătuit de Mossad îl descria ca pe un om care făcuse carieră datorită unor manevre abile, discrete.

Activitățile SIC din Africa se desfășurau sub comanda locală a colonelului Kao Ling, figură legendară a serviciului, a cărui reputație se datora tacticilor subversive applicate în Nepal și India. Avându-și cartierul general în Zanzibar, Kao Ling avea un stil de viață opulent și o mulțime de tinere africane ca amante.

Se deplasa în Africa Centrală ca un prădător, dispărând uneori cu săptămânile. De fiecare dată când venea la Nairobi, aveau loc adevărate orgii la Oasis. Fumul dulce al beţişoarelor parfumate se răspândea peste tot. Se serveau delicatese aduse direct din China. Prostituatele africane erau îmbrăcate în veşminte de mătase chinezească; în interior aveau loc focuri de artificii şi spectacole de cabaret aduse de la Hong Kong.

Luptătorii de gherilă care se întorceau din Cuba erau sărbătoriți aici înainte să dispară în savana africană pentru a începe lupta. Unul dintre ei obişnuia să-i distreze pe ceilalți bând un pahar cu sânge omenesc de la inamicii pe care îi ucisese.

Între timp, Kao Ling îşi extindea operațiunile nu numai de-a latul Africii, ci şi spre nord, în Etiopia, Yemenul de Sud şi Egipt. Le dădea teroriştilor sume substanțiale pentru a lansa atacuri împotriva Israelului. SIC considera Israelul un pion în mâinile Washington-ului şi o țintă legitimă pentru „luptătorii mei pentru libertate", cum îi numea Kao Ling.

Meir Amit a hotărât că Mossad-ul trebuia să înfrunte direct SIC. Pentru început, a dejucat planurile chinezilor de a înlătura regimul prooccidental din Malawi. Apoi, a informat autoritățile kenyene despre amploarea prezenței chinezeşti pe teritoriul țării. Ulterior, guvernul de la Nairobi avea să-şi exprime mulțumirea acordând drept de survol avioanelor militare israeliene pentru a putea duce la îndeplinire misiunea de la Entebbe. Clubul Oasis a fost închis, iar patronii chinezi, trimişi acasă, deşi susțineau sus şi tare că nu erau decât oameni de afaceri. Au avut noroc; câțiva agenți ai SIC aveau să rămână pentru totdeauna în Africa, omorâți de *katsa* şi abandonați în savană ca hrană pentru lei şi leoparzi.

Pe măsură ce chinezii încercau să riposteze în alte țări africane, Mossad-ul devenea mai nemilos. *Kidon*-ii îi urmăreau pe agenții SIC oriunde se stabileau. În Ghana, un agent al SIC a fost împuşcat când ieşea cu prietena de la discotecă. Altul a murit în

Mali din cauza unei bombe puse în mașina proprie; în Zanzibar, care era încă perla coroanei SIC, un incendiu a distrus un apartament în care locuiau angajați ai serviciului chinez. În timpul unei vizite, Kao Ling abia a scăpat cu viață când, din instinct, și-a schimbat mașina în Brazzaville, Congo. Celălalt vehicul a explodat câteva minute mai târziu. În Zambia, un agent al SIC a fost legat de un copac și lăsat pradă leilor.

Când Kwame Nkrumah, conducătorul prochinez al Ghanei, a făcut o vizită oficială la Beijing, Mossad-ul a pus la cale insurecția care a dus la înlăturarea de la putere a lui Nkrumah și la distrugerea infrastructurii SIC din țară.

Timp de trei ani, Mossad-ul a dus un distrugător război de uzură împotriva SIC de-a lungul și de-a latul Africii. Niciuna dintre tabere nu a arătat milă. Când membrii unei echipe de șoc a SIC au prins în ambuscadă un *katsa*, l-au aruncat la crocodili, l-au filmat dându-și sufletul în apă și au trimis filmul șefului unității locale a Mossad-ului. Acesta s-a răzbunat trăgând personal o rachetă în clădirea care îi adăpostea pe agenții SIC. Trei chinezi au fost uciși.

În cele din urmă, printr-un intermediar – președintele Mobutu al Zairului – SIC a înștiințat Mossad-ul că nu mai voia să continue lupta; ambele tabere erau de fapt interesate să pună capăt influenței sovietice de pe continent. Acest lucru se potrivea de minune cu politica Mossad-ului față de marile puteri, exprimată de Meir Amit prin cuvintele: „Dezbinându-le, vom ajuta Israelul să supraviețuiască."

În timp ce SIC și Mossad-ul se aflaseră în conflict, KGB făcuse progrese în realizarea planurilor lui Castro de cubanizare a Africii. Șefii din KGB și membrii Biroului Politic se întâlniseră la Kremlin și căzuseră de acord ca URSS să finanțeze întreaga economie cubaneză. În virtutea acestui accord, o națiune de 7 milioane de oameni s-a îndatorat până în gât față de URSS. În schimb, Castro a acceptat ideea că Africii i se potrivea comunismul sovietic,

nu cel chinezesc. De asemenea, s-a învoit să primească 5 000 de consilieri care aveau să „învețe" serviciul cubanez de securitate, DGI, cum să opereze „corect" în Africa.

KGB a început să colaboreze cu tovarășii cubanezi pe tot cuprinsul Africii negre. În șase luni, fiecare act terorist din Africa ajunsese să fie controlat de sovietici. Din taberele create în Orientul Mijlociu pentru pregătirea teroriștilor, KGB îi ducea pe cei mai buni să lupte împotriva regimului de apartheid din Africa de Sud. În curând, teroriștii din Europa, America Latină și Asia își valorificau experiența în Angola, Mozambic și alte țări învecinate cu Africa de Sud.

„Atmosfera începea să se încingă de-a binelea la sud de ecuator", spunea Meir Amit, care și-a dat seama că era doar o chestiune de timp până când acești mercenari călîți în luptă aveau să-și îndrepte atenția spre Israel. Oferta celor de la SIC de a lupta împreună împotriva unui inamic comun, KGB și teroriștii săi, a fost primită cu recunoștință de directorul Mossad-ului. Chinezii au început să furnizeze informații despre mișcările arabilor din Africa și din afara continentului. Unii dintre ei au fost uciși prin metodele obișnuite ale Mossad-ului, punându-li-se bombe în mașini sau în camerele de hotel. Astfel, Mossad-ul a pus o bombă în vasul de toaletă din camera unui mercenar cazat la un hotel din Khartoum, care suferea de „diaree de Congo", o formă deosebit de neplăcută de dizenterie. Jumătatea inferioară a trupului acestuia a fost spulberată de explozia produsă în momentul în care acesta a tras apa.

Mossad-ul a respectat înțelegerea, anunțându-i pe cei de la SIC că Moscova plănuia să ofere un ajutor financiar substanțial uneia dintre cele mai sărace țări din lume, Somalia. Beijing-ul a dublat numaidecât oferta. Apoi, Mossad-ul a dat o mână de ajutor Chinei în Sudan, unde Moscova își crease un cap de pod prin intermediul guvernului militar al președintelui Nimeiri. Când însă dictatorul a refuzat să devină complet dependent de sovietici,

KGB a pus la cale o lovitură de stat. Mossad-ul a anunțat SIC, care l-a informat pe Nimeiri. Acesta i-a expulzat pe toți diplomații sovietici și a suspendat planurile de ajutorare ale Blocului Sovietic.

După ce a învrăjbit cele două bastioane ale comunismului, timp în care, după cum avea să spună Meir Amit mai târziu, „ne-am făcut nevăzuți în obscuritatea africană", Mossad-ul și-a îndreptat atenția spre singurul serviciu secret din Africa pe care începuse să-l considere prieten, Biroul Securității Statului, BSS, brațul de temut al aparatului de securitate din Africa de Sud. BSS era egalul Mossad-ului în privința șantajelor, sabotajelor, falsificărilor, răpirilor, interogării prizonierilor, războiului psihologic și asasinatelor. La fel ca Mossad-ul, BSS avea mână liberă în relațiile cu adversarii. Cele două servicii au devenit în scurt timp partenere. Acționând de multe ori în tandem, acestea se mișcau prin Africa unite de o „înțelegere" secretă între prim-ministrul Israelului, Golda Meir, și regimul de la Pretoria.

Primul rezultat l-a constituit exportul minereului de uraniu la Dimona. „Marfa" era transportată cu aeronave comerciale ale El Al de la Johannesburg la Tel Aviv, fiind trecută în acte ca utilaj agricol. Oamenii de știință sud-africani au vizitat Dimona, fiind singurii străini care cunoșteau adevărata destinație a instalațiilor de acolo. Când sud-africanii au testat o armă nucleară pe o insulă pustie din Oceanul Indian, specialiștii israelieni au fost prezenți pentru a urmări explozia. În 1972, Ezer Weizman, pe atunci înalt reprezentant al Ministerului israelian al Apărării, s-a întâlnit cu prim-ministrul P.W. Botha la Pretoria pentru a ratifica o nouă „înțelegere". Dacă una dintre țări era atacată și avea nevoie de ajutor militar, cealaltă trebuia să i-l acorde. Israelul furniza armatei sud-africane cantități substanțiale de arme fabricate de americani, primind în schimb permisiunea de a-și testa primele arme nucleare produse la Dimona în insula din Oceanul Indian.

La acea dată, Mossad-ul strânsese legăturile cu BSS. Nereușind să-i dezvețe pe agenții sud-africani de metodele brutale de

interogare, instructorii Mossad-ului le-au prezentat câteva metode care dăduseră rezultate în Liban și nu numai: privarea de somn, acoperirea capului cu o glugă, obligarea suspectului să stea lipit de un perete o perioadă lungă; presarea organelor genitale; diverse tehnici de tortură psihică, de la amenințări până la simularea unei execuții. *Katsa* însoțeau unități al BSS în misiuni de sabotaj în țările africane învecinate. *Kidon*-ii le arătau sud-africanilor cum să ucidă fără a lăsa urme. Când Mossad-ul s-a oferit să-i localizeze pe liderii Congresului Național African (CNA), care trăiau în exil în Marea Britanie și Europa, pentru ca BSS să-i omoare, acesta a acceptat bucuros oferta. În cele din urmă, guvernul de la Pretoria a respins propunerea de teamă să nu piardă susținerea politicienilor conservatori de la Londra.

Atât Mossad-ul, cât și BSS erau obsedate de ideea că Africa aluneca spre stânga, îndreptându-se spre o revoluție care avea să cuprindă în cele din urmă ambele țări. Pentru a preveni acest lucru, orice metodă era permisă. Alimentându-și reciproc temerile, ambele servicii se arătau necruțătoare, împărtășind o concepție care se perpetua de la sine, conform căreia numai ele știau cum să se descurce cu inamicul. Împreună, BSS și Mossad-ul au devenit cele mai temute servicii secrete străine din Africa.

Această alianță nu era văzută cu ochi buni la Washington. CIA se temea că îi va afecta propriile eforturi de a ține sub control continentul negru. La începuturile anilor 1960, odată cu decolonizarea Africii, agenția a devenit brusc interesată de continent, având loc o creștere semnificativă a activităților ei clandestine. S-a format un departament african, iar, în 1963, s-au creat birouri ale CIA în toate țările africane.

Unul dintre primii care au lucrat în Africa a fost Bill Buckley, care avea să fie răpit și ucis ulterior de teroriști ai Hezbollah în Beirut. Buckley avea să-și amintească cu puțin timp înainte de prinderea sa: „Erau vremuri cu adevărat extraordinare în Africa, toată lumea făcea tot felul de manevre pentru a-și crea o situație.

Noi am ajuns târziu la petrecere, iar Mossad-ul ne privea ca pe niște musafiri nepoftiți."

La Washington, Departamentul de Stat a făcut eforturi discrete, dar hotărâte pentru a reduce influența israeliană în Africa. A lăsat să se scurgă în spațiul public informații cu privire la faptul că mai multe sute de evrei din Africa de Sud s-au dus să ajute Israelul în Criza Canalului Suez. 20 de țări africane au rupt relațiile diplomatice cu Ierusalimul. Printre acestea se număra și Nigeria. Ruptura ar fi putut avea efecte grave pentru Israel: Nigeria asigura peste 60% din necesarul de petrol al țării, primind în schimb armele pe care SUA le furnizaseră inițial Israelului. În ciuda rupturii diplomatice, prim-ministrul Yitzhak Shamir a acceptat să furnizeze în continuare arme Nigeriei în schimbul petrolului. Pentru Buckley a fost un „excelent exemplu de pragmatism politic". Un altul a fost felul în care Mossad-ul a început să îl susțină pe vechiul său partener, BSS. În 1982, în urma invaziei israeliene din Liban, Mossad-ul a găsit o mulțime de documente care dezvăluiau existența unor legături strânse între OEP și CNA, vechea pacoste a BSS. Materialele incriminatoare au fost transmise biroului în cauză, care a putut astfel să aresteze și să tortureze sute de membri ai CNA.

Anii 1980 au fost vremuri fericite pentru marea aventură africană a Mossad-ului. Pe lângă faptul că i-a învrăjbit pe chinezi și pe sovietici, israelienii au pus bețe în roate CIA, MI6 și altor servicii secrete care acționau pe continent. Dacă unul dintre acestea îi amenința poziția, Mossad-ul îi dezvăluia activitățile. În Kenya, a fost dat în vileag un agent al MI6. În Zair, a fost distrusă o rețea franceză. În Tanzania, a fost anulată o operațiune secretă a germanilor după ce aceasta a fost descoperită de un ziarist local care a primit de la Mossad o informație confidențială.

Când liderul terorist Abu Nidal – care pusese la cale asasinarea ambasadorului Israelului în Marea Britanie, Shlomo Argov, la 3 iunie 1982, în fața Hotelului Dorchester din Londra – a cerut

azil în Sudan, Mossad-ul a promis autorităților că Israelul le va da un milion de dolari pentru capturarea sa, viu sau mort. În cele din urmă, Nidal a fugit la Bagdad.

În mai multe țări, Mossad-ul a exploatat nou-descoperitul naționalism african. Printre agenții care au activat în aceste țări s-a numărat și Yaakov Cohen, care avea să-și amintească: „Le-am furnizat informațiile de care aveau nevoie pentru a rămâne în avangarda opoziției. În țări ca Nigeria, rivalitatea dintre triburi a dus la izbucnirea unui război civil. Politica noastră era să colaborăm cu oricine voia să colaboreze cu noi. Astfel știam tot ce mișca în țara respectivă. Cea mai mică schimbare de atitudine care putea afecta Israelul era imediat raportată."

Înainte să meargă în Africa, Cohen se remarcase în misiuni desfășurate sub acoperire în Egipt și în alte părți. Pentru a nu da de bănuit, Mossad-ul a pus un specialist în chirurgie plastică să-i schimbe cea mai notabilă dintre trăsăturile sale etnice, forma nasului. Când a ieșit din spital, nici măcar soția nu l-a recunoscut pe Cohen.

La 1 ianuarie 1984, rezumatul informativ pe care îl primea zilnic Nahum Admoni cuprindea informații despre o lovitură de stat în Nigeria. O camarilă militară condusă de generalul-maior Muhammad Buhari pusese mâna pe putere. Primul lucru pe care a vrut să-l știe prim-ministrul Shamir a fost ce efecte putea să aibă acest lucru asupra aprovizionării cu petrol a Israelului. Nimeni nu știa. Toată ziua, israelienii au încercat în zadar să ia legătura cu noul regim.

În a doua zi de la preluarea puterii, Buhari a întocmit o listă cu foști membri ai guvernului acuzați de diverse infracțiuni. Primul era Umaru Dikko, fostul ministru al transporturilor, acuzat că ar fi delapidat câteva milioane de dolari obținute din vânzarea petrolului. Dikko fugise din țară și dispăruse, în ciuda eforturilor susținute făcute pentru a-l găsi.

Admoni a văzut în asta o şansă. Călătorind cu un paşaport canadian – un alt document preferat de Mossad pentru misiunile sub acoperire – acesta s-a dus în capitala nigeriană, Lagos. Buhari l-a primit noaptea târziu. Generalul a ascultat propunerea lui Admoni, care era pe deplin susţinută de Rabin. În schimbul garanţiei că alimentarea cu petrol nu avea să fie întreruptă, Mossad-ul se oferea să-l găsească pe Dikko şi să-l predea Nigeriei. Buhari a pus o întrebare: putea Mossad-ul să localizeze şi banii furaţi de Dikko? Admoni a spus că banii erau depuşi mai mult ca sigur în conturi elveţiene pe care era practic imposibil să le găsească fără ajutorul lui Dikko. Buhari zâmbi pentru prima oară. După ce Dikko era adus înapoi în Nigeria, nu ar fi fost nicio problemă să-l facă să vorbească. Buhari a mai pus o ultimă întrebare: ar fi acceptat Mossad-ul să coopereze cu serviciul nigerian de securitate şi, după capturarea lui Dikko, să nu-şi asume meritul prinderii lui? Admoni a acceptat. Mossad-ul nu avea lauri de câştigat de pe urma unei operaţiuni ce părea destul de simplă.

Rafi Eitan şi-a mobilizat „spionii-supravieţuitori" din întreaga Europă. Agenţi *katsa* au fost trimişi să facă cercetări din Spania până în Suedia. Au fost alertaţi *sayanim*-i din 12 ţări: doctorilor li s-a spus să fie atenţi în cazul în care Dikko avea nevoie de asistenţă medicală sau apela la un specialist în chirurgie plastică pentru a-şi schimba înfăţişarea; portarii hotelurilor din St. Moritz şi Monte Carlo, unde obişnuia să stea Dikko, trebuiau să fie şi ei cu ochii în patru. Angajaţii firmelor de închiriat maşini de la Madrid şi până la München au fost instruiţi să raporteze dacă acesta închiria vreo maşină; lucrătorilor de la agenţiile de voiaj li s-a cerut să telefoneze în caz că Dikko şi-ar fi cumpărat bilet de avion. Colaboratorilor care lucrau la companiile de cărţi de credit li s-a cerut să urmărească dacă le folosea pe ale lui. Chelnerii au memorat descrierea lui Dikko, croitorii, dimensiunile, iar fabricanţii de cămăşi, măsura gulerului. Cizmarii de la Roma şi până la Paris au

primit informații că Dikko purta numărul 40 la pantofii făcuți pe comandă. La Londra, lui Robert Maxwell i s-a cerut să întrebe cunoștințele sus-puse pe care le avea printre diplomații africani dacă știau ceva de Dikko. Nimeni nu a dat niciun răspuns.

Cu toate acestea, Admoni și-a spus că Dikko se ascundea la Londra – orașul devenise un refugiu pentru oponenții noului regim – așa încât și-a trimis cei mai buni oameni aici. Cu ei au venit și agenți ai securității nigeriene, conduși de maiorul Muhammad Yusufu. Aceștia au închiriat un apartament pe Cromwell Road. Agenții *katsa* au ales hoteluri în care erau cazați turiști africani.

Lucrând separat, cele două grupuri s-au infiltrat în marea comunitate nigeriană de la Londra. Oamenii lui Yusufu se prefăceau a fi refugiați, iar *katsa*, simpatizanți ai africanilor negri care voiau să înlăture regimul de la Pretoria. Treptat, căutările s-au redus la partea vestică a Londrei, la zona dimprejurul Hyde Park, unde trăiau în exil mulți nigerieni bogați. Au început să verifice registrele electorale pe care le putea consulta oricine la primăriile din zonă. De fiecare dată, niciun rezultat.

Apoi, la șapte luni după ce fugise din Lagos, Dikko și-a făcut apariția. La 30 iunie 1984, un *katsa* care mergea cu mașina pe Queensway, o arteră aglomerată care dădea în Bayswater Road, a văzut un bărbat care se potrivea descrierii lui Umaru Dikko. Arăta mai bătrân și mai slab, însă fața lată și ochii negri, care nu au privit cu atenție mașina agentului, nu au lăsat loc de îndoială.

Găsind un loc de parcare, agentul l-a urmărit pe Dikko pe jos, până la o casă din apropiere de Dorchester Terrace. Admoni a fost informat imediat. Acesta a cerut ca, deocamdată, locuința respectivă să fie supravegheată în permanență. În primele trei zile ale lui iulie 1984, doi agenți l-au filat încontinuu pe Dikko. Între timp, nigerienii și-au folosit ambasada ca bază pentru a pregăti o operațiune de răpire după modelul celei puse la cale în cazul lui Adolf Eichmann.

În mod excepțional, un rol-cheie a fost atribuit unui nespecialist, un apreciat doctor, Levi-Arie Shapiro, anestezist și director

al compartimentului de terapie intensivă de la Spitalul Hasharon din Tel Aviv. Fusese recrutat de Alexander Barak, un *katsa* care făcuse apel la patriotismul doctorului. Acesta a acceptat să meargă la Londra şi să cheltuiască mia de dolari pe care i-o dăduse Barak pentru a cumpăra anestezice şi un tub traheal. La Londra avea să primească mai multe instrucţiuni. Shapiro n-a vrut să primească bani pentru serviciile sale, spunând că era mândru să servească Israelul. Un alt *katsa*, Felix Abithol, sosise la Londra la 2 iulie cu o cursă aeriană de la Amsterdam. S-a cazat la Hotelul Russell Square. Primul ordin pe care i l-a dat şefului echipei nigeriene a fost să închirieze o furgonetă. Unul dintre oamenii lui Yusufu a ales o maşină de un galben ţipător. Este posibil ca acesta să fi fost momentul în care planul a început să se destrame.

În seara zilei de 3 iulie, un avion de marfă Boeing 707 al Nigerian Airways a aterizat pe Aeroportul Stanstead, la 45 km nord-est de Londra. Venise gol de la Lagos. Pilotul a informat autorităţile aeroportuare că a venit să ia nişte saci diplomatici de la ambasada din Londra. În afara echipajului, în avion mai erau câţiva membri ai securităţii nigeriene care s-au identificat ca atare, spunând că ei trebuiau să protejeze sacii. Prezenţa lor a fost raportată Brigăzii Speciale a Scotland Yard. În ultima lună, mai multe persoane afirmaseră că regimul militar din Nigeria îi ameninţa pe exilaţii de la Londra. Agenţilor de la securitate li s-a spus să părăsească aeroportul. În afara unor vizite la cafeneaua din aeroport, eu au rămas la bordul aeronavei.

A doua zi dimineaţă, furgoneta galbenă a ieşit dintr-un garaj pe care unul dintre nigerieni îl închiriase în Notting Hill Gate. La volan era Yusufu. În spate, dr. Shapiro, ghemuit lângă o ladă. Lângă el erau înghesuiţi Barak şi Abithol. La prânz, la aeroport, căpitanul aeronavei a anunţat că avea să decoleze spre Lagos la ora 15. În acte se specifica faptul că încărcătura era compusă din două lăzi cu „documente" pentru Ministerul Afacerilor Externe

de la Lagos. Ambele lăzi beneficiau de imunitate diplomatică potrivit actelor întocmite.

Cu puțin înainte de amiază, furgoneta a parcat în fața casei din Dorchester Terrace. După puțină vreme, Umaru Dikko a ieșit să ia masa cu un prieten la un restaurant din apropiere. Secretara sa particulară, Elizabeth Hayes, se uita pe fereastră. Când femeia și-a întors privirea, ușa din spate a furgonetei s-a deschis brusc și „doi bărbați de culoare l-au înșfăcat pe dl Dikko, băgându-l cu forța în mașină. Abia a apucat să scoată un țipăt, că bărbații au și urcat după el în furgonetă, care a demarat în viteză".

Revenindu-și din șoc, secretara a sunat la numărul de urgență. După câteva minute, poliția era la locul faptei, urmată de comandantul William Hucklesby de la echipa antitero a Scotland Yard. Acesta bănuia ce se întâmplase. Au fost alertate toate porturile și aeroporturile. Pentru Hucklesby, situația prezenta anumite dificultăți. Dacă Dikko fusese răpit de regimul nigerian, puteau apărea probleme politice complicate. Au fost alertate Foreign Office și Downing Street. Hucklesby a primit ordin să acționeze cum credea de cuviință.

Cu puțin înainte de ora 15, furgoneta a ajuns la terminalul de mărfuri al Aeroportului Stanstead. Yusufu le-a arătat un pașaport diplomatic nigerian funcționarilor vamali care priveau cum cele două lăzi erau urcate la bordul aeronavei. Unul dintre funcționari, Charles Morrow, avea să-și amintească: „Era ceva în neregulă cu unul dintre containere. Apoi am auzit niște sunete ieșind dintr-unul. Mi-am zis: la naiba! Cu imunitate diplomatică sau fără, trebuia să văd ce era înăuntru."

Lăzile au fost coborâte din avion și duse într-un hangar în ciuda protestelor vehemente ale lui Yusufu, care susținea că aveau imunitate diplomatică. În prima ladă a fost descoperit Umaru Dikko, legat și anesteziat. Lângă el era dr. Shapiro, cu o seringă în mână, gata să-i mărească doza de anestezic. Dikko avea băgat pe gât un tub traheal în așa fel încât să nu se înece cu propria vomă. În celălalt container stăteau înghesuiți Barak și Abithol.

La proces, ambii agenți au susținut cu îndârjire că erau mercenari care acționau în numele unui grup de oameni de afaceri nigerieni ce voiau ca Dikko să fie adus în fața instanței. A fost angajat să-i apere unul dintre cei mai buni și mai scumpi avocați din Marea Britanie, George Carmen. În pledoaria finală, acesta a spus: „Poate că cea mai plauzibilă explicație este aceea că serviciul secret israelian nu a fost niciodată străin de întreaga operațiune."

Acuzarea nu a prezentat nicio dovadă că Mossad-ul ar fi fost implicat. Această misiune i-a revenit judecătorului, care a spus în cuvântul de încheiere: „Degetul acuzator arată aproape cu certitudine spre Mossad."

Barak a fost condamnat la 14 ani de închisoare, iar doctorul Shapiro și Abithol, la 10 ani fiecare. Yusufu a primit 12 ani. Toți au fost eliberați ulterior pentru bună purtare și deportați în mod discret în Israel. Așa cum se întâmplase și cu alții care serviseră bine Mossad-ul, serviciul s-a asigurat ca aceștia să nu ajungă în centrul atenției pentru a nu trebui să răspundă la întrebări incomode. De exemplu, dr. Shapiro, care încălcase în mod flagrant jurământul lui Hipocrat, mai practica medicina și pentru cine?

MI5 i-a spus lui Nahum Admoni că, dacă mai călca strâmb, Mossad-ul avea să fie tratat ca un serviciu ostil. În acel moment însă, șeful Mossad-ului plănuia o altă operațiune menită să-i reamintească Marii Britanii cine erau adevărații dușmani și, în același timp, să câștige simpatie pentru Israel.

Capitolul 14

Bomba cameristei

Într-o dimineață senină de februarie a anului 1986, două avioane de vânătoare ale aviației israeliene au coborât în picaj spre un avion libian Learjet care zbura de la Tripoli la Damasc. Aparatul civil se afla în spațiul aerian internațional, la 10 000 m deasupra Mediteranei, pe punctul să intre în spațiul aerian al Siriei. La bord se aflau delegați care se întorceau de la o conferință a unor grupări palestiniene și a altor grupări radicale pe care Gaddafi le chemase pentru a discuta despre noile măsuri care trebuiau luate în vederea împlinirii dorinței obsesive a liderului libian de a vedea Israelul șters de pe fața pământului.

La vederea avioanelor militare care zburau de o parte și de alta a aparatului civil, cei 14 pasageri ai acestuia au avut de ce să intre în panică. Cu patru luni înainte, în ziua de marți, 1 octombrie 1985, câteva avioane F-15 israeliene bombardaseră sediul Organizației pentru Eliberarea Palestinei de la sud-est de Tunis, făcând o călătorie dus-întors de circa 4 500 km, ceea ce a presupus realimentarea lor în zbor cu combustibil și desfășurarea acelui gen de activități de spionaj care le-a dat mereu fiori celor din lumea arabă.

Raidul respectiv a fost un răspuns direct la uciderea cu câteva zile înainte, de către un trăgător al OEP, a trei turiști israelieni de vârstă mijlocie, care făceau plajă pe iahtul propriu în portul cipriot Larnaca. Fuseseră omorâți chiar în ziua de Yom Kippur

şi multor israelieni asasinatul le amintise de războiul din Ziua Ispăşirii*, când întreaga ţară fusese luată prin surprindere la fel ca turiştii.

Deşi îndureseră aproape patru decenii de terorism, crimele le-au provocat israelienilor groază şi teamă: turiştii fuseseră ţinuţi o vreme ostatici la bord şi lăsaţi să-şi scrie ultimele gânduri înainte de a fi ucişi. Prima a fost omorâtă femeia, împuşcată mortal în stomac. Cei doi bărbaţi care o însoţeau au fost obligaţi să o arunce peste bord. Apoi, unul după altul, au fost împuşcaţi de aproape, în ceafă.

În războiul de propagandă neagră care constituia de multă vreme o caracteristică a conflictului dintre serviciile de informaţii ale OEP şi Israelului, prima a afirmat că cele trei victime erau agenţi ai Mossad-ului aflaţi în misiune. OEP a prezentat atât de bine povestea, încât mai multe ziare europene au spus că femeia era unul dintre agenţii prinşi în afacerea Lillehammer din 1973. Femeia respectivă era încă în viaţă şi nu mai lucra de mult pentru Mossad.

Din acel moment, presa arabă a fost plină de avertismente teribile cu privire la răzbunarea Israelului. Multe poveşti erau opera Departamentului de război psihologic al Mossad-ului, care dorea să calce şi mai mult pe nervi milioanele de arabi.

Pasagerii aparatului Learjet, care, cu numai câteva ore înainte, pledaseră pentru distrugerea Israelului la conferinţa libiană, au văzut expresia hotărâtă de pe chipurile duşmanilor, care îi priveau cu atenţie. Unul dintre avioanele de vânătoare s-a balansat uşor în stânga şi în dreapta – era semnalul universal pentru „urmează-mă", recunoscut de orice pilot. Pentru a fi mai convingător, israelianul a arătat cu mâna înainte şi apoi în jos, spre Galileea. Femeile de la bord au început să se tânguie; unii bărbaţi au început să se roage. Alţii aşteptau într-o atitudine fatalistă. Toţi ştiau că aşa ceva se

* Traducerea în româneşte a cuvintelor Yom Kippur.

putea întâmpla oricând; blestemații de necredincioși erau în stare să-i ajungă și să-i înhațe din zbor.

Unul dintre avioanele israeliene a tras o scurtă rafală de avertizare, atrăgându-i atenția comandantului aeronavei Learjet să nu se gândească să ceară sprijin prin radio aviației siriene, care îi putea veni în ajutor în câteva minute. Frica pasagerilor crescu. Aveau oare să împărtășească soarta unuia dintre adevărații eroi ai lumii arabe?

Cu numai o lună înaintea raidului aerian de la Tunis, o ambarcațiune israeliană de patrulare cu agenți ai Mossad-ului la bord oprise un mic vas numit Opportunity, care făcea curse regulate între Beirut și Larnaca. Din cală a fost scos Faisal Abu Sharah, un terorist cu mâinile pătate de sânge. Acesta a fost luat la bordul navei de patrulare și dus în Israel, unde a fost supus unui interogatoriu brutal, urmat de un proces rapid și de o condamnare la mulți ani de închisoare. Viteza și temeritatea operațiunii au amplificat și mai mult imaginea de invincibilitate pe care Israelul o prezenta lumii arabe.

Asemenea incidente nu erau neobișnuite. Conlucrând cu mica, dar bine antrenata marină militară a Israelului, Mossad-ul a interceptat de atunci câteva ambarcațiuni și a arestat pasageri suspectați de activități teroriste. Însă nu numai coasta mediteraneană a Israelului trebuia păzită, ci și Marea Roșie, mereu vulnerabilă. Un agent al Mossad-ului din Yemen a stat la originea unei operațiuni prin care a fost dejucat un plan al OEP de a trimite un vas de pescuit în Marea Roșie, în stațiunea israeliană Elat, și de a detona explozibilul aflat la bordul acestuia în apropierea țărmului pe care se înșirau hotelurile. O canonieră israeliană a interceptat vasul de pescuit ș i-a prins pe cei doi teroriști sinucigași înainte ca aceștia să-l arunce în aer.

În timp ce aparatul Learjet cobora spre nordul Israelului, pasagerii se temeau că era vorba despre o altă răzbunare pentru ceea ce se întâmplase cu numai câteva luni înainte, la 2 octombrie

1985, când un alt erou al lor, Abu al-Abbas, a sechestrat un vas italian de croazieră, Achille Lauro, în ceea ce avea să devină cel mai spectaculos act de piraterie din istorie. Al-Abbas l-a omorât pe unul dintre pasageri, Leon Klinghoffer, un evreu american paralizat, aruncându-l în mare.

Crima a dat naştere unui incident diplomatic în care au fost implicate Israel, SUA, Egipt, Italia, Siria, Cipru, Tunisia şi OEP; timp de câteva zile, criza a cuprins Mediterana, făcând publicitate răpitorilor şi revelând egoismul care, în Orientul Mijlociu, guverna atitudinea faţă de terorism. Răpirea unui vas de croazieră care aducea Israelului turiştii şi valua forte atât de necesare, urmată de uciderea unui pasager, a provocat un val de indecizie. Crima se produsese teoretic pe pământ italian, la bordul navei Achille Lauro, care era înregistrată la Genova. Italia era însă foarte vulnerabilă la terorism şi dorea ca incidentul să se sfârşească fără vâlvă. SUA voiau dreptate pentru cetăţeanul american ucis. În toată ţara au apărut autocolante pe care scria: „Decât să vă înfuriaţi, mai bine reglaţi conturile." În cele din urmă, după ce au ţinut prima pagină a ziarelor vreme de câteva zile, răpitorii s-au predat autorităţilor egiptene, care i-au lăsat apoi să părăsească ţara spre furia Israelului.

Mai mulţi pasageri ai Learjet-ului s-au întrebat dacă nu cumva aveau să fie ţinuţi, drept răzbunare, într-o închisoare israeliană. Cu avioanele de vânătoare zburând în continuare aproape aripă lângă aripă, aeronava a aterizat pe un aerodrom din nordul Galileei. Echipa de anchetatori a Aman-ului, serviciul de informaţii militare, care aştepta acolo, ştia de la Mossad că la bord se aflau doi dintre cei mai căutaţi teroriştii din lume, renumitul Abu Nidal şi la fel de faimosul Ahmed Jibril. În locul acestora, anchetatorii au pus întrebări unor arabi teribil de înfricoşaţi, ale căror nume nu figurau în baza de date computerizată a Israelului. Aparatul Learjet a fost lăsat să plece cu toţi pasagerii la bord.

Israelul a susținut cu tărie că perspectiva prinderii unor teroriști a fost singurul motiv pentru care aeronava respectivă fusese interceptată. În interiorul Mossad-ului însă, persista ideea că nu trebuia pierdută nicio ocazie de a-i înspăimânta și de a-i panica pe arabi. Anchetatorii Aman-ului fuseseră oarecum mulțumiți de faptul că pasagerii aveau să contribuie la întărirea imaginii unui Israel atotputernic.

Șeful Aman-ului, Ehud Barak, a considerat că operațiunea nu fusese decât un alt exemplu de acțiune intempestivă a Mossad-ului și nu i-a ascuns lui Nahum Admoni părerea sa.

Neputând suferi greșelile sau reproșurile, șeful Mossad-ului a început să plănuiască o operațiune care avea să pună capăt atât batjocurii la adresa Mossad-ului făcute de posturile de radio arabe, care îl acuzau că a forțat un avion civil neînarmat să aterizeze, cât și comentariilor răutăcioase ale membrilor comunității israeliane de informații potrivit cărora serviciul comandat de el trebuia să fie foarte sigur data viitoare, pentru a nu-i face de râs pe toți.

Așa a început o operațiune care, printre altele, avea să distrugă viața unei cameriste irlandeze însărcinate și să-l trimită pe iubitul arab al acesteia la închisoare, pentru a executa cea mai lungă pedeapsă dată vreodată de un tribunal britanic. O operațiune care avea să-i bage pe cancelarul german Helmut Kohl și pe premierul francez Jacques Chirac într-o mare încurcătură; care avea să reveleze încă o dată priceperea de a manipula a lui Robert Maxwell, să ducă la excluderea Siriei de la masa tratativelor și să oblige toate acele posturi de radio arabe care își bătuseră joc de Mossad să schimbe tonul.

Ca în toate operațiunile, au existat momente de mare tensiune și perioade de așteptare. Operațiunea a avut partea ei de disperare, furie folositoare și trădare. Pentru oameni ca Nahum Admoni însă, asemenea comploturi erau însăși esența vieții. Își

punea tot timpul aceleaşi întrebări. Avea sorţi de izbândă? O să creadă lumea că a fost într-adevăr aşa? Şi, bineînţeles, adevărul avea să rămână veşnic necunoscut?

Mai exact, Mossad-ul apelase pentru această operaţiune la doi oameni cu abilităţi foarte diferite. Unul era un *katsa* care activase în Marea Britanie sub pseudonimul Tov Levy. Celălalt era un informator palestinian cu numele de cod Abu. Palestinianul fusese recrutat după ce Mossad-ul îl prinsese furând dintr-un fond al OEP pe care îl administra într-un sat de la graniţa Israelului cu Iordania. Mizând pe teama acestuia că infracţiunea putea ajunge la cunoştinţa capului satului în urma unui telefon anonim, ceea ce i-ar fi adus moartea, Mossad-ul l-a obligat pe Abu să plece la Londra. I s-au dat documente false conform cărora era un om de afaceri, precum şi bani pe măsura noului său rol de mare cheltuitor. Tov Levy a fost însărcinat să-l ţină sub control.

Abu se potrivea din toate punctele de vedere definiţiei clasice a agentului date de Uzi Mahnaimi, fost membru al comunităţii israeliene de informaţii:

> Petreci ore, chiar zile întregi cu el; îl înveţi tot ce trebuie să ştie, îl însoţeşti la cursuri, îl ajuţi, interacţionezi cu el, te uiţi la fotografiile lui de familie, ştii ce vârstă au copiii lui. Agentul nu este însă om; nu trebuie să-l consideri niciodată astfel. Agentul este numai o armă, un mijloc folosit în vederea atingerii unui scop, ca un Kalaşnikov – asta-i tot. Dacă trebuie să-l trimiţi la spânzurătoare, să nu te gândeşti de două ori. Agentul este mereu un număr, niciodată o persoană.

Abu şi-a jucat de minune rolul şi a devenit o prezenţă familiară la mesele de joc din Mayfair. Datorită succesului repurtat, apetitul sexual şi beţiile îi erau tolerate. Frecventând locurile preferate de traficanţii de arme şi susţinătorii bogaţi ai OEP, Abu a aflat informaţii care au permis Mossad-ului să le dea duşmanilor mai multe lovituri. În numai câteva săptămâni, 15 agenţi ai OEP au fost ucişi de serviciul israelian ca urmare a informaţiilor furnizate de Abu.

Unele dintre întâlnirile cu Tov Levy avuseseră loc în barurile și restaurantele Hotelului Hilton din Park Lane. Acolo lucra o irlandeză din Dublin, Anne-Marie Murphy.

Ca mulți alții, aceasta fusese ispitită să traverseze Marea Irlandei pentru a câștiga bani buni la Londra. Singura slujbă pe care putuse s-o obțină a fost cea de cameristă. Programul de lucru era lung, iar salariul, mic. Puținul timp liber și-l petrecea în barurile din cartierul Shepherds Bush, multă vreme, refugiul expatriaților irlandezi. Cânta și ea cântecele rebelilor și bea un pahar de bere Guinness. Apoi, se întorcea la ea în cameră, gata pentru încă o zi lungă de schimbat așternuturi, spălat closete și curățat fiecare cameră de hotel potrivit exigențelor de la Hilton. Nu avea niciun viitor.

În 1985, cu puțin înainte de Crăciun, gata să izbucnească în lacrimi la gândul că urma să-și petreacă sărbătorile singură într-un oraș atât de diferit de Dublin-ul său cel lipsit de griji după care tânjea, Anne-Marie a întâlnit un arab oacheș care plăcu privirii sale. Părea bogat, căci purta costum de mătase și cravată în culori țipătoare. Când acesta i-a zâmbit, Anne-Marie i-a răspuns și ea cu un zâmbet. Îl chema Nezar Hindawi și era rudă îndepărtată cu Abu. Deși avea 35 de ani, Hindawi a mințit-o pe Anne-Marie, spunându-i că avea cu trei ani mai puțin pentru a o face să creadă că avea aceeași vârstă cu ea, adică 32 de ani. Așa a continuat el să mintă o femeie încrezătoare și naivă.

Se cunoscuseră într-un bar de lângă BBC Theatre din Shepherds Bush Green. Anne-Marie nu mai fusese niciodată acolo și a fost surprinsă să-l găsească pe Hindawi printre muncitorii rumeni din construcții, care vorbeau cu accent specific diverselor comitate ale Irlandei. Însă Hindawi părea să-i cunoască pe mulți, se distra cu ei și dădea de băut când îi venea rândul.

Timp de câteva săptămâni, Hindawi venise la bar în speranța că va intra în contact cu IRA. Abu îl rugase să facă asta, deși, ca de obicei, nu îi explicase de ce. Puținele încercări ale lui Hindawi

de a vorbi despre situația politică din Irlanda au fost ignorate de bărbații mult mai interesați de halbele cu bere. Planul lui Abu avea să-i rămână necunoscut lui Hindawi. Apoi, apariția lui Anne-Marie îl făcu să se gândească la altele.

Fermecată de manierele și de șarmul acestuia, Anne-Marie s-a trezit curând râzând de poveștile lui Hindawi despre viața sa din Orientul Mijlociu. Pentru o femeie care nu călătorise niciodată mai departe de Londra, poveștile lui păreau desprinse din O mie și una de nopți. Hindawi a condus-o cu mașina acasă în acea seară, a pupat-o pe amândoi obrajii și apoi a plecat. Anne-Marie s-a întrebat dacă nu cumva senzația de amețeală pe care o avea era primul semn că se îndrăgostea. A doua zi, a dus-o la un restaurant sirian și i-a prezentat deliciile bucătăriei arabe. Amețită de vinul libanez, abia s-a împotrivit când acesta a dus-o la el în apartament. În acea după-amiază au făcut dragoste. Până atunci, Anne-Marie fusese virgină. Crescută în solida tradiție catolică irlandeză care se opunea contracepției, nu își luase măsuri de precauție.

În februarie 1986, a aflat că era însărcinată. I-a spus lui Hindawi. Acesta i-a adresat un zâmbet încurajator: avea să aibă grijă de tot. Alarmată, Anne-Marie i-a spus că nu va fi niciodată de acord să avorteze. El i-a zis atunci că nici nu-i trecuse prin cap așa ceva. În realitate, era cuprins de panică la gândul că trebuia să se însoare cu o femeie pe care o considera inferioară lui din punct de vedere social. De asemenea, se temea că femeia avea să se plângă autorităților. Neavând habar cât de puțin erau interesate autoritățile de asemenea probleme, el și-a închipuit că îi va fi anulat permisul de ședere în Marea Britanie și că va fi deportat ca străin indezirabil. Hindawi a apelat la singura persoană care-l putea ajuta, vărul său Abu.

Abu avea și el problemele lui. Pierduse o grămadă de bani la jocurile de noroc. I-a spus fără înconjur lui Hindawi că nu îi putea împrumuta banii pe care voia să-i ofere lui Anne-Marie ca să se

întoarcă la Dublin, să nască și apoi să dea copilul spre adopție. Femeia îi spusese că așa ceva se obișnuia în Irlanda.

A doua zi, Abu s-a întâlnit cu Tov Levy. La cină, agentul i-a spus lui Abu că trebuia să facă ceva care să determine guvernul britanic să închidă ambasada Siriei de la Londra și să trimită acasă personalul acesteia, suspectat de multă vreme că ar fi implicat în activități teroriste. Levy a zis că avea nevoie de o „momeală" ca să facă asta. Putea Abu să-i recomande ceva sau pe cineva care să-i fie de folos? Abu a menționat că avea la Londra un văr a cărui prietenă irlandeză era însărcinată.

Planul a început să fie pus la punct după cutremurele care au zguduit comunitatea israeliană de informații în urma dezvăluirilor de la Washington cu privire la afacerea „arme contra ostatici", încheiată cu Iranul. Imaginea de duritate afișată de Israel în chestiunea terorismului primise o lovitură serioasă. Membrii Mossad-ului erau supărați că administrația Reagan permisese ca lucrurile să ia o întorsătură atât de nefastă și să iasă la iveală rolul Israelului în afacerea Irangate.

Dezvăluirile au diminuat și mai mult posibilitatea de a beneficia mai departe chiar și de o minimă susținere din partea unor vecini binevoitori, dar precauți, ca Egiptul și Iordania, într-un moment în care și ele se săturaseră în sfârșit de OEP și de teatrul pe care-l juca Yasser Arafat. Liderul OEP se transformase într-un ostatic politic al propriilor extremiști. Deși nu era marxist, acesta s-a văzut silit să adopte discursul lor, cerând „lichidarea politică, culturală și militară a sionismului".

Denigrările nu au îmbunătățit cu nimic poziția sa între diversele facțiuni disidente ale OEP. Pentru ele, Arafat era omul care fusese obligat să se retragă într-un mod umilitor din Beirut sub protecția ONU și sub privirile vigilente ale israelienilor. În jur de 15 000 de luptători palestinieni se îmbarcaseră cu direcția Tunis. Alții îl lăsaseră baltă pe Arafat pentru că li se promisese sprijin

din partea Siriei şi, de la noile lor baze de la marginea Damascului, deveniseră şi mai înverşunaţi împotriva sa şi a Israelului.

Totuşi, pentru Mossad, Arafat rămânea principalul obstacol în calea păcii. Uciderea lui era în continuare o prioritate; în poligonul de tragere al serviciului israelian, toate ţintele îl reprezentau pe Arafat. Până la moartea sa, acesta avea să fie făcut răspunzător de toate atrocităţile comise de grupările palestiniene din Siria.

Apoi, au avut loc două incidente care, cel puţin pe moment, au abătut atenţia de la Arafat şi, în cele din urmă, au stat la originea complotului în care Abu avea să joace un rol-cheie.

Siria avea o problemă din ce în mai mare cu facţiunile OEP aflate sub aripa sa: trebuia să le satisfacă nevoia permanentă de acţiune. Fiind unul dintre principalii exponenţi ai terorismului patronat de stat, Siria era mai mult decât pregătită să finanţeze orice operaţiune care nu avea să afecteze şi mai mult propria imagine deja deteriorată. Multe dintre planurile propuse de facţiunile OEP serviciilor secrete siriene erau prea riscante pentru a fi aprobate. Unul dintre ele consta în otrăvirea apei distribuite în Israel. Altul consta în trimiterea unui terorist sinucigaş arab, care să se dea drept evreu ortodox şi să se arunce în aer la Zidul Plângerii din Ierusalim. Fiecare dintre ele ar fi provocat represalii cumplite din partea Israelului.

Apoi, a apărut un plan îndrăzneţ pe care serviciile siriene l-au considerat viabil, având să reprezinte o lovitură extrem de puternică dată supremaţiei militare israeliene. Primul pas l-a constituit cumpărarea unui vapor. După câteva luni de căutări în porturile mediteraneene, a fost achiziţionat un vas de comerţ înregistrat în Panama, Atavarius, şi adus în portul Alger.

O săptămână mai târziu, un comando palestinian a sosit de la Damasc la bordul unui avion de transport al forţelor aeriene siriene. Luptătorii au adus cu ei un mic arsenal: mitraliere, arme

antitanc, cutii cu puști Kalașnikov, preferatele teroriștilor. În acea noapte, profitând de întuneric, luptătorii și armele au fost urcate la bordul navei Atavarius.

În zori, vasul a părăsit portul după ce căpitanul a informat autoritățile portuare că avea să se îndrepte spre Grecia pentru a face o revizie la motor. Membrii comandoului erau sub puntea inferioară. Sosirea lor nu trecuse însă neobservată. Un informator al Mossad-ului, angajat la căpitănia portului, devenise destul de suspicios pentru a informa un *katsa* staționat în oraș. Acesta a trimis un mesaj la Tel Aviv.

Primirea lui a determinat instituirea „codului galben", care a fost transmis întregii rețele a Mossad-ului din Mediterana. Erau încă proaspete amintirile cu privire la tentativa nereușită de a arunca în aer faleza orașului Elat și se credea că putea fi vorba despre un atac asemănător, dar, de data aceasta, împotriva orașului Haifa. Aglomeratul port de la Marea Mediterană era o țintă excelentă. Două canoniere au fost staționate în larg, gata să împiedice orice încercare a navei Atavarius de a intra în portul care era principala legătură maritimă comercială a Israelului cu lumea.

Destinația lui Atavarius erau însă plajele de la nord de Tel Aviv. Conform planului care părea desprins dintr-o peliculă hollywoodiană, membrii comandoului aveau să coboare în bărci de cauciuc și să vâslească spre mal. De acolo aveau să intre prin luptă în Tel Aviv și să ajungă la țintă: Kirya, sediul fortificat al Forțelor de Apărare ale Israelului, al cărui turn domina orizontul și servea drept punct de reper pentru membrii comandoului. Reușita planului depindea de factorul-surpriză și de îndârjirea pe care și-o atribuiau israelienii.

Atacul fusese plănuit pentru ziua Independenței Israelului, când avea să domnească o atmosferă de sărbătoare, iar la Kirya, potrivit informațiilor furnizate de spionii sirieni, urmau să fie mai puține santinele ca de obicei. Membrii comandoului nu se așteptau

să scape cu viață, fiind aleși pentru misiune datorită faptului că aveau aceeași mentalitate ca teroriștii sinucigași de la Beirut.

Între timp, aceștia s-au putut relaxa, bucurându-se de croaziera care i-a dus spre locul primei escale, Insula Sicilia. Probabil că niciunul dintre cei aflați la bord n-a dat atenție vasului de pescuit legănat de valurile produse de trecerea lui Atavarius. Vasul avea aparatură electronică sofisticată, capabilă să intercepteze conversațiile efectuate prin radio de la bordul lui Atavarius. Printr-un scurt mesaj transmis în arabă, s-a anunțat că vasul era în grafic. Unul dintre cei doi bărbați aflați la bordul vasului de pescuit, amândoi *sayanim*-i, au transmis prin radio informația la Tel Aviv. În următoarele 24 de ore, Atavarius a fost urmărit îndeaproape de alte vase trimise de Mossad în timp ce trecea pe lângă insulele Creta și Cipru.

Un iaht rapid cu motor i-a tăiat calea. Și acesta era echipat cu aparatură de detecție, inclusiv un performant aparat de fotografiat ascuns în timonerie. Pe punte, erau două tinere care stăteau la soare. Erau verișoarele unui *sayan* cipriot, proprietarul iahtului, fiind folosite ca momeală pentru a stârni interesul celor de la bordul lui Atavarius. Când iahtul a ajuns în dreptul vasului comercial, câțiva membri ai comandoului au ieșit pe punte, strigând și zâmbindu-le femeilor. În timonerie, *sayan*-ul a pornit aparatul pentru a-i fotografia pe bărbații care gesticulau. Când și-a terminat treaba, a pornit cu toată viteza înapoi spre Cipru. A developat filmul acasă și a trimis pozele la Tel Aviv. Computerele Mossad-ului i-au identificat pe trei dintre bărbați ca fiind teroriști arabi bine cunoscuți. Codul galben s-a transformat în roșu.

Prim-ministrul Shimon Peres a ordonat ca Atavarius să fie atacat. Planul de a-l bombarda a fost analizat și respins. Un atac aerian putea fi considerat în mod eronat de Egipt drept parte a unui atac preventiv; deși relațiile diplomatice dintre Israel și țara vecină supraviețuiseră mai multor incidente, autoritățile de la Cairo aveau destule suspiciuni cu privire la activitățile Tel Aviv-ului. Peres a acceptat ca atacul să se desfășoare pe mare.

Șase canoniere ale marinei israeliene au fost alimentate și înarmate cu rachete. La bord se aflau unități ale Forțelor Speciale IDF și agenți ai Mossad-ului care urmau să-i interogheze pe membrii comandoului luați prizonieri. Navele au plecat devreme de la Haifa, luând-o spre vest. S-au deplasat în mare viteză în șir indian pentru a reduce posibilitatea de a fi detectate de radarul lui Atavarius. Israelienii plănuiseră să lanseze atacul în momentul în care soarele avea să răsară în spatele lor.

Puțin după ora 6.30, Atavarius a fost zărit. Într-o manevră făcută ca la carte, canonierele s-au despărțit și au atacat vasul de comerț din ambele părți, distrugând cu rachete puntea și coca. De pe punte au ripostat membrii comandoului. Armamentul greu al acestora era însă ambalat în lăzi aflate dedesubt, iar puștile lor automate nu făceau față puterii de foc superioare a israelienilor. În câteva minute, vasul a fost cuprins de flăcări, iar echipajul și luptătorii au început să-l abandoneze. Câțiva dintre ei au fost împușcați în timp ce săreau în mare.

În total, au fost uciși 20 de luptători și de membri ai echipajului. Cadavrele lor au fost recuperate. Opt supraviețuitori au fost luați prizonieri. Înainte să se întoarcă în Israel, canonierele au scufundat vasul Atavarius cu rachete ale căror capete conțineau explozibili extrem de puternici.

Morții au fost înmormântați fără niciun fel de ceremonie în Deșertul Negev. Prizonierii au fost judecați în secret și condamnați la mulți ani de închisoare. În timpul interogatoriului, aceștia au spus că în spatele incidentului s-a aflat Siria. Însă, în loc să lanseze un atac împotriva țării vecine, guvernul israelian, sfătuit de Mossad, nu a spus nimic despre incident. Psihologii Mossad-ului anticipaseră că dispariția vasului, a pasagerilor și a echipajului avea să devină tema unor speculații din ce în ce mai neliniștitoare ale grupărilor OEP cu baza în Siria. Mossad-ul l-a prevenit totodată pe prim-ministrul Peres că singurul lucru de care putea fi sigur era acela că teroriștii, știind că operațiunea eșuase, aveau să fie nerăbdători să recapete încrederea binefăcătorilor lor sirieni.

Între timp, palestinienii au continuat să tune şi să fulgere împotriva lui Arafat şi să aplaude războiul sângeros dus împotriva acestuia de asociatul său de odinioară, Abu Nidal. Considerat de mult drept „marele maestru al neprevăzutului", Nidal nu fusese de acord cu tacticile folosite de Arafat.

Arafat ajungea încet, încet la concluzia că o mişcare care nu se bizuia decât pe terorism nu avea sorţi de izbândă; era nevoie de un program politic şi de diplomaţie. Încercase să demonstreze acest lucru în ultimele sale declaraţii publice, fiind încurajat de Washington să continue pe acest nou drum. În Israel, vorbele lui Arafat erau considerate o mostră de făţărnicie. Pentru Abu Nidal, nu erau altceva decât o trădare a tot ceea ce reprezenta el: terorismul pur şi simplu.

Timp de câteva luni, Nidal a aşteptat să sosească momentul potrivit. Când a aflat despre eşecul lui Atavarius şi despre modul în care vasul dispăruse de pe faţa pământului, a hotărât că era timpul să-i reamintească Israelului de prezenţa sa. Cu deplina complicitate a protectorilor săi din spionajul sirian, Abu Nidal a dat o lovitură care a avut efecte înfricoşătoare. În decembrie 1985, trăgătorii săi au deschis focul asupra pasagerilor neajutoraţi aflaţi în aeroporturile din Roma şi Viena. În câteva secunde, 19 oameni, dintre care cinci americani, au fost ucişi la ghişeele companiei El Al din cele două aeroporturi. Cum reuşiseră teroriştii să se mişte nestingherit pe lângă poliţiştii italieni pentru a ajunge la ţintele lor? Unde erau agenţii de securitate ai companiei El Al?

În timp ce căutau răspunsuri la aceste întrebări presante, strategii Mossad-ului verificau şi alte zone. Deşi condamnase şi ea atacurile, Marea Britanie nu rupsese legăturile diplomatice cu Siria – deşi Mossad-ul le furnizase celor de la MI5 ample dovezi privind rolul jucat de Damasc în terorismul patronat de stat. Nu era de ajuns ca premierul, Margaret Thatcher, să denunţe cu hotărâre terorismul în parlament. Era nevoie de acţiuni făţişe. Cu

toate acestea, în trecut, MI5 reamintise Mossad-ului că inclusiv Israelul dăduse din când în când dovadă de pragmatism, acceptând să poarte negocieri cu dușmanii săi declarați. El luase decizia de a elibera peste 1 000 de deținuți palestinieni – mulți fiind teroriști condamnați – cu numai câteva luni înaintea atacurilor din aeroporturile de la Roma și Viena, în schimbul a trei soldați israelieni închiși în Liban.

Acum însă Mossad-ul era hotărât să dea o lovitură puternică pentru a obliga Marea Britanie să pună capăt tuturor legăturilor diplomatice cu Damascul și să închidă ambasada de la Londra, considerată multă vreme de Mossad una dintre cele mai importante misiuni diplomatice din Europa care complotau împotriva Israelului. Pionul principal avea să fie Abu, vărul lui Nezar Hindawi.

După cina cu Tov Levy, Abu l-a căutat pe Hindawi, cerându-și scuze pentru indiferența de care dăduse dovadă când acesta îi vorbise despre Anne-Marie. Bineînțeles că urma să-i ajute, însă mai întâi avea nevoie de niște răspunsuri. Femeia voia să păstreze copilul? Insista mai departe ca el s-o ia în căsătorie? Nezar chiar o iubea? Cei doi proveneau din culturi diferite, iar mariajele mixte nu reușeau aproape niciodată.

Hindawi a răspuns că, dacă o iubise vreodată pe Anne-Marie, acum n-o mai iubea. Devenise arțăgoasă și smiorcăită, întrebându-l mereu ce o să se întâmple. El nu voia în ruptul capului să ia de nevastă o cameristă.

Abu i-a dat vărului său 10 000 de dolari – suficient, a zis el, să scape de Anne-Marie și să ducă mai departe o viață de celibatar la Londra. Banii îi fuseseră dați de Mossad. În schimb, Hindawi trebuia să facă ceva pentru cauza în care credeau amândoi: distrugerea Israelului.

În seara zilei de 12 aprilie 1986, Hindawi i-a făcut o vizită lui Anne-Marie la locuința închiriată de aceasta în Kilburn. I-a dus flori și o sticlă de șampanie, cumpărate din banii primiți de la

Abu. I-a spus lui Anne-Marie că o iubeşte şi că vrea să păstreze copilul. Auzind asta, ochii fetei s-au umplut de lacrimi. Brusc, lumea i s-a părut un loc mult mai bun.

Hindawi i-a spus că mai era un singur obstacol: pentru a se putea căsători, Anne-Marie trebuia să primească binecuvântarea părinţilor lui. Era un obicei arab pe care orice fiu ascultător trebuia să-l respecte. Femeia trebuia să meargă în satul arab din Israel în care trăia familia sa. I-a înfăţişat stilul de viaţă al celor din sat, care nu se schimbase prea mult de pe vremea lui Cristos. Pentru o fată educată de călugăriţe, pentru care mesa era o parte importantă a vieţii, imaginea prezentată de el era confirmarea definitivă a faptului că făcea bine căsătorindu-se cu iubitul ei. Chiar dacă el şi familia lui nu erau creştini, nu conta; veneau din ţara Domnului ei. După părerea sa, asta îi făcea oameni cu frica lui Dumnezeu. Totuşi, Anne-Marie ezita. Nu putea să-şi lase baltă slujba. Şi apoi, de unde să facă rost de bani pentru avion? Iar pentru o întâlnire atât de importantă îi trebuiau haine noi. Hindawi o linişti scoţând din buzunar un teanc de bancnote. I-a spus că era mai mult decât îi trebuia ca să-şi cumpere o garderobă nouă. Apoi, cu o altă mişcare de scamator, scoase şi un bilet de avion pentru data de 17 aprilie, care avea să fie peste cinci zile. Îl cumpărase în acea după-amiază.

— Erai sigur că o să mă duc? a râs Anne-Marie.

— La fel de sigur ca dragostea pe care ţi-o port, a zis Hindawi.

El i-a promis că, de îndată ce se va întoarce la Londra, se vor căsători. Următoarele cinci zile au trecut ca un vârtej pentru camerista însărcinată. A renunţat la serviciu şi s-a dus la ambasada Irlandei de la Londra pentru a-şi face paşaport nou. Şi-a cumpărat haine de gravidă. În fiecare seară, a făcut dragoste cu Hindawi. În fiecare dimineaţă, în timp ce luau în tihnă micul dejun, îşi făcea planuri pentru viitorul lor. Urmau să locuiască în Irlanda, într-o căsuţă de la malul mării. Copilul urma să fie botezat Sean dacă era băiat, Sinead dacă era fată.

În ziua plecării lui Anne-Marie, Hindawi i-a spus că a aranjat cu un „prieten" care făcea curățenie pe pista aeroportului să-i dea un „cadou" pentru părinții lui.

Ari Ben-Menashe, care, ulterior, a afirmat că știa toate detaliile planului, a subliniat că, „deoarece nu voia să riște ca fata să fie oprită fiindcă avea prea multe bagaje de mână, Hindawi aranjase ca prietenul să-i dea geanta când intra pe poarta de îmbarcare pentru cursa El Al".

Naivitatea lui Anne-Marie, care n-a pus nicio întrebare despre „cadou", a fost reacția unei femei îndrăgostite până peste cap, care avea încredere oarbă în iubitul său. Era victima perfectă a unui plan care se apropia cu pași repezi de sfârșit.

În taxiul care i-a dus la aeroport, Hindawi s-a purtat ca un viitor tătic tandru și atent. O să-și amintească să facă exercițiile de respirație în timpul lungii sale călătorii? Trebuia să bea multă apă și să stea pe locul de la margine ca să n-o apuce crampele de care se plânsese în ultima vreme. Anne-Marie l-a întrerupt râzând: „Doamne Dumnezeule, vorbești de parcă aș zbura pe Lună!"

Femeia a zăbovit puțin la intrarea în zona destinată plecărilor, nevrând să se despartă de el. I-a promis că-l va suna de la Tel Aviv și că-i va iubi pe părinții lui ca pe ai ei. El a sărutat-o pentru ultima dată și, apoi, a împins-o discret spre coada de la ghișeul la care se verificau actele.

După ce a urmărit-o până când a pierdut-o din ochi, Hindawi a urmat mai departe instrucțiunile date de Abu și a luat un autobuz al Syrian Arab Airlines pentru a se întoarce la Londra. În acest timp, naiva Anne-Marie a trecut cu bine de controlul pașapoartelor și al bagajelor. Apoi, s-a îndreptat spre zona de maximă securitate rezervată cursei El Al. Agenții bine pregătiți ai Shin Bet i-au pus câteva întrebări și i-au controlat bagajul de mână. I s-a dat un loc și a fost îndrumată spre poarta de îmbarcare, unde avea să se alăture celorlalți 355 de călători.

După spusele lui Ben-Menashe, un bărbat îmbrăcat în salopeta albastră a personalului de curățenie i-a dat femeii „cadoul" pentru părinții lui Hindawi. Omul a dispărut într-un mod la fel de misterios cum apăruse. Ben-Menashe avea să scrie: „După câteva secunde, Anne-Marie a fost rugată să se supună unei percheziții. Agenții de securitate ai companiei El Al au găsit explozivi plastici în fundul fals al genții."

Era vorba despre mai mult de 1 kg de Semtex. Anne-Marie a spus, printre suspine, povestea unei femei lipsite de noroc, care fusese nu doar înșelată în dragoste, ci și trasă pe sfoară de propriul partener. După ce și-au dat seama că Anne-Marie nu era decât o victimă naivă, agenții s-au concentrat asupra identificării contactelor pe care Hindawi le avea cu Siria.

În timp ce autobuzul liniilor aeriene siriene intra în Londra, Hindawi a ordonat șoferului să se abată pe la ambasada siriană. Când acesta a protestat, Hindawi i-a spus că avea „autoritatea" să ceară asta. La ambasadă, le-a cerut funcționarilor să-i acorde azil politic. Se temea că poliția britanică avea să-l aresteze dintr-un moment în altul fiindcă încercase să arunce în aer un avion al companiei El Al pentru „cauză". Uimiți, funcționarii l-au dat pe mâna celor care păzeau ambasada. După ce l-au interogat, aceștia i-au cerut să rămână într-un apartament destinat personalului ambasadei. E posibil ca ei să se fi temut să nu fie o cursă care să compromită Siria. Dacă a fost așa, atunci temerile lor trebuie să fi crescut când Hindawi a părăsit apartamentul la scurt timp după aceea.

Hindawi plecase în căutarea lui Abu. Pentru că nu a reușit să-l găsească, s-a cazat la Hotelul London Visitors' din Notting Hill, unde a fost arestat puțin mai târziu.

BBC a anunțat cum a reușit poliția să dejoace planul. Detaliile erau neobișnuit de exacte: Semtex-ul fabricat în Cehoslovacia fusese ascuns în fundul fals al genții lui Anne-Marie și urma să explodeze la altitudinea de 13 000 m.

Din punctul de vedere al lui Ben-Menashe, operațiunea s-a îndreptat cu repeziciune spre un rezultat satisfăcător. „Margaret Thatcher a închis ambasada Siriei. Hindawi a fost condamnat la 45 de ani de închisoare. Anne-Marie a plecat acasă, în Irlanda, unde a născut o fetiță." Îndeplinindu-și misiunea, Abu s-a întors în Israel.

După procesul lui Hindawi, Robert Maxwell i-a lăsat pe cei de la *Daily Mirror* să se dezlănțuie: „Nenorocitul a primit ceea ce merita", se afirma într-un editorial. „Ambasadorul morții", a titrat ziarul în ziua expulzării ambasadorului Siriei. „Pleacă, porc sirian" se cerea într-un alt articol. Ari Ben-Menashe a fost primul care a afirmat că Mossad-ul a reușit să dea „o lovitură strălucită care a condamnat Siria la ostracizare politică".

În spatele acestui sentiment bine definit se ascundeau însă întrebări interesante. Lui Anne-Marie Murphy i se dăduse o bombă adevărată sau totul făcea parte dintr-o farsă mai complicată? Era omul în salopetă albastră – presupusul „prieten" al lui Hindawi – agent de securitate? Ce știuseră dinainte cei de la MI5 despre plan? Nu era de neconceput ca Mossad-ul și serviciile britanice să lase bomba să ajungă la bordul unui avion când exista posibilitatea ca aceasta să fie detonată la sol? O astfel de explozie ar fi distrus cu siguranță o parte considerabilă a celui mai aglomerat aeroport al lumii, la o oră la care se aflau acolo mii de oameni. Oare genialitatea operațiunii, care a contribuit la castrarea diplomatică a Siriei, a constat în faptul că Mossad-ul a reușit să facă acest lucru fără niciun risc pentru El Al și Aeroportul Heathrow, folosind o substanță inofensivă asemănătoare Semtex-ului? La toate aceste întrebări, prim-ministrul Shimon Peres a spus doar atât: „Ce s-a întâmplat știu cei care trebuie să știe, iar cei care nu știu trebuie să rămână neștiutori."

Din închisoarea de maximă securitate de la Whitmoor, Hindawi a continuat să susțină că a fost victima unei înscenări clasice puse la cale de Mossad. Acum, când are părul alb și nu mai este zvelt,

acesta spune că se aşteaptă să moară în puşcărie. Când vorbeşte despre Anne-Marie, îi zice „femeia aia". În 1998, aceasta locuia la Dublin, unde îşi creştea fata care, din fericire, nu seamănă cu iubitul ei. Anne-Marie nu a mai vorbit niciodată despre Hindawi.

Povestea are un post-scriptum misterios. La două săptămâni după ce Hindawi a primit o condamnare care îl va ţine la puşcărie multă vreme după trecerea în veacul al XXI-lea, Arnaud de Borchgrave, redactor-şef al ziarului *Washington Times*, şi-a pus reportofonul pe biroul premierului francez, Jacques Chirac, de la Paris. De Borchgrave se afla în Europa pentru a participa la reuniunea de la Londra a miniştrilor de externe ai Comunităţii Europene, iar în urma interviului luat lui Chirac spera să obţină date despre poziţia francezilor. Interviul se desfăşurase într-o manieră previzibilă, Chirac explicând că Franţa şi Germania fuseseră obligate să-şi arate loialitatea faţă de guvernul britanic, care se dovedea a fi din ce în ce mai intransigent în privinţa politicilor Pieţei Comune. De Borchgrave a pus apoi o întrebare cu privire la relaţia dintre Franţa şi o altă zonă. A vrut să ştie în ce stadiu se aflau negocierile lui Chirac cu Siria menite să pună capăt valului de atentate cu bombă de la Paris şi despre eforturile Franţei de a-i elibera pe cei opt ostatici străini reţinuţi de Hezbollah în Liban. Premierul a făcut o pauză, uitându-se peste birou şi părând a fi uitat de reportofon. Apoi, a afirmat că Helmut Kohl, cancelarul german, şi Hans-Dietrich Genscher, ministrul de externe al Germaniei, i-au spus că guvernul sirian nu era implicat în planul lui Hindawi de a arunca în aer avionul companiei El Al şi că acesta „fusese pus la cale de Mossad, serviciul secret israelian".

Scandalul diplomatic care a urmat a fost pe punctul de a-i distruge cariera lui Chirac. Acesta s-a trezit atacat dintr-o parte de propriul preşedinte, François Mitterand, iar din cealaltă de Helmut Kohl, care, furios, îi tot dădea telefon cerându-i să

retracteze. Chirac a făcut atunci ceea ce fac adeseori politicienii. A spus că vorbele îi fuseseră răstălmăcite. La Londra, reprezentanții Scotland Yard au declarat că problema a fost rezolvată de tribunale și că alte comentarii erau de prisos. La Paris, cei de la cancelaria lui Jacques Chirac – devenit președinte al Franței în 1997 – au spus că acesta nu-și mai amintea de interviul acordat publicației americane.

În curând, un alt incident avea să păteze reputația Mossad-ului.

Capitolul 15

Caricaturistul dispensabil

Sfârşitul lui Nahum Admoni ca director general al Mossad-ului a început într-o după-amiază de iulie a anului 1986, după un incident petrecut pe una dintre acele străzi ale oraşului Bonn apărute în timpul marelui avânt imobiliar produs în Germania în perioada postbelică. După 40 de ani, strada devenise o arteră importantă, mărginită de case care aveau în faţă grădini mici, dar bine întreţinute, iar în spate, locuinţe pentru servitoare. Sistemele de securitate erau ascunse în spatele porţilor de fier forjat, iar ferestrele de jos aveau menouri, fiind făcute din sticlă pentru recipiente.

Nimeni nu a văzut persoana care a lăsat o sacoşă de plastic în cabina telefonică din capătul străzii. O patrulă de poliţie a observat-o şi s-a oprit s-o cerceteze. Sacoşa conţinea opt paşapoarte britanice nou-emise, necompletate. Reacţia imediată a biroului local al Bundeskriminalamt (BKA), echivalentul FBI, a fost aceea că paşapoartele fuseseră lăsate acolo pentru una dintre grupările care aduseseră terorismul pe străzile Europei în urma unor atentate cu bombă şi a unor răpiri.

Reprezentând cauze şi minorităţi din toate colţurile lumii, acestea erau hotărâte ca, prin folosirea forţei, să ajungă să joace un rol în politica internaţională. Grupările respective găsiseră un sprijin prompt în mişcările studenţeşti radicalizate care acţionaseră în Marea Britanie şi pe continent. Începând cu 1968, când

Leila Khaled, o tânără revoluționară palestiniană, a deturnat un avion la Londra, fiind apoi eliberată din cauza temerii guvernului britanic că vor avea loc alte atentate, studenții naivi scandaseră lozinci ale OEP. Acei tineri revoluționari aparținând clasei de mijloc aveau o concepție romantică despre OEP, considerându-i pe membrii acesteia „luptători pentru libertate" care, în loc să consume droguri, luau viața burghezilor și care, în loc să organizeze acțiuni pașnice de protest, luau ostatici.

BKA a presupus că pașapoartele fuseseră lăsate în cabina telefonică de un student care îndeplinea rolul de curier al unei grupări teroriste. Lista grupărilor era extraordinar de lungă și cuprindea de la organizații precum IRA și Facțiunea Armata Roșie din Germania până la grupări străine ca Frontul Național Islamic din Sudan, Armata de Eliberare Națională din Columbia, Mișcarea de Eliberare a Angolei sau Tigrii Tamili. Acestea și multe altele aveau celule sau cadre pe întreg teritoriul Republicii Federale Germania. Oricare dintre ele putea plănui să folosească pașapoartele pentru a ataca una dintre bazele militare britanice din Germania sau pentru a călători în Anglia și a comite acolo un act de vandalism.

În pofida faptului că fusese cea mai mare putere imperială din Europa Occidentală, inițial, Marea Britanie a fost supusă unor atacuri teroriste neîntrerupte numai din partea Armatei Republicane Irlandeze (IRA). Serviciile britanice de informații avertizaseră însă că era doar o chestiune de timp până când alte grupări străine, instruite să acționeze de la Londra împotriva propriilor țări, aveau să atragă Marea Britanie în mașinațiunile lor. O anticipare a ceea ce putea să se întâmple a constituit-o ocuparea, în 1980, a ambasadei Iranului de către o grupare care se opunea regimului de la Teheran. Când negocierile au eșuat, guvernul Thatcher a trimis o echipă a SAS care i-a ucis pe teroriști. Această acțiune bine mediatizată a contribuit la declinul drastic al comploturilor puse la cale la Londra de teroriști din Orientul

Mijlociu. În schimb, Parisul a devenit un câmp de luptă din cauza sângeroaselor conflicte interne existente între diferite organizații străine, mai ales între OEP-ul lui Yasser Arafat și oamenii lui Abu Nidal. Mossad-ul și-a luat și el partea sa, ucigând inamici arabi pe străzile capitalei franceze.

BKA credea că pașapoartele găsite în cabina telefonică din Bonn anunțau noi măceluri. Agenția a apelat la Bundesnachrichtendienst (BND), echivalentul german al CIA, care l-a informat pe agentul de legătură al MI6 de la sediul BND din Pullach, în sudul Germaniei. La Londra, specialiștii MI6 au stabilit că pașapoartele erau falsuri bine lucrate. Acest lucru scotea din discuție IRA și multe alte grupări teroriste. Ele nu aveau capacitatea de a produce documente de o asemenea calitate. Bănuiala a căzut atunci asupra KGB; falsificatorii acestuia erau printre cei mai buni din branșă. Se știa însă că sovieticii aveau un stoc de pașapoarte și, cu siguranță, nu era stilul lor să folosească o cabină telefonică drept punct de preluare a acestora. A fost scos din discuție și serviciul sud-african de securitate, BSS. Acesta încetase practic să mai acționeze în Europa, iar pașapoartele britanice false nu erau necesare în țările africane slab dezvoltate în care BSS își concentra acum activitățile. MI6 și-a îndreptat atunci atenția către singurul serviciu de informații care putea să folosească din plin aceste pașapoarte, Mossad-ul.

Arie Regev, atașat la ambasada israeliană de la Londra, care era și *katsa* rezident, a fost invitat la o întâlnire cu un reprezentant al MI6 pentru a discuta despre acest lucru. Regev a spus că nu știa nimic despre pașapoarte, dar a acceptat să ridice această problemă la Tel Aviv. Răspunsul lui Nahum Admoni nu a întârziat: Mossad-ul nu avea nicio legătură cu pașapoartele, sugerînd că puteau fi opera est-germanilor; Mossad-ul descoperise de curând că Stasi, serviciul de securitate al Republicii Democrate Germane, nu era străin de vânzarea unor pașapoarte false, contra valută forte, evreilor care voiau să călătorească în Israel. Admoni

știa că pașapoartele fuseseră falsificate de Mossad cu scopul de a fi folosite de *katsa* care lucrau sub acoperire în Europa și de a le înlesni acestora intrarea și ieșirea din Marea Britanie.

În pofida unei „înțelegeri" cu MI5 la realizarea căreia Rafi Eitan contribuise inițial și în baza căreia Mossad-ul accepta să informeze MI5 cu privire la toate operațiunile de pe teritoriul Marii Britanii, agenția a plasat în secret un agent în Anglia în speranța că acest lucru îi va aduce Mossad-ului un dublu triumf: uciderea comandantului unității de operațiuni speciale a OEP, Forța 17, și stoparea îmbunătățirii relațiilor pe care Yasser Arafat le avea cu guvernul Thatcher.

La Londra, numele lui Arafat nu mai era sinonim cu terorismul. Doamna Thatcher se convinsese treptat că acesta putea contribui la realizarea unei păci juste și durabile în Orientul Mijlociu, care să țină seama de drepturile legitime ale poporului palestinian și să asigure securitatea Israelului. Liderii israelieni erau mai sceptici. Ei susțineau că numai terorismul adusese OEP în stadiul în care se afla în acel moment și că organizația avea să apeleze mai departe la amenințări teroriste dacă nu-i erau îndeplinite toate cererile. Nu era pentru prima dată când Londra rămânea neclintită în fața protestelor autorităților de la Tel Aviv. Mossad-ul continua să considere Marea Britanie o țară care, în pofida rezultatului asediului de la ambasada iraniană, era mai mult decât dispusă să sprijine cauza palestiniană. Cei din fruntea Mossad-ului erau deja preocupați cu privire la felul în care OEP reușise să intre în grațiile CIA.

Contactele dintre SUA și OEP aveau să fie datate mai târziu de fostul secretar de stat american Henry Kissinger. Acesta a dezvăluit în memoriile sale, intitulate *Years of Upheaval*, că, la 3 noiembrie 1973, respectiv la șase săptămâni după ce ambasadorul SUA în Sudan a fost împușcat mortal la Khartoum de membri ai grupării Septembrie Negru, a avut loc o întâlnire secretă între Vernon Walters, directorul adjunct al CIA, și Yasser Arafat.

În urma ei a fost încheiat un „pact de neagresiune" între SUA și OEP. Kissinger scria ulterior: „Atacurile la adresa americanilor, cel puțin ale facțiunii lui Arafat din OEP, au încetat."

Când a aflat despre pact, Yitzhak Hofi a spumegat de mânie, afirmând că, în lunga istorie a oportunismului, nu a existat un exemplu mai rău. Folosind canalul neoficial de comunicare cu CIA, Hofi a încercat să-l determine pe Walters să anuleze înțelegerea. Directorul adjunct al CIA a spus că nu se poate și l-a atenționat că aducerea la cunoștința publicului a pactului cu pricina va fi considerată de Washington un „act neprietenesc". Era un avertisment ca Departamentul de război psihologic al Mossad-ului să-i lase în pace pe jurnaliștii care manifestau o atitudine favorabilă.

Mânia lui Hofi a atins proporții apocaliptice în momentul în care a descoperit pe cine pusese Arafat să se ocupe de pact din partea OEP. Era vorba de Ali Hassan Salameh, Prințul Roșu, liderul grupării Septembrie Negru, cel care pusese la cale asasinarea sportivilor israelieni participanți la Jocurile Olimpice de la München și uciderea ambasadorului SUA la Khartoum, omul a cărui viață avea să se încheie până la urmă așa cum fusese trăită, într-o puternică explozie pusă la cale de Rafi Eitan. Până la moartea lui aveau să mai treacă însă niște ani. În 1973, Salameh era o figură respectată în OEP, iar Arafat nu a ezitat să-l facă omul său de legătură cu CIA. Ceea ce a șocat cu adevărat Mossad-ul a fost faptul că CIA l-a acceptat pe Prințul Roșu la doar un an de la masacrul petrecut la München și de la asasinarea trimisului american la Khartoum.

Salameh a devenit repede un oaspete obișnuit al CIA la sediul agenției din Langley. Însoțit de obicei de Vernon Walters, Prințul Roșu pășea pe pardoseala din marmură de la intrare, trecea de gărzi și lua liftul până la etajul al șaptelea, unde se afla biroul spațios al lui Walters. Întâlnirea era întreruptă pentru a lua masa împreună cu superiori din CIA într-o încăpere specială. Walters

plătea de fiecare dată consumația Prințului Roșu; la Langley, nimeni nu mânca pe gratis.

Ce s-a petrecut între Salameh și CIA a rămas secret. Bill Buckley, care avea să fie omorât mai târziu de teroriști la Beirut, când era șeful biroului CIA din regiune, a afirmat că „Salameh a jucat un rol important în cucerirea inimilor și a minților americanilor în favoarea OEP. Era charismatic, convingător și știa când să discute și când să asculte. Iar în ceea ce privește spionajul, era un informator de primă mână".

Un prim exemplu l-a oferit Salameh când a avertizat CIA în legătură cu un plan coordonat de Iran de doborâre a avionului lui Kissinger în momentul deplasării acestuia la Beirut, pe parcursul negocierilor de pace. Apoi, Salameh a intermediat o înțelegere în virtutea căreia OEP a scos în siguranță 263 de occidentali din Beirutul de Vest, în momentul de vârf al războiului civil din Liban. La puțin timp după aceea, Prințul Roșu a avertizat CIA în legătură cu o tentativă de asasinare a ambasadorului SUA din Liban. Apoi, la o altă întâlnire cu reprezentanții CIA, Prințul Roșu a semnat o „garanție de non-asasinat" pentru toți diplomații americani din Liban. La Beirut, gluma cel mai des auzită era următoarea: „Merită să locuiești în aceeași clădire cu diplomații americani pentru că securitatea OEP este excelentă."

Yitzhak Hofi, șeful de atunci al Mossad-ului, ceruse CIA să întrerupă toate contactele cu Prințul Roșu. Cererea a fost ignorată. La sediul agenției din Langley, Salameh era din ce în ce mai cunoscut drept „tipul cel rău care a devenit bun pentru noi". Acesta a continuat să țină la curent CIA cu privire la situația din Orientul Mijlociu și a devenit cel mai mai important atu din regiune. Când a fost ucis în cele din urmă, americanii s-au înfuriat, iar relațiile lor cu Mossad-ul s-au răcit pentru o perioadă considerabilă.

Unul dintre ambasadorii SUA în Liban, Hermann Eilts, a spus după asasinarea lui Salameh: „Știu că, adesea, în taină, a fost

extraordinar de util, asigurând protecția cetățenilor și funcționarilor americani. Cred că asasinarea lui este o pierdere."

Acum, după șase ani, OEP încerca din nou să ademenească guvernul lui Margaret Thatcher în timp ce Forța 17, cu un nou conducător, continua să ucidă israelieni. Nahum Admoni era hotărât să reușească acolo unde predecesorii lui dăduseră greș. Avea să pună capăt relației OEP cu Marea Britanie și, în același timp, să-l ucidă pe comandantul Forței 17. Succesul operațiunii avea să depindă de un tânăr arab care, în copilărie, se rugase în moscheea din satul natal ca Allah să-i dea putere să omoare cât mai mulți evrei cu putință.

Potențialul lui Ismail Sowan fusese depistat cu zece ani înainte. În 1977, pe când Sowan era încă adolescent și locuia într-un sat din Cisiordania, un agent de informații din armata israeliană a discutat cu el în cadrul procesului de actualizare a profilului regiunii.

Familia Sowan se stabilise acolo în anii 1930, într-un moment în care revolta împotriva Mandatului britanic și a evreilor înfierbântase sângele tuturor arabilor. Peste tot erau violențe; vărsările de sânge provocau alte vărsări de sânge. Tatăl lui Ismail intrase în Partidul Arab Palestinian, organizând proteste și întreținând sentimentul naționalist în comunitatea din care făcea parte. La început, furia lui se manifestase împotriva englezilor. Dar, când aceștia s-au retras din Palestina, în 1948, noul stat evreu a devenit principala sa țintă. Primele cuvinte pe care și le amintea Ismail erau lozinci împotriva evreilor.

Cuvântul pe care l-a auzit cel mai des în copilărie a fost „nedreptate". Era repetat întruna la școală; îl auzea mereu în discuțiile purtate în familie, la masă: groaznica nedreptate făcută poporului său, familiei sale, lui însuși.

Apoi, la puțin timp după ce a împlinit 15 ani, a asistat la un atac brutal asupra unui autobuz plin cu pelerini evrei aflați în

drum spre Ierusalim. Arabii au măcelărit femei și copii. În acea noapte, Ismail și-a pus o întrebare care avea să-i schimbe pentru totdeauna gândirea: dacă evreii aveau dreptul să apere ceea ce considerau că este al lor? Totul a pornit de la această întrebare: îndepărtarea lui constantă de violență, credința că evreii și arabii *puteau* să trăiască împreună, *trebuiau* să trăiască împreună. Odată cu aceasta a venit convingerea că, dacă putea să facă ceva pentru realizarea acestui lucru, va face.

Doi ani mai târziu, când abia împlinise 17 ani, Ismail i-a spus ofițerului de informații de la IDF ceea ce simțea. Ofițerul l-a ascultat la început cu atenție, apoi l-a luat la întrebări. Cum era cu putință ca el să fi întors spatele tuturor convingerilor poporului său, care erau ca un clopot ce bate pe o singură notă: *arabii* erau cei oprimați și trebuiau să lupte până la moarte pentru ceea ce credeau că este drept? Întrebările ofițerului fuseseră multe, iar răspunsurile lui Ismail, lungi.

Ofițerul a remarcat că, spre deosebire de alți tineri arabi care trăiau sub dominația Israelului, Sowan avea puține obiecții față de măsurile stricte de securitate impuse de armată. Îmbucurător era faptul că tânărul subțire, cu zâmbet fermecător părea să înțeleagă de ce trebuiau israelienii să facă toate astea. Singurul lucru care îl preocupa cu adevărat era acela că restricțiile regulate impuse de armată nu îi permiteau să se ducă la școală în Ierusalimul de Est pentru a studia materia preferată, știința.

Dosarul lui Sowan a fost trimis serviciului de informații militare cu mențiunea că merita să fie cercetat cu mai multă atenție. În final, a ajuns pe biroul unui responsabil al Mossad-ului, care l-a dat mai departe departamentului de recrutare.

Ismail Sowan a fost invitat să meargă la Tel Aviv, în aparență, pentru a discuta despre educația lui viitoare; acesta solicitase cu puțin timp în urmă să i se dea voie să meargă la Ierusalim la studii. Ismail a fost interogat o după-amiază întreagă. La început, i-au fost testate cunoștințele în domeniul științei, iar interlocutorul lui

a fost mulțumit de răspunsuri. Apoi, a fost verificată întreaga istorie a familiei Sowan, iar răspunsurile lui Ismail au fost comparate cu cele pe care le dăduse ofițerului de informații al IDF. În final, lui Ismail i s-a prezentat oferta. Serviciul israelian avea să-i plătească studiile, cu condiția să urmeze școala Mossad-ului. Trebuia totodată să înțeleagă că, dacă spunea ceva despre acest lucru, se punea într-un mare pericol.

Era un avertisment normal, pe care îl primeau toți arabii recrutați. Însă idealistului Ismail Sowan i s-a părut că se ivise ocazia mult-așteptată: să-i unească pe evrei și pe arabi.

Sowan a trecut toate examenele susținute în casele conspirative înainte de a fi trimis la școala de la periferia orașului Tel Aviv. A excelat la un număr de materii, dovedind că avea înclinații spre informatică și că se pricepea să scape de urmăritori. Cum era și firesc, a obținut rezultate bune la materiile legate de islam, iar lucrarea cu privire la rolul OEP în conflictul din Orientul Mijlociu a fost suficient de interesantă pentru a fi arătată șefului de atunci al Mossad-ului, Yitzhak Hofi.

La încheierea pregătirii, Sowan a devenit *bodel*, curier între sediul central și ambasadele israeliene în care *katsa* operau sub acoperire diplomatică. A început să călătorească în jurul Mediteranei, vizitând în mod regulat Atena, Madridul și Roma cu scopul de a duce corespondența diplomatică. Din când în când, mergea și la Bonn, la Paris și la Londra. Posibilitatea de a vedea lumea și de a fi plătit pentru asta – primea 500 de dolari pe lună – era un sentiment foarte plăcut pentru o persoană abia trecută de vârsta adolescenței.

Sowan nu și-a dat seama că documentele nu erau importante. Acestea făceau parte dintr-un alt test, prin care se urmărea să se verifice dacă încerca să le arate unui contact arab pe care îl putea avea în oricare dintre orașele vizitate. În fiecare deplasare, Sowan era urmărit de alți agenți ai Mossad-ului de origine israeliană abia ieșiți de pe băncile școlii, care făceau exerciții de filaj. Persoana

căreia Ismail îi înmâna documentele la o întâlnire aranjată dinainte într-o cafenea sau în holul unui hotel nu era, așa cum își imagina el, un diplomat israelian, ci un agent al Mossad-ului.

După ce, mai multe săptămâni, și-a petrecut timpul liber în străinătate, plimbându-se împrejurul Pantheonului de la Roma, vizitând Capela Sixtină și explorând Oxford Street din Londra, i s-a cerut să meargă la Beirut și să intre în OEP.

Înscrierea se făcea ușor. Intra pur și simplu într-un birou de recrutare din Beirutul de Vest. Cel care se ocupa de această treabă era inteligent și extrem de bine informat în privința chestiunilor politice. A studiat pe îndelete atitudinea lui Ismail față de nevoia de violență și a încercat să afle dacă Sowan era dispus să renunțe la toate legăturile din trecut – la familie, la prieteni – pentru a deveni dependent de OEP din punctul de vedere al sprijinului moral. I s-a spus că, dacă era acceptat, avea să se producă o mare schimbare în viața sa: organizația urma să fie unica sa apărare împotriva unei lumi ostile. În schimb, OEP avea să-i pretindă credință absolută.

Coordonatorul din Mossad îl pregătise să dea răspunsurile corecte. Sowan a fost trimis într-o tabără de antrenament din Libia. Acolo, îndoctrinarea a continuat. I s-a spus într-o mie de feluri că Israelul își propunea să distrugă OEP, așa încât trebuia distrus. Îndrumătorii săi propovăduiau o ostilitate pronunțată față de orice și de oricine din afara OEP. Și-a dus aminte că, la școala Mossad-ului, învățase să interpreteze diverse roluri; Sowan petrecuse multe ore însușindu-și de la instructorii Mossad-ului dinamica grupărilor teroriste, comportamentul și tacticile lor probabile. În Libia, i s-a spus că o crimă nu este altceva decât un mijloc de a dobândi eliberarea; o mașină-capcană reprezenta un nou pas spre libertate; o răpire era un mod de a face dreptate. Ismail a continuat să demonstreze abilitățile pe care i le inculcase Mossad-ul. A acceptat toată pregătirea pe care i-a oferit-o OEP, dar nu a îngăduit niciodată ca aceasta să-i afecteze cele

mai intime convingeri. De asemenea, a dat dovadă de suficientă perseverență, imaginație și rezistență fizică pentru a fi considerat mai mult decât un simplu soldat. Când a părăsit tabăra de antrenament, i s-a găsit un loc în eșalonul operativ al OEP. Treptat, a urcat în ierarhie.

I-a cunoscut pe liderii organizației, inclusiv pe Yasser Arafat; a fost în taberele de antrenament ale OEP din întreg Orientul Mijlociu. Întors la Beirut, a învățat să trăiască sub raidurile aviației israeliene fără să se mai ascundă în subsolul clădirilor din cauza riscului ca acestea să se prăbușească peste el în urma bombardamentelor. Cumva însă, a reușit să nu rateze nicio întâlnire cu coordonatorul său din Mossad, care se strecura cu regularitate în Liban pentru a primi de la Sowan cele mai noi informații.

Nu a riscat niciodată să fie descoperit. Când Ali Hassan Salameh a fost ucis, Ismail Sowan a condus mulțimea care scanda împotriva odioșilor israelieni. De fiecare dată când un lunetist al OEP omora un soldat israelian, era în fruntea celor care sărbătoreau. Prin tot ceea ce spunea și făcea, părea să fie un militant foarte devotat.

În 1984, odată cu alungarea lui Arafat din Liban și regruparea organizației la Tunis, OEP l-a trimis pe Sowan la Paris să învețe limba franceză. Nahum Admoni, care, între timp, îl înlocuise pe Hofi, a văzut în transferul lui Sowan șansa unică de a avea un agent în interiorul operațiunilor în plină dezvoltare ale OEP din Europa.

Ghetourile arabe din arondismentele XVIII și XX deveniseră un adevărat refugiu pentru teroriști; străzile înguste, unde se trăia la limita legalității, îi adăposteau pe trăgători și pe fabricanții de bombe. De acolo fuseseră lansate atacurile împotriva sinagogilor, restaurantelor și magazinelor evreiești. La Paris fusese semnat primul comunicat comun în care mai multe organizații teroriste se angajau să sprijine atacurile împotriva țintelor israeliene din Europa.

Mossad-ul ripostase cu ferocitatea obișnuită. *Kidon*-ii au intrat în enclavele arabe și i-au ucis în timp ce dormeau pe cei suspectați de terorism. Unuia i s-a tăiat beregata de la o ureche la cealaltă, altuia i s-a sucit gâtul ca unui pui de găină. Acestea erau însă victorii mărunte. Mossad-ul știa că teroriștii erau în avantaj, mai ales pentru că erau foarte bine dirijați de OEP. Perspectiva de a avea propriul om în sediul operativ al organizației de la Paris era deosebit de atrăgătoare pentru Admoni.

La câteva zile după sosirea în capitala Franței, Sowan a luat legătura cu superiorul său, care lucra la ambasada Israelului din Rue Rabelais, nr. 3. Nu avea să-l cunoască decât sub numele de Adam. Au stabilit să se întâlnească în mod regulat în diverse cafenele și la metrou. De obicei, Sowan trebuia să aibă la el un ziar din ziua respectivă, în care să introducă dinainte informațiile. Adam urma să aibă și el un ziar asemănător, în care erau ascunse instrucțiunile pentru Sowan și salariul lunar al acestuia, care crescuse acum la 1 000 de dolari. Aplicând o tehnică pe care amândoi o perfecționaseră la școala Mossad-ului, se împiedicau unul de celălalt pe stradă, se scuzau, apoi plecau în direcții diferite, după ce schimbau ziarele.

Prin aceste mijloace simple, Mossad-ul încerca să redobândească supremația într-un oraș care se bucurase multă vreme de reputația de a oferi adăpost extremiștilor politici – cu condiția să lase Franța în pace. Numai că Mossad-ul hotărâse să schimbe acest lucru lansând o operațiune care a rănit orgoliul francuzesc în așa măsură încât nici azi, după mai bine de 20 de ani, Franța nu o poate nici ierta, nici uita. Episodul a început la peste 4 000 de kilometri depărtare, la capătul dinspre Mediterana al Canalului Suez, proiectat de vizionarul francez Ferdinand de Lesseps.

În câteva minute, în după-amiaza zilei de 21 octombrie 1967, Israelul își descoperise vulnerabilitatea în fața mijloacelor moderne de luptă. Una dintre navele sale reprezentative, un vechi

distrugător britanic din al Doilea Război Mondial, rebotezat Eilat, aflat în misiune de patrulare în largul coastelor egiptene, a fost lovit de trei rachete sovietice Styx lansate de la Port Said. Dintr-un echipaj de 197 de oameni, 47 şi-au pierdut viaţa, iar alţi 41 au fost grav răniţi. Vasul s-a scufundat. Nu era cel mai mare dezastru maritim suferit de Israel, dar era pentru prima dată în lunga istorie a marinei militare când o navă era distrusă de o rachetă cu rază lungă de acţiune.

După ce s-a făcut o evaluare iniţială a proporţiilor calamităţii, guvernul lui Levi Eshkol a cerut realizarea de urgenţă a unui program de înzestrare a flotei israeliene cu un nou vas care să-l înlocuiască pe învechitul Eilat. După câteva săptămâni, proiectanţii au venit cu un model de canonieră de mare viteză, uşor manevrabilă, dotată cu sisteme electronice de reacţie în stare să ofere acele secunde preţioase necesare evitării unui atac cu rachete. S-au comandat şapte astfel de nave la Chantiers de Construction Mécanique de Normandie, CCM, un şantier naval din Cherbourg, Franţa.

În timp ce navele erau construite, oamenii de ştiinţă de la Dimona fabricau rachetele pe care aveau să le transporte navele şi aparatura sofisticată cu care acestea urmau să fie dotate la sosirea în Israel.

Lucrurile au mers fără probleme la Cherbourg până când preşedintele de Gaulle a impus un embargou total asupra livrărilor de arme după ce mai multe comandouri israeliene au atacat aeroportul din Beirut la 26 decembrie 1968 şi au distrus 13 avioane libaneze aflate la sol – în semn de represalii pentru atacul lansat de palestinieni, cu numai două zile înainte, la Atena, asupra unui avion Boeing 707 aparţinând companiei El Al. Din cauza embargoului, canonierele nu aveau să mai fie livrate Israelului.

Reacţia francezilor a pus capăt unei alianţe vechi de un deceniu cu Israelul. Ea se realizase în timpul revoluţiei algeriene, care a dus în final la proclamarea independenţei coloniei faţă de

Franța în 1962, și își avea în parte originea în ostilitatea comună față de Egiptul condus de Gamal Abdel Nasser. La vremea aceea, Mossad-ul furnizase informații despre organizația antifranceză FLN, iar Franța vânduse Israelului arme și avioane Mirage de ultimă generație.

Odată cu pierderea Algeriei, de Gaulle a restabilit repede legăturile tradiționale ale Franței cu alte țări arabe, iar OEP i s-a permis să deschidă un birou la Paris. Raidul asupra aeroportului din Beirut a fost considerat de președintele francez o nesocotire publică a solicitării adresate de el Israelului de a se abține de la ceea ce de Gaulle numea „atacuri de răzbunare" împotriva vecinilor săi arabi.

Din cauza embargoului impus livrărilor de arme din Franța, Israelul n-a mai avut, practic, suficiente avioane Mirage cu care să domine spațiul aerian al Orientului Mijlociu și să se apere în mod eficient de atacurile lansate de pe mare. Embargoul a venit într-un moment în care israelienii se străduiau să facă față costurilor uluitoarei victorii din timpul Războiului de Șase Zile. În acele zile ale anului 1967, ei reușiseră să pună stăpânire pe Cisiordania, Ierusalimul de Est și Fâșia Gaza. În acele teritorii trăiau însă aproape un milion de arabi, în marea lor majoritate, plini de ură față de cuceritori.

Pentru Meir Amit, problema cu care se confrunta Israelul „nu era deloc simplă. În interiorul granițelor noastre erau sute de *mehabelim*-i – teroriști, în ebraică – iar aceștia beneficiau de sprijinul populației arabe dispuse să le ofere măcar ajutor și adăpost: prima mea sarcină era să sporesc prezența Mossad-ului în interiorul organizațiilor palestiniene".

Golda Meir, prim-ministrul Israelului, i-a spus lui Meir Amit să elaboreze un plan pentru a scoate din Franța navele terminate. Acesta avea să-și amintească:

> Prima sugestie a fost să mergem la Cherbourg cu suficienți marinari înarmați, să luăm navele și să ne întoarcem pur și

simplu în Israel. Moshe Dayan, ministrul de atunci al apărării, s-a gândit mult la asta. El a subliniat însă în mod corect că reacția internațională va produce uriașe repercusiuni, iar Israelul va cădea de hoț. Ceea ce urma să facem trebuia să fie legal. Trebuia să ieșim din apele teritoriale franceze cu aprobarea autorităților. Odată ajunși în larg, lucrurile se schimbau.

Legalitatea celor întâmplate ulterior depinde însă de unghiul din care privim lucrurile. În pofida insistențelor lui Dayan de a fi respectată litera legii, ceea ce s-a întâmplat a fost pur și simplu o șmecherie.

În noiembrie 1969, Meir Amit a executat prima etapă a operațiunii Arca lui Noe. O firmă de avocatură cu sediul la Londra fusese angajată de cea mai mare companie maritimă israeliană, Maritime Fruit – care transporta produse agricole în toată lumea – să înregistreze o nouă firmă cu denumirea Starboat, după steaua lui David. Principalul ei acționar era Mila Brenner, director la Maritime Fruit. Ceilalți acționari erau împuterniciți ai lui Meir Amit. A doua etapă a operațiunii s-a desfășurat tot fără probleme. De luni de zile, amiralul Mordechai Limon, ofițerul de legătură al marinei israeliene de la Cherbourg, discuta cu reprezentanții șantierului naval despre compensații pentru nerespectarea contractului; de fiecare dată când francezii erau pe punctul de a cădea la învoială, Limon găsea un nou motiv de discuție. La 10 noiembrie, el a informat șantierul naval că Israelul era dispus să discute din nou problema.

La Tel Aviv, Mila Brenner îl contactase pe unul dintre cei mai respectați magnați ai transportului maritim din lume, Ole Martin Siem, care locuia la Oslo. Acesta a acceptat să facă parte din consiliul de administrație al companiei Starboat cu scopul concret al achiziționării canonierelor.

Cu o dexteritate demnă de un jucător de cărți, Limon a făcut următoarea mișcare. La 11 noiembrie, s-a întâlnit cu reprezentanții șantierului naval, care i-au prezentat cea mai bună ofertă de

compensații. Le-a spus că încă nu era satisfăcut. Francezii au fost uluiți; oferta lor era una generoasă. În timp ce aceștia se gândeau ce să facă mai departe, Limon a dat fuga la Paris, unde îl aștepta Ole Siem. După ce s-au întâlnit, Limon le-a telefonat reprezentanților șantierului pentru a le spune că avea să-i contacteze „peste câteva zile". După o oră, Siem se afla în biroul generalului Louis Bonte, care se ocupa cu vânzarea de arme în numele guvernului francez. Siem i-a spus că a auzit că „sunt de vânzare niște canoniere care pot fi transformate pentru a fi folosite la extracția petrolului".

Sincronizându-se la perfecție, Limon l-a sunat în acel moment pe Bonte pentru a-i spune că se afla la Paris și că era gata să accepte o ultimă ofertă de compensații. Cifra propusă de el era cea pe care o oferiseră reprezentanții șantierului naval de la Cherbourg. Bonte i-a spus lui Limon că „negociază" și că o să-l sune mai târziu. Generalul s-a întors apoi spre Siem, dezvăluindu-i oferta acceptată de Limon, dar a spus că suma era prea mare pentru ca guvernul să fie de acord să o plătească. Atunci, Siem a mărit imediat cu 5% suma acceptată de Limon. Bonte l-a sunat pe Limon, spunându-i că acceptă oferta lui. Bonte credea că a făcut o afacere bună, scăpând Franța de o problemă spinoasă. Israelul își lua compensația, iar Franța obținea 5% profit.

A avut doar două întrebări pentru Ole Siem. Navele aveau să ajungă în Norvegia? Putea Siem să garanteze că acestea nu aveau să fie reexportate după utilizarea lor în activități de prospectare? Siem i-a dat garanții foarte clare în ambele cazuri. Bonte a acceptat ca, pentru a evita întrebările presei legate de amplasamentul puțurilor petroliere – o chestiune comercială delicată într-o industrie renumită pentru secretele ei – retragerea navelor de la Cherbourg să se realizeze cu cea mai mare discreție. Data plecării a fost stabilită pentru Ajunul Crăciunului din 1969, când la Cherbourg se marca începutul sărbătorilor de iarnă.

Mai era o lună și Meir Amit știa foarte bine că era destul timp pentru ca lucrurile să ia o întorsătură proastă. Era nevoie de

120 de marinari israelieni care să ducă navele în călătoria de 4 000 km de la Cherbourg la Haifa. Trimiterea atâtor oameni în același timp ar fi alertat cu siguranță serviciile de securitate franceze. Din nou, inventivul Meir Amit a găsit soluția.

Acesta a hotărât ca marinarii să meargă doi câte doi în diverse orașe ale Europei înainte să se ducă la Cherbourg. Marinarii au fost instruiți să nu stea în hotelurile din porturi mai mult de o noapte înainte de a se muta la altul. Toți aveau pașapoarte israeliene, astfel încât, în cazul în care ar fi fost prinși, să nu poată fi învinuiți de folosirea unor acte false. Cu toate acestea, Meir Amit știa că riscurile erau încă foarte mari. „Nu trebuia decât ca un polițist francez mai bănuitor să se întrebe de ce veneau așa de mulți marinari israelieni la Cherbourg de Crăciun și întreaga operațiune s-ar fi dus pe apa sâmbetei".

La 23 decembrie, marinarii erau cu toții la Cherbourg. Împrăștiați în tot orașul, aceștia ascultau colindele care păreau că nu se mai termină; unii dintre ei, născuți și crescuți la Ierusalim, s-au alăturat colindătorilor.

La Tel Aviv, Meir Amit, acum liniștit, se ocupa de alte probleme. Chestiunea asigurării proviziilor necesare pentru cele opt zile de navigație fusese rezolvată de ofițerul special desemnat în acest scop, care umblase pe la toate magazinele din Cherbourg. Dar ori de câte ori vânzătorii îl îmbiau cu jambon pentru Crăciun, el refuza politicos. Un sfert de milion de litri de combustibil a fost încărcat clandestin în butoaie și ascuns sub punte. Singura mare necunoscută era vremea. Navele trebuiau să traverseze Golful Biscaya în condiții de iarnă și se puteau scufunda. Meir Amit avea să-și amintească despre toate acestea la Tel Aviv: „Ne rugam să fie vremea ca la Dunkerque. Trimiseserăm un meteorolog la Cherbourg, iar el urmărise toate prognozele pentru Marea Britanie, Franța, Cherbourg și Spania."

Orele au trecut încet, până când, în sfârșit, a venit Ajunul Crăciunului. Prognoza meteo spunea că, la Cherbourg, urma

să plouă torențial, cu rafale de vânt dinspre sud-vest. Cu toate acestea, s-a dat ordin de plecare la ora 20.30. La 19.30, echipajele erau la bord. Vremea s-a înrăutățit însă. Plecarea a fost amânată pentru 22.30. Nu au plecat însă nici atunci din cauza condițiilor meteorologice. De la Tel Aviv au sosit mesaje codificate urgente: „Porniți indiferent de vreme."

La Cherbourg, ofițerul superior israelian l-a ignorat; pentru el, viața oamenilor era mai importantă în acel moment. Stătea tăcut în nava-comandant, urmărindu-l pe meteorolog care studia febril diagramele sinoptice ale stării vremii. La miezul nopții, meteorologul a anunțat: „Vântul va scădea în intensitate și va bate spre nord în următoarele două ore. Nu va fi foarte puternic și va sufla din spate. Putem pleca."

În ziua de Crăciun, exact la ora 2.30, au fost pornite motoarele, iar navele s-au îndreptat încet spre larg. Șapte zile mai târziu, în ziua Anului Nou, intrau în portul Haifa.

Printre cei care le așteptau pe chei era și Meir Amit. Pentru el, Anul Nou nu ar fi putut începe mai bine. Știa însă că președintele Charles de Gaulle nu avea să ierte niciodată Israelul pentru cele întâmplate.

Așa a și fost. Când Mossad-ul a început să-i vâneze la Paris și în celelalte orașe ale Franței pe teroriștii din Orientul Mijlociu, agenții săi au fost urmăriți cu aceeași atenție ca orice terorist de serviciul francez de securitate. Și mai rău, ofițerii proarabi din SDECE avertizau adesea OEP că Mossad-ul se pregătea să dea o contralovitură. De multe ori, în astfel de situații, mai scăpa câte un terorist.

Cel mai cunoscut dintre aceștia era Ilich Ramirez Sanchez, care, datorită activităților sale, fusese poreclit „Carlos Șacalul". Lucra la Paris ca ucigaș profesionist în solda uneia dintre grupările desprinse din OEP cu baza în Siria. Isprăvile sale l-au transformat într-o figură admirată de presa clandestină marxistă

care înflorea în Europa. Femeile găseau că obiceiurile lui de playboy erau captivante, cu atât mai mult cu cât părea în stare să scape oricând din cursele pe care Mossad-ul i le întindea pentru a-l lichida. Azi era pe Coasta de Azur la plajă cu o fată, mâine era reperat la Londra, alături de un grup de teroriști din Orientul Mijlociu, pe care îi ajuta să elaboreze planuri împotriva altor grupări arabe și, desigur, împotriva Israelului. Împreună cu ei, Carlos opera fără a fi stânjeniți de poliția și de serviciile britanice de informații, în baza înțelegerii conform căreia nu aveau să facă niciun rău cetățenilor britanici. Când Mossad-ul era pregătit să-l omoare, Carlos se întorcea pe Continent sau fugise deja la Damasc, la Bagdad sau în altă țară arabă, unde continua să săvârșească fărădelegi.

Urmărirea lui Carlos o perioadă suficient de lungă pentru ca Mossad-ul să-l poată asasina a fost o altă sarcină încredințată lui Ismail Sowan pe durata ședерii lui la Paris.

Pe ansamblu, contribuția lui la războiul dus de Mossad în Franța a fost considerabilă. Ea a permis agenților de informații ai serviciului și *kidon*-ilor să repurteze câteva succese spectaculoase: a fost incendiată o fabrică de documente false a OEP, au fost distruse depozite secrete de arme, au fost interceptați și lichidați curieri, au fost detonați explozibili de contrabandă din Europa de Est; Mossad-ul a plătit în mii de feluri, răspunzând la lovitură cu altă lovitură, datorită informațiilor furnizate de Sowan.

În ianuarie 1984, Adam, coordonatorul lui Sowan din Mossad, i-a spus acestuia că urma să fie trimis în Anglia, unde trebuia să se dea drept student interesat să obțină o licență în științe. Noua lui misiune era să se infiltreze în organizația OEP de la Londra și să afle tot ce se putea despre unitatea ei combatantă, Forța 17. Aceasta era condusă acum de Abdul-Rahid Mustapha, care folosea ca bază Marea Britanie. Mustapha era pe lista celor pe care Mossad-ul își propunea să-i lichideze.

Ismail Sowan i-a spus șefului biroului OEP de la Paris că și-a încheiat studiile în Franța – un *sayan* francez îi dăduse o diplomă falsă care să-i confirme spusele în cazul în care i s-ar fi cerut o dovadă, ceea ce nu s-a întâmplat – și că dorea să meargă în Anglia să-și continue studiile în domeniul ingineriei. A reușit chiar să strecoare în solicitare ideea că viitoarea calificare avea să fie „și mai utilă în ceea ce privește fabricarea bombelor artizanale".

Perspectiva adăugării unui nou fabricant de bombe la echipa de experți a OEP era întotdeauna ispititoare, cu atât mai mult în 1984. Conducerea OEP trebuia să le demonstreze palestinienilor din Cisiordania și Fâșia Gaza că nu fuseseră uitați. Zeci de mii sufereau tot mai mult din cauza ocupației israeliene și nu înțelegeau de ce Yasser Arafat nu făcea mai mult pentru a-i ajuta nu doar cu vorba, ci și cu fapta.

Mossad-ul știa că Arafat era tot mai constrâns să susțină propunerile de pace pe care președintele Egiptului, Hosni Mubarak, începuse să le facă Israelului. Regimul mereu imprevizibil din Siria hotărâse să se îndepărteze de diferitele fațiuni palestiniene și băgase la închisoare câteva sute de luptători ai acestora. Președintele Assad dorea să le arate americanilor că nu era el capul răutăților, așa cum credea lumea.

Toate acestea nu au făcut decât ca printre membrii OEP din tabere să se amplifice sentimentul că aveau să fie părăsiți de lumea arabă, mutați dintr-un loc în altul, lăsați în voia soartei. Se vorbea chiar că ar fi fost trădați de propria conducere. Israelienii au continuat să exploateze acest sentiment, transmițând în toate teritoriile ocupate informația că OEP deținea bunuri în valoare de 5 miliarde de dolari în întreaga lume. Arafat devenise și el victima unei campanii de defăimare puse la cale de experții Mossad-ului în războiul psihologic. Astfel, s-a zvonit că acesta cheltuia o parte din bani ca să-și satisfacă apetitul pentru tineri atrăgători. Zvonul a fost lansat în taberele de refugiați și, deși nu a prins foarte mult, a avut un oarecare efect. Atunci, Arafat a pus la cale o manevră

abilă, dând ordin celor 17 birouri ale OEP să lase să se scurgă în spațiul public informația potrivit căreia era un mare amator de femei – ceea ce era adevărat.

Pentru directorul biroului OEP de la Paris, faptul că Sowan urma să folosească lucrurile pe care avea să le învețe pentru a fabrica bombe artizanale era un motiv suficient pentru a-i plăti drumul cu trenul până în Anglia și ai da bani pentru o săptămână. Sowan a primit 500 de lire și de la Adam, care i-a spus că, pentru a nu da de bănuit, trebuia să-și găsească o slujbă în Anglia și să-și plătească singur studiile.

Ismail a sosit la Londra într-o zi cu vânt puternic, în februarie 1984, călătorind cu un pașaport iordanian ce-i fusese pus la dispoziție de Mossad. Mai avea un pașaport canadian ascuns în fundul dublu al valizei. I se spusese să-l folosească numai dacă trebuia să părăsească Marea Britanie în grabă. Ascuns în același loc cu pașaportul era documentul emis de Mossad cu privire la Abdul-Rahid Mustapha și la Forța 17, pe care acesta o comanda.

Unitatea fusese creată inițial pentru a asigura protecția lui Yasser Arafat. Numele i se trăgea de la numărul de interior al lui Arafat de la vechiul sediu central al OEP, aflat la Beirut. În Liban, Forța 17 se transformase într-o armată neoficială, formată din peste 1 000 de luptători; una dintre unitățile ei fusese cunoscuta grupare Septembrie Negru, autoarea masacrului comis împotriva sportivilor israelieni la Jocurile Olimpice de la München. Cu puțin timp înainte ca OEP să fie obligată să părăsească Libanul și să se stabilească la Tunis, primul comandant al Forței 17, Ali Hassan Salameh, a fost omorât într-o explozie pusă la cale de Rafi Eitan. La Tunis, Arafat a trebuit să facă față unei realități dure. Nu numai că era vânat de Mossad, dar era din ce în ce mai amenințat de alți extremiști arabi. Abu Nidal, care se considera vocea autentică a luptei armate, spunea că nu putea fi vorba despre nicio victorie până când Arafat nu avea să fie eliminat. Reacția lui Arafat

a fost să restructureze Forța 17 într-o unitate bine închegată, care avea un dublu scop, acela de a-l proteja în continuare și de a lansa atacuri bine pregătite împotriva dușmanilor, începând cu Israelul. Comanda Forței 17 i-a revenit lui Mustapha. La Tunis, oamenii lui erau antrenați în luptele de gherilă atât de forțele speciale chineze, cât și de cele sovietice. În 1983, Mustapha a început să călătorească în Marea Britanie pentru a recruta mercenari.

Londra era plină de foști agenți ai SAS și de veterani ai armatei care serviseră în Irlanda de Nord și căutau noi ocazii de a-și pune în valoare abilitățile de ucigași. Plata primită ca instructor al OEP era bună și mulți mercenari aveau o puternică atitudine antisemită. O bună parte dintre ei au semnat și au plecat în Tunisia pentru a lucra în taberele de antrenament ale OEP. Alți instructori au fost recrutați din rândurile foștilor membri ai Legiunii Străine și, la un moment dat, printre ei s-a aflat și un fost agent al CIA, Frank Terpil, care avea să fie implicat mai târziu, pentru scurtă vreme, împreună cu Mehmet Ali Ağca, în tentativa de asasinare a papei Ioan Paul al II-lea.

Timp de un an întreg, Mustapha a reușit să intre și să iasă din Marea Britanie fără ca MI5 sau Brigada Specială* să-și dea seama cine este. Când le-a informat Mossad-ul, singura măsură luată a fost ca un agent al MI5 să amintească biroului OEP de la Londra că avea să fie închis, iar personalul, expulzat la cel mai mic indiciu legat de implicarea lor în acțiuni teroriste împotriva Marii Britanii. Dar împotriva Israelului puteau continua să tune și să fulgere.

Un aspect curios al războiului de propagandă s-a revelat în momentul în care Bassam Abu-Sharif, pe atunci principalul purtător de cuvânt al lui Arafat, a fost invitat să se întâlnească cu romancierul Jeffrey Archer. Reprezentantul OEP avea să-și aducă aminte că Archer i-a explicat „cum trebuie să dezvoltăm și să

* Special Branch – departament al poliției britanice care îndeplinește în general misiuni pentru serviciile de securitate ale Marii Britanii, mai ales pentru MI5.

cultivăm relaţiile cu presa, cum să organizăm activitatea politică, cum să stabilim contacte cu politicienii englezi şi să mobilizăm opinia publică. Sunt extrem de impresionat".

În urma acelei întâlniri, numele lui Archer a ajuns în baza de date computerizată a Mossad-ului.

După părerea furioşilor israelieni, Mustapha se afla sub protecţia autorităţilor britanice şi orice încercare de a trata cu el în Marea Brtianie ar fi putut avea repercusiuni asupra Mossad-ului.

Misiunea lui Ismail Sowan era să încerce să-l atragă pe Mustapha într-o cursă în afara ţării, de preferat în Orientul Mijlociu, unde *kidon*-ii aşteptau să-l omoare. Adam îi spusese lui Sowan la Paris că avea să lucreze sub îndrumarea agenţilor Mossad-ului de la ambasada Israelului din Londra. Primul era Arie Regev. Celălalt era Jacob Barad, care se ocupa de interesele comerciale ale Israelului. Al treilea *katsa* care activa la Londra, dar nu lucra sub acoperire diplomatică era Bashar Samara, care avea să fie principalul contact al lui Sowan. Samara ceruse unui *sayan* angajat la o agenţie imobiliară din Londra să-i închirieze lui Sowan un apartament în cartierul Maida Vale.

La câteva zile după sosirea la Londra, Sowan a luat pentru prima oară legătura cu Samara. Cei doi s-au întâlnit la statuia lui Eros din Piccadilly Circus. Fiecare avea la el un număr al ziarului *Daily Mirror*, recent achiziţionat de Robert Maxwell. Folosind tehnica schimbului de ziare, care avusese succes la Paris, Sowan a primit 600 de lire, salariul pe prima lună, şi instrucţiuni despre cum să obţină o slujbă administrativă la biroul OEP de la Londra.

Mulţi dintre cei care lucrau acolo voiau să fie în linia întâi: să ducă mesaje diverselor celule ale OEP din Europa, să meargă la sediul central din Tunis al organizaţiei cu informaţii deosebit de importante şi, după aceea, aşteptând câteva ore un răspuns, să aibă şansa de a-l zări măcar o clipă pe Arafat. Aceşti revoluţionari tineri, devotaţi nu erau interesaţi să facă muncă administrativă de rutină: să întocmească şi să arhiveze documente, să citească

ziarele sau să răspundă la telefon. Când Sowan s-a oferit să lucreze la biroul din Londra, a fost imediat acceptat.

După câteva zile l-a cunoscut pe Mustapha. S-au împrietenit după ce au băut împreună câteva cești de ceai de mentă. Împărtășeau același trecut: supraviețuiseră bombardamentelor israeliene de la Beirut. Amândoi merseseră pe aceleași străzi, cu aceeași acuitate mintală și vizuală, pe lângă aceleași clădiri ciuruite de atâtea gloanțe și bombe, încât nu li se mai vedea decât structura de rezistență. Amândoi dormiseră în alt pat în fiecare noapte și așteptaseră zorii, când, în difuzoare, se auzea vocea muezinului chemându-i pe credincioși la rugăciune. Amândoi fuseseră de serviciu la punctul de control al OEP din Beirut, lăsând să treacă ambulanțele, oprindu-i pe toți ceilalți și adăpostindu-se numai la auzul avioanelor de luptă israeliene. Au râs amintindu-și vechea zicală care circula în Beirut: „Dacă auzi că explodează o bombă, înseamnă că trăiești." Atâtea amintiri: țipetele muribunzilor, bocetul femeilor, privirile lor disperate și pline de ură, îndreptate spre cer.

Sowan și Mustapha au petrecut o zi întreagă rememorând trecutul. În cele din urmă, Mustapha l-a întrebat ce făcea la Londra. Ismail a răspuns că venise să-și desăvârșească pregătirea pentru a sluji mai bine cauza OEP. La rândul său, l-a întrebat pe Mustapha ce căuta la Londra.

Întrebarea lui a provocat o mulțime de dezvăluiri. Mustapha a vorbit despre isprăvile Forței 17: cum fuseseră membrii acesteia pe punctul să deturneze un avion israelian plin cu turiști germani când Arafat a anulat misiunea de teamă să nu-și atragă oprobriul opiniei publice germane. Mustapha dusese însă războiul împotriva Israelului în Cipru și Spania. Ismail știa că toate lucrurile cu care se lauda interlocutorul lui aveau să sporească hotărârea Mossad-ului de a-l omorî.

Au stabilit să se întâlnească peste câteva zile în așa-numitul „Colț al Oratorilor" din Hyde Park, locul în care, prin tradiție,

oamenii îşi pot exprima liber diverse puncte de vedere. Ismail Sowan a sunat la numărul special care i se dăduse în caz că avea de transmis informaţii urgente. A răspuns Bashar Samara. Au stabilit să se întâlnească în Regent Street. Plimbându-se printre lucrătorii de la birouri aflaţi în pauza de prânz, Sowan i-a relatat ce-i povestise Mustapha. Samara i-a spus că se va afla şi el în Hyde Park pentru a-l fotografia pe Mustapha şi pentru a se ţine apoi după acesta.

Mustapha nu a venit la întâlnire. Au trecut mai multe săptămâni până când Sowan l-a revăzut. În acel moment, Ismail fusese acceptat ca student la o facultate din Bath, o staţiune balneoclimaterică. De două ori pe săptămână, mergea la Londra, la biroul OEP, pentru a-şi îndeplini obligaţiile de serviciu. La un moment dat, l-a găsit pe Mustapha acolo.

Cei doi au stat iarăşi de vorbă bând ceaşcă după ceaşcă de ceai de mentă. Mustapha a scos din servietă o carte cu ilustraţii despre istoria Forţei 17. S-a lăudat cu faptul că peste 100 000 de exemplare aveau să fie distribuite palestinienilor. Frunzărind-o, Ismail a văzut în ea o fotografie a lui Mustapha făcută în Liban. Acesta din urmă a semnat un exemplar şi i l-a dat lui Ismail. Au stabilit din nou să se întâlnească, dar Mustapha nu a venit nici de această dată.

Între timp, Sowan i-a predat cartea lui Samara în gara din Bath, care avea să devină locul lor obişnuit de întâlnire. Agentul venea la Bath cu un tren şi se întorcea la Londra cu următorul, luând cu el tot ce afla Sowan la birou şi oferindu-i acestuia, în fiecare lună, cele 600 de lire.

Timp de aproape un an, relaţia lor a continuat în acest mod. La acea vreme, Sowan cunoscuse o englezoaică pe nume Carmel Greensmith, care a acceptat să se mărite cu el. În ajunul ceremoniei, Sowan nu se hotărâse încă asupra cavalerului de onoare.

Mergând încă o dată la birou, s-a întâlnit din nou cu Mustapha, care, ca de obicei, nu i-a spus unde fusese. Mustapha avea la

el o mulțime de tăieturi din ziarul de limbă arabă *Al-Qabas*, care se tipărea la Londra. Pe fiecare pagină apărea o caricatură în care era ridiculizat Yasser Arafat. Ziarul era subvenționat de familia emirului din Kuweit, un vechi dușman al OEP.

Desenele erau opera celui mai apreciat caricaturist politic din lumea arabă, Naji Al-Ali. Stabilit la Londra, acesta ducea un război solitar împotriva lui Arafat, reprezentându-l pe liderul OEP ca pe un om lipsit de scrupule, interesat, nepriceput din punct de vedere politic. Caricaturile făcuseră din ziarul *Al-Qabas* vocea opoziției față de Arafat.

Mustapha a aruncat tăieturile pe masă, spunând că Al-Ali merita să moară și că patronilor lui kuweitieni merita să li se dea o lecție.

Sowan afișă un zâmbet rezervat. Mossad-ul aprecia tot ceea ce submina poziția lui Arafat. A adus în discuție o chestiune mai personală, găsirea unui cavaler de onoare pentru nunta sa. Mustapha s-a oferit imediat. S-au îmbrățișat în felul arabilor. Este posibil ca, în acest moment, Ismail Sowan să-și fi dorit să poată scăpa cumva din ghearele Mossad-ului.

La Tel Aviv, Nahum Admoni începuse să se întrebe cât avea să mai dureze până când MI5 va descoperi adevărul în legătură cu cele opt pașapoarte false lăsate într-o cabină telefonică din Germania, în iulie 1986. Shimon Peres, care nu era un admirator al Mossad-ului, se afla în ultimele luni de mandat în fruntea guvernului de coaliție și punea întrebări foarte incomode. Prim-ministrul spunea că dezastrul avea să distrugă relațiile Israelului cu guvernul Thatcher, că era mai bine să se recunoască adevărul, potrivit bine cunoscutului principiu al lui Peres: „Cu cât se spune mai repede, cu atât se repară lucrurile mai ușor."

Admoni s-a opus. MI5 și Brigada Specială ar fi putut să înceapă o anchetă cu privire la activitățile desfășurate de Mossad în Marea Britanie. Asta putea duce la expulzarea lui Ismail Sowan, care

se dovedise a fi o sursă inepuizabilă de informații utile. Mai mult, recunoașterea adevărului cu privire la pașapoarte ar fi revelat incompetența de care dăduse dovadă în acest caz Mossad-ul.

Pașapoartele fuseseră destinate celor de la ambasada Israelului de la Bonn. Sarcina de a le lua de la Tel Aviv fusese încredințată unui *bodel* care nu avea experiență și nu mai fusese niciodată la Bonn. Acesta se învârtise o vreme cu mașina prin oraș, nevrând să întrebe pe cineva pe unde s-o ia, de teamă să nu atragă atenția asupra lui. În cele din urmă, a folosit un telefon public pentru a suna la ambasadă. Un funcționar l-a certat fiindcă întârziase. Fie din panică, fie din pură neglijență, a uitat punga cu pașapoarte în cabina telefonică. Ajungând la ambasadă, și-a dat seama de greșeala făcută, dar, fiind și mai panicat, nu și-a putut aminti numele străzii de unde telefonase. Însoțit de șeful securității ambasadei, care era enervat la culme, a găsit într-un sfârșit cabina telefonică, însă punga dispăruse. *Bodel*-ul a fost trimis în Negev. Cu toate acestea, problema pașapoartelor a continuat să-l neliniștească pe Admoni. Foreign Office, prin ambasadorul Marii Britanii la Tel Aviv, a adus problema lor în atenția guvernului israelian.

Unul dintre pașapoarte fusese făcut pentru ca Sowan să poată călători mai ușor între Londra și Tel Aviv; folosind pașaportul britanic, el ar fi fost supus unui număr mai mic de verificări pe aeroport de către autoritățile din domeniul imigrației decât dacă ar fi folosit pașaportul canadian.

În perioada în care se aflase la Londra, Sowan făcuse câteva vizite în Israel pentru a-și revedea familia; ele făceau parte din acoperire. Pentru cei din familie, băiatul era încă activist al OEP. Își juca rolul într-un mod atât de convingător, încât fratele mai mare, Ibrahim, i-a atras în cele din urmă atenția că israelienii îl vor aresta. În glumă, acesta i-a sugerat lui Ismail să preîntâmpine o astfel de situație oferindu-se să lucreze pentru organizație. Ismail s-a prefăcut a fi îngrozit de idee și s-a întors la Londra spre a-și continua activitatea.

Curând însă, lucrurile au luat o întorsătură neașteptată. Proaspăta lui soție l-a îndemnat să accepte un post de cercetător la Humberside College din Hull. Pentru ea, însemna un câștig în plus pe lângă banii primiți de la OEP. Nu știa nimic despre relația soțului ei cu Mossad-ul sau despre cele 600 de lire pe care agenția i le plătea lunar. Pentru Ismail, mutarea la Hull putea fi o șansă de a scăpa de pretențiile din ce în ce mai mari ale superiorului său din Mossad.

Ca mulți dintre informatorii care primiseră bani de la Mossad, Ismail Sowan era foarte speriat de riscurile pe care trebuia să și le asume. După ce își îndeplinise rolul de cavaler de onoare, Mustapha a devenit și mai apropiat. Trecea adesea pe la Ismail și soția lui, aducându-le daruri din Orientul Mijlociu. La masă, Mustapha le povestea despre ce îi făcuse ultimului dușman al OEP. Timp de mai multe luni, acesta s-a lăudat că a ucis mai mulți „trădători ai cauzei". Sowan asculta uluit, sperând ca „inima să nu-mi bată prea tare". Se speria la fel de tare după întâlnirile cu Samara. Acesta îi cerea să acceseze computerul de la biroul OEP și să fotocopieze documente secrete; de asemenea, trebuia să încerce să plece în „vacanță" cu Mustapha în Cipru, unde avea să-i aștepte o echipă de *kidon*-i. Deocamdată, Sowan reușise să invoce diverse pretexte – fie nu era niciodată singur în sala calculatoarelor, fie studiile îl împiedicau să se gândească la vacanță – dar în cererile lui Samara simțea o amenințare crescândă. Spera ca, la Hull, să vină mai puțin în contact atât cu Mustapha, cât și cu Samara și să poată duce o viață academică fără alte presiuni. Mossad-ul avea însă cu totul alte planuri pentru el.

Vineri, 13 martie 1987, la sediul Mossad-ului de pe bulevardul Regele Saul circula zvonul că Admoni aștepta un musafir important. Cu puțin înainte de prânz, ofițerul de legătură al MI6 a fost însoțit în biroul de la etajul al nouălea al directorului general. Întâlnirea celor doi a fost scurtă. Lui Admoni i s-a spus că

MI6 era mulțumit că pașapoartele false găsite în Germania erau opera Mossad-ului. Un ofițer de la Brigada Specială implicat în operațiune își amintea în iunie 1997 că „tipul de la MI6 a intrat pur și simplu în birou, a spus «bună dimineața», a refuzat să bea ceai sau cafea și a spus ce avea de spus. A salutat apoi din cap și a ieșit din încăpere. Probabil că a avut nevoie de mai puțin de un minut ca să transmită mesajul".

La Londra, Foreign Office l-a chemat pe ambasadorul israelian, căruia i-a prezentat un protest ferm, însoțit de solicitarea ca astfel de situații să nu se mai repete. Singura consolare pentru Admoni a fost faptul că nimeni nu pomenise numele lui Ismail Sowan.

În seara zilei de 22 iulie 1987, în apartamentul său din Hull, Ismail Sowan urmărea la televizor știrile transmise de BBC. Nu mai auzise de Mossad din luna aprilie, de când Bashar Samara venise la Hull, se întâlnise cu el la gară și îi spusese să se dea la fund până la noi ordine – cu excepția cazului în care Mustapha lua legătura cu el.

Acum, figura omului despre care Mustapha spusese că merita să moară umplea ecranul televizorului; Naji Al-Ali, caricaturistul, fusese împușcat în timp ce pleca de la redacția ziarului *Al-Qabas* din Londra. Asasinul trăsese o dată și dispăruse. Glonțul îi intrase victimei prin obraz și i se oprise în creier. Prima impresie a lui Sowan a fost că atacatorul nu aparținea nici Mossad-ului, nici Forței 17. Ambele organizații aveau aceeași manieră profesionistă de a ucide: câteva gloanțe trase în cap și în partea superioară a corpului. Ce vedea el părea a fi opera unui amator. În reportajul de la televizor se spunea că poliția declanșase o masivă operațiune de căutare și că toți colegii caricaturistului bănuiau că atacul se datora „puternicilor dușmani" pe care și-i făcuse Naji.

Sowan și-a adus aminte de o discuție avută cu Mustapha. Începea să creadă din ce în ce mai mult că Yasser Arafat ordonase

asasinatul. Brusc, s-a întrebat dacă el era singura persoană căreia Mustapha îi spusese că Naji trebuia să fie lichidat. Sowan a hotărât că era mai bine ca el și soția lui să plece la Tel Aviv. Dar, chiar când își făceau bagajele, a bătut cineva la ușă. Sowan avea să-și amintească: „Bărbatul avea două genți. A spus că Mustapha trebuia să le ascundă de urgență. Când i-am spus că vreau să știu ce conțin, acesta mi-a zâmbit și a zis că nu trebuie să-mi fac griji. «Celui ce nu pune întrebări nu i se spun niciodată minciuni.» Asta a fost tot ce mi-a spus. După ce a plecat, m-am uitat în genți. Erau pline de arme și explozibili: suficient Semtex ca să arunci în aer Turnul Londrei, puști Kalașnikov, pistoale, detonatoare, de toate."

Ismail a sunat la numărul special al Mossad-ului de la Londra. Telefonul fusese deconectat. A sunat la ambasada Israelului. I s-a spus că Arie Regev și Jacob Barad nu erau disponibili. A cerut să vorbească cu Bashar Samara. Vocea de la celălalt capăt al firului i-a spus să aștepte. La telefon a venit altcineva. Când Ismail și-a dat numele, persoana i-a spus: „Este un moment prielnic pentru o vacanță la soare." Era semnalul că Sowan trebuia să meargă la Tel Aviv.

Acolo, la Hotelul Sheraton, s-a întâlnit cu Jacob Barad și cu Bashar Samara. Le-a spus ce a făcut când a văzut ce era în genți. I-au zis să aștepte până ce vor raporta superiorilor. În aceeași seară, Samara s-a întors și i-a spus lui Sowan să plece la Londra cu avionul următor. La sosire avea să găsească totul rezolvat.

Nebănuind ce îl așteaptă, Sowan a plecat spre Londra la 4 august 1987. A fost arestat, la Heathrow, de membri înarmați ai Brigăzii Speciale și învinuit de asasinarea lui Naji Al-Ali. Când a protestat spunând că este agent al Mossad-ului, polițiștii au râs de el. Sowan devenise tot atât de dispensabil ca și caricaturistul care murise după ce, timp de două săptămâni, se luptase să supraviețuiască pe un pat de spital. Sowan avea să fie sacrificat în tentativa de a se reintra în grațiile guvernului Thatcher. Existența

unui mic arsenal în apartamentul lui Sowan avea să zădărnicească orice efort al acestuia de a demonstra că este omul Mossad-ului. Armele fuseseră aduse la el acasă de un *sayan*.

La Londra, Arie Regev predase serviciului MI5 – care le-a transmis mai departe celor de la Scotland Yard – toate „dovezile" pe care Mossad-ul le „adunase" în legătură cu „implicarea" lui Sowan în acțiuni teroriste. În dosar se detalia felul în care îl urmărise Mossad-ul pe Sowan prin Orientul Mijlociu, Europa și Marea Britanie, fără a reuși să adune suficiente dovezi până în momentul respectiv. Când arsenalul a fost descoperit, Mossad-ul a hotărât ca, „în numele securității comune", să-l predea pe Sowan.

Decizia de a face acest lucru era o sumbră confirmare a legii nescrise a Mossad-ului cu privire la oportunitate. Mult timp și mulți bani se investiseră în instruirea și sprijinirea lui Sowan. Dar, când a sosit momentul, toate acestea n-au mai însemnat nimic în comparație cu nevoia superioară a Mossad-ului de a-și acoperi urmele în Marea Britanie. Sowan avea să fie sacrificat și servit britanicilor ca exemplu al acelui gen de terorism asupra căruia Mossad-ul atrăgea mereu atenția. A fost, bineînțeles, o pierdere: Sowan făcuse o treabă destul de bună – chiar dacă nu tot ceea ce i se ceruse. Existența armelor fusese însă ocazia ideală. Ea avea să strice relațiile OEP cu guvernul Thatcher și să permită Israelului să-l prezinte pe Yasser Arafat ca pe un terorist fățarnic, cum îl considera Mossad-ul. Și, la urma urmei, avea să se găsească întotdeauna un alt Ismail Sowan gata să fie sedus de acei oameni din Israel cărora le făcea o plăcere deosebită să nu-și respecte promisiunile.

O săptămână întreagă, oamenii Mossad-ului s-au relaxat, convinși că nimic din ceea ce le-a declarat Sowan anchetatorilor britanici nu va fi luat în considerare.

Admoni nu pusese însă la socoteală eforturile disperate ale lui Sowan de a nu intra la închisoare. Acesta le-a făcut anchetatorilor

din Brigada Specială descrieri detaliate ale superiorilor săi și a spus totul despre ceea ce îl învățase Mossad-ul. Treptat, poliția și-a dat seama că Ismail putea să spună adevărul. Ofițerul de legătură al MI6 de la Tel Aviv a fost chemat la Londra. L-a interogat și el pe Sowan. Tot ceea ce a spus acesta despre sediul central al Mossad-ului și despre metodele folosite de serviciul secret israelian se potrivea cu ceea ce știa el însuși. Începea să se desluşească întreaga amploare a rolului jucat de Mossad.

Regev, Barad și Samara au fost expulzați din Marea Britanie. Ambasada Israelului de la Londra a emis o declarație sfidătoare: „Regretăm faptul că Guvernul Majestății Sale a considerat necesar să ia măsuri de genul celor adoptate. Israelul nu a acționat împotriva intereselor britanice. Singurul lui obiectiv a fost lupta împotriva terorismului."

Adevărul nu l-a salvat pe Ismail Sowan. În iunie 1988, acesta a fost condamnat la 11 ani de închisoare pentru deținerea unor arme de foc în numele unei organizații teroriste.

La cinci ani după expulzarea celor trei *katsa*, care a însemnat de fapt încetarea activității sale în Marea Britanie, Mossad-ul s-a întors în această țară. În 1998, cinci *katsa* lucrau la ambasada Israelului din Kensington, colaborând cu MI5 și cu Brigada Specială la depistarea factiunilor iraniene de pe teritoriul Marii Britanii.

Cu trei ani înainte, în decembrie 1994, Ismail Sowan fusese eliberat din Închisoarea Full Sutton, i se restituise pașaportul iordanian și fusese deportat cu un avion în Iordania. Ultima dată a fost văzut ieșind din aeroport cu valiza pe care Mossad-ul i-o dăduse cu ani în urmă, când plecase la Londra. Fundul fals îi fusese scos însă.

Din regatul deșertului, a urmărit cum furtuna se apropia de Golful Persic, precedată de o schimbare a omului aflat la cârma Mossad-ului. Prezența la timonă, timp de opt ani, a lui Nahum Admoni s-a încheiat în ajunul Anului Nou evreiesc, Rosh Hashanah.

În locul lui a venit Shabtai Shavit, care a moştenit o serie de eşecuri: afacerea Pollard, Irangate şi, desigur, acele paşapoarte britanice false, găsite în cabina telefonică din Bonn, care au anunţat sfârşitul lui Admoni. Pentru succesorul lui însă, dincolo de Iordan, nu se pornea doar o furtună de nisip. Saddam Hussein hotărâse în sfârşit că venise vremea să se lupte cu toată lumea.

Capitolul 16

Spioni în deşert

La 2 decembrie 1990, la sud de Bagdad, o persoană îmbrăcată în hainele murdare ale unui locuitor al deşertului stătea nemişcată chiar la marginea unui ued. Tocmai răsărea soarele, iar nisipul era rece ca gheaţa; noaptea, temperatura scăzuse cu mult sub zero grade. Omul avea pe cap o *hupta* din lână de oaie, o pălărie pe care o poartă bărbaţii din tribul Sarami, cea mai veche sectă islamică adeptă a sufismului, care rătăceau pe întinderea deşertului irakian şi al căror fanatism era pe măsura unui cod al onoarei neegalat de cele ale altor triburi. Dar cel căruia bărbatul îi era loial se găsea la vreo 900 km spre vest, în Israel; era un *katsa*.

Hainele proveneau dintr-o magazie a Mossad-ului în care se ţineau veşminte din toată lumea, acestea fiind înnoite periodic. Majoritatea erau obţinute de *sayanim*-i şi date ambasadelor israeliene locale, care le trimiteau apoi la Tel Aviv în saci diplomatici. Altele erau scoase din ţările arabe ostile de turişti proisraelieni. Numai câteva erau făcute de femeia care se ocupa de magazie. De-a lungul timpului, ea şi mica ei echipă de croitorese deveniseră renumite pentru grija acordată detaliilor; foloseau inclusiv aceeaşi aţă pentru modificări.

Numele de cod al *katsa*, Shalom, provenea dintr-o listă de pseudonime păstrată în arhiva Direcţiei de operaţiuni; Rafi Eitan venise cu ideea întocmirii unei astfel de liste după operaţiunea Eichmann. Shalom Weiss fusese unul dintre cei mai buni

falsificatori ai Mossad-ului încă dinainte de a se alătura echipei care l-a răpit pe Adolf Eichmann. Shalom Weiss murise de cancer în 1963, însă numele lui a dăinuit, fiind folosit de câteva ori de diverşi *katsa*. Numai câţiva ofiţeri superiori ai armatei, Shabtai Shavit şi şeful secţiei lui Shalom ştiau ce căuta acesta în deşert.

În august 1990, Saddam Hussein invadase Kuweitul, acţiune care a precedat ceea ce avea să devină în cele din urmă Războiul din Golf. Manevra efectuată de Irak împotriva Kuweitului a fost un spectaculos fiasco pentru toate serviciile secrete occidentale; nimeni nu a anticipat ce urma să se întâmple. Mossad-ul a încercat să verifice informaţiile conform cărora Saddam depozitase arme chimice în locuri secrete, la sud de Bagdad, ceea ce făcea ca în raza lor de acţiune să intre nu doar Kuweit City, ci şi oraşe din Israel.

În Mossad nu se ştia cu certitudine dacă Irakul poseda rachetele necesare transportului focoaselor. Gerald Bull fusese îndepărtat din peisaj şi, potrivit imaginilor transmise de sateliţii SUA, după testul iniţial, superarma acestuia fusese făcută bucăţi. Analiştii lui Shavit au spus că, chiar dacă Saddam poseda focoasele, nu exista nicio garanţie că acestea conţineau de fapt substanţe chimice; mai făcuse el în trecut asemenea farse.

Cu precauţia specifică unui om abia devenit şef, Shabtai Shavit spusese că, potrivit datelor existente, dacă ar fi dat alarma, nu ar fi făcut decât să provoace inutil panică. Shalom primise misiunea să afle adevărul. Mai desfăşurase câteva operaţiuni în Irak, o dată chiar la Bagdad, unde se dăduse drept om de afaceri iordanian. La Bagdad erau *sayanim*-i care-l puteau ajuta. Aici însă, în pustietatea deşertului, trebuia să se descurce singur şi să-şi folosească abilităţile pe care instructorii i le testaseră o dată în plus.

Shalom făcuse exerciţii de supravieţuire în Deşertul Negev, stăpânind tehnicile de „cultivare a memoriei", care îl ajutau să recunoască o ţintă chiar şi în timpul unei furtuni de nisip, şi de „protecţie a propriei imagini", care îi permiteau să se integreze în mediu. A stat o zi întreagă în poligon, demonstrând o capacitate

instinctivă de a trage cu rapiditate de la foarte mică distanță. Cu farmacistul a stat o oră, învățând să folosească trusa medicală de urgență în deșert; o dimineață a fost dedicată memorării hărților care aveau să-l ajute să se orienteze pe teren.

Pentru toți instructorii săi, nu era decât un număr; aceștia nici nu-l umileau, nici nu-l lăudau. Nu-i spuneau niciodată cum se descurcă; erau ca niște roboți. În fiecare zi îi testau rezistența fizică, obligându-l să facă marșuri forțate la amiază, pe o căldură cumplită, cu un rucsac umplut cu pietre. Era în permanență cronometrat, însă nimeni nu-i spunea dacă se încadra în timp. O altă probă consta în a-l opri dintr-un exercițiu și a-i pune întrebări cum ar fi: „Te vede fetița unui beduin: o omori ca să nu-ți periclitezi misiunea?" „Urmează să fii capturat. Te predai sau te sinucizi?" „Te întâlnești cu un soldat israelian rănit, aflat într-o altă misiune: te oprești ca să-l ajuți sau îl lași acolo, știind că oricum va muri?" Răspunsurile lui Shalom nu trebuiau să fie categorice: întrebările erau menite să-i testeze capacitatea de a lua decizii sub presiune. Cât îi lua să răspundă? Era confuz sau sigur pe sine atunci când răspundea?

Mânca numai ceea ce avea să consume în deșert: concentrate amestecate cu apa sălcie pe care se aștepta s-o găsească din când în când. Un psihiatru al Mossad-ului îl învățase cum să facă față stresului și să se relaxeze. De asemenea, doctorul a vrut să se asigure că Shalom era capabil să gândească cu mintea lui, în așa fel încât să folosească doza potrivită de inventivitate și fermitate necesară în situațiile neprevăzute pe care avea să le întâlnească pe teren. Testele de aptitudini au determinat gradul de stabilitate emoțională și de încredere în forțele proprii. A fost evaluat pentru a se afla dacă manifesta semne de transformare într-un „lup singuratic", o trăsătură îngrijorătoare care pusese capăt carierei promițătoare a altor *katsa*.

Un alt instructor a stat cu el ore în șir, învățându-l diverse dialecte și punându-l să repete jargonul adepților sufismului.

Cum deja vorbea în mod fluent persana şi araba, Shalom a prins repede dialectul tribului. În fiecare noapte era dus să doarmă în altă parte a Deşertului Negev. Făcea o mică adâncitură în nisip şi se odihnea foarte puţin, moţăind numai, după care se muta pentru a nu se întâlni cu instructorii care erau mereu pe urmele lui. Dacă îl găseau, misiunea avea să fie amânată din cauză că mai era nevoie de antrenament sau avea să fie înerediţată unui alt *katsa.*

Shalom nu fusese detectat. În seara zilei de 25 noiembrie 1990, omul nostru a urcat la bordul unui elicopter Sikorsky CH-536 al Centrului Regional de Comandă al Forţelor de Apărare ale Israelului.

Membrii echipajului fuseseră şi ei antrenaţi pentru misiune. În altă parte a bazei din Negev, aceştia au învăţat să parcurgă, pe timp de noapte, un traseu cu obstacole aeriene. Cu ajutorul unor turbine, s-a aruncat nisip spre elicopter în aşa fel încât echipajul să-şi îmbunătăţească tehnicile de zbor în curenţii de aer instabili din deşertul irakian. Pilotul a trebuit să menţină aparatul cât mai aproape de sol fără să se prăbuşească. Într-un alt exerciţiu, instructorii încălecaseră pe trenul de aterizare şi trăgeau cu arma în ţintele de forma unui om, în timp ce pilotul se străduia să menţină aparatul într-o poziţie cât mai stabilă. Când nu se antrena, echipajul studia ruta de zbor.

Numai ofiţerul care-i comanda, generalul-maior Danny Yatom, ştia traseul până la graniţa cu Irakul. Yatom fusese membru al unităţii de elită Sayeret Matkal, Beretele Verzi ale Israelului, care, în 1972, reuşise să ia cu asalt un avion belgian deturnat pe aeroportul din Tel Aviv. Printre membrii comandoului care participaseră la acţiune se numărase şi Benjamin Netanyahu. Prietenia cu cel care avea să ajungă mai târziu prim-ministru l-a ajutat pe Yatom să devină director al Mossad-ului, poziţie care avea să pună în acelaşi timp capăt relaţiei sale cu Netanyahu. Dar toate acestea urmau să se întâmple mult mai târziu.

În acea dimineaţă de decembrie, în timp ce privea încordat peste marginea uedului, Shalom nici nu bănuia că lunga şi

periculoasa călătorie care îl adusese în mijlocul acelui teritoriu ostil fusese decisă într-o sală de ședințe de la Kirya, cartierul general al Forțelor de Apărare ale Israelului de la Tel Aviv.

Pe lângă Yatom, la întâlnire participaseră Amnon Shahak, directorul Aman, serviciul de informații militare, și Shabtai Shavit. Aceștia se reuniseră pentru a discuta despre ultimele informații furnizate de un informator infiltrat în rețeaua teroristă iraniană din Europa. Persoana – numai Shavit știa dacă informatorul era bărbat sau femeie – era numită „I". Tot ceea ce puteau deduce Shahak și Yatom era faptul că informatorul avea probabil acces la complexul fortificat de la etajul al treilea al ambasadei Iranului de la Bonn. Complexul era alcătuit din șase birouri și o cameră dedicată telecomunicațiilor. Întregul etaj fusese consolidat în așa fel încât să reziste unui atac cu bombă, fiind în permanență ocupat de 20 de membri ai Gărzilor Revoluționare, a căror misiune era să coordoneze activitățile teroriste ale Iranului din Europa Occidentală. De curând, încercaseră să transporte cu vaporul o tonă de Semtex și detonatori electronici din Liban în Spania. Acestea trebuiau să înlocuiască explozibilul folosit de mai multe grupări teroriste proiraniene din țările europene. Datorită unei informații secrete furnizate de Mossad, vameșii spanioli au urcat la bordul vaporului și l-au controlat în larg.

În vara anului 1990 însă, Iranul plătea, prin intermediul ambasadei de la Bonn, sume imense pentru a spori influența fundamentalismului islamic și a încuraja terorismul în Europa. Sumele erau cu atât mai surprinzătoare, cu cât Iranul era distrus din punct de vedere economic în urma celor opt ani de război cu Irakul, război care se încheiase în 1988 cu un armistițiu.

În acea zi de noiembrie însă, în sala de ședințe păzită de la Kirya, se aflase că agentul dublu nu descoperise o nouă amenințare din partea Iranului, ci una din partea Irakului. „I" obținuse copia unui plan detaliat de luptă al irakienilor furat de serviciul secret iranian de la cartierul general din Bagdad, în care se descria cum

aveau să fie folosite rachetele Scud pentru lansarea unor arme chimice şi biologice împotriva Iranului, Kuweitului şi Israelului.

O singură întrebare era în mintea fiecăruia dintre cei prezenţi în sală: informaţiile erau credibile? Toate datele furnizate anterior de „I" se dovediseră a fi reale. Însă, oricât de importante fuseseră informaţiile transmise până atunci, niciuna nu se compara cu aceasta din urmă. Oare planul de luptă făcea parte dintr-un complot al serviciului secret iranian menit să oblige Israelul să lanseze un atac preventiv împotriva Irakului? Oare „I" fusese demascat, iar acum lucra pentru Iran?

Încercarea de a răspunde la această întrebare era de asemenea plină de riscuri. Ca să trimită un *katsa* care să intre în contact cu „I" era nevoie de timp. Putea să dureze chiar şi câteva săptămâni; scoaterea unui informator dintr-un anonimat absolut era un proces lent şi delicat. Iar dacă „I" rămăsese totuşi fidel, siguranţa lui tot era pusă în pericol. Cu toate acestea, consecinţele întreprinderii unor acţiuni în baza documentului irakian fără o confirmare prealabilă puteau fi dezastruoase pentru Israel. Un atac preventiv ar fi provocat cu siguranţă represalii din partea Irakului şi ar fi putut distruge coaliţia care se înfiripa cu mult efort la Washington în vederea alungării lui Saddam din Kuweit. Mulţi dintre membrii arabi al coaliţiei ar fi susţinut probabil Irakul împotriva Israelului.

Singura posibilitate de a afla adevărul despre planul furat fusese ca Shalom să fie trimis în Irak. Zburând la mică altitudine pe deasupra deşertului, elicopterul în care se afla acesta a trecut pe timpul nopţii peste o fâşie din Iordania. Acoperit cu vopsea de camuflare, zgomotul produs de motor fiind amortizat, elicopterul Sikorsky era aproape imposibil de detectat chiar şi de cele mai sofisticate radare iordaniene. Zburând în modul silenţios, astfel încât paletele rotorului nu făceau zgomot aproape deloc, elicopterul a ajuns la graniţa cu Irakul, unde trebuia să-l lase pe agentul israelian.

Shalom a dispărut în noapte. În ciuda tuturor antrenamentelor, nimic nu-l pregătise pentru acest moment: era singur; pentru a supraviețui trebuia să respecte mediul. Din punctul de vedere al surprizelor, deșertul nu se compara cu niciun alt loc de pe pământ. O furtună de nisip se putea isca în orice moment, schimbând peisajul, iar pe el îngropându-l de viu. Un anumit aspect al cerului însemna ceva, un alt aspect însemna cu totul altceva. Trebuia să facă singur prognoza meteo; trebuia să facă totul singur și să-și învețe urechile să se obișnuiască cu liniștea, spre a ține minte faptul că liniștea deșertului este ceva cu totul unic. Și mai trebuia să țină minte că prima greșeală putea fi ultima.

În acea dimineață rece de decembrie, la trei zile după ce coborâse din elicopter, Shalom stătea întins în uedul din Irak. Sub *hupta* avea ochelari de protecție; lentilele acestora dădeau peisajului întunecat o înfățișare crepusculară. Shalom avea la el singura armă pe care saramii se așteptau s-o găsească asupra sa: un cuțit de vânătoare. Fusese învățat să ucidă cu el în multe feluri. Nu știa dacă avea să-l folosească împotriva unei forțe superioare, nici dacă era în stare să-l întoarcă spre el însuși sau, pur și simplu, să se sinucidă cu pastila letală pe care o avea la el. De când Eli Cohen fusese torturat și omorât, un *katsa* care acționa în Iran, Irak, Yemen sau Siria putea să se sinucidă ca să nu cadă în mâinile unor anchetatori brutali. Între timp, Shalom continua să privească și să aștepte.

Nomazii, aflați în taberele lor, la circa la 1 km departe de ued, începuseră să-și spună rugăciunile de dimineață. Lătratul câinilor era deja purtat ușor de vânt, însă animalele nu ieșeau din tabără până când soarele nu se înălța deasupra orizontului: tipicurile comportamentale erau printre primele lucruri pe care Shalom le învățase despre supraviețuirea în deșert.

Potrivit informațiilor care i se dăduseră la instructaj, convoiul trebuia să apară între tabără și colinele din stânga sa. Pentru un ochi neantrenat, calea urmată de acesta era invizibilă.

Pentru Shalom, era tot atât de vizibilă ca un drum bine semnalizat: grămăjoarele de nisip erau făcute de cârtițele deșertului care scormoneau între urmele lăsate de roțile mașinilor.

Soarele era sus când convoiul a apărut în sfârșit la orizont: un lansator de rachete Scud și mașina de asistență. Era încă la circa 1 km depărtare când s-a oprit. Shalom a început să fotografieze și să cronometreze ceea ce se întâmpla.

Irakienilor le-a luat 15 minute să lanseze racheta Scud. Aceasta a făcut un arc de cerc și a dispărut în zare. Câteva minute mai târziu, convoiul s-a îndreptat în viteză spre coline. Dacă nu ar fi fost vorba despre un exercițiu, racheta ar fi putut lovi Tel Aviv-ul sau orice alt oraș israelian în numai câteva minute. Shalom a început apoi lungul drum de întoarcere la Tel Aviv.

Șase săptămâni mai târziu, la 12 ianuarie 1991, Shalom se afla împreună cu o echipă de ofițeri ai Mossad-ului și ai Aman în jurul unei mese la sediul Comandamentul Reunit al Operațiunilor Speciale din SUA (CROS), de la Baza Aeriană Pope din Georgia. CROS avea în subordine Beretele Verzi și trupele SEAL și menținuse o strânsă relație profesională cu Mossad-ul.

După întoarcerea lui Shalom din Irak, Shavit l-a informat pe generalul Earl Stiner, comandantul operațiunilor CROS, că Saddam a depășit stadiul simulărilor. Asprul general avea un fel popular de a se purta și un mod indecent de a se exprima care le erau pe plac israelienilor. Într-un post de comandă însă, renunța repede la accentul de Tennessee în favoarea unor decizii înțelepte. Ca șef al tuturor comandourilor din țară, cunoștea importanța unei munci informative bine făcute, iar propria experiență dobândită în Orientul Mijlociu îl convinsese că Mossad-ul oferea tot ce era mai bun.

De la incursiunea lui Saddam în Kuweit, Stiner a comunicat în mod regulat cu oamenii lui de legătură din Israel. Pe unii dintre aceștia îi știa încă din 1983, când, abia ridicat la rangul de general

de brigadă, a fost trimis în secret de Pentagon la Beirut pentru a informa în mod direct Statul-Major Reunit în ce măsură trebuiau să se implice SUA în războiul din Liban.

Mai târziu, a avut o strânsă colaborare cu Mossad-ul în momentul răpirii navei Achille Lauro, năpustindu-se cu luptătorii săi din Delta Force asupra unei baze aeriene italiene din Sicilia, unde făcuseră escală teroriștii, la bordul unui avion de linie, în drumul lor spre Egipt, unde îi aștepta libertatea. Trupele italiene îl împiedicaseră pe Stiner să-i prindă pe teroriști, soldații ajungând aproape să se împuște între ei. Recalcitrantul Stiner pornise în urmărirea avionului de linie cu propriul său avion de transport militar, însă a renunțat când ambele aparate au intrat în spațiul aerian al Romei, iar controlorii de trafic au amenințat că vor doborî avionul Delta Force pentru „piraterie aeriană". În 1989, Stiner a comandat operațiile terestre din timpul invaziei din Panama. De asemenea, lui s-a datorat prinderea rapidă a lui Manuel Noriega.

Numai șeful Statului-Major Reunit, generalul Colin Powell, și generalul Norman Schwarzkopf, comandantul forțelor coaliției, știau de legătura lui Stiner cu Mossad-ul. În timp ce Schwarzkopf se lupta să creeze o linie defensivă de-a lungul graniței saudite, pentru a împiedica forțele irakiene să lanseze un atac din Kuweit, agenții de informații ai lui Stiner lucrau cot la cot cu agenții Mossad-ului în vederea formării, în Irak, a unor mișcări de rezistență care să-l răstoarne de la putere pe Saddam.

Când generalul-maior Wayne Downing, comandantul CROS, a convocat o întâlnire în sala de ședințe, toți știau că, în timp ce se apropia începutul ostilităților, stabilit de ONU pentru ziua de marți, 15 ianuarie 1991, lumea purta un dialog cu „surdul" de la Bagdad. Saddam continua să vadă cu ochi buni ceea ce, potrivit așteptărilor sale, avea să fie „mama tuturor războaielor"

Downing a început prin a reaminti celor prezenți că Washington-ul cerea în continuare Israelului să nu se implice în război.

Dacă făceau asta, israelienii aveau să se bucure de beneficii politice şi economice pe termen lung.

Prima reacţie a israelienilor a fost să prezinte câteva copii mărite ale fotografiilor făcute de Shalom în deşert, în timpul lansării rachetei Scud. Apoi au început să pună întrebări. Dacă Saddam punea focoase nucleare la rachetele Scud? Mossad-ul avea certitudinea că Irakul construise deja instalaţiile care îi permiteau să realizeze un dispozitiv rudimentar. Avea de asemenea capacitatea să pună la rachetele Scud focoase chimice sau biologice. Trebuia Israelul să aştepte să se întâmple aşa ceva? Cum plănuiau forţele coaliţiei să rezolve problema rachetelor Scud înainte ca acestea să fie lansate? Ştiau oare americanii câte rachete Scud avea Saddam?

Unul dintre agenţii de informaţii ai lui Downing a spus că, „potrivit estimărilor", erau în jur de 50.

— Noi credem că Saddam are de cinci ori mai multe, poate chiar 500 în total, a apreciat Shabtai Shavit.

Liniştea apăsătoare care s-a lăsat în încăpere a fost întreruptă de întrebarea lui Downing: le putea localiza? Shavit nu ştia cu exactitate unde se aflau, dar a spus că rachetele Scud se găseau în partea de vest a deşertului irakian şi în estul ţării. Americanii au fost de acord cu Downing că „deşertul e mare şi au unde să le ascundă".

— Atunci, cu cât începeţi mai repede, cu atât mai bine, a spus Shavit fără a se strădui să-şi ascundă frustrarea.

Downing a promis că se va ocupa cu hotărâre de problemă, iar întâlnirea s-a încheiat cu repetarea avertismentului adresat Israelului că nu trebuia să se implice în apropiatul conflict – însă informaţiile pe care Mossad-ul şi Aman le puteau culege aveau să fie binevenite. Între timp, israelienii puteau să fie liniştiţi, căci SUA şi partenerii lor aveau să se ocupe de rachete. Delegaţia israeliană a plecat acasă cu sentimentul că dăduse chix.

În dimineaţa zilei de 17 ianuarie 1991, cu puţin după ora 3 – la câteva ore după începutul operaţiunii Furtună în Deşert – şapte

rachete Scud au lovit Tel Aviv-ul și Haifa, distrugând 1 587 de clădiri și rănind 47 de civili.

În aceeași dimineață, prim-ministrul Yitzhak Shamir a luat legătura cu Washington-ul și l-a întrebat pe un ton glacial pe președintele Bush câți israelieni mai trebuiau să moară până se hotăra să facă ceva. În încheierea scurtei convorbiri, Bush l-a îndemnat pe Shamir să mai aibă răbdare, iar aceasta a avertizat că Israelul nu avea de gând să rămână mult timp cu mâinile încrucișate.

Shamir ordonase deja avioanelor israeliene să patruleze în zona de nord a spațiului aerian irakian. Bush a promis imediat că, dacă avioanele erau retrase, avea să trimită în foarte scurt timp două baterii antirachetă Patriot „ca să vă apărați mai bine orașele", iar forțele coaliției „vor distruge în numai câteva zile restul rachetelor Scud".

Rachetele au continuat să cadă în Israel. La 22 ianuarie, una a lovit suburbia Ramat Gan a Tel Aviv-ului. Au fost răniți 96 de civili, câțiva grav; trei au murit de atac de cord. Sunetul exploziilor s-a auzit până la sediul Mossad-ului. De la Kirya, Amnon Shahak a sunat direct la Centrul de Comandă a Armatei de la etajul al doilea al Pentagonului. Convorbirea a fost și mai scurtă decât cea a lui Shamir; ideea era: „Faceți ceva, altfel va face Israelul."

Câteva ore mai târziu, Downing și oamenii lui erau în drum spre Arabia Saudită. În micul sat Ar Ar de la granița cu Irakul îi aștepta Shalom. Era îmbrăcat în uniformă militară britanică. Nimeni nu l-a întrebat și nici el nu a spus nimănui de unde făcuse rost de ea. Veștile pe care le avea erau extraordinare. Putea confirma că patru lansatoare Scud se aflau la mai puțin de 30 de minute de zbor de acel loc.

— Să mergem și să-i ardem! a spus Downing.

Elicopterele Chinook au dus echipa în deșertul irakian, împreună cu un vehicul Land Rover special adaptat pentru terenul greu, asemănător celui de pe Lună. Într-o oră, au localizat lansatoarele Scud. Folosind o frecvență radio sigură, comandantul

echipei a chemat bombardierele de luptă americane, pline cu muniție și mii de kilograme de bombe. Un elicopter Black Hawk a filmat masacrul din aer.

Câteva ore mai târziu, Shamir a văzut înregistrarea în biroul său din Tel Aviv.

Într-o altă convorbire telefonică avută cu Bush, prim-ministrul a recunoscut că a văzut destule ca să nu implice Israelul în război. Niciunul dintre cei doi nu a pomenit nimic despre rolul jucat de Mossad.

În zilele rămase până la încheierea Războiului din Golf, rachetele Scud au omorât și au rănit aproape 500 de oameni, inclusiv 128 de americani uciși și răniți de o rachetă care a căzut în Arabia Saudită; peste 4 000 de israelieni au rămas fără locuință.

După încheierea Războiului din Golf, Mossad-ul și Aman au fost aspru criticate în cadrul unor ședințe secrete ale Subcomisiei de relații externe a Knesset-ului. Ambele servicii au fost condamnate fără menajamente pentru că nu au anticipat invazia Kuweitului și nu „au tras suficiente semnale de alarmă" în privința pericolului irakian. În spațiul public s-au scurs informații potrivit cărora Amnon Shahak, șeful Aman, Shabtai Shavit și membrii Comitetului șefilor de servicii au avut mai multe altercații. După una dintre ele, șeful Mossad-ului a fost pe punctul de a-și da demisia. Pentru contestatul Shavit însă, nu era totul pierdut.

Departamentul de război psihologic al Mossad-ului, LAP, care, de obicei, dezinforma și îi denigra pe dușmanii Israelului în fața presei străine, și-a concentrat de data aceasta atenția asupra mass-mediei locale. Reporterii privilegiați au fost sunați, spunându-li-se că nu era vorba despre o deficiență a serviciilor de informații, ci despre faptul că publicul israelian se obișnuise să știe prea multe lucruri despre acel domeniu.

Departamentul a reamintit lucruri vechi, știute de toată lumea: nicio altă țară de mărimea și cu populația Israelului nu analiza și nu

folosea atât de multe informații secrete; niciun serviciu nu se putea compara cu Mossad-ul în ceea ce privește înțelegerea mentalității și a intențiilor dușmanilor țării sau zădărnicirea planurilor celor care, de aproape 50 de ani, nu dădeau pace Israelului. Erau lucruri extraordinare, care și-au găsit imediat locul într-o presă extrem de recunoscătoare că i s-au furnizat informații „de prima mână".

În ziare, au început să apară o grămadă de articole care aminteau cititorilor că, în ciuda măsurilor de apărare luate cu puțin înainte de începerea Războiului din Golf, Mossad-ul continuase să se lupte în Liban, Iordania, Siria și Irak. Oamenii au putut să citească printre rânduri: Mossad-ului i se restrângea libertatea de acțiune pentru că politicienii folosiseră în mod greșit bugetul pentru apărare. Era o temă cunoscută, care prindea de fiecare dată. Pentru o populație încă înspăimântată de atacurile cu rachete, afirmația potrivit căreia lipsa fondurilor era cauza suferinței lor a îndreptat atenția criticilor dinspre Mossad înapoi spre politicieni. Brusc, au apărut și banii. Israelul, de atâta vreme dependent de informațiile culese cu ajutorul sateliților de americani, a accelerat propriul program de dezvoltare a sateliților de spionaj. Obiectivul prioritar era acela de a lansa un satelit militar care să supravegheze în mod deosebit Irakul. A început producția de serie a unei noi rachete antirachetă, Hetz. Din SUA au fost comandate mai multe baterii Patriot.

Subcomisia parlamentară nu a mai avut ce să zică în fața valului de publicitate favorabilă Mossad-ului. Shavit a ieșit triumfător și a început să reafirme poziția Mossad-ului. Agenții adânc infiltrați în Irak au primit ordin să afle cât din arsenalul de arme chimice și biologice al lui Saddam rămăsese în urma bombardamentului forțelor aliate.

Aceștia au descoperit că Irakul poseda în continuare cantități de virusuri ale antraxului, ale variolei, ebola și gaze toxice care nu numai că erau de ajuns pentru a omorî toți bărbații, femeile și copiii din Israel, ci și o parte considerabilă din populația globului.

Întrebarea pe care şi-o puneau acum Shabtai, ceilalţi şefi ai serviciilor israeliene de informaţii şi politicienii era dacă să dea publicităţii informaţia respectivă sau să nu o dea. Dacă ar fi făcut-o, ar fi provocat cu siguranţă teamă şi panică în Israel şi ar fi putut produce şi alte efecte negative. Turismul fusese practic distrus de Războiul din Golf; economia Israelului era aproape de fundul sacului, iar investitorii străini nu se prea grăbeau să vină. Ştirea că ţara se găsea încă în raza de acţiune a unor arme mortale nu ar mai fi atras nici turişti, nici bani.

În plus, dezmembrarea coaliţiei din timpul Războiului din Golf, ai cărei membri arabi nu fuseseră niciodată dispuşi să pornească la război împotriva fraţilor lor, a făcut să crească şi mai mult compasiunea faţă de nenorocirea care se abătuse indubitabil asupra irakienilor. Dovada distrugerilor în masă cauzate de bombardamentele coaliţiei şi suferinţa provocată neîncetat civililor nevinovaţi stârniseră emoţii puternice şi în alte părţi ale Orientului Mijlociu, făcând să renască duşmănia arabilor faţă de Israel. Pe deasupra, dacă Tel Aviv-ul avea să dea publicităţii amănunte despre armele chimice şi biologice deţinute încă de Irak, acest lucru ar fi fost considerat de ţările occidentale proarabe o încercare a Israelului de a convinge SUA şi Marea Britanie să pornească noi atacuri împotriva Irakului.

Problema dezvăluirii existenţei arsenalului lui Saddam a fost influenţată şi de discuţiile secrete, atent organizate, menite să pună capăt ostilităţilor dintre OEP şi Israel. În 1992, aceste negocieri s-au ţinut în Norvegia şi totul decurgea foarte bine, deşi avea să mai treacă un an înainte să se ajungă la o înţelegere parafată în mod public în octombrie (sic) 1993, când Yasser Arafat a dat mâna cu prim-ministrul Yitzhak Rabin pe peluza din faţa Casei Albe, sub privirea binevoitoare a preşedintelui Clinton. Pentru fiecare dintre ei a fost vorba despre un triumf diplomatic.

Totuşi nu toţi membrii Mossad-ului erau de părere că formula „pământ pentru pace" – o patrie a palestinienilor în schimbul

încetării luptelor – va da rezultate. Fundamentalismul islamic era în ascensiune, iar vecinii Israelului, Iordania, Egiptul și Siria, aveau de suferit din cauza forțelor extremiste din Iran. Pentru *mullah*-ii de la Teheran, Israelul rămânea un stat-paria. Pentru Mossad și pentru mulți israelieni, ideea unei păci de durată cu OEP era un vis nerealist. Israelul sionist nu voia să se împace cu arabii: religia și cultura lor erau considerate inferioare de sioniști credințelor și istoriei proprii; nu puteau accepta ideea că acordul de la Oslo le garanta viitorul în Pământului Făgăduinței și că ambele rase vor trăi împreună, dacă nu veșnic în pace, măcar respectându-se reciproc.

Toate acestea au fost cântărite cu atenție de Shabtai Shavit în timp ce se gândea dacă să dea sau să nu dea publicității informația despre arsenalul deținut de Irak. Până la urmă, a hotărât să n-o dezvăluie pentru a nu tulbura valul de optimism provocat în afara Israelului de acordul de la Washington. Dacă însă lucrurile mergeau prost, informația despre rezervele de substanțe toxice ale Irakului putea fi dată publicității. Imaginea unui Saddam neîndurător trimițându-și un agent să introducă un bidon cu virusul antraxului în metroul newyorkez sau punând un terorist să împrăștie ebola în sistemul de aer condiționat al unui avion Boeing 747 plin cu pasageri, astfel încât fiecare dintre ei să devină o bombă biologică cu ceas, care putea infecta o mie de oameni până să fie descoperit adevărul, era un scenariu perfect pe care experții în război psihologic ai Mossad-ului îl puteau exploata atunci când opinia publică trebuia stârnită împotriva Irakului.

Alte două incidente, ale căror detalii au fost ascunse de Mossad, ar fi putut dăuna de asemenea imaginii SUA.

Într-o seară de decembrie a anului 1988, cursa 103 a Pan American Airways de la Londra la New York a explodat în aer deasupra localității Lockerbie din Scoția. În câteva ore, personalul LAP

a dat o mulțime de telefoane oamenilor de legătură din mass-media, îndemnându-i să anunțe faptul că existau „dovezi incontestabile" că vinovată era Libia, prin serviciul său secret, Jamahirya. (Autorul acestei cărți a primit și el un astfel de telefon din partea unei surse din LAP la câteva ore după dezastru.) Numaidecât, Occidentul a impus sancțiuni regimului Gaddafi. SUA și Marea Britanie au pus sub acuzare doi libieni, considerându-i vinovați de distrugerea avionului Pan Am. Gaddafi s-a opus predării celor doi bărbați pentru a fi judecați.

LAP a acuzat apoi Siria și Iranul de complicitate la dezastrul de la Lockerbie. Acuzația adusă Damascului nu a făcut decât să reitereze bine cunoscutul sprijin acordat de acesta terorismului. În ceea ce privește Iranul, acuzația a fost mai exactă: distrugerea avionului Pan Am a fost un act de răzbunare pentru doborârea în Golful Persic, de către USS Vincennes, la 3 iulie 1988, a unui avion iranian de pasageri, act soldat cu 290 de morți. Fusese o eroare tragică pentru care SUA își ceruse scuze.

LAP a acuzat apoi Frontul Popular de Eliberare a Palestinei de complicitate la distrugerea aeronavei. Niciunul dintre ziariștii care au publicat povestea nu a stat să se întrebe de ce Libia, acuzată de a fi responsabila inițială, ar fi avut nevoie de ajutor din partea Siriei sau Iranului, cu atât mai puțin din partea unei grupări palestiniene.

Potrivit unei surse din spionajul britanic, „LAP era într-o perioadă fastă. Episodul Lockerbie a reprezentat ocazia perfectă pentru a reaminti lumii că acea rețea teroristă pe care LAP se străduia întotdeauna să o aducă în atenția publicului exista. Cazul Lockerbie nu avea nevoie de așa ceva. De fapt, punerea pe tapet a prea multor nume era un lucru dăunător. Noi nu știam decât că libienii erau vinovați". Totuși, existau date care făceau ca dosarul cursei Pan Am 103 să nu fie ușor de rezolvat.

Pierderea avionului avusese loc în momentul în care George Bush tocmai fusese ales președinte, iar echipa sa de tranziție de

la Washington se punea la curent cu situația din Orientul Mijlociu, pentru ca Bush să „se pună pe treabă" de îndată ce intra în Biroul Oval.

Bush fusese director al CIA în 1976–1977, perioadă în care secretarul de stat Henry Kissinger dictase în mare măsură politica proisraeliană a Washington-ului. Deși Bush nu a renunțat în mod oficial la atitudinea binevoitoare a lui Reagan față de Israel, anii petrecuți la conducerea CIA îl convinseseră că acesta din urmă fusese „prea naiv în privința Israelului". Așteptând să preia funcția de președinte, lui Bush nu a trebuit să i se amintească faptul că, în 1986, SUA fuseseră obligate să anuleze o afacere de 1,9 miliarde de dolari cu Iordania din cauza lobbyului evreiesc din Congres. Bush își informase echipa de tranziție că, în calitate de președinte, nu va tolera nicio imixtiune în dreptul „americanilor cu frică de Dumnezeu de a face afaceri cu cine și unde voiau". Această atitudine a avut și ea un rol în distrugerea avionului Pan Am.

La bordul aeronavei care a plecat în acea seară de decembrie 1988 de la Londra s-au aflat și opt membri ai comunității de informații din SUA care se întorceau de la datorie, din Orientul Mijlociu. Patru dintre ei erau agenți de teren ai CIA, fiind conduși de Matthew Gannon. La bord mai era și maiorul Charles McKee din armata SUA, cu mica lui echipă de experți în salvarea ostaticilor. Fuseseră în Orientul Mijlociu pentru a analiza posibilitatea eliberării ostaticilor americani reținuți încă la Beirut. Deși de ancheta dezastrului de la Lockerbie se ocupa o echipă scoțiană, agenți ai CIA au fost de față când s-a găsit, intactă, valiza lui McKee, care, ca prin minune, era închisă. Aceasta a fost luată pentru puțin timp de la locul accidentului de un presupus agent al CIA, care nu a fost identificat niciodată. Valiza a fost înapoiată mai târziu echipei scoțiene, care a consemnat în documente că era „goală".

Nimeni nu s-a întrebat ce se întâmplase cu lucrurile lui McKee, cu atât mai puțin de ce ar fi călătorit acesta cu o valiză goală. În acel moment, nimeni nu a bănuit că agentul CIA ar fi putut lua din valiză documente care explicau de ce explodase avionul Pan Am. Nu s-a spus niciodată ce s-a întâmplat cu bagajul lui Gannon – ceea ce a dat naștere convingerii că bomba fusese pusă în valiza lui. Nu s-a explicat niciodată în mod satisfăcător cum sau de ce un agent al CIA ar umbla cu o bombă în valiză.

Realizatorii emisiunii de anchete *Frontline* a postului de televiziune PBS au susținut ulterior că au descoperit cauza dezastrului. Cursa 103 a companiei Pan Am a început la Frankfurt, unde au fost transferați călătorii care veneau din Orientul Mijlociu și aveau ca destinație SUA. Printre aceștia se aflau Gannon și echipa sa, care veniseră cu o cursă Air Malta pentru a prinde legătura. Bagajele lor semănau cu miile de valize care treceau în fiecare zi prin mâinile angajaților de pe aeroportul din Frankfurt. Unul dintre aceștia era plătit de teroriști. Undeva, în locul în care se țineau bagajele, angajatul ascunsese o valiză în care se afla deja bomba. Treaba lui era să găsească o valiză asemănătoare la o cursă de legătură, să o înlocuiască și apoi să o pună printre bagajele cursei Pan Am 103. Era o teorie plauzibilă, însă numai una dintre multele teorii care încercau să explice atentatul.

Disperați, așa cum era de așteptat, să demonstreze că distrugerea avionului Pan Am fusese urmarea unui act terorist de care compania aeriană nu se făcea vinovată, asigurătorii acesteia au apelat la o firmă de detectivi particulari din New York numită Interfor. Firma fusese fondată în 1979 de un israelian, Yuval Aviv, care emigrase în SUA cu un an înainte. Aviv a susținut că lucrase în cadrul Mossad-ului ca simplu funcționar – afirmație pe care serviciul a dezmințit-o. Cu toate acestea, Aviv îi convinsese pe asigurători că avea relațiile necesare pentru a descoperi adevărul.

Când au primit raportul său, aceştia au fost cât se poate de uimiți. Aviv ajunsese la concluzia că atacul fusese pus la cale şi executat „de un grup criminal din CIA", aflat în Germania, care proteja o rețea ce transporta droguri din Orientul Mijlociu în SUA pe la Frankfurt. CIA nu a făcut nimic să dezintegreze rețeaua pentru că traficanții o ajutau să trimită arme în Iran în cadrul operațiunii „arme contra ostatici". Metoda folosită era foarte simplă. Cineva înregistra un bagaj la cursa dorită, iar un complice care lucra la bagaje îl înlocuia cu unul identic, în care erau drogurile. „În acea seară fatală, un terorist sirian, care știa cum merg lucrurile, a schimbat o valiză cu una care conținea bomba. Scopul lui era să-i ucidă pe agenții americani care aveau să ia acel avion."

În raportul său, Aviv susținea că McKee aflase de „grupul criminal din CIA" care opera sub numele de cod COREA şi ai cărui membri aveau de asemenea legături strânse cu unul dintre acele personaje misterioase care își găsiseră un loc la periferia lumii spionajului. Monzer al-Kassar devenise cunoscut ca traficant de arme în Europa, furnizându-i inclusiv colonelului Oliver North armele pe care acesta le-a dat forțelor Contras din Nicaragua în 1985–1986. Al-Kassar avea legături şi cu organizația lui Abu Nidal, iar relațiile sale de familie erau la fel de dubioase. Ali Issa Duba, şeful spionajului sirian, îi era cumnat, iar nevasta lui al-Kassar era rudă cu preşedintele Siriei. În raportul lui Aviv se mai susținea că al-Kassar găsise în grupul COREA un partener dispus să participe la contrabanda cu droguri. Treaba mergea de câteva luni când a avut loc distrugerea avionului Pan Am. În raport se afirma de asemenea că McKee descoperise afacerea grație contactelor pe care şi le făcuse în lumea interlopă din Orientul Mijlociu în tentativa de a găsi o modalitate de a-i salva pe ostaticii din Beirut. Aviv susținea că „McKee plănuia să ducă în SUA dovada legăturii echipei criminale de spioni cu al-Kassar"

În 1994, Joel Bainerman, care a publicat un raport al spionajului israelian și ale cărui analize au apărut în *Wall Street Journal*, în *The Christian Science Monitor* și în *Financial Times*, scria: „Cu 24 de ore înainte ca avionul să decoleze, Mossad-ul a informat BKA din Germania că era posibil să existe un plan de plasare a unei bombe în cursa 103. BKA a informat la rândul său echipa COREA, care lucra la Frankfurt și care a spus că se va ocupa ea de tot."

Avocatul companiei Pan Am, Gregory Buhler, a citat în instanță FBI, CIA, FAA, DEA, NSC și NSA pentru a declara ce știau, însă, ulterior, a afirmat că „guvernul a anulat citațiile din rațiuni de securitate națională".

Nici realizatorii emisiunii *Frontline*, nici Yuval Aviv și nici Joel Bainerman nu au putut da răspunsuri mulțumitoare la câteva întrebări tulburătoare. Dacă activitățile desfășurate de COREA beneficiau de acoperire, cât de sus mergea acoperirea în interiorul CIA? Cine o autorizase? Acea persoană sau acele persoane ceruseră înlăturarea dovezilor compromițătoare din valiza lui McKee? De ce poliția germană, BKA, a informat unitatea COREA? Acest lucru a fost o simplă coincidență? Sau a fost motivat de faptul că activitățile COREA deveniseră inacceptabil de periculoase pentru alte persoane din CIA? Care erau „rațiunile de securitate națională" care au făcut ca avocatul companiei Pan Am să primească un refuz categoric la citații?

De-a lungul anilor, aceleași întrebări și le-au pus alți membri ai diferitelor agenții de informații, însă răspunsurile au fost păzite cu grijă – ca de altfel și adevărul despre un ultim mister: de ce a trimis Mossad-ul un *katsa* de la Londra în nord, la Lockerbie, la numai câteva ore de la explozia avionului Pan Am?

Până în momentul de față, serviciul a ținut secret tot ceea ce știe despre incident. Există surse care nu vor să fie numite fiindcă se tem să nu le fie primejduită viața și care afirmă că Mossad-ul păstrează informațiile respective ca pe un atu, în caz

că Washington-ul ar începe să facă presiuni ca Mossad-ul să-și înceteze activitățile informative în SUA.

A mai existat însă un incident care s-ar putea dovedi la fel de compromițător pentru comunitatea americană de informații. E vorba despre moartea lui Amiram Nir, bărbatul căruia îi plăceau romanele cu James Bond și care îl înlocuise pe David Kimche ca reprezentant al Israelului în afacerea „arme contra ostatici".

Amiram Nir era perfect pentru postul de consilier al prim-ministrului Shimon Peres în combaterea terorismului. Profitor, iscoditor, lacom, manipulator și nemilos, Nir avea farmecul unui crai, nu știa ce e moderația, poseda o capacitate deosebită de a ridiculiza, de a face eforturi de imaginație, de a încălca regulile și de a lucra într-un mediu în care realitatea și ficțiunea se amestecă. Fusese ziarist.

Cunoștințele sale în domeniul spionajului se datorau muncii de reporter la televiziunea israeliană și, mai apoi, activității desfășurate la cel mai important cotidian din țară, *Yediot Aharonot*; acesta era proprietatea familiei Mozes, în care, prin căsătorie, intrase și el. Imperiul editorial deținut de familia respectivă era tot ceea ce Robert Maxwell nu putuse realiza niciodată: întruchiparea respectabilității și a siguranței financiare. Angajații erau tratați conform vechii zicale „un salariu corect pentru o muncă grea". Prin căsătorie, Nir nu doar că a devenit soțul uneia dintre cele mai bogate femei din Israel, dar a și beneficiat de acces la eșaloanele superioare ale ierarhiei politice.

Cu toate acestea, lumea s-a mirat când, în 1984, a devenit unul dintre cei mai importanți membri ai comunității israeliene de informații, fiind numit de Peres în funcția extrem de delicată de consilier în probleme de combatere a terorismului.

Nir avea 34 de ani, iar singura sa experiență concretă în domeniul activității informative fusese un curs scurt al IDF. Chiar

și prietenii considerau în general că înfățișarea lui plăcută nu era suficientă pentru un asemenea post.

Șeful Mossad-ului, Nahum Admoni, a fost primul care a reacționat la numirea lui Nir: a schimbat structura Comitetului șefilor de servicii astfel încât Nir să nu poată participa la dezbateri. Imperturbabil, Nir a petrecut primele săptămâni de lucru citind repede tot ceea ce-i cădea în mână. Curând, a devenit interesat de operațiunea „arme contra ostatici" care nu se încheiase încă. Dându-și seama că avea șansa să facă dovada propriilor calități, Nir l-a convins pe Peres să-i dea lui rolul la care David Kimche renunțase. Având-l ca mentor pe neobositul Ari Ben-Menashe, Nir a ajuns să colaboreze și cu Oliver North.

În scurtă vreme, cei doi au format o echipă, făcând tot felul de afaceri în întreaga lume. În timpul deplasărilor, au elaborat un plan menit să pună un triumfător punct final operațiunii „arme contra ostatici". Urmau să meargă la Teheran, să-i întâlnească pe liderii iranieni și să negocieze eliberarea ostaticilor.

La 25 mai 1986, dându-se drept tehnicieni ai companiei aeriene irlandeze Aer Lingus, Nir și North au zburat de la Tel Aviv la Teheran cu un avion al El Al care avea însemnul tradițional al Aer Lingus, trifoiul. La bordul avionului erau 97 de rachete teleghidate TOW și un container cu piese de schimb pentru rachetele Hawk. Nir călătorea cu un pașaport american fals pe care i-l dăduse North.

North, neobosit propovăduitor al creștinismului, l-a convins cumva pe președintele Reagan să se semneze pe o Biblie pe care urma să i-o dea ayatollahului Rafsanjani, un musulman evlavios. Mai luase pentru gazde și un tort de ciocolată și mai multe pistoale Colt. Toate aminteau de vremurile în care afaceriștii se târguiau pentru pământ cu indienii din Manhattan.

Mossad-ul a aflat de misiune abia când avionul a intrat în spațiul aerian iranian. Reacția lui Nahum Admoni a fost descrisă drept una de „furie ucigătoare".

Din fericire, iranienii nu le-au îngăduit vizitatorilor să aterizeze și au folosit misiunea pentru a da o uriașă lovitură propagandistică Statelor Unite ale Americii. Reagan a fost furios. La Tel Aviv, Admoni l-a făcut pe Nir „cowboy". Cu toate acestea, Nir a reușit să rămână în slujba guvernului încă zece luni, până când criticile sporadice venite din partea membrilor comunității israeliene de informații, care cereau înlăturarea sa din funcție, s-au transformat într-un atac implacabil. În acele luni, au trecut pe la el cazurile lui Hindawi, Vanunu și Sowan, însă orice propunere cu privire la rezolvarea lor a fost respinsă cu răceală de Mossad.

Cum la Washington nu mai era binevenit, iar la Tel Aviv era izolat, în martie 1987, Amiram Nir și-a dat demisia din funcția de consilier al premierului. La acea dată, avea probleme în căsnicie, iar cercul său de prieteni se micșorase. Singurul care mai ținea legătura cu Nir era Ben-Menashe. La începutul lui 1988, Nir a plecat din Israel la Londra.

Aici, s-a stabilit împreună cu Adriana Stanton, o canadiancă de 25 de ani, brunetă, drăguță, care susținea că era secretară și se născuse la Toronto, iar Nir o întâlnise în timpul călătoriilor sale. Câțiva agenți ai Mossad-ului credeau că tânăra avea legături cu CIA, fiind una dintre femeile folosite în operațiunile de atragere în cursă. La Londra, Nir a fost reprezentantul european al unei companii mexicane cu sediul în Uruapan, care exporta avocado. Compania deținea o treime din piața de export de avocado a țării.

Însă nu pentru avocado a venit Ari Ben-Menashe la ușa lui Nir într-o seară ploioasă de noiembrie a anului 1988. Voia să știe exact ce avea de gând să spună, în calitate de martor-cheie în apropiatul proces al lui Oliver North, despre rolul său în scandalul din afacerea „arme contra ostatici". Nir i-a spus limpede că mărturia sa avea să fie foarte compromițătoare nu numai pentru administrația Reagan, ci și pentru Israel. Intenționa să demonstreze cât de ușor

îi fusese să evite toate restricțiile și să desfășoare operațiuni ilegale în care s-au implicat și alte țări, printre care Africa de Sud și Chile. A adăugat că avea de gând să scrie o carte care, credea el, urma să-l facă cel mai mare turnător din istoria statului Israel. Ari Ben-Menashe a stabilit să se întâlnească cu Nir după vizita acestuia la Nucal, în Mexic. Până atunci însă, oaspetele l-a avertizat pe Nir să fie „atent la femeia aceea" după ce Adriana Stanton îi lăsase singuri. Ben-Menashe nu a vrut să dezvăluie ce anume l-a făcut să-l avertizeze. A spus numai, în felul său obișnuit misterios: „O cunoșteam dinainte. Adriana Stanton nu era numele ei adevărat, deși Nir nu știa acest lucru."

La 27 noiembrie 1988, Nir și Stanton, folosind identități false, au plecat împreună la Madrid. Nir și-a luat numele de Patrick Weber, pe care îl folosise și cu ocazia călătoriei ratate la Teheran. Stanton a fost trecută pe lista pasagerilor cursei Iberia cu numele de Esther Arriya. Nu s-a aflat niciodată de ce au ales nume false pentru a-și procura biletele de avion din moment ce amândoi au călătorit cu adevăratele pașapoarte, israelian și canadian. De asemenea, nu se știe de ce au mers mai întâi la Madrid, deși existau mai multe curse directe până la Ciudad de Mexico. Încerca Nir să-și impresioneze iubita dovedindu-i cât de ușor îi puteai păcăli pe oameni? Sau rămăsese cu o frică după vizita lui Ari Ben-Menashe? La fel ca multe alte întrebări care aveau să se pună după aceea, și acestea au rămas fără răspuns.

Au ajuns la Ciudad de Mexico la 28 noiembrie. La aeroport îi aștepta un bărbat care n-a fost niciodată identificat. Toți trei au plecat spre Uruapan, unde au ajuns în cursul după-amiezei. Nir a închiriat apoi un avion Cessna T-210 de la mica firmă Aerotaxis de Uruapan.

Și de data aceasta, Nir s-a purtat într-un mod cu totul de neînțeles. A închiriat avionul pe numele Patrick Weber, plătind cu o carte de credit emisă pe același nume, și a aranjat cu un pilot să-i ducă la fabrica de la Nucal peste două zile. La hotelul la care

s-au cazat, Nir a folosit propriul nume. Bărbatul care îi însoțise de la Ciudad de Mexico a dispărut într-un mod la fel de misterios cum apăruse.

La 30 noiembrie, Nir și Stanton și-au făcut apariția pe micul aeroport din Uruapan, de data aceasta, împreună cu un alt bărbat. Pe lista pasagerilor, acesta a fost trecut cu numele de Pedro Espinoza Huntado. Nu se știe pentru cine lucra. Nu s-a aflat nici de ce atât Nir, cât și Stanton au folosit numele adevărate atunci când au trebuit să și le treacă în lista pasagerilor. Este posibil ca pilotul să fi observat discrepanța dintre numele pe care Nir îl dăduse la închirierea avionului și cel folosit acum, dar nu a spus nimic.

Avionul a decolat pe vreme bună. La bord se aflau pilotul, copilotul și cei trei pasageri. După 150 km, motorul a început să aibă probleme, iar, după câteva secunde, avionul s-a prăbușit. Nir și pilotul au murit. Stanton a fost grav rănită, iar copilotul și Huntado au suferit răni mai ușoare. Când a sosit la locul accidentului primul salvator, Pedro Cruchet, Huntado dispăruse – un alt personaj pe care nu avea să-l mai vadă nimeni. Cum a ajuns Cruchet primul la fața locului este un alt mister. Acesta a susținut că lucra pentru Nucal – însă fabrica era la o distanță considerabilă. Nu a fost în stare să explice de ce se afla atât de aproape de locul accidentului. Rugat de poliție să-și dovedească identitatea, acesta a răspuns că și-a pierdut actele la o coridă. Până la urmă s-a dovedit că era de fapt un argentinian care trăia ilegal în Mexic. Însă, până să se afle adevărul, și acesta a dispărut. La locul accidentului, Cruchet și-a revenit în fire și a identificat trupul neînsuflețit al lui Nir, după care a însoțit-o pe Stanton la spital. Era cu ea când un reporter local a trecut pe acolo să afle mai multe detalii.

Joel Bainerman, editorul ghidului serviciilor israeliene de informații, avea să afirme: „O tânără a spus că Cruchet era și el de față. Când aceasta s-a dus după el, o altă femeie a apărut la ușă și

i-a spus ziaristului că Cruchet nu era acolo şi că ea nu auzise niciodată acest nume. A doua femeie a repetat că prezenţa lui Stanton la bordul aparatului Cessna nu fusese decât o simplă coincidenţă şi că ea nu avea nicio legătură cu «israelianul». Nu a spus despre sine decât că venise în Mexic din Argentina ca turistă."

Stanton a sporit şi ea misterul. Potrivit celor afirmate de ziaristul israelian Ran Edelist în 1997, aceasta le-a spus celor care cercetau accidentul: „În timp ce era rănită şi şocată, l-a văzut la câţiva metri pe Amiram Nir, care i-a făcut cu mâna şi a liniştit-o, adresându-i-se cu o voce normală: «Totul o să fie bine. Ajutoarele trebuie să sosească!» În zilele următoare, femeia a primit în două rânduri asigurări că Nir era în viaţă."

Cadavrul lui Nir a fost transportat în Israel pentru a fi înmormântat. Peste 1 000 de persoane au asistat la funeralii şi, în memoria sa, ministrul apărării Yitzhak Rabin a vorbit despre „misiunea secretă îndeplinită de Nir spre destinaţii încă nedezvăluite şi despre secretele ascunse în inima lui".

Fusese oare Amiram Nir omorât pentru a nu dezvălui niciodată acele secrete? Oare în coşciug era cadavrul lui Nir? Sau fusese ucis înainte de accident? De cine? La Tel Aviv şi la Washington, asemenea întrebări continuă să se lovească de un zid al tăcerii.

La două zile după accident, Ari Ben-Menashe a ieşit dintr-un oficiu poştal din centrul oraşului Santiago de Chile. Era însoţit de două dintre gărzile de corp de a căror protecţie simţea că are nevoie. Deodată, „geamul prin dreptul căruia treceam s-a spart. Apoi, ceva a lovit mica valiză de metal făcută pe comandă pe care o aveam la mine. Dându-ne seama că se trage asupra noastră, eu şi cei doi bodyguarzi ne-am aruncat la pământ".

Stanton a fost următoarea care şi-a dat seama că viaţa îi era în pericol. După propriile afirmaţii, contactele lui Edelist din serviciile secrete îi spuseseră că tânăra „se izolase, îşi făcuse operaţii estetice şi îşi schimbase înfăţişarea".

Mossad-ul era tot mai convins că Nir fusese omorât de CIA. Potrivit afirmațiilor lui Ari Ben-Menashe, „serviciul secret israelian a crezut mereu că fusese vorba despre o operațiune a CIA bine executată. În urma dispariției lui Nir, Bush și Reagan nu aveau de ce să-și mai facă probleme pentru procesul lui Oliver North".

Această teorie a fost confirmată de un comandant al Marinei SUA care îl însoțise pe Nir la Teheran în misiunea de eliberare a ostaticilor din Beirut. Acesta susținea în esență că, la 29 iulie 1986, Nir se întâlnise cu George Bush, la acea dată vicepreședinte, la Hotelul King David din Ierusalim pentru a-l pune la curent cu privire la operațiunea de vânzare a armelor către Iran prin intermediul Israelului. După cum afirmă scriitorul Joel Bainerman, „Nir a înregistrat în secret întreaga discuție. Iar aceasta i-a oferit dovada care îl lega pe Bush de afacerea «arme contra ostatici». La întâlnire au participat și McKee și Gannon, care aveau să moară în avionul Pan Am de la Lockerbie".

Bainerman a descris o vizită pe care comandantul a făcut-o la sediul CIA de la Langley, unde s-a întâlnit cu Oliver North cu câteva luni înainte de procesul acestuia. Potrivit scriitorului, comandantul l-a întrebat pe North „ce s-a întâmplat cu Nir. North i-a spus că Nir a fost omorât pentru că amenințase să dea publicității înregistrarea întâlnirii de la Ierusalim".

Ziariștii care au încercat să-i pună întrebări lui North pe această temă au fost ignorați. Și consilierii lui Bush au avut de-a lungul anilor o atitudine asemănătoare: tot ceea ce fostul președinte al SUA a avut de spus cu privire la Irangate s-a spus deja.

La sfârșitul lui iulie 1991, casa văduvei lui Nir, Judy, a fost spartă. Înregistrările și documentele lui au fost singurele lucruri furate. Poliția a spus că spargerea a fost „o treabă foarte profesionistă". Judy Nir a declarat că era sigură că materialele furate conțineau „informații care puteau dăuna anumitor persoane". A refuzat să spună mai multe. Materialele nu au fost găsite niciodată. Nu s-a aflat nici până astăzi cine a dat spargerea.

În următorii patru ani, Shabtai Shavit a continuat să conducă Mossad-ul şi să facă tot ce-i stătea în putere să nu ajungă pe prima pagină a ziarelor sau în atenţia inventatorilor de mituri, continuându-şi în acelaşi timp activitatea.

Departe de privirile publicului, vechea luptă pentru putere din cadrul comunităţii israeliene de informaţii nu-şi pierduse deloc intensitatea. Politicienii care făceau încă parte din subcomisia de supraveghere a serviciilor de informaţii îşi aminteau că, după Războiul din Golf, Shavit li se dovedise superior. În Israel, memoria oamenilor e la fel de lungă ca în alte părţi, iar campania dusă împotriva lui Shavit a continuat: orizontul lui era prea îngust; canalul neoficial de comunicare cu CIA era folosit rareori; nu ştia să delege sarcinile; era prea distant faţă de personal, care se demoraliza.

Shabtai Shavit a hotărât să ignore aceste semne. Brusc, într-o plăcută dimineaţă de primăvară a anului 1996, a fost chemat în biroul prim-ministrului Benjamin Netanyahu, care l-a anunţat că îl va înlocui. Shavit nu a protestat; îl cunoştea destul de bine pe Netanyahu ca să ştie că ar fi fost în zadar. A întrebat un singur lucru: cine avea să-i succeadă?

Netanyahu a răspuns: Danny Yatom. Pentru Mossad sosise „ziua Prusacului".

Capitolul 17

Treabă de mântuială

În zorii zilei de 16 ianuarie 1998, mașina oficială a plecat din fața casei albe aflate într-un cartier exclusivist, aproape de gardul electrificat care separa Israelul de Iordania. Într-una dintre întorsăturile pe care istoria le cunoaște din plin în Israel, casa fusese construită pe locul în care iscoadele lui Ghedeon, marele războinic evreu, își pregătiseră misiunile care aveau să le permită evreilor să înfrângă forțe cu mult superioare. Acum, Danny Yatom se pregătea să finalizeze operațiunea care-i putea salva cariera.

Începând cu eșecul din iulie 1997 de pe străzile Amman-ului, când o echipă de *kidon*-i nu a reușit să-l asasineze pe liderul Hamas Khalid Meshal, ultimele șapte luni au fost, după cum Yatom le spusese prietenilor, ca și cum ar fi trăit „cu capul pe butuc, așteptând ca securea să cadă".

Cel care aștepta să-l execute era prim-ministrul Benjamin Netanyahu. Prietenia cândva strânsă dintre cei doi se stricase într-atât, încât nu trecea zi fără ca criticii directorului Mossad-ului din biroul premierului să nu-și spună același lucru: era numai o chestiune de timp până când avea să fie demis. Alții în locul lui și-ar fi dat demisia. Dar nu și Yatom. Mândru, dându-și aere de stăpân, era gata să se laude cu propriile realizări. Ordonase multe operațiuni de succes de care nimeni din afară nu auzise: „Numai eșecurile îmi sunt aruncate public în față", le spusese el cu amărăciune prietenilor.

Aceştia şi membrii familiei îi văzuseră încordarea: nopţile nedormite, crizele neaşteptate de nervi care treceau la fel de repede, umbletul agitat, tăcerile prelungite, toate semnele exterioare ale unui om profund neliniştit.

De doi ani de când se afla în funcţie, încă trebuia să facă faţă unor presiuni de care niciun alt director al Mossad-ului nu avusese parte. Ca urmare, propriii subalterni erau din ce în ce mai demoralizaţi, iar el nu mai putea conta pe loialitatea acestora. Mass-media îi dădea târcoale, simţind că era rănit, dar se abţinea, aşteptând ca singurul om în care Yatom avusese cândva încredere să ridice în sfârşit securea. Până acum, Benjamin Netanyahu păstrase, prudent şi indiferent, distanţa.

În această dimineaţă rece de februarie însă, Yatom ştia că nu mai are timp de aşteptat. Iată de ce trebuia ca operaţiunea pe care o pregătise în ultimele săptămâni să reuşească. Avea să-i dovedească premierului că şeful spionilor nu-şi pierduse îndemânarea. Însă nimic din toate acestea nu se putea citi pe chipul lui Yatom; în ciuda a tot ceea ce îndurase, nu îşi exterioriza sentimentele. Aşezat pe bancheta din spate a automobilului Peugeot, nemişcat, Yatom avea o înfăţişare de temut îmbrăcat în geacă neagră de piele, cămaşă deschisă la gât şi pantaloni gri. Aşa se îmbrăca de obicei la serviciu; hainele nu-l interesaseră niciodată.

Începutul de chelie, ochelarii cu rame metalice şi buzele subţiri se potriveau de minune cu porecla sa, Prusacul. Ştia că încă inspira ceva ce aducea a teamă. Lângă el, pe banchetă, erau ziarele de dimineaţă: de data aceasta, nu existau speculaţii despre viitorul său.

Maşina se îndrepta în viteză, printre coline, spre Tel Aviv. Soarele se reflecta în caroseria lucioasă; dimineaţa şi seara, şoferul o lustruia la perfecţie. Vehiculul avea geamuri antiglonţ, caroserie blindată şi podea rezistentă la explozii. Numai maşina oficială a prim-ministrului beneficia de o protecţie similară.

Benjamin Netanyahu îl confirmase pe Yatom în funcţia de director general al Mossad-ului la numai câteva minute după

plecarea lui Shabtai Shavit. În primele săptămâni de la numire, Yatom a petrecut cel puțin o seară pe săptămână în compania premierului. Stăteau la o bere și mâncau măsline, punând lumea la cale și aducându-și aminte de vremurile în care Yatom fusese comandantul lui Bibi într-o unitate de comando a IDF. După aceea, Netanyahu ajunsese ambasador al Israelului la ONU, iar, mai apoi, în timpul Războiului din Golf, devenise așa-zis expert în terorismul internațional, relatând chiar de la fața locului cu o mască de gaze pe față, în caz că ar fi căzut în apropiere o rachetă Scud. În ceea ce-l privește pe Yatom, acestuia îi plăcuse rolul de intrus căruia i se încredințase cel mai important post din comunitatea israeliană de informații: soldat de carieră, servise ca atașat militar al prim-ministrului Yitzhak Rabin.

Yatom și Netanyahu păruseră a fi de nedespărțit până când s-au produs două incidente care au deschis între ei o prăpastie de netrecut. Primul a fost acțiunea ratată de la Amman. Operațiunea fusese ordonată de Netanyahu. Când atacul a dat greș, iar Mossad-ul a intrat în atenția presei internaționale, prim-ministrul l-a învinuit pe Yatom de dezastru. Acesta și-a însușit criticile fără a crâcni; în particular, le-a spus prietenilor că Netanyahu avea „curajul convingerilor altora".

S-a produs apoi un al doilea incident, în multe privințe, mai grav decât primul. În octombrie 1997, s-a descoperit că un agent de frunte al Mossad-ului, Yehuda Gil, inventase, în ultimii 20 de ani, rapoarte strict secrete ale unui „agent" inexistent de la Damasc. Gil scosese sume substanțiale din fondul secret al Mossad-ului pentru a-l plăti pe individ, băgând banii în buzunarul său. Escrocheria a ieșit la iveală abia când un analist al Mossad-ului, care studia cele mai recente rapoarte ale „agentului" conform cărora Siria avea de gând să atace Israelul, a intrat la bănuieli. Gil a fost luat la întrebări de Yatom și a mărturisit totul.

Netanyahu s-a înfuriat. La o întrevedere furtunoasă cu prim-ministrul în biroul acestuia, Yatom a fost întrebat într-un mod brutal

despre felul în care conducea Mossad-ul. Netanyahu a ignorat faptul că Gil şi-a făcut de cap fără să stârnească suspiciuni în timpul mandatului a patru directori. Yatom ar fi trebuit să ştie, a strigat Netanyahu. Altă belea. Personalul din biroul premierului nu ţinea minte să mai fi asistat la o asemenea chelfăneală. Amănuntele s-au scurs în presă, lucru care l-a făcut pe Yatom să se simtă şi mai prost.

Cât de diferit stătuseră lucrurile când a luat în primire noua funcţie şi numele său a fost pomenit de mass-media internaţională. Reporterii îl consideraseră o persoană de nădejde, speculându-se că va duce mai departe moştenirea lăsată de marii şefi ai spionajului de altădată – Amit, Hofi şi Admoni – şi va reaprinde focul pe care Shavit îl stinsese în mod intenţionat.

Dovada nu s-a lăsat aşteptată. În ciuda acordului de la Oslo, în virtutea căruia OEP trebuia să primească o patrie – Fâşia Gaza şi Cisiordania – Yatom a mărit numărul agenţilor arabi care-l spionau pe Yasser Arafat. A ordonat programatorilor Mossad-ului să conceapă un nou software cu care să se poată pătrunde în computerele OEP şi să creeze „microbi" electronici care, la nevoie, să distrugă sistemele de comunicaţie ale palestinienilor. A cerut oamenilor de ştiinţă din domeniul cercetării-dezvoltării să se concentreze pe armele „inforăzboiului", capabile să introducă informaţii specifice propagandei negre în sistemele de transmise radio-tv ale duşmanului. Voia ca Mossad-ul să facă parte din noua lume în care armele viitorului aveau să fie tastaturile calculatoarelor care împiedicau duşmanul să-şi mobilizeze forţele militare.

Yatom s-a întors în locul preferat de Mossad, Africa: în mai 1997, serviciul a furnizat informaţii importante care au ajutat forţele rebelilor să-l înlăture de la putere pe preşedintele Mobutu al Zairului, care domina de multă vreme Africa Centrală. Mossad-ul strânsese de asemenea legăturile cu serviciul de securitate al lui Nelson Mandela, ajutându-l să localizeze extremişti albi, cu mulţi dintre aceştia israelienii colaborând cândva. Yatom a mărit de asemenea bugetul şi efectivul unităţii speciale a

Mossad-ului, Al, responsabilă de furtul ultimelor rezultate ale cercetării științifice din SUA.

La 51 de ani, Danny Yatom era de neoprit; neobosit și neîndurător, avea temeritatea unui bătăuș. Acest lucru a fost demonstrat de reacția sa la descoperirea, în ianuarie 1997, de către FBI, a lui Mega – agentul Mossad-ului adânc infiltrat în administrația Clinton. Yatom a spus Comitetului șefilor de servicii, care trebuia să pregătească retragerea în cazul în care operațiunea eșua, că nu trebuia decât să se asigure că puternicul lobby evreiesc din SUA contracara cererile organizațiilor arabe ca vânarea lui Mega să se desfășoare cu aceeași energie cu care erau urmăriți alți spioni. Niciunul dintre invitații evrei care au cinat la Casa Albă – vedete de la Hollywood, avocați, editori – nu a pierdut ocazia să-l avertizeze pe președinte în privința urmărilor negative ale unei căutări nechibzuite – mai ales dacă era arestat unul dintre oamenii săi. Într-un mandat deja plin de scandaluri, acesta putea sfârși prin distrugerea definitivă a lui Clinton. Șase luni mai târziu, la 4 iulie 1997, de Ziua Independenței SUA, Yatom a aflat că FBI a renunțat să-l mai caute pe Mega fără să facă agitație.

Apoi, două luni mai târziu, s-a produs dezastrul de pe străzile Amman-ului, urmat imediat de scandalul agentului inexistent. Danny Yatom începuse să se gândească la o nouă operațiune care să-i restabilească autoritatea. În acea dimineață de ianuarie a anului 1998, se ducea să pună la punct ultimele amănunte.

Planificarea operațiunii începuse cu o lună înainte, când un informator arab din sudul Libanului s-a întâlnit cu omul Mossad-ului care se ocupa de el și i-a spus că Abdullah Zein făcuse o scurtă vizită la Beirut ca să se întâlnească cu liderii Hezbollah din oraș. Zein a plecat apoi cu mașina în sud ca să-și vadă părinții, care locuiau în orășelul Ruman. Vizita fusese motiv de sărbătoare: Zein nu mai fusese acasă de un an. Le-a arătat rudelor poze cu tânăra lui soție italiană și cu apartamentul lor din Europa.

Agentul Mossad-ului a avut grijă să nu-l grăbească pe informator; arabul a povestit cu lux de amănunte cum a plecat Zein a doua zi de acasă încărcat cu delicatese arăbeşti şi daruri pentru soţie, cum membrii Hezbollah l-au însoţit la aeroportul din Beirut, de unde a luat avionul spre Elveţia.

Asta era destinaţia finală a lui Zein? a întrebat în cele din urmă agentul. Da, Berna, în Elveţia. Şi aici locuia Zein? Informatorul aşa credea, însă nu băga mâna în foc.

Era totuşi prima informaţie certă despre Zein de când acesta părăsise Libanul ca să organizeze, pentru Hezbollah, o colectă de fonduri printre musulmanii şiiţi bogaţi din Europa. Banii acestora şi cei proveniţi din Iran, trecuţi prin ambasada iraniană de la Bonn, finanţau războiul de uzură pe care Hezbollah îl ducea contra Israelului. În anul anterior, Zein fusese localizat la Paris, Madrid şi Berlin. Însă, de fiecare dată când Yatom trimitea pe cineva să confirme, nu găsea nici urmă de bărbatul subţire de 32 de ani, căruia îi plăceau costumele italieneşti şi pantofii făcuţi pe comandă.

Yatom a trimis la Berna un *katsa* de la Bruxelles, unde Mossad-ul îşi transferase de curând de la Paris centrul de control al operaţiilor din Europa. Agentul respectiv a stat două zile degeaba la Berna căutându-l pe Zein. Atunci, a hotărât să caute în alte locuri. A mers în sud, în frumoasa localitate Liebefeld. Ultima dată, agentul trecuse pe aici în urmă cu cinci ani, la plecarea din Elveţia, după ce făcuse parte dintr-o echipă care distrusese mai multe cisterne la o companie de bioinginerie de lângă Zürich; cisternele, comandate de Iran, erau destinate producerii unor bacterii. Echipa le distrusese cu ajutorul unor explozibili. Compania a anulat toate contractele cu Iranul.

La Liebefeld, *katsa* demonstrase că o bună activitate informativă depinde adesea de multă răbdare şi de mult mers pe jos. Agentul a bătut străzile, uitându-se după cineva care putea fi din Orientul Mijlociu. A căutat în cartea de telefon numele Zein. A sunat la agenţiile imobiliare ca să afle dacă o persoană cu acel

nume închiriase sau cumpărase vreo proprietate. A sunat la spitalele și clinicile din localitate ca să vadă dacă aveau vreun pacient cu numele respectiv. De fiecare dată se dăduse drept rudă. Cum, după o zi de muncă, nu obținuse nimic; agentul a hotărât să mai cerceteze o dată orașul, de această dată din mașină.

Mergea de ceva timp pe străzi când a zărit un bărbat cu tenul închis la culoare, înfofolit din cauză că seara era frig, care conducea un Volvo în direcția opusă. Deși l-a văzut numai o clipă, *katsa* a fost convins că șoferul era Zein. Până când a găsit o intersecție ca să întoarcă mașina, celălalt automobil dispăruse. În seara următoare, agentul s-a dus în același loc, însă, de data aceasta, a parcat, pregătindu-se să plece în urmărirea automobilului. Nu a trecut mult și acesta a apărut. Agentul a început să-l urmărească. După un kilometru și jumătate, șoferul automobilului Volvo a parcat în fața unui bloc, a coborât și a intrat în clădirea din Wabersackerstrasse, numărul 27. Agentul nu avea nicio îndoială: bărbatul era Abdullah Zein.

A intrat și el în bloc după Zein. După ușa de sticlă era un mic hol în care se aflau mai multe cutii de scrisori. Pe una dintre acestea era scris numele proprietarului unui apartament de la etajul al treilea: Zein. În hol se găsea o ușă care dădea la subsol. Agentul a deschis-o și a coborât. Pe perete era o cutie de derivație pentru toate telefoanele din clădire. După câteva momente, s-a întors la mașina sa închiriată.

A doua zi, a închiriat o locuință la circa 1 km de Wabersackerstrasse. Spusese agenției imobiliare că aștepta niște prieteni care veneau în vacanță la schi.

Danny Yatom făcea în continuare planuri. A trimis la Liebefeld un specialist în telecomunicații care să examineze cutia de derivație. Tehnicianul s-a întors la Tel Aviv cu un set de fotografii ale interiorului cutiei. Pozele au fost analizate în cadrul departamentului de cercetare-dezvoltare, pregătindu-se și unele ajustări

ale dispozitivelor. Una dintre ele consta în montarea unui microfon sofisticat capabil să capteze toate convorbirile lui Zein. Microfonul avea să fie legat la un aparat miniatural în stare să înregistreze câteva ore de convorbiri telefonice. Aparatul avea o memorie care se putea goli la emiterea unui semnal prestabilit de la casa conspirativă. Acolo, înregistrările urmau să fie transcrise și trimise prin fax la Tel Aviv.

În prima săptămână a lui februarie 1998, au fost puse la punct toate aspectele tehnice. Yatom a trecut la cea mai importantă parte a operațiunii: alegerea echipei care avea să acționeze. Operațiunea avea două etape. În prima, trebuiau adunate suficiente dovezi cu privire la faptul că Zein continua să joace un rol principal în activitățile Hezbollah. În cea de-a doua, trebuia ca acesta să fie omorât.

La mijlocul lui februarie 1998, totul era gata.

În acea zi de luni, 16 februarie, cu puțin înainte de ora 6.30, automobilul Peugeot a intrat în parcarea subterană a clădirii Mossad-ului din Tel Aviv, iar Yatom a luat liftul până la etajul al patrulea, unde se afla o sală de ședințe. Acolo îl așteptau doi bărbați și două femei. Se așezaseră la masă ca două cupluri, așa cum aveau să fie și în Elveția. Toți se apropiau de 30 de ani, erau bronzați și arătau nemaipomenit. Ultimele zile le petrecuseră în nordul Israelului, unde era zăpadă și își aduseseră aminte cum se schiază.

Cu o seară înainte, fuseseră puși la curent cu toate detaliile misiunii și își aleseră identitățile false. Bărbații aveau să se dea drept agenți de bursă prosperi, care veniseră într-o scurtă vacanță cu prietenele lor, dar nu puteau să se țină departe de muncă: așa avea să se explice de ce unul dintre ei venise cu laptopul. Computerul trebuia să facă legătura între înregistratorul care urma să fie instalat la subsolul blocului și casa conspirativă. Un cuplu trebuia să supravegheze non-stop aparatul odată ce acesta începea să funcționeze. Ceilalți doi erau membri ai unității *kidon*. Treaba lor era să găsească cel mai bun mod de a-l omorî pe Zein. Aveau să

intre neînarmați în Elveția; armele urmau să le fie furnizate ulterior de biroul din Bruxelles.

Pe masa din sala de ședințe erau microfonul și înregistratorul. Yatom le-a examinat și a spus că erau mult mai sofisticate decât tot ceea ce văzuse vreodată. Ultimele lui instrucțiuni au fost scurte. Le-a cerut să-i spună pseudonimele pe care și le aleseseră din lista dată. Bărbații optaseră pentru Solly Goldberg și Matti Finklestein; femeile erau Leah Cohen și Rachel Jacobson. Pentru că plecau direct de la Tel Aviv cu o cursă El Al, urmau să folosească pașapoarte israeliene. Aveau să adopte pseudonimele în Elveția, unde îi așteptau pașapoartele false.

Conform unei surse din cadrul serviciului secret israelian, cei patru „își câștigaseră galoanele". Însă adevărul era că, după eșecul din Iordania, numărul agenților disponibili pentru asemenea misiuni era limitat. Echipa de la Amman fusese formată din oamenii cei mai buni ai Mossad-ului, iar aceștia reușiseră să treacă drept canadieni; toți aveau experiență la nivel internațional. Cei patru aleși pentru misiunea elvețiană operaseră numai la Cairo – o țintă relativ sigură a Mossad-ului – și niciunul nu știa din proprie experiență cum să lucreze sub acoperire în Elveția.

Probabil că de aceea, potrivit ziarului londonez *Sunday Times*, Yatom și-a încheiat discursul reamintindu-le că elvețienii care locuiau în cantoanele de limbă germană, în care se afla și Liebefeld, aveau „tendința să sune la poliție dacă observau ceva nepotrivit".

Așa cum se obișnuiește când o echipă pleacă în misiune, Yatom le-a strâns mâinile și le-a urat succes. Grupul și-a luat biletele de avion și a petrecut următoarele 24 de ore într-o casă conspirativă a Mossad-ului din oraș.

Marți dimineață, la 20 februarie, cei patru s-au urcat la bordul cursei El Al 347, ajungând la Aeroportul Ben-Gurion cu două ore înainte de decolare, așa cum ceruse compania aeriană. S-au așezat la rând cu ceilalți pasageri, majoritatea elvețieni și israelieni,

trecând de controlul de securitate. La ora 9, cele două cupluri își ocupaseră locurile de la clasa business, beau șampanie și își făceau planuri de vacanță. Schiurile erau în cala avionului.

Pe Aeroportul Kloten din Zürich, au fost așteptați de agentul din Bruxelles cu un microbuz. Acesta își asumase rolul de ghid sub numele de Ephrahim Rubenstein.

După-amiază, erau instalați în casa conspirativă din Liebefeld. Cele două femei au pregătit cina și apoi s-au așezat cu toții la televizor. Seara, niște *sayanim*-i le-au adus două mașini închiriate de la Zürich. După ce și-au încheiat rolul, aceștia au plecat înapoi cu microbuzul. Sâmbătă, 20 februarie, pe la ora 1, echipa a părăsit casa conspirativă, fiecare cuplu cu o altă mașină. Rubenstein, aflat în prima, a pornit spre Wabersackerstrasse. După ce au ajuns, au parcat mașinile aproape vizavi de blocul în care locuia Zein. În apartamentul acestuia nu se vedea nicio lumină. Solly Goldberg, Rachel Jacobson și Ephrahim Rubenstein s-au îndreptat repede spre ușa de sticlă a clădirii. Rubenstein ducea un sul de plastic, Goldberg, laptopul, iar Jacobson, o sacoșă cu dispozitivele electronice. În acest timp, Leah Cohen și Matti Finklestein țineau de șase, jucând cu mult entuziasm rolul de îndrăgostiți.

Vizavi, o bătrână care suferea de insomnie – poliția elvețiană avea să o numească mai târziu doar Doamna X – nu avea nici de data asta somn. De la fereastra dormitorului ei, a văzut ceva ciudat. Un bărbat, Rubenstein, acoperea cu plastic ușa de sticlă în așa fel încât să nu se vadă ce se întâmplă înăuntru. În spatele ușii, a putut totuși să distingă alte două siluete. Afară, într-o mașină parcată, erau alte două persoane care nu se vedeau bine. Așa cum îi avertizase Danny Yatom, ceea ce vedea femeia era cu siguranță ceva nepotrivit, așa că aceasta a sunat la poliție.

Puțin după ora 2, un echipaj de poliție a ajuns la fața locului, unde i-a găsit pe Cohen și pe Finklestein îmbrățișându-se. Li s-a cerut să rămână în mașină. Între timp, au sosit alți polițiști, iar celor trei aflați în scara blocului li s-a cerut să explice ce căutau

acolo. Goldberg și Jacobson au spus că au confundat clădirea cu una în care locuiau niște prieteni, iar Rubenstein a susținut că dădea jos plasticul, nicidecum că-l punea.

Lucrurile au luat apoi o întorsătură comică. Goldberg și Jacobson au cerut voie să meargă la mașină să verifice adresa prietenilor. Nu i-a însoțit niciun polițist. În același moment, Rubenstein a căzut la pământ, prefăcându-se că are un atac de cord. Toți polițiștii s-au strâns să-l ajute, chemând ambulanța. Nimeni nu s-a mișcat pentru a împiedica cele două mașini care au plecat în viteză din Wabersackerstrasse, pierzându-se în noaptea rece. După puțin timp, mașinile s-au oprit, iar una dintre perechi s-a mutat în celălalt automobil. Dis-de-dimineață, cei patru au trecut granița în Franța.

Între timp, Rubenstein fusese dus la spital. Doctorii au spus că nu suferise niciun atac de cord, așa că a fost reținut de poliție.

La 4.30, ora Tel Aviv-ului, Yatom a fost trezit acasă de cel care făcea de gardă la sediul Mossad-ului, care i-a spus ce s-a întâmplat. Fără să-și mai cheme șoferul, Yatom a luat mașina și s-a dus la birou.

După nereușita de la Amman, fusese întocmit un plan pentru asemenea eșecuri. Mai întâi, Yatom l-a sunat pe cel care era de serviciu la Ministerul de Externe. Acesta i-a telefonat șefului de cabinet al premierului, care l-a informat pe Benjamin Netanyahu. Prim-ministrul a luat legătura cu ambasadorul Israelului la Uniunea Europeană de la Bruxelles, Efraim Halevy. Diplomatul, născut în Anglia, fusese, timp de aproape 30 de ani, responsabil din partea Mossad-ului cu menținerea unor relații bune cu serviciile de securitate ale țărilor care aveau legături diplomatice cu Israelul. Jucase de asemenea un rol important în reluarea relațiilor cu Iordania după operațiunea eșuată de la Amman.

— Remediați situația asta și veți fi prietenul meu pe viață, i-ar fi spus Netanyahu lui Halevy.

Ambasadorul a consultat agenda pe care o avea la el în permanență pentru a hotărî pe cine să sune întâi. I-a telefonat lui

Jacob Kellerberger, un înalt funcționar de la Ministerul elvețian de Externe. Halevy a făcut uz de toate abilitățile sale diplomatice: avusese loc un „incident regretabil" în care fusese implicat Mossad-ul. Cât de „regretabil"? a vrut să știe Kellerberger. „Extrem de regretabil", a răspuns Halevy. Din tonul discuției, se deducea că era posibil să se ajungă la o înțelegere. Sau cel puțin așa a crezut Halevy până când Kellerberger i-a dat telefon procurorului federal al Elveției, Carla Del Ponte.

Având buza inferioară ieșită în afară și ochelari cu rame de metal, care semănau cu cei purtați de Danny Yatom, Del Ponte era, în sistemul juridic al Elveției, un personaj la fel de teribil cum fusese cândva Yatom în comunitatea de informații a Israelului. Din prima ei întrebare s-a văzut în mod limpede tonul pe care avea să-l adopte în cursul discuției: de ce poliția din Liebefeld nu-i arestase pe toți agenții Mossad-ului? Kellerberger nu știa. Următoarea întrebare a lui Del Ponte a făcut să apară un spectru cu care acesta era foarte familiarizat: era posibil ca agenții Mossad-ului să fi avut „o legătură cu Teheranul? De la Războiul din Golf, Israelul afirmase în repetate rânduri că mai multe companii elvețiene furnizau Iranului tehnologie pentru producția de rachete. Putea fi operațiunea respectivă legată în vreun fel de o altă preocupare a Israelului, cunoscută ca „scandalul aurului evreiesc"? Băncile elvețiene ascunseseră, în beneficiu propriu, sume uriașe, încredințate spre păstrare, înainte de al Doilea Război Mondial, de evreii germani care au devenit ulterior victime ale naziștilor.

În weekendul 21–22 februarie, întrebările ei au continuat, în timp ce Halevy s-a străduit din răsputeri să țină ascuns incidentul.

Nu luase în considerare forțele care-l atacau pe Danny Yatom în Israel. Când au început să circule în interiorul Mossad-ului informații despre incident, moralul membrilor organizației a scăzut și mai mult. De data aceasta, Yatom nu-l mai putea învinui pe Netanyahu pentru cele întâmplate la Liebefeld. Acesta nu știuse nimic despre operațiune. Din cabinetul premierului a început să

răsufle în presa israeliană zvonul că Yatom era condamnat. Timp de încă trei zile, Efraim Halevy a continuat să stăruie și să discute cu Kellerberger pentru ca incidentul să fie ținut ascuns. Însă Carla Del Ponte nici nu voia să audă. Miercuri, 25 februarie, aceasta a organizat o conferință de presă pentru a denunța Mossad-ul: „Ceea ce s-a întâmplat este stânjenitor și inacceptabil între țări prietene."

În câteva ore, Danny Yatom și-a dat demisia. Cariera sa lua sfârșit, iar reputația Mossad-ului era și mai șifonată. În ultimele sale momente ca director, și-a surprins subalternii adunați la cantina Mossad-ului. Imaginea prusacă, rece fusese înlocuită cu un ton emotiv: îi părea rău că pleca într-un asemenea moment, dar încercase să le fie un conducător cât mai bun. Nu trebuiau să uite niciodată că Mossad-ul este deasupra tuturor. A încheiat urându-i mult noroc persoanei care urma să-i ia locul; avea nevoie de așa ceva. Fusese cât pe ce ca Yatom să spună ce gândea despre un prim-ministru care credea că Mossad-ul putea fi controlat din biroul său. Yatom a ieșit din cantina în care se lăsase liniștea. Abia când a ajuns pe coridor au izbucnit aplauzele, care au încetat la fel de brusc cum au început.

O săptămână mai târziu, Efraim Halevy a acceptat să preia conducerea serviciului după ce Benjamin Netanyahu a recunoscut în mod public, în premieră pentru un prim-ministru israelian, că „nu pot nega faptul că imaginea Mossad-ului a fost afectată de anumite misiuni ratate".

Ca un politician desăvârșit ce este, Netanyahu nu a spus nimic despre rolul jucat de el în dezastru.

Halevy a devenit al nouălea director general al Mossad-ului joi, 5 martie 1998. Acesta a rupt cu tradiția și nu a convocat cadrele pentru a le spune cum credea el că trebuia condus serviciul în următorii doi ani. Când l-a numit pe Halevy, Netanyahu anunțase și că, la 3 martie 2000, noul director adjunct, Amiram Levine, avea să preia conducerea serviciului. Vestea a fost primită

cu surprindere. Niciunui alt director general nu i se mai dăduse până atunci un mandat cu durată predeterminată; niciun alt adjunct nu mai fusese asigurat că va ajunge în vârf.

În 1999, Yatom își găsise un loc în prospera industrie de armament a Israelului. A devenit reprezentantul comercial al unuia dintre cei mai mari producători de armament din țară; compania respectivă furnizează diverse arme pentru piața internă, dar, în același timp, are și o piață de export înfloritoare, reprezentată de țări din Lumea a Treia. Yatom face vizite regulate în țări din Africa și America de Sud. Din când în când, își face apariția la Washington.

Ca și Meir Amit, Levine nu avea experiență în domeniu, însă comandase cu brio armata israeliană în nordul țării și în sudul Libanului.

Prima sarcină a lui Halevy a fost să reducă tensiunea extraordinară și să facă să dispară din interiorul Mossad-ului resentimentele care dăunaseră foarte mult imaginii serviciului atât în Israel, cât și peste hotare. În obișnuitele mesaje de felicitare transmise de CIA și MI6, noului director i se spusese că aceste servicii preferau să aștepte și să vadă ce avea să facă în criza prin care trecea Mossad-ul înainte de a începe o colaborare fără niciun fel de restricție. Unul dintre factori îl constituia felul în care Halevy avea să se descurce cu adepții liniei dure din guvernul israelian, mai ales cu prim-ministrul.

Putea rafinatul Halevy, care nu mai avea decât un an până la pensionare și care era de departe cel mai vârstnic director, să-l țină pe Netanyahu la distanță? În ciuda incontestabilelor sale calități diplomatice – jucase un rol foarte important în negocierile care duseseră la încheierea tratatului de pace cu Iordania în 1994 – stătuse departe de lumea serviciilor de informații vreme de mulți ani. De când colabora cu Mossad-ul, serviciul dăduse din ce în ce mai multe semne că scăpa de sub control, căci cadrele superioare încercaseră să-și revendice dreptul la promovare.

Majoritatea celor de vârstă mijlocie și-au păstrat posturile. Putea Halevy să fie ferm față de ei? Avea el măiestria necesară ridicării moralului? Participarea la cocktailurile de la Bruxelles nu asiguraseră nici pe departe pregătirea de care avea nevoie pentru a-i convinge pe agenți să nu demisioneze. Din păcate, Halevy nu avea experiență de teren. Cât timp fusese în slujba Mossad-ului, făcuse numai muncă de birou. Și ce putea realiza în doi ani? Nu cumva se afla acolo pentru a aproba de fapt ordinele lui Netanyahu ori, mai degrabă, pe cele ale soției acestuia, Sara? În comunitatea de informații din Israel au existat mereu speculații cu privire la rolul jucat de aceasta în înlăturarea lui Yatom, pe care nu-l avusese niciodată la inimă.

Halevy a găsit un mod de a o atrage. I-a arătat Sarei un microcip creat de cercetătorii Mossad-ului. Putea fi implantat sub piele și-i dădea posibilitatea de a fi salvată în caz că ar fi căzut vreodată în mâinile teroriștilor. Folosind energia naturală a corpului, microcipul emitea un semnal care era captat de unul dintre sateliții artificiali ai Israelului. Acest lucru permitea localizarea rapidă a persoanei respective în locul în care era ascunsă. Nimeni nu știe dacă Sara și-a implant microcipul.

Curând însă au apărut chestiuni mult mai presante decât cucerirea soției premierului. Prima operațiune majoră pe care Halevy a aprobat-o cu entuziasm, o încercare de a crea baza unei rețele de spionaj în Cipru, s-a încheiat într-un mod dezastruos. Doi agenți ai Mossad-ului, care se dădeau drept profesori în concediu, au fost demascați rapid de micul, dar eficientul serviciu de securitate al Ciprului. După o descindere în apartamentul închiriat de agenți, s-a descoperit că era plin cu aparatură de înaltă tehnologie, cu care se puteau afla planurile cipriote de consolidare a apărării împotriva Turciei vecine.

Halevy și-a trimis adjunctul în Cipru pentru a negocia eliberarea celor doi bărbați. Mai bine s-ar fi dus el însuși. Președintele Israelului, Ezer Weizman, era un prieten apropiat al președintelui

cipriot, Biafcos Clerides (în tinerețe, cei doi serviseră împreună în Royal Air Force). Weizman și-a trimis șeful de cabinet să „se umilească în Cipru", apoi i-a tras lui Halevy o săpuneală zdravănă, lucru pe care până și Netanyahu ar fi ezitat să-l facă față de Yatom.

A urmat o și mai mare umilință publică. Planul aprobat de asasinare a lui Saddam Hussein în timpul unei vizite a acestuia la amanta sa a fost anulat după ce un jurnalist israelian a aflat detalii despre acesta. Netanyahu a descoperit ce s-a întâmplat când reporterul a sunat la biroul său pentru comentarii. Încă o dată, nefericitul Halevy a primit o mustrare aspră.

Săptămâni întregi, temperamentalul premier a evitat orice contact cu șeful Mossad-ului, până la sfârșitul lui noiembrie 1998. Atunci, premierul turc, Bulent Ecevit, l-a sunat pe Netanyahu și l-a întrebat dacă Mossad-ul putea ajuta la prinderea liderului kurzilor, Abdullah Öcalan, considerat terorist de alte țări. Turcia îl făcea răspunzător de moartea a 30 000 de oameni pe teritoriul său. Timp de peste 20 de ani, Partidul Muncitorilor din Kurdistan (PKK) ducea un război de gherilă cu scopul de a dobândi autonomie pentru cei 12 000 000 de kurzi din Turcia, care nu aveau niciun drept specific minorităților, precum cel la educație sau informare în limba lor.

Öcalan scăpase mereu cu ușurință de serviciul de securitate al Turciei. Era un lider care inspira poporului său o fervoare mesianică. Orice bărbat, femeie sau copil era gata să moară pentru el. În ochii multora, era deja un personaj legendar; faptele sale de eroism erau povestite întruna când se întâlneau doi sau mai mulți kurzi. În discursurile sale se simțea o pasiune pură, iar în provocarea Turciei, o sfidare tulburătoare.

În acel noiembrie – după ce a trecut pe la Moscova – Öcalan a apărut la Roma. Guvernul italian a refuzat să-l extrădeze în Turcia – dar a refuzat și cererea lui de azil politic. Mai înainte, Öcalan a fost arestat în baza unui mandat emis de germani pentru folosirea unui pașaport fals. A fost eliberat când autoritățile de la Bonn și-au retras cererea de extrădare de teamă să nu atâțe

numeroasa comunitate kurdă din țară. Acela a fost momentul în care premierul turc, Bulent Ecevit, l-a sunat pe Netanyahu.

Pentru Israel, colaborarea strânsă cu Turcia este un factor important al supraviețuirii sale strategice și diplomatice în regiune. Netanyahu a acceptat și i-a ordonat lui Halevy să-l găsească pe Öcalan. Urma să fie o operațiune „neagră" – implicarea Mossad-ului nu avea să fie adusă niciodată la cunoștința publicului. Dacă reușea, toate meritele reveneau spionajului turc.

Planul a primit numele de cod „Vigilent". Reflecta preocuparea lui Halevy de a face cât mai puține lucruri cu putință care să perturbe propria operațiune în curs de desfășurare în Irak. Acolo, agenții Mossad-ului colaborau cu rebelii kurzi pentru a destabiliza regimul lui Saddam.

Șase agenți ai Mossad-ului au fost trimiși la Roma, inclusiv o *bat leveyha*, o femeie, și doi tehnicieni din unitatea de telecomunicații a Mossad-ului, *yaholomin*.

Lucrând într-o casă conspirativă a Mossad-ului din apropiere de Panteon, echipa a început filajul la apartamentul lui Öcalan din apropiere de Vatican. Agentei i s-a spus că trebuie să încerce să intre în contact cu el. Aceasta a urmat pașii cunoscuți, pe care îi urmase și o altă agentă a Mossad-ului pentru a-l face pe Mordechai Vanunu să-și întâlnească destinul în același oraș cu peste un deceniu în urmă. Dar planul de a proceda la fel cu Öcalan a eșuat când liderul kurd a părăsit brusc Italia.

Echipa Mossad-ului a început să caute în toată Mediterana după el: Spania, Portugalia, Tunisia, Maroc, Siria. Öcalan fusese prin toate acele țări, fugind când i se refuza cererea de azil. La 2 februarie 1999, liderul kurd a fost descoperit încercând să intre în Olanda. Guvernul olandez nu l-a lăsat. Un responsabil cu securitatea de la Aeroportul Schiphol din Amsterdam l-a informat pe șeful biroului local al Mossad-ului că Öcalan a luat o cursă KLM spre Nairobi. Urmăritorii săi au plecat spre capitala kenyană, unde au ajuns joi, 5 februarie, dimineața.

Kenya şi Israelul au ajuns de-a lungul anilor la o „înţelegere" în materie de servicii de spionaj. Ca parte a „safari"-ului din Africa Centrală, Mossad-ul i-a pus la curent pe kenyeni cu privire la activităţile altor reţele de spionaj. În schimb, Kenya a continuat să acorde Mossad-ului un „statut special", permiţându-i să aibă o casă conspirativă în oraş şi oferindu-i acces la micul, dar eficientul serviciu de securitate kenyan.

Echipa Mossad-ului l-a localizat repede pe Öcalan în incinta ambasadei Greciei de la Nairobi. Din când în când, veneau şi plecau din complex kurzi, care se presupunea că erau gărzile sale de corp. În fiecare noapte, şeful echipei Mossad-ului raporta la Tel Aviv. Ordinul era acelaşi: urmăriţi, nu faceţi nimic. Apoi, ordinul s-a schimbat dramatic. Abdullah Öcalan trebuia scos din ambasadă şi dus în Turcia „cu orice preţ".

Ordinul a fost dat de Halevy.

Norocul a fost de partea israelienilor. Unul dintre kurzi a ieşit din ambasadă şi s-a dus cu maşina la un bar din apropierea Hotelului Norfolk. Folosind o tactică clasică a Mossad-ului, un membru al echipei „l-a abordat" pe kurd. Brunet, vorbind în mod fluent dialectul kurd, agentul s-a dat drept un kurd care lucra în Nairobi. A aflat că Öcalan devenea nerăbdător. La ultima lui solicitare de azil politic, adresată Africii de Sud, nu primise niciun răspuns. Nici alte ţări africane nu fuseseră dispuse să-i acorde liderului kurd viză de intrare.

Echipa de filaj electronic a Mossad-ului îşi folosea aparatura pentru a monitoriza toate telecomunicaţiile înspre şi dinspre complex. Era clar că şi Grecia avea să-i respingă lui Öcalan cererea de azil.

Agentul Mossad-ului care s-a întâlnit cu bărbatul kurd în bar a trecut la acţiune.

L-a sunat pe acesta la ambasadă şi i-a cerut „să se vadă de urgenţă". S-au întâlnit din nou la bar. Agentul i-a spus kurdului că Öcalan era în pericol dacă rămânea în complex. Singura lui

speranță era să se întoarcă și să se alăture compatrioților săi kurzi nu în Turcia, ci în nordul Irakului. În munții de acolo, Öcalan avea să fie în siguranță și să se poată regrupa pentru o altă ocazie. De fapt, Öcalan chiar se gândea la acest plan, fiind auzit vorbind despre el de echipa de filaj electronic a Mossad-ului. Agentul l-a făcut pe kurd să se întoarcă la ambasadă și să încerce să-l convingă pe Öcalan să iasă și să discute despre propunerea lui.

Capcana, simplă – și fatală – fusese pregătită. Acum mai trebuia doar așteptat până când Öcalan avea să muște momeala.

În urma interceptării comunicațiilor radio dintre Ministerul grec de Externe și ambasadă, echipa Mossad-ului știa că era doar o chestiune de zile până când gazdele sale tot mai reticente aveau să-i arate lui Öcalan ușa. Într-un mesaj „destinat exclusiv ambasadorului", premierul grec Costas Simitis a spus că prezența lui Öcalan în incinta ambasadei va declanșa „o confruntare politică și, posibil, militară" în Grecia.

A doua zi dimineață, un avion Falcon-900 a aterizat pe Aeroportul Wilson din Nairobi. Pilotul a spus că a sosit să preia un grup de oameni de afaceri care mergeau la o conferință la Atena.

Ce s-a întâmplat după aceea reprezintă și azi subiectul unei intense dezbateri. Avocatul german al lui Öcalan a susținut ulterior că, „din cauza unei interpretări greșite a situației de către autoritățile kenyene", Öcalan a fost „efectiv târât afară din ambasadă". Guvernul kenyan și ambasada Greciei de la Nairobi au negat însă cu vehemență acest lucru. Grecii au subliniat că liderul kurd a părăsit incinta în ciuda sfaturilor date de gazde.

Un lucru este cert.

Avionul a decolat de la Nairobi cu Öcalan la bord. Când aparatul a ieșit din spațiul aerian kenyan, au început întrebările:

Oare echipa Mossad-ului a apelat la practica obișnuită și i-a injectat lui Öcalan o substanță paralizantă după ce acesta a părăsit incinta? L-a săltat de pe stradă – așa cum o altă echipă îl săltase pe Adolf Eichmann cu mulți ani în urmă la Buenos Aires? S-a făcut Kenya că nu vede o acțiune care încălca toate legile internaționale?

La câteva ore după ce Öcalan a fost aruncat într-o închisoare turcă, premierul Bulent Ecevit a apărut triumfător la televiziune, vorbind despre „o izbândă a serviciilor de informații... o strălucită operațiune de filaj desfășurată la Nairobi pe parcursul a 12 zile". Nu a făcut nicio referire la Mossad. A respectat regulile.

Pentru Efraim Halevy, succesul operațiunii a venit în compensație la pierderea unei rețele de spionaj din Irak care depindea foarte mult de sprijinul kurzilor. Nu era primul șef al Mossad-ului care se întreba dacă disponibilitatea lui Netanyahu de a pune Mossad-ul în rolul de „mercenar" nu va avea repercusiuni pe termen lung în vastul domeniu al culegerii informațiilor.

Succesul operațiunii a fost, fără îndoială, estompat de un alt fiasco moștenit de Halevy.

La 5 octombrie 1992, un avion de marfă al companiei El Al a intrat într-un bloc de apartamente de lângă Aeroportul Schiphol din Amsterdam, ucigând 43 de persoane și rănind câteva zeci. De atunci, se îmbolnăviseră sute de oameni care locuiau în zonă. În ciuda încercărilor asidue de a ascunde faptul că avionul transporta substanțe chimice periculoase – inclusiv componente ale gazului sarin, un agent neurotoxic cu efecte fatale – informația s-a aflat, atrăgând o nedorită atenție asupra unui centru secret de cercetări din suburbiile Tel Aviv-ului, unde oamenii de știință produseseră, printre multe altele, diverse arme chimice și biologice pentru unitatea *kidon* a Mossad-ului.

La 20 km sud-est de centrul Tel Aviv-ului se află Institutul de Cercetări în Biologie. Unitatea respectivă este în avangarda sistemului multistratificat de apărare al Israelului. În laboratoarele și atelierele ei se fabrică o gamă largă de arme chimice și biologice. Chimiștii acestui institut – dintre care unii au lucrat cândva pentru KGB sau Stasi, serviciul secret al Republicii Democrate Germane – au creat otrava folosită în tentativa de asasinare a lui Khalid Meshal, liderul grupării fundamentaliste islamice Hamas.

Programele curente de cercetare ale institutului includ dezvoltarea unei game de agenți patogeni care vor avea, potrivit unui raport secret întocmit de CIA pentru secretarul american al apărării, William Cohen, „specific etnic". În raportul CIA se afirmă că savanții israelieni „încearcă să exploateze progresele realizate în medicină identificând anumite gene pe care le au unii arabi pentru a crea o bacterie sau un virus modificat genetic".

În încheierea raportului se spunea că, „încă din stadiile inițiale, intenția este să se exploateze modul în care virusurile și anumite bacterii pot modifica ADN-ul în interiorul celulelor vii ale gazdei". Cercetările institutului israelian seamănă cu eforturile savanților sud-africani din perioada apartheidului de a crea o „armă de pigmentare care să afecteze doar populația de culoare".

Cercetările au fost abandonate când a venit la putere Nelson Mandela, iar cel puțin doi dintre savanții care au lucrat la programul sud-african s-au mutat mai târziu în Israel.

Ideea că statul evreu realiza asemenea cercetări a provocat neliniște din cauza paralelismului sinistru cu experimentele genetice făcute de naziști. Dedi Zucker, un membru al Parlamentului israelian, Knesset-ul, a declarat: „Nu ne putem permite să creăm astfel de arme."

În acea noapte de octombrie a anului 1992, avionul El Al, cu o capacitate de 114 t, transporta materii prime pentru producția unor astfel de arme, precum și rachete Sidewinder și aparatură electronică. Cele mai periculoase erau 12 butoaie de DMMP, o componentă a gazului sarin. Substanțele chimice fuseseră cumpărate de la Solkatronic, o fabrică de produse chimice din New Jersey. Compania a susținut în repetate rânduri că Israelului i-a spus că substanțele trebuiau „să fie folosite la testarea măștilor de gaze". Nu a fost efectuat niciun astfel de test la Institutul de Cercetări în Biologie.

Înființat în 1952 într-un mic buncăr din beton, institutul se întinde astăzi pe o suprafață de peste 40 ha. Pomii fructiferi au dispărut de mult, fiind înlocuiți de un zid înalt din beton pe care

sunt montați senzori. Paznici înarmați patrulează în zonă. Institutul a dispărut de mult din atenția publicului. Adresa sa exactă din suburbiile orașului Nes Ziona a fost scoasă din cartea de telefon. Poziția sa nu apare pe nicio hartă a zonei respective. Niciun avion nu are voie să survoleze zona.

Doar Dimona, din Deșertul Negev, este învăluită într-un mister mai mare. Într-un anuar secret al Forțelor de Apărare, institutul este trecut doar ca „prestator de servicii pentru Ministerul Apărării". Ca și la Dimona, multe dintre laboratoarele institutului sunt ascunse în subteran. Acolo sunt găzduiți biochimiștii și geneticienii cu sticluțele lor care conțin substanțe periculoase: toxine ce pot otrăvi alimentele, provocând paralizie și moarte, mult mai virulenta encefalomielită cabalină venezueleană și antrax.

În alte laboratoare, la care se ajunge prin niște camere etanșe, oamenii de știință lucrează cu diverși agenți neurotoxici asfixianți, sangvini și cutanați. Aceștia includ tabunul, care este practic inodor și invizibil când este dispersat sub formă de aerosoli sau vapori. Somanul, ultimul gaz neurotoxic descoperit de naziști, este și el invizibil sub formă de vapori, dar are un ușor miros de fructe. Gama de agenți cutanați include clorul, fosgenul și difosgenul, care miroase a iarbă proaspăt cosită. Dintre agenții sangvini fac parte cei pe bază de cianură. Agenții cutanați sunt realizați pe baza celor folosiți pentru prima oară în Primul Război Mondial.

Neremarcându-se prin nimic pe dinafară, având câteva ferestre în zidurile cenușii din beton, institutul este prevăzut pe dinăuntru cu mijloace de securitate de ultimă oră. Accesul în fiecare zonă se face pe baza unei parole și a identificării vizuale. Paznici patrulează pe coridoare. Ușile glisante rezistente la bombe pot fi deschise doar cu ajutorul unor cartele magnetice ale căror coduri se schimbă zilnic.

Toți angajații sunt supuși examenului medical în fiecare lună. Tuturor li se fac analize amănunțite. Familiile lor sunt supuse unor controale similare.

În institut există un departament special care creează toxinele mortale folosite de Mossad în misiunile de eliminare a dușmanilor Israelului aprobate de stat. De-a lungul anilor, cel puțin șase lucrători au murit, dar cauza morții lor este ascunsă de stricta cenzură a armatei israeliene.

Prima deschizătură în acea cortină de siguranță a fost făcută de un fost ofițer al Mossad-ului, Victor Ostrovsky. El susține că „toți știam că un prizonier adus la institut nu pleca niciodată viu. Cei infiltrați în OEP erau folosiți drept cobai. Erau folosiți pentru a afla dacă armele create de savanți funcționau în mod corespunzător sau trebuiau îmbunătățite".

Până acum, Israelul nu a negat aceste alegații.

Declanșarea ofensivei de primăvară a NATO împotriva Serbiei în 1999 i-a oferit lui Halevy șansa de a furniza informații celor 19 țări care formau Alianța. Mossad-ul stabilise de mult timp contacte în regiune, din cauza preocupării că Balcanii puteau deveni o enclavă musulmană, o ușă din dos care putea fi folosită pentru a lansa atacuri teroriste împotriva Israelului. Halevy a văzut în aceasta o ocazie ideală de a vizita cartierul general al NATO de la Bruxelles și de a-și cunoaște omologii. S-a dus la Washington pentru a vedea sediul CIA. Întors acasă, a lucrat mult, adesea fără pauză la sfârșit de săptămână. Din acest punct de vedere, amintea de Meir Amit.

În primăvara anului 1999, bătrâna oaie neagră a Mossad-ului, Victor Ostrovsky, a apărut din nou pentru a irita serviciul. Potrivit informațiilor venite de la echipa care îi apăra pe cei doi libieni acuzați în cele din urmă de atentatul de la Lockerbie, Ostrovsky putea aduce dovezi în favoarea apărării. Având în vedere că fostul *katsa* plecase din Mossad cu mult înainte de incident, era greu de presupus ce informații putea să dea. Cu toate acestea, potrivit unei surse din conducerea Mossad-ului, vederea lui Ostrovsky în boxa martorilor la Tribunalul de la Haga l-a înfuriat foarte mult

pe Halevy. El credea că între Ostrovsky şi foştii lui superiori se ajunsese la o „înţelegere" conform căreia acesta nu va mai face nimic care să compromită agenţia cu condiţia să i se dea voie să ducă o viaţă neîngrădită. Un timp, Halevy s-a gândit la posibilitatea de a iniţia o acţiune legală pentru a-l opri pe Ostrovsky, dar a fost sfătuit să nu facă asta.

Realizarea obiectivelor propuse înainte să părăsească serviciul avea să pună mai departe la încercare rezistenţa psihică şi fizică a lui Halevy. Aman şi Shin Bet profitaseră de problemele Mossad-ului pentru a-şi consolida întâietatea. Totuşi nimeni nu a pretins că Mossad-ul trebuia să renunţe la rolul de ochi secret al Israelului îndreptat spre lume. Fără abilităţile sale, Israelul putea fi înfrânt de duşmanii săi în secolul următor. Iran, Irak şi Siria dezvoltau tehnologii care necesitau o atentă supraveghere.

La început, stilul de lucru al Mossad-ului era acela de a face ceea ce trebuia făcut, însă în secret. Într-una dintre întâlnirile avute între patru ochi cu un colaborator, Halevy i-a spus că voia să vadă din nou comunitatea israeliană de informaţii ca o familie unită, în care „Mossad-ul să fie unchiul despre care nu vorbeşte nimeni niciodată".

Doar timpul poate spune dacă acesta este un vis imposibil sau dacă, aşa cum se tem mulţi observatori, cu cât Mossad-ul se îndepărtează mai mult de ultima umilinţă publică, cu atât se apropie mai mult de următoarea.

Aceasta a fost cu un pas mai aproape când, în iunie 1999, Mossad-ul a aflat că i s-ar putea cere să-şi mute cartierul general european din Olanda după ce i s-a adus foarte compromiţătoarea acuzaţie că a cumpărat în secret plutoniu şi alte materiale nucleare de la mafia rusă. Alegaţia fusese făcută de Intel, o mică, dar formidabilă secţie a serviciului secret olandez.

Cei de la Intel au făcut cercetări într-un buncăr – construit, culmea, pentru a adăposti familia regală olandeză în cazul unui atac nuclear sovietic asupra oraşului Amsterdam. Buncărul se

află în apropierea Gării Centrale. Specialiștii Intel au stabilit că aceasta era destinația unora dintre materialele nucleare furate din laboratoare ale armatei ruse precum Celiabinsk-70 din Munții Ural și Arzamas-16 de la Nijnii Novgorod, fost Gorki.

Cadre superioare ale Mossad-ului le-au spus celor de la Intel că, tocmai fiindcă periculoasele materiale erau furate, agenții lor le-au cumpărat de la mafia rusă. Numai așa puteau împiedica vânzarea acestora grupărilor islamice și altor grupări teroriste.

Deși au acceptat că afirmația Mossad-ului era plauzibilă, anchetatorii de la Intel erau convinși că unele materiale nucleare fuseseră expediate în secret de pe Aeroportul Schiphol din Amsterdam în Israel pentru a stimula producția de arme nucleare de la Dimona. Se estima că acolo erau deja depozitate, în 1999, 200 de arme nucleare.

Faptul că Mossad-ul ar fi făcut trafic împreună cu mafia rusă a contribuit la renașterea unui coșmar nuclear care nu dispăruse de fapt niciodată. Deși înfricoșătoarea doctrină a Războiului Rece, „distrugere reciprocă asigurată", nu mai exista, locul ei a fost luat de un scenariu și mai periculos, potrivit căruia cunoștințele și materialele nucleare sunt de vânzare. Este vorba despre capitalism în stilul Vestului Sălbatic. Sindicatele de crimă organizată și funcționari guvernamentali corupți lucrează mână în mână cu scopul de a crea noi piețe pentru materialele nucleare – un bazar în care se oferă unele dintre cele mai periculoase arme din lume.

Cea mai mare parte a muncii de depistare a originii materialului nuclear furat se desfășoară la Institutul European Trans-Uranium din Karlsruhe (Germania). Acolo, savanții folosesc echipament de ultimă generație pentru a afla dacă materialele furate provin de la o sursă militară sau civilă. Ei recunosc însă că „e ca și cum ai încerca să prinzi un hoț căruia nu i s-au luat niciodată amprentele".

Pentru a evita întrebările incomode care s-ar fi pus dacă ar fi fost găsite amprentele Mossad-ului, Halevy a făcut o vizită secretă în

Olanda la începutul lui iunie pentru a le explica celor de la Intel rolul Mossad-ului. Serviciul olandez nu a fost convins.

Halevy s-a întors în Israel pentru a-i spune noului premier, Ehud Barak, că Mossad-ul trebuia să fie pregătit să-şi mute cartierul general european din complexul El Al de la Aeroportul Schiphol.

Mossad-ul stătuse acolo în ultimii şase ani. De la birourile de la etajul al doilea al complexului – cunoscute la Schiphol drept „micul Israel" – 18 ofiţeri ai Mossad-ului au condus operaţiunile europene. Potrivit unei surse din serviciul israelian, poziţia lui Halevy era clară: mai bine se muta decât să fie dat afară din Olanda, soartă pe care a suferit-o în Marea Britanie în timpul guvernării Thatcher.

Decizia Mossad-ului de a-şi coordona operaţiunile dintr-o ţară, Marea Britanie, fără a o înştiinţa dusese la înrăutăţirea relaţiilor cu Londra. În mod ironic, dacă Mossad-ul pleca de la Schiphol, era posibil să se întoarcă în Marea Britanie. Cu aprobarea prim-ministrului Tony Blair – i-ar fi spus Halevy lui Barak – Mossad-ul avea să fie bine primit. Blair credea că o prezenţă puternică a Mossad-ului era benefică pentru eforturile MI5 de a nu pierde din ochi numeroasele grupări din Orientul Mijlociu instalate la Londra.

Un factor decisiv în mutarea în Marea Britanie avea să-l reprezinte disponibilitatea El Al, compania naţională de transport aerian a Israelului, de a-şi muta şi ea sediul de la Schiphol la Heathrow. Ţinând cont de volumul mare al mărfurilor transportate de El Al, traficul de la Heathrow avea să crească semnificativ.

Cei de la Intel au stabilit că legătura dintre Mossad şi compania aeriană era parte integrantă a traficului de materiale nucleare.

Agenţia olandeză susţinea că Mossad-ul nu ar fi început niciodată periculoasa afacere a achiziţionării materialelor nucleare dacă acestea nu puteau fi transportate în siguranţă şi în secret în Israel.

Fostul secretar adjunct al apărării din SUA, Graham Allison, acum director al Centrului pentru Ştiinţe şi Afaceri Internaţionale

de la Harvard, a observat că „un grup criminal sau terorist ar putea chiar să expedieze în SUA o armă în fragmente suficient de mici și de ușoare ca să fie trimise cu poșta".

Din aceste cuvinte se înțelege că o organizație extrem de eficientă ca Mossad-ul, susținută de vastele resurse pe care Israelul le pune la dispoziția sa, nu ar avea mari probleme să trafichezе materiale nucleare prin Aeroportul Schiphol.

Intel a început să aibă suspiciuni în privința acestei contrabande când s-a zvonit că avionul El Al care s-a prăbușit la scurt timp după ce a decolat de pe Schiphol în octombrie 1992 transporta substanțe chimice.

De atunci, agenția a adunat ceea ce o sursă din Intel descrie drept „un minimum de probe indirecte solide" cu privire la faptul că Mossad-ul a expediat cu regularitate și materiale nucleare prin Schiphol.

O femeie care jucase rolul de „cărăuș" – curier – și care, în schimbul cooperării, a primit asigurări că nu va fi acuzată le-a spus celor de la Intel că a transportat în mod clandestin materiale nucleare din Ucraina în Germania și, de acolo, în Olanda.

Femeia a susținut că era așteptată la Gara Centrală din Amsterdam. Când i s-au arătat fotografii, ea a ales o persoană; era unul dintre ofițerii Mossad-ului de la Schiphol.

„Pe vremuri", cum spunea Meir Amit, un agent operativ al Mossad-ului nu și-ar fi permis niciodată să fie identificat atât de ușor. Mulți alții din comunitatea de informații a Israelului credeau că asemenea greșeli elementare nu erau de bun augur pentru viitorul Mossad-ului în noul mileniu.

A existat o schimbare de atitudine în Israel care a făcut ca eșecurile operative ale Mossad-ului să provoace furie și deziluzie. „Pe vremuri", puțini israelieni erau cu adevărat deranjați de faptul că succesele Mossad-ului depindeau adesea de activitatea subversivă, minciună și asasinate. Tot ce conta era faptul că Israelul supraviețuia.

Dar, odată cu pacea care se apropie de granițele Israelului cu vecinii săi arabi, se pun tot mai multe întrebări despre metodele folosite în continuare de Mossad în rolul său de apărător al țării.

În interiorul serviciului secret există sentimentul adânc înrădăcinat că o mare instituție nu poate supraviețui, cum spune Rafi Eitan, „decât dacă nu cedează în fața unei noi opinii". În același timp, există sentimentul, exprimat de Ari Ben-Menashe, că, dacă Mossad-ul continuă să fie închistat în obiectivele din trecut, „va fi în pericol de a se sufoca, asemenea unui cavaler medieval în armură care și-a pierdut calul pe câmpul de bătălie".

În spatele acestor cuvinte evocatoare se ascunde un adevăr implacabil. După 50 de ani, Mossad-ul nu mai este considerat un serviciu cu agenți cutezători, ale căror fapte strălucesc cu putere în conștiința Israelului. Născut în acei ani memorabili în care Israelul și-a făurit o lume nouă, Mossad-ul a fost unul dintre garanții perpetuării ei. Acea garanție nu mai este necesară.

Ari Ben-Menashe a spus-o mai bine ca oricine: „Israelul și lumea ar trebui să se gândească la Mossad ca la un medicament luat preventiv, pentru a te proteja de o boală care ți-ar putea fi fatală. Iei medicamentul doar atunci când ești în pericol să te îmbolnăvești. Nu-l iei tot timpul."

Întrebarea care-și așteaptă încă răspunsul este dacă Mossad-ul se va mulțumi să joace un rol în care maturitatea și moderația trebuie să ia locul realizării unor lucruri complicate din motive complicate.

Directorii generali ai Mossad-ului între 1951 și 2002

1951–1952	Reuven Shiloah
1952–1963	Isser harrel
1963–1968	Meir Amit
1968–1974	Zvi Zamir
1974–1982	Yitzhak Hofi
1982–1990	Nahum Admoni
1990–1996	Shabtai Shavit
1996–1998	Danny Yatom
1998–2002	Efraim Halevy

Glosar de termeni și abrevieri

Acoperire (*cover*) – identitate asumată de un agent de informații aflat în misiune în străinătate.

Acoperire ușoară (*light cover*) – acoperire diplomatică sub care lucrează un *katsa*.

Afumare (*fumigate*) – cercetarea unei zone pentru depistarea mijloacelor de înregistrare electronice.

Agățare (*cold approach*) – încercarea de a recruta un cetățean străin.

Agent în conservare (*sleeper*) – *katsa* la care se apelează doar în împrejurări extreme.

Aman – serviciul israelian de informații militare.

Ars (*burn*) – agent sacrificat în mod deliberat cu scopul de a proteja un spion mai valoros.

Aspirator (*vacuum cleaner*) – agent care află toate datele unei ținte.

AWACS – sistem american aeropurtat de supraveghere și avertizare electronică.

Bat leveyha – agent subordonat de sex feminin.

Bioleverage – eufemism pentru șantaj – în sens literal, folosirea de informații defăimătoare cu scopul de a constrânge pe cineva.

Blind dating – loc ales de un contact pentru a se întâlni cu superiorul său.

BKA – Bundeskriminalamt, Poliția Judiciară Federală a Germaniei.

BND – Bundesnachrichtendienst, Serviciul Federal de Informații al Germaniei, care se ocupă atât cu activitatea informativă externă, cât și cu cea internă.

Bodel – curier, om de legătură.

Borcan cu miere (*honey trap*) – capcană sexuală întinsă în scopul obținerii unor informații.

Bug – dispozitiv electronic de ascultare și înregistrare.

Casă conspirativă (*safe house*) – apartament sau casă folosită pentru întâlniri secrete sau ca bază a unor operațiuni.

CIA – Central Intelligence Agency, Agenția Centrală de Informații a SUA.

CNA – Congresul Național African.

Comint – acronim pentru *communication intelligence*, informații culese prin interceptarea telecomunicațiilor.

CROS – Comandamentul Reunit al Operațiunilor Speciale din SUA.

CSI – Comunitatea Statelor Independente.

Cultivare (*cultivation*) – stabilire a legăturii cu o sursă de informații.

Curățare chimică (*dry cleaning*) – diverse tehnici de evitare a filajului.

Cutie muzicală (*music box*) – radioemițător.

Cutie poștală secretă (*dead-letter box*) – vezi ***mishlashim***.

DCI – directorul CIA.

DEA – Drug Enforcement Administration, Administrația de Combatere a Traficului de Droguri din SUA.

Diamant (*diamond*) – unitate de telecomunicații.

Elint – acronim pentru *electronic intelligence*, informații culese cu ajutorul radarului și al sateliților.

Exfiltrare (*exfiltrate*) – îndepărtarea unui agent dintr-o țară ostilă.

FACES – Facial-Analysis Comparison and Elimination System, Sistem de Comparare și Eliminare prin Analiză Facială.

False flagging – recrutarea unei persoane care crede că va lucra pentru o altă țară sau pentru un alt beneficiar.

FAR – Facțiunea Armata Roșie (Germania).

FEP – Frontul pentru Eliberarea Palestinei.

FPEP – Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei.

Humint – acronim pentru *human intelligence*, informații culese de agenți de pe teren.

IA – inteligență artificială.

Institutul – denumirea oficială a Mossad-ului, Institutul de Informații și Operațiuni Speciale; denumit inițial Institutul de Coordonare.

Intoxicare (*blow-back*) – informații false servite mass-mediei străine.

Katsa – ofițer de informații.

Kidon – agent operativ specializat în asasinate.

LAKAM – agenție de informații care culege date științifice.

LAP – Departamentul de război psihologic al Mossad-ului.

Legendă (*legend*) – biografia fictivă a unui *katsa*.

Lume mai bună (*better world*) – eufemism pentru uciderea unui agent dușman; în mod asemănător, „a trimite o persoană în vacanță" înseamnă a o răni – lungimea „vacanței" depinde de gravitatea rănii.

Lumina zilei (*daylight*) – grad maxim de alertă.

Mabuah – informator care nu este evreu.

Măsuri active (*active measures*) – operațiuni menite să influențeze politica altor state sau să producă un efect oarecare asupra acesteia.

Meluckha – departament de recrutare.

Memune – titlu dat directorului general al Mossad-ului.

Mishlashim – cutie poștală secretă; loc tăinuit în care un agent poate primi sau lăsa mesaje.

Moarte accidentală (*case death*) – operațiune care eșuează din cauze obscure.

Naka – sistem de scriere.

Neviot – specialist în filaj.

NSA – National Security Agency, Agenția de Securitate Națională a SUA.

NSC – National Safety Council, organizație americană care luptă pentru sănătatea și siguranța persoanelor.

OAN – organizația Abu Nidal.

OEP – Organizația pentru Eliberarea Palestinei.

Ofițer de informații (case officer) – responsabil cu agenții operativi.

OUA – Organizația Unității Africane.

Palavragiu (*babbler*) – aparat folosit împotriva ascultării convorbirilor cu dispozitive ascunse.

Photint – acronim pentru *photo intelligence*, informații culese cu mijloace fotografice.

Pleacă (*go-away*) – semnal prestabilit de a nu lua contact la o întâlnire aranjată în prealabil.

Pojar (*measles*) – asasinat care seamănă cu o moarte din cauze naturale.

Pradă (*loot*) – informații strânse în urma desfășurării unor operațiuni.

PROD – tehnică de extragere a unor fotografii de pe un disc optic.

Propagandă neagră (*black propaganda*) – propagandă menită să creeze impresia că a fost făcută de cel care trebuie să fie discreditat.

Radint – acronim pentru *radar intelligence*, informații culese cu ajutorul radarelor.

Râșniță (*grinder*) – cameră de informare, folosită și pentru interogarea suspecților.

Reg-sig – semnal de recunoaștere transmis de *katsa* în momentul în care trebuie să ia contact cu agentul operativ într-un loc public.

Safanim – unitate ale cărei acțiuni sunt îndreptate împotriva OEP.

Sayanim – evrei care își oferă în mod voluntar ajutorul și care locuiesc în afara Israelului (singular: *sayan*).

Săritor (*jumper*) – agent care îndeplinește misiuni de scurtă durată peste hotare.

Slick – loc în care se ascund documente.

Spălare (*wash*) – refolosirea unui pașaport valabil, obținut prin furt sau cumpărare.

Telint – acronim pentru *telemetry intelligence*, informații culese prin telemetrie.

Teud – document falsificat.

Țintă (*target*) – misiune a unui agent de informații.

Voluntar (*walk-in*) – persoană care își oferă ajutorul.

Yaholomin – unitate specială de telecomunicații.

Mic glosar de termeni arabi

Ayatollah – titlu în ierarhia clerului șiit.

Dawa – răspândirea credinței; de asemenea, chemare la islam.

Deobandi – școală de experți în dreptul islamic fondată la 1867 cu menirea de a propovădui împotriva dominației britanice din India.

Fatwa – precept legal bazat pe textele sfinte ale islamului; de obicei, este ratificat de un cleric superior.

Fedain – bărbați gata să se sacrifice pentru o cauză sfântă; în ultima vreme, termenul se aplică asasinilor sinucigași.

Fiqh – lege musulmană care nu poate fi contestată.

Haj – pelerinaj la Mecca pe care trebuie să-l facă orice musulman evlavios măcar o dată în viață.

Harb – război, dus în special pe pământul necredincioșilor.

Hezbollah – Partidul lui Dumnezeu, prezent mai ales în Israel și Liban.

Hudud – pedepse prevăzute de legea islamică, Șaria, cum ar fi lapidarea unei femei vinovate de adulter, decapitarea unui criminal etc.

Imam – cel care conduce rugăciunea într-o moschee și autoritatea supremă în chestiunile religioase.

Intifada – insurecție; denumire aplicată de obicei celor două insurecții palestiniene din 1987 și 2000.

Jihad – războiul sfânt de răspândire a credinței islamice și înfrângere a necredincioșilor.

Madrassa – şcoală religioasă în care se învaţă legea islamică.
Mujahedin – luptător în *jihad*.
Pasdaran – membru al Gărzilor Revoluţionare Iraniene.
Shebab – tânăr arab.
Takir – formă de excomunicare din islam.
Taliban – absolvent al unei şcolii religioase.
Ulema – doctor în dreptul islamic.
Wahhabism – mişcare fondată de Ibn Abu al-Wahhab (1703–1792); doctrină puritană încă dominantă în Arabia Saudită.

Alte servicii de informații

Israel

AFI Direcția de informații a forțelor aeriene israeliene. Specializată în strângerea de informații prin interceptarea telecomunicațiilor și recunoaștere aeriană. Până în 2001, ultima va fi înlocuită în mare măsură de sateliți, AFI îndeplinind doar rolul de a furniza informații convenționale de sprijin aerian.

Aman Direcția de informații a IDF, cu responsabilități specifice privind culegerea informațiilor de natură militară, geografică și economică. În noul mileniu, în centrul atenției sale rămân activitățile vecinilor arabi ai Israelului.

BP Poliția de frontieră de tip paramilitar din teritoriile ocupate de Israel. Are rol limitat în culegerea informațiilor.

CPPC Centrul de Planificare Politică și Cercetare îi consiliază pe premierul în funcție și pe factorii săi de decizie politică cu privire la strategia pe termen lung.

GSS Cunoscut și ca Shin Bet sau Shabak. Răspunde de securitatea internă și de apărarea instituțiilor israeliene din străinătate, cum ar fi ambasadele, consulatele și organizațiile importante ale Israelului.

IDF Răspunde de coordonarea tuturor activităților de culegere a informațiilor pentru Statul-Major General al Forțelor de

Apărare ale Israelului. Din când în când, dă Mossad-ului sarcini specifice.

NI Unitatea de informații a forțelor navale israeliene. Activitatea ei include supravegherea coastelor israeliene și furnizarea ultimelor informații despre forțele navale străine.

Statele Unite ale Americii

CIA Desfășoară operațiuni sub acoperire, elaborează analize de specialitate pentru președintele în funcție. Îi este interzis prin decret prezidențial să pună la cale asasinate.

DIA Coordonează activitatea de culegere a informațiilor militare pentru Comitetul Reunit al Șefilor de Stat-Major.

INR Mică unitate de spionaj și cercetare a Departamentului de Stat (în 1999, avea aproximativ 500 de angajați). Raportează doar secretarului de stat în funcție.

NIO National Imagery Office (Biroul Național de Imagistică) are sediul la Pentagon și controlează întreaga activitate de culegere a informațiilor cu ajutorul sateliților americani. Primește permanent „sarcini" din partea CIA și DIA.

NRO Are sediul la Pentagon. Colaborează foarte mult cu NIO, având responsabilități specifice în ceea ce privește echiparea și folosirea sateliților.

NSA Are sediul la Fort George G. Meade din Maryland. De-a lungul anilor, imaginile obținute cu ajutorul „spionilor din cer" i-au adus Agenției de Securitate Națională un prestigiu de care se bucura cândva doar CIA. Este specializată în interceptarea telecomunicațiilor și criptografie. Colaborează foarte mult cu NIO în domeniul culegerii informațiilor cu ajutorul sateliților.

Marea Britanie

GCHQ Cei aproximativ 7 000 de angajați (în 1999) sunt un adevărat „ochi invizibil al Marii Britanii în spațiul extraterestru". Government Communications Headquarters

(Centrul de Telecomunicații Guvernamentale), cum este denumit în mod oficial, urmărește și decodează mesajele transmise prin radio, telex, fax și e-mail în și din Marea Britanie. Primește cu regularitate „sarcini" de la cele două servicii britanice principale de informații.

MI5 2 000 de angajați (în 1999). Principalul serviciu de contraspionaj intern al Marii Britanii. Este specializat în urmărirea tuturor persoanelor considerate elemente subversive și în supravegherea unui mare număr de diplomați străini și ambasade, inclusiv a celor aparținând Israelului.

MI6 Denumit și Secret Intelligence Service (Serviciul de Informații Secrete). Personalul, format din mai puțin de 2 000 de angajați (în 1999), planifică, execută și analizează operațiuni clandestine desfășurate în toată lumea și culege informații.

Rusia

FCS Redenumit Serviciul Federal de Contrainformații, este de fapt vechiul KGB adus la zi. În 1999, avea 142 000 de angajați. Principalele activități pe care le desfășoară sunt controlul mișcărilor de la frontieră, contraspionajul intern, supravegherea tuturor diplomaților străini, a multor jurnaliști și oameni de afaceri. Dispune de o secție puternică de poliție secretă, cu unități în toate orașele mari ale Rusiei.

GRU Glavnoe Razvedîvatelnoe Upravlenie furnizează Kremlinului informații militare. Personalul este compus din cei mai buni angajați ai fostelor servicii secrete ale Uniunii Sovietice. Este dotat cu sateliți de supraveghere.

SVR Slujba Vnești Razvedaki desfășoară în toată lumea operațiuni de culegere a informațiilor la mai multe niveluri. Unități specializate adună informații politice, industriale și comerciale. Desfășoară operațiuni sub acoperire, inclusiv asasinate.

China

DIM Departamentul de Informații Militare este subordonat Statului-Major al Armatei de Eliberare a Poporului. Misiunea lui este să furnizeze informații de ultimă oră cu privire la capacitățile militare ale altor țări (mai ales ale SUA) și să efectueze acțiuni de recunoaștere cu ajutorul sateliților. Are personal atașat tuturor ambasadelor și consulatelor Republicii Populare Chineze.

DRI Deși are o denumire inofensivă, Departamentul de Relații Internaționale este o organizație care se implică într-o gamă largă de activități sub acoperire. Principala țintă sunt SUA.

DST Aparținând Ministerului Apărării, uriașul Departament de Știință și Tehnologie are două obiective principale: să adune toate mesajele transmise de marina chineză și de ambasade; să spioneze în special firmele americane care dezvoltă tehnologie militară și civilă de ultimă generație.

MSS Creat în 1983, Ministerul Securității Statului răspunde de întreaga activitate de contraspionaj de pe teritoriul Chinei. Are o reputație de temut.

NCNA În mod oficial, o agenție de știri care dă informații cu privire la problemele chinezești. Servește de foarte mult timp drept acoperire pentru toate celelalte agenții de informații chinezești care desfășoară activități clandestine.

Franța

DAS Organizație minusculă (mai puțin de 50 de angajați în 1999). Se concentrează asupra analizei planurilor de apărare pe termen lung la care lucrează alte state.

DGSE Direction Générale de la Securité Exterieure (Direcția Generală a Securității Externe). Misiunea ei este să culeagă informații industriale și economice, să penetreze organizațiile teroriste și să desfășoare activități de spionaj în stil clasic.

DPSD Direction du Production et de la Sécurité de la Défence (Direcția de Producție și de Securitate a Apărării). Răspunde de culegerea informațiilor militare din străinătate.

DRM Se află în avangarda programului francez de culegere a informațiilor cu ajutorul sateliților. Împărțită în cinci subdirecții. Raportează direct premierului în funcție.

DST Direcția de Supraveghere a Teritoriului este cea mai mare și cea mai puternică agenție franceză de informații. Are câteva mii de angajați. Operează atât pe plan intern, cât și peste hotare. Dintre numeroasele sale responsabilități fac parte supravegherea tuturor ambasadelor străine de la Paris și realizarea unui mare număr de operațiuni clandestine. Raportează direct ministrului de interne în funcție.

SGDN Subordonat premierului în funcție, Secrétariat Général de la Défence Nationale (Secretariatul General al Apărării Naționale) realizează o analiză generală a evoluțiilor din domeniul informațiilor militare din țările care prezintă interes pentru Franța.

Japonia

AISP Agenția de Investigații privind Securitatea Publică se concentrează asupra activităților de combatere a terorismului și de contraspionaj. Operează mai ales pe plan intern, dar, după 1999, a dezvoltat o abordare globală.

MITI Răspunde de culegerea informațiilor comerciale și economice din întreaga lume.

NAICHO Parte a Biroului de Cercetare al Cabinetului. Are un buget substanțial destinat analizei politicilor de apărare ale tuturor statelor care prezintă interes pentru Japonia.

Notă despre surse

Am avut acces la un nivel destul de înalt al comunității de informații din Israel pentru ca această lucrare să fie una bine documentată. Ca și în cazul celorlalte cărți ale mele, am tratat subiectul istoriei Mossad-ului fără idei preconcepute. Am folosit informațiile furnizate de membrii săi și, așa cum face orice scriitor când este vorba de un serviciu secret, am verificat, am verificat și iar am verificat.

Am înregistrat aproximativ 80 de ore de discuții, inclusiv mai multe întrevederi cu persoane care aveau legături directe sau indirecte cu Mossad-ul, precum și cu persoane pe care Mossad-ul încercase să le lichideze. Printre acestea s-au numărat Leila Khaled, care a devenit cunoscută în anii 1970, când OEP deturna avioane, și Abu al-Abass, care a pus la cale răpirea vasului de croazieră Achille Lauro, în timpul căreia un pasager evreu american paralizat a murit fiind aruncat peste bord. I-am întâlnit în mai 1996 în Gaza. Li se permisese să viziteze Israelul ca parte a procesului de îmbunătățire a relațiilor cu OEP. Am vorbit și cu Yasser Arafat, el însuși, la un moment dat, țintă a atentatelor Mossad-ului.

Am început să scriu despre serviciile secrete în 1960, când am colaborat cu Chapman Pincher, pe atunci cel mai important scriitor britanic în domeniu. Amândoi am fost angajați de ziarul *Daily Express* din Londra. Unele dintre articolele noastre – în special cele legate de eșecul lui Burgess și Maclean din spionajul

britanic – au contribuit la schimbarea percepției despre modul în care trebuie abordate astfel de subiecte. Este o poziție pe care am încercat s-o mențin în cărți precum *Journey to Madness, Pontiff, Chaos under Heaven. The Black Book of the CIA, Secrets & Lies, Secret Wars.*

Am scris despre războaiele duse de serviciile secrete împotriva Iranului, Irakului, Siriei și Afghanistanului, zone în care Mossad-ul este în continuare implicat în mod direct. Am scris de asemenea pe larg despre legăturile Mossad-ului cu Vaticanul. Propriile mele contacte de la Sfântul Scaun m-au ajutat să realizez câteva interviuri de documentare pentru această carte.

În 1989, am fost în China în momentul culminant al revoltelor studențești. Am fost martor încă o dată la mașinațiunile serviciilor secrete și am sesizat amestecul Mossad-ului datorat temerilor sale că exportul de arme chinezești în Iran și Irak putea reprezenta o amenințare serioasă pentru Israel. Am continuat să scriu și despre rolul Mossad-ului în Războiul din Golf și în postcomunismul sovietic.

În august 1994, am primit un telefon de la Zvi Spielmann. Spielmann este un fel de legendă în Israel: s-a evidențiat în Războiul de Independență și a înființat Studiourile Cinematografice Unite din Israel. A produs o mulțime de filme, multe dintre ele fiind coproducții cu studiourile de la Hollywood. Spielmann m-a întrebat dacă m-ar interesa să scriu scenariul și să prezint un documentar despre Mossad. M-a asigurat că voi avea mână liberă și că singura restricție cu privire la informațiile obținute aveau să fie propriile mele întrebări; cu cât puneam mai multe întrebări, cu atât aflam mai multe.

Am descoperit că, în afara cărților lui Victor Ostrovsky și a operei lui Ari Ben-Menashe, existau puține cărți valoroase cu informații palpabile despre Mossad. În schimb, despre activitatea CIA s-au scris vreo 200 de cărți. Serviciului britanic de informații i s-au dedicat aproape 50 de cărți, cam tot atâtea câte există despre

KGB şi serviciile secrete germane şi franceze. O privire asupra cuprinsului lor a revelat însă faptul că existau lacune cu privire la războaiele secrete duse de aceste servicii. Era clar că Mossad-ul putea să umple multe dintre lacunele respective.

În timpul călătoriilor făcute în Israel, unele la cererea televiziunii Channel 4 din Marea Britanie, interviurile au decurs ca oricare altele. Perioada despre care interlocutorii mei trebuiau să povestească a fost iniţial cam ciudată, fiind cuprinsă între trecutul recent şi vremurile mai îndepărtate. Treptat însă, pe măsură ce ne-am cunoscut mai bine, iar relatările lor s-au apropiat de prezent, au început să fie mai exacţi, să-şi amintească mai uşor detalii – cine, ce, când şi unde a spus.

A devenit limpede faptul că până şi cei care contribuiseră la înfiinţarea Mossad-ului aveau amintiri vii legate de o perioadă care a făcut parte din istoria trăită de ei – iar aceasta nu fusese niciodată relatată din perspectiva lor. Mai important a fost faptul că au putut face legătura între acele vremuri de început şi prezent. De exemplu, când au vorbit despre rolul jucat de Mossad în ultimele zile ale regimului şahului din Iran, ei au considerat că acesta a stat la originea actualului flagel al fundamentalismului islamic. Când au dezvăluit implicarea Mossad-ului în Africa de Sud, au comparat-o cu situaţia actuală din acea ţară. Au demonstrat de nenumărate ori că trecutul face parte din prezentul Israelului şi că, într-un anume fel, Mossad-ul a creat o punte între atunci şi acum.

Au demonstrat că legendele atribuite Mossad-ului sunt nesemnificative în comparaţie cu ceea ce s-a întâmplat de fapt. Mi-l amintesc pe Rafael Eitan râzând pe înfundate şi spunând: „Aproape tot ce s-a publicat despre capturarea lui Eichmann sunt pure aiureli. Ştiu asta pentru că eu sunt cel care l-a capturat."

În multe privinţe, Eitan şi colegii lui au transformat miturile în realităţi convingătoare. M-au rugat să nu mă las mai prejos.

Ascultându-l pe Eitan, realizările lui păreau la fel de inepuizabile ca energia sa. Luptase într-un mare război secret. Om cu o

viziune foarte largă, nu-şi dorea decât să apuce ziua în care Israelul avea să trăiască într-adevăr în pace. În octombrie 2008, Eitan a declarat unei reviste germane că preşedintele iranian Ahmadinejad trebuia răpit şi judecat de Tribunalul pentru Crime de Război de la Haga. Eitan era atunci liderul Partidului Pensionarilor din Knesset.

Mi-am dat seama repede că interlocutorii mei se împărţeau în două tabere opuse. Unii erau cu Isser Harel, iar alţii, cu Meir Amit, iar disprețul pe care-l nutreau unii faţă de ceilalţi rămăsese neschimbat de-a lungul anilor. Am înţeles că nici una dintre părţi nu va ceda niciodată.

Asta mi-a creat o problemă în plus: stabilirea relevanţei informaţiilor furnizate de ei. Interlocutorii mei erau totodată într-o cursă cu timpul. Oameni ca Meir Amit se aflau la apusul vieţii. Spre lauda lui, a fost dispus să suporte întrevederi lungi şi întrebări repetitive. Ultimul interviu l-a dat la scurt timp după ce s-a întors din Vietnam, unde se dusese să afle de la sursă cum îşi bătuse joc Vietcong-ul de serviciile secrete americane în timpul Războiului din Vietnam.

Unul dintre cele mai fascinante interviuri a fost cel cu Uri Saguy. A stat în biroul lui Zvi Spielmann şi a vorbit în mod deschis despre subiecte foarte diverse, cum ar fi nevoia Israelului de a ajunge la o înţelegere cu Siria şi problema pe care o reprezenta uneori pentru el „distribuirea misiunilor" Mossad-ului pe vremea când era conducătorul tuturor serviciilor secrete din Israel.

David Kimche lăsa rareori garda jos, insistând să vadă dinainte toate întrebările. Cu toate acestea, mi-a dezvăluit informaţii importante despre atitudinea sa faţă de oameni şi de evenimente. Ce îmi amintesc cel mai bine despre el este că, în timp ce îşi hrănea câinele, distrugea cu eleganţă credibilitatea celor care nu se ridicau la înălţimea exigenţelor sale.

Yaakov Cohen şi-a deschis pentru mine casa, sufletul şi mintea. Am petrecut multe ceasuri în kibbutzul în care locuieşte acum, amintindu-şi ce spusese şi ce simţise cândva. De exemplu,

numai el mi-a povestit despre teama și remușcările pe care le-a avut când a omorât pentru prima dată un om. Reacția lui fusese total diferită de cea a lui Rafi Eitan.

Yoel Ben Porat avea o mentalitate de avocat al avocatului, tratând numai faptele și mai puțin ipotezele. A reușit de multe ori să umple lacunele existente în istorie. Reuven Merhav a fost o sursă inepuizabilă de informații despre poziția Mossad-ului în cadrul politicii israeliene.

Dintre jurnaliștii israelieni cu care am vorbit, doi necesită o mențiune specială. Alex Doron a fost dispus să vorbească în mod sincer și agreabil despre spionajul israelian. Ajutorul lui a fost de mare preț. Pe de altă parte, Ran Edelist, care fusese angajat de Channel 4 pentru filmul pe care urma să-l realizez despre Mossad, se plimba adesea de colo până colo într-unul dintre birourile lui Zvi Spielmann, spunând că, în multe cazuri, nu era „potrivit" să se dea „toate amănuntele". Uneori, părea mai preocupat de ce nu trebuia să fie în emisiune decât de ceea ce trebuia. La câteva dintre interviurile la care a participat, i-a întrerupt frecvent pe interlocutori pentru a-i preveni „să fie atenți". Din fericire, foarte puțini l-au ascultat. Independent de Ran Edelist, m-am întâlnit cu alți agenți de informații care s-au exprimat cu franchețe după ce li s-a spus că nu vor fi citați în mod direct.

M-au invitat acasă la ei; le-am cunoscut familiile și am ajuns să știu câte ceva despre viața lor particulară, ceea ce mi-a amintit că spionii nu trăiesc într-o singură dimensiune. Țin minte și acum că am realizat un interviu cu un fost *katsa* care povestea cum ucisese. Brusc, și-a rotit privirea prin salonul decorat cu peisaje biblice, a suspinat adânc și a spus: „Lumea asta nu e lumea asta."

Acele cuvinte mi-au rămas în minte. Cred că, de fapt, el a vrut să spună că, din cauza activității desfășurate în trecut, dedesubtul pulsului și aparențelor vieții se ascunsese mereu o senzație de obscuritate și pericol. Am regăsit același sentiment la mulți dintre ceilalți interlocutori ai mei.

Este un memento care te face să te gândeşti că lumea spionajului se vede foarte des „ca prin oglindă, în ghicitură”*, aşa cum a întrezărit lumea de apoi Sfântul Pavel.

Interlocutori principali

Meir Amit
Haim Cohen
Nadia Cohen
Yaakov Cohen
William Casey
William Colby
Rafael Eitan
Zvi Spielmann
Isser Harel
Emery Kabongo
Edward Kimbel
David Kimche
Otto Kormek
Henry McConnachie
Ariel Merari
Reuven Merhav
Danny Nagier
Yoel Ben Porat
Uri Saguy
Simon Wiesenthal

Publicaţii periodice

Daily Express, Londra
Daily Mail, Londra
Daily Telegraph, Londra
The New York Times
Los Angeles Times
The Jerusalem Post
The Sunday Times, Londra

Organizaţii

Arhiva Palmach, Israel
Arhivele Naţionale, Londra
Arhivele Naţionale, Washington
Biblioteca Publică, New York
Biblioteca Asociaţiei Presei, Londra
Biblioteca Colegiului Trinity, Dublin
Arhivele Secrete ale Vaticanului
Arhiva Glilot, Israel

* Epistola întâi către corinteni a Sfântului Apostol Pavel, capitolul 13, versetul 12.

Bibliografie selectivă

Agee, Philip, *Inside the Company: CIA Diary*, Penguin Books, Harmondsworth, 1975.

Allon, Yigal, *Shield of David*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1970.

Bainerman, Joel, *Inside the Covert Operations of the CIA and Israel's Mossad*, SPI Books, New York, 1991.

Bamford, James, *The Puzzle Palace: A Report on America's Most Secret Agency*, Houghton Mifflin, Boston, 1982.

Bar-Zohar, Michel, *Ben-Gurion, A Biography*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1977.

—, *Spies in the Promised Land*, Davis-Poynter, Londra, 1972.

Ben-Porat, Yeshayahu şi col., *Entebbe Rescue*, Delacorte Press, New York, 1977.

Ben-Shaul, Moshe (ed.), *Generals of Israel*, Hadar, Tel Aviv, 1968.

Black, Ian; Morris, Benny, *Israel's Secret Wars*, Hamish Hamilton, Londra, 1991.

Blumenthal, Sid; Yazijian, Harvey (ed.), *Government by Gunplay: Assassination Conspiracy Theories from Dallas to Today*, Signet, New York, 1976.

Brzezinski, Zbigniew, *Power and Principle: Memoirs of the National Security Adviser, 1977–1981*, Farrar, Straus & Giroux, New York, 1983.

The CIA's Nicaragua Manual: Psychological Operations in Guerilla Warfare, Vintage Books, New York, 1985.

Cline, Ray S., *The CIA under Reagan, Bush and Casey*, Acropolis Books, Washington, D.C., 1981.

—, *Secrets, Spies and Scholars: Blueprint of the Essential CIA*, Acropolis Books, Washington, D.C., 1976.

Cline, Ray S.; Alexander, Yonah, *Terrorism: The Soviet Connection*, Crane Russak, New York, 1984.

Constantinides, George C., *Intelligence and Espionage: An Analytical Bibliography*, Westview Press, Boulder, 1983.

Copeland, Miles, *The Game of Nations*, Simon & Schuster, New York, 1969.

—, *The Real Spy World*, Sphere Books, Londra, 1978.

Deacon, Richard, *„C" – A Biography of Sir Maurice Oldfield*, Macdonald, Londra, 1985.

Dekel, Efraim, *Shai: The Exploits of Hagana Intelligence*, Yoseleff, Tel Aviv, 1959.

—, *A History of British Secret Service*, Granada, Londra, 1980.

De Silva, Peer, *Sub Rosa: The CIA and the Uses of Intelligence*, Times Books, New York, 1978.

Dobson, Christopher; Payne, Ronald, *The Dictionary of Espionage*, Harrap, Londra, 1984.

Dulles, Allan, *The Craft of Intelligence*, Greenwood Press, Westport, 1977.

Eisenberg, Dennis; Dan, Uri; Landau, Eli, *Meyer Lansky: Mogul of the Mob*, Corgi Books, Londra, 1980.

—, *The Mossad; Israel's Secret Intelligence Service Inside Stories*, Signet, New York, 1979.

Elon, Amos, *The Israelis: Founders and Sons*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1971.

Farago, Ladislas, *Burn after Reading*, Macfadden, New York, 1963.

Gilbert, Martin, *The Arab-Israeli Conflict*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1974.

Golan, Aviezer; Pinkas, Danny, *Shula, Code Name the Pearl*, Delacorte Press, New York, 1980.

Groussard, Serge, *The Blood of Israel*, William Morrow, New York, 1973.

Gulley, Bill, cu Mary Ellen Reese, *Breaking Cover*, Warner Books, New York, 1981.

Haig, Alexander M. Jr., *Caveat: Realism, Reagan, and Foreign Policy*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1984.

Harel, Isser, *The House on Garibaldi Street*, Andre Deutsch, Londra, 1975.

Harris, Robert; Paxman, Jeremy, *A Higher Form of Killing*, Triad/Granada, Londra, 1983.

Haswell, Jock, *Spies and Spymasters: A Concise History of Intelligence*, Thames & Hudson, Londra, 1977.

Henze, Paul B., *The Plot to Kill the Pope*, Croom Helm, Londra, 1984.

Laqueur, Walter (ed.), *The Israel-Arab Reader*, Bantam, New York, 1969.

—, *The Struggle for the Middle East: The Soviet Union & the Middle East 1948–1968*, Routledge & Kegan Paul, Londra, 1969.

Lotz, Wolfgang, *The Champagne Spy*, Vallentine Mitchell, Londra, 1972.

McGehee, Ralph W., *Deadly Deceits: My 25 Years in the CIA*, Sheridan Square Publication, New York, 1983.

McGehee, George, *Envoy to the Middle World: Adventures in Diplomacy*, Harper & Row, New York, 1983.

Meir, Golda, *My Life*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1975.

Moses, Hans, *The Clandestine Service of the Central Intelligence Agency*, Association of Former Intelligence Officers, Mclean, 1983.

Neff, Donald, *Warriors at Suez: Eisenhower Takes America into the Middle East*, Linden Press, New York, 1981.

Offer, Yehuda, *Operation Thunder: The Entebbe Raid, the Israeli's Own Story*, Penguin Books, Harmondsworth, 1976.

Ostrovsky, Victor, *By Way of Deception*, St. Martin's Press, New York, 1990.

—, *The Other Side of Deception*, HarperCollins, New York, 1994.

Powers, Thomas, *The Man Who Kept the Secrets: Richard Helms and the CIA*, Knopf, New York, 1979.

Rabin, Yitzhak, *The Rabin Memoirs*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1979.

Richelson, Jeffrey T., *The U.S. Intelligence Community*, Ballinger, Cambridge, 1985.

Seth, Ronald, *The Executioners: The Story of Smersh*, Tempo Books, New York, 1970.

Smith, Colin, *Portrait of a Terrorist*, Holt, Rinehart and Winston, New York, 1976.

Sterling, Claire, *The Terror Network: The Secret War of International Terrorism*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1981.

Stevens, Stewart, *The Spymasters of Israel*, Hodder & Stoughton, Londra, 1981.

Stevenson, William, *90 Minutes at Entebbe*, Bantam Books, Londra, 1976.

Stockwel, John, *In Search of Enemies: A CIA Story*, W.W. Norton, New York, 1978.

Tinnin, David B., *The Hit Team*, Little, Brown and Company, Boston, 1976.

Tully, Andrew, *CIA: The Inside Story*, William Morrow, New York, 1961.

—, *The Super Spies: More Secrets, More Powerful than the CIA*, William Morrow, New York, 1969.

West, Nigel, *A Matter of Trust: MI5 1945–72*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1982.

—, *MI5: British Security Operations 1909–45*, Triad/Granada, Londra, 1983.

—, *MI6: British Secret Intelligence Service Operations 1909–1945*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1983.

Wiesenthal, Simon, *The Murderers Among Us*, William Heinemann, Londra, 1967.

Mulţumiri

ISRAEL

Meir Amit
Juval Aviv
Ari Ben-Menashe
Barry Chamish
Eli Cohen
Jaakov Cohen
Meir Dagan
Alex Doron
Ran Edelist
Raphael Eitan
Efraim Halevy
Isser Harel
Wafa'a Ali Ildris
David Kimche
Michael Koubi
Amiran Levine
Ariel Merari
Reuven Merhav
Yoel Ben Porat
Uri Saguy
Zvi Spielman

şi cei ale căror nume nu pot fi amintite încă.

ALTE PĂRŢI

Mohamed al-Fayed
Ehud Barak
John A. Belton
Richard Brenneke
Sean Carberry
Ahmad Chalabi
Sebastian Cody
David Dastych
Art Dworken
Heather Florence
Ted Gunderson
William Hamilton

Cheryl Hanin Ben-Tov
Amanda Harris
Barbara Honegger
Diana Johnson
Emery Kabongo
Gile Kepel
Otto Kormek
Zahir Kzeibati
Emer Lenehan
Lewis Libby
John Magee
Paul Marcinkus
John McNamara
Laurie Meyer
Muhamed Mugraby
Daniel Nagier
John Parsley
Samir Saddoui
Samira Shabander
Christopher Story
Susannah Tarbush
Michael Tauck
Elizabeth Tomlinson
Richard Tomlinson
Jacques Verges
Colin Wallace
Russell Warren-Howe
Catherine Whittaker
Stuart Winter
Marcus Wolff
David Yallop

Fiecare a avut rolul său.

ȘI ULTIMII, DAR NU CEI DIN URMĂ

William Buckley
William Casey
Joachim Kraner
} de la ei mi-a venit ideea.
Edith – desigur

Index

Abithol, Felix 324, 326
„Abu" (informator palestinian) 332–336
„Abu Jihad" 143–145. *Vezi și* al-Wazir, Khalil
Abu-Sharif, Bassam 369
Achille Lauro (vas) 330, 389
„Adam" (*katsa*), Sowan și 359, 366, 368, 370
Adams, Gerry 259
„Adler" (agent Mossad) 129
Admoni, Nahum 149, 154, 156, 196, 205, 208, 209, 211, 215, 222–234, 237, 246, 253, 257, 262–264, 295–301, 304, 307, 309, 321–323, 326, 331, 348, 350, 354, 358, 373–376, 378–380, 402, 403
Aeroportul Beirut 111, 360
Aeroportul Entebbe, salvarea de pe 163, 184–187, 315
afacerea „arme contra ostatici" 251, 335, 399, 401–403, 407. *Vezi și* Irangate
afacerea Atavarius 336–339
Ağca, Mehmet Ali 43, 285–290, 294–296, 300–307, 369
agenți neurotoxici 165, 166, 428, 430
Agenția de Securitate Națională (National Security Agency, NSA) 26, 27, 28, 115, 133, 137, 248, 249, 250, 400
Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA) 122, 123
Aitken, Jonathan 14–15
al-Abbas, Abu 330
Al-Ali, Naji 373, 376–377
al-Assad, Hafez 98, 151, 367
Albright, Madeleine 169
al-Fayed, Dodi 16, 18, 22, 23, 28, 36
al-Fayed, Mohamed 16, 23–30, 32–40
Algeria 128, 182, 361
al-Hibid, Abu (*katsa*) 207–210
Alison, Rupert 210
al-Kassar, Monzer 399
Allen, Richard 297
Allison, Graham 434
Allon, Yigal 119
Al-Meshad, Yahya, tentativa de asasinare a lui 204–205

al-Tikriti, Sabba'a 206
Al-Tuweitha, instalație nucleară 203
al-Wazir, Khalil („Abu Jihad") 143
Aman 153, 188–191, 252, 385, 388, 390, 392, 432
ambasada israeliană din Bangkok 278, 279
Amin, Idi 185
Amir, Yigal 158, 171–173
Amit, Meir 67–69, 72–73, 75–98, 107, 109, 144, 152, 174, 178–182, 185, 191, 234, 245, 268, 312–318, 361–365
Amman, atacuri ale Hamas în 163–164
Andabo, Nissim 87
Andropov, Iuri 292
Angleton, James Jesus 56, 272–273
Arafat, Yasser 77, 113, 134, 145, 188, 200–201, 253–254, 256–257, 282, 308, 335–336, 340, 350–352, 367–368, 371, 373, 376, 394
Archer, Jeffrey 369, 370
Argov, Shlomo 320
Armata de Eliberare a Poporului (China) 155
Armata de Eliberare a Poporului Turc 277
arme chimice și biologice 146, 156, 386, 390, 393, 394, 428
Arratibel, Javier 130, 131
Autahat Paylut Medienit (APM) 141
Aviv, Yuval 398, 400
AWACS 145
Ayad, părintele Idi 282

„Bacon, George" (agent Mossad) 70–74
Bainerman, Joel 400, 405, 407
Barad, Jacob 370, 377, 379
Barak, Alexander 324, 326
Barak, Ehud 331, 434
Barnaby, Frank 232
Batihi, Samih 168–169
„Bazoft, Farzad" (agent Mossad) 206–215, 218
„Beads, Barry" (agent Mossad) 166–168, 170
Begin, Menachem 107, 109, 205, 271, 294
Beit Lid, atacatori sinucigași 149
Bename, Kemal 160
Ben-Barka, Mehdi 178–182, 265
Ben-Gurion, David 52–59, 61–64, 67–68, 73, 105, 119, 121–122, 269
Ben-Menashe, Ari 15–16, 20, 22, 30, 32, 36, 215–222, 224–225, 231–232, 240–243, 255, 259, 343–345, 402–404, 406, 407, 436
Ben-Tov, Cheryl („Cindy") 234–240
Bernstein, Carl 207, 241
Binnet, Max 97
Biroul de Contacte Științifice (LAKAM) 109–111, 113, 118, 120, 124, 132, 255
Biroul Securității Statului (BSS), Africa de Sud 318–320
Blair, Tony (prim-ministru) 90, 434
Bonte, Louis 363
Boqa'i, Ya'a 97
Botha, P.W. 318
Bouchiki, Ahmed 160
Brenner, Mila 362
Brian, Earl 250–251, 254–257
Brigăzile Roșii, Italia 277

Buckley, William („Bill") 42–46, 195, 319–320, 353
Buhari, Muhammad 321–322
Buhler, Gregory 400
bulgari, atentatul împotriva lui Ioan Paul al II-lea și 304
Bull, Gerald 153–156, 213, 382
Bull, Michael 156
Bundesamt für Verfassungsschutz (BFV) 90
Bundeskriminalamt (BKA) 348–350, 400
Bundesnachritendienst (BND) 350
Burgess, Guy 42, 453
Bush, George H.W. 391, 392, 396, 397, 407
Business Age, revistă 266

„Carlos Șacalul", Sanchez zis 365–366
Carmen, George 326
cârtiță 34, 138
Casaroli, Agostino (cardinal) 295, 299
Casey, William 43–46, 194–196, 224, 283–285, 295, 297
Castro, Fidel 132, 312, 316
Cebrikov, Viktor 224–225
Chamish, Barry 170–173
Chantiers de Construction Mécanique de Normandie (CCM), canoniere 360
Chirac, Jacques 331, 346–347
Christopher, Warren 133–134
CIA 13, 38, 42–44, 46, 61, 82, 90, 92, 94, 110, 115, 132, 175, 194, 196, 223, 232, 250, 273–276, 283–285, 289, 296–299, 303, 304, 319–320, 351–353, 397–400, 403, 407, 429, 431
Cibin, Camillo 286, 288
Clerides, Biafcos 424
Clinton, Bill 13, 27, 116, 117, 133, 135–137, 139, 394, 413
Cohen, Danny 115
Cohen, Eli 83–87, 387
„Cohen, Leah", tentativă de asasinare a lui Zein 417, 418
Cohen, Nadia 86, 87
Cohen, William 429
Cohen, Yaakov 142, 149, 321
Colby, William 45, 273
Comandamentul Reunit al Operațiunilor Speciale (CROS), SUA 388–389
Comisia de informații a Senatului SUA 90
Comisia Israeliană pentru Energie Atomică 119
Comisia pentru Energie Atomică a SUA 120, 123–125
Comisia Shamgar, privind asasinarea lui Rabin 171, 172
Comitetul șefilor de servicii 133
comunism 128, 274, 275, 284
Congresul Național African (CNA) 319, 320
Consiliul Securității Naționale 134
Copeland, Miles 198
COREA 399–400
Criza Canalului Suez (1956) 83, 118, 176, 320
Cruchet, Pedro 405–406
Cytex Corporation 261–262

Daily Mail 212
Daily Mirror 210, 212, 213, 215, 218, 222, 225, 263, 345, 370
Davies, Nicholas 210–213, 215, 218–220, 222, 230, 231, 233, 265
Dayan, Moshe 94, 362

de Borchgrave, Arnaud 346
de Gaulle, Charles 181, 360, 361, 365
de Lesseps, Ferdinand 359
Defence Systems Limited (DSL) 214
Degem Computers 257
Del Ponte, Carla 420–421
Deng Xiaoping 314
Departamentul de război psihologic (Loh Amma Psichologit, LAP) 78, 90, 91, 156, 233, 328, 352, 392, 395–396
Departamentul de relaţii externe (DRE) al Forţelor de Apărare ale Israelului 216
Departamentul de strategie şi planificare al Mossad-ului 175
Dershowitz, Alan M. 116
DGI, Cuba 317
DGSE (Direction Générale de la Sécurité Exterieure) 43, 90
Diana, prinţesă de Wales 23–25, 27, 29–32, 36–40
DIGOS, echipă italiană antitero 280, 281
Dikko, Umaru, încercare de răpire a lui 321–323, 325–326
Dimona, unitate nucleară 119, 120, 122–124, 126, 226–229, 231, 232, 318, 360, 430, 433
„Doamna X" 418
„Dov" (agent Mossad) 133, 134
Downing, Wayne 389–391
Drug Enforcement Administration (DEA) 250, 258, 400
Duba, Ali Issa 399
Dulles, Allen 61, 110
Ecevit, Bulent 424, 425, 428
ECHELON, Agenţia de Securitate Naţională 27–28, 30–31
Edelist, Ran 406
Egipt 57, 79, 83, 87, 97, 188, 190, 315, 321, 330, 338, 389
Eichmann, Adolf 98, 100–105, 140, 183, 184, 197, 323
Eilat, scufundare 360
Eilts, Hermann 353
Eitan, Rafael („Rafi") 99–111, 113–115, 117, 118, 120, 123–127, 131–133, 140, 146, 160, 175, 177, 184, 217–218, 240, 246–247, 251, 254–257, 261, 291, 304, 308, 322, 351, 352, 368, 381, 436
Eksund (vas) 147
„Eli" (agent Mossad), Poggi şi 292, 293, 304, 307–309
Erb, Irit 114
Eshkol, Levi 180–182, 360
ETA, grupare separatistă din Spania 147, 277

Facţiunea Armata Roşie, Germania 277, 349
Farrell, Mairead 146, 148
FBI (Federal Bureau of Investigation) 67, 112, 115, 125–126, 131–134, 136, 137, 139, 250, 258, 400, 413
Feinberg, Abraham 122
„Finklestein, Matti", tentativa de asasinare a lui Zein 417, 418
Fletcher, Kim 212–213
Forţa 17 351, 354, 366, 368, 369
forţele Contras din Nicaragua 399

Forţele de Apărare ale Israelului (Israeli Defense Forces – IDF) 59, 94, 95, 119, 135, 186, 216, 252, 253, 337, 339, 355, 356, 385, 401, 411. *Vezi* şi Kirya
Frei, Madeleine 65
Freyer, Shai 65, 67
Frontul Naţional Islamic din Sudan 349
Frontul Popular de Eliberare a Palestinei (FPEP) 396
Fuchs, Klaus 42
fundamentalism islamic 201, 207, 300, 302, 307, 310, 385, 395

Gaddafi, Mu'ammar 150, 303, 327, 396
Gannon, Matthew 397, 398, 407
gaz sarin 165, 428, 429
Gemayel, Bashir 45
Genscher, Hans-Dietrich 346
„Gil" (agent Mossad) 156–157
Gil, Yehuda 411–412
Gladnikoff, Marianne 160
„Goldberg, Solly", tentativă de asasinare a lui Zein 417–419
Gorbaciov, Mihail 224, 260, 264
Greensmith, Carmel 372
Gross, Theodore 59–60
Grupul ORA 218–219, 222, 225, 243, 261, 265
Guerrero, Oscar 226, 228–231, 233
Guevara, Che 279
Guinness Peat 218
Gur, Mordechai 184

Hadden, John 126
Hadron, companie 256
Haganah 51–55, 106
Haig, Alexander 299
Haile Selassie, rege al Etiopiei 62
Halevy, Efraim 419–426, 428, 431–434
Hamas 160–164, 167, 169, 254, 409, 428
Hamilton, William 248–250
Harari, Michael 160
Harel, Isser 56, 59–68, 94, 109, 110, 181, 245
Hassan, rege al Marocului 178–180
Hawk, rachete sol-aer 123, 402
Hayes, Elizabeth 325
Helms, Richard 45, 74, 177
Hermoni, Avraham 124
Hersh, Seymour 231, 265
Hessner, Mark 272, 280, 281
Hezbollah 146, 147, 319, 346, 413–414, 416
Hindawi, Nezar 333–334, 341–346, 403
Hofi, Yitzhak 107, 184, 185, 191–193, 204–205, 221, 271, 294, 352, 353, 356, 358
Holocaust 52, 54, 55, 63, 100, 106, 121, 253
Hruşciov, Nikita 274
Hucklesby, William 325
humint 68, 77
Huntado, Pedro Espinoza 405
Hussein, rege al Iordaniei 94, 97, 164, 168–169
Hussein, Saddam 153–156, 161, 203, 206, 207, 215, 217, 256, 380, 382, 424

„I" (informator Mossad) 385–386
„Ib" (agent Mossad) 130
Ibrahim, părintele 268

Ierusalim, internaționalizare 270–271
Inslaw, compania lui Hamilton, W. 249–250
Institutul European Trans-Uranium 433
Institutul Technion 121
Intel 432–435
Interfor 398
Intifada 251–254, 256, 258
Ioan al XXIII-lea, CIA și 274
Ioan Paul al II-lea (papă) 270, 282, 284–290, 293, 296, 298–299, 301–303, 305–310, 369
Ioan Paul I (papă) 283
IRA (Armata Republicană Irlandeză) 146–148, 333, 349, 350
Irangate 193, 194, 208, 209, 380

„Jacobson, Rachel", tentativa de asasinare a lui Zein 417–419
Jamahirya, din Libia 396
Jibril, Ahmed 330
jihad 56, 300
Jihad-ul Islamic 149, 254
Jocurile Olimpice de la Atlanta 91
Jocurile Olimpice de la München, masacru 108, 159, 160, 232, 272, 277, 281, 282, 352, 368
Johnson, Lyndon 276

Kabongo, Emery 298
Kafkafi, Jeryham 124
Kahane Kach, partid 294
Kallstrom, James K. 91
Kao Ling 314–316
Kauly, Shai 272, 280, 281
Kellerberger, Jacob 420, 421
„Kendall, Sean" (agent Mossad) 166–168, 170
Kennedy, John F. 122–123, 159, 171, 194, 275, 295
KGB 260, 277, 278, 296, 303, 304, 311, 313, 314, 316, 350, 428
Khaled, Leila 348–349
Khomeini, ayatollahul Ruholla 194, 207, 217, 300–302
Kidger, Alan 146
Kimche, David 174–189, 191–201, 208, 209, 217, 221, 222, 240, 241, 308, 401, 402
Kirya, cartierul general al Forțelor de Apărare ale Israelului 119, 135, 337, 385, 391
Kissinger, Henry 351, 352, 353, 397
Klinghoffer, Leon 330
Knesset 64, 67, 456
Kohl, Helmut 130, 331, 346
Kormek, Otto 301
Kraner, Joachim 42
Kriucikov, Vladimir 264
Krol, John (cardinal) 297
Kyl, Jon 139, 140

Lander, Stephen 148
Landman, Charles 146
le Carré, John 109
Learjet, interceptare 327–330
Leavy, David 137–139
Levine, Amiram 421, 422
„Levy, Tov" (*katsa*), afacerea „Murphy–Hindawi" 332, 333, 335, 341
Lewinsky, Monica 136–140
„Lila" (agent Mossad), trafic cu materiale nucleare 129
Lillehammer, fiasco 159–160, 328
Limon, Mordechai 362–363

lobby evreiesc în SUA 116, 397, 413
Lockerbie, dezastrul de la 395–397, 407, 431
Lotz, Wolfgang 87–88
Luciano, Albino 283
Lupii Cenuşii, grupare teroristă turcă 285, 300

„Mega" (agent Mossad) 132–136, 413
„Mort" (agent Mossad), trafic cu materiale nucleare 129, 131

Maariv, Tel Aviv 246, 261
Maclean, Donald 42
MacNamara, John 26, 30–35
mafia rusă 127, 432, 433
Magee, John 286, 287, 297
Mahnaimi, Uzi 332
Mandela, Nelson 412, 429
Mao Zedong 314
Markov, Gheorghi 166
Marzuk, Moshe 97
Mata Hari 234
„Maurice" (agent Mossad) 11–14, 17–23, 25, 38
Maxwell, Robert 211, 215, 220, 222–226, 230, 233, 242–244, 246–247, 257–268, 323, 331, 345, 370, 401. *Vezi* şi *Daily Mirror*; programul Promis
McCann, Daniel 146, 148
McCone, John 274–276
McFarlane, Robert 195–197
McKee, Charles 397–400, 407
McNamara, Robert S. 123
Meir, Golda 181, 271, 276, 279–282, 318, 361
Meluckha 235
Meshal, Khalid, tentativa eşuată de asasinare a lui 164–169, 409, 428
Meyer, Laurie 26, 27, 32, 36
MI5 25, 42, 90, 148, 149, 259, 326, 340, 341, 345, 351, 369, 373, 378, 379, 434
MI6 25, 26, 33–38, 42, 82, 232, 311, 320, 350, 375, 376, 379, 422
Milošević, Slobodan 26, 34
Ministerul Apărării din Israel 57, 109, 190, 318, 430
Mitterand, François 346
Montini (cardinal) 273, 275
Morrow, Charles 325
Mossad, *passim*
Mubarak, Hosni 367
Mukabarat, serviciul secret iordanian 77
Munir (pilot irakian) 71–72, 74
Murphy, Anne-Marie 333–346
Mustapha, Abdul-Rahid 366, 368, 369–373, 375–377
Muzzu, Tomas 31

Nasser, Gamal Abdel 79, 88, 97, 176, 178, 361
Netanyahu, Benjamin („Bibi") 12, 41, 89, 135, 161–165, 168–170, 187, 384, 408–412, 419–425, 428
Netanyahu, Yonatan 187
Neturei Karta („Paznicii Zidurilor Ierusalimului") 62, 65, 67
New York Post 137
Nidal, Abu 320, 321, 330, 340, 350, 368, 399
Nimrodi, Yakov 198, 208–209

Nir, Amiram („Patrick Weber") 200, 401–407
Nir, Judy 407
Nixon, Richard 194, 207, 241, 276
Nkrumah, Kwame 316
Noriega, Manuel 389
North, Oliver 196, 298, 399, 402, 403, 407
Nucal, Mexic 404–405
Numec 120–121, 123–126, 132, 251

Öcalan, Abdullah 424–428
OEP (Organizația pentru Eliberarea Palestinei) *passim*
Office of Strategic Services (OSS) 44, 55, 272. *Vezi* și CIA
Okello, John 312
ONU 55, 82, 88, 93, 111, 189, 270, 335, 389, 411
operațiunea Arca lui Noe 362
Opportunity (vas) 329
Orcadia (cârtiță la Banca Centrală a Germaniei) 34
Ostrovsky, Victor 29–30, 111, 142, 243–246, 263–266, 431–432
Oufkir, Muhammed 179–181

Palestina 50–53, 55, 87, 93, 245, 354
Pan American (Pan Am), explozia cursei 103 396–400, 407
Partidul Arab Palestinian 354
Patrice Lumumba, Universitate, Moscova 277, 278, 313
Paul al VI-lea (papă) 271, 273, 275
Paul, Henri 14, 16, 17, 20–25, 29, 34, 36–41
Peres, Shimon 109, 115, 200, 222–223, 226, 231, 338, 339, 345, 373, 401, 402
Philby, Kim 42, 210
Pius al XII-lea (papă) 272
Poggi, Luigi (arhiepiscop) 290–294, 304, 307–309
Pollard, Jonathan, spionaj împotriva SUA 112–117, 124, 132, 245
Powell, Colin 389
Pretoria, regimul de la 115, 318, 319, 323
Primul Război din Golf (Furtună în Deșert) 161, 382, 392, 393, 394, 408, 411, 420
programul Promis 249–251, 254, 255–261, 2

Qiao Shi 314

Rabin, Leah 172
Rabin, Yitzhak 52, 73, 92, 107, 119, 143–145, 151, 152, 156, 158, 164, 170–173, 184, 196, 216, 252, 322, 394, 406, 411
Rafsanjani, Ali Akbar Hashemi 219, 402
„Ran" (agent Mossad) 157
Războiul de Independență (Israel) 55, 56, 94
Războiul de Șase Zile (1967) 78, 81, 97, 118, 189, 361
Războiul de Yom Kippur 118, 190, 191, 216
Reagan, Ronald 44, 194–197, 217, 223, 249–251, 284, 297, 298, 335, 397, 402, 403, 407
Rees-Jones, Trevor 39
Regev, Arie 350, 370, 377–379
Rigul Hegdi 53

Roosevelt, Franklin D. 245
„Rubenstein, Ephrahim" (*katsa*) 418–419
Rubin, Yoram 171

„Sabie" (agent Mossad), asasinarea lui Al-Wazir 144–145
Sadat, Anwar 188–189
Saguy, Uri 127, 128, 151, 153, 308
Salameh, Ali Hassan („Prințul Roșu") 108, 109, 159–160, 277–278, 352–353, 358, 368. *Vezi* și Septembrie Negru
„Salman" (agent Mossad) 69–72
Samara, Bashar 370, 372, 375–377, 379
Savage, Sean 146, 148
Sayeret Matkal, unitate de comando 384
Schiphol 425, 428, 433–435
Schumacher, Joselle, răpire 62
Schwarzkopf, Norman 389
Schwimmer, Al 198
Scotland Yard 26, 32, 324, 325, 347, 378
Scud, rachete 128, 154, 386, 388, 390–392, 411
SDECE, serviciu secret francez 179–181, 365
Sella, Aviem 112–115
Septembrie Negru 108, 160, 232, 276–279, 282, 351, 352, 368
Serviciul Australian de Securitate și Informații (SASI) 229
Serviciul de Informații al Chinei (SIC) 311–317
Shahak, Amnon 385, 391, 392
„Shalom" (*katsa*) 381–384, 386–388, 390–391
Shamir, Yitzhak 15, 154–156, 196, 198, 217, 244–247, 262, 265, 267, 320, 321, 391, 392
Shapiro, Levi-Arie 324–326
Shapiro, Salman 120–121, 124–127, 132. *Vezi* și Numec
Sharah, Faisal Abu 329
Sharon, Ariel („Arik") 107, 119
Shavit, Shabtai 92, 129, 131, 152, 153, 157, 309, 380, 382, 385, 388, 390, 392, 393, 395, 408
Shiloah, Reuven 58, 60
Shin Bet (GSS) (Shabak) 58–60, 64, 106, 172, 184, 216, 252, 309, 343, 432
Shtarkes, Nahman 62
Shultz, George 197
Sidorenko, Viktor 130
Siem, Ole Martin 362–363
Simitis, Costas 427
Sinai 53, 61, 80, 87, 88, 155, 177
Sistemul FACES 248
Soi Phayne (vas) 253
Solidaritatea 296
Sowan, Ismail 354–359, 366–368, 370–379
Space Research Corporation (SRC), compania lui Bull, G. 154
Stalin, I.V. 273, 284
„Stanton, Adriana" 403–406
Starboat 362
Starr, Kenneth, raport 136–137
Stasi, RDG 350, 428
Stoephasius, Wolfgang 131
Sunday Mirror 226, 230, 231, 233

Taabes, Kamil Amin 84
Tamimi, Muhammad 253
Tamir, Doran 153

Taşanka, Igor 127, 129, 130
Tenet, George 117
Terpil, Frank 303, 369
Thatcher, Margaret 146, 224, 244, 340, 345, 349, 351, 354, 373, 377, 378, 434
The Observer 206, 209, 210, 215
The Sunday Times 229–233, 238, 239, 240, 417
Thorbanifer, Manacher 198
Tigrii Tamili 349
Time 24
Toiv, Barry 137–139
Tomlinson, Richard 26, 33–36, 40
Torres, Justiano, trafic cu materiale nucleare 127, 129–131
Triunghiul de Aur, producţia de opiu din, 314
Turcia 73, 285, 300, 423–427

UB, serviciu secret polonez 259
Uganda 184–186
Unitatea Antiteroristă Internaţională, Spania 147
Uniunea Congregaţiilor Evreieşti din America 116
Uniunea Sovietică 82, 86, 127, 176, 202, 223, 225, 230, 245–247, 259, 272, 274, 277, 316

Vanunu, Mordechai 226–234, 237–239, 263
Vatican (Sfântul Scaun) 82, 268–274, 276, 280–288, 290–292, 295, 297–299, 302, 304, 307, 309
vigil-i (securitatea Vaticanului) 276, 293

Wadi Haddad 183
Walesa, Lech 296
Walters, Vernon 297–298, 351–352
Washington Times, despre afacerea „Murphy–Hindawi" 143, 346
„Weber, Patrick", Nir, A., alias 404
Weir, Benjamin 198
Weiss, Shalom 381–382
Weizman, Ezer 146, 318, 423–424
Wiesenthal, Simon 43, 292
Wojtyla, Karol 283
Woodward, Bob 207, 241
Wright, Peter 245
Wyszinski, Stefan 296

Yagur, Yosef 113–115, 132
Yassin, Ahmed (şeic) 169–170
Yatom, Danny („Prusacul") 22, 37, 93, 135, 136, 140, 161–165, 168–170, 384–385, 408–424
Yediot Aharonot 401
Yishuv 50–52
Yusufu, Muhammad 323–326

Zahreddin, Maazi 85
Zamir, Zvi 107, 190, 191, 272, 276, 278–281, 295, 304
Zanzibar 312, 314, 316
Zeevi, Beni 238–239
Zein, Abdullah 413–416, 418
Zidul Plângerii 49, 50, 51, 336
Zucker, Dedi 429

Cuprins

Prefață de Florian Banu 5
Capitolul 1 – *În spatele oglinzii* 11
Capitolul 2 – *Înainte de început* 49
Capitolul 3 – *Inscripțiile de la Glilot* 76
Capitolul 4 – *Spionul cu masca de fier* 99
Capitolul 5 – *Sabia nucleară a lui Ghedeon* 118
Capitolul 6 – *Răzbunătorii* 141
Capitolul 7 – *Un spion cu maniere* 174
Capitolul 8 – *ORA și monstrul* 202
Capitolul 9 – *Bani negri, sex și minciuni* 221
Capitolul 10 – *O legătură periculoasă* 243
Capitolul 11 – *Alianțe contra naturii* 269
Capitolul 12 – *Binecuvântați fie spionii* 291
Capitolul 13 – *Legături africane* 311
Capitolul 14 – *Bomba cameristei* 327
Capitolul 15 – *Caricaturistul dispensabil* 348
Capitolul 16 – *Spioni în deșert* 381
Capitolul 17 – *Treabă de mântuială* 409

Directorii generali ai Mossad-ului între 1951 și 2002 437
Glosar de termeni și abrevieri 438

Mic glosar de termeni arabi 443
Alte servicii de informații 445
Notă despre surse 450
Bibliografie selectivă..... 456
Mulțumiri..... 461
Index 463

CORINT
ISTORIE

Titlu	Autor	Preț
Abandonații. Destinele unor tineri americani în Rusia lui Stalin	Tim Tzouliadis	39,90
Adevărata călătorie a lui Zahei. Vasile Voiculescu și taina „Rugului Aprins"	Marius Oprea	37,50
Adolf Hitler. O viață în imagini	María J. Martínez Rubio	39,90
Agentul Zigzag. Dragoste, trădare și spionaj în al Doilea Război Mondial	Ben Macintyre	44,90
Antoniu și Cleopatra. Adevărul din spatele celei mai frumoase povești de dragoste din lumea antică	Diana Preston	37,50
Asasinarea arhiducelui	Greg King, Sue Woolmans	42,50
Atlas istoric Duby. Toată istoria lumii în 300 de hărți		44,90
Attila Hunul. Teroarea barbară și prăbușirea Imperiului Roman	Christopher Kelly	34,90
Balcanii. O istorie despre diversitate și armonie	Andrew Baruch Wachtel	27,50
Beria. Mâna dreaptă a lui Stalin	Any Knight	39,90
Călătoria prin Eldorado. Zece ani de lagăre sovietice	Nikolai Vasilievici Sablin	37,50
Călăul lui Hitler. Viața lui Heydrich	Robert Gerwarth	39,90
Când Hitler a luat cocaină și Lenin și-a pierdut creierul	Giles Milton	32,50
CIA și asasinarea celor doi Kennedy	Patrick Nolan	34,90
CIA. Războiul secret împotriva terorismului	Mark Mazzetti	34,90
Conchistadorii prin ochii aztecilor. Antologie de texte indigene	Miguel León-Portilla	32,50
Confesiunile unui fost islamist	Maajid Nawaz	34,90
Conversații cu Regele Mihai	Stelian Tănase	44,90
Conversații cu Stalin	Milovan Djilas	19,90
Coreea de Nord. Între fascinație și teroare	Loretta Napoleoni	27,50
Crimeea și noul imperiu rus	Agnia Grigas	39,90
Cu Hitler până la sfârșit. Memoriile ordonanței lui Hitler	Heinz Linge	29,99
De la SSI la SIE	Florian Banu	39,90
Democrația sub asediu	A. Goșu, A. Gussi (coord.)	39,90
Destin în bătaia vântului. Jurnal	Evghenia Ghinzburg	34,90
Destin deturnat. O istorie a lumii prin ochii Islamului	Tamim Ansary	39,90
Dezastrul de la Cernobîl	Svetlana Aleksievici	33,62
Dispărută în Moscova	Marguerite Harrison	34,90
Două surori. Din Norvegia în jihadul din Siria	Åsne Seierstad	39,90
Dragoste și revoluție	Florin Țurcanu, Enis Tulça	27,50
Drumul din Kolîma. Călătorie pe urmele Gulagului	Nicolas Werth	24,90
Duduia. Scrisori din exil ale Elenei Lupescu	Diana Mandache	34,90
Ecaterina cea Mare	Henri Troyat	34,90
Edit von Coler. Agentă nazistă la București	Jacques Picard	10,00
Ekaterinburg. Ultimele zile ale Romanovilor	Helen Rappaport	34,90
El Narco. Cartelurile de droguri din Mexic	Ioan Grillo	34,90
Evadare din lagărul 14. Incredibila odisee a unui om din Coreea de Nord până în lumea liberă	Blaine Harden	27,50
Evadare de la Auschwitz	Joel C. Rosenberg	49,90
Evita. Viața secretă a Evei Perón	Nicholas Fraser, Marysa Navarro	29,90
Fiica lui Stalin – Viața extraordinară a Svetlanei Allilueva	Rosemary Sullivan	39,90

POVESTEA MOSSAD-ULUI, CEL MAI REDUTABIL SERVICIU SECRET DIN LUME

Creat în 1951 pentru a asigura viitorul greu încercatului stat israelian, Mossad-ul a pus la cale de-a lungul timpului cele mai îndrăznețe asasinate, acțiuni de spionaj și campanii de combatere a terorismului. Pentru prima oară, în urma unor interviuri realizate cu ușile închise de autor cu agenți, informatori și șefi ai unor rețele de spionaj ale serviciului secret, pe baza unor documente clasificate și a informațiilor furnizate de surse strict confidențiale, adevărul despre Mossad este pe punctul de a ieși la iveală. De la prinderea criminalilor naziști după cel de-al Doilea Război Mondial și până la obținerea unor informații confidențiale despre tehnologia atomică deținută de SUA, care i-au permis Israelului să înceapă propriul program de realizare a armelor nucleare, *Binecuvântați fie spionii* ne dezvăluie Mossad-ul așa cum este el de fapt: genial, nemilos, imperfect, dar, în cele din urmă, extraordinar.

„Spune lucrurile așa cum au fost – și cum sunt încă."
MEIR AMIT, fost director general al Mossad-ului

„Gordon Thomas are o înțelegere profundă a istoriei. Aceasta este una dintre puținele cărți care surprind adevărata natură a guvernului israelian și felul în care gândește elita politică israeliană. O lectură obligatorie pentru oricine vrea să cunoască istoria modernă a Orientului Mijlociu."
ARI BEN-MENASHE, fost consilier
al prim-ministrului Yitzhak Shamir

Carte recomandată de
Historia

Partener media:
Radio România București fm [98,3 FM]

ISBN: 978-606-793-690-2
9 786067 936902
www.edituracorint.ro